UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 06 07 08 008 3

DR
436
R5

Rifat, Yağlikçızade
Ahmed
Naḳd el-tevārih

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

Nakd el-tevarih

تدقیقات امور مالیه قومسیونی اعضاسندن
اسبق ازمیر و کرید و سلانیك دفترداری
رفعت افندینك خلقت آدم علیه السلامدن
بیك ایکیوز طقسان بش سنهٔ هجریه سی نهایتنه
قدر طرز نوین اوزره ترتیب ایتدیکی تاریخ
عمومی

273

معارف نظارت جلیله سندن (۱۲۹۶)
شعبان ۲۹ و ۱۲۹۵ اغستوس ٤
تاریخلریله مورخ اعطا اولنان رخصتنامهٔ
موجبنجه مصطفی پاشا تکیه سی شیخی یحیی
افندینك مطبعه سنده برنجی دفعه اوله رق
طبع اولنمشدر

DR
436
R5
LIBRARY
AUG 12 1965
UNIVERSITY OF TORONTO
998

مقدمه

رفاقت توفيق خدا ايله بر نيجه مدت مطالعه سنه صرف
ايام عمر مستعار ايلمش اولديغم كتب تواريخ اسلاميه
وسائره دن استفاده ايديلان نيجه اخبار فوائد آثارك يالكز
نقشطراز صحيفهٔ حافظهٔ عبد كمبضاعه اولمسيله اكتفا
ايدلمسنى موافق شيمهٔ انسانيت كورهميه رك اخلافه بر يادكار
براقمسنى آرزو ايتمش و بو بابده صاحب تقويم التواريخك
اتخاذ ايلديكى طريقى بر مسلك وثيق كورمش ايدم
بو آرزوى عبد مستهام پادشاه ملك پرور وشهنشاه داد
كستر نقاوهٔ دودمان آل عثمان ولى نعمت عالميان ❊ السلطان
بن السلطان السلطان الغازى عبد الحميد خان ❊ ثانى
افندمز حضرتلرينك زمان سلطنت نشان خلافتپناهيلرنده
قوه دن فعله كتوريله رك بر مجلهٔ مجمله صورتنده رهين حسن
ختام اولمش و آثار عصر محاسن پيراى جناب ملوكانه دن
معدود اوله جغى بادئ فخر ومسار اوله رق نظرگاه
اعتبار اولى الابصاره عرض اولنمشدر .
اگرچه الفضل للمتقدم قاعده سنجه تقويم التواريخ
صاحبى بو چغرلك مخترعى اولمسنه نظراً بو بابده حائز
قصب السبق رجحان اولديغى امر بى شك وگماندر
شو قدر كه اشبو (نقد التواريخ) ناميله توسيم ايلديكم اثر

ناچیز دخی مورخ مومی الیهك دسترس اوله مدیغی نیجه
اخبارات سابقه ولاحقهٔ اسلامیه واجنبیه یی جامع اولسنه
کوره نظر ارباب فضل وکمالده شایان طرح زاویهٔ عدم
اعتبار کورلمه‌رك تقویم التواریخه نعم البدل
طوتیله‌جغی • ودائما مراجعت ایچون برفهرست
عد ایدیله جکی امیدنده‌یدر •

مرتب صحایف وقوعات عالم اثر یراعهٔ بدیع البراعه‌لری
اولان کتب تواریخك مقدمه‌لرنده فوائد ومحسنات
تاریخدن بحثه کیرشمکی وقواعد وتقسیمات مورخینی درمیان
ایلمکی عادت مرعیه حکمنه قویمش اولملریله ارباب
مطالعه‌نك معلومی اولدیغنه واعلام معلوم ذاتاً متروك
خامهٔ عجز مرسوم بولندیغنه بناء بومحله ده اولوا دیده تکثیر
سواده کیرشمدم •

اشبو (نقد التواریخ) آدم علیه السلام حضرتلرینك
ابتدای خلقت جلیله‌لرندن بیك ایکیوز طقسان بش سنهٔ
هجریه سنه قدر بیلنمسی مقتضی اولان وقایعی صره سیله
جامع اولدیغی واجنبی تاریخلری کبی عیسی علیه السلام
حضرتلرینك میلاد نبویه‌لرندن کیرویه طوغری حساب
یورتمك کلفتندن وارسته بولندیغی جهتله قولای مطالعه
اولنور اعتقادنده‌یم •

واقعا میلاده یقین سنه‌لرك وقوعات مضبوطه سی ماقبلی
وقوعاتنه نسبتله طوغری ضبط اولنمش بولندیغندن
مورخین اجنبیه‌نك مسلکنی بالترجیح میلادی مبدأ اتخاذ
ایلمك اصول مسلك جویان صحت وقوعاته حسبان کبی

کوریلور ایسه‌ده ضبط تاریخده مسلك قویم صحت وقوعاتی
تبلیغ وترقیم قضیه‌سندن عبارت اولمغله بو قضیه اساس
طوتیله‌رق وقوعاتك یوقاریدن اشاغی یوریدلمسی طریقی
حفظ وضبطه دها موافق کوریندیکندن بناءً بو نهج مستقیم
ترجیح وتقدیم اولنمش وبونکله برابر هر وقعه‌نك ختامنده
میلاددن نقدر مدت مقدم رونمای حدوث اولدیغی دخی
(مقدم) کلمه‌سیله کوستریلمشدر .

آدم علیه السلام حضرتلرینك خلقت جلیله‌لرندن عیسی
علیه السلام حضرتلرینك میلاد نبوتپناهیلرینه کلنجه‌یه
قدر مرور ایدن ایامك صحت تقدیر مقداری حقنده اکرچه
برخبر صحیح پیرایهٔ صحایف تواریخ اولمدیغی بو بابده اقوال
مورخینك اختلافیله وارستهٔ توضیح ایسه‌ده (٥٥٩٤)
سنه اولوق اقوال سائره‌یه مرجح ومقرون صحت کورینیور
چونکه اطلس صاحبی فرانسه‌لی (پولید) وامثالی
مورخینك اقوال صحت جویانه‌لری بو بابده متقارب المآل
وتقویم التواریخك ایسه بونی قبولی امنیت بخش بال
اولدیغندن اشبو نقد التواریخده مدت مذکوره معتبر
طوتلمشدر .

اشبو (نقد التواریخ) اجمال جویان وقوعات ایچون
ترتیب اولنمغله اونوع ذواتك عالم کون وفساده جلوه نمای
ساحهٔ ظهور اولان تقلباتك کیفیت وقوعنی وچکونکیٔ
جریانی صره‌سیله ویکدیکرینه تطبیق ومقایسه ایله
مطالعه ایده‌بیلمرلری ایچون بو مجملهٔ مجمله‌یی نظر اعتباره
آله‌جقلری وهله مبتدیلر ایچون لزومنی تصدیق
ایده‌جکلری وارستهٔ اشتباهدر .

بونك خواهشكر تفصيلاتنى اولان فرقهٔ توسيع جويان قرايح ايچون دخى حروف هجا ترتيبى اوزره و (لغات تاريخيه) ناميله ديكربرا ثر عجز كستر دردست ترتيب اولديغندن وبو اثر وقوعات مشهوره وغريبه نك كيفيات مهمه سنى وبر صورتله كسب اشتهار ايدن ذوات واقوام وبلدانك احوال تاريخيه سنى ومؤلفات ومخترعات ايله آثار سائره نك اصحاب ومواقع وازماننى جامع بولنديغندن اوتوع ذواتك دخى اكثرا مراجعت و اشبو نقد التواريخى فهرست عد بيوره جقلرى مأمولدر ۞

قالديكه اشبو (نقد التواريخك) حاوى اولديغى وقوعاتك ابتدالرنده محرر اولان (خ) اشارتلى رقملر خلقت آدم و (م) اشارتلى رقملر ميلاد عيسى و (ه) اشارتلى رقملر هجرت نبوى تاريخنه علامت اولوب هجرتدن صكره لزوم كورنمديكنه بناء خلقت تاريخى يورتمكدن خامهٔ عجز ارتسام فراغت ايلمشدر .

بو تاريخك مكمليتى وخطا ونقصاندن سلامتى منحصرا ارباب همتك اضافهٔ تدقيق وتصحيحنه متوقف اولديغى وبو بابده دريغ همت بيورلمز ايسه بو يولده دخى بر مكمل تاريخ قزانلمش اوله جغى مستغنئ عرض وبياندر

والله المستعان وعليه التكلان

﴿ نقد التواريخ ﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى آله واصحابه اجمعين .

٠ خ) - حضرت آدم عليه السلام خلق وايجاد بيورلدى . (خلقت آدم ايله ميلاد عيسى بيننده اولان زمان حقنده پك چوق اختلاف واردر . بزاطاس صاحبى فرانسه لى (بوايه) نك قوانه قريب اولان تقويم التواريخده اعتبار و (٥٥٩٤) سنه يى اختيار ايلدك يعنى خلقتك ميلاددن (٥٥٩٤) سنه مقدم وقوعبولديغنه قائل اولدق .

١٠٠ خ) - حضرت آدم عليه السلام حضرت حوا ايله ملاقات ايتدى . ٥٤٩٤ مقدم)

١١٠ خ) - حضرت آدمك برنجى اوغلى

(قابل) كندو همشيره‌سی (اقليما) يی تزوج مراد ايلديكی
حالده پدری مرقومه‌يی ايكنجی اوغلی (هابل) ه
ويرديكيچون ايكی قرنداش بيننده بر خصومت كيردی
وقابل بر وقت فرصتده هابلی اولدروب قز و متعلقاتيله
برابر عدن طرفنه قاچدی و اوراده پدرينك مسلكنی
تركله بر بشقه يول طوتدی . (٥٤٨٤ مقدم)

٢٣٠ خ) ـ حضرت آدمك اوچنجی اوغلی
(شيث) عليه السلام دنيايه كلدی . (٥٣٦٤ مقدم)
شيث عليه السلام پدرينك وفاتندن صكره خلافته كچوب
مخالفين ايله يعنی قابل طرفدارلريله بك چوق محاربه‌لر ايتمشدر .

٤٣٥ خ) ـ حضرت شيثك اوغلی (آنوش) دنيايه
كلدی . (٥١٥٩ مقدم)
بونك زمان خلافتنده بيوك طوفان اولمش
و بوندن صكره خلافت اوغلی (قينان) ه واندن
صكره قينانك اوغلی (مهلائيل) ه ودها صكره
مهلائيلك اوغلی (يارد) ه كچمشدر .

١١٢٢ خ) ـ (ادريس) عليه السلام بن (يارد)
دنيايه كلدی . (٤٤٧٢ مقدم)
بوذات نبوت وحكمت وخلافتی جمع ايتمش وزمان
خلافتنده نوع بنی آدمی تربيه واصلاحيله اوغراشوب

بعد الرفع یرینه اوغلی (ماتوشلخ) بچمش واندن صکره
دخی حضرت نوحك پدری (لامك) خلیفه اولمشدر ه

۲۲٤۲ خ) - طوفان نوح ظهور ایلدی ه
(۲۳۵۲ قول دیکر ۳۳۰۸ مقدم)
حضرت نوح ۱٦٤۲ سنه سنده دنیایه کلوب
(۲۵۹۲) سنه سنده وفات ایتمشدر ۰ ونوع بنی آدم
سفینه ده نجات بولان اولاد نوحدن منتشر اولدیغیچون
حضرت نوحه (آدم ثانی) اطلاق اولنمشدر ۰

۲۲۸۵ خ) - اولاد نوح کندیجه چوغالوب ساکن
اولدقلری عراق عرب وحوالیسی احتیاجلرینه کفایت
ایتمز درجه یه واردیغندن وهر جماعت بر بشقه لسان پیدا
ایتدیکندن بابلده طوفان قورقوسیله یاپقده اولدقلری
قله یی براغوب اطرافه طاغلدیلر ۰ (۳۳۰۹
قول دیکر ۲۹۰۷ مقدم)
سام بن نوح بش نفر اولادی وبرچوق احفاد
ومنسوباتیله جزیرة العرب وسوریه طرفلرینه ۰ وحام
بن نوح درت نفر اولادی واحفاد ومنسوباتیله مصر
وحبش طرفلرینه ۰ ویافث بن نوح یدی نفر اولادی
واحفاد ومنسوباتیله اناطولی وروم ایلی وآسیانك سائر
طرفلرینه طوغری کیدوب (نمرود) بن کوش بابلده
قالمش وکندویه منسوب عشائرله بابل حکومتنی
تأسیس ایلمشدر ۰

۲۲۹۸ خ) ـ (مصرایم) بن حام حبشستاندن نیل بویله اینوب نیلك شرق جهتنده منفس شهرینی تأسیس و مصر حکومت قدیمه سنك برنجی سلاله سنی تشکیل ایلدی . (۳۲۹٦ مقدم)
بوکا . مه نس . دخی دیرلر .

۲٤۱٥ خ) ـ فرس دیارینه کیدن اولاد (عیلام) لك رئیسی (کیومرث) ملوك فرسك طبقهٔ اولیسی اولان (پیشدادیان) حکومتنی تأسیس ایلدی . (۳۱۷۹ مقدم) مرقومك اوتوز سنه صکره حکومتنی اوغلی (هوشنك) ه ترك ایلدیکی تواریخده مقید در .

۲٦۱٦ خ) ـ مقدما آسیای وسطادن چین ایچرولرینه کیدن اقوام یعنی اهالیٔ چینیه (فوهی) نامنده برذاتك یاپدیغی قانونه اتباع ایلدی . (۲۹۷۸ مقدم)
بوذات وجودینه قائل اولدیغی برآله عظیم الشان ایچون وکندوسی ایچون بیراملر یاپمش وعقد و طلاق کبی معاملاتی قانونه ربط ایتمش وخلقی ابجه حال وحشتدن قورتارمشدر .

۲۷٥٦ خ) ـ بوادشاه (ینتی) یاخود (چینغ نونغ) نامنده برذاتك چینده کسب اشتهار ایتدیکی وسکسان سنه صکره قالموقستانده اسی کول کنارنده مسکون

اولادیافثه (ترك) نامنده برذاتك ریاست ایلدیکی
تواریخده کوریلهیور .

٢٨٩٦ خ) – (هوانغ تی) نامنده برذات تخت چینه
جلوس ایلدی وبونك ابتدای جلوسی چینجه مبدأ
تاریخ اعتبار اولندی . (٢٦٩٨ مقدم)
بوذات چینده برنجی هیئات سلالهٔ حکمرانیسنی تأسیس
ایدن و (یو) نامیله مقید اولان ذات اولمق کرکدر
بوحالده (هوانغ تی) نامی عنوانی اولمش اولور .

٢٩٠٠ خ) – طبقهٔ پیشدادیاندن (طهمورث) تخت
فرسه کچدی واون التی سنه صکره ترکستان پادشاهی
مشهور (اوغوز) خان وفات ایلدی . (٢٦٩٠ مقدم)

٢٩٥٤ خ) – بابلدهٔ ساکن اولادحام ایله اولادسام
بیننه بربیوك نفاق کیردیکندن بابل حکمداری نمرود سامیلرك
جمله سنی طرد ایتدی . وانلر دخی دجله کنارینه کیدوب
موصلك قارشوسنده الیوم خرابهسی مشهود اولان نینوه
شهرینی بنا وایچلرندن (آثور) نامنده برذاتی کندولرینه
حکمدار تعیین ایلدیلر . (٢٦٤٠) قول دیکر ٢٩١٤
مقدم)
برنجی آثور دولتی اشته بوصورتله تشکل ایتمشدر .

٣٠٤٤ خ) ـ احقافده ساكن عاد قومنك اون اوچ قبيله سى حسوم بليه سيله هلاك اولدى وقصور قبيله لر طاغيلوب اقبال بنى ظهوره كلدى (اشبو عاد قومنك ابتداى ظهورى (٢٥٠٠ خ) تاريخلرنده ظن اولينور .

٣١١٢ خ) ـ حضرموت اهاليسنه پيغمبر بعث بيورلان (هود) عليه السلام وفات ايلدى . (٢٤٨٢ مقدم)

٣١٢١ خ) ـ حجازده ساكن اولان ثمود قومى پيغمبرلرى صالح عليه السلامى دكاه مدكارندن وكوردكارى معجزات باهره يى تحقير ايلدكارندن مستحق جزا اولديلر . وبرشديد حركت ارضله جمله سى يره كچديلر . (٢٤٧٣ مقدم)

٣١٩٤ خ) ـ باختران وحواليسنده مسكون يافثيلر بلاد آثوريه يى ضبط و(اريا) سلاله حكمرانيسنى تشكيل ايلديلر . بو حكومت ايكيوز سنه قدر دوام ايتمش واواوقت عراق عربه منتشر اولان مجوسيت بونلر ايله كلمشدر . (٢٤٠٠ مقدم)

٣٢٥٣ خ) ـ يمنده واقع مشهور سبأ ومأرب شهرلرى سيل عرم ايله خراب اولدى واهاليسى كاملا بوغلدى (٢٣٤١ مقدم)

بوسیلك كیروده یاپلمش بربیوك بندك انهدامیله ظهوره كلدیكی بعض تواریخده كورلمشدر . وبوشهرلرك ایكیسی برشهرا واق كركدر .

۳۲۵۳ خ) ـ حجاز اهالیسنه پیغمبر بعث بیوریلان صالح علیه السلام وفات ایلدی . (۲۳٤۱ مقدم)

۳۳۵۰ خ) ـ (شون) نامنده برذات چین خاقانی اولدی وزیر حكمنده اولان بلادی برچوق الویه ونواحی یه تقسیم ایتدی ونامی دستور خمسه ایله ترجمه اولنور برقانون یاپدی . (۲۲٤٤ مقدم)
بوقانون اهالیٔ چینیه بیننده چوق زمان معتبر طوتلمشدر .

۳۳۸۰ خ) ـ هیقسوس طائفه سنك رئیسی (سلاتیس) مصر وسطی وسفلایی ضبط واون یدنجی سلالهٔ فراعنه یی تشكیل ایلدی لكن مصر علیاده حكومت ایدن وینه اون یدنجی سلاله دن صاییلان یرلی حكمدارلر ایله محاربه ده قوتیله مدی . (۲۲۱٤ مقدم)
اشبو اون یدنجی هیقسوس سلاله سندن ایجه قوتلی پادشاهلر كلمش وسلطنتلری بشیوز اون دقوز سنه سورمشدر .

۳۳۹٤ خ) ـ قبائل توراندن برطاقم عشائر جزیرة

الغربه کلوب بلاد آثوریه‌ده حکومت ایدن اریا سلاله‌سنی محوو برترك سلاله سی تشکیل ایلدیلر • (۲۲۰۰ مقدم) بونلرك حکومتی دخی (۱۸۳) سنه‌دوام ایتمشدر •

۳۴۷۲ خ) ـ ابراهیم علیه السلام ارض کلدانده واقع اورفه شهرنده دنیایه کلدی • (۲۱۲۲ قول دیکر (۲۱۹۶ و ۲۲۷۱ مقدم)
حضرت ابراهیم سام بن نوح سلاله سندن اولوب نسب عالیلری اون بطنده حضرت نوحه واصل اولمشدر • وحضرت صالح وارفحشد اجدادکرامندندر •

۳۴۷۲ خ) ـ فرنکلرك (هیروغلیف) دیدکاری خط تصویر ایجاد اولندی • (۲۱۲۲ مقدم)
بوخط سلطان احمد میداننده دیکیلی طاش اوزرنده محکوك اولدیغندن بشقه تعریف استه مز •

۳۵۰۰ خ) ـ طبقهٔ پیشدادیاندن فرس پادشاهی (بیوراسب) اهالی‌یی زیاده‌سیله دلکیر ایتدیکندن تخمیناً بوتاریخده چیقان تیمورجی کاوه اختلالنده اعدام ویرینه فریدون نامنده برذات اجلاس اولندی • (۲۰۹٤ مقدم) بیوراسبك لقبی یاخود شهرتی ضحاکدر •

۳۵۲۶ خ) ـ یمنده ساکن عرب عاربه نك رئیسی

(قحطان) بوآشاده صدر ملکیتی احراز ایلدی .
(٢٠٦٨ مقدم)
بو ذات هود علیه السلام اولادندندر وجرهم ویعرب
قبیله‌لری رؤساسنك پدریدر .

٣٥٤٧ خ) — حضرت ابراهیم آتش نمرود دن
بعدالسلامه متعلق بیوریلان ارادهٔ الهیه موجبجه
(حران) اراضیسنه هجرت ایلدی . ویکنی (لوط) علیه
السلامی وزوجه سی حضرت ساره‌یی ودرتیوز قدر
متعلقات وخدمه سنی وبرچوق حیواناتنی برابر
کتوردی (٢٠٤٧ مقدم)

٣٥٥٨ خ) — حضرت ابراهیم (حراندن) شخیم
اراضیسنه واورادن دخی مصره کیدوب ینه عودت وارض
کنعانده (حبرون) نام محلده اقامت ایلدی . وکندوسنك
دواب ومواشیسی کثیر ومحل مذکورك مرعاسی بالعکس
قلیل اولدیغندن یکنی حضرت لوطی حیوانات وتوابعیله
برابر سدوم نواحیسنه کوندردی . وحضرت لوط اوراده
قالوب موخراً پیغمبر بعث بیورلدی . (٢٠٣٦ مقدم)

٣٥٥٨ خ) — حضرت ابراهیمك ایلك اوغلی
حضرت اسماعیل مصرده فرعونك اهدا ایلدیکی جاریه
هاجردن دنیایه کلدی . (٢٠٣٦) قول دیکر
٢١٩٣ مقدم)

٣٥٦٣ خ) ــ ابناى يافثدن طوغرامك اوغلى (حايق) كندوسنه منسوب اولان بيوك قبيله ايله نمرودك ملكندن چيقوب ارمنستانك شمال شرقيسنه هجرت واوراده مستقلا اجراى حكومت ايلدى . ونمرود بونلرك استقلالرينه مانع اولمق استديسه ده موفق اوله مدى . (٢٠٣١ مقدم)

٣٥٦٨ خ) ــ حضرت ابراهيمك زوجه سى ساره شمدي يه قدر اولاد كتورمديكچون مأيوس اولديغى حالده بوكره اسحق عليه السلامى طوغورديغندن پك آشورى ممنون اولدى ودرحال جاريه هاجر ايله اوغلى حضرت اسماعيلك كوزاوكندن تبعيدينه قالقشدى وحضرت ابراهيم دخى ناچار ايكيسنيده ارض مكه يه كوتوروب كعبهٔ مكرمه جوارينه براقدى . (٢٠٢٦ مقدم)

٣٥٧٤ خ) ــ حضرت ابراهيم برمقتضاى شفقت ابوت اوغلى حضرت اسماعيلى كورمك ايچون ارض مكه يه كتدى وبرلكده كعبهٔ مكرمه يى ياپوب يته حبرونه عودت ايلدى . (٢٠٢٠ مقدم)
قوم عرب حضرت اسماعيلك اولاد واحفادندن تشكل وتشعب ايتمشدر .

٣٥٧٥ خ) ــ سدوم اهاليسى پيغمبرلرى لوط عليه السلامك نصايحنى دكلمه مكلرندن ومألوف اولدقلرى فسق وفجورى ترك ايتمدكلرندن برشديد حركت ارض وروزكار

ايله هلاك اولديلر . (٢٠١٩ مقدم)
سدوم قرآن كريمده مؤتفكات نامیله مذكور اولان بش ناحيه نك اسميدر اشبو نواحئ خمسه اليوم موجود اولان بحر لوطك يرنده ايدى .

٣٥٧٧ خ) - ساميلر بلاد آثوريه ده حكومت ايدن تورانيلرى طرد ايده رك يكيدن برحكومت تشكيل ايلديلر (٢٠١٧ مقدم)
بونلر مؤخراً عربلرك تضييقنه بناءً اى تختلرينى نينوه دن بابله قالديرمشلر . و (٤٥٧) سنه حكومت سورمشلردر .

٣٥٩٩ خ) - حضرت ابراهيم كنعانيلردن (قطورا) نامنده بر قيزآلدى . (١٩٩٥ مقدم)
حضرت ابراهيمك حضرت ساره دن بر . وقطوراد ن التى . وصكره الديغى (حجون) نامخاتوندن بش . اولادى اولمشدر . وحضرت اسماعيل ياخود اسحقك ذبح وقعه سى جمله نك معلومى اولديغى جهتله يازلمامشدر .

٣٦٢٨ خ) - حضرت اسحقك اوغلى حضرت يعقوب وبرادرى (عيص) توأم اوله رق دنيايه كلدى . (١٩٣٦ مقدم)
حضرت يعقوبك لقبى اسرائيل در بناءً عليه بونك اون ايكى اولادندن تشعب ايدن قوم يهوده بنى اسرائيل ديرلر .

٣٦٤٧ خ) ـ حضرت ابراهيم يوز يتمش بش ياشنده اولديغى حالده حبرونده وفات ايدوب غار مخصوصنه دفن اولندى . (١٩٤٧ مقدم)

٣٦٩٥ خ) ـ حضرت اسماعيل وفات ايدوب حجر نبيلان محله دفن اولندى واللى سكز سنه صكره قرنداشى حضرت اسحق دخى وفات ايلديكندن نعشى خليل الرحمانه كوتورلدى .

٣٧٠٠ خ) ـ بو اثناده مصردن وفنيكه دن برطاقم آدملر سواحل يونانيه يه كچوب حال بدويتده واورمانلرده بشايان اهالئ قديمه يه كوى وكلبه ياپمق وزراعت ايتمك وآتش ياقوب اتمك پيشيرمك كبى شيلرى اوكرتديلر . (١٨٩٤ مقدم)

بونلرك احفادى يونانستان قديمده (پلاسژ) نامنى الان ملتى تشكيل و (ارغواين) و (قورينت) شهرلرينى تأسيس ايتمش و كيدرك سمت سمت حكومتلر تشكل ايتمكه باشلامشدر .

٣٧٢٥ خ) ـ اوژيزه نامنده بر ذات يونستانده (ايتاكى) و (بئوتى) حكمدارلغنى احراز ايلدى . (١٨٦٩ مقدم)

بونك زمان حكومتنده (قوپايس) كولى طاشوب مذكور ايكى شهرى صو باصمش وبتون اهاليسى غرق اولمش اولديغندن بو وقعه يى (اوژيزه) طوفانى ديو ياد ايدرلر .

٣٧٤٠ خ) ـ حضرت يعقوبك بيوك اوغللرى لاب كوچك قرنداشلرى حضرت يوسفى استرقاب و قصبه جوارنده بر قيويه القا ايدوب پدرلرينه قورد پارهلدى ديديلرو برقاچ كون صكره اورادن كچن بر مصر تجارينه كوله دردیو صاتديلر وتجار دخى مصر عزيزينه يعنى واليسنه كوتوروب صاتدى و بر مدت صكره عزيزك زوجهسى زليخا حضرت يوسفه علاقه ايتدى لكن حضرت يوسف التفات ايتمدى . (١٨٥٤ مقدم) .

٣٧٦١ خ) ـ حضرت يوسف مصرده زليخانك افتراسيله زندانه كيروب چيقدقدن و مقام عاليه نائل اولدقدن صكره پدرو متعلقاتنى كنعاندن مصره كتوردوب مساعدهٔ فرعون ايله جاسان اراضيسنى تمليك واسكان ايلدى . (١٨٣٣ قول ديكر ١٨٣٢ مقدم)
بونلر يتمش نفردن عبارت اولدقلرى حالده خروج موسى عليه السلامه دكين يوز سكسان سكز ياخود ايكيوز اون بش سنه ظرفنده التى يوز بيك نفوسه بالغ اولمشلردر .

٣٧٨٧ خ) ـ شام شريف ايله رمله بيننده واقع (ثنيه) ولايتى اهاليسنه مبعوث اولان ايوب عليه السلام وفات ايدوب حوران نام محله دفن اولدى (١٨٠٧ قول ديكر (١٩٥٢ مقدم)
حضرت ايوب ايكيوز اون سنه معمر اولمش ومدت ابتلا بدى ايله اون سكز اراسنده مختلف فيه قالمشدر .

٣٨٢٨ خ) ـ امرای چیندن (شانغ) نامنده بر ذات برنجی (هیا) سلالهٔ حکمرانیسنی محو و (چینغ تانغ) عنوانیله جلوس ایلدی وایکنجی شانغ سلاله سی بوصورتله تشکل ایتمش اولدی ۰ (١٧٦٦ مقدم)

٣٨٦٥ خ) ـ ارمنستان حکمداری (کارطوس) آثوریا محاربه سنده قتل اولندی واوغلی (انوشان) (نینوه) ده برمدت حبس اولندقدنصکره قورتیلوب ممالك موروثه سنی استرداده موفق اولدی ۰ (١٧٢٩ مقدم)

٣٨٦٩ خ) ـ فرعون مصرده بولنان بنی اسرائیلك یکی طوغن ارکك چوجقلرینی اعدام ایتدیردیکی اثناده حضرت موسی (تانیس) شهرنده دنیایه کلدی و والده سی (یوحنیذ) قورقوسندن چوجغی بر صندق درونه قویوب نیله براقدی ۰ و برازاشاغیده فرعونك قزی صندیغی چیقارتوب حضرت موسایی باغرینه باصدی وبسله دی (١٧٢٥ قول دیکر ١٨٤٦ مقدم)

٣٨٩٤ خ) ـ مصرك اسکی حکمدارلری سلاله سندن (اموسیس) ٥١٤ یا خود ایکیوز التمش سنه دنبرو مصرده اجرای حکومت ایدن (هیقسوس) طائفه سنی مغلوب واون سکزنجی سلالهٔ فراعنه یی تشکیل ایلدی ۰ (١٧٠٠ مقدم)

هيقسوسلر مصردن بتون بتون طرد اولنمیوب بر جهتده قالمشلر ودها بر مدت محاربه یه دوام ایتمشلردر . عربلر اموسیسه احس دیرلر .

۳۸۹٤ خ) ـ فنیکه لولرك بو تاریخلرده باقرازایه ایلدکلری آثارموجوده دلالتیله ثابت اوله یور (١٧٠٠ مقدم)

۳۹۰۹ خ) ـ حضرت موسی مصرده بر قبطی یی تپه لیوب مدین شهرینه صاوشدی واوراده خطیب الانبیاء شعیب علیه السلامك کریمه سنی آلوب قرق سنه اقامت ایتدی (١٦٨٥ مقدم)
مدین ولایتی بحر احمرك جهت شرقیسنده بحر اوطه ممتد اولان اراضیده ایدی .

۳۹۲۸ خ) ـ ارمنستان حکمداری (انوشان) ك بلا ولد وفاتی مناسبتیله بر نجی (حایق) سلاله سی منقرض اولوب اداره حکومت سکز یوز سنه قدر امرا ورؤسای ارمنیه یدنده قالدی . (١٦٦٦ مقدم)

۳۹۳۹ خ) ـ اصحاب ایکه دنیلان مدین اهالیسی پیغمبرلری (شعیب) علیه السلامك نصیحتنی قبول ایتمدکلرندن بر شدید حرکت ارضله جمله سی هلاك اولدیلر . (١٦٥٥ مقدم)
ایکه اورمانلق محل دیمکدر .

٣٩٤٩ خ) – حضرت موسى من طرف الله مأمور اولديغى وجهله مدينه دن مصره كلوب فرعون اوچنجى (امنوفيس) يى ياخود اوغلى حاروسى دين حقه دعوت ايتدى و برچوق معجزه كوستردى وفرعون دخى براراق تصديق واجابت ايتمك استه ديسه ده وزيرى هامان راضى اولمدى و بنى اسرائيل حقنده التزام اولنان اذا وجفا تحمل اولنمز راده يه وارديغندن حضرت موسى دخى بنى اسرائيلى بر قاچ كون ايچنده طوپلايوب خفيف اشيالرى يانلرنده وخميرتكنه لرى صرتلرنده اوله رق مصر الكاسندن چيقاردى وشرق طرفنه توجه ايتدى . (١٦٤٥ قول ديكر ١٦٦٥ مقدم)

٣٩٤٩ خ) – فرعون بنى اسرائيلك مصردن چيقديغنى خبر الديغى كبى درحال ايكيوزبيك پياده واللى بيك سوارى عسكر والتى بيك عربه ايله ارقه لرندن يتشديسه ده بنى اسرائيل حضرت موسانك معجزهٔ باهرهٔ سيله بحر احمرى كچمش بولنديغندن بو دخى كچه جك ايكن عسكريله برابر غرق اولدى و بنى اسرائيل راغزدن جناب حقه تشكر ايدرك سينا طرفنه طوغرى يورىدى .

٣٩٦٤ خ) – اون سكزنجى سلالهٔ فراعنه دن امو سيسك اوغلى مشهور اوچنجى (طوتموزيس) تخت مصره جلوس ايلدى و بونك اقدام وغيرتيله

هیقسوسلر مصردن بتون بتون چکلدی .
(١٦٣٠ مقدم)

٣٩٦٥ خ) - ملوك پیشدادیاندن (منوچهر) تخمیناً بو اثناده اختفا ایتدیکی محلدن چیقوب عجملرینه غلبه ایتدکدنصکره تخت فرسه اوتوردی .

٣٩٦٩ خ) - بالجمله بنی اسرائیل دامن طورده کمال آداب ایله منتظر اولدیغی حالده حضرت موسی طورسینایه چیقوب غایت دهشتلی رعد و برق ایچندن ایکی لوح اوزرینه مکتوب اوامر عشرهٔ الهیه یی اخذ وتبلیغ ایلدی (١٦٢٥ مقدم)

٣٩٦٩ خ) - حضرت موسی اوامر عشره لوحلرینی حفظ ایچون تابوت عهد نامیله برصندق وقبة الشهاده نامیله برمعبدو برده مذبح یاپدیردی .

٣٩٨٨ خ) - حضرت موسی بنی اسرائیلی کوج ایله محاربه یه سوق ایدوب (عمور) و (باتنی) ممالکندن خیلی یرلر الدی و (باتنی) حکمداری (عوج) ابن عنقی قتل ایلدی . (١٦٠٦ مقدم)
اشبو عوج ابن عنق و باتنی اهالیسی غایت جنکاور وقوی البنیه آدملر اولدیغندن بنی اسرائیلك کوزلری ییلمش ایدی .

۳۹۸۹ خ) — حضرت موسی (نبو) طاغی اوزرینه چیقوب ارض موعودی تماشا وحضرت یوشعی خلیفه نصب ایتدکدنصکره وفات ایدوب نعشی بیت فاعوره نقل اولندی . (۱۶۰۵ مقدم)
تاریخ وفات موساده اختلاف چوقدر فقط حضرت ابراهیمك ولادتی (۳۴۷۲) اولق اعتباریله بوحساب طوغریدر و رادری (هارون) علیه السلامك وفاتی وفات حضرت موسادن یدی آی مقدمدر .

۴۰۱۴ خ) — سقرون نامنده مصرلی برذات مصردن برچوق آدملرله آتنه یه کلوب آقروپولی ایله برابر اون ایکی شهر بنا ایلدی واهالی قدیمه یه تزوج و طلاق واستعمال سلاح ودفن اموات کبی شیلری اوکرندی واهالینك مصالحنی رؤیت ایچون (آره او پاژ) نامیله برملت مجلسی تشکیل ایلدی . (۱۵۸۰ مقدم)
مرقوم سقرونك اخلافندن (تزه) نامنده برذات دخی ذکر اولنان اون ایکی شهری برلشدیروب آتنه شهرینی بنا ایتمشدر .

۴۰۱۴ خ) — یوشع علیه السلام مدت حکومتی اولان یکرمی بش سنه ظرفنده اطرافده بولنان اوتوز بر حکمدارك ممالکنی حرباً ضبط واون ایکی سبط بنی اسرائیله تقسیم ایتدکدنصکره وفات ایلدی ویرینه خلیفه تعیین ایتدیکی جهتله بنی اسرائیل برمدت (سانهدرین) نامنده

بر مجلس معرفتیله اداره اولندی (۱۵۸۰ مقدم)

٤٠٣٦ خ) — (دار دا نوس) نامنده بر ذات ترووا شهرینی تأسیس و حکومتنی درعهده ایلدی واهالی بونك سایه سنده وحشتدن قورتلدی (۱۵٦۸ مقدم) تروواشهری بیغاسنجاغنده ایدی .

٤٠٣٤ خ) — عمالقه لی ظن اولنان عربلر بو کره جزیرة العربه کاوب کلدانیلرك یاخود سامیلرك زیرحکمنده اولان بلاد آثوریه یی ضبط واجرای حکومت ایلدی (بونلراوراده (۲٦۰) سنه حکومت سورمشلردر .

٤٠٣٦ خ) — اژه نورنامنده افریقالی برذات منسوباتیله برابر سوریه ساحلنه کلوب (تیر) شهرینی بنا وفنیکه اولکرباستنی درعهده ایلدی . (۱۵۵۸ مقدم)

تیر شهری صور شهری دیمکدر وفنیکه اولکه عمالقیلردن اولسی مأمولدر .

٤٠٤٠ خ) — بنی اسرائیل خیلی وقتدنبرو (مزوپوتامی) حکمداری کوشانك تحت اسارتنده ایکن بوکره (عتنیال) نام غیورك همتیله تخلیص کریبان ایتدی

ومن قوم عتینال رئیس جمهور اولدی . (١٥٥٠ مقدم)
(من و پوتامی سنجار قطعه‌سی دیمکدر .

٤٠٧٨ خ) ـ بوندن یوز طقسان درت سنه مقدم اسپارتوس نام حکمدار یدیله انشا اولنسان اسپارته شهری بوکره حکمدار اولان (له لکس) نام صاحب تدبیرك همتیله وسعت وشرف بولدی . (١٥١٦ مقدم)

٤٠٩٤ خ) ـ فراعنهٔ مصریه‌دن برنجی (رامسس) اون طقوزنجی سلالهٔ حکمرانی یی تشکیل ایتدی ومدت سلطنتی اولان اللی طقوز سنه ظرفنده حبشستانك وآنا طولی وروم ایلینك اکثر محلاریني الوب پهلوان عصرنامنی قزاندی . (١٥٠٠ مقدم)

٤٠٩٨ خ) ـ بوندن اون سکز سنه مقدم بنی مؤاب وعمون یدینه کچمش اولان ممالك اسرائیلیه بنی اسرائیلدن (ایهود) نامنده برذاتك همت وغیرتیله خلاص اولدی وبونك اثنای ریاستنده خیلی فتوحات وقوعبولدی لکن وفاتندن صکره بنی اسرائیل ینه بت پرستلکه باشلادیغندن جناب حق تکرار مدینلیلرله کنعانیلرك یداسارتنه دوشوردی (١٤٩٦ مقدم)

٤١٥٣ خ) ـ اون طقوزنجی سلالهٔ فراعنه دن ایکنجی

(رامسس) تخت مصره جلوس ایلدی (بوکا روملر سیزوستریس دیرلر . (١٤٤١ مقدم)
بونك پك چوق محاربات وغلباتی واردر (وپلسیوم) شهرندن (هلیوپول) شهرینه قدر برجسیم دیوار چکدیروب ملکنی اقوام وحشیه دن قورتارمشدر .

٤١٦٠ خ) - (مینوس) نامنده برذات کریدده اولان حکومات متعدده یی وبربرینه بکزه میان اعتقادات متنوعه وباطله یی توحید واهالینك کافه سنی برقانونه ربط وتوثیق ایتدکدنصکره سائر آق دکز اطه لرینه وآتیکی طرفلرینه دخی نفوذینی ایصاله باشلادی وبعضیلرندن ویرکو بیله آلدی (١٤٣٤ مقدم)

٤١٦٠ خ) - تسالیاده ظهور ایدن طوفانده اهالیء مملکت کاملاً غرق اولوب یالکز حکمدارلری پرومته نك اوغلی (دوقالیون) برزوجه سیله قورتلدی (١٤٣٤ قول دیکر ١٥٩٠ مقدم)
(مؤاخراً اورالرده اسکان ودرت شعبه یه انقسام ایدن یونان ملت قدیمه سی بونلرك سلاله سندن کلمش والینوز نامی مرقومك خلفی واوغلی (الن) دن قالمشدر .

٤١٩٨ خ) - بنی اسرائیلدن (دبورا) نامنده برنا صحه قاری افرایم طاغنده ملتنی ترغیب وتشویق ایله اوکنه

قاتوب کنعانیلرك اسارتندن قورتاردی وخیلی زمان اوغلی (پاراس) ایله برابر حکومت اسرائیلیه‌یی اداره ایتدی . (۱۳۹٦ مقدم)

۲۷۱۱ خ) ـ فراعنهٔ مصریه‌دن دردنجی امنوفك مقلوباً وفاتیله اون طقوزنجی سلاله منقرض اولدیغندن اوچنجی (رامسس) یکرمنجی سلاله‌یی تشکیل ایلدی . (۱۳۸۳ مقدم)

۲۷۱٦ خ) ـ هندستانده شاندر سلالهٔ قدیمه‌سندن (پاندو) و (قورو) نامیله آیریلان ایکی شعبه خلق بربریله محاربه ایتدیلر و مظفر اولان پاندو شعبه‌سی خلق بونجه نفوسك بغیر حق قاتلی اولدقلرینه تأسف ایدرك چکیلوب هیمالایه طاغلرنده اختیار انزوا ایلدیلر . (۱۳۷۸ مقدم)

۲۷۲۸ خ) ـ یونانستانك منقسم اولدیغی اون ایکی جماعتدن مبعوثلر جلب اولنمق وسنه‌ده ایکی دفعه کشاد ایدلمك اوزره آتنه‌ده (آمفیق تیون) نامیله برمجلس عمومی تشکیل اولندی (۱۲٦٦ مقدم)

۲۷٤٤ خ) ـ فواشید قرالی پیؤتی قراتك اوغلنی قتل ایتمش اولدیغندن اللی درت نفرفدایی ارغونوتلر کوچك قایقلرله سینوبه قدر کیدوب قرال مومی الیهك پای تختنی برباد

وقرینی اسیر ایتدیلر و بو وسیله ایله قره دکز بوغازینی وسواحلنی کشف ایلدیلر لکن قولشید قرالی بونلری تعقیب ایلدکده بونلردخی طونه یه واورادن سفینه لری صرتلرنده اوله رق برأ ونديك دكزینه واورادن دخی مصره قدر کیدوب بر تقریب تسالیایه عودت ایده بیلدیلر (١٣٥٠ مقدم) (رئیسلری تسالیا قرالنك اوغلی ژاژون یاخود ژاسون ایدی .

٤٢٦٠ خ) ـ دوقالیون سلاله سندن سیسیف نامنده بر ذات (قوزینت) قرالیتی تحکیم وقورینت شهرینی تزیین ایلدی ومر قوم بو جهتله سیسیفید خاندان حکمرانیسنك برنجیسی وشهر مذکورك مؤسسی کبی طانندی. (١٣٣٤ مقدم)

٤٢٦٥ خ) ـ یونانستانده ارغوس خاندان حکمرانیسندن (هرکول) نامنده بر قهرمان میس قطعاتندن (تیرینت) نام محلده اجرای حکومته باشلادی . (١٣٢٩ مقدم)

٤٢٧٦ خ) ـ جماهیر یونانیه دن (تب) حکمداری متوفانك ایکی اوغلی اشتراك سلطنت دعواسندن طولایی بر نزاع چیقاروب جماهیر سائره دخی ایشه قارشدیغندن مشهور یدی پادشاه محاربه سی ظهوره کلدی وتمام اون بش سنه سوردی (١٣١٨ مقدم)
(بوكا تبس محاربه سی دخی دیرلر .

۴۲۷۸ خ) ـ آتنه قرالی (اژه) نك اوغلی (تزه)
اتیکی ده اولان جماهیر صغیره یی براشدیروب برحکومت
عوام تشکیل ووطنداشلرینی کریداولره ویرکواعطاسندن
تخلیص ایلدی (۱۳۱۶ مقدم)
(کریدلیلرك الدیغی ویرکو طقوزسنه ده بر کره یدی نفر گنج
قز ایله یدی نفر ارکك چوجق ایدی بونلر کریده کلدکده
الای ایله قتل اولنورلر ایدی بوحادثت مقدما قتل اولنان
برشهزاده نك قانی بدلی ایمش .

۴۲۸۰ خ) ـ فنیکه حکمداری (اژه نور) ك اوغلی
(قادموس) موجود معیتیله اتنه یه هجرت ایتدی واهالی قدیمه یه
حروف هجا واصول اخذ وعطایی اوکرتدی وقادمشهرینی
تأسیس ایلدی . (۱۳۱۴ مقدم)

۴۲۸۳ خ) ـ ترواد احکمداری (لاؤمه دون)
مقدما ارغونوتلرك هجومنده قتل اولنوب اوغلی (پریام)
ایله برقزی اسیر اولمش وسالامین قرالنه اهدا ایدلمش ایدی
مرقوم (پریـام) بوکره اقچه قوتیله قورتیلوب تخت
مورونی استحصاله موفق اولدی (۱۳۱۱ مقدم)
(پریـام) صاتون النمش معناسنه در اصل اسمی
(پوداریسس) در .

۴۲۸۵ خ) ـ بنی اسرائیله قرق سنه دنبرو

ریاست ایدن مشهور (كدعون) بوكره وفات ایدوب یتمش نفر اولادی قالدی و بونلردن (ابیمالخ) نامنده بری دیكر قرنداشلرینی قتل ایدرك باباسنك یرینه كچدیسه‌ده اوچ سنه صكره برقاری‌نك آتدیغی طاشله بودخی باشنك بلاسنی بولدی وخلق شرندن قورتلدی . (١٣٠٩ مقدم)

٤٢٩١ خ) ـ جماهیر یونانیه بیننده اون‌بش سنه‌دنبرو دوام ایدن یدی پادشاه محاربه‌سی ابتدا سبب اولان ایكی قرنداشك وفاتیله نهایت بولدیسه‌ده چوجقلری ینه دعوایی تازه‌لدیكندن وجماهیر یونانیه دخی ذاتاً بوخصوص ایچون ایكی طرف اولدیغندن ینه برمحاربهٔ عمومیه ظهوره كلدی و بومحاربه‌یه (اپیقون) یعنی اخلاف محاربه‌سی نامی ویرلدی . (١٣٠٣ مقدم)

٤٢٩٤ خ) ـ (بلوس) نامنده برذات بلاد آثوریه‌ده (٢٦٠) سنه‌دنبرو سلطنت سورن عربلری طرد واصل (آثور) دولتنی تشكیل ایلدی و یكرمی بش سنه صكره جلوس ایدن اوغلی مشهور (نینوس) دخی كندو نامنه منسوب اولان (نینوه) شهرینی توسیع وبابله قدر نفوذینی اجرا ایتدی وزوجه‌سی سمیرامیسك ذكا ودرایتندن پك چوق فائده كوردی (١٣٠٠ مقدم)

۴۳۰۰ خ) ـ فراعنهٔ مصریه نك یكرمی برنجی سلاله سی تشكل ایلدی . (۱۲۹۴ مقدم)

۴۳۰۲ خ) ـ هركول سلاله سندن (ارغون) نامنده بریونانی (لیدیا) حكمداری اولدی و اخلافی ۵۰۵ سنه حكومت ایتدی . (۱۲۹۲ مقدم)

۴۳۱۴ خ) ـ جاهیر یونانیه دن تروادا حكمداری پریامك اوغلی (پاریس) اسپارت حكمداری منه لاسك زوجه سی (النی) یی قاچردی ومنه لاسك وقوعبولان شكایتی اوزرینه بتون یونان حكمدارلری غیرته كلوب تدارك ایتدكاری یوزبیك عسكرله تروایه هجوم ایتدی ومرقوم منه لاسك قرنداشی ومسینا قرالی (اغاممنون) عسكرك ركب افدسنه قومانداناولدی . (۱۲۸۰ قول دیكر ۱۲۰۹) و (۱۱۸۴ مقدم)

۴۳۲۴ خ) ـ یونانلولر اون سنه دنبرو محاصره ایتدكاری تروواقلعه سنی بوكره برخدعهٔ حربیه و یوریش ایله ضبط ایدوب مدافعینه ایردیلر و چوق جانلر یاقدیلر و مملكتی كاملا یقوب خاكله یكسان ایتدیلر و بوهرج ومرجده حكمدار (پریسام) واوغلی (پاریس) ومتعلقاتی صاغ قالمدی لكن محاربه یه كلان حكمدارلرده غالبیتك لذتنی طادمدی كیمی محاربه ده تلف اولوب

کیمی حین عودتده و کیمی مملکتنه وارد قدنصکره در لو در لو فلاکتلره اوغرادی . (۱۲۷۰ مقدم)

٤٣٢٥ خ) ـ تروا زادکاندن متوفی پریامك دامادی (انه) تروا تسلیم اولدقدنصکره برچوق مهاجرله افریقایه واورادن ایتالیا قطعه سنه کیدوب توطن ایلدی ومؤخرا لاتیوم اهالیسنك یعنی (آبوریز) لرك رئیسی بولنان لاتینوسك قزینی الدی وروتول محاربه سنده خیلی قهرمانلق کوستردی (مؤخرا روما قرالیتنی تشکیل ایدن ذات اشبو (آنه) سلاله سندندر .

٤٣٥١ خ) ـ امرای بنی اسرائیلدن (یفتاح) نامنده برغیورملتنی بنی عمون قبیله سنك تحت اسارتندن قورتاروب ریاست جمهوریه یی احراز ایلدی (۱۲٤٣) . قول دیکر (۱۲٦۱ مقدم)

٤٤١٣ خ) ـ هراقلید پرنسلرندن اوچ ذات موره جزیره سنك برقاچ محلنی استیلا ایدوب اطرافی ازعاجه باشلادی ویونانستانده ذاتا امنیت مفقود اولدیغندن اکثر اهالی بوتاریخدن اعتبارا التمش سنه ظرفنده اوروپا وآسیا وافریقا طرفلرینه هجرت ایلدی (بونلردن برطاقی دخی قره دکز سواحلنه قدر کتمشدر

٤٤٢٣ خ) ـ بنی اسرائیل قهرمانلرندن (شمسون)

نامنده برذات قرق سنه دنبرو فلسطینلو لره اسیر اولان ملتی قورتاردی . (١١٧١ قول دیکر ١٢١٢ مقدم)

٤٤٧٢ خ) ـ چینده (چه ئو) بکلرندن (فا) نامنده برذات (شانغ) خاندان حکمرانیسنی محوایدوب تخت خاقانی یه اوتوردی . (١١٢٢ مقدم)
اشبو سلالهٔ جدیده یه (چه ئو) سلاله سی دیرلر .

٤٥٠٢ خ) ـ شموئیل علیه السلام بنی اسرائیله رئیس حکام انتخاب اولندی . (١٠٩٢ مقدم)
بوذات حکام بنی اسرائیلک حضرت موسی ویوشع علیهما السلامدن صکره صوکی وپیغمبران بنی اسرائیلک ابتداسیدر .

٤٥١٥ خ) ـ بنی اسرائیل ادارهٔ جمهوریه نک سیئاتنی بالدفعات تجربه ایلدکلرندن بوکره ایچلرندن برینک ملک انتخابنی رئیس حکام حضرت (شموئیل علیه السلامه) رجا ایتدیلر واودخی وحی الٓهی ایله (شاوول) نامنده برپهلوانی انتخاب وتقدیس ایلدی . (١٠٧٩) قول دیکر (١٠٨٠) .

٤٥٢٦ خ) ـ دوریسلر آتنه یی شدیداً تحت محاصره یه الدیغندن آتنه قرالی قودروس امیدسز برحاله کلوب

هاتف غیبه مراجعت ایلدکده (قنغی طرفك قرالی مقتول
اولور ایسه اول طرف غالب اولور) جوابنی الدیغندن
اولمك ایچون برنفر قیافتنده عسکرینك ایچنه کیردی
ومحاربه یی قزاندی واهالی دخی مرقومك وفاتندن صکره
شوفدا کارلغنه مکافاة قرالیتی لغو ایدوب اوغلی (مدون) ی
(ارخون) عنوانیله رئیس جمهور ایتدی . (۱۰٦۸)
قول دیکر (۱۰۰۹ مقدم) .

٤٥٥٤ خ) — بنی اسرائیلك ملکی شاوول پیدا ایتدیکی
کبر وعظمت سببیله شموئیل علیه السلامی کوجندردکدنصکره
عمالقه محاربه سنده مقتول اولدی . واورشلیمده اولان
یهودا سبطی نبیٔ مشار الیهك انتخابیله داود علیه السلامی
ملك تعیین ایتدی . (۱۰٤۰ قول دیکر ۱۰٤۹ مقدم)
مؤخراً سائر اسباط دخی تابع اولمشلردر .

٤٥٥٤ خ) — حضرت داودك ملك تعیین اولندیغی
یهودا سبطندن ماعدا اون بر سبط خلقی مقتول شاوولك
اوغلی (اشباسون) ه تابع اولدی .

٤٥٥٤ خ) — هندستانده صاحب مذهب اعتقاد
اولنان (شاکمونی) دنیایه کلدی . (۱۰٤۰ مقدم) .

٤٥٨٢ خ) — فنیکه حکمداری (حیرام) تیرشهرینی

بر بیوك طاش یقفنسی واسطه‌سیله قارشوسنده‌کی اطه‌یه یتشدیردی . (۱۰۱۲) مقدم .

۴۵۹۳ خ) - داود علیه السلام فلسطین و عمون وموآب وادوم اهالیسنی وسائر دشمنلرینی زبون ایتدکدن واوتوز طقوز ییل کمال عدل وداد ایله حکومت سوردکدن صکره کوشهٔ انزوایه چکیلوب سلطنتی اوغلی سلیمان علیه السلامه ویردی . (۱۰۰۱ مقدم) .
(حضرت داود اون بش سنه دها یشایوب یتمش یاشنده وفات ایتمشدر .)

۴۵۹۳ خ) - چین خاقانی (موؤانق) بلاد هند وفرسده اجرای سیاحت ایدرك وطننه برچوق عادات وصنایع وقوانین مذهبیه کتوردی واهالیٔ چین مومی الیهك بو سیاحت وخدمتندن پك چوق فائده کوردی ومعارفك لذتنی آلدی . (۱۰۰۱ مقدم) .

۴۶۰۲ خ) - حضرت سلیمان (پالمیر) و(پالوس) شهرلرینی بنا ومشهور (حمات) قبیله‌سنی اسکان وحوران شهرینی تعمیر وملکنی مصردن فرات نهرینه قدر توسیع ایلدی . وبحر احمرده اولان دونغاسنی اره صره هند وسوماتره وجاوه طرفلرینه کوندروب اوطرفلریده تحت حمایه‌سنه الدی . وبو جهتله الینه پك چوق غنایم کیردی .

٤٦٠٢ خ) ــ ملوك تبابعه دن يمن ملكه سى (بلقيس) پاى تختى اولان (سبأ) شهرندن برچوق هديه ايله قدس شريفه كلوب حضرت سليمان ايله كورشدى وتحت حمايه سنه داخل اولدى . (٩٩٢ مقدم)
(على رواية حضرت سليمان بلقيسى تزوج بيورمشدر .

٤٦٠٢ خ) ــ يونانستانده اولمپيوس صحراسنده هر درت سنه ده بركره (دفس) معبودى نامنه اوله رق برجمعيت عمومى ياپيلوب بوجمعيتده هردرلو اويونلر ومسابقه لر اجرا اولنمسنه قرار ويرلدى . (٩٩٢ مقدم)
(اشبو جمعيتلر مؤخرا يعنى (٤٨١٨) سنه سندن اعتبارا تاريخ اتخاذ اولنمش و (اولمپيق) نامى ويرلمشدر .

٤٦٠٣ خ) ــ بيت مقدسك انشاآتى حضرت سليمانك اثر همتيله تكميل اولدى . (وتابوت عهد) الاى والا ايله صهيوندن كتوريلوب بيت مذكوره وضع اولندى وتشكرا يكرمى ايكيبيك بقر ويوز يكرمى بيك غنم قربان ايلدى (٩٩١ مقدم)

٤٦١٦ خ) ــ فراعنهٔ مصريه نك يكرمى ايكنجى سلاله سى (سيساق) نام حكمدار يديله تشكل ايتدى . (٩٧٨ مقدم)

٤٦٣٣ خ) ــ حضرت سليمان وفات ايدوب

يرنه اوغلی (رخبعام) جلوس ایلدی وآرهدن چوق کچمکسزین تحصیل ویرکو خصوصنده کوستردیکی شدت اوزرینه اون ایکی سبط خلقندن اون سبطی آیریلوب (یوربعام) نامنده برمفسده تابع اولدیغندن رخبعام قدسده یالکز ایکی سبط خلقیله قالدی ومرقوم (یوربعام) مصر حکمدارینک معاونتیله شخیمده استقلالنی اعلان ایلدی . (٩٦١ قول دیکر ٩٦٢ مقدم)
(قدس حکومتنه حکومت یهودیه وشخیم حکومتنه حکومت اسرائیلیه دینلمشدر .

٤٦٧٦ خ) ـ امرای سلطنت اسرائیلیهدن (یغشا) نامنده برذات مقدما ملك ناداب ایله فامیلیاسنی قتل وسلطنت مذکوره یی غصب ایتمشیدی مرقوم بوکره وفات ایتمکله سلطنت اوغلی ایلیایه قالدیسهده برسنه صکره امرادن (زمری) مرقوم ایلیایی وبرازصکره رجال دولتدن (عمری) دخی مرقوم زمری یی قتل ایتدیکندن حکم قصاص یرینی بولدی . وعمری عافیتله تخته اوتوردی . (٩١٨ مقدم)

٤٦٨٤ خ) ـ شمدی یه قدر چین خاقانلرینه انقیاد اوزره اولان (هون) ترکلری خاقان جدید (یووانقه) عصیان وشنسی ایالتنی تهدیده قیام ایلدیلر . (٩١٠ مقدم) (هونلرك بوقیامی برقاچ یوز سنه دوام ایدن قانلی محاربهلرك ابتداسیدر .

٤٦٨٦ خ) ـ شعرای یونانیهدن مشهور (اومیروس)

آخر عمرنده فقر وفاقه‌یه دوچار اولدیغی وساقزده کلیسا قپولرینی طولاشوب کزدیکی حالده وفات ایلدی (۹۰۸ قول دیکر ۹۰۶ مقدم)
(بوکا هومر دخی دیرلر و بعضیلری موهوم برنام اعتقاد ایدرلر .

۴۶۹۰ خ) – ممالک یهودیه حکمداری (آسا) وفات ایتدیکندن یرینه اوغلی (یوشافاظ) جلوس ایلدی . وپدری کبی بودخی پت پرسلری تحقیر واهالئ معتقده یی خشنود ایلدیکندن ممدوح اولدی . ودولت اسرائیلیه وحکمداران سائره ایله خوش کچندی . (۹۰۴ مقدم)

۴۶۹۶ خ) – مشهور اوچنجی (شلمناصر) برنجی آثور حکمدارلغنی احراز ایلدی . (۸۹۸ مقدم)
(بونک انکلتره‌ده بردیکیلی طاش اوزرنده محکوک اسمی نمرود ایمش :

۴۷۱۸ خ) – یهوداحاکمه‌سی (عتلیا) حکومت اسرائیلیه ایله محاربه‌یه کیدر ایکن اوغلی متوفی آخزیانک اوغللرینی کاملا اعدام ایتدردی وزنانک وپت پرستلکک سربستجه اجراسنی امر ایلدی لکن برازمدت صکره باش حاکمک تدبیریله کندوسیده اعدام اولندی . (۸۷۶ قول دیکر ۸۷۰ مقدم)

۴۷۲۵ خ) – خیلی زماندنبرو قومندن تبری وشام

شریف جوارنده برطاغده عبادتله اشتغال ایدن (الیاس) علیه السلام بوکره ملأ اعلایه رفع بیورادی .
(٨٦٩ مقدم)

٤٧٣٠ خ) - دردنجی (بعل هوس) برنجی آثور حکمدارلغنی احراز و زوجه‌سی مشهوره (سمیرامیس) ی سلطنتنه شریك ایلدی . (٨٦٤ مقدم)
(بوخاتونك اسیای غربیده پك چوق فتوحات وآثاری واردر .

٤٧٣٤ خ) - تیر ملکی پیك مالیون قرنداشی (سیشه) یی مالنه طمعاً اولدردیکی زمان مرقوم سیشه نك زوجه‌سی الیز (دیدون) منسوباتیله برابر سفینه‌یه بنوب افریقا ساحلنده واقع اوتیك کورفزینه کتمشیدی مرقومه اوراده قارتاجنه شهرینك اراضیسنی صاتون آلوب قارتاجنه شهرینی بنا ایلدی . وکندوسی ملکهٔ بلده اولدی . (٨٦٠ مقدم)
(قارتاجنه دولتی مؤخراً پیو یوب وقوعاتی تاریخده خیلی یر طوتمشدر .

٤٧٣٨ خ) - متوفی اسپارت قرالنك هنوز دنیایه کلان برچوجغنه متوفانك برادری (لیقورغ) برمدت وصایت ایتدکدن صکره احوال عالمه واقف اولمق وممالك سائره‌ده مرعی اولان قوانین ونظاماتی اوکرنمك ایچون اون سنه مقدم سیاحته چیقمش ایدی . مومی الیه بوکره کلوب اسپارته حکومت مطلقه‌سنی ادارهٔ جمهوریه‌یه

تحویل و برقانون عجیب تنظیم واعلان ایلدی وشریك سلطنت اولدی (٨٥٦ مقدم)
(موحی الیهك قانونی لغات تاریخیه مزده مقید در .

٤٧٩٨ خ) - ماكیدونیا حکومتی (قارانوس) نامنده برذات معرفتیله تأسس ایلدی . (٧٩٦ مقدم)

٤٨٠٦ خ) - برنجی آثور دولتی طرفندن بابل والیسی بولنان (بعل زارفول) یاخود (بله زیس) مدیا والیسی (ارپاكسس) ایله اتفاق ایدرك متبوعلری اولان بشنجی (ساردانابال) ی نینوه ده پریشان وممالكنی تقسیم ایلدیلر (٧٨٨ مقدم)
(بیچاره ساردانابال بوخائنلرك یدنده تلف اولمامق ایچون فاملیاسیله برابر كندوسنی آتشده یاقش ومرقوم (بعل زارفول) شرق وجنوب جهتلرنده ایكنجی آثور یاخود بابلیون دولتنی و (ارپاكسس) مدیا دولتنی تشكیل ایتمش ومتوفی ساردانابالك اوغلی (فول) دخی كندوسنه براغیلان سوس قطعه سنده برمدت حكومت سورمشدر .

٤٨٠٧ خ) - بالاستقلال (مدیا) یاخود (مادی) حكمداری اولان (ارپاكسس) ارمنستان حاكمی (باروير) ه نینوه استیلاسنده وقوعبولان خدمتنه مكافات اولمق اوزره ارمنستان امارتنی احسان ایلدی . (٧٨٧ مقدم)

٤٨١٨ خ) - حكومت اسرائیلیه ده بولنان ایكنجی

(یوربعام) وفات ایتدیکندن یرینه اوغلی (زقریا) جلوس
ایلدی والتی آی صکره (شالوم) نامنده برغاصب مرقوم
زقریایی و مناخیم نامنده برصاحب خروج دخی شالومی
قتل اید وب تخت اسرائیلیه یه اوتوردی (۷۷٦ مقدم)

٤٨٢٣ خ) ــ یونس علیه السلام (نینوه) اهالیسنه
پیغمبر بعث بیورلدیغندن بعدالوقعه کید وب تبلیغ رسالته
مباشرت ایلدی . (۷۷۱ مقدم)
(بلع حوت وقعه سی یافه ساحلنده وقوعبولمشدر و بطن
حوتده برساعت قدر قالمشدر .

٤٨٢٥ خ) ــ ایکنجی آثور پادشاهی بعل زار فول
نینوه نك اداره سنی اوغلی وقائممقامی (تغلتفلاصر) ه
بالاستقلال و یروب کندوسی بابل حکومتنده قالدی ودیکر
اوغلی (نابوناصر) ی دخی یاننده قائممقام کبی استخدام
ایلدی .

٤٨٤١ خ) ــ ایتالیاده (مون پالاتین) اراضیسنه
متصرف اولان و باشنده برچوق حشرات بولنان (روموس)
ایله برادری (روموس) روما شهرینی انشا ایلدی .
ورموس ریاستنده مستقل اولمق ایچون برادرینی قتل
ایتدی واطرافنده اولان اهالینك قادینلرینی بردسیسه ایله
دعوت اید وب کلدکلرنده جمله سنی عسکرینه توزیع

ایلدی . (٧٥٣ قول دیکر ٧٥٤ مقدم)

٤٨٤٤ خ) ـ حبش حکمداری (شاباقو) مصر علیاینی ضبط و یکرمی بشنجی سلالهٔ فراعنه یی تشکیل ایلدی ومحاربه ده طوتیلان (بوشوری) نام فرعونی هندستانده اولان مجوسیلره تقلیدا آتشده یاقدی وکولنی صاوردی . (٧٥٠ مقدم)

٤٨٤٦ خ) ـ بابل حکمداری (بعل زارفول) وفات ایتدیکندن یرینه ایکنجی اوغلی (نابوناصر) جلوس ایلدی .
(بوذات پدرینک حیاتنده دهبابل قائمقامی ایدی . (٧٤٨ مقدم)
(مومی الیه (نابوناصر) جلوس ایتدیکی کونی مبدأ تاریخ اعتبار ایدوب سنه لری سنین شمسیه اوزره حساب ایتدیرمکه باشلادی .
(بوتاریخ تاریخ بخت نصر نامیله مذکورومقید ایسه ده صحیح دکلدر اصل صحیحی تاریخ (نابوناصر) در .

٤٨٤٦ خ) ـ حکمای یونانیه دن متدللولی (پتاقوس) دنیایه کلدی . (٧٤٨ مقدم)
(بوذات برمدت شجاعتله شهرتشعار اولمش وصکره لری اختیار انزوا ایلمشدر .

٤٨٥١ خ) ـ جماهیر یونانیه دن اسپارت حکمداری مسینالولرك ایکیده برده تضییقندن قورتلمق وقتل ایتدکاری برقرالك انتقامنی المق ایچون مسینالولره اعلان حرب ایتـدی و یکرمی سنه امتداد ایدن برنجی محاربه یه باشلادی ومسینا حکمداری (آرستدوم) برمغلوبیت اوزرینه ملکنك سلامتیچون هاتف غیبه مراجعت ایتدکده سلامتقزینك ذبحیله حاصل اوله جغی خبری و یرلدیکندن اون یاشنده برقزینی علی ملاء الناس ذبح ایلدی لکن ینه مطلوب حاصل اوله مدی (٧٤٣ قول دیکر ٧٤٤ مقدم)

٤٨٥٨ خ) ـ جماهیر یونانیه دن اسپارت جمهوریله (آرزیلر) برمحاربه آچـدی وچوق قان دوکلمامك ایچون ایکی طرفدن اوچریوز پهلوان انتخاب اولنوب قنغی طرفك پهلوانلری غالب کلـور ایسـه اوطرفك قزانمسـنه قرار و یرلدی و بونلر برطرفدن برودیکر طرفدن ایکی پهلوان قالنجه یه قدر بربرینی قیردیغی حالده غلبه خصوصنده وقوعبولان اختلافه مبنی دعوا فصل اولنمدیغندن بیچاره‌لر نافله یه کیتدی . (٧٣٦ مقدم)

٤٨٦٦ خ) ـ اسعد نامنده برذات تبع اوسط عنوانیله یمن حکمداری اوادی .
(بوذات حضرت رسول اکرم افندمزك اون اوچ عصر صکره ظهورینی کشف وتصدیق بیورمشدر .

٤٨٧١ خ) ـ اسپارتلولرك مسينالولرله اولان محاربه سی اسپارتلولرك غلبه سيله نهايت بولدی ومسينالولرك برطاقی هر سنه محصوللرينك نصفنی ويرمك كبی آغر شرائطله اسارتی قبول ايدوب ماعداسی مارسليا وافريقا طرفلرينه هجرت ايلدی (٧٢٣ مقدم)

٤٨٧٦ خ) ـ ايكنجی آثور حكمداری (تغلتفالاصر) سوريه ليلره قارشو معاونت بهانه سيله بلاد اسرائيليه يه كيروب اوچ سنه محاصره ايله سامريه يی آلدی و ملكلری (هوشع) ی و اهاليدن برچوغنی نفی ايتدی وبلاد اسرائيليه و يهوديه يی خراجه كسدی ويهوديه ملكی (آحاز) ی عبادتخانه سنه پت آصمق ايچون صقشديردی (٧١٥ قول ديگر ٧٢١ مقدم)
(ديگر بر روايته كوره بو محاربه يی مرقوم تغلتفالاصرك خلفی (شلمناصر) ياپمشدر و بو روايته كوره شلمناصر (٤٨٦٨) ده جلوس ايتمشدر .

٤٨٨٠ خ) ـ رومانك اصول اداره سنی اصلاحه موفق اولان و اهاليسنی حدودلق و يغماكرلك كبی فنالقلردن قورتاران مشهور (نوما پومپايوس) روما تختنه جلوس ايلدی . (٧١٤ مقدم)

٤٨٨٤ خ) ـ امرای يونانيه دن قورينتلی

(آرحاس) سجلياده (سيراكوز) شهرينى انشا ايلدى .
(٧١٠ مقدم)
(بوشهر بر مدت سيراكوز حكومت مستقله سنه مركز اولمشدر .

٤٨٨٥ خ) ـ رؤساى قبائل اعجامدن (كيقباد) نامنده بر ذات اداره سنه خلل طارى اولان (ماد) حكومتنى احيا واستقلالنى اعلان ايتدى و پاپديرديغى (همدان) شهرينى پاى تخت اتخاذ ايلدى . وتنظيمنه موفق اولديغى برقانون سايه سنده مديا اولرينى وحشتدن قورتاردى . (٧٠٩ مقدم)
(مدت سلطنتى اللى درت سنه در .

٤٨٨٨ خ) ـ آثوردولتى حكمدارلرندن (سناخريب) سلفى سارغوندن موروث نفوذ وسلطنتى ادامه ايچون ماد وارمنستان و سوريه ولاياتى اوزرينه سفرلر آچوب جمله سنى دائرهٔ اطاعته الدقدنصكره مصر حكمدارى (تاراقا) يه استنادأ ويركوسنى ويرمك استه ميان يهود حكمدارى (خزقيا) نك اوزرينه دخى كلديسه ده خزقيا قصورينك عفوينى رجا وبيت مقدسده موجود اولان زر وسيمى اعطا ايلديكندن مصر اوزرينه كتدى ومصرى كاملا تخريب ايلدكدنصكره ينه قدسه عودت ايلدى .
(٧٠٦ مقدم)
(سناخريب قدس شريفى بتكرار تحت محاصره يه الديسه ده (اشعياء) عليه السلامك دعاسى بركاتيله اردوسنه برشديد

وبامستولی اولدیغندن عسکریله برابر فراره مجبور اولدی ٠ (سناخریب) مصرده کی اردوسنه دخی فاره مستولی اولوب عسکرینك پای کریشلرینی ییدیکندن انلرکده رجعت ایلدیکی ٠ وقدس اردوسنده ظهور ایدن وبادن یوز سکسان بشبیك کشی نك تلف اولدیغی مرویدر ٠

٤٩٠٠ خ) ـ ممالك یهودیه یه حکمران اولان (منشا) بدری خزقیانك مسلکنی ترك ایدوب پت پرستلکی التزام ایلدی و حضرت (اشعیا) علیه السلامی بیچق ایله شهید ایتدیردی ٠

٤٩١٠ خ) ـ بوندن اوتوز طقوز سنه مقدم اسپارتالرده اسیر اولان مسینه لولر (ارستومن) نامنده بر پهلوانی کندولرینه رئیس تعیین ایدوب اسارتدن قورتلق استدیلر وخیلی غیرت ایلدیلر ایسه ده موفق اوله مدیلر ٠ (٩٨٤ مقدم)

٤٩١٨ خ) ـ ممالك آثوریه ده حکمدار اولان سناخریب وفات ایتدی ویرینه کیچن اوغلی (اسارحادون) بابلی استرداده و فنیکه یی استیلایه و مصر و حبشستانك آسایشنی استحصاله موفق اولدی و برسنه صکره یهودیه ملکی (منشا)نك اوزرینه دخی هجوم ایدرك قدس شهرینی الوب منشایی بابله کوندردی

وبلاد یهودیه واسرائیلیه یه (ساولـد وخوس نامنده برحریفی والی دیکدی واودخی استقلاله قالقدی .
(٦٧٦ مقدم)

٤٩٢٢ خ) ـ روما قرالی (توللوس هوستیلیوس) زماننده آکیلولر ایله هوراس وکورباس وقعه سی ظهوره کلدی وروما لولر (الب) شهرینی قزانوب محکوم ایکن حاکم اولدی . (٦٧٢ قول دیکر ٦٦٧ مقدم)
(هوراس روماولر طرفندن انتخاب اولنان اوچ برادرلرك اسملریدر بونلر برمحاربه ایدوب (هوراس) (کورباس) ه غلبه ایتمشدر .

٤٩٢٩ خ) ـ اعیان مصردن اون ایکی ذات مصری اون ایکی ایالته تقسیم وبالاشتراك اداره سنی درعهده ایلدیلر . وجمله سی بریرده حکومت ایتمك اوزره اوچبیك اوطه یی شامل واون ایکی دائره یی مشتمل برسرای یاپدیروب آدینی (لابیرنت) قویدیلر . (٦٦٥ مقدم)

٤٩٤٤ خ) ـ مصرده اون بش سنه دنبرو مشترکا حکومت ایدن اون ایکی حکمداردن حسب القانون مطرود اولان بری دیکرلرندن باشقه طوپلادیغی برچوق حشرات ایله کلوب جمله سنه غلبه ایتدی ویکرمی التنجی سلالهٔ فراعنه یی تشکیل ایلدی .

۴۹۴۷ خ) ـ برنجی (بخت نصر) تخت آثوری‌یه جلوس ایتدی و بابلی استرداد ایتدکدنصکره (ماد) حکمداری (فراعورت) ی محاربه‌ده طوتوب آخرته کوندردی (وماد) ولایتنی تخریب ایلدی . (٦٤٧ مقدم)

(بوآدم مشهور اولان بخت نصردکلدر و بونك دیکر اسمی (کینالادن) در

۴۹۴۸ خ) ـ برنجی (بخت نصر) لك بلا دیهودیه‌یی تربیه ایچون کوندردیکی سرعسکر (حلوفرون) بتولیا شهرینی محاصره ایدرکن (یودیت) نامنده برکوزل یهودی قزی سوسلنه‌رك (حلوفرونه) کیدوب عرض وصال ایلدی و اثنای عشرتده مرقومی کندو قلیجیله اوروب مملکتنی محاصره‌دن وکندوسنی جزادن قورتاردی . (٦٤٦) قون دیکر ٦٨٩ مقدم)

۴۹۵۴ خ) ـ حکمای یونانیه‌دن (تالیس) دنیایه کلدی . (٦٤٠ مقدم)

(بونك علم هیئتده یدطولاسی مشهوردر وخسوف وکسوفی قبل الوقوع ابتدا بوذات بولمشدر دائما آرزو یلروچوق دوشینور ایدی .

۴۹۵۴ خ) ـ روما قرالی (مارسیوس) لاتینلره

غلبه ایدرك درت شهرلر بنی الوب اهالیسنی روماجوارینه اسکان ایلدی وبو فتوحات مناسبتیله روما حکومتنك اراضیسی دکزه قدر ایندی (٦٤٠ مقدم)

٤٩٧٣ خ) - (آلیئات) نامنده برذات (لیدیا) حکمداری اولدی وماد یلرله بش سنه محاربه ایتدی ونهایت برکون طرفینك عسکری معرکه ده ایکن کسوف وقوعبولدیغندن ایکی طرف ترك محاصمه ایلدی . (٦٢١ مقدم)

٤٩٧٤ خ) - حکمای یونانیه دن (اناقسماندر) دنیایه کلدی . (٦٢٠ مقدم)
(ارضك کروی اولدیغنی ابتدا کشف ایدن بودر .

٤٩٨٢ خ) - یکرمی التنجی سلاله فراعنه دن (نیخوا) حکمدار اولدی . (٦١٢ مقدم)
(بوذاتك سویش قنالی حفره چالیشوب یوز یکرمی بیك کشی تلف ایتدیکی واکالنه موفق اوله مدیغی تواریخده مقیددر .

٤٩٨٥ خ) - فرعون مصر (نیخوا) یاخود (نقاأوا) آثوریه محاربه سندن عودتنده آثوریلرك تحت حمایه سنده اولان قدس شریفی آلوب ایچلرندن (الیاقیم) نامنده برینی حاکم نصب ایلدی . وحکمدار سابق

(ژوناشس)ی مصره کوندردی و مصر خزینه سنه
کوندرلمك اوزره یهودیلره برمقدار ویرکو باغلدی (٦٠٩)
قول دیکر ٦١٧ مقدم)
(اشبو تحـوا تواریخ اسـلامیه‌ده فرعـون اعرج دیو
محرردر ٠

٤٩٨٨ خ) — آثور دولتی حمایه سنده اولان بابل
حکمداری (نابو پولاصر) تدارك ایتـدیکی عسکری ماد
پادشاهی برنجی (سیئازار) ك اعانه و ویردیکی عسکر ایله
برلشدیروب واوغلی ایکنجی (بخت نصر) ی جمـله سنه
سرعسکر ایدوب متبوعنك پای تختی اولان نینـوه‌یی تحت
محاصره‌یه الدی وآثور حکمداری (ساردانا پال) برمدت
اوغراشدیسه‌ده دفعلرینه موفق اوله‌مدی ٠ وعاقبت قوجه
آثور دولتی منقرض ونینـوه شهری خراب اولـدی ٠
(٦٠٦ قول دیکر ٦٢٥ مقدم)

٤٩٨٨ خ) — نابو پولاصرك اوغـلی ایکنجی
(بخت نصر) پدر یـنك فراغیله بابل وآثور پادشـاهی
اولدی ٠ (٦٠٦ مقدم)

٤٩٨٨ خ) ـ ایکنجی (بخت نصر) مصر اولرك
تحت حمـایه‌سنده اولان قدسی استرداد ویهـودا حاکمی
الیاقیمی وحضرت (دانیال) ی برچوق کبرای یهود ایله
برابر بابله نفی ایلدی ٠ ویهودیلر شریعت جناب موسایه
واون التی نفرانبیـا ی ذیشانه ایتدکاری حرمتسزلکك
و پت پرستلکك جزاسنی بولدی ٠ (٦٠٦ مقدم)

(یهود بلرك یتمش سنه اسارتی بو سنه دن اعتبار اولنور .

٤٩٨٩ خ) ـ چینده واقع (شانتونغ) ایالتنده (لااوچو) نامنده بر فیلسوف ظهور ایلدی .
(٦٠٥ مقدم)

٤٩٩٩ خ) ـ ماد تخت حکمرانیسنه سیئازارك اوغلی (کیکاووس) جلوس ایلدی . (٥٩٥ مقدم)

٥٠٠٠ خ) ـ آتنه لولر دفع شورش ایچون (عدالت مجادله‌یی دفع ایدر) کلامنی ورد زبان ایدن حکیم سو اونی ارخون نصب ایتدیلر ایسه ده یاپدیغی تدبیردن برشیٔ اکلایه مدیلر و نشر ایتدیکی قانونی بکنه مدیلر بناء علیه مرقوم دخی کوجنوب قبریسه هجرت ایتدی . (٥٩٤ مقدم)
(یاپدیغی قانون هر کسه بر وظیفه تعیینی و مجلس عمومی حقنك توسیعی و برسناتو تشکیلی کبی شیلردن و مواد نافعه دن عبارت ایدی .

٥٠٠٧ خ) ـ یهودا ملکی (صدقیا) مصرلولرك و مادلولرك (معاونت ایدرز) سوزینه آلدانه‌رق حمایه سنده بولندیغی بابل و آثور حکمداری بخت نصره عصیان ایتدی و بخت نصر دخی دردنجی دفعه اوله‌رق قدس شریفه کلوب اوچ سنه

یاخود اون سکز آی محاصره ایله ایچرویه کیردی و بیت مقدسی یغما واحراق واهالینك کیمی قتل و کیمی زنجیرلره بابله اعزام ایلدی ، و بیچاره لری بابلده کنید و هیکلنه طاپدیردی ودولت یهودیه دخی بوصورتله محو اولمش کتدی (٥٨٧ قول دیکر ٥٨٨ مقدم)
(قدس شریفده یالکز التمش کشی براغلدیغی و بخت نصرك هیکلنه پرستشدن ابا ایدن اوچ کشی اعدام اولندیغی مرویدر ۰

٥٠١٦ خ) ـ روما قرالنك عوام ناسه عسکرلك مقابلی برطاقم اراضی تقسیمنی اکابر مملکت چکمدیلر و بروقت فرصتده قرال مرقومی خلع وقتل ایدوب اداره جمهوریه یی اعلان ایلدیلر ۰ بوماده عوام ناس ایله اکابر بیننه بربیوك عداوت براقشدر ۰ (٥٧٨ مقدم)

٥٠١٦ خ) ـ غرب طرفندن هند شاننه توجه وحرکت ایدن اقوام (اوریسا) اهالیسنی تضییقه باشلدی (٥٧٨ مقدم)
(بوتضییق وتعرض بیك سنه قدر دوام ایتمشدر ۰

٥٠٢١ خ) ـ بخت نصر حضرت (ارمیاء) ایله برابر مصره فرار والتجا ایدنلری مصر حکمدارندن (نیخوا) دن طلب ایتدیکی حالده ویرمدیکندن مصری دخی اوروب تخریب ایلدی ومعتبران اهالیدن پك چوغنی نفی ایدوب

قصورینی اطرافه طاغتدی و بو جهتله مصرك اكثر محللری قرق سنه قدر خراب قالدی . (٥٧٣ مقدم)

٥٠٢٤ خ) ـ مصر حكمداری (حفره) یاخود (ابریس) ك وزیری (اما زیس) اصلاحنه مأمور اولدیغی ارباب اختلال ایله اویوشوب ولی نعمتنی خلع وقتل و تختنی غصب ایلدی . (٥٧٠ مقدم)
(ارباب اختلال (سوه نی ین) دیدكاری مصر رعایاسی ایدی .

٥٠٢٤ خ) ـ حكمای یونانیه دن (حیلو) بو اثناده كسب اشتهار ایلدی . (٥٧٠ مقدم)
(انسان هر بر خصوص ایچون آهسته قوشملیدر دیان بوذاتدر .

٥٠٢٩ خ) ـ مقدما سجلیادن طرد اولنوب موخرا باشنه طوپلادیغی برچوق آدملرله كلوب سجلیا حكمدارلغی قزانمش اولان (فالاریس) ارباب جرایمی باقردن مصنوع ایچی بوش اوكوزك ایچنده پشیره‌رك اعدام اتمك كبی ظلملره باشلادیغندن بركون اهالی دخی بونی طوتوب مذكور اوكوزك ایچنده اعدام ایلدی . (٥٦٥ مقدم)

٥٠٣٤ خ) ـ ارمنستان حكمداری (دیقران)

ماد پادشاهی کیکاوسه اعلان حرب ایتدی وکیکاوسك نبیره‌سی مشهور (کیخسرو) دخی دیقران ایله برلشوب کیکاوسك اردوسنی پریشان وکندوسنی اخذ واعدام ایلدکدنصکره ماد تختنه اوتوردی . (٥٦٠ مقدم) .

(بر روایتده کیخسرو کیکاوسی اعدام ایتیوب حبس ایتمش ودیگر بر روایتده دخی کیکاوس کیخسروی حال حیاتنده ولی عهد تعیین ایلمشدر .

٥٠٤٣ خ) – چینده شانتونغ ایالتنده (خونفچو) نامنده برحکیم ظهور ایدرك ملتنی ظلمت جهلدن قوتاردی . (٥٥١ مقدم) .

٥٠٤٣ خ) – قودروس سلاله‌سندن (پیسیرات) آتنه یه حکمدار اولدی . (٥٥١ قول دیگر ٥٦١ مقدم)

(بوذات صنایع نفیسه وادبیاتك ترقیسنه پك چوق خدمت ایتمش ومشهور آتنه کتبخانه سنی یاپدیرمشدر .

٥٠٤٧ خ) – (کیخسرو) کندوسیله محاربه‌یه قالقشمش اولان لیدیا حکمداری (قرزوس) ی ساردده اسیر ایتدی واتشه اتوب یاقق اوزره ایکن انسانك باشنه نلر کلدیکنی تذکرله فریاد ایتمسی اوزرینه عفو ایدوب ندماسی سلکنه ادخال ایلدی و (لیدیا) ممالکی کاملا

کیخسرو ه کچدی . (٥٤٧ قول دیکر ٥٤٨ مقدم)

٥٠٥٦ خ) ـ (کیخسرو) بابلی بر مدت محاصره ایتدکدنصکره فراتدن کلان صویك مجراسنی تحویل ایدرك ایچرویه کیروب بابل حکمداری سفیه (نابونید) ی مجلس نوشانوشده اخذ وقتل وممالکنی ممالك فرسه الحاق ایلدی بوتاریخدن اعتباراً (ماد) و (بابل) و (لیدیا) و (نینوا) نامری اورته‌دن قالوب جمله‌سنه بردن فرس حکومتی یاخود کیانیان سلطنتی دینلدی .
(٥٣٨ مقدم)
(کیخسرو بصره‌دن هند دکزنه وآق دکزه وبحر خزره قدر ممالکنی توسیع ویوزیکرمی ایالته تقسیم ایتمش وپوسته اصولنی ایجاد ایلمشدر .

٥٠٥٨ خ) ـ فرس پادشاهی (کیخسرو) بابلی فتح ایتدیکنده تشکراً یتمش سنه‌دنبرو عراقده منفی اولان یهودیلری اطلاق وقدسك وبیت مقدسك اعمارینه مساعده ایلدی ؛ وبونلردن (٤٢٣٦٠) نفری قدسه کلوب قصوری فرات حوالیسنده قالدی . (٥٣٦ مقدم)

٥٠٦٣ خ) ـ فرس پادشاهی (کیخسرو) مساجت محاربه‌سنده مقتول اولدیغندن یرینه بیوك اوغلی

(لهراسب) جلوس ایلدی . وایکنجی اوغلی (ماد) وارمنستانه بالاستقلال حکمدار اولدی .
(٥٣١ قول دیکر ٥٣٠ مقدم) .
(بوکا اوروپالولر (قامبوس) دیرلر .

٥٠٦٩ خ) ـ فرس پادشاهی (لهراسب) مصر حکمداری امازیسك اوغلی (ایپسامتیس) ه بردسیسه ایله غلبه ایتدی . وعاقبت مصری آلوب یکرمی عصردن زیاده دوام ایدن سلطنت فراعنه یی محو ایلدی .
(٥٢٩ مقدم) .
(لهراسبك دسیسه سی مصرلیلرك مقدس اعتقاد ایتدکاری مواشیدن برقاچ یوز رأسنی عسکرینه سپر اتمکدن عبارت ایدی زیرا مصرلیلر بوحیوانلره قارشو سلاح قوللانه مزلر ایدی .

٥٠٧٢ خ) ـ فرس پادشاهی (لهراسب) مصرده ایکن مقر سلطنتنده اولان وکیلی کندو قرنداشی لهراسبك قرنداشیدر دیه رك تخته کچورمش ولهراسب مصردن کیدرکن بولده وفات ایدیویردیکی جهتله ساخته کار مرقوم تخت سلطنته یرلشمش ایدی . بوکره وکلادن بعضیلری ایشك حقیقتنی خبر الدقلری کبی همان سرایه کیدوب ساخته کار مرقومی وقرنداشنی وبتون منسوباتیله مذهبداشلرینی اعدام ایتدیلر وتخت فرسه ایچلرندن برنجی (دارا) یی اجلاس ایلدیلر . (٥٢٢ مقدم) .

٥٠٧٦ خ) ـ اون سكز سنه مقدم انشا سنه بدأ اولنوب ظهور ايدن منازعه يه مبنى تعطيل ايدلمش اولان بيت مقدس بوكره فرس ملكى برنجى دارانك رخصتيله وايكى پيغمبرك امريله يا پلغه باشلادى . (٥١٨ مقدم) درت سنه ده تكميل اولمشدر .

٥٠٧٩ خ) ـ فرس حمايه سنده اولان بابل اهاليسى ايرانده ظهور ايدن شورشدن استفاده يه يعنى اولكى استقلاللرينى اعاده يه قيام ايلديلر ويالكز والده لريله برر خدمتجيدن ماعدا قاريلرينى كاملا اعدام ايدرك بر بچوق سنه محاصره يه طيانديلر الكن برشئ بجره ميوب بنه انقياده مجبورا وارديلر (٥١٥ مقدم)

٥٠٨٤ خ) ـ آتنه حكمدارى (هيپياس) اهاليه ايتديكى اذا وجفايه بدل بربلا حاضرلمقده اولديغنى حس ايلديكندن قاچوب فرس ملكى برنجى (دارا) يه التجا ايتدى واتنه لولردخى مرقومك دفع اولديغنه اظهار ممنونيتله بر ادارهٔ جمهوريه تشكيل ايلدى . (٥١٠ قول ديكر ٥١٩ مقدم)

٥٠٨٥ خ) ـ روما قرالى آنسيينى قتل وتختنى غصب ايدن دامادى (تاركين سوپرپ) لك هيچ برقانونه مستند اولميان حركات وحشيانه سى بوكره خلع وطردينى وادارهٔ جمهوريه نك تأسسنى موجب اولدى . (٥٠٩ مقدم)

٥٠٨٦ خ) ـ فرس حكمدارى برنجى (دارا) سيقت طائفه‌سنى تربيه ايچون كليتلو عسكر ايله استانبول بوغازينى و طونه‌يى كچوب اوزرلرينه واردیسه‌ده انلر كيرو چكلدكلرندن دارا بيابانه دوشدى وذخيره‌سزلك وصوسزلقدن اردوسى پريشان اولوب كندوسى ازآدمله عودت ايده‌بيلدى (٥٠٨ مقدم)

٥٠٩٤ خ) ـ برقاچ سنه‌دنبرو يونانستانك اكثرى محللرنده جمهوريت اعلان اولندى . (٥٠٠ مقدم)

٥٠٩٤ خ) ـ حكماى يونانيه‌دن (اناقساغور) و (هراقليدوس) و (فيلولاؤس) دنيايه كلدى . (٥٠٠ مقدم)
(اناقساغور موحدلردندر .

٥١٠٤ خ) فرس دولتى حمايه‌سنده اولان (ايؤنى) جمهورى عصيان ايتديكى زمان آتنه‌لولر اعانه ايلديكندن ومقدما ايرانه التجا ايدن آتنه حكمدار سابقى (هيپياس) آتنه‌لولردن اخذ انتقام ايچون دائما تشويق ايتديكندن ايران حكمدارى (دارا) آتنه‌يه برجسيم اردو كوندردى و(اترى) شهرينى اوردى وقتل عام ايتدى (٤٩٠ مقدم)

٥١٠٤ خ) ـ آتنه‌لولرك باش قوماندانى (ملتيادى) ماراثون صحراسنده عجملرى بوزدى وآتنه‌لولرك جزالى

(قائاق) ومر قوم ملتبادى وعجملرى تشويق ايدن
هيپياس مقتول اولدى وعجملركوجله قورتلدى
(٤٩٠ مقدم)
(تاريخلرده فرس عسكرينك يديوز بيك
ياخود يوز بيك ويونان عسكرينك اون بربيك نفر اولديغى
محرر ايسه‌ده ايكيسنكده صحتنه حكم اولنه‌مز .

٥١٠٦ خ) ـ رومادە سناتو اعيانيله عوام ناس بيننده
برمباينت كيردى وعوام طاقى جمعيتلرى واسطه‌سيله
اعيان طاقنى تهديده باشلادى وبو جمعيت بعض ذواتك
طرد ونفينه قدر نفوذينى يورتدى . (٤٨٨ مقدم)

٥١٠٩ خ) ـ فرس حكمدارى برنجى (دارا)
وفات ايلديكندن برينه اوغلى برنجى (سرخس)
ياخود (سخسار) جلوس ايلدى (٤٨٥ مقدم)

٥١١٤ خ) ـ فرس حكمدارى برنجى (سرخس)
پدرى زماننده‌كى مغلوبيتك آجيسنى چيقارمق اوزره برقاچ
مليون عسكر واكاكوره دونغا ومهمات تداركيله آتنه
اوزرينه يوريدى وابتداكى (ترموپيل) محاربه‌سنى
قزاندى وكچيدى كجدى ايسه‌ده اهالى آتنه‌يى بوشالدوب
سفينه‌لرله دكزه آچلد يغندن و (سالامين) محاربهٔ
بحريه‌سنى غيب ايتديكندن دوچار يأس وفتور اولدى

ویوك بر پریشانلقله عودت ایلدی (٤٨٠ مقدم)
(اسپارت قرالی ایئونیداسك ترموپیل محاربه‌سنده ایتدیکی فداکارلق اولورشیلردن دکلدر .

١١٦ ٥ خ) — هندستانك جهت جنوبیه‌سنده واقع (دقان) حکومتی تخمیناً بو اثناده تشکل ایلدی .
(٤٧٨ مقدم)

١١٧ ٥ خ) — آتنه‌لولر اسپارتلولر ایله برابر (بیزانس) و (قبریس) و (سیروس) اطه‌لرینی ضبط ایتدیلر وایرانلولرك اناطولیده اولان مما لکی اهالیسی بر ایکیشر کسب استقلاله باشلادیلر . (٤٧٧ مقدم)
(آتنه قوماندانی (سیمون) ایرانلولرك (اوریمدون) نهری اغزنده‌کی دونغاسنی کاملاً غرق وعساکر بریه‌سنی تماماً پریشان ایلدی .

١٢٩ ٥ خ) — فرس پادشاهی برنجی (سرخس) الك سوکیلی برندیمی بدیله تساعنده قتل اولندیغندن برینه اوغلی برنجی (اردشیر) جلوس ایلدی وسلطنتنی تأمین ایچون یاخود پدرینك قاتلی ظن ایتدیکی ایچون ایکی برادرینی وعمیسنی قتل ایتدیردی .
(٤٦٥ مقدم)
(مؤخراً پدرینك قاتلی کیملر اولدیغنی اکلایوب انلرك دخی جزالرینی ویرمشدر .

۵۱۲۹ خ) ـ حضرت (عزیر) اردشیرك مساعده سیله (بابل) وحوالیسنده قالان یهودیلری طوپلایوب قدس شریفه کتوردی . (٤٦٥ مقدم)

۵۱۳۲ خ) ـ یونانلولری مقدما سلامته چیقاران وعجملری فراره مجبور ایدن مشهور (دیمستوقلی) مؤخراً برخصوصدن طولایی اتهام ایدیلدیکندن فراره وفرس پادشاهنه التجایه مجبور اولمش ایدی بوکره مرقوم فرس پادشاهی اردشیر طرفندن ملتی اوزینه محاربه یه مأمور اولدیغندن ملتنی یا خود ایرانیانی ترجیحده تردد ایدرك كندو سنی اعدام ایلدی . (٤٦٢ قول دیکر ٤٧١ مقدم)

۵۱۳۳ خ) ـ رومانك اداره عمومیه سنه مأمور اولان (تریبون) لر ایله (دسمویر) لر ارالرنده خیلی وقتدنبرو موجود اولان اختلافك ازاله سیچون (ارسا) نامنده بر (تریبون) بواثناده اون ایکی لوحه نامیله برقانون یاپدی . (٤٦١ مقدم)

۵۱۳٤ خ) ـ مسینالولر اسپارتلولرله خیلی زماندنبرو مصالح ایکن بوکره اطه لولرله اتفاق ایدرك اوچنجی محاربه یه باشلادیلر ایسه ده نهایت مطرودیتدن بشقه برشیء قزانه مدیلر (٤٦٠ مقدم)

۵۱۳٤ خ) ـ مصرلیلر فرس دولتنه عصیان ایتدی

و (ليبى) قراليله آتنه‌لولر دخى معاونت ايچون عسكر و دونغا كوندردى لكن (اردشير) ك صولت وهجومنه هيچ برىسى مقاومت ايده‌ميوب جمله‌سى پريشان اولدى وليبى قرالى (ايناروس) يقالنوب اله ويردى . (٤٦٠ مقدم)

٥١٤٥ خ) — آتنه‌لولرك قوماندانى مشهور (سيمون) فرس وسجليا وفنيكه اردو ودونغالرينى پريشان وفرس دولتنى آغر برمعاهده‌يه ربط ايتدى وچوقدنبرو دوام ايدن (مديق) محاربه‌سى بوصورتله نهايت بولدى (٤٤٩ مقدم)

(معاهده فرس سفينه‌لرى يونان دكزينه كيرمامك وقره‌دن سواحله نهايت برساعت مسافه‌يه قدر ايلريله‌بيلمك كبى شيلر دن عبارت ايدى .

٥١٥٨ خ) — كجرات حكمدارى هندستانده‌كى (اندرا) سلالهٔ حكمرانيسنى محو ايتدى (٤٣٦ مقدم)

٥١٦٣ خ) — اسپارته‌لولر چوقدنبرو زوق وصفايه الشمش اولان آتنه‌لولرك عظمتنى چكه‌ميوب وهرايكى طرف جماهير يونانيه‌دن متفقلر پيدا ايدوب (پلوپونس) محاربهٔ مشهوره‌سنه باشلاديلر (٤٣١ مقدم)

(بو محاربه يكرمى يدى‌سنه سورمش وآره‌يره برده سجليا محاربه‌سى كيرمشدر .

١٦٧ه خ) ـ مدللو اختلالنی تسکین ایچون کیدن آتنه سرعسکری اهالینك نفوس ذکورینی قتل ونسوانی اسیر و مملکتك سورلرینی هدم واراضیلرینی آتنه مهاجرلرینه تقسیم ایتدی . (٤٢٧ مقدم)

١٦٩ه خ) ـ فرس حکمداری اردشیرك کوچك اوغلی ایکنجی (دارا) تخت فرسه جلوس ایلدی وعصیان ایدن (مصر) و (لیدیا) و (ماد) اهالیسنی باتشدردقدنصکره اتنه لولر علیهنه (لاقدومونیا) لولر ایله اتفاق ایدرك خیلی ایش کوردی . (٤٢٥ مقدم)

١٧٠ه خ) ـ فرس دولتی صدرایلرندن (طانوس) نامنده برذات لیبی حکمداری (پسامه تیقوس) ه التجا ایتمش ایدی حکمدار مرقوم ملتجیء مومی الیهك مالنی مصادره ایچون کندوسنی واولاد وعیالنی کاملا اعدام ایتدی . (٤٢٤ مقدم)
(بوغدر مالنه طمعاً دکل ایدی فرس دولتندن احترازه مبنی ایدی دینلدیکی حالده ده (پسامه تیقوس) معذور طوتیله مز .

١٧٨ه خ) ـ اتنه لولر دکرمان اطه سنی ضبط ایتدیلر ونفوس ذکورینی کاملا اعدام ایدوب قاریلریله کوچك چوجقلرینی صاتدیلر . (٤١٦ مقدم)

٥١٨١ خ) ـ حكمای یونانیه‌دن (دیئوژن) سینوبده دنیایه کلدی . (٤١٣ مقدم)
(بونك آتنه‌ده سالك اولدیغی طریقه (انديستن) یعنی طریق کلبی دیرلر و بو طریقه کبیرلر صبر و تحملی سورلر وسفا ائله اولورکیدرلرایمش .

٥١٨٣ خ) ـ آتنه‌نك اداره‌ٔ عمومیه‌سی درتیوز اصلزاده‌کانه حواله اولندی (٤١١ مقدم)
(بو اصول آتیده آتنه نك باعث تدنیسی اولمشدر .

٥١٨٤ خ) ـ قارتاجلولر سیجلیا جزیره‌سنی استیلا ایچون یونانلولرله محاربه‌یه طوتشدی (٤١٠ مقدم)
(بو محاربه قرق اوچ سنه دوام اتمش وعاقبت قارتاجلولر سیجلیانك جهت غربیسنی آورده‌ٔ قبضهٔ تسخیر ایلمشدر .

٥١٨٨ خ) ـ قدمای مورخیندن (هردوت) وفات ایلدی . (٤٠٦ مقدم)
(بوذاتك اصلی یونانلی ایسه‌ده اوروپا وافریقا طرفلرنده پك چوق سیاحتی واردر واکثر اوقاتی مصرده کچمشدر .

٥١٨٨ خ) ـ آتنه مجلس عمومیسی (پاوپونس) محاربه‌سنی قزانان اون نفر جنرالی محاکمه‌یه چکوب

التیسنی حین غلبه ده اسرایی طوپلا مدقلری ایچون اتهام واعدام ایلدی . (٤٠٦ مقدم)

٥١٨٩ خ) — فرس حکمداری ایکنجی (دارا) وفات ایدوب یرینه بیوک اوغلی ایکنجی (اردشیر) جلوس ایلدی وکوچك برادری کیخسروی اناطولی یه والی ایتدی . (٤٠٥ مقدم)

٥١٩٠ خ) — اسپارتلولرك سرعسکری (لیزاندر) آتنه لولره برا وبحرا غلبه ایدرك آتنه شهرینه کیردی وپیره استحکاماتنك هدمی واون ایکیدن زیاده حرب سفینه سنك ترکی وبتون اهالینك تعیین اولنه جق اوتوز نفر (آرخون) ه انقیادی کبی برچوق آغر شرائط ربط ایتدکدنصکره چیقوب برطور فاتحانه ودبدبه ایله اسپارته عودت ایلدی . (٤٠٤ قول دیکر ٤٠٥ مقدم)

(اسپارتلولردن اوجه ظهور ایدن صلح رجاسنی آتنه لولرك قبول ایتمامسی پك بیوك خطا اولمشدر .)

٥١٩١ خ) — اسپارتلولر طرفندن آتنه ده براغیلان اوتوز (آرخون) آتنه لولری ییلدیرمق ایچون انواع تعدیات واعتسافاته قیام ایتدیکندن (تراسیبول) نامنده بر غیور چیقوب (پوسانیاس) نام قرالك معاونتیله آرخونلری طرد و برادارهٔ جمهوریه تشکیلنده موفق اولدی . (٤٠٣ مقدم)

٥١٩٢ خ) - فرس حكمداری (اردشیرك)
كوچك برادری وا ناطولی والیسی (كیخسرو) سارده باشنه یوز بیك عسكر طوپلایوب دعوای سلطنته قیام ایلدی وجبراً تخته چیقمق ایچون بابله قدر كتدیسه ده ایلك محاربه ده بوزیلوب قتل اولندیغندن نائل امل اوله مدی (٤٠٢ یاخود ٤٠١ مقدم)
(طوپلادیغی عسكرك ایچنده اولان یونانیلردن انجق اون بیك كشینك یكرمی آیده نه درلو سفالتله عودت ایده بیلدیكی تواریخ یونانیه‌ده مفصلا مندرجدر ٠

٥١٩٤ خ) - یونانلولرك (اله الالهه) اعتقاد ایتدكلری (ژوپیتر) ك تصویر مجسمی الیدده رسام (فیدیاس) معرفتیله اكمال اولندی ٠ (٤٠٠ مقدم)
(بو تصویر اوتورمش بر انسان شكلی اولدیغی حالده ارتفاعی ایكیوز اون ایكی قدم ایدی ٠

٥١٩٥ خ) - فلاسفهٔ یونانیه‌دن (سقراط) ك وحدانیت آلهیه یی تصدیق یولنده درس ویریشی تهمت عد اولنه‌رق یتمش یاشنده قتلنه حكم اولندی ومرقوم كیفیتی خبر الدیغی كبی كندوسنی زهرلیوب وفات ایلدی (٤٠١)
(آتنه اولر مؤخراً قدرینی بیلوب اعدامنه حكم ایدن ملتیوسی دخی اعدام وسائر آرخونلری طرد وبدنام ایتمشلردر ٠

٥٣٠٠ خ) ـ اسپارت حکمداری (اژه سیلاس)
ایران اوزرینه هجوم ایتدیسه ده فرس حکمداری (اردشیر) آتنه اولرله جماهیر یونانیه دن بعضیلرینی اسپارت اوزرینه تحریك ایلدیکندن (اژه سیلاس) رجعت ومدافعه یه مجبور اولدی . وپك بیوك برمحاربه قزاندی لکن محاربات برقاچ سنه دوام ایلدیکندن مصالحه یی جانبه منت بیلدی . وآتنه اولرك واناطولیده یونان سائر یونان ممالك وجزایرینك استقلالنی مع الممنونیه تصدیق ایلدی (٣٩٤ قول دیکر ٣٨٨ و ٣٩٣ مقدم)

٥٣٣٢ خ) ـ روما شهرنده برتیاترو احداث اولندی . (٣٦٢ مقدم)
(تیاترو ابراز صنایع ومعارف ایچون یونانستانده دها مقدم احداث وتخصیص اولنمش و(روما) تیاتروسنك قرق بیك کشی استیعاب ایلدیکی تواریخده مقید بولنمشدر .

٥٣٣٢ خ) ـ جماهیر یونانیه دن (تیوه) سرعسکری مشهور (اپامنونداس) اسپارتلولرك (تیوه) مظفریتنی برونزندن کتورمش وایکنجی تدارکارینه قارشو تدارکاته باشلامش ایدی . بوکره کمال شدتله مباشرت ایتدیکی (مانتینا) محاربه سنی دخی قزاندیسه ده آلدیغی یارهنك دعوت ایتدیکی اجل مظفریتنك ذوقنی چیقارمغه میدان براقمدی .

(٣٦٢ قول دیگر ٣٧١ و ٣٨٧ مقدم)
(پهلوان مومی الیه حسین وفاتنده بوکون بنم آخر عمرم نظریله باقیکز بوکون بنم ابتدای اقبالدر مدت عمرمده اصلا مغلوبیت آجیسی کورمکسزین جانو یره یورم سوزلریله تکمیل انفاس حیاة ایلمشدر .

٥٢٣٥ خ) ـ فرس حکمداری (اردشیر) ثانی اوغللرینك مقتولیتی کدریله وفات ایلدیکندن یرینه کوچك اوغلی خائن (اوخوس) یاخود (اوغوز) جلوس ایلدی . ٣٥٩ مقدم)
(اردشیرك بیوك اوغلی پدری امریله وایکی اورتنجه اوغلی اشبو جلوس ایدن کوچك اوغلی یدیله قتل اولنمش ایدی .

٥٢٣٥ خ) ـ متوفی ماکیدونیا قرالنك اوغلی فلیب مقدما رهن اوله رق تیوه یه کوندرلمش ایدی بو کره پدرینك وفاتنی خبر الدیغی کبی ماکیدونیایه قاچوب (٢٤) یاشنده تخت موروثنه اوتوردی (٣٥٩ قول دیگر ٣٦٠ مقدم) ودرحال داخل ممالکده موجود اولان شورش وفسادك منعی اسبابنه تشبث ایلدی .

٥٢٣٨ خ) ـ ماکیدونیا قرالی فلیبك اوغلی مشهور (عالکساندر) ی یاخود (اسکندر) دنیایه کلدی .
(٣٥٦ مقدم)
(مومی الیه یکرمی یاشنده تخته جلوس ایدوب اون اوچ سنه سلطنت سورمش وا وتوز اوج سنه برحیاة اولمشدر .

٥٢٣٨ خ) ـ افس شهرنده كی (دیان) معبدینی
برخائن ابقای نام ایچون احراق ایلدی . (٣٥٦ مقدم)
(افس شهری قوش اطه سی جوارنده ایاسلوغ دیدكاری
محلده الیوم خرابه سی مشهود در .

٥٢٣٩ خ) ـ حكمای یونانیه دن (زنون) دنیایه
كلدی (٣٥٥ مقدم)
(بوذات رواقیون یاخود اسطوانیه دیدكاری حكمای
یونانیه نك رئیسیدر بونك مذهبنه تابع اولنلر جناب حقك
هر یرده موجود اولدیغنه و بالجمله مكوناته حیات و یریجی
براصل ناری ایدوكنه قائل اولورلر ایمش .

٥٢٤١ خ) ـ مذكور حكمداری متوفی (موسولوس) ك
عجایب سبعهٔ عالمدن اولان و (موسوله) تعبیر اولنان تربه سی
بوكره زوجه سی یدیله اكمال اولندی . (٣٦٣ مقدم)

٥٢٤٧ خ) ـ حكمای یونانیه دن (پلاطون) یاخود
(افلاطون) وفات ایتدی . (٣٤٧ مقدم)
(موجوداتك اصلی اوچ شیدن یعنی (الله) و (ماده)
و (ادراك) دن عبارتدر دیرو بونلری تعریف ایدر ایدی .

٥٢٥١ خ) ـ روما دولتی لاتینولری و جنوبی

اترورلری براز امتیاز اعطا سیله تحت اطاعته الدی لکن یمش سنه امتداد ایدن محار باتله ایتالیای وسطی دخی خراب اولدی . (۳۴۳ مقدم)

۵۲۵۶ خ) - ماکیدونیا قرالی (فلیب) حکیم (موستن) نك تشویقیله ماکیدونیایه هجوم ایدن (آتنه) و (تب) عسکرلرینی فناحالده بوزوب جماهیر یونانیه نك کوزلرینی قورقوتدقد نصکره . فرس دولتی علیهنه قیامی قوردی . وبو بابده جماهیر یونانیه نك اتفاقنی استحصال وبالجمله عساکر یونانیه نك سرعسکرلکنی درعهده ایلدی . (۳۳۸ مقدم)

۵۲۵۸ خ) - فرس حکمداری (اوخوس) ی ایکی سنه اول تسمیم واردشیر ثالثك کوچك اوغلی (ارساق) ی اجلاس ایدن خادم اغاسی بوکره مرقومی دخی تسمیم ایدوب اوچنجی (دارا) یی اجلاس ایلدی واشبو دارا کندو حیاتنی دخی تهلکه ده کور دیکندن خائن مرقومی اولدیروب نفسنی وخاندانی بلادن قورتاردی (۳۳۶ مقدم)

۵۲۵۸ خ) - ماکیدونیا حکمداری (فلیب) سفر تدارکنده ایکن تطلیق ایتدیکی زوجه سنك سوقیله اعدام اولندیغندن یرینه اوغلی مشهور (علکساندر) ی یاخود (اسکندر) جلوس ایلدی (۳۳۶ مقدم)

٥٢٥٩ خ) ـ اسكندر ماكيدونياده خلع اطاعت ايدن قبائلى كمال شدتله تأديب ايتدكدن و (دموستنك) تشويقيله ماكيدونيا اوزرينه حاضرلنان يونانيلرى اوروب (تب) شهرينى خراب ايلدكدنصكره پدرى زماننده فرس دولتى عليهنه جماهير يونانيه ايله ياپيلان اتفاق تازه لدى وعموم عساكر متفقه‌نك سر عسكرلكنى درعهده ايلدى . (٣٣٥ مقدم)

٥٢٦٠ خ) ـ اسكندر اوتوز بيك كزيده پياده ودرتبيك بشيوز سوارى عسكر ايله چناق قلعه سندن اناطولى يقه سنه كچوب (غرانيقوس) ده قوجه چايى كنارنده يوز اون بيك نفردن مركب بر فرس اوردوسنى بوزدى ومركز صدارت اولان (سارد) شهرينى وساقز ومدللو جزيره لرينى و (فريكيا) و (پافلاغونيا) جهتلرنده اولان ممالكى استيلا ايلدى . (٣٣٤ مقدم)

٥٢٦١ خ) ـ اسكندر (قره حصار) و (پيسيدى) و (اسپارتى) و (سليسيا) وحواليسنى ضبط ايدرك (ايسوس) ه كيدوب دارانك اورادەكى بيوك اردوسنى دخى بوزدى واولاد وعيالنى اسير وخزينه‌سنى اغتنام ايتدى (٣٣٣ مقدم)

٥٢٦٢ خ) ـ ارمنستان حكمدارى (واهه) فارسلولرله

متفق اولدیغندن اسکندر اوطرفه دخی برفرقه عسکر کوندروب بلاد ارمنیه یی کاملا استیلا ایتدکدنصکره جنوب جهتنه توجه ایلدی . وسوریه یه کلوب بتون سوریه ولایتنی و (تیر) و (غزه) شهرلرینی حرباً وصلحاً الدی . وغزه والیسی ایکی ای قدر مقاومت ایلدیکندن انی برآت قویروغنه یاخود عربه یه باغلی اولدیغی حالده سورکلنه رك اخرته کوندردی . (۳۳۲ مقدم) .

۵۲۶۳ خ) ـ اسکندر قدس شریفه واردقده یهودیلر بیاض البسه لرله وعظیم طنطنه ایله استقبال واوجه استدیکی عسکرك کوندریله ماسندن طولایی وقوعبولان قصورلرینك عفوینی استرحام ایلدکلرندن اسکندر حظ ایدوب مصر یوانی طوتدی ومصر اهالیسی دخی ذاتاً عجملرك حمایه سندن بیزار اولدیغی جهتله اسکندری کوزل قبول ایتدی . واسکندر مصرده برازاکلندکدن واسکندریه شهرینك بناسنی امر ایتدکدن صکره دارانك موصل جوارنده (اربیل) صحراسنده عسکر طوپلادیغنی ایشیدوب همان اورایه دخی عزیمت وبیچاره یی ینه دوچار هزیمت ایلدی . (۳۳۱ مقدم)

مبدأ تاریخ اسکندر رومی . علی قول ۳۱۳ مقدم)

۵۲۶٤ خ) ـ اسکندر دارایی اربیلدن استراباده قدر تعقیب ایتدی وفرس صدر ابلرندن (بسوس) نامنده

برخائنك (باختران) ده دارایی طوتوب قتل ایلدیکی خبر المسی اوزرینه اورایه دخی یتیشوب خائن مرقومی طوتدی واستدکاری صورتده قصاص اتمك اوزره دارانك ورثه‌سنه ویردی . (٣٣٠ مقدم) .

٥٢٦٥ خ) - اسکندر جیحون نهرینی کچوب سمرقند . و (خوقند) شهرلرینی خیلی زحمتلرله آلدی و (سیحون) کنارنده کندو نامنه برشهر بنا ایتدیردی و بخارا شاهنك قزیله تزوج ایدوب بخاراده بر از مدت اکلندی . (٣٢٩ مقدم)

٥٢٦٧ خ) - اسکندر کندینی سودیرمك ایچون بخارا اهالیسنك اعتقادینه میل صورتی کوستردیکندن معیتنده اولان امرا سویلنمکه باشلادی وحتی اسکندره سوء قصد اتمك اوزره عسکرك ایچنده برجمعیت خفیه تشکل ایتدیکی دخی ایشیدلدی . (٣٢٧ مقدم)

٥٢٦٨ خ) - اسکندر هندستانك شمال غربیسنده واقع پنجابدن اوچنجی (چلم) نهرینی (سند) حکمدارینك معاونتیله کچوب (پتراوا) یاخود پوروس نام راجه‌یی (ستلیج) نهری کنارنده طوتدی وحضورنده ایتدیکی برسؤاله ملوکانه جواب ویردیکندن ینه ملکنده ابقا ایلدی . (٣٢٦ مقدم)

٥٢٧٠ خ) ـ اسکندر هندستانی دخی فتح ایدوب اندن صکره یونانستانه عودت اتمك آرزوسنه دوشدیسه ده یول یوریمکدن اوصانمش اولان عسکرینك شکایتنه قارشو طوره مدیغندن آرزوی مذکوری براغوب (سند) و (بلوجستان) طریقیله عودته مجبور اولدی ۰ (٣٢٤ مقدم)

(اسکندر عسکریله برابر صوسز و شنلکسز چوللردن بیك بلا ایله کچه رك شستره دوشدی ۰ وعسکرندن آسیاده قالمق وقزالمق استیانلره رخصت ویردی واوتوز بیك قدر اسیا بکزاده لرینی سلك عسکریسنه قبول ایتدی ۰ وهمدان طریقیله بابله کلدکده بتون دولتلر طرفندن تبریك مظفریت ایچون کلان سفرا واهالی استقباله چیقدی ۰

٥٢٧١ خ) ـ اسکندر بابلده کثرت عیش ونوش ایله خسته اولوب اوتوز اوچ یاشنده اولدیغی حالده اون برکونده وفات ایلدی ۰ ٣٢٣ مقدم)

٥٢٧١ خ) ـ اسکندرك حال صباوتده براولادی اولدیغی حالده ممالك متروکه سی کرو یا واليلك صورتنده اولمق اوزره اوتوزایکی جنرالی بینلرنده تقسیم اولندی ۰ (٣٢٣ مقدم)

(یونلر از برزمان ایچنده استقلاله وبربرلریله منازعه ومحاربه یه قالقشمش وبومنازعه تمام یکرمی ایکی سنه سورمشدر ۰

٥٢٧٢ خ) ـ حكمای یونانیه‌دن (آرسطو) یاخود (اریستوتلیس) وفات ایلدی . (٣٢٢ مقدم) (مشائیون دیدکاری حکمای یونانیه‌نك رئیسی بودر . طلبه‌سنه ایاقده گزینه‌رك درس ویردیکیچون بوعنوان ویرلشدر .

٥٢٧٣ خ) ـ اسکندرك وفاتی خبری یونانستانه منعکس اولدقده اکثر جماهیر یونانیه دائرهٔ اطاعتدن چیقدیسه‌ده اسکندرك ماکیدونیاده اولان وکیلی (انتی پاطری) حربا جمله‌سنی ینه تحت اطاعته آلدی واهالی‌یی عصیانه تحریص ایدن شاعر (هیپه‌ریدی) ی قتل ایتدیردی . وفصحادن (ده‌موستن) کندو کندوسنی اوردی (٣٢٢ مقدم)

٥٢٧٥ خ) ـ متوفی اسکندرك ماکدونیاده اولان وکیلی واوغلنك وصیسی (انتی پاطری) وفات ایدوب یرینه وصیتی موجبنجه (پولیسپرسون) وصی انتخاب اولندیسه‌ده انتی پاطرك اوغلی قساندری (پولیسپرسو) نك کندویه ترجیح اولندیغنه کوجنوب ومتفقلریله سوزی براشدیروب مرقوم ایله محاربه‌یه طوتشدی (٣١٩ مقدم)

٥٢٧٦ خ) ـ تیغ اصغر عنوانیله یمن تختنده اوتوران

ذات دین یهودی قبول ایتدی وچوق کسه‌لر اکا تابع اولدی • (٣١٨ مقدم) •

٥٢٨٣ خ) - روما اولرك ایتالیاده مسکون سامنیتلرله شمدی‌یه قدر ایتدکاری محاربات روما اولره نافع صورتده ختام پذیر اولدی • وسامنیتلر نزدنده روما اولرك عظمت واقتداری اعتراف اولندی • (٣١١ مقدم)

٥٢٩٣ خ) - متوفی اسکندرك امراسی شمدی‌یه قدر متصرف اولدقلری ممالك ایچون بربرلریله منازعه ومقاتله‌دن خالی اوله‌میورلروآناطولی والیسی (انتی‌غون)‌ك معاملات حریصانه وغدارانه‌سندن راحت بوله‌میورلر ایدی • بوکره امرای مومی الیهمدن برقاچی مرقومك علیهنه اتفاق ایدرك کلیتلو عسکر ایله کیدوب (ایپسوس) قصبه‌سی جوارنده وقوعبولان مقاتله‌ء عظیمه‌یی قزاندیلر • واسکندردن منحل اولان ممالکك کافه‌سنی ایکنجی دفعه اوله‌رق یکیدن تقسیم ایدوب منازعه‌دن قورتلدیلر • (٣٠١ مقدم)

(مصر • ولیبی • وفلسطین • وفنیکه • وقبرس • وسوریه • ولایاتی بطلمیوس سوتری عهدسنده ☼ وهندستانه قدر ممالك عراق سلفقوس یاخود (سلوکوس) نیقاتور عهده‌سنده ☼ وتراسیا • وپتینیا • وهلسپون ولایاتی لیزیماق عهده‌سنده ☼ وماکیدونیا ایله بتون یونانستان قسمانلری عهده‌سنده ☼

واطنه . ومرعش . وايج ايل ولاياتی پلیستار عهده سنده تقرر ایتمش . وسلفقوس براز صکره سوریه یی دخی المش و پونتوس . و قپادوقیا . ومس . ولایاتی اوجه اعاده ٔ استقلال ایلدیکندن بونلر خارجده براغلمشدر .

۵۲۹٤ خ) ـ عجایب سبعهٔ عالمدن اولان ردوس هیکلی (شارس) نامنده بریونانلی اوستهٔ معرفتیله انشا اولندی . (٣٠٠ مقدم)
هیکل مزبور ایکیوزبش قدم طولنده بر انسان شکلی ایدی .

۵۳۰٤ خ) ـ ایکیوز سنه دنبرو ایتالیا طرفلرنده یرلشمش اولان غوللردن برطائفه بوکره روماولری تضییق ایتدی و روما شهرینی الدی واهالیسی ویرکو اعطاسنه مجبور ایتدی . (۲۹۰ مقدم)
(روماولر براز مدت اسارتده قالدقدنصکره مقدما طرد ایتدکلری قهرمان (قامیل) ی کتوردوب انک همتیله مملکتلرینی استرداده موفق اولمشلردر .

۵۳۰۸ خ) ـ مصر حکمداری (بطلمیوس سوتری) سوریه محاربه سندن منصوراً عودتنده بلاد یهودیه یه اوغرایوب یوزبیك یهودی یی مأسوراً مصره کتوردی و (سیره نائیق) ی ضبط ایتدی . (۲۸٦ مقدم)

٥٣٠٩ خ) ــ مصر حكمداری بطلميوس مصرك معموريتنه خيلی مدت خدمت ايتدكدن وبرچوق علما جلب ومعارفی توسيع ايلدكدنصكره سلطنتنی اوغلی (فيلادلفی) يه ترك ايلدی . (٢٨٥ مقدم)
(اشبو بطلميوسك اصل اسمی (لاكوس) در .

٥٣١٠ خ) ــ اون يدی سنه‌دنبرو ماكدونيانك زير حكم وتابعيتنده قالمش اولان يونانستان حكومات متفرقه‌سی بينلرنده حاصل اولان اتفاق سايه‌سنده كندولرينی محكوميتدن قورتارديلر . اشبو حكومات متفرقه اسپارت واوتوليا وارقادی حكومتلرندن ماعدا يكرمی سكز حكومتدن عبارت ايدی . بو اتفاق تاريخلرده (آشه‌ئنلر) اتفاقی ناميله مقيد در .

٥٣١٤ خ) ــ ايتاليا شبه جزيره‌سنك اهالی شماليه‌سی دخی ايتاليای وسطی كبی روما اولرك حكومتنی قبول وتصديقه مجبور اولدی . (٢٨٠ مقدم)

٥٣١٩ خ) ــ مصر حكمداری (فيلادلفی) پدرينك احيا ايتديكی مشهور كتبخانه‌يی توسيع وآثارينی تكثير ايلدی . وزير حمايه‌سنده اولان قدس ولايتندن يتمش نفر يهود علماسی كتوروب توراتی وسائر كتب مقدسه‌يی لسان عبرانيدن لسان يونانی‌يه ترجمه ايتديردی .
(٢٧٥ مقدم)

٥٣٣٠ خ) ـ قارتاجلولر صيناده مسكون مامرتيلر
ايله متفقلری اولان روما لولر عليهنه (سيراقوس) قراليله
عقد اتفاق ايتدی و بو اثناده ميدانه چيقان برقتل ماده سی
ايكی طرفك حدتنی تحريك ايلديكندن همان محاربه يه
مباشرت اولندی (٢٦٤ مقدم)
(پونيق) محاربه سی نامیله مشهور اولان اشبو اوزون
محاربه يوزاون سكز سنه صكره قرتاجلولرك اضمحلالیله
نهايت بولمشدر ٠

٥٣٣٢ خ) ـ سلفكيان يا خود (سلوسيد) دولتنی
تأسيس ايدن (سلفقوس) لك اوغلی برنجی (انتيوخوس)
برغزه محاربه سنده مقتولا وفات ايلديكندن يرينه اوغلی
ايكنجی (انتيوخوس) جلوس ايلدی ٠ (٢٦٢ مقدم)

٥٣٣٤ خ) ـ روما لولر شمدی يه قدر هيچ بريرده
دكز محاربه سی ايتدكلری حالده بوكره (دوئيلوس) نام
اميرالری قرتاج دوننماسنه غلبه ايدوب اللی سكز سفينه لرينی
آلدی وقرتاجلولرك متفق اولان (لاقدومونيا) اميرالی
(قسانتيب) دخی برسنه صكره روما لولرك دوننماسنی
كاملا محو وامیرالرينی اسيرا ايتدی ٠ (٢٦٠ مقدم)

٥٣٣٨ خ) ـ سلفكيان يا خود سلوسيد دولتی
حمايه سنده اولان طبرستان ولايتندن (ارشك) نامنده
برصاحب خروج ظهور ايدوب سلوسيدلردن اوتنجی

(انتی یوخوس) ی مغلوب و پریشان ایتدکدن صکره
بلخ . وری . واصفهان . جهتلرنده اشکانیان یا خود
ارشکانیان دولتنی تأسیس ایلدی . و بو دولت کیدرک قوتنی
بیوروب امرای فرس و بابلی دخی تحت تابعیتنه الدی .
(٢٥٦ قول دیگر ٢٨٤ مقدم)

٥٣٤٠ خ) ـ اشکانیاندن (تیرداد) سلفکیاندن
ایکی قرنداشک سلطنت دعواسیله بربرلرینه دوشدیکنی
فرصت اتخاذ ایدرک همان کید وب سلفکیلرک ادارهسنده
اولان (هرکان) و (ماد) ولایتلرینی آلدی ومرقوما نک
برینی طوتوب دیکرینه سلطنتنی وولایات مذکورهیه
تصرفنی تصدیق ایتدیردی (٢٥٤ مقدم)
(اشبو تیرداد ابتدای جلوسنده سلفکیلره مغلوب اولمش ایدی)

٥٣٤٣ خ) ـ روما قونسلی (متلوس) پالرموده
قرتاجلولری کرکی کبی صیقشدیردی لکن قرتاج جزائی
(آمیلقار) ده رومالولره التی سنه غلبه چالوب مکرراً آجیسنی
چیقاردی (٢٥١ مقدم)

٥٣٤٧ خ) ـ (چه نو) سلالهسندن
(چین شیهوانغتی) نام وعنوانندهء برذات چین تخت
حکمرانیسنه جلوس ایلدی (٢٤٧ مقدم)
(بو ذات یدی عدد حکومات مستقلهٔ چینیهیی ادارهٔ
واحده التنه آلمش وخاقان الخواقین عنوانی قزانمشدر .

٥٣٤٨ خ) ـ روما جنراللرندن (مومیوس)
قورنت واخائی هیئت متفقه سنی محو ایدوب النده کی
استاتو وتابلاری و بر طاقم ارباب معارف وصنایعی رومایه
کوندردی . (٢٤٦ مقدم)

٥٣٥٠ خ) ـ (هون) یعنی مجار قبیلهٔ جسیمه سی
چین دولتیله شمدی یه قدر ایتدیکی محاربه لرده مغلوب
و پریشان اولدیغندن ارتق چینك جهت شمالیسنده
طوره میوب تاتارستان وچینك غرب طرفلرینه و بلخ
جهتلرینه کلمکه باشلادی (٢٤٤ مقدم)

٥٣٥٣ خ) ـ روما لو قرتاجلولره غلبهٔ کامله ایله
غلبه ایتدی وشانلو برمعاهده تنظیمنه موفق اولدی .
(٢٤١ مقدم)
(یکرمی اوچ سنه دوام ایدن برنجی پونیق محاربه سی
بو صورتله تکمیل اولمش و ٢٢ سنه صکره ایکنجیسنه دخی
مباشرت اولنمشدر .

٥٣٥٣ خ) ـ برغمه قرالی برنجی (آتال) سلفکیان
دولتندن خیلی یرلر آلوب ملکنی توسیع ایلدی و برغمه ده
ایکیوز بیك کتابی جامع اولمق اوزره بر کتبخانه یاپدیروب
نشر علوم حقنده اولان همتنی عالمه کوستردی .
(٢٤١ مقدم)

۵۳۷۲ خ) ـ ملوك بطلمیوسیه‌دن مشهور (فیلو پاتور) تخت مصره جلوس ایلدی. (۲۲۲ مقدم) (اشبو فیلو پاتور کندو قرینی تزوج ایدن (۱۱ورزت) نام حکمدارك اوغلیدر بو خائن جلوس ایتمزدن اول باباسیله اناسنی ظلما اعدام ایلمشدر وزماننده یهودیلر پك چوق حقارت کورمشدر.

۵۳۷۵ خ) ـ قرتاجلولر اسپانیایی کندو حکم وحمایه‌لری آلتنه الق استدکلرندن وروما اولر دخی مرادلرینی اکلایوب صورت ممانعتده بولندقلرندن ایکنجی پونیق محاربه‌سی دخی میدان ظهوره کلدی وقرتاجلولرك جنرالی مشهور کنج (انیبال) اسپانیایه کیدوب صاغونت شهرینی اوردقدنصکره اردوسنه دها بر چوق عسکر علاوه ایدرك و (پیره‌نه) و (الپ) طاغلرینی آشه‌رق ایتالیایه ایندی ورومااولرله محاربه‌یه باشلادی. (۲۱۹ مقدم)
(اشبو جنرال پدرندن روما علیهنه پك چوق نصیحت المش وپدریله پك چوق محاربه‌لرده بولنمش ایدی.

۵۳۷۷ خ) ـ سلفکیان تخت حکمرانیسنده اوتوران اوچنجی (انتیوخوس) چوقدنبرو سلطنت دعواسیله اوغراشان ایکی برادرینه غلبه ایتدی واشبو ایکی قرنداش بتون عاجز قالدیغندن کندو کندولرینی اولدیردیلر. (۲۱۷ مقدم)

٥٣٧٨ خ) ـ قرتاجلولرك جنرالى (انيبال)
روماليره برقاچ دفعه غلبه ايدوب ايتاليانك وسطنه قدر كيردى ومشهور (قان) محاربه سنى قزاندى (٢١٦ مقدم)
(بو محاربه ده روماليلرك برسرعسكرى و برچوق سناتو اعضاسى والتى بيك بكزاده سى و يتمش بيك قدر عسكرى تلف اولمش ور ومايه انجق اون بيك كشى عودت ايده بيلمشدر .

٥٣٨٢ خ) ـ روماليلر سجليياده واقع (سيراقوس) شهرينى ايكى سنه محاصره و يورويش ايله ضبط ويغما ايتدى واثناى هرج ومرجده رياضيوندن مشهور (ارشميد) بيلمينه رك قتل اولندى . (٢١٢ مقدم)

٥٣٩١ خ) ـ قرتاج سرعسكرى (انيبال) روماليلرى فنا حالده بيتاب ايتمش ورومايه كيرمكه برقاچ ميل قالمش ايكن روما جنراللرندن (سيپيون) اوته ياندن برفرقۀ جسيمه ايله افريقايه كچوب قرتاجلولرك اردوسنى بوزدى وتونسى ضبط ايدوب قرتاج قلعه سنى تحت محاصره يه آلدى . (٢٠٣ مقدم)

٥٣٩٢ خ) ـ چينده (ليويانغ) نامنده برذات خان سلاله سنى تشكيل و (قاوها أنغتى) عنوانيله تخته جلوس ايلدى . (٢٠٢ مقدم)

(بونك زمان سلطنتنده ممالك چينه خيلى ترقيات كورمش واهالينك زهننه علوم ومعارف هوسى كيرمشدر .

٥٣٩٣ خ) - روما اولر افريقاده قرتاجلولرى فناحالده صيقشديردى وقرتاجلولر دخى ارتق رومانك ضبطنى براغواب كندو پاى تختلرينى قورتارمق ايچون جنرال (انيبال) ى كتورتدى وهر صورتله مدافعه ده ثبات كوستردبسه ده قورتلمق ممكن اولهمدى وعاقبت روما اولر قرتاجلولرك دونغاسنى وفيللرينى واسپانياده كى علاقه لرينى اخذ له مصالحه يه موافقت كوستردى (وايكنجى پونيق) محاربه سيده بوصورتله نهايت بولدى . (٢٠١ مقدم)

٥٣٩٦ خ) - اشكانيانيدن برنجى (اردوان) يونانلوره غلبه ايدرك ارمنستان كبيرى آلوب برادرى (اغرشاك) ه ويردى وكوچك ارمنستان و (پونتوس) و (قپادوقيا) حكمدارلرينك بالاتفاق هجومنى دفع ايتدكدنصكره اللرندن خيلى ممالك آلدى (١٩٨ مقدم)

٥٤٠٦ خ) - روما اولر شرق طرفلرينه طوغرى فتح بلاد ارزوسنه دوشه رك سلفكياندن بيوك (انتى بوخوس) ى مغنيساده صيقشديرديلر وبرقاچ ولايتك حق حمايتنى واناطولينك نصفى قدر محللنى آلوب

(طوروس) طاغندن حدود کسدیلر وفضله اوله رق برده
تضمینات استحصالیله قوجه سلفکیان دولتی ثروتدن
دوشوردیلر (۱۸۸ قول دیکر ۱۹۰ مقدم)

۵۴۰۸ خ) ـ سلفکیان یدنده اولان سوریه ولایتی
دخی یواش یواش روماولرك النه کچمکه باشلادی .
(۱۸۶ مقدم)

۵۴۱۲ خ) ـ قرتاج جنراللرندن مشهور (انیبال)
مقدما خصملرینك اسانندن قورتلمق ایچون سوریه یه
واورادن (بتنیایه) فرار ایتمشیدی بو کره روماولر قومی
(بتنیا) قرالندن دخی طلب ایتدیکی جهتله بیچاره نره یه
کتسه روماولردن قورتیله میه جغنی اکلایوب کندو
کندوسنی تسمیم ایلدی . (۱۸۲ مقدم)

۵۴۲۶ خ) ـ روما اولرك جنرالی (پول امیل)
برچوق محاربه دنصکره (پیدنا) نام محلده ماکیدونیالولری
بوزوب مملکتلرینی آلدی و حکمدارلری (پرسه) یی
اولاد وعیالیله مأسوراً ایتالیایه کوتوردی و بیچاره
عربه سنك ارقه سنده باغلی اولدیغی حالده الای ایله
رومایه کیردی . (۱۶۸ مقدم)

۵۴۲۶ خ) ـ سلفکیاندن (انتی یوخوس ایپقان)

مصر جایه سندن كندو جایه سنه كچن یهودیلری تربیه
قصدیله قدس شریفی اوروب بیت مقدسی یغما ایتدیردی
وقویدیغی برصنمه پرستش ایتلرینی ومخالفت ایدنلرك
وختان اجرا ایلیانلرك ولحم خنزیر اكل ایتمیانلرك قتلنی
امر ایلدی وتورات نسخه لرینی یاقدی بناء علیه پك چوق
یهودی شواهق جباله چكلدی . (١٦٨ مقدم)

(٥٤٢٩خ) - مرقوم (ایپقان) ك اردوسی
قدسدن چیقدیغی كبی اطرافه طاغیلان یهودیلردن
(مطاطیه) نامنده برزئیس روحانی باشنده برچوق عسكر
طوپلایوب ایپقانك مأمورلرینی قتل وطرد ایتدی وقدسده
(حشمنای) نامیله براداره مستقله تأسیس ایلدی .
(١٦٥ مقدم)
(بوحكومت (٢٣٥) سنه دوام ایتمشدر .

(٥٤٣١خ) - اشكانیاندن فرهاد اول سلطنتی برادری
(مهرداد) اوله ترك ایلدی ومرقوم سلفكیسانك هنوزید
استیلاسنده اولان (ماد) و(همدان) و(بابل) وجزیره)
و(بخارا) ممالكنی استرداده وسلفكیسان حكمداری
(دیمتریوس) ی احذ وتدمیره موفق اولدی .
(١٦٣ مقدم)

(٥٤٣٢خ) - ضوایله حركت ایدر برساعت ایجاد

وروماده استعمال اولندی . (۱٦۲ مقدم)

۵٤۳۲ خ) ــ (هون) قبیلهٔ جسیمه سی خطهٔ چینیه یه بالهجوم (صوئو) ایالتنده مسکون قبائل اتراکدن (یوشی) قبیله سنی اورکوتدی و یوشیلر دخی ارتق اورالرده طوره میوب (تبت) طاغلرینه وشمال غربی یه طوغری چکلمکه مجبور اولادی . (۱٦۲ مقدم)
(خیلی زمان صکره (خوارزم) و(خراسان) (وهندستان) طرفلرینه یایلان ترکار اشبو شمال غربی یه چکیلان ترکاردندر .

۵٤٤۱ خ) ــ پورتکیز اهالیسی قرتا جلولرك سوزینه قاپیلوب روما اولره عصیان ایتدیکیچون روما جنرلی (غالبا) کیدوب پورتکیزلرك اوتوز بیك کشیسنی اعدام ایلدی . (۱۵۳ مقدم)

۵٤٤۵ خ) ــ قرتاجلولرك (نومیدی) حکومتنه قارشو کوردکاری تدارکاته روما دولتی نقض عهد معناسی ویره رك قرتاجنه یه عسکر کوندردی وقرتاجلولره سلاحلرینك تسلیمنی وممالکتلرینك تخلیه سیله اون میل کیروده اسکانلرینی تکلیف ایتدی . وانلر دخی تکالیف مذکوره یی قبولدن استنکافله محاربه یه طوتشدی . (۱٤۹ مقدم)

۵۵٤۷ خ) ــ ماکیدونیالیلر روما دولتنه طرفدار

اولان مصراولری تضییقه باشلادی وروما دولتی دخی
(مینوس) نامنده برجنرال ایله کلیتلو عسکر کوندروب
ماکیدونیالیلری فنا حالده بوزدی وسنوی بیك (تالانت)
تضمینات اعطاسنه مجبور ایتدی . (۱٤۷ مقدم)

۵٤٤۸ خ) ـ روماليلر قرتاجلولری فنا حالده
صیقشدیروب مملکتلرینی ضبط واشنع برصورتده یغما
وتخریب ایتدی . وقوجه قرتاج دولتی بوصورتله محو
اولدی کتدی . (۱٤٦ مقدم)

۵٤٤۸ خ) ـ یونانستانده اولان حکومتلر ماکیدونیا
وقوعاتی اوزرینه اورکوب روما دولتی علیهنه اتفاق
واعلان حرب ایتدی . و (لوقوپتری) نام محلده
وقوعبولان محاربهٔ شدیده‌ده جمله‌سی پریشان اولوب
مملکتلری کاملا رومالولره کچدی و (اخائی) حکومتنك
پای تختی اولان مشهور (قورینت) شهری یغما واهالیسی
قتل عام اولدی . (۱٤٦ مقدم)

۵٤۵۲ خ) ـ ماکیدونیا پرنسلرندن (برسه) نامنده
برذات رومالولره اعطاسی مشروط اولان ویرکودن
قورتلمق ایچون برمحاربه آچدیسه‌ده کندوسنك اولاد
وعیالیله اسارتندن بشقه برشیء قزانه‌مدی . وماکیدونیا

دخی بتون بتون استقلالنی غیب ایدوب روما ایالتی حکمنه
کیردی . (١٤٢ مقدم)

٥٤٥٤ خ) - چین خاقانی (ووتی) غرب ترکلریله
اوغراشوب هله دفعلرینه موفق اولدی . وزمانده
(سیقت) طائفه‌سی هندستانه کیدوب برحکومت تشکیل
ایلدی . (١٤٠ مقدم)

٥٤٥٤ خ) - نومانیسلر اسپانیاده روما اردوسنی
ابلوقه ایتمش واردوی مذکور جنرالی (مانسیوس) خودبخود
برمصالحه نامه امضا ایدوب یقانی قورتارمشیدی . ذکر
اولنان مصالحه نامه تصدیق ایچون رومایه کلدکده سناتو
قطعیا ردوالی باغلی اولدیغی حالده جنرال مرقوم ایله اعاده‌یه
قرار ویردی . (١٤٠ مقدم)

٥٤٥٩ خ) - سلفکیلرك اریحا والیسی (فیلادرفو)
قومشوسی بولنان یهود حاکمی برضیافتده ایکی اوغلیله برابر
قتل وممالکنی غصب ایتدیسه‌ده فرار ایدن بیوك اوغلی
(هرقان) کلوب ممالك موروثه‌سنی استرداده وفضله
اوله‌رق سلفکیلرك زیر اداره سنده اولان (ادوم) ولایتنی
ضبطله اعلان استقلاله موفق اولدی . (١٣٥ الی
١٣٠ مقدم)

٥٤٦١ خ) - ژوتجه مشهور اولان وهیچ بردولتك

حمایه‌سنده بولنمیان (مارسلیا) اهالیسی ایتالیاده مسکون غول طائفه‌سنك تسلطی اوزرینه روما دولتندن استمداد ایدوب بقایی قورتاردیسه‌ده غوللرك ایکنجی هجومنی دفع ایچون کلان رومالولردن قوتیله مدی وعادتا مارسلیا روما دولتنك ملکی اولدی . (۱۳۳ مقدم)

۵۴٦۵ خ) ـ برغمه حکمداری (اتتال فیلومتر) وفات ایدوب ممالکی وصیتی موجبنجه رومالولره انتقال ایلدی . (۱۲۹ مقدم) .

۵۴٦۸ خ) ـ (سیقت) طائفه‌سی (بلخ) و (صغد) طرفلرینی استیلا و باختراده‌کی یونان حکومتنی امحا ایلدی . (۱۲٦ مقدم)

۵۴۸۱ خ) ـ جرمان طائفه‌سندن (سیمبر) و (طوتون) قبائل وحشیه‌سی بالطیق سواحلندن طونه حوالیسنه کاوب برقاچ سنه ظرفنده چوق خسار ایتدی . و بوانناده رومالولرك بش بیوك اردوسنی بوزدقدنصکره (غول) ممالکنه طوغری یوریمکه باشلادی . (۱۱۳ قول دیکر ۱۱۵ مقدم)

۵۴۸٦ خ) ـ رومالولرله پك کوزل کچنمکده اولان (نومیدی) حکمداری (ژوغورت) برقاچ سنه اول دفع منازعه ایچون برادرلرینی قتل ایتمش و رومادن کلان حاکملر

حضورنده قامه اولنان دعوایی رشوتله قزانمش ایدی .
اخیراً مرقوم ایله روما دولتی آره‌سنه کیرن برودت اویله
رشوتله قلانله کچرشیلردن اولدیغندن ضروری محاربه‌یه
باشلادیغنده‌ده ملکنک روما اولره انتقالندن بشقه برنتیجه
کوره‌مدی . (١٠٨ مقدم)

٥٤٨٩ خ) ـ یهود حکمداری (اسکندر) اشکانیان
ایله اتفاق ایدرك سلفکیاندن (دیمتریوس) ی اسیر ایتدی
وکوزل سلطنت سوردی . (١٠٥ مقدم)

٥٤٩٣ خ) ـ غول ممالکنه مستولی اولان (سیمبر)
(وطوتون) قبائلنك ایتالیا واسپانیا طرفلرینه دخی صارقندیلق
ایتمکده اولدقلری خبر النددیغنـدن روما جنرالی مشهور
(ماریوس) یتیشوب (اقس) و (ورسل) نام محلده برکوزل
قلیج صالادی و آدبغی التمش بیك اسیری بربر ذبح
ایتدیردی . بناءعلیه مرقوم روما اولر طرفندن فوق العاده
آلقیشلانوب رومانك بانی ثانیسی اعتبار اولندی .
(١٠١ مقدم)

٥٤٩٣ خ) ـ سلفکیاندن (انتی یوخوس آیپقان) ایله
برادری (کسیزیقوس) بیننده جریان ایدن سلطنت
دعواسی ایکیسنکده مقتولیتندن صکره اولادلرینه انتقال
ایتدی . (١٠١ الی ٩٦ مقدم)

٥٥٠٥ خ) – (پونت) حكمداری (مهرداد) ارمنستان حكمداريله برابر رومالولره اعلان حرب ایتدی • وبرنجی محاربه ده (پتنیا) (قپادوقیا) (ایشیا) (مسی) (پامفیلیا) ولایتلرینی آلدی •
(۸۹ قول دیگر ۸۸ مقدم)
(بومحاربه یکرمی درت سنه سورمشدر • پونت حكمدارلری فرس دولتنك صدرابی حكمنده صاییلور • وحكم ایتدكاری ولایاتك حدودی بعضاً قزل ایرماقدن قریه قدر ممتد اولورایدی •
(بونلره پونتوس دخی دیرلر •

٥٥٠٦ خ) – پونت حكمداری (مهرداد) روما اولری کرکی کبی اورکوتدی واناطولینك قسم اعظمنی و(تراس) و(ماكيدونيا) و(آتنه) يی آلدی • و طوتدیغی یوز بیك قدر روما لویی برکونده اعدام ایتدی • (۸۸ مقدم)

٥٥٠٩ خ) – روما جنراللرندن مشهور (سیللا) یونانستانه کیدوب مهردادك اوراده بولنان یوز بیك عسكرينی بوزدی واناطولی ایچنده کی دیگر روما اردوسی دخی کوزل برمظفریته نائل اولدی •

٥٥١٢ خ) – جنرال (سیللا) آسیاده محاربات ایله مشغول ایكن رومادهكی قونسول ماریوسك كندو علیهنده غرضكارلق ایتمكده اولدیغنی خبر آلدیغی کبی همان رومایه

كيدوب وحرباً ايچرو كيروب مرقومى وعوام طرفدارا نندن بشبيك كشى يى قتل ايتدى . وبونك اوزرينه سناتو مرقومه حاكم مطلق عنوانى ويردى چه فائده كه مصالحه يى قرارلشديرمش اولان (مهرداد) بوماده اوزرينه يكيدن جرأت بوادى . (٨٢ الى ٧٥ مقدم)

٥٥١٣ خ) ــ (پافلاغونيا) حكمدارى وفات ايدرك ممالكى وصيتى موجبنجه رومايه انتقال ايلدى .
(٨١ مقدم)

٥٥١٩ خ) ــ (بتينا) حكمدارى وفات ايدرك بونك دخى ممالكى وصيتى وجهله رومايه انتقال ايتدى .
(٧٥ مقدم)

٥٥٢٧ خ) ــ كريد ليلر سيجليا دكز خرسزلريله براشدى وكريد پسقپوسى كريد سواحلنه كوچك كوچك كلبه لر ياپلق ايچون رخصت ويردى . و رومالو دخى بونى فرصت اتخاذ ايدرك برهجومده كريدى آلدى .
(٦٧ مقدم)

٥٥٢٧ خ) ــ روما جنرالى مشهور (پومبه) (پونت) و (ارمنستان) حكمدارلرينه غلبه ايدوب اولكى مغلو بيتك آجيسنى چيقاردى وپونت حكمدارى مهرداد دخى بوارالق رومادہ وقوعبولان شورشدن استفاده ايتمك

وروما یه قدر کیتمك ایستدیسه ده پومپه نك القا آتیله عسکری بیننده فساد قارشدیغندن واوغلی (فارناق) دخی پومپه یه طرفدار اولدیغندن موفق اوله مدی وعاقبت بو خصوص مهردادك جلع وفارناقك جلوسنه سبب اولدی .
(٦٧ مقدم)
(مرقوم (فارناق) تخته جلوس ایتدکدن صکره پدرینی عسکرتدارکیله مشغول اولدیغی محلده محاصره ایله طوتوب حبس ایتدی و بیچاره حبسخانه ده اوغلنه انکسار ایدرك کندوسنی زهرلادی . واوغلی نعشنی پومپه یه کوندروب عرض خلوص ایتمك ایستدیسه ده مقبوله کچمدی .

٥٥٣٢ خ) ـ روما جنراللرندن (پومپه) آسیاده برچوق مظفریتدن صکره سوریه یی دخی کاملا الوب ذاتا عراق طرفلرندن ال چکمش اولان سلفکیان دولتنه نهایت ویردی . (٦٢ مقدم)

٥٥٣٢ خ) ـ قدسده بولنان یهود حکمداری (هرقان) ایله قرنداشی (ارستوپول) سلطنت دعواسنده دوشوب ایکیسیده سوریه ده بولنان روما جنرالی (پومپه) دن استمداد و پومپه دخی کلوب قدس شریفی استیلا ایلدکدن صکره مرقوم هرقانی انتی پاتری نامنده بریله مشترکا مقام حکمداری یه اوتورتدی و بو جهتله ممالك یهودیه دخی روما حمایه سنه کچدی (٦٢ مقدم) .

٥٥٣٤ خ) ـ اشکانیاندن اوچنجی (فرهاد) ارمنستانده نائل اولدیغی فتوحاته دائر سوریلسان فخریه‌لرله تلذذ ایتمکده ایکن اوغلی (مهرداد) ثالث بیچاره‌یی غیله اولدیروب تختنه چیقدی . (٦٠ مقدم)

٥٥٣٤ خ) ـ شمدی یه قدر زر وما دولتی سناتونك امر وحکمیله اداره اولنمقده ایکن بو کره نافذ الکلام قونسول وجنراللردن (پومپه) و (قراسوس) و (سزار) ولایاتی مشترکا اداره‌سنه قرار ویردی و پومپه ممالك شرقیه وسزار ممالك غربیه حکمدارلغنی وقراسوس دخی افریقا وآسیا قراللغنی درعهده ایلدی و بوجهتله سناتو اقتداردن دوشدی . (٦٠ مقدم)

٥٥٣٤ خ) ـ چینلولر (هون) و (اوزون) ترکلرینك و بخارای صغیراهالیسنك حرکاتنه نظارت ایتمك ایچون بر حکومت غربیهٔ چینیه تشکیل ایلدی . (٦٠ مقدم) .

٥٥٣٦ خ) ـ ممالك غربیه ایمپراطوری (سزار) غول ممالکنه کیروب ابتدا اوچیوز بو قدر بیك سلاح چیقاران (هلوزین) قومنه غلبه ایتدی وجنوه کولندن (ژورا) یه قدر اون بیك زراع طولنده بر دیوار یاپدیروب وحشیلرك اوجهتدن تسلطنی کسدی و رین نهری بوینده مسکون وحشیلری تپه‌لیوب فرانسه‌نك شمال طرفلرینی

تطهیر ایلدی (٥٨ الی ٥٤ مقدم)

٥٥٤٠ خ) ــ اشکانیاندن (مهرداد) ثالث ظهور ایدن بر اختلالده قتل اولندیغندن برادری (اورود) تخته اجلاس اولندی و بوذات روما عسکرینی بوزوب سوریه‌نك استردادینه موفق اولدی . (٥٤ مقدم)

٥٥٤٤ خ) ــ مصر حکمداری (دنیس) همشیره‌سی کوزل (قله‌ئوپاتری) یی برلکده اجرای حکومت اتمك شرطیله تزوج ایلدی ومرقومه برمدت شرط مذکور دائره‌سنده اجرای سلطنت ایتدیسه‌ده مؤخراً استقلاله قالقشدیغندن اتفاق وکلا ایله طرد اولندی . (٥٠ مقدم) .

٥٥٤٥ خ) ــ ممالك غربیه ایمپراطوری (سزار) شریك سلطنتی اولان روما شرق ایمپراطوری (پومبه) ایله سناتو اعضاسنك اطوار متحکمانه‌سنی چکه‌مدیکندن وهله (ایمپراطورلقدن کف ید ایده جکسنك) دیه‌رك امر کوندرشلرینی هیچ بروجهله قالدیره مدیغندن عساکر موجوده‌سیله روما اوزرینه یوریدی و پومبه ایله سناتو اعضاسی کیفیتی خبر الدیغی کبی (ایپر) ه قاچدی وسزار دخی مخالفینه غلبه ایدرك رومایه کیردی .
(٤٩ مقدم)

٥٥٤٦ خ) ـ (سزار) پومبه یه تابع اولان سجلیا ، وساردنیا ، واسپانیا ، ومارسلیا ، اهالیسنی حرباً تأدیب ایتدکدن صکره یونانستان اوزرینه دخی کیدوب حقلرندن کلدیسه‌ده پومبه‌یی طوته‌مدی .

٥٥٤٦ خ) ـ (سزار) پومبه‌یی تعقیب ایدرك مصره دخی کیتدی لکن مصر حکمداری اون ایکنجی بطلمیوس (دنیس) پومبه‌یی اوجه اباغی توزیله اعدام ایلدیکندن حیاتده بوله‌مدی و مرقوم بطلمیوس سزاری دخی ایچرو الماق ایسته‌دیسه‌ده سزارك شدتنه طیانه‌مدیغندن فراره مجبور اولدی . وقچار ایکن مغروقاً وفات ایلدی . (٤٨ مقدم)

٥٥٤٧ خ) ـ (سزار مصرده راز وقت اکلندی وکندوسنه عرض جمال ایدن حاکمهٔ سابق (قله‌ئوپاتری) یی تختنه چیقاروب قرنداشی (انفان) ی اکا تزویج وتشریك ایلدی .

٥٥٥٠ خ) ـ (سزار) رومایه عودتنده جمهوریتك اغوی افکارنده کبی کوندردیکندن سناتو اعضالری خفیاً اعدامنه قرارویردی و برکون سناتویه کیرر ایکن بردنبره هجومله اعدام اولندی . (٤٤ مقدم)
(سزار قیصرك غلطیدر وسزار نامی متوفای مومی الیهك اخلافنه دخی عنوان اولمشدر .

٥٥٥١ خ) ـ سزارك وفاتندن صكره روما دولتی
بنه اوچ حكومت مشتركه شكلنی آلدی یعنی غول ممالكنی
الك نفوذلی قونسلاردن (انطوان) واسپانیا ممالكنی
(لیید) وساردنیا . وسجلیا . وافریقا . ممالكنی (اوقتاو)
درعهده ایلدی وبراز صكره (اوقتاو) تفرد داعیه‌سنه
دوشه‌رك لییدی اعدام ایتدیردكدنصكره انطوانك دخی
ازاله‌سنه‌قالقشدی . (٤٣ مقدم)

٥٥٥٦ خ) ـ یهودحكمداری (هردوس) لك برادر
زاده‌سی (انتی غون) ایران حكومتندن الدیغی عساكر
معاونه ایله كلوب هردوسی طرد وایكنجی دفعه اوله‌رق
قدس شریفی ضبط ایلدی ومرقوم هردوس دخی
روماولره مراجعت ایدوب انلرك معاونیله ینه تختنی
استردادە موفق اولدی . (٣٨ مقدم)

٥٥٦٤ خ) ـ روما حكمداری (اوقتاو) شرقده
شریك سلطنتی اولان (انطوان) علیهنه روماولری تحریك
وبرچوق عسكر ترتیب ایتدی و(انطوان) دخی معشوقه‌سی
ومصر حاكمه‌سی (قله‌ئوپاتر) برابر اولدیغی حالده
عساكر كلیه ایله (اقسیوم) ه كلوب محاربه‌یه كیرشدی
(وقله‌ئوپاتر) براز بوزغونلق اماره‌سی كوروب
صاوشدیغی جهتله (انطوان) دخی رجعته مجبور ومغلوب
اولدی وعارندن كندوسنی اولدردی . (٣٠ قول دیكر
٣١ مقدم)

٥٥٦٤ خ) - مصر حاكمه سی (قـله ئوپاتر)
معشوقنك تلف اولديغی خبر الديغی . واوقتاوك التفاتنه
مظهر اوله میه جغنی اكلاديغی كبی اودخی كندوسنی تسميم
ايلديكندن ملوك بطالسـهٔ مصريه منقرض وممالكی
رومايه منتقل اولدی .

٥٥٦٤ خ) - فلسفهٔ يهوديه دن (فيلون) دنيايه كلدی
(٣٠ مقدم)
(بوذات دين يهودی عقائد افلاطونيه ايله مزج وتعديل
ايدرك بركتاب يازمش وبوكتابی اوچيوز اللی بش سنه
صكره خرستيانلر دخی قبول ايتمشدر .

٥٥٦٥ خ) - (اوقتاو) رقيبلرينك هر برينی برر
صورتده محو ايتدكدنصكره ايتاليايه كيدوب رومانك
رياست جمهوريه سنه نائل اولدی و برارالق كندوسنه
ايمپراطورلق نامنی و (اوكوست) عنوانی ويرديكی
ومؤخراً اعمال اقتدار ايدرك جمهوريتی دخی حكومت
مطلقه يه تحويل ايتدی . (٢٩ مقدم)

٥٥٨٥ خ) - رومالولر تيرول . وباويرا . واوستريا .
آرشيدوقلغی وستيريا . وايليريا . قطعاتنده بولنان طوائفی تحت
اطاعته الدی و روما ممالكی طونه نك يوقارولرينه والب
نهری سواحلنه طوغری توسع ايتدی . (٩ مقدم)

٥٥٨٩ خ) ـ كوچك ارمنستانی روماليلردن استردادده موفق اولان ارمنستان حكمداری (ارشام) طفسان یاشنده وفات ایلدی . (٥ مقدم)

٥٥٩٠ خ) ـ جرمان طوائفندن (مار بود) دنیلان طائفه بوكره (بوهميا) ده برحكومت تشكيل و روما اصولی اوزره يتمش بيك پياده وقرق بيك سواری ترتيب ايلدی . (٤ مقدم) .

٥٥٩١ خ) ـ روما حمايه‌سنده اولان بلاد عبرانيه حكمداری (هردوس) وفات ايتديكندن يرينه اوغلی (ارخلاوس هردوس) واليلك وجهله جلوس ايلدی . (٣ مقدم)
(برقاچ سنه صكره بلاد عبرانيه روما اداره‌سنك امريله درده تقسيم اولنمش وايكی قسمی مرقومك عهده‌سنده ابقا اولنوب متباقيسی قرنداشلرينه ويرلشدر .

٥٥٩٤ خ) ـ حضرت (يحيى) بن زكريا عليه السلام دنيايه كلدی .

٥٥٩٤ خ) ـ حضرت (عيسى) عليه السلام قدس شريف جوارنده واقع (بيت اللحم) نام قصبه‌ده كانون اولك يكرمی بشنجی كونی دنيايه كلدی .
(حضرت مشار اليهك ولادت باسعادتلری اشبو ٥٥٩٤ سنه سنك نهايتنه التی كون قاله وقوعبولديغندن تاريخ

میلاد سنهٔ آتیه ابتداسندن اعتبار أیوریدلمشدر .
(۰ مقدم)

٥٥٩٥ خ - ۱ م) - مبدأ تاریخ میلاد عیسی علیه السلام .

٥٥٩٥ خ - ۱ م) - (زکریا) علیه السلام یهودیلرك غدریله شهید اولدی وحضرت (مریم) حضرت (عیسی) علیه السلام ایله مصره هجرت بیوردی .
(حضرت عیسی اون ایکی یاشنه قدر مصرده بیورمشدر .

٥٦٠٤ خ - ۱۰ م) - تاتارستان چینده بولنان (هون) و (اویغور) قبیله لری سائر قبائل اتراك ایله برلشوب چینلولری طرد واستقلاللرینی اعاده ایتدیلرسه ده صوکنی کتورهمدیلر وعاقبت خاقان چین (مام) ك قلیجنه بیون اکوب اطاعته مجبور اولدیلر .

٥٦٠٦ خ - ۱۲ م) - حضرت مریمك عمی زاده سی یوسف حضرت مریم ایله حضرت عیسایی مصردن ناصره یه کتوردی .
(ناصره قدس شریف جوارنده (ساعیر) ناحیه سنده برقریه در وحضرت عیسی اوتوز یاشنه قدر بو قریه ده ساکن اولمشدر و خرستیانلره نصارا اطلاقی بوقریه یه نسبتلری جهتله در .

٥٦٠٨ خ - ١٤ م) - روما ايمپراطورى
(اوكوست) يتمش التى ياشنده وفات ايدوب يرينه اوكى
اوغلى (تيبر) اون درت ياشنده جلوس ايلدى .
بوسفيه شريك سلطنتى وفات ايتدكده نصكره يك
زياده آزمش واهالينك كوزينى قوز قوتمق ايچون
شريكى متوفانك اولاد وعيالنى پاره پاره ايتديرمشدر .

٥٦١٢ خ - ١٨ م) - ماد حكمدارى (اردوان)
فرس حكمدارى (وونون) ى مداينده بوزوب
ممالكنى ضبط ايلدى . و (وونون) پاراليق ارمنستان
حكمدارلغنه قبول اولندى يسه ده اردوانك تهديدى
اوزرينه اورادن دخى طرد اولنديغى جهتله آچقده
و پريشان بر حالده قالدى .

٥٦٢٤ خ - ٣٠ م) - (عيسى) عليه السلام
حضرت (يحيى) عليه السلامك دلالتيله بعد التعمد
اعلان امر جليل رسالته مباشرت بيوردى .

٥٦٢٦ خ - ٣٢ م) - حضرت (يحيى)
عليه السلام بلاد عبرانيه دن (عتوره) و (جليله) واليسى
(انتى پاطر) ك افكار غير مشروعه سنه مخالف سوز
سويلديكيچون رتبهٔ شهادته نائل اولدى .

٥٦٢٧ خ - ٣٣ م) - يهوديلر حضرت

(عیسی) علیه السلامی وعظ و نصیحت بیوردیغی محلدن قالدیروب قدس والیسنه تسلیم ایتدیلرو حق عالیلرنده برچوق افترا ایلدیلر و اعدامنی استه دیلر و جناب حقك الطافیله حضرت عیسی رفع بیوردیغندن یهودیلر جبسخانه ده اکا مشابه بولدقلری بریهودی یی چیقاروب صلب ایلدیلر .

٥٦٣١ خ - ٣٧ م) - روما ایمپراطوری (تیبر) ك غدر وسفاهتی حدی تجاوز ایلدیکندن وجودی قالدیریلوب یرینه (قالیکولا) نامنده بر ذات انتخاب اولندی (بوده اولکندن زیاده سفیه وخونریز چیقمش وانجق درت سنه حکومت ایده بیلمشدر .

٥٦٣٣ خ - ٣٩ م) - حضرت مریم وفات ایلدی .

٥٦٣٥ خ - ٤١ م) - فرس حکمداری (واردان) خیلی وقتدنبرو رقیبی وقرنداشی (کودرز) ایله اوغراشمقده ایکن بوکره شکارده قرناسی یدیله قتل اولندیغندن مرقوم (کودرز) زحمتسزجه برادرینك تختنه جلوس ایلدی .

٥٦٤٢ خ - ٤٨ م) - ترکستان چینده بولنان قبائل اتراك مغول وتاتارنامرلیله ایکی حکومته انقسام ایلدی و برنجیسنه شمال هونلری وایکنجیسنه جنوب هونلری یاخود تاتارلری دینلدی .

٥٦٤٨ خ - ٥٤ م) - روما ایمپرطوری متوفی (قلود) لك اوکی اوغلی غدار (نرون) تخت ایمپرطورییه کچدی وعقیبنده والده سنی واقرباسندن ومشاهیردن برچوق کسه لری اعدام ایتدیردی .

(برفاحشه نك) امریله رومانی آتشه ویروب خرستیانلر یاپدی دیه رك بیچاره لری اعدام ایدن خبیث بودر واك صكره كندوكندو سنیده اعدام ایتمشدر .

٥٦٥٩ خ - ٦٥ م) - قدس شریف اهالیسی حاکملری (زسیوس) لك تشویقیله نظامات داخلیه یه قارشو براختلال چیقاردی وفلسطین والیسی (اغریفا) دخی کیفیتی رومایه بیلدیردیکندن روما ایمپرطوری (نرون) یهودیلری تربیه ایچون جنرال مشهور (وسپاسین) ی کوندردی ووسپاسین دخی مستوفی عسکرایله کاوب قدس شریفی تحت محاصره یه آلدی .

٥٦٦١ خ - ٦٧ م) - فارس حکمدار ی (بلاش) ثانی رومالولرك حق حمایه سنی طانیمقسزین قرنداشی (تیرداد) ی ارمنستانه حکمدار تعیین ایتمسندن طولایی ظهور ایدن محاربه بوکره برطرف اولدی ومرقوم تیرداد مقرر اولان شرائطه مبنی رومایه کیدوب وسیفی قیننده مخلی اولدیغی حالده حضور ایمپرطورییه چیقوب رسم تتویجی اجرا ایلدی .

٥٦٦٣ خ - ٦٩ م) - فلسطين اهالیسنی تأدیبله مشغول اولان جنرال (وسپاسین) رومادە ظهور ایدن اختلال مناسبتیله وقوعبولان دعوت اوزرینه ایتالیایه کیدوب و برهفته ظرفنده جبرا رومایه کیروب ایمپراطورلغنی اعلان ایلدی وفلسطینده یرینه براقدیغی اوغلی (تیتوس) دخی قدس شریفی برمدت محاصرەدن صکره عنوة آلوب ید اسارتنه دوشن یهودیلردن برطاقنی آخرته و برطاقنی رومایه کوندردی و ایشه یرارلرینی دخی مزایده ایله صاتدیردی و (حشمنای) نامیله شمدی یه قدر دوام ایدن سلطنت یهودیه دخی بوصورتله منقرض اولدی کیتدی .

(محاربه دن وقحطدن تلف اولان یهودیلرك مقداری التی یوز بیك تخمین اولنقدەدر .

٥٦٦٧ خ - ٧٣ م) - چینلولر برو قتدنبرو اونوتمش اولدقلری علومه رغبت ایتمکه وهو نلرك بعض کنجلری دخی تحصیل علم ایچون چینه کلمکه باشلادی .

٥٦٧٢ خ - ٧٨ م) - یدی سنه دنبرو بریتانیادە محاربه ایله مشغول اولان روما جنرالی (اغریقولا) بوکره انکلترەیی کاملا تحت اطاعته آلدی وروما قوانیننی وضع ایلدی .

٥٦٧٣ خ - ٧٩ م) - قدس شریفی خراب ایدن (تیتوس) پدری (وسپاسین) ك یرینه روما

ایمپراطوری اولدی و ایکی سنه مدت حکومتنده رومالولرەیك
کوزل خدمت ایتدی .

٥٦٧٩ خ - ٨٥ م) - بش باش اق اتراکی هونلر
ایله اتفاق ایدرك چین اردوسنی بوزوب (اویغور)
ممالکنی آلدیسه ده برازصکره خاقان چین (هوتی) ممالك
مزبورەیی ینه استردادە موفق اولدی وفضله اوله رق
اللی قدر اوفق تفك خانلقلرینی دخی آلوب جمله سنی
اطاعته مجبور ایتدی .

٥٦٨٠ خ - ٨٦ م) - ناپولی جوارنده
بر (وولقان) ظهور ایدوب اوچ بیوك شهر خراب ایتدی
(دیکر قول ٧٩ م)
(اشبو وولقان الیوم موجودو (وزو) نامیله مشهوردر .

٥٦٨٢ خ - ٨٨ م) - چینلولر جنوب هونلریله
متفقاً وحرباً (اردو) ممالکنه کیروب شمال
هونلرینی پریشان و سلطنتلرینی محو ایتدی و بیچاره هونلر
آرتق اورالرده دیکش طوتدیره میوب (پاشقر) طرفلرینه
وسائر ممالك غربیه یه چکلمکه باشلادی .

٥٦٨٧ خ - ٩٣ م) - اشکانیاندن
(فیروزشاه) تخت فرسه جلوس ایلدی . ومدت سلطنتی

امن وآسایش وراحت وآرامش ایله مرورایتدیکندن هرکس زوق وصفا ایله مشغول اولدیسه ده شو حالك نتیجه سی اولق اوزره خلق علت جبانت وعطالت استیلا ایلدی .

۵٦۹۰ خ - ۹٦ م) - چیندن طرد اولنان شمال هونلری یواش یواش بحر خزر جوارینه کلوب (آلان) لرك ممالکنی ضبط وتسخیره وبرحکومت جسیمه تشکیلنه موفق اولدی .
بونلره مؤخراً (هونغروا) ودها صکره ایچلرندن برفرقه یه (مجار) نامی ویرلمشدر .

۵٦۹۰ خ - ۹٦ م) - صغد وبخارا تجاری چین وهندن امتعه کتوروب روما لولره صاتمغه باشلدی .

۵٦۹۰ خ - ۹٦ م) - روما ایمپراطوری (دومیسین) لك مقتولیتیله (فلاویین) سلاله سی منقرض اولوب قونسل (نروا) نك ایمپراطورلغیله (انطونین) سلاله سی تشکل ایتدی ومرقوم (نروا) بر پیر فانی اولدیغندن مدت حکومتنده خرستیانلری حمایه ومتهملری عفو واعدامجزاسنی لغو ایلدی .

۵٦۹۸ خ - ۱۰٤ م) - غایت عدل وشفقت

وشجاعتله مشهور اولان روما ایمپراطوری (ترازان) طونه نك اوزرینه طاشدن کوپری یاپدیره‌رق قرشوطرفه کچوب مملکتین اهالیسنی تربیه ایتدی ومجارستانه قدر خیلی ممالك ضبط ایلدی .

٥٧٠١ خ - **١٠٧** م) - روما ایمپراطوری (ترازان) اشکانیاندن (خسرو) شاهه غلبه ایدوب ارمنستانی کندو طرفداری اولان فیروزك اوغلنه ویردیسه ده ایمپرطور رومه الیهك عودت ووفاتی عقبنده خسرو شاه ینه کلوب ارمنستانی آلدی .

٥٧١٤ خ - **١٢٠** م) - یهود علماسندن معلم مشهور (عقیوا ربی) وفات ایلدی .
(قدسده یکرمی درت بیك طلبه‌یه مالك برمعلم ایمش .)

٥٧١٦ خ - **١٢٢** م) - اورفه راهبی (ثنویه) یاخود ابن (دیسان) خرستیانلق ایچنده برمذهب جدید اجتهاد ایلدی . بونك اعتقادنجه بوعالمده اصل اولان نور ایله ظلمت ایمش وشمس آب الحیاة وقمر ام الحیاة اولوب بونلر هرآی باشنده اجتماع ایدرلر ونمو وفیضی تولید ایلرلر ایمش

٥٧٢٩ خ - **١٣٥** م) - ممالك عبرانیه‌ده اولان یهودیلرینه براختلال چیقاردقلرندن روما

عسکری کلوب قدس شهرینی تخریب ویهودیلرك بقیة السیوفنی کاملا طرد وتبعید ایلدی . (الی ۱۳۸ م (یهودیلر (٦٩ م تاریخندنبرو (قدس) و (مصر) و (قبریس) اختلاللرنده وبو دفعه کی اختلالده برملیوندن زیاده تلفات ویرمش وبراو قدر یده طرد وتبعید اولنمشدر .

۵۷۳۰ خ - ۱۳٦ م) - قدس اختلالنده یهودیلره قوماندا ایدن (بارقوشه با) روماولر طرفندن قتل اولندی ویهود علماسندن مشهور (عقیبه) نك دیری دیری دریسی یوزلدی .

۵۷٤۱ خ - ۱٤۷ م) - اشکانیاندن (بلاش) رابع روما دولتنك زیر حمایه سنده اولان ارمنستان حکمدارینی طرد ایدوب یرینه کندو اقرباسندن برینی تعیین ایلدیسه ده رومادن سوق اولنان عسکره مقاومت ایده مدیکندن فراره مجبور اولدی لکن روماولرك عودتنده ینه کلوب تخت فرسه اوتوردی .

۵۷٤٦ خ - ۱۵۲ م) - هونلرك مقدما ساکن اولدقلری محللرده وسبریا ایله هندستان اراسنده بردولت تشکیل ایدن (سیانپی) تاتارلری بوکره رئیسلرینك وفاتیله تارمار اولدی وحکومتلری

عادتا برعشیرت درجه سنه ایندی .

۵۷۶۶ خ - ۱۷۲ م) - طونه خوالیسنده مسکون (جرمان) طائفه سی بو کره دخی روما اولری بوزوب (اکیله) شهرینه قدر سوردی وایمپراطور (مارق اورل) دخی مجوهراتنی و سرای اشیاسنی صاتوب تدارك ایده بیلدیکی عسکر ایله طائفهٔ مرقومه یی (موراویا) یه قدر قوغدی .

۵۷۸۶ خ - ۱۹۲ م) - روما ایمپراطوری (قومود) لك وفاتندن صکره نفوذ سلطنت عسکره انتقال ایتدی وتخت ایمپراطوری مزایده یه قونیلوب چوق پاره ویرن (ژولیانوس) ك اوزرنده قالدی لکن مواقعده کی عسکرك مرقوم حقنده موافقتی استحصال اولنه مدیغندن تکرار عزل اولنوب یرینه (سپتیم سور) نام مدبری اجلاس اولندی .

۵۷۹۰ خ - ۱۹۶ م) - روما ایمپراطوری (سپتیم سور) آسیای صغرادهٔ خیلی مظفریته نائل اولدقدن صکره بر تقریب (بیزانس) شهرینی دخی آلوب فتوحاته نهایت ویردی .
(بیزانس) شهری استانبول دیمکدر وقت اولوقت

استانبول امین اوکندن وزیرخانه‌ده واورادن قدرغه لیمانه قدر سور وجوانب سائره‌سی بحر ایله محاط برکوچك قلعه‌دن عبارت ایدی .

٥٨٠٠ خ - ٢٦٠ م) - مقدما یمنده ن سوریه‌یه کوب یرلشمش اولان غسانیلرك رئیسی (جفنه) بوکره استقلالنی اعلان ایلدی .
(غسان) طائفه‌سی مقدما یمنده ظهور ایدن سیل عرم مناسبتیله اطرافه منتشر اولان قبائلدندر .

(٥٨١٠ خ - ٢١٦ م) - اشکانیاندن (بلاش) سادس ایله برادری (اردوان) برچوق محاربه‌دن صکره ممالك فرسی بینلرنده تقسیم ایتمشلر ایدی . بوکره روما ایمپراطوری ظالم (قرافلا) ایالات شمالیه‌یه متصرف اولان (اردوان) ی بوزوب ممالکنی خراب ایتدی و پك چوق آدم کسدی و برسنه صکره کندوسی دخی بریوزباشی یدیله قتل اولندی .

(٥٨١٤ خ - ٢٢٠ م) - سرای خاقانیده اولان طواشیلرك حکومت چینیه‌یه مداخله‌لرندن طولایی ظهور ایدن اختلالك نتیجه‌سی اولمق اوزره خطهٔ چینیه اوچ حکومته منقسم اولدی یعنی جهت شمالیه‌ده (وئی)

وجهت جنوبيه‌ده (أو) و سيحوان طرفنده (ختان) حكومتلرى تشكل ايتدى لكن مقاتله نهايت بولمدى .

٥٨١٦ خ - ٢٢٢ م) - چينده بردوام اولان محاربات شديده بر طاقم خلقك اطرافه هجرتنى وهونلرك پريشانلغنى انتاج ايلدى .

٥٨١٦ خ - ٢٢٢ م) - يهود علماسندن (شينه سدر و مشنا) نام كتابك مؤلفى مشهور (رابنوهقادوش) دنيايه كلدى .
(بو كتاب احكام شريعت موسويه نك تقسيمات وتفصيلاتنى متضمندر .

٥٨١٦ خ - ٢٢٢ م) - (علكساندرى سور) روما تخت ايمپراطوريسنه جلوس ايلدى
(بو ذات والده سنك تشويقيله خرستيانلره زياده جه توجه ايلديكندن اوغليله برابر اعدام اولنمشدر .

٥٨١٩ خ - ٢٢٥ م) - حكومت اشكانيان خيلى وقتدنبرو طارى اولان ضعفدن ناشى ايرانك همان هر ولايتى طوائف ملوك هيئتنه كيردى . و(دارابكرد) ولايتنده امراى فرسدن (ساسان) لك اوغلى

(اردشیر) دخی بوصره ده استبداده وایالات مجاوره‌یی برایکیشر استیلا یه قیام ایلدی .

٥٨٢٤ خ - ٢٣٠ م) - ساسانك اوغلی (اردشیر) ابتدا ایرانك ایالات جنوبیه‌سنی ومؤخراً اشکانیاندن (اردوان) خامسه غلبه ایدرك ایالات شمالیه‌سنی آلوب سلطنت (ساسانیه) یی تشکیل ایلدی . قول دیگر (٢٢٨ م)

٥٨٢٤ خ - ٢٣٠ م) - ایرانده (مانی) نامنده برحریف مذهب مجوسی تعدیل و بر مذهب جدید ترتیب ایلدی .
بونك مذهبی اوتوزسنه ظرفنده پك زیاده رواج بولمش ومؤخرا کندوسی اعدام ومذهبی ابطال اولنمشدر . وبونك اون ایکی یاشنده نبوت دعواسنه دخی قالقشدیغی کتب تواریخده مقیددر .

٥٨٢٧ خ - ٢٣٣ م) - سلطنت ساسانیه‌یی تشکیل ایدن (اردشیر) فتوحات شرقیه‌یی بتوردکدنصکره رومایه درت یوز کشیدن مرکب بر هیئت سفارت کوندروب آسیادن ال چکملرینی تکلیف ایلدیسه‌ده روما لولر ارائهٔ سیفله جواب قطعی ویردیکندن و بو اثناده بشقه بر غائله ده ظهور ایتدیکندن سکوته مجبور اولدی .

٥٨٣٢ خ - ٢٣٨ م) - ساسانیاندن برنجی

(شابور) تخت فرسه جلوس ایلدی ۰ وروماولرله باریشوب طاتلیلقله ارمنستانی آلدی وتدبیرینی اهالی یه بکندیردی ۰

٥٨٤٣ خ = ٢٤٩ م) = روما ایمپراطوری (فلیب) سناتو اعضاسندن (ده سیوس) نامنده برینی (غوت) دنیلان باربارلرك اوزرینه کوندرمشیدی مرقوم غوتلره غلبه ایتدکدنصکره معیتنده اولان امرایی قاندیروب اردو ده ایمپراطورلغنی اعلان ایلدی وفلیب دخی برطاقم عسکر دها تدارك ایدرك کیدوب مرقومی طوتمق استدیسه ده محاربه ده مغلوب ومقتول اولدیغندن ایمپراطورلق (ده سیوس) لك اوزرنده قالدی ۰
روما دولتی بو اثناده بویله بر طاقم نه ایدوکی بلورسز طمعکارلرك وباربارلرك النده قالمش وبوحال یکرمی اوتوزسنه دوام ایتمشدر
اصحاب کهفك اختفاسی تواریخ اسلامیه یه نظراً بونك زماننده کورینه یور ایسه ده عندالحساب دها اول اولمق لازم کلور ۰

٥٨٥٣ خ = ٢٥٩ م) = ساسانیاندن (شابور) اول روما دولتی ممالکندن اولان سوریه وانطاکیه ولایتلرینی آلدی وسوریه والیسنی اسیر ایتدی ۰ وروما ایمپراطوری (والرین) هرنقدر کلیتلو عسکر کوندروب ولایات مذکوره یی استردادﻪ چالشدیسه ده بر جنرالك خیانتیله اردوسی بوزلدیغندن موفق اوله مدی ۰

٥٨٥٥ خ - ٢٦١ م) - (توپا) تاتارلرى مقدما سبريادن (بايقال) كولنه كچوب اورالرده توطن ايتمشيدى بوكره اورالردن دخى قالقوب چينده واقع (تاتونغفور) قطعه سنه كلديلر وبشقه يشقه اوچ حكومت تشكيل ايتديلر .

٥٨٥٦ خ - ٢٦٢ م) - خرستيانلرك پيغمبر ثانى ديدكارى (غريغور) وفات ايلدى .

٥٨٥٩ خ - ٢٦٥ م) - (ووتى) نامنده بر متغلب چينده برچوق محاربادن صكره (تسين) سلاله‌ء خاقانيه‌سنى تشكيل ايلدى واطرافنده اولان امارات وخانلقلرى وبتون ايالات شماليه‌يى تحت تابعيتنه آلديغندن (أو) حكومتى بالطبع منقرض اولدى .

٥٨٦٢ خ - ٢٦٨ م) - روما ايمپراطورى (غالين) ميلانده محصوراً وفات ايتديكى جهتله يرينه ايكنجى (قلودى) جلوس ايلدى وهمان غوتلرك اوزرينه هجوم ايدوب اوچيوز بيك قدرينى اوكونه قاتدى وبلقانه قدر قوغاله‌دى وايكى بيك قايقلرينى باطردى . (الى ٢٧٠ م)

٥٨٦٤ خ - ٢٧٠ م) - المان دنيلان باربارلر

روما اولری فنا حالده صیقشدیردی و روما اولر قورقولرندن فالجیلره مراجعت ایدوب انلرك اخبار یله خیلی انسان قربان ایتدی وبو اثناده امرای عسکریه معرفتیله انتخاب اولنان (اورلیین) ایچه ایشلر کوروب باربارلری قاچردی .
(بونك زماننده طونه نك اوته طرفی باربارلره ویریلوب اغزلری قپادلمش وکله چکاری یولك اوزرینه یکرمی میل طوانده برسور چکلمشدر .)

٥٨٦٦ خ - ۲۷۲ م) - روما اولر (سوریه) و (مصر) وانا طولی حوالیسنی تهدید ایدن (تدمر) حاکمه سی (زنوبیا) یی مغلوب وپای تختی اولان (تدمر) شهرینی ضبط اتمش وشهرمزبورده برمقدار عسکر اقامه ایلمش ایدی روما اردوسی عودت ایتدیکی کبی تدمر اهالیسی عساکر مرقومه یی اعدام ایتدیکندن روما اولر تکرار کلوب اهالی مرقومه یی کاملا اعدام وممالکتی خاکله یکسان ایلدی
(اشبو تدمر شهری حضرت سلیمان زماننده بنا اولنمش ایدی بوکا (پالمیر) دخی دیرلر آلان خرابه سی موجوددر .)

٥٨٧٦ خ - ۲۸۲ م) - روما ایمپراطوری (پروبوس) سوء قصد ایله قتل اولندقدن واوچ بش آی ایچنده برقاچ ایمپراطور دها کلوب هر بری بر بلایه

اوغرادقده نصكره سراى قوماندانى (ديوقلتين) تخت ايمپراطورى يه جلوس ايلدى .
(بونك اسمى تواريخ عثمانيه ده (دقيانوس) در . ومدت حكومتنده خرستيانلره پك چوق ظلم و جفا ايتديكى تواريخده مقيددر .

٥٨٧٨ خ - ت م ٢٨٤) - مصر اهاليسى روما دولتنه عصيان ايتديكندن ايمپراطور (ديوقلتين) كيدوب فوق الغايه برشدتله تأديب ايلدى . ومصرليلر بو شدت و بلايى اونوتمامق ايچون تاريخ وضع ايتدى .
(اليوم مصرده مستعمل اولان تاريخ قبط بودر . وابتداسى ٢٩ اغستوسدر .

٥٨٨٣ خ - ٢٨٩ م) - روما ايمپراطورى (ديوقلتين) ملكنى باربارلردن محافظه ايچون برچوق رؤسا ايله اتحاد ايتدى وبومناسبتله بتون روما ممالكى درت ذات بيننده تقسيم اولنمش حكمنه كيردى يعنى شرق ايالتلرى ديوقلتين اداره سنده قالوب بلغارستان (غالر) ه وايتاليا واطه لر وافريقا (ماقسيمين) ه و (اسپانيا) و (غول) و (بريتانيا) قونستانس) ه كچدى .

٥٨٩١ خ - ٢٩٧ م) - روما شرق ايمپراطورى عجملرى بوزدى و (مزوپوتاميا) و (ايبريا) وارمنستان

ودجله نك اوته طرفنده‌كى بش ايالت روما اوله انتقال ايلدى .

٥٨٩٤ خ - ٣٠٠ م) - اسكندريه پاپالرندن (آريوس) نامنده بر ذات مذهب خرستيانيه‌يى تدقيق و بر مذهب ساله اجتهاد ايلدى .
(بونك اجتهادى اسلاملك شمديكى اعتقادينه موافق و سائر پاپالرك اعتقادينه مخالف اولديغندن يكرمى بش سنه صكره ازنيق جمعيتنده رد اولنمشدر .

٥٨٩٤ خ - ٣٠٠ م) - علماء يهوددن (تلموت بابلى) نام كتابك مؤلفى ايرانلى (آشه راب) بو اثناده دنيايه كلدى .
بو كتابك ايچنده جبر و هندسه و علوم فلسفه‌دن پك چوق مسائل واردر . تلموت پروشالمى بشقه‌در .

٥٨٩٩ خ - ٣٠٥ م) - درت ايمپراطورلغه منقسم اولان روما ممالكندن غول يعنى فرانسه و بريتانيا و اسپانيا ممالكى ايمپراطورى (قوسطانس) بوكره وفات ايلديكندن يرينه بيوك اوغلى (قسطنطين) امراى عسكريه معرفتيله انتخاب اولندى .
(پدرى كبى بودخى حرستيان طرفدارى ايدى .

٥٩٠٤ خ - ٣١٠ م) - ساسانيلردن متوفى

ایکنجی (هرمز) لك رحم مادرده براقدیغی اوغلی دنیایه کلدی . و (شابور) تسمیه اولنهرق همان تخته اوتوردلدی .

٥٩٠٦ خ - ٣١٢ م) - فرانسه و بریتانیا واسپانیا امپراطوری بیوك (قسطنطین) منتخب قرق بیك عسکر ایله (الپ) طاغلرینی آشوب ایتالیایی تهدید ایتدکدنصکره (میلان) شهرنده خرستیانلغه دخولنی اعلان ایلدی . و بوندن صکره خرستیانلق رومانك آیین رسمیسی اولدی .

٥٩٠٨ خ - ٣١٤ م) - بیوك (قسطنطین) صلیب اوزرینه انسان میخلنوب اعدام اولنمق اصولنی منع ایلدی وخیلی اصلاحاته متوفق اولدی وعمومی الیهك والدهسی اورفهلی (النی) دخی خرستیانلغی بعدالقبول قدس زیارتنه کیدوب (قمامه) کلیساسنی یاپدیردی و بولدیغی بتخانهلری واصنامی بوزدردی

٥٩١٤ خ - ٣٢٠ م) - هونلر مقدما چینك جهت جنوبیه سنده (چائو) نامیله برحکومت تشکیل ایتمشلر ایدی . بوکره دخی (پکین) جوارنده برحکومت تشکیل ایدوب ایکنجی (چائو) تسمیه ایلدیلر .
(بوحکومتلر اوتوزایکی سنه قدر دوام ایتمشدر .

٥٩١٩ خ - ٣٢٥ م) - ازنیقده روما

پاپالری اجتماع ایدرك اسكندریه‌لی (آریوس) ك
مقدمجه (۳۰۰) نشر ایلدیكی مذهب خرستیانیه‌یی رد
و ٥٥٦٤ تاریخنده (فیلون) نام یهودینك قائل اولدیغی
عقیدهٔ تثلیثی ترجیح ایلدیلر .

۵۹۲۰ خ ـ ۳۲۶ م) ـ ساسانیاندن ایكنجی
(شابور) یوبوب زمام اداره‌یی النه الدقدنصكره ممالك
فرسه مستولی اولان عربلری طرد و بحرین طرفلرینی
استیلا و برقاچ سنه صكره ارمنستانده منتشر اولان
خرستیانلغه قرشو پك پسلكی التزام ایلدی و بواغورده
برچوق قانلر دوكدی .

۵۹۲٤ خ ـ ۳۳۰ م) ـ ایمپراطور بیوك
(قسطنطین) (بیزانس) شهرینی یعنی استانبولی توسیع
وسورلرینی تعمیر وتجدید ایتدكدنصكره پای تختنی رومادن
اورایه نقل ایلدی واستانبول بوتاریخدن اعتباراً
(قسطنطینوپل) نامنی الدی . (۱۱ مایس)

۵۹۳۱ خ ـ ۳۳۷ م) ـ بیوك (قسطنطین)
وفات ایدرك متصرف اولدیغی ممالكدن فرانسه وبریتانیا
بیوك اوغلی (قسطنطین) ه ویونانستان وسائر ممالك
شرقیه‌ده ایكنجی اوغلی (قوسطانس) ه وایتالیا ایله
افریقاده واقع بعض ممالك كوچك اوغلی (قوسطان) ه
انتقال ایلدی .

٥٩٣٤ خ - ٣٤٠ م) - علمای خرستیانیه‌دن
آلتون اغزلی دیمکله مشهور (بوانیس) انطاکیه‌ده دنیایه
کلدی .
(بونك (١٤٤٧) کتاب تألیف ایلدیکی مرویدر
وسکسان درت ییل یشامشدر .

٥٩٤٠ خ - ٣٤٦ م) - ساسانیاندن
(شاپور) ثانی سنغارده شرق ایمپراطوری قوسطانسی
بوزوب (امد) شهرینی آلدیسه‌ده (نزیب) محاربه‌سنده
پك فنا برمغلوبیته دوچار اولدیغندن چوق زمان کندوسنی
طوپلایه‌مدی .

٥٩٤٥ خ - ٣٥١ م) - متوفی بیوك
قسطنطینك اوچ اوغلی بیننده تکون ایدن املاك منازعه
ومحاربه‌سی بیوك وکوچك اوغللرینك مقتولیتیله برطرف
اولوب حصه‌لری کاملا اورتنجه اوغلی (قسطانس) ه
قالدی .

٥٩٤٥ خ - ٣٥١ م) - علمای خرستیانیه‌دن
سلانیکلی (پاولوس) ایله قبرسلی (اسپیرودون)
وفات ایلدی .
اشبو پاولوس ازنیق جمعیت رهبانیه‌سنده
آریوسه براز طرفدارلق ایتدیکندن خیلی حقارتلر
کورمشدر .

٥٩٤٧ خ - ٣٥٣ م) - ارمنستان حكمداری
(دیران) فرس حكمداری شاپوردن قوجونديغی ايچون
روما دولتی حمايه سنه كيرديكده انلردن دخی برفائده
مأمول ايده مديكندن هم عجمله وهم ده روماليلره ويركو
ويرمكه راضی اولدی وايشی بويله ايكی طرفلی طوتمغله
كارلی چيقدی .

٥٩٥٥ خ - ٣٦١ م) - روما دولتی امراسندن
(ژولين) غول ممالكنی فرنكلرك تعرضندن
قورتارمق ايچون اوطرفه كوندرلمشيدی . مرقوم
استراز بورغ ظفريتندن صكره پارس شهرنده ايفای
مأموريت اتمكده ايكن ايمپراطور (قوسطانس) ك وفاتی
خبری كلديكی كبی استقلالنی اعلان ايلدی .

٥٩٥٥ خ - ٣٦١ م) - خرستيانلرك قوهٔ
معنويه لرينه قائل اوله رق (سن) يعنی عزيز نامنی ويردكاری
مشاهيردن (ازقون) وفات ايلدی .

٥٩٥٧ خ - ٣٦٣ م) - روما اولر ارمنستانی
وجزيرة العربی آلوب مداينه قدر ايلرولديلرسده فرس
حكمداری (شاپور) وارقوتی بازويه ويره رك اوزرلرينه
يوريوب غيب ايتديكی ممالكك كافه سنی استردادده
موفق اولدی .

۵۹۶۸ خ – ۳۷٤ م) – روما ایمپراطوری برنجی (تئودوس) لك امریله استانبولده اجتماع ایدن یوزاللی راهب اقانیم ثلثه دن روح القدسك مخلوقیتی اعتقادینی رده والوهیتنی تصدیقه قرار ویردی و بو اعتقاده مخالفت ایدنلرك مردودیتنه حکم ایلدی .

قول دیگر (۳۷۹ م)

۵۹۷۰ خ – ۳۷٦ م) – (اوستروغوت) و (ویزیغوت) و (ژپید) طائفه سنی اداره واحده ده النده آلان غوت قرالی (هرمانریش) بوکره دخی هون طائفه سیله محاربه یه باشلادی وغوتلر (طراس) و (تسالیا) طرفلرینه واستانبول اوزرینه طوغری یوریدی .

۵۹۷۱ خ – ۳۷۷ م) – ارمنستان حکمداری (ارشاق) بایدیردیغی برشهره اطرافدن کلوب توطن ایده جك اولان متهملرك معفویتنی اعلان ایلدیکندن پك چوق متهم وجانی کلوب توطن ایلدیسه ده نواحی مجاوره اهالیسی بو حرکتلردن خشنود اولمدی وامنیتلری مسلوب اولدی وعاقبت ظهور ایدن اختلالده جمله سی کسیلوب یالکز کوچك چوجقلری قالدی .

(ارشاق) دخی مؤخرا ایران حکمداری (شابور) ه اسیر دوشه رك حبسخانه ده کندو کندوسنی اولدیردی .

۵۹۷۵ خ) – ۳۸۱ م) – ارمنستان حکمداری

متوفی (ارشاق) لك اوغلی اولوب مرهوناً استانبولده بولنان وخرستیانلغی قبول ایدن (باب) تخت مورثنه مالك اولمق اوزره براز روم عسکریله ارمنستانه کتدی وهنوز خرستیانلغی قبول ایتمیان کبرای ارمنیه دخی مز قومی قبول ایتمامك ومحاربه ایدرایسه مدافعه ایتمك اوزره بربرلریله عهد ومیثاق ایتدیلرو مدت مدافعه اوزادیغی حالده ذخیره‌جه مضایقه چکلمامك ایچون قاریلرینی قلعه قپولرینه آصدیلر لکن بوتدبیرلرك هیچ بریسی مز قومی تخته اوتورمقدن منع ایده‌مدی ·

٥٩٨٨ خ – **٣٩٤** م) – سلانیك اهالیسی برفتنه چیقاروب والی ایله بعض ضابطانی قتل ایتدکلرندن ایمپراطور (تئودوس) اهالیٔ مرقومه دن یدی بیك کشینك قتلنی امر ایلدی ·

٥٩٨٩ خ – **٣٩٥** م) – روما ایمپراطوری برنجی (تئودوس) روما ممالکنی وندیك دکزندن آیروب شرق وغرب ناملریله ایکی اوغلنه ویردکدنصکره وفات ایلدی · وبوتقسیم روما دولتنك کاملا انقراضنه سبب اولدی ·

٥٩٩٢ خ – **٣٩٨** م) – اقلیم خطایده (وئی) سلاله‌ٔ حکمرانیسی ظهور ایلدی ·
بونلرك بایتال کواندن (اوبی) شهرینه و (شاش) و (الان) و (بخارا) و (قندهار) ولایتلرینه قدر نفوذ

وحكملری جاری اولشدر ·

٥٩٩٧ خ - **٤٠٣** م) - هنوز بردین ایله متدین اولمیان حبشیلر اسکندریه بطریقی واسطه سیله خرستیانلغی قبول ایتدی ·

٥٩٩٨ خ - **٤٠٤** م) - (دون) نهرینك غرب طرفنده بولنان ملتلری (وآلانلر) ك برفرقه سی · وطونه نك ممالك شمالیه سی · واسیای صغراده انطاکیه یه قدر یول اوزرنده بولنان مملکتلری استیلا ویغما ایدن (هون) طائفه سی بوکره دخی (تراسیا) و (ایلیریا) نك برقسمنی ضبط وتخریب ایلدی ·

٦٠٠٠ خ - **٤٠٦** م) - ارمنستانده (مسروب) نامنده براهب ارمنی خطنی ایجاد ایلدی ·

٦٠٠٣ خ - **٤٠٩** م) - روما دولتنك ضعفی مناسبتیله یونانستان وماکیدونیایی تخریب وروما یی یغما وبرجهتنی احراق ایدن (ویزیغوت) طائفه سی بوکره دخی جنوبی غوله یعنی فرانسه ممالکنده بجه رك بر قرالیت تشکیل ایلدی وبتون اسپانیایی اله کچوردی (الی ٤١٣ م) بونلرك رئیس یاخود قرالی اولان (آلاریس) وفات ایتدکده برینه اوغلی (استولیف) کچمشدر ·

٦٠١٢ خ - ٤١٨ م) - فرانق اقوام وحشيه سى دخى روما دولتك بتون بتون ضعفندن استفاده يه قيام و (فرامون) نام رئيسلرينى كندولرينه قرال انتخاب ايدرك فرانسه نك شمال طرفلرينى استيلا يه باشلادى فرانسه دولتى بونك اخلافندن اولان مشهور (قلودى) زماننده تأسيس اتمشدر .

٦٠١٤ خ - ٤٢٠ م) - ساسانياندن (بهرام كور) خيره حكمدارينك و برديكى عرب عسكريله ايرانه كلوب جبراً تخت موروثنه اوتوردى . و اوچ سنه صكره شرق ايمپراطوريله غالبانه عقد مصالحه ايلدى . (پدرى شابور بونى حياتنده تربيه ايچون خيره حكمدارينه كوندرمش ايدى .

٦٠١٤ خ - ٤٢٠ م) - چينده (سونغ) سلاله خاقانيسى ظهور ايلدى . و بوسلاله زماننده خطهٔ چينيه ايكى حكومت جسيمه يه انقسام ايدوب شمال جهتنه (خطاى) وجنوب جهتنه (چين) تسميه اولندى .

٦٠٢٢ خ - ٤٢٨ م) - اهالينك التماسى اوزرينه فرس حكومتى طرفندن ارمنستانه بر (مرزبان) كوندرلدى حكومت ارمنيه بردرجه يه قدر استقلالنى غيب ايتدى .

(مرزبان نيم استقلاله مالك اولان واليلره اطلاق اولنور .

٦٠٢٥ خ - ٤٣١ م) - استانبول پطریقی (نسطور) ایله رفقاسنك اعتقادات موضوعهٔ خرستیانیه یه مخالف نشریاتی تذکر ایچون (افس) ده بر مجلس روحانی تشکیل اولنسدی و مرقوم (حضرت عیسانك شخص انسانیسی بشقه و بابادن طوغدی دیدیکمز کلمهٔ ازلیه سی بشقه در . وبونلر حضرت عیسی وجوده کلدکدنصکره اتحاد ایتمشدر روآله و ابن آله دیدیکمز تشریف ایچوندر) دیه رك اعتقادینی ترویجه قیام ایلدیسه ده کمسه طرفندن قبول اولنمدی .

٦٠٣١ خ - ٤٣٧ م) - هونلرك رئیسی (آتیلا) روماغرب ایمپراطوریله اولان معاهده یی محافظه ایله برابر قبائل وحشیهٔ شمالیه اوزرینه اجرای فتوحاته باشلادی .

٦٠٣٤ خ - ٤٤٠ م) - ساسانیاندن (یزدجرد) (البانی) و (ارمنستان) و (ایبریا) اهالیسنه عبادت نار ونور تکلیف ایتدی و قبول ایتمدکلرندن معاملات جبریه اجرا ایلدی و معبدلرینی یاقدی .

٦٠٤١ خ - ٤٤٧ م) - هونلرك رئیسی (آتیلا) تراسیا قطعه سنی بحر سیاه وکلیبولی یه قدر تخریب ایلدیکندن شرق ایمپراطوری ایکنجی (تئودوس) سنوی ایکی بیك یوز آلتون ویرمك اوزره عقد مصالحه یه مجبور اولدی . (قول دیکر ٤٤٨ م)

٦٠٤٣ خ - ٤٤٩ م) - حضرت مسيحك حين تجسدنده لاهوت ايله ناسوتى اتحاد ايدوب تماما لاهوت حكمنه كيرد يكنى (اوتيش) نامنده بر پاپاس ادعا ايتدى . وايمپراطور ايكنجى (تئودوس) ايله افسده عقد اولنان مجلس روحانى ار بابى بو عقيده يى قبول وبو صورتله اعتقاد اولنمسنى اعلان ايلديسه ده بعض نصارا قبول ايتمدى وبو مناسبتله آره يره بر اختلاف كيردى .

٦٠٤٣ خ - ٤٤٩ م) - بريتانيا اولر روما غرب ايمپراطورلغندن صحابت واعانه اميدينى كسدكدنصكره اوحوالى يه تسلط ايدن (ساقسون) و (انكل) و (ژوت) طائفه سنى جلب واستخدام وانلرك قوتيله اسقوچيالولرك شر وتضييقندن تخليص كريبان ايتديلر ايسه ده طائفهٔ مرقومه يى بريتانيادن چيقاره مديلر وبونلر اوراده پرآشوب از برزمان ايچنده يدى حكومت تشكيل ايلديلر .

٦٠٤٤ خ - ٤٥٠ م) - روما غرب ايمپراطورى ايكنجى (تئودوس) وفات ايدوب يرينه همشيره سى (پوليشريا) جلوس ايلدى .
(روما دولتنده برنجى ايمپراطور بچه در .

٦٠٤٥ خ - ٤٥١ م) - هونلرك رئيسى

(آتيلا) بر طاقم جرمان آقواميله اتحاد وبشيوز بيك عسكر تدارك ايدوب غرب ايمپراطورى ممالكنه يوربدى و(استرازبوغ) و(مج) شهرلرينى آلوب پارسه قدر كلدى . قول ديكر ٤٥٢)

٦٠٤٥ خ - ٤٥١ م) - خالكيدونياده اجتماع ايدن ٥٢٠ پاپاس حضرت عيسانك باليكرطبيعت واحدهٔ الوهيتدن عبارت ايدوكى اعتقادينى تكذيب وقائلرينك رافضيلكنى تصديق ايلدى .
(خالكيدونيا اليوم قاضى كوينى ديديكمز محلدر بوكا خالسەدون دخى ديرلر .

٦٠٤٦ خ - ٤٥٢ م) - هونلرك رئيسى (آتيلا) نك غرب ايمپراطوريله شالونده ايتديكى محاربه پك دهشتلى اولدى وايكى طرفدن يعنى ايمپراطور ومتفق (ويزيغوت) و(بورغون) و(فرانق) و(ساقون) عسكريله هونلردن اوچيوز بيك قدر تلفات وقوعبولدى وهونلر بو قانلى محاربەده پك فنا برمغلوبيته اوغرايدكلرندن بر دها كندوسنى طوپلايه مدى .

٦٠٤٧ خ - ٤٥٣ م) - (واندال) طائفەسى اولجه آسپانيانك ممالك جنوبيەسنى چيكنه رك افريقايه كچوب روماليلرك زيراداره سنده اولان ممالكه برلشمش ايدى . طائفهٔ مرقومەنك برفرقەسى بوكره اون درت

کون یغما ایلدی .
بو خائن قارینك مرادی قوجه سندن انتقام آلمق ایدی .

٦٠٤٧ خ - ٤٥٣ م) - هونلرك رئیسی (آتیلا) کچن سنه کی مغلوبیتك آجیسنی چیقارمق وانتقام المق ایچون ایتالیانك بیوك شهرلرینی ومشهور (اکیله) شهرینی یغما وتخریبدن صکره وفات ایتدی . ومتوفای مومی الیهك هر نقدر برقاچ اولادی قالدیسه ده بونلر دعوای ریاستله بربرینه دوشدیکندن ازوقت ایچنده هون طائفه سنك حاصل ایتدیکی شوکتله برابر جمله سی محو اولدی کتدی .
(ایتالیا اهالیسی مرقومك اثنای هجومنده اطه لره وبطاقلق محللره التجا ایتمش و وندیك شهرینك وسائر بر طاقم اطه لرك معموریتی بومناسبتله حاصل اولمشدر .

٦٠٤٩ خ - ٤٥٥ م) - بریتانیایه صوقلمش اولان ساقسون قبائلی رؤساسندن (هانزیست) تایمس نهرندن مانژ دکزینه قدر ممالکده (قنت) نامیله بر حکومت تشکیل ایلدی .

٦٠٥٢ خ - ٤٥٨ م) - ترك خاننك معاونتیله تخت فرسه جلوس ایدن (فیروز) شاه یدی سنه امتداد ایدن قحط وطاعون بلاسندن قورتلدقدنصکره ترکلرك منتندن دخی قورتلمق ایچون بر محاربه آچدیسه ده ایلك

هجومده قید اسارته دوشدیکندن عرض ندامت واستعفای قصوره مجبور اولدی ٠

(مرقوم برتقریب بقایی قورتاردقدن یکرمی سکز سنه صکره بر محاربه ده‌ها آچمش وبوسفر قتل اولنوب بتون غوغای جهاندن قورتلمشدر ٠

٦٠٧٠ خ ــ ٤٧٦ م) ــ روما ممالکنه هرطرفدن هجوم ایدوب نیجه قانلر دوکه‌رك یراشمش وروما دولتی یوره‌یوره عاجز ومحکوم ایتمش اولان بارباراشمدی یه قدر صورتا روما ایمپراطورلرینه تابع ایکن بوکره ذکر اولنان بارباراردن (هرول) طائفه سنك چیقاردیغی اختلال نتیجه سنده ایچلرندن (اودواقر) نامنده برینك قرالیتنه قرار ویرلدی وبووجهله بیك ایکیوزبوقدر سنه دوام ایدن قوجه روما دولتی محو اولدی کتدی ٠

(ذاتا تشکل ایتمش اولان (وزیغوت) و (بریتانیا) و (فرانق) حکومتلرندن ماعدا روما دولتنه تابع اولان ایالات واللری دخی استقلالرینی اعلان ایتمشلردر ٠

٦٠٧٦ خ ــ ٤٨٢ م) ــ (اوتیشستلر) ایله قتولکلرك مذهبی براشدرمك ایچون شرق ایمپراطورینك امریله براعتقاد قانونی نشر اولندی وبوقانونده حضرت عیسانك ذات واحدایله ایکی طبیعت اولدیغی مندرج اولدیغندن قتولکلر قبول ایتمدی ٠

٦٠٧٧ خ ــ ٤٨٣ م) ــ ارمنستانده ظهور ایدن

(نسطوری) مذهبی منازعه سی و (سیندوس) مناقشه سی خیلی ایلرو کتدی .

۶۰۸۳ خ – ۴۸۸ م) – ماوراءالنهر حکمدارلرندن (هیاطله) حکمداری (خوشنواز) فرس حکمداری فیروز شاه طرفندن مجرد عرض مخاصمت ضمننده کوندریلان سفرایی ماسبقده‌کی بر خصومتی اجرا مقصدیله کاملا تلف ایتمک استدی و مؤخراً مرحمتی بر درجه یه قدر غیظ و کینه‌نه غلبه ایلدیکندن یالکز نصفنی قتل ایدوب نصف دیکرینک قولاقلرینی قطعیله اکتفا ایتدی .

۶۰۸۵ خ – ۴۹۱ م) – ساسانیاندن فرس حکمداری (فیروزشاه) هیاطله محاربه سنده هلاک اولدقدنصکره اوغلی (قباد) جلوس ایلدی و بو اثناده ظهور ایدن اباحیه مذهبنی قبول وطرفدارلرینی التزام ایلدیکندن اهالی ایکی طرف اولدی .
(اباحیه مذهبنک مؤسسی (مزدک) نامنده بر زندیقدر ومذهب مزبورک اساسی اشتراک اموال وعیالدن عبارتدر .

۶۰۸۷ خ – ۴۹۳ م) – استرغوت طائفه‌سنک رئیسی (تودریق) شرق ایمپراطوریله اتفاق ایدرک ایتالیایی (هرول) طائفه‌سندن آلدی ویکیدن برایتالیا حکومتی تشکیل ایدوب فرانقلری و باویرالولری اطاعته مجبور ایتدی . ۵۰۷ م)

٦٠٩٤ خ - ٥٠٠ م) - بورغون طائفه سی (اریوس) مذهبندن رفض و قتولك آیینی قبول ایتدی .

٦٠٩٦ خ - ٥٠٢ م) - چینده (قائوچو) نامنده برذات (چی) سلاله خاقانیسنی محو و (ایانغ) سلاله سنی تشکیل و (نانکین) شهرینی مقر حکومت اتخاذ ایلدی .

٦١٠٠ خ - ٥٠٦ م) - شرق ایمپراطوری (انشطاش) استانبولی بلغارلرك تسلطندن قورتارمق ایچون سلوریدن قره دکزه قدر بیوك دیوارچکدیردی و برقاچ ساعتلك محللردن کرله صولر کتوردی وعجملرك غلبه سی اوزرینه ارمنستاندن برازاراضی و یروب ممالك سائره سنی تأمین ایلدی .

٦١٠٥ خ - ٥١١ م) - فرانسه نك برنجی قرالی (قلووین) وفات ایلدیکندن ممالکی (پارس) و (ایبورغ) و (اورلیان) و (مج) قراللقلری نامیله درت نفر اوغللری میاننده تقسیم اولندی .
اشبو درت قرنداش برمدت متفقا حرکت وممالك مصیبه لرینی حسن اداره یه همت ایتدیسه ده مؤخراً بینلرنده حاصل اولان نفاق هر برینی برصورتده محو و برباد ایتمش واك صکره ممالك مذکوره ایچلرندن (قلوتر) یدنده اتحاد ایلمشدر .

٦١٠٩ خ - ٥١٥ م) - (صابر) يا خود (سامان) دنيلان ترك قبيله سي دربند صحارىٔ شماليه سنه كلوب اورادن يايله رق طربزونه قدر ايندى و بتون ارمنستان وقپادوقيا وحواليسنى يغما وخراب ايتدى ٠

٦١١٢ خ - ٥١٨ م) - شرق ايمپراطورلغى امراى عسكريه سندن وجهلاى ملتدن (ژوستنين) برطاقم دسايسله ادرنه دن كلوب استانبول تختنه اوتوردى و (تراس) سلالهٔ ايمپراطوريسى منقرض اولدى ٠ (بومدتدنبرو استانبول ايمپراطورلغى دخى ممالك غربيه كبى باربارلرك و متغلبلرك صدماتندن مصون دكل ايدى

٦١٢١ خ - ٥٢٧ م) - شرق يعنى استانبول ايمپراطورلغنه مشهور ايكنجى (ژوستنين) انتخاب اولندى ٠ ومرقوم تخته جلوس ايتديكى كبى استانبولك ايچنده كى اويغونسزلقلرى منع ومشهور (ژوستنين قانونى) نى نشر وايا صوفيه نك انشاسنى امر ايلدى ٠
(اشبو قانون اليوم اوروپا مكتبلرنده حقوق قديمه نك اساسى اولمق اوزره تدريس اولنمقده در ٠

٦١٢٣ خ - ٥٢٩ م) - عشائر هنديه دن

(راجپوت) عشیرتی کجرات شبه جزیره سی اهالیسنی طرد واوراده توطن ایلدی . واهالیء مرقومه دخی کیدوب (میوآر) حکومتنی تشکیل ایتدی .

٦١٢٧ خ - ٥٣٣ م) - (دیونیس) نامنده بر پاپاس تاریخ میلادی وضع ایلدی .

٦١٢٧ خ - ٥٣٣ م) - شرق ایمپراطوری ایکنجی (ژوستنین) سائر محلده محارب بولندیغندن شمدیلك عجملرك تسلطندن قورتلمق ایچون فرس پادشاهی (نوشروان) ه سنوی اوتوز بیك آلتون اعطاسنی تعهد ایلدی .

٦١٢٩ خ - ٥٣٥ م) - درت سنه مقدم نابالغ اوله‌رق تخت فرسه جلوس ایدن (نوشروان) بوکره اعلان رشد ایله زمام اداره یی النه آلوب ملکنده منتشر اولان اباحیه مذهبنی منع ومخترعی اولان (مزدك) واصحابنی قتل ولعب ولهوی یساغ ایدوب اندن صکره خارجدن کلان مضرتلری دفعه باشلادی .
(نوشروان) (زابلستان) و(طخارستان) ممالکنی فتح وهندستانی تهدید وطاغستان وخزر طوائفنی تربیه ایمش وبحر خزر کنارندن طاغه قدر برسور چکوب بوطرفلری ترکلرك هجومندن قورتارمشدر .
(بوسور طاغستانده تیمور قپو دیدکاری محلده ایدی

بوصورتده سورك بر قپوسی اورادە ایمش دیمك اولور .

٦١٢٩ خ - ٥٣٥ م) - مقدما افريقايه چكوب يرلشمش اولان (واندال) لرك حكومتی شرق ايمپراطوری ايكنجی (ژوستنين) طرفندن كوندريلان جنرال بليزار معرفتيله منقرض اولدی .

٦١٣١ خ - ٥٣٧ م) - حجازده (خالد ابن سنان) نامنده برمبارك ذات ظهور ايلدی و پك چوق كراماتی كورلدی .
(بو ذاتك كريمه سی رسول اكرم صلی الله تعالی عليه وسلم افندمز حضرتلرينك زمان سعادتلرينه يتيشوب حضورلرينه چيقمش ومظهر التفات اولهرق پدرلری نبی ايدی بيورلمشدر .

٦١٣١ خ - ٥٣٧ م) - اياصوفيه نك بناسی تكميل اولديغندن ايمپراطور ايكنجی (ژوستنين) معرفتيله رسم كشادی اجرا اولندی .
بونك يرنده اولان اخشاب كليسا اولجه محترق اولمش ايدی .

٦١٣٧ خ - ٥٤٣ م) - ايمپراطور ايكنجی (ژوستنين) عيد ميلادك كانون اولك يكرمی بشنجی كونی وعيد صليبك كانون ثانينك التنجی كونی اجرا اولنمسنی امر ايتدی و رومهلر قبول ايلديسه ده ارمنيلر اصول سابقه‌دن آيرلق استه‌مدی .

۶۱۴۱ خ - ۵۴۷ م) - آنکل طائفه‌سی یعنی شمدیکی انکلیزلر (بریتانیا) جزیره‌سنه یرلشمش اولان ساقسونلری کورەرك جزیرهٔ مذکوره‌یه کلوب براز محاربه‌دن صکره ممالك شمالیه‌ده (هومبر) حکومتنی تشکیل و توطن ایلدیلر .

۶۱۴۵ خ - ۵۵۱ م) - (چوجان) تاتارلرینه صفت تابعیتی اولان و (آلتای) طاغلرنده مسکون بولنان ترکلرك رئیسی (تومون) اقوام صغیرهٔ متجاوره‌دن اللی بیك خانه‌خلقنی زیر تابعیتنه الەرق وجوجان تاتارلرینه غلبه ایدرك ترکستان خانلغنی اعلان ایلدی . و (۴۲) سنه صکره چوجان تاتارلریده محو اولدی .

۶۱۴۵ خ - ۵۵۱ م) - شرق ایمپرا طوری ایکنجی (ژوستنین) فرس دولتنه متعهد اولدیغی ویرکویی ویرمامك ایچون برمحاربه آچدیسه‌ده اوده‌کی بازارچارشو یه او یمدیغندن یعنی برهزیمت کلیه‌یه اوغرادیغندن ینه اعطایه راضی اولدی وفضله اولەرق مصر الکاسنیده ویردی .

۶۱۴۷ خ - ۵۵۳ م) - استانبولده اجتماع ایدن بشنجی (سند وسدہ) تاریخ ارمنیه‌نك بوسنه‌دن معتبرطوتلسنه قرار ویرلدی .

۶۱۵۱ خ - ۵۵۷ م) - چینده (تشین)

سلالهٔ خاقانیسی ظهور ایلدی وخطایده حکمدارلق ایدن (وئی) سلالهسی منقرض اوله رق حکومت (چهئو) خاندانه کچدی .

٦١٥٣ خ - ٥٥٩ م) - بلغار یاخود اویغور طائفهسی آچ چکرکه کبی طونهدن استانبوله قدر ممالکی وقاملشدن معمول قایقلرله سواحل متمدنهیی اوروب حد وحسابه کلز خسارات ایتدی . و پای تختی تهدید ایلدی . ونهایت حکومت امپراطوریه طرفندن برچوق تضمینات اعطاسیله دفعلری ممکن اولدی .

٦١٥٨ خ - ٥٦٤ م) - شمادهٔ آتش کبی برعلامت ظهور ایدوب تمام برسنه کل یوم ساعت طقوزدن غروبه قدر کورندی وبو اثناده شمادن کول کبی برشی دخی یاغدی .

٦١٥٩ خ - ٥٦٥ م) - اوتوز سکز سنه دنبرو شرق امپراطورلغنی حسن صورتله اداره ایدن واایاصوفیه جامع شریفنی انشایه موفق اولان ایکنجی (ژوستنین) استانبولده عربه یاریشجیلرینه طرفدارلق ایدنلرك چیقاردیغی اختلال اثناسنده اعدام اولندی . بوکا (ژسینیهن) و (جوستین یانوس) دخی دیرلر (خلقی پك اوغورسز چیقمش وعجملره برچوق مملکت غایب ایتمشدر) .

۶۱۶۲ خ - ۵۶۸ م) - (نورماند) طائفه‌سی رئیسلری (البوان) ی کندولرینه قرال تعیین ایدرك ایتالیانك قسم شمالیسنه یرلشوب واورالردن شرقك نفوذینی کسوب بر (جرمان) یاخود (اومبارد) حکومتی تأسیس ایلدی .

(قسم مذکور الیوم لومبارد یا نامیله متعارفدر .

۶۱۶۲ خ - ۵۶۸ م) - شرق یعنی استانبول ایمپراطورلغی شمدی‌یه قدر عربلرك وعجملرك وباربار فرنکلرك پك چوق صدماتنه اوغرایوب خیلی ممالك ضایع ایتدیکندن بواثناده ممالکی (یونانستان) . (وماکیدونیا) وثراقیا) . و (ایلیریا) . و (بوسنه) . و (هرسك) . و (داچیا) و (ایتالیای جنوبی) ممالکنه واناطولینك برمقدارینه منحصر قالدی .

۶۱۶۴ خ - ۵۷۰ م) - اصحاب فیلك رئیسی اولان وحبش حکمداری یاخود والیسی بولنان (ابرهه) کعبهٔ مکرمه‌یی هدم ایچون مکهٔ مکرمه‌یه کلدیسه‌ده من طرف الله مسلط اولان طیر (ابابیلك) براقدیغی دانه‌لردن وظهور ایدن سیل عظیمدن اردوسی وفیللری بوزیلوب تارمار اولدی . وکندوسی قاچارکن یولده کبروب بلاسنی بولدی .

۶۱۶۴ خ - ۵۷۰ م) - حضرت (محمد مصطفی) صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز دنیایه تشریف بیوردی . (۱۲ ربیع الاول)

(تواریخ اجنبیه ولادت جناب نبوینك (۲۷ نیسان) ده وقوعبولدیغنی بیان ایدهیور .

٦١٦٥ خ - ٥٧١ م) - یمن حکمداری (سیف ذی یزن) فرس حکمداری (نوشروانك) ویردیکی عسکر سایه‌سنده ملکنی حبشیلردن قورتاردی لکن خطهٔ یمانیه دخی فرس حمایه سنه کچمش اولدی .

٦١٦٩ خ - ٥٧٥ م) - علیه الصلاة والسلام افندمز والده‌لری حضرت امینه ایله برابر دایه‌لرینی زیارت ایچون مدینهٔ منوره‌یی تشریف بیوردی وکلورکن (ابوا) نام محلده والده‌لری وفات ایلدیکندن کندولری (ام ایمن) نام خاتون ایله مکهٔ مکرمه‌یه واصل اولدی .

٦١٧١ خ - ٥٧٧ م) - انکل طائفه‌سی بریتانیاده (هومبر) حکومتندن بشقه اوله‌رق (استانکلی) نامیله برحکومت دها تشکیل ایلدی .

٦١٧٣ خ - ٥٧٩ م) - ساسانیاندن فرس پادشاهی (نوشروان) وفات ایدوب یرینه اوغلی (هرمز) رابع جلوس ایلدی . ومرقومك وفاتنی فرصت اتخاذ ایدن (روم) و (ترك) و (عرب) حکمدارلری

هر طرفدن ممالك فرسی تضییقه باشلدی .

٦١٧٥ خ - ٥٨١ م) - شرق ایمپراطورینك ممالك فرسه سوق ایلدیکی سکز یوز بیك عسکر فارسلوره غلبه ایتدیکندن (هرمز) رابع پدری زماننده روملردن اخذی مشروط اولان ویرکو یی غیب ایتدکدنصکره روملره برمقدار ویرکو اعطاسیله عقد مصالحه یه مجبور اولدی .

٦١٧٥ خ - ٥٨١ م) - علیه الصلاة والسلام افندمز عمیلری ابوطالب ایله برابر شامه تشریف بیوردی . وشام شریف جوارنده واقع (بصیرا) نام محله واصل اولدقلرنده اوراده بولنان کلیسانك راهبی (جورج) حضرت مشار الیهك ایلروده نبی اوله جقلرینی تفرس ایتدیکندن فوق الغایه حرمت وبرضرر ایراث ایتمامك ایچون شامه دخوللرینی منع ایلدی . وکلیساسی ایچون طلب ایلدیکی امتیاز نامه اعطا بیورلدی .

٦١٧٥ خ - ٥٨١ م) - چینده (سوئی) خاندان حکمرانیسی ظهور ایلدی . وبو خاندان زماننده شمال وجنوب حکومتلری برلشدی و (دونغان) و (سیام) و (قوره) ممالکی حربا چین حکومتنه انتقال ایلدی .

٦١٨٧ خ - ٥٨٤ م) - انکل طائفه سی

بريتانيه ساده (هومبر) و (استانكلي) حكومتلرندن ماعدا (مرسى) ناميله برحكومت دها تشكيل ايلدي .

٦١٨٣ خ - ٥٨٩ م) - ساسانيلردن فرس حكمداري (هرمز) رابع ايى كوتى اجراى حكومت ايتمكده ايكن سرعسكرى (بهرام چوبين) بر انفعاله مبنى كاوب بيچاره يى خلع و يرينه اوغلى (خسرو پرويز) ى اجلاس ايلدى . و براز صكره اندن دخى امنيتى قالديروب تخت فرسه كندوسى اوتوردى . وخسرو پرويز استانبوله قاچدى .

٦١٨٦ خ - ٥٩٢ م) - خسرو پرويز استانبولده ايمپراطور (موريس) ه داماد اولديغندن بوكره مرقومك ويرديكى عسكر ايله مداينه كيدوب خرباً تخت مغصوبنى قورتاردى .

٦١٨٧ خ - ٥٩٤ م) - تركستان پادشاهى (قولو) خان جوجان حكومت جسيمه سنى محو وممالكنى ضبط ايتدى . وماوراء النهرده وسند وغانج بوينده مسكون (ژت) قومنى خرباً تحت اطاعته الدى . وقپچاق اراضيسنك برقطعه سيله (ختن) و (ياركند) و (كاشغر) ممالكنى وسبريانك بحر منجمد شمالى يه قدر قسم اعظمنى استيلا ايلدى .

٦١٨٨ خ - ٥٩٤ م) - عليه الصلاة

والسلام افندمز جناب خديجة الكبرى دن مضاربه طريقيله مال آلوب مومى اليهانك غلامى ميسره ايله برابر شام شريفه عزيمت واثنای راهده مالى بعد المبادله ينه مكهٔ مكرمه يه عودت و پك چوق تجارت بيوردى . وكيدركن اوغرادقلرى بركليسانك پاپاسى (بحيرا) حضرت مشار اليهك نبى آخر زمان اوله جغنى كتب متقدمه دلالتيله و بعض علامات خوارق العاده ايله بيلديكندن قارشوليوب تبشير وتكريم ايلدى .

٦١٨٨ خ - ٥٩٤ م) - عليه الصلاة والسلام افندمز بين القريش ثروت وسامان ايله متعارف اولان خديجة الكبرى حضرتلرينى تزوج بيوردى .

٦١٩٤ خ - ٦٠٠ م) - پاپا طرفندن بريتانيا جزيره سنه كوندريلان رهبان جمعيتنك اثارى كورلمكه يعنى اهالى جزيره قتولك اولمغه باشلادى .
(دين ومذهبدن خبرداراولميان جزيرهٔ مذكور اهاليسى اوتوربش سنه ظرفنده كاملا قتولك اولشدر .

٦١٩٦ خ - ٦٠٢ م) - كعبهٔ مكرمه نك سيلدن خراب اولان محللرى تعمير اولندى و حجر الاسعدك ركن مخصوصنه وضعى خدمت مقدسه سنى قنغى قبيله ايفا ايده جكى حقنده ظهور ايدن اختلاف عليه الصلاة والسلام افندمزك حسن تدبيريله و جمله قبائلك ممنون اوله جغى

وجهله برطرف اولدی ·

٦١٩٧ خ - ٦٠٣ م) - شرق ایمپراطوری (موریس) لك محاربه ایچون طونه یه کوندرمش اولدیغی (فوقاس) طونه ده امرای عسکریه ایله اتفاق وشرق ایمپراطورلغنی اعلان ایلدی واستانبوله کلوب موریسی وفرار ایدن براوغلندن ماعدا اولاد وعیالنی اولدیردی ·

٦١٩٧ خ - ٦٠٣ م) - شرق ایمپراطوری (موریس) لك اوغلی فرس حکمداری (خسرو پرویز) ه کیدوب پدرینك بغیرحق قتل اولندیغنی بیان وتخت موروثنی قورتارمق ایچون عسکر استرحام ایلدکده خسرو وقتیله موریسك پك چوق اعانه سنی کورمش وقائن پدری بولنمش اولدیغندن همان عسکرسوقنی امر ایلدی ·

٦١٩٨ خ - ٦٠٤ م) - پاپا (غریغور) یورطی کونلرینی وکلیسانك آیین وادعیه والبسه سنی بشقه بر رسم وصورته تحویل ایدرك پاپاق مسندینه عادتا حکمدارلرکبی اهمیت ویردی ·
(اشبو (غریغور) لك وقع ومکانتندن بشقه علم وفضلی وخیلی آثاری دخی وار ایدی · تاریخ نصبی (٥٩٠م)

٦٢٠٣ خ - ٦٠٩ م) - حضرت پیغمبرافندمزه

التی آی رؤیا ایله وحی آلهی ظهورندن صکره جبرائیل علیه السلام حضرت مشار الیهك جبل (حرا) ده سلوك بیوردیغی غار شریفه کلوب بر لیغ رسالتی تبلیغ و (اقرأ) سوره سنی تلقین بیوردی . (١٩ رمضان)

٦٢٠٣ خ - ٦٠٩ م) - ابتدا زوجهٔ محترمهٔ جناب نبوی حضرت (خدیجة) الکبری وصکره عمی زادهٔ نبوی حضرت (علی) و اندن صکره حضرت (ابو بکر) وحضرت (عثمان) ودها صکره کوله لری (زید) و (عبد الله) و (عبد الرحمن) و (سعد) و (زبیر) و (طلحه) ودیکر (سعد) و (بلال حبشی) و (صهیب) و (عمار) و (سمیه) و (ام سلمه) و (خولید) رضوان الله تعالی علیهم اجمعین اسلام ازلیلرینی اظهار بیوردیلر .

٦٢٠٣ خ - ٦٠٩ م) - ترکستان خان کبیری بولنان ذات (اویغور) و (توقوهوئن) بلادندن تبت ولایتنه و (قتان) دن جنوبده کی (لرکون) ه و (شه غوئین) دن (امور) لك جهت شمالیسنه قدر ممالکی استیلادن صکره بلاد چینیه یه دخی ال اوزاتمغه باشلادی وچینده ظهور ایدن اختلالات مناسبتیله برچوق رؤسای چین خان مومی الیهك تحت حمایه سنه کیردی .

٦٢٠٤ خ - ٦١٠ م) - استانبول اهالیسی

عجملرله آچیلان محاربه ده صیقیلوب بوکا سبب اولان ایمپراطور (فوقاس) ك ازالهسنه قرار ویردیلر و افریقا والیسی یا خودا کزارخوسی (هراقلیوس) ی خفیاً جلب وایمپراطور تعیین ایتدیلر . اودخی کلوب فوقاسی اعدام وتخت ایمپراطوری یه جلوس ایلدی وهمان قوماندایی الته الوب عجملری ایچه طوردوتدی .

٦٢٠٧ خ - ٦١٣ م) - علیه الصلاة والسلام افندمز شرفصادر اولان (فاصدع بما تؤمر) امر جلیلی موجبنجه علناً تبلیغ دینه مباشرت بیوردی . وکبار قریش هر نقدر منع وتهدیده قیام ایتدیسه ده بر تأثیری اولمدی .

٦٢٠٧ خ - ٦١٣ م) - فرس حکمداری (خسرو پرویز) هراقلیوسك مصالحه تکلیفنه راضی اولمدی و (سوریه) و (قیصریه) ولایتلرینی آلوب بروسه یه قدر مما لکی تهدید ایلدی .

٦٢٠٨ خ - ٦١٤ م) - مشرکلرك تضییق وتحقیرینه تحمل ایده میان ذکور واناث طقسان درت نفر اسلام اذن نبوی ایله حبش دیارینه هجرت ایتدی وقریشیلر حبش نجاشیسنه یعنی حکمدارینه ایلچی وهدیه کوندروب مهاجرین مرقومهیی استدیلرسه ده (نجاشی) بونلری سویلدوب سوزلرینی و دینلرینی تصدیق وحمایه ایلدیکندن آلمغه موفق اوله مدیلر .

٦٢٠٨ خ - ٦١٤ م) - علیه الصلاة والسلام افندمز مسجد حرامده (والنجم) سوره سنی جهراً تلاوت بیوردی واستماع ایدن کافهٔ مؤمنین ومنکرین تقدیرا لمعانیه سجده یه وار دیسه ده صکره دن ایچلرینه دوشن اختلاف بعضیلرینك هدایتنی تأخیره وبعضیلرینك محرومیتنه سبب اولدی ٠

٦٢٠٩ خ - ٦١٥ م) - عم رسول حضرت (حمزه) ایله حضرت (عمر الفاروق) رضی الله عنهما اسلامه داخل اولدی وبو جهتله مسلمانلر کرکی کبی قوت بولدی ٠

٦٢٠٩ خ - ٦١٥ م) - منکرلر علیه الصلاة والسلام افندمزك منسوب اولدیغی بنی هاشم وبنی عبد المطلب ایله اخذ واعطایی وقز آلوب ویرمکی یساغ ایتدیلر وابنای مذکوره دخی ناچار ابو طالبك شعبنه کیردیلر ٠
(بو حال اوچ سنه دوام ایدوب صکره لغو اولمشدر ٠

٦٢٠٩ خ - ٦١٥ م - عجملر قدس شریفی استیلا وصلیبی اغتنام ایتدکدن صکره (مصر) و (اسکندریه) یی دخی آلوب (تونس) و (طرابلس) ولایتلرینی تهدیده باشلادیلر ٠

٦٢١١ خ - ٦١٧ م) - چین روسا سندن

(لی یون) نامنده برذات ترکستان خان کبیرینك معاونتیله (سیتغانقو) یی ضبط و (سوئی) خاندان خاقانیسنی محوایدوب (طـاك) سـلاله سـنی تشکیـل ایلدی ؛ (وقاأوچو) عنوانیله تخته چیقدی .

٦٢١٤ خ - ٦٢٠ م) - سفهـاء قریش ابی لهبك تشویقیله اسلامی ازعاج ایتدکده اولدیغی حالده علیه الصلاة والسلام افندمز طائفه کیدوب خلقی دین اسـلامه دعوت ایتدیسـه ده کمسنه طرفندن قبول اولنمدیغی جهتله ینه عودت بیوردی .

٦٢١٥ خ - ٦٢١ م) - رمضان شریفك اون یدنجی کیجه سی معراج نبوی وقوعبولدی وصلاة خمسـه فرض اولندی .
(دیکر روایتـه کـوره فی (٢٧ رجب) .

٦٢١٥ خ - ٦٢١ م) - حسب الموسم مدینهٔ منوره دن مکهٔ مکرمه یه کلان اون ایکی ذات عقبه نام محلده علیـه الصـلاة والسـلام افندمز ایله بولیشـوب تبلیغـاتنی قبول وامر بیعتی اجرا ایتدیلر ومدینه یه وارو بك چوق ذاتی اسـلامـه ادخال ایلدیلر .
(حضرت پیغمبرافندمزك تبلیغاتی (جنـاب واحد مطلقی طانیوب بشقه آلهه اتخاذ وشرك ایتمـامك وکمسه نك مالنی چالمامق وعرضنه کچمامك وزنا ایتمامك ودنیایه کلان قز

اولادلری اولدرمامك وكمسه یه بهتان وافترا ایتمامك ورسول اللهك امر معروفنده اطاعت ایدوب عصیان ایتمامك) تنبیهاتندن عبارت ایدی .

٦٢١٥خ - ٦٢١م) - (اوس) و(خزرج) قبیله لرندن یتمش بش ذات مكه یه كلوب عقبه ده علیه الصلاة والسلام افندمزه بیعت ایتدیلر وحضرت عباس هنوز اسلامه داخل اولمدیغی حالده محل مذكورده بولنوب حضرت پیغمبرك لزوم محافظه سی حقنده بر نطق ایراد ایتدی و جمله سی مع التشكر قبول وتعهد ایلدی و بونك اوزرینه اهل اسلامك بر طاقمی اذن نبوی ایله مدینهٔ منوره یه هجرت ایتمكه باشلادی .

٦٢٢م - ١ه) - ریاست قریش (ابوسفیان) ه كچدیكی كبی سفهانك اهل اسلام حقنده عداوتی مشتد اولدی . بناء علیه جناب حبیب خدا حضرت (ابوبكر الصدیق) ایله برابر سرا مكه دن چیقوب جبل (ثور) ده بر مغاره ده اقامت واورادن اون ایكی كونده مدینهٔ منوره یه هجرت بیوردی ومدینه اهالیسی قدوم جناب پیغمبریدن فوق الغایه ممنون اولدی .

(٢٨ صفر و ١٦ ایلول - قول دیگر ١٦ تموز)

٦٢٢م - ١ه) - شرق ایمپراطوری (هراقلیوس)

عجملرك هجومندن وعسكر ونقودك فقداننددن فوق الغایه صیقلدیغنی حالده استانبول پطریقنك کلیسا نقودینی اورته‌یه قویمسیله طاورانوب (اسکندرون) کورفزنده بر مظفریته نائل و برخیلی ممالکك استردادینه موفق اولدی .

۶۲۲ م ـ ۱ هـ) ـ مدینهٔ منوره‌ده مسجد نبوی بناسنه مباشرت اولندی . ومهاجرین ایله انصار زامر نبوی ایله عقد مواخاة ایتدی . و بونلرك هربری وفات ایدن ارقداشنك میراثنه حصه‌دار اولدی .
(بو اصول بدر غزاسی عقیبنده لغو اولنمشدر .
(مسجد شریفك طولی یوز زراع وعرضی براز نقصان ایدی .

۶۲۳ م ـ ۲ هـ) ـ قبله مسجد اقصادن کعبهٔ مکرمه‌یه تحویل اولندی . و صوم رمضان وزکاة فرض قلندی .
(درت سنه صکره دخی حج فرض قلنمشدر .

۶۲۳ م ـ ۲ هـ) ـ مکه‌ده اولان منکرلر ایله مدینه‌ده بولنان مسلمانلر (بدر) نام محلده محاربه ایتدی و منکرلر مغلوب اولدی .
(بو غزاده اسلام اوچیوز بش واعدا بیکه قریب وشهدانك مقداری اون درت واعدانك تلفاتی اسرادن بشقه یتمش نفر ایدی .

(اعدانك رئيسى (ابوجهل) دخى مقتوللرك آره سنده بولنمشدر.

۶۲۳ م - ۲ ه) - برطاقم پاپاسلر طورسينايه كيدركن مدينهٔ منوره‌يه اوغرايوب عليه الصلاة والسلام افندمزى تبريك وملت و كليسالرينك تحت امانده بولنديغنى متضمن بر برات عالى استرحام واستحصال ايلديلر.
(برات مذكورك صورت مصدقه‌سى حاليده (پرووايا) كليساسنده محفوظدر.

۶۲۴ م - ۳ ه) - مكه‌ليلر (احد نام محلده اسلام ايله محاربه ايتدى. واسلام ابتدا غالب كلوب صكره تيراندازلرك مغاير تنبيهات حركتلرى سببيله مغلوب اولدى (بو محاربه‌ده عم رسول حضرت حمزه ايله برابر يتمش ذات شهيد اولمشدر.

۶۲۵ م - ٤ ه) - ايمپراطور (هراقليوس) اناطوليده عجملرله محاربه ايتمكده ايكن عجملرك بر فرقه عسكرى متفقلرى اولان (اوار) لرله وكوچك كوچك قايقلرله استانبوله كلوب قائم پاشا اوكنه قدر كيردى وروملرده بونلرى دفع ايده‌جك قدرت اولمديغندن استانبول بربيوك تهلكه‌يه دوشدى وهركس كمال اضطرابله نتيجهٔ حاله منتظر ايكن ظهور ايدن فورطنه جمله‌سنى طاغتدى.

(روملر بو وقعه‌یی تخطر ایچون ایوانسرایده برکلیسا
بنا ایتمشلر وهرسنه مارت ایچنده کلیسای مذکوره کیدوب
دعا ایتمکده بولنمشلردر .

٦٢٦ م — ٥ ه) — مکه‌لیلر قبائل عرب ویهودیدن
بعضیلریله اتفاق ایدرك جمله‌سی اون بیك قدر اولدقلری
حالده مدینهٔ منوره‌یه کلوب اهل اسلامی تحت محاصره‌یه
الدیلر . واسلام دخی برنجی دفعه اوله‌رق یاپدقلری خندق
ارقه‌سندن مدافعه ایتدیلر وآره‌دن چوق کچمکسزین
بر کیجه ظهور ایدن روزکار اعدانك اردوسنی تارمار
ایلدیکندن اسلام سلامته ایردی .
(بو محاربه‌ده یهودیدن هنوز اسلامه کلان (نعیم)
ك یاپدیغی دسیسه دخی ایشه یرامش . وختام محاربه‌ده
مکه‌لیلره معاونت ایدن یهود قبیله‌لری اوریلوب التی یوز
قدری اعدام وقصوری اسیر ایدلمشدر .

٦٢٧ م — ٦ ه) — علیه الصلاة والسلام افندمز
ادای حج شریف ایچون بیك درتیوز اصحابله مدینهٔ
منوره‌دن چیقوب مکهٔ مکرمه‌یه قریب برمحله واصل
اولدقده حضرت (عثمان) ی لاجل التأمین ایلرو
کوندردی ومکه‌لیلر دخی حضرت (عثمان) ی طوتوب
حبس ایتدی بونك اوزرینه حضرت پیغمبر دخی تحت
شجره‌ده اصحابله تجدید مبایعه وحربه کیرلمسنی اراده
بیوردیه‌ده مکه‌لیلر ایشك نتیجه‌سی فنا اوله‌جغنی اکلایوب
استعفای قصوره قالقشدقلرندن اکا حاجت قالمدی واوسنه
ایچون برمصالحه‌نامه تنظیم اولنوب حج کیرو براغلدی .

٦٢٧ م - ٦ هـ) - شرق ايمپراطورى (هراقليوس) (خزر) تركلريله اتفاق ايدرك دربنددن كچوب (نينوه) خرابه لرنده ايرانلولرى ومتفقلرى اولان (اوار) لرى پريشان و(خسرو پرويز)ك خزينه لرينى اغتنام ايلدى ·

٦٢٨ م - ٧ هـ) - عليه الصلاة والسلام افندمز شرق ايمپراطورينه و(فرس) و(حبش) و(مصر) و (يمن) و (عمان) و (بحرين) و(حضرموت) و(شام) حكمدارلرينه مخصوصاً ايلچيلر ونامه لر كوندروب جمله سنى اسلامه دعوت ايتدى ويمن وبحرين وعمان حكمدارلريله اكثر تبعه لرى اسلامى قبول ايدوب مصر وحبش حكمدارلرى وشرق ايمپراطورى اعتذار وماعداسى رد ايلدى · وفرس حكمدارى (خسرو پرويز) پك زياده جلالنوب نامهٔ همايونى ييرتدى ·

٦٢٨ م - ٧ هـ) - فرس امراسنك رأى خفيسى وحبسخانه مديرينك ياخود ضبطيه ناظرينك مساعده سيله مداين حبسخانه سندن بوشانان اوتوز التى بيك كشى شاه (خسرو پرويز) ى خلع وقتل ايدوب يرينه اوغلى (شيرويه) يى اوتورتدى ·

٦٢٨ م - ٧ هـ) - مر قوم (خسرو) عليه الصلاة والسلام افندمزك نامه سنه حد تلنه رك

احضار ايچون مباشرلر كوندرمش ايدی . بونلر مدينهٔ منوره يه كلدكلرنده خسروك مقتوليتنی عليه الصلاة والسلام افندمزدن خبر آلملری اوزرينه كيرو دونوب كتديلر . و برمدت صكره ايراندن كلان خبرلر كشف نبوی يی تصديق ايتمسيله چوق كسلر مسلمان اولديلر . (بو اثناده حجاز ممالكی يمن ولايتنه و يمن ولايتی فرس دولتنه تابع ايدی .

٦٢٨ م - ٧ هـ) - فرس حكمداری (شيرويه) روملرله عقد مصالحه و صليبی اعاده ايلدی . و ايمپراطور (هراقليوس) كلوركن (ارضروم)ه اوغرايوب روملرله ارمنيلر بيننده ظهور ايدن اختلافی باصديرديسه ده استانبوله كلدكدن صكره ارمنی (ناهارار) لری ينه مجادله يی آزديردی .

٦٢٨ م - ٧ هـ) - عليه اسنی التحايا افندمز بالذات كيدوب (خيبر) قلعه لرينی اون كون محاصره ايله فتح بيوردی . و بومحاربه ده اسلامدن اون بش شهيد و يهوديلردن طقسان اوچ تلف وقوع بولدی .

٦٢٩ م - ٨ هـ) - عليه الصلاة والسلام افندمز اون بيك كشيلك غايت منتظم اردو ايله كيدوب مكه ليلری تهديد ايتدی ورئيس قريش

ابو سفیانك اردوی همایونه كلوب تسلیم اولدقدنصكره حضرت پیغمبر افندمز اردو ایله ایچرو كیردی وعفو عمومی اجرا بیوردی . (٢٠ رمضان)

٦٢٩ م ـ ٨ هـ) ـ طائف اهالیسیله (هوازن) قبیله سی خلقی مكهٔ مكرمه یی قورتارمق ایچون اسلام علیهنه اتفاق ایدرك بتونماللریله وقاریلریله كلوب (حنین) نام محلده محاربه یه كیرشدیلر وابتدا اسلامی بوزدیلر ایسه ده صكره علیه الصلاة والسلام افندمزك حسن تدبیر واقدامیله كندولری بوزیلوب كلیتاو تلفات ویردیلر .
(بو محاربه ده اعدا حساب سز مقتولدن بشقه التی بیك اسیر ویرمش واسلامك النه پك چوق مال غنیمت كیرمشدر .

٦٢٩ م ـ ٨ هـ) ـ اخذ ثار ایچون شام طرفنه كوندریلان اوچبیك قدر اسلام بلقا جوارنده (موته) نام محلده (هراقلیوسك) یوزبیك عسكرینه تصادف ایدرك محاربه یه طوتشدی . وحین رجعتده امرادن وعسكریدن پك چوق ذات شهید اولدی . وپهلوان زمان حضرت (جعفر طیار) ایله برابر اوچ سرعسكر ذیشان جام شهادتی نوش ایتدی .

٦٣٠ م ـ ٩ هـ) ـ علیه اكمل التحایا افندمز

اوتوز بیك اسلا مله شام جهتنده واقع (تبوك) غزاسنه کیدوب (اذرج) و (جربا) اهالیسنی ویرکویه ربط ایتدی . وروملرك تحت حمایه سنده اولان غسانیلر مقابله یه چیقه مدقلرندن بلا محاربه عودت بیوردی .

۶۳۱ م — ۱۰ ه) — علیه الصلاة والسلام افندمز طقسان بیك کشیله مکهٔ مکرمه یه کیدوب ادای حج بیوردی . وخلقه مناسك حجی وسائر سنن سنیه وارکان اسلامیه یی تعلیم ایچون عظیم خطبه لر اوقودی و (الیوم اکملت لکم) آیت جلیله سنی قرأت دنصکره زمان ارتحاللرینك قریب ایدوککنی ایما و وداع بیوردقلری ایچون اصحاب کرام دلخون اولدی .

۶۳۲ م — ۱۱ ه) — چینلولر غربی ترکلریله عقد مصالحه ایتدی . وچینلولر ترکستانده اسیرا ولان سکز یوز بیك چینلویی برچوق اقمشه ونقود ارسالیله قورتاردی و بواثناده (تبت) ایله (کوهنور) و (سیحوان) ارهسنده بولنان اراضی اون التی خانلغه تقسیم اولندی .

۶۳۲ م — ۱۱ ه) — ساسانیاندن فرس حکمداری (شیرویه) نك وفاتندن شمدی یه قدر مرور ایدن اوچ سنه ظرفنده تخت ایرانه قادین وارکك سکز کسه جلوس ایدوب اکثریسی قتل اولندی و بوسنه دخی

(يزدجرد) نامنده بری مختفی اولدیغی محلدن چیقاریلوب اجلاس ایدلدیسه‌ده‌خاندان سلطنت ایله امرا بیننده جاری اولان نفاقك حکمی ازاله ایدیله‌مدی .

٦٣٢ م - ١١ ﻫ) - علیه الصلاة والسلام افندمز مدینهٔ منوره‌ده اخرته انتقال بیوردی . وحضرت (ابوبكر الصدیق) بالاتفاق خلیفهٔ پیغمبری اولدی . ٢٠ ربیع الاول)

٦٣٣ م - ١٢ ﻫ) - (اوتیشدست) مذهبنك انتشارندن طولایی ظهور ایدن نزاعك برطرف اولمسی ایچون شرق ایمپراطوری (هراقلیوس) لك امریله (اسکندریه) ده برمجلس روحانی تشکیل اولندی و بومجلس حضرت مسیحك برویا خود ایکی تأثیری اولدیغی اعتقادلرندن صرف نظر اولنمسنه و یالکز بر اراده اعتقاد ایدلمسنه قرار ویردی .

٦٣٣ م - ١٢ ﻫ) - (یمامه) ده برطاقم شعبده ونیرنجات ایله خلقی باشنه طوپلایوب نبوت دعوا ایدن (مسیلمه) بن حبیب الکذابك اوزرینه کوندریلان عساکر اسلامیه ابتدا مغلوب وصکره غالب اولدی وبرقاچ بیك مسلمان جام شهادتی نوش ایتدی . ومتعاقباً (سجاح) نامنده بر کاذبه قارینك جمعیتی دخی طاغیلدی .

٦۳۳ م - ۱۲ ه) - برطاقم قبائل وعشائرزكاة ويرمامك ايچون حضرت پيغمبرك وفاتي وسيله ايدرك اطاعتدن چيقمش ايدي بوكره حضرت (ابابكر الصديق) عساكر اسلاميه يي اون بر قوله تقسيم ايدرك اطرافه كوندروب اومقوله لرك كافه سني حرباً و صلحاً بنه تحت اطاعته ادخال ايلدي ومتعاقباً مشهور (يرموك) محاربه سني قزاندي (بومحاربه ده اوتوزبيك اسلامدن اوچبك كشي شهيد اولمش ويوزيكرمي بيك رومدن انجق نصفي قورتلمشدر.

٦۳٤ م - ۱۳ ه) - خليفهٔ رسول حضرت (ابو بكر الصديق) مسمو ما وفات ايدوب حضرت (عمر الفاروق) اتفاق آرا ايله امير المؤمنين اولدي .

٦۳٤ م - ۱۳ ه) - حضرت (ابو عبيده) و (خالد بن وليد) يتمش كونده شام شريفي فتح ايتدي وشرق ايمپراطوريتك داماذي وسوريه واليسي (طوماس) بقية السيوف عسكريله قاچوب اهالي استيمان ايلديكندن درون شهرده مقاتله اولمدي واسلام (بعلبك) و (حما) و (حمص) طرفلرينه دخي آقين ايتمكه باشلادي .

٦۳٥ م - ۱٤ ه) - (زاب) ضفونده كوپري قوره رق اوته طرفه كچوب ايرانلولرله محاربه يه طوتيشان عساكر اسلاميه اسبلرينك فيللردن اوركمسيله

هزیمت كلیه یه دوچار اولدی و سرعسكر اسلام (ابوعبیده ابن مسعود) امید رجعتی قطع ایچون كوپری یی اوچه كسمش اولدیغندن بوزغون عسكر بر ویه چكه میوب اكثریسی و سرعسكر مشار الیه جام شهادتی نوش ایتدی .

٦٣٥ م - ١٤ ه) - بریتانیاده خرستیانلغی نشر ایدن پاپاسلر بوكره دخی پاپانك امریله جرمانیایه كچوب ایفای مأموریته باشلادیلر .

٦٣٥ م - ١٤ ه) - (حیره) و (بصره) طرفلری (عتبه بن عزوان) یدیله فتح و (بعلبك) و (حما) و (حمص) ویركه یه ربط اولندی .

٦٣٦ م - ١٥ ه) - سوریه سرعسكری ابوعبیده ابن جراح (معرا) و (لازقیه) و (طرسوس) و (قنسرین) و (مرعش) و (یافه) شهر و قصباتنی برچوق محاربا تله و بعضاً استیمانله فتح ایلدی . وایمپراطور (هراقلیوس) انطاكیه دن اولان تختنی (قسطنطنیه) یه نقل ایلدكدنصكره اوراسی دخی آلندی (قنسرین) اطنه دن اون ساعت ایلروده بر جسیم شهر اولوب الیوم خرابه سی موجوددر .

٦٣٦ م - ١٥ ه) - حضرت (عمر) مصالح

عمومیهٔ مسلمینی تسویه ایچون بر دیوان عالی ترتیب بیوردی

٦٣٦ م - ١٥ ﻫ) - شرق ایمپراطوری (هراقلیوس) مسائل توحیدی جامع (اقطیس) نامنده بر کتاب تصنیف و بو کتابده (آتیشدست) مذهبنی ترویج ایتدی . و پاپا بو کتابك نشرینه راضی اولدیغندن مصنفنك و اوقویانلرك دینسزلکنی اعلان ایلدی .

٦٣٦ م - ١٥ ﻫ) - (سعد ابن ابی وقاص) اعدایه نسبتله پك نقصان اولان یعنی اون بیك کشیدن عبارت بولنان عساکر اسلامیه ایله ارض ایرانه کیروب (قادسیه) محاربه سنی قزاندی وایران سر عسکری مشهور (رستم) ی قتل و (درفش کاویان) ی اغتنام ایلدی .
(درفشك اوزرنده اولان مجوهراتك قیمتی سکز ملیون غروش تخمین اولنیور .

٦٣٧ م - ١٦ ﻫ) - (سعد) حضرتلری عجملرك ارقه سی صره د جله نهرینی کچوب فرس دولتنك پای تختی اولان (مداین) شهرینی تحت محاصره یه الدی و شاه (یزدجرد) فاملیاسیله فرار ایلدیکندن شهر مذکور ضبط اولندی واسلام (طاق کسری) دیدکاری سرایده نماز قیلوب تکبیر کتوردی .
(شاهنشاهك توره مدیکی اشیای نفسیه وخزائن کثیره

و مشهور تاج كسرى بر چوق اشياى كرانبها ايله اغتنام اولنمشدر .

ـ سواد دجله ده فتح اولنوب (سعد بن ابى وقاص) ك امريله صودن قورتاريلان اراضى مساحه اولندقده اوتوز التى مليون جريب اولديغى اكلاشلدى .
(اون ايكى مليون طقوز يوز التمش بيك هكتار اراضى ديمكدر .

٦٣٨ م - ١٧ ه) - عراق سرعسكرى (عتبه بن عروان) امر امير المؤمنين ايله (بصره) شهرينى انشا ايلدى .

٦٣٨ م - ١٧ ه) - قدس شريف تحت محاصره يه النه‌دى وقدسليلر حضرت (عمر) كلمدكجه تسليم اولميه جقلرينى بيان ايلدكلرندن كيفيت حضرت (عمر) ه يازلدى وانلردخى بالذات كلوب عرض ايتدكلرى شرائط صلحيه يى قبول وامر تسلمى اجرا ايلدكدنصكره يه عودت بيوردى .

٦٣٨ م - ١٧ ه) - فارسلولرك (اهواز) حاكمى وغرب قوماندانى (هرمزان) ايكنجى اهواز محاربه سنده طوتيلوب امر امير المؤمنين ايله مدينهٔ منوره يه كوندرلدى
(مرقومك مؤخرا مسلمان اولديغى مرويدر .

٦٣٨ م – ١٧ هـ) – فرانسه قرالى (داغوبرت) وفات ايتديكندن يرينه اوغلى (قلووى) جلوس ايلديسه ده اداره حكومتى والده سنك يد تسلطندن قورتاره مدى وبو تاريخدن اعتباراً (مه رووينغ) اداره سى منقرض اولوب سلطنت (فه نه آق) دنيلان سراى خواتينى اداره سنه كچدى وبو حال غرابت اشتمال يتمش طقوز سنه سوردى .

٦٣٩ م – ١٩ هـ) – (موصل) و (رها) و (حران) و (سوس) و (ميافارقين) و (نصيبين) و (كرمانشاه) وحواليسى فتح اولندى .

– مصرده واقع (منفس) و (قاهره) شهرلرى سرعسكر اسلام (ابو عبيده) معرفتيله فتح اولندى ومؤخراً (اسكندريه) شهرى دخى اون آى محاصره ويورويش ايله آلندى .

٦٤٠ م – ٢٠ هـ) – (بدليس) و (اخلاط) و (ملاطيه) و (شهرزور) و (تكريت) وسائر كردستان ممالكى فتح اولندى .

٦٤١ م – ٢١ هـ) – عساكر اسلاميه ايتاليالولرك افريقاده بولنان ايكيوز بيك عسكرينى فنا حالده بوزدقدن صكره طرابلس غرب ايالتنى آلوب ايلروسنى تسهيل ايلدى و (رقه) شهرى مصالحه ايله تسليم اولدى .

٦٤١ م - ٢١ هـ) - عجملرك اخذ انتقام ایچون (نهاوند) ده یوزاللی بیكدن متجاوز عسكر طوپلادیغی ودها برطرفدن طوپلانمقده اولدیغی حضرت (عمر) خبر الدیغی كبی برجسیم اردو ترتیب و (نعمان ابن مقرن) قومانداسنه تسلیم ایدوب اوزرلرینه كوندردی و بونلر نهاوندده بیوك مظفریته نائل اولدقدن صكره (همدان) و (اصفهان) و (خراسان) طرفلرینه طوغری ایلرولمكه باشلادیلر .

(اشبو محاربه ده سرعسكر نعمان بن مقرن ایله برابر پك چوق مسلمان شهید اولمش و اعدا دخی بر دها كندوسنی طوپلایه مز درجه یه وارمشدر .

٦٤٢ م - ٢٢ هـ) - اسلامك برفرقه سی (اذربایجان) ایله ارمنستانك جهت شرقیسنی استیلادن صكره طاغستانه قدر كتدی و شیروان خانی صلح رجا ایلدیككدن بالقبول تلقین دین ایله اكتفا اولندی .

- دیكر برفرقه دخی (ری) و (كوركستان) و (طبرستان) و (هرات) ممالكنی كاملا استیلا ایلدیككدن شاه یزدجرد جیحونی كچوب (فرغانه) ه طرفنه فرار واوراده تركلردن عسكر تداركنه ابتدار ایلدی وعمرو ابن العاص دخی مصردن تونسه قدر ممالكی آوردهٔ قبضهٔ تسخیر ایتدی .

٦٤٢ م - ٢٢ هـ) - ارسطالیسك كتابلرینی تفسیر ایدن حكمای مصریه دن مشهور (یحیی) مصر والیسی (عمرو بن العاص) ایله ملاقات ایتدی .

٦٤٩ م - ٢٩ ﻫ) - ایکی سنه اول حرم مکه توسیع وتزیین اولندیغی کبی بو سنه دخی روضهٔ مطهره‌نك اطرافی طولاً یوزالتمش وعرضاً یوزاللی زراع توسیع اولندی . وخزینهٔ نبویه‌یه درتیوز ملیون درهم قیمتلو مجوهرات والتون وضع قلندی .

٦٥٠ م - ٣٠ ﻫ) - حضرت (عثمان) جدن کلورایکن پرماغنده اولان مهر نبوتی برقیویه دوشوردی وپك چوق آراتدیردیغی حالده بولدیره مدی .

٦٥١ م - ٣١ ﻫ) - شام والیسی حضرت معاویه طرفندن بحراً کوندریلان عساکر اسلامیه (ردوس) جزیره سنی ضبط ایتدکدنصکره (قسطنطنیه) اوزرینه دخی واردیسه‌ده محاصره‌یی اکمال ایده‌جك وسائط نقصان اولدیغندن وذخیره خصوصنده برخطا وقوعبولدیغندن فتح میسر اوله‌مدی .

- (عبد الله بن سمرة) (سجستان) ی ایکنجی دفعه اوله‌رق فتح ایتدکدنصکره نواحیٔ هندده قدر احالهٔ خیول ظفر غالبیت ایلدی .

٦٥١ م - ٣١ ﻫ) - (هولو) نامنده‌ برترك رئیسی چینلولرك مساعده‌سیله غرب ترکارینی تحت اطاعته

آلوب خانلغنی اعلان ایلدی . ومؤخراً (اویغور) لك نواحیء شمالیه‌سنی دخی آلوب (فاراب) شهرنده تخته اوتوردی .

٦٥٢ م - ٣٢ هـ) - فرس حكمدارنی (یزدجرد) حضرت (عمر) لك وفاتنی فرصت اتخاذ ایدرك تركستان حدودنده بعض محللری استرداده قالقشدیغندن اولحوالیده بولنان عساكر اسلامیه یتیشوب برقلیج دها آتدیلر و بوسفر هیچ ایلر طوتریینی براقدیلر . ومرقوم دخی ارتق بتون نا امید اوله‌رق تركستان ایچنه طوغری فرار ایدركن برطمعكارك غدریله هلاك اولدیغندن ادباری نهایت بولدی . ودولت ساسانیه منقرض اولدی .

٦٥٣ م - ٣٣ هـ) - كوفه اهالیسی حضرت (عثمان) ه قرابتی اولان والیلری علیهنه براختلال چیقاردی . وحضرت (عثمان) بر مدت سكوت ایدوب صكره عزل ایتدیسه ده اختلال باصیله مدی . و (بصره) و (مصر) و (شام) اهالیسی دخی حضرت (عثمان) لك حستندن ویبوك مأموریتلره كندو منسوباتنی قویدیغندن بحث وشكوایه باشلادی .

٦٥٣ م - ٣٣ هـ) - خراسان والیسی (عبدالله بن الحازم) اوطرفده بولنان مغوللر ایله برمحاربه ایدوب اردولرینی پریشان وخانلرینی بی‌نام ونشان ایتدی .

٦٥٥ م - ٣٥ هـ) - حضرت (عثمان) لك عليهنده بولنانلر اطرافدن مدينهٔ منوره‌یه طوپلانوب مشار اليهى خلع اتمك استديلر ايسه‌ده حضرت (على) تأمينات اعطا ايلديكندن كيرو كتديلر ومتعاقباً اللرينه كچن بر تحريرات اوزرينه ينه‌طوپلانوب حضرت (عثمان)ى خانه‌سنده تحت محاصره‌يه الديلر واستعفاسنى ويرمديكندن ايچرو كيروب ذبح و شهيد ايلديلر .

٦٥٥ م - ٣٥ هـ) - حضرت (على) مقام خلافته انتخاب ورسم بيعت اجرا اولنديسه‌ده حضرت (عايشه) وسائر بعض ذوات بيعت اتمدى . وامويلردن برطاقم كسه‌لر دخى حضرت (عثمان) لك قاتلى اثوابنى شام واليسى معاويه‌يه كوتوروب اخذ انتقامه تشويق ايلدى .

٦٥٦ م - ٣٦ هـ) - حضرت (عايشه) برطاقم كسه‌لرله حضرت (عثمان) لك قاننى دعوا ايچون طرفدار بولنق اوزره مكه دن بصره‌يه كيدركن حضرت (على) ارقه‌لرندن يتيشوب (جمل) وقعه‌سى وقوعبولدى . وايكى طرفدن اون بيك قدر اسلام وفات ايدوب نهايت غلبه حضرت (على) طرفنده قالدى و(كوفه) و(بصره) و(يمن) و(ايران) طرفلرينك حضرت (على) يه انقيادى قوت بولدى .

٦٥٧ م - ٣٧ هـ) - شام واليسى معاويه (مصر)ى خرباً ضبط وحضرت (على) طرفندن منصوب

والی (محمد بن ابو بکر) ی عزل و بر مرکب لاشه‌سی
ایچنده احراق ایلدی . و والئ سابق (عمرو بن العاص)
اولجه وقوعبولان انفصالندن طولایی حضرت (علی) یه
منفعل اولدیغندن بوکره حضرت معاویه‌یه طرفدار
اولدی .

٦٥٧ م - ٣٧ ه) - حضرت (علی) معاویه‌یی
اصلاح ایچون عساکر کلیه ایله (کوفه) دن قالقوب ومعاویه
دخی اولمقدار عسکر ایله (شام) دن چیقوب (صفین) نام
محلده بربرلریله محاربه‌یه طوتشدی . ودرت آی ظرفنده
طقسان درت دفعه محاربه وقوعبولوب پك چوق ادم تلف
اولدی . ونهایت بزسیه‌لی مصالحه عقدیله ایش
بتورلدی .

- سادات تابعیندن وکبار اولیاء اللهدن
(اویس القرنی) حضرتلری صفین محاربه‌سنده
کلوب حضرت علی طرفنده بولندیغی حالده رتبهٔ شهادته
واصل اولدی .

٦٥٩ م - ٣٩ ه) - شرق ایمپراطوری
(قوسطانس) ایکنجی دفعه اوله‌رق قسطنطنیه‌یی
محاصره ایدن شام عسکرندن صیقلدیغی جهتله برمقدار
ویرکو ویرمك اوزره عقد مصالحه‌یه راضی اولدی .

٦٦٠ م - ٤٠ ه) - خوارجدن اوچ خبیث
کوفه ایله شام ومصر بیننده اولان اختلافی کویا قالدیرمق

ایچون اتفاق ایدوب بری کوفه‌ده حضرت (علی) رضی الله عنه‌ی صباح نمازینه گیدرکن شهید ودیگری مصرده مصر والیسی ظنیله برآدمی اعدام ایدوب اوچنجیسی دخی شامده حضرت معاویه‌یی اوردیسه‌ده تلف ایده‌مدی . وحضرت علی‌یی شهید ایدن ابن ملجم کوزلرینه قزغین چوی صوقیله‌رق واتشده یاقیله‌رق قصاص اولندی .

٦٦٠ م – ٤٠ هـ) – صوراها ایسندن برهنرفن دشمن سفینه‌سنه آتوب یاقق اوزره برنوع نفط خبره‌سی ایجاد ایلدی . وبصره‌ده کوفی خطیله براسلام سکه‌سی ضرب اولندی .

٦٦٠ م – ٤٠ هـ) – (دشت) و(کیلان) طرفلرنده (دابویه) نامیله براسلام حکومتی تشکل ایلدی .

٦٦١ م – ٤١ هـ) – امام (حسن) حضرتلری کندوسنه بیعت ایدن (کوفه) اهلك تشویقیله براردو ترتیب و(شام) اوزرینه حرکت ایلدیسه‌ده (انبار) ناحیه‌سنده شام عسکری قارشولدیغندن وذاتاً بوخصوص ایچون برچوق قان دوکلسنه وجدانی راضی اولمدیغندن خطبه‌یه چیقوب حق خلافتی بعض شرائط ایله معاویه‌یه ترک ایلدی . واوزادن یالکز دائره‌سی خلقیله مدینهٔ منوره‌یه گیدوب اختیار عزلت بیوردی . فی ١٥ ربیع الاول (سلطنت امویه‌نك ظهوری بوتاریخدن معتبردر .

٦٦٤ م - ٤٤ هـ) - سند والیسی (مهلب)
هندلیلرله متفقلری اولان طائفهٔ اتراکی بوزوب رایات
اسلامیانی (مااوا) صحرالرینه قدر کوتوردی .

٦٦٥ م - ٤٥ هـ) - مازندرانده (باوند) نامنده
بر میرزو یتك همتیله و (باوندیه) نامیله بر حکومت اسلامیه
دها تشکل ایتدی .

٦٦٦ م - ٤٦ هـ) - شام حکومتی طرفندن
کوندرلمش اولان عساکر اسلامیه (افریقیه)
وحوالیسنی ایکنجی دفعه اوله‌رق فتح و (ردوس) جزیره‌سنی
محاصره ایلدی .

٦٦٨ م - ٤٨ هـ) - شام خلیفه‌سی حضرت
معاویه اوغلی یزیدی برفرقه عسکر ایله استانبول فتحنه
کوندردی ومر قوم غلطه جهتنی مرکز اتخاذ ایدرك
استانبول قلعه‌سنی برسنه قدر محاصره ایتدیسه‌ده
فتحنه موفق اوله‌مدی .
(غلطه‌ده واقع عرب جامع شریفی بو اثناده یاپلمشدر
و (ابی ایوب) انصاری حضرتلری بو عسکرله کلوب وفات
ایلدیکندن شمدیکی اولدیغی محله دفن اولنمشدر .

٦٦٩ م - ٤٩ هـ) - افریقا امر عسکری (عقبه)
(جزایر) و (فاس) ممالکنی جبال اطلسك نواحیٔ

جنوبیه سنه یعنی (سوس) ولایتنه قدر فتح ایلدی وتونسده واقع (قیروان) شهری (نافع الصحابی) یدیله اکمال اولندی .
(التی سنه ده بتمشدر .

٦٦٩ م - ٤٩ ه) - امام (حسن) حضرتلری مدینهٔ منوره ده مسموماً وفات ایلدی (رضی الله عنه) سنی کیم تسمیم ایتدی دیو کندوسندن سؤال ایتدکلرنده اسمی لازم دکل انی بن اللهه حواله ایلدم بیورمشلردر . فقط شام طرفندن تشویق او لنان زوجه سی (جعده) یدیله اولدیغی منقولدر .

٦٦٩ م - ٤٩ ه) - افریقاده اولان عساکر اسلامیه (قورسیقه) و (ساردنیا) جزیره لرینی ضبط وسجلیاده واقع (سیراقوز) شهرینی غارت ایلدی . و بخارا طرفنه کوندریلان اردو دخی اورالرده بك چوق ممالك فتح ایدوب سنوی بش التی یوز بیك دینار ویرکو باغلادی وافریقاده اولان عساکر اسلامیه نك برفرقه سی ایکی سنه صکره کریدی دخی اوروب اسپانیایه بچمك استدیسه ده (واعیه) سفینه لرینی یاقدیغندن ممکن اوله مدی .

٦٧٦ م - ٥٧ ه) - حضرت (عایشه) ایله (ابو هریرة الدوسی عبد الرحمن) رضی الله عنهما وفات ایلدی .

٦٧٨ م - ٥٩ ه) - (تونس) ممالکی کاملا بد

اسلامه کیردی و (فاس) اهالیسی تماماً مسلمان اولدی .

۶۷۸ م - (۵۹ ﻫ) - طونه حوالیسنه یرلشمش اولان بلغار طائفه‌سی شرق ایمپراطورینك زیر تصرفنده اولان ممالکی تضییقه باشلادیغندن ایمپراطور بر مقدار ویرکو اعطاسیله دفعلرینه مجبور اولدی .

۶۷۹ م - (۶۰ ﻫ) - خلیفه معاویه سکسان ایکی یاشنده وفات ایدوب یرینه حیاتنده ولیعهد ایتدیکی اوغلی (یزید) جلوس ایلدی و امام (حسین) حضرتلریله مکه و مدینه‌دن بعض‌ذوات بیعت ایتمدی . زیرا حضرت حسن خلافتی معاویه‌یه ترك بیوردیغی زمان ولیعهد اولمسی مشروط و بو شرطك حضرت (حسین) ه انتقالی طبیعی ایدی .

۶۸۰ م - (۶۱ ﻫ) - امام (حسین) رضی الله عنه حضرتلری کندولرینه بیعت ایچون اولنان دعوت اوزرینه کوفه‌یه تشریف بیوردیسه‌ده کوفه اهالیلری سوزلرنده طورمدیلر و حضرت مشار الیهك یاننده اللی التمش قدر آدم بولندیغی حالده یزیدك کوندردیکی خائنلر کربلا دیدکاری محلده یتیشوب قیه‌مدین شهید ایتدیلر (۱۰ محرم یوم جمعه)
(حضرت حسینك اصدقاسی کوفه اهالیلرك قهپه اولدیغی و سوزلرینه اینانوب کیتمك جائز اولمدیغنی بیان اتمشلر

ابدی. لکن نه چاره حکم قدر بویله ایمش .

٦٨٢ م - ٦٣ هـ) - مكۀ مکرمه و مدینۀ منوره اهالیسی حضرت (حسین) رضی الله عنهك شهادتی اوزرینه یزیده اطاعتدن چیقدی . و مدینۀ منوره اهالیسی شامدن کوندریلان عسکره بر مدت مقاومت ایتدیسه ده دها زیاده ثبات ممکن اوله مدیغندن عساکر مرقومه ایچرو کیروب مملکتی اوچ کون یغما ایتدی و برقاچ یوز باکره نك عرضنه کچدی واوچیوز قدر معتبرانی باب (طیبه) ده اعدام ایلدی . و (مكۀ مکرمه) دخی تحت محاصره یه النوب بیت اللهه (مانجنیق) ایله طاشلر وآتشلر آتلدی .

(یالکز مدینۀ منوره ده وقوعبولان تلفاتك مقداری اون بیکی متجاوزدر .

٦٨٣ م - ٦٤ هـ) - یزید ملعون وفات ایدوب یرینه اوغلی ایکنجی (معاویه) جلوس ایلدیسه ده قرق کون مرورنده استعفا ومتعاقبا بلا ولد وفات ایلدیکندن (عبدالله ابن زبیر) القرشی مكۀ مکرمه ده و (مروان بن الحکم) الاموی شام شریفده خلافتلرینی اعلان ایتدیلرواشبو ایکی خلیفه (مرج راهط) نام محلده برمحاربه یاپدیلر وبو محاربه ده هرنقدر مروان طرفی غالب کلدیسه ده عبد الله ابن زبیرك دخی (حجاز) و (یمن) و (عراق) طرفلرنجه نفوذینه خلل کلمدی .

٦٨٤م - ٦٥ﻫ - شام خليفه سی مروان بن الحكم زوجه سی طرفندن اختناق اولندیغندن يرينه اوغلى (عبدالملك) جلوس ايلدی ، لكن بوطرفده عبدالله بن زبيرك نفوذی كركی كبی جريانه باشلاديغندن مروانك حكومتی يالكز (شام) و (مصر) و (فلسطين) طرفلرينه منحصر قالدی .

٦٨٤م - ٦٥ﻫ - ليلا يه فرط علاقه سی سببيله (مجنون) نامنی آلان (قيس بن معاذ) وفات ايلدی . (قول ديكر ٦٨ ﻫ)

٦٨٥م - ٦٦ﻫ - كوفه اهاليسندن (مختار) نامنده برذات فرزندان جناب (علی) ايله خروج واو حوالی يی تسخير ايلدكدن صكره (جازر) محاربه سنده شاميلردن يتمش بيك كشی يی قتل وامام (حسين) حضرتلرينك انتقامنی اخذ ايلديسه ده (حجاز وعراق خليفه سی عبد الله ابن زبيرك رقابت وغلبه سی دها ايلرو كيتمكه مانع اولدی و بوصره ده فرزندان جناب (علی) دخی جام شهادتی نوش ايتدی . (قول ديكر ٦٧ ﻫ)

٦٨٦م - ٦٧ﻫ - پاپانك امريله مقدما بريتانيادن جرمانيايه كچن پاپاسلر واسطه سيله (جرمان) و (آوار) و (سواب) طائفه سی دخی خرستيانلغی قبول ايتدی .

٦٨٧م - (٦٨ﻫ) - بريجق عصر دنبرو ممالك

شرقیه‌یی هرج ومرج ایدن اسلاملر بو کره دخی ماکیدونیایه پرآشوب اطرافده اولان ممالکی تخریبه باشلادیلر .

۶۸۹ م – ۷۰ هـ) – ایتالیانلر (تونس) جوارنده عساکر اسلامیه‌یی بوزوب بو طرفلره طوغری یوریمکه باشلادیلر . و (شام) خلیفه‌سی (عبد الملك) سوریه ولایتنك یباغی تهلکه‌ده اولدیغنی کوردیکی سنوی قرق سکز بیك دینار ویرمك شرطیله عقد مصالحه‌یه مجبور اولدی .
(بر سنه صکره عساکر اسلامیه‌یه غلبه ایتدیکندن و برکوی مذکورك قیدی ترقین اولنمشدر .

۶۹۱ م – ۷۲ هـ) – شام خلیفه‌سی عبد الملك (عراق) اهالیسنی طرفدار بولدیغندن (حجاز) و (عراق) خلیفه‌سی (عبد الله ابن زبیر) ك اوزرینه عسکر کوندروب اردوسنی بوزدی وسر عسکری (مصعب) ی شهید ایتدی وحجاج ظالمی مکهٔ مکرمه‌یه کوندروب برمدت محاصره ومحاربه‌دن صکره (عبد الله ابن زبیر) ی اخذ وصلب ایلدی و نیجه بیك بی کناهك قانی دوکدی ونیجه اهل عرض قزلك بکرینی ازاله ایتدیردی .

۶۹۱ م – ۷۲ هـ) – ارمنستاندن خیلی یرلر یداسلامیانه چکدی وبو صره‌ده (قیصریه) دخی فتح اولندی .

۶۹۲ م - ۷۳ ﻫ - خلیفه (عبد الملك) قدسده صخرة اللهك اوزرینه بر قبه یاپدیروب حج شریفه گیدن اسپانلرك قبهٔ مذكوره یی زیارتله اكتفا ایتمسنی امر ایلدی واوغلی مصر والیسی عبد العزیز دخی مصرده وقفهٔ عرفات یاپدیردی ؛

۶۹۳ م - ۷۴ ﻫ - عراق والیسی (حجاج) مدینهٔ منوره اهالیسنه سز نیچون حضرت (عثمان) ه یاردم ایتمدیكز دیه رك كیمنی اعدام و كیمنی بیونلرینه تمغا ضربیله تحقیر ایلدی •

۶۹۳ م - ۷۴ ﻫ) - فقهای اصحاب كرامدن (ابو سعید الخدری) حضرتلری وفات ایلدی •

۶۹۶ م - ۷۷ ﻫ) - افریقاده بولنان عساكر اسلامیه ایتالیانلره و بربرلره غلبه ایتدی • ومصر والیسی پهلوان مشهور (موسی بن نصیر) جزایردن دها ایلرویه یعنی اقصای غربه قدر كیتدی وخلیفه عبد الملك غوتل داخلیه سببیله مقدما روملره وعد ایتدیكی ویركودن حرباً قورتلدی •

۶۹۷ م - ۷۸ ﻫ) - ایتالیایه تابع قرتاجنه شهری (حسان بن نعمان الغسانی) معرفتیله فتح اولندی

۷۰۱ م - ۸۲ ﻫ) - عراق والیسی (حجاج) طرفندن تركستانه كوندریلوب اورادە فوق الغایه مظفریته

نائل اولان مشهور (ابن اشعث) حجاجه بر خصوص ایچون ایتدیکی تو بیخدن طولایی کوجنوب عسکریله اوزرینه یوریدی (وتستر) محاربه سنی قزانوب حجاجی (بصره) یه قاچردی لکن ایکنجی (راویه) واوچنجی (جماجم) محاربه لرنده بوزلدیغندن خیلی اسیر وتلفات ویردی ·

(محاربانده تلف اولنلردن ماعدا حجاجک النه کچوب اعدام ایتدیکی اسرانک مقداری یوز اوتوز بیکه بالغ اولمشدر·

۷۰۳م - ۸٤ هـ) - عساکر اسلامیه سیجلیاده واقع (مسینا) بوغازینی ضبط وارمنستانک بعض شهرلرینی غارت ایتدی ·

۷۰۵م - ۸٦ هـ) - خلیفه (عبدالملك) وفات ایدوب یرینه اوغلی (ولید) جلوس ایلدی ·

۷۰٦م - ۸۸ هـ) - چین خاقاننک کریمه زاده سی قوماندا سیله وترکاره اعانه قصدیله کلان ایکیوز بیك چین عسکری (صغد) طرفلرنده بولنان خراسان والیسی (قتیبه) یدیله منهزم وپریشان اولدی و (باب الابواب) (وازربایجان) فتح اولندی ·

۷۰٦م - ۸۸ هـ) - (یوسف عمر) نامنده برترك مكهٔ مكرمه ده پاموقدن کاغد اعمال ایلدی ·

۷۰۷م - ۸۹ هـ) - حجاجك عمزاده سی اونیدی

باشنده (محمد) برفرقه عسكر ايله (سند) ده واقع
(ديوال) قلعه سنى فتح ومسلمان اولميان اهاليسنى اوچ كون قتل
ايتدكدن صكره كيدوب (سند)ك پاى تختى اولان (آلور)
شهرينى دخى محاصره آلتنه الدى . وايچنده كيلرك برچوغى
آچلقدن كندوسنى آتشده ياقوب قصورى تسليم اولدى
وحكمدارلرى (داهر) طوتيلوب قتل اولندى .

٧٠٩ م - ٩١ هـ) - افريقا سرعسكرى
(موسى بن نصير) افريقاى شماليده ايتاليايه تابع اولان
بتون (موريتانيا)يى ضبط (وطنجه) شهرينى مركز اتخاذ
ايلدى .

٧١٠ م - ٩٢ هـ) - اسپانيايه تابع (سبته)
محافظى قونت (جوليانوس)ك كريمه سى حقنده اسپانيا
قرالى (رودريق)دن كورديكى برمعامله اوزرينه وقوعبولان
استدعاسنه بناء سرعسكر اسلام (موسى بن نصير) چرخه جيسى
(طارق ابن زياد)ى يكرمى بيك عسكر ايله جبل الطارقه
كچوردى وبونلر ابتداكى محاربه يى غيب ايتديلرسه ده
ايكنجى محاربه يى قزانديلر واسپانيالولرى فنا حالده بوزديلر .
(بو محاربه ده قرال (رودريق) ايله برابر بك چوق
اسپانيول قتل اولنمشدر .

٧١١ م - ٩٣ هـ) - خاقان چين (هيوان چونغ)
ممالك چينده سربستئ مذهبى اعلان ايلدى .

(دين اسلامك چينه دخولی بوتاريخدن اعتبار اولنمق بجادر .

٧١١م - ٩٣ هـ) - خراسان واليسی (قتيبه) ايكنجی دفعه عصيان ايدن (خوارزم) و (سمرقند) اهاليسنی فنا حالده اوردی وختام محاربه‌ده كليسالرندن چيقارديغی پتلرك وجودينی قالديرمق والتون وكموشنی المق ايچون يقار ايكن اهالی مرقومه پك چوق فرياد وفغان ايتدی .

٧١١م - ٩٣ هـ) - (طارق بن زياد) (اشبيليه) و (قشتاله) و (قرطبه) و (مالقه) و (چهن) شهرلرينی واسپانيا قراللك پای تختی اولان (طليطله) شهرجسيمنی فتح ايلدی . وافريقا جهتنده بولنان سرعسكر (موسی بن نصير) طارقك بودرجه فتوحاته حسد ايلديكندن اودخی عسكريله اسپانيا طرفنه كچوب طارقی (نيچون بكا طانشميورسك) ديه‌رك برازتوبيخ ايتدكدنصكره ديكر قولدن فتوحاته باشلادی .

٧١٢م - ٩٤ هـ) - اسپانياده واقع (غرناطه) و (بزه) و (انتاكده) شهرلری دخی علی طريق السلم اسلامه انتقال ايلديكندن اسپانيوللرده يالكز بدی مملكت قالدی .

٧١٢م - ٩٤هـ) - حجاج ظالمك مقدمكی ابن اشعث وقعه‌سندن طولايی غرض باغلاديغی (سعيد بن جبير)

بوکره طوتیلوب حجاجك حضورنده اعدام اولندی . (بوذات فقهای عربدن ایدی اثنای قتلنده ایتدیکی انکساردن حجاجك عقلنه خفت کلش و کیجه‌لری صباحه قدر آه وآه ایدرك کیرمش کتمشدر .

۷۱۲م - ۹۴ﻫ) - امام رابع (زین العابدین) وفقهای تابعیندن (سعید ابن مسیب) و (عروة ابن زبیر) حضراتی وفات ایلدی .

۷۱۳م - ۹۵ﻫ) - اسپانیاده اولان عساکر اسلامیه‌نك برقولی (سرقسطه) و (شلنکه) و (اشتورقه) شهرلرینی تسخیر و (موسی بن نصیر) لك زیر قوماندانسنده اولان دیکر قولی (پیره‌نه) طاغلرینی آشه‌رق فرانسه ممالکنده واقع (اربونه) شهرینه قدر کیدوب اوحوالی‌یی تهدید ایلدی .

۷۱۴م - ۹۶ﻫ) - خلیفه ولید وفات ایدوب یرینه برادری (سلیمان) جلوس ایلدی .

۷۱۴م - ۹۶ﻫ) - خراسان والیسی (قتیبه) (کاشغر) ی فتحدنصکره چین خاقاننك طلبی اوزرینه چینه اون کشیدن مرکب برهیئت سفارت کوندردی . و بونلر کیدوب بعض تکلیفاتده بولندیلر ایسه‌ده خاقان پك نازك جوابلر و برچوق هدیه‌لرله تطییب واعاده ایتدیکنه واو اراق خلیفه ولیدك ده وفاتی خبری واصل اولدیغنه بناء

(قتيبه) چين سفرندن صرف نظر ايدوب (مرو) جانبنه عودت ايلدى ·

٧١٥ م - ٩٧ هـ) - هند غربى و شمالى يد اسلاميانه كچدى · وهنديلرك چيندن كتوردكلرى عساكر معاونه كندولرينه نسبةً هندطاوغى قدريله ايشه يراميوب ايلك محاربه جبل بارسى كبى طاغلر يقندن عساكر اسلاميه (مولتان) صحرالرينه قدر ايلرولدى ·

٧١٥ م - ٩٧ هـ) - غرب تركارى توابعندن اولان (توكش) قبيله سيله تركستان فتوحاتنه مأمور اولان عساكر اسلاميه وتتارلر اتفاق ايدرك چين حمايه سنده بولنان (ختن) ولايتنى تهديده باشلادیلر · و (شاش) و (فرغانه) شهرلرینى تحت محاصره يه آلديلر ·

٧١٦ م - ٩٨ هـ) - (مسلمه) قومانداسيله دابقدن قسطنطنيه يه كوندريلان يوز يكرمى بيك اسلام عسكرى كليبوليدن روم ايلى طرفنه كچوب قسطنطنيه قلعه سنى براً و بحراً اوچ آى محاصره ايتديسه ده برشيئه موفق اوله مدى ·

(عرب جامعى بواثناده ياپلش ياخود قرق سكز تاريخ هجريسنده ياپلوب بوكره تجديد اولنمشدر ·

٧١٦ م - ٩٨ هـ) - خراسان واليسى (يزيد)

(البستان) و (قهستان) ولايتلريني ضبط وخلع اطاعت ايدن (جرجان) اهاليسي پك شديد محاربه لرله تحت اطاعته ادخال ايلدي • وجرجانليلردن طوتديغي قرق بيك كشي يي الى باغلى قتل ايدوب قانلريله اتمك پوغورتدي •

٧١٦ م - ٩٨ ه) - اندلس و سكيل حكومتي (ايوب) فرانسه ده واقع (اربونه) و (قرقشونه) شهرلريني آلدي وديكر قول عساكر اسلاميه دخي بحرا كيدوب مايورقه) و (مينورقه) اطهلريني استيلا ايلدي • (الى ٩٩ ه)

٧١٧ م - ٩٩ ه) - خليفه سليمان وفات ايدوب يرينى (عمر ابن عبدالعزيز) جلوس ايلدي •
(بوذات عدل وصلاح ايله مشهوردر لكن آل مروانك فدكني آلوب بيت الماله وضع ايتديكي جهتله بني اميه يي كوجندرمش وايكي بچق سنه دن زياده سلطنت سورهميوب آخر كار مسموما وفات ايلمشدر •

٧١٧ م - ٩٩ ه) - خليفه (عمر ابن عبدالعزيز) سند حكمدارينى نامۀ مخصوص ايله دين اسلامه دعوت ايتدي واو دخي قبولنى مبين جواب يازديسه ده صكره نه اولديغي بيلنه مدي •

٧١٨ م - ١٠٠ ه) - اصحاب كرامك اك صوكى اولوق اوزره (ابو الطفيل عامر) حضرتلري وفات ايلدي •

٧١٩م - ١٠١ه) - خليفه (عمر ابن عبد العزيز) وفات ايدوب برينه (هشام) بن عبد الملك جلوس ايلدی .

٧٢١م - ١٠٣ه) - اندلس امرای عسكريه سندن قهرمان مشهور (عبد الرحمن) فرانسه ده واقع (نيم) و (ايون) و (اورغوستون) شهرلرينه قدر ايلروالدی و (طولوز) شهرينی تحت محاصره يه الدی .

٧٢٣م - ١٠٥ه) - اولجه اسلامی مغلوب و پريشان ايدن (خزر) و (قپچاق) طائفه سنك مغلوبيتنه (و بلنجر) و (دربند) شهرينك فتح و تسخيرينه دائر خبرلر ورود ايتديكندن بين الاسلام ممنونيت كثيره حاصل اولدی، ومتعاقباً (قونيه) و (كماخ) دخی ضبط اولندی .

٧٢٥م - ١٠٧ه) - خراسان واليسی (اسد القسری) (سيستان) و (طالقان) و (بلخ) ولاياتنی فتح ايلدی وديكر برقول اردو دخی (سند) ده مظفر اولدی .

٧٢٦م - ١٠٨ه) - ايتاليا ايمپراطوری باخود مجلس اعيانی اساسا دين عيسايه منافی اولان پت پرستلكی يعنی كليسالرده موجود اولان پتلری قالديرمق استديسه ده پاپا ايله برطاقم اهالی راضی اولمدی .
(بومادده بالاخره وجوده كلان جمهوريتك اسباب ظهورينه

انضمام ایلمشدر .

٧٢٨ م - ١١٠ ﻫ) - (حسن بصری) ومعبر مشهور (محمد بن سیرین) حضرتلری وشاعر مشهور (فرزدق) و (جریر) وفات ایلدی .

٧٣٠ م - ١١٢ ﻫ) - تاتارلر (تفلیس) نواحیسنه قدر ایلرولمش اولان عساکر اسلامیه‌یی فنا حالده بوزوب موصله قدر تعقیب ایلدیلر وشام شهرندن کوندریلان یکی عسکر موصلده تاتارلری قارشولیوب قید اسره کرفتار اولان اللی بیک مسلمانی قورتاردی .

٧٣١ م - ١١٣ ﻫ) - امرای عساکر اسلامیه‌دن (بطال غازی) نام سرکرده روم دیارنده یعنی اناطولی ایچنده پك چوق فتوحاته نائل اولدی .
(مومی الیه اناطولی ولایتنده اولقدر شهرت بولمش ایدیکه قادینلر بیله اغلیان چوجقلرینی بونك نامیله قورقوتورلر ایدی .)

٧٣١ م - ١١٣ ﻫ) - اندلس والیسی مشهور (عبدالرحمن) فرانسه الکاسنده واقع (آکیتن) قطعه‌سنی و (طور) شهرینی استیلا ایتدیسه‌ده فرانسه قرالی مشهور (شارل مارتل) ك قزاندیغی (پوواتیه) محاربه‌سنده شهید اولدیغندن بوزلمش اولان عساکر اسلامیه رجعته

مجبور اولدی لکن چوق شهید ویردی ٭
(اشبو مارتل اصل قرال اولان صبی (په پین) لك
مردوپاله سی ایدی ٭

٧٣٢ م – ١١٤ ه) – ارمنستان والیسی (مروان
الحمار) ی ارمنستانده بربیوك مظفریته نائل اولدی ٭
و (طومان) و (لزکی) و (شیروان) مما لکنی بلا محاربه
استیلا ایلدی ٭

٧٣٣ م – ١١٥ ه) – امام (باقر) حضرتلری
وفات ایلدی ٭ (قول دیکر ١١٤ ه)

٧٣٧ م – ١١٩ ه) – خراسان والیسی
(اسد القسری) دارالاماره یی (خراساندن (بلخ)
شهرینه قالدیردی وترکلرله وقوعبولان (ختن) محاربه منی
قزاندی وچوق مال واسیر الدی ٭

٧٣٩ م – ١٢٢ ه) – حضرت حسینك حفیدی
(یزید) کوفه ده شهدی یه قدر مختفی اولدیغی محلدن
چیقاریلوب اعدام اولندی وسر سعادتلری شام شریفه
کوندریلوب برقاچ کون تشهیر ایدلدی ٭

٧٤١ م – ١٢٤ ه) – افریقیه ده بولنان بربریلر
ایکنجی دفعه اوله رق عصیان ایتدیکندن افریقا
یاخود مغرب سر عسکری مشهور (میسره) کلیتلو عسکر

ایله اوزرلرینه واروب امان دیلنجه یه قدر قیردی و بردها
عصیانه توبه ایتدیردی .
(مومی الیهك بر كونده یوز سكسان بیك كشی تلف ایتدیكی
متواتردر .)

٧٤٤ م - ١٢٧ ه) - ارمنستان والیسی
(مروان الحماری) خلیفهٔ جدید (ابراهیم) دن خشنود
اولمدیغیچون اوزرینه عسكر كوندروب (مرج دمشق)
محاربه سنی قزاندی و خلیفهٔ مومی الیهی قاچیروب
تخت خلافته اوتوردی .

٧٤٤ م - ١٢٧ ه) - اولاد جناب (علی) دن
(عبدالله) نامنده بر ذات كوفه دن خروج ایدوب
(مداین) و (همدان) و (اصفهان) ولایتنی امویلردن
الدی . واستقلالنی اعلان ایلادی .

٧٤٤ م - ١٢٧ ه) - تركستان چینده كسب
استبداد ایدن (هوآیق) طائفه سنك رئیسی بولنان ذات
شرق جهتنده اولان ممالك تركیه یی دخی زیر تصرفنه
آلوب چین دولتی حمایه سنی طانیمق شرطیله خان
عنواننی تصدیق ایتدیردی .

٧٤٥ م - ١٢٨ ه) - كچن سنه كوفه دن خروج
ایدن (عبدالله) وموصلی استیلا ایدن (ضحاك) وطالب
الحق عنوانیله حضرموتدن كلوب حرمینی ضبط ایلیان

(يحيى) و (مختار البصرى) شمدى يه قدر اطرافه خليجه
حلجان وير ديسه ده هيچ بريسى امويلرك سيف جلادتندن
باشنى قورتاروب مقصودينه واصل اوله مدى .

٧٤٦م - ١٢٩ هـ) - (ابامسلم) نامنده برذات
عراقده وايرانده امويلردن متنفر اولان اهاليى آل عباسه
بيعت ايتديرمكه وكوفه اهاليسى دخى (ابوالعباس سفاح)ه
بيعت ايتمكه باشلادى وبونلرك جمعيتلرى غايت كثير
واستيلالرى سريع اولديغندن امويلرك اوراجه اولان
نفوذى همان سقوط درجه سنه واردى .

٧٤٦م - ١٢٩ هـ) - اندلس واليسى وفات ايلد-
يكندن اهالى كندو مشكلات داخليه سيله مشغول اولان شام
حكومتندن يكى بر والى كلمسنى بكله ميوب ايچلرندن (يوسف
بن عبد الرحمن) نامنده برذاتى حكمدار تعيين ونوعما
اعلان استقلال ايلديلر .
(بو يوسف فاتحان عربدن عقبة ابن نافع الاموى
اولادندندر .

٧٤٧م - ١٣٠ هـ) - (ابا مسلم خراسانى تماماً
خراسانه مالك اولدقدنصكره (جرجان) ولايتنى دخى آلدى
وجرجانده حس ايتديكى بر فساددن ناشى همان اوتوز
بيك كشى يى قتل ايدوب اطرافه دهشت ويردى .

٧٤٩م - ١٣٢ هـ) - (ابامسلم) ك عسكرى

موصل جوارنده شام عسکرینی بوزوب شامده طوغری یوریدی و خلیفه (مروان الحماری) یکرمی بیك کشیله ابتدا مصره قاچدیسه ده اوراده قورتیله میه جغنی عقلی کسدیکندن قسطنطنیه یه صاو شمق اوزره ایکن بولده طوتیلوب باشی کسلدی و بتون عراق وایران وممالك سائره اهالیسی (ابو العباس سفاح) ه بیعت ایتدیکندن سلطنت اسلامیه امویلردن عباسیلره کچدی و ملوك امیه نك عمر ابن عبد العزیزدن ماعداسنك کمکلری قبرلرندن چیقاریلوب احراق اولندی .

(بالکز اندلس اهالیٔ مسلمه سی بیعت ایتمامشدر .

۷٤۹م - ۱۳۲ ه) - کوفه ده عباسیلرنامنه سکه ضرب اولندی وعصیان ایدن اموی طرفدارلریله خیلی محاربات وقوعبولدی .

۷٥۱م - ۱۳٤ ه) - ترکستانك برجهتنه حکم ایدن (فرغانه) خانی دولت اسلامیه حمایه سنده اولان (شاش) خاننه اعلان حرب ایتدی وشاش خانی ذخی خراسان والیسی ابامسلمدن استمداد ایدرك آلدیغی عسکر سایه سنده فرغانه ایلره ومتفقلری اولان چینلولره غلبه ایلدی وکاشغر وختن ولایتلرینه قدر بتون ممالك چینه یی چکنه دی .

۷٥٤م - ۱۳۷ه) - خلیفه (ابوجعفر المنصور) خراسان والیسی ابامسلمك حرکات خود سرانه سندن

یاخود خودسرانه کوردیکی حرکات واقعه‌سندن توحش ایدرك حیله ایله کتوردوب برقاچ کون حرمت ورعایت ایتدکدنصکره اعدام ایلدی .

۷۵۵م - ۱۳۸ه) - انکلیز وساقسون پاپاسلری فلمنك وفریزون اهالیسنه دخی خرستیانلغی قبول ایتدیردی .

۷۵۶م - ۱۳۹ه) - عباسیلرك امویلره غلبه‌سی اثناده کوفه‌دن عربان ایچنه صاوشمش وبوکره اندلسه کتمش اولان (عبدالرحمن) الاموی اندلس امویلری طرفندن حکمدارلغه قبول وحکمدار سابق (یوسف العباسی) طرد اولندی (قول دیکر ۱۳۸ه)
(اشبو عبدالرحمن ملوك امیه‌دن اونجی هشامك حفیدیدر

۷۵۸م - ۱۴۱ه) - عساکر اسلامیه‌دن برمقدار زه‌نك بحراً چینه کیدوب (قانطون) شهرینی ضبط وبرقاضی نصب ایتدیکی ودها ایلرویه کیدوب (خانچو) شهرینی دخی تحت محاصره‌یه آلدیغی استخبار اولندیسه‌ده نه‌درجه‌یه قدر موفق اولدقلری اکلاشیله‌مدی .

۷۶۱م - ۱۴۴ه) - خلیفه ابوجعفر المنصور مدینهٔ منوره‌ده ساکن اولان اولاد حسندن اون برذاتی

زنجیربند اولەرق کوفەیە کتوروب زندانە آتدی وجملەسی زندانندە وفات ایتدی .

٧٦٢ م - ١٤٥ هـ) - اولاد حسندن محمد بن عبدالله (نفس زکیە) عنوانیلە خروج ایتدی و بوکبی دها برقاچ صاحب خروج ظهور ایلدیسەدە هیچ بریسی اجرای مافی الضمیرە موفق اولەمدی . ودولت عباسیە دخی بوغائلەلرلە اشتغالدن مصالح خارجیەیی تنظیمە میدان بولەمدی .

٧٦٢ م - ١٤٥ هـ) - خلیفە منصور بغداد شهرینی دردت سنەدە انشا واکمال ایدوب پای تختنی کوفەدن اورایە نقل ایلدی .

٧٦٥ م - ١٤٨ هـ) - امام جعفر حضرتلری مدینهٔ منورەدە وفات ایلدی .

٧٦٦ م - ١٤٩ هـ) - اندلسدە پای تخت اتخاذ اولنان (قرطبە) شهرینك اطرافندە اوتوز بیك زراع دورندە بردیوار چکلدی .

٧٦٧ م - ١٥٠ هـ) - امام اعظم (ابوحنیفە) حضرتلری یتمش یاشندە اولدیغی حالدە بغداد حبسخانەسندە وفات ایلدی .

(کندولرینە تکلیف اولنان (قاضی القضاة) خدمتنی

قبول ایتمدیکندن یوزقامچی اورلدقدنصکره حبس اولنمش ایدی . رحمة الله علیه

۷۷۱م - ۱۵۵ه) - اقصای مغربده واقع سجلماسه قطعه‌سنده (بنی مدرار) نامیله برحکومت اسلامیه تشکل ایتدی .

۷۷۱م - ۱۵۵ه) - فرانسه‌یی اصلزاده‌لرك و پاپالرك اللرندن قورتارمش اولان مشهور قرال (په‌پین) وفات ایدوب یرینه ایکنجی اوغلی مشهور (شارلمان) جلوس ایلدی . والمانیاده‌کی باربارلری اصلاحه باشلادی . (قول دیگر ۱۵۲ ه)

۷۷۵م - ۱۵۹ه) - (مرو) اهالیسندن ومبیضه طائفه‌سندن (مقنع) نامنده برخبیث الوهیت دعواسنه قالقشدی .
(بوخبیث حلولیلرك پیریدر . جناب حق ابامسلمك وفاتندن صکره بنم روحمه حلول ایتمشدر دیرایدی . پیدا ایتدیکی جمعیت مؤخراً عسکر سوقیله طاغیدلمشدر .

۷۷۶م - ۱۶۰ه) - خلیفه (مهتدی) نك دونغا ایله هندستانه سوق ایتدیکی عسکر (باربد) شهرینی وحوالیسنی ضبط ایلدی . واوغلی (هارون الرشید) رومل‌رك

استرداد ایلدیکی ممالکی تکرار فتح وتسخیره موفق اولدی .

٧٧٧م - ١٦١ هـ) - فرانسه قرالی شارلمان عاصی قاسمك تشویقیله اندلس ممالکنه هجوم ایتدی و (سرقسطه) یه قدر کلدیسه‌ده سرقسطه والیسنك همتیله (دوانسو) بوغازنده بوزیلوب کلدیکی یولدن رجعته مجبور اولدی .

(والیٔ مومی الیه مؤخراً برقاچ محاربه قزانمش ودها مهاجمات اجنبیه یه مقاومت ایتمشدر .

٧٧٨م - ١٦٢ هـ) - کبار اولیاء الهندن (ابراهیم ادهم) حضرتلری وفات ایلدی .

(بوذات (بلخ) شهزاده‌لرندن اولدیغی حالده تاج وتختنی براغوب مکهٔ مکرمه‌یه وشام شریفه هجرت بیورمش وعالمی بی قیدی وانزواده عمر کچورمشدر .

٧٨٠م - ١٦٤ هـ) - (مارون) نامنده بر پاپاس (جبل لبنان) ده مارونی مذهبنی نشر ایلدی .

(بومذهب بوندن یوزقرق طقوز سنه مقدم هراقلیوسك نشر ایلدیکی (اتیشس) مذهبی دیمکدر .

٧٨١م - ١٦٥ هـ) - خلیفه (مهدی) نك ایکنجی دفعه اوله‌رق روم طرفنه کوندردیکی عسکر اناطولی ایچنده بك چوق یرلر استیلا ایدرك (اسکدار) ه قدر کلوب

بیوك مظفریته نائل اولدی • وشرق ایمپراطوری سنوی یتمش بشبیك دینار ویرمك اوزره عقد مصالحه ایلدی •

٧٨٣ م - ١٦٧ هـ) - خلیفه (مهدی) حرم (مکه)یی توسیع وتزیین ایلدی • ومصردن درت یوز سکسان عدد مرمر دیرك کتوردوب قبه‌لر یاپدیردی و یکرمی اوچ قپو آچدیردی • وکعبهٔ مکرمه‌یه کسوه اعمال ایتدیردی •

٧٨٦ م - ١٧٠ هـ) - (هارون الرشید) برسنه خلافت ایدوب وفات ایدن برادری (هادی)نك یرینه پادشاه اولدی •

٧٨٦ م - ١٧٠ هـ) - اندلس پادشاهی (عبدالرحمن) مشهور (قرطبه) جامعنی انشایه مباشرت ایلدی •
(بوجامع شریفك طولی اوچیوز اوتوز وعرضی یوز سکسان بش زراع اولوب بیك طقسان عدد یکپاره مرمر ستونی واون سکز زین قپوسی وار ایدی • ودرونده موجود اولان درتبیك یدیوز عدد قندیلی هر کیجه یانار ایدی •

٧٨٧ م - ١٧١ هـ) - ازنیقده منعقد اولان جمعیت رهبانیه عربلرك سوزینه اویوب پت پرستلکدر دیو کلیسالرده‌کی پتلری قالدیرمق استه‌یان مذهب جدید اصحابنی رد ایچون مذاکره‌یه کیرشدی ونتیجهٔ مذاکره‌ده اومقوله‌لرك رفضنه حکم اولندی •

٧٨٨ م - ١٧٢ ه) - اندلس پادشاهی (هشام) فرانسه‌ده واقع (واربون) و (ر قيرون) و (قرقشونه) شهرلرينی استردادە وقيد اسره گرفتار اولان اسلامی تخليصه موفق اولديسه‌ده صوكنی گتوره مدی وعاقبت بوزيلوب رجعته مجبور اولدی •

٧٨٨ م - ١٧٢ ه) - عباسيلرك اختلالنده مغرب زمينه فرار ايدن (ادريس بن عبد الله) العلوی بوكره فاسده (ادارسه) ناميله برحكومت تشكيل ايلدی •

٧٩١ م - ١٧٥ ه) - خليفهٔ (هارون الرشيد) فرانسه قرالی (شارلمان) ايله مودت پيدا ايلديكندن بوكره برخلوص مخصوصه اولمق اوزره (قدس) شريفده‌كی (قامه) كليساسنك مفتاحنی برچوق هديه‌لرله برابر كوندردی •

(بوهديه‌لرك ايچنده بغدادده ياپلمش وشمديه قدر اوروپاده كورلمامش برساعت دخی وارايدی •

٧٩٥ م - ١٧٩ ه) - مجتهد ثانی امام المدينه (مالك بن انس) حضرتلری وفات ايلدی •

٧٩٦ م - ١٨٠ ه) - خزز طائفهٔ وحشيه سی طاغستانده بولنان عساكر اسلاميه‌يی بوزوب يوزقرق بيك نفرلرينی شهيد ايتدی •

٧٩٦ م - ١٨٠ ه) - اندلس حكمدارى (حكم) ك فرانسه (واستوريش) قراللريله عقد مصالحه

ایدیشی اندلس اهالیسنه چرکین کورندیکندن موسی الیهك علیهنده بعض سوزلر سویلنمکه وخفی جمعیتلر پیدا اولمغه باشلادی . بناءً علیه حکمدار موسی الیه دخی سوءظن ایتدیکی اوتوز بیك قدر آدمی مملکتدن سوردی چیقاردی . و بو آدملر برمدت شوراده بوراده طولاشهرق مصره واورادن دخی استقلال اولاندقلر بجون کریده کیدوب وحربا قندیه‌یه چیقوب توطن ایلدیلر .

٨٠٠ م - (١٨٤ ه) - (ابراهیم ابن اغلب) نامنده برذات افریقه‌یه مستقل صورتده والی تعیین اولندی . (بونك سلاله‌سی افریقه‌ده بالاستقلال یوز اون اوچ سنه حکومت ایتمشدر .

٨٠٠ م - (١٨٤ ه) - فرانسه قرالی (شارلمان) المانلرطرفندن تحقیر اولنسان پاپایی حمایه وتطییب ایلدیکندن پاپا دخی شارلمانه بتون عیسویلرك حامیلکی عنوانی ویردی و بو اختلافدن ناشی شرق وغرب کلیسالری آیریلوب پاپایی طانیسان غرب خرستیانلرینه قتولك واستانبول پطریقنی طانیسان شرق خرستیانلرینه اورتودوقس دینلدی .

٨٠١ م - (١٨٦ ه) - امام (موسی الکاظم) حضرتلری هارون الرشیدك محبسنده مسموماً وفات ایلدی .

٨٠٢ م - (١٨٧ ه) - شرق ایمپراطوری نقض عهد ایلدیکندن خلیفه (هارون الرشید) عسکر کوندروب

رومليری (ارکلی) يه قدر سوردی واوچ سنه دوام ايدن محاربات اکثرنده اسلام مظفر اولدی ٠

٨٠٤ م - ۱۸۹ ه) - هارون الرشيدڭ سوديکی وزيری (جعفر برمکی) بی حجدن عودتنده بولده اعدام ايلدی ٠ وبغدادده بولنان سائر برمکيلرڭ دخی کاملا وجودلرينی قالديردی ٠
(وزير مرقومڭ عالم وسخی ومدبر ذات اولوب اطفيله هرکسی کندويه بند ايتمش وپادشاهدن زياده نفوذ پيدا ايلمش ايدی هارون الرشيد نزدنده مرقومڭ قباحتيده بوندن عبارت اولق کرکدر)

٨٠٥ م - ۱۹۰ ه) - شام شريف واليسی (حميد) يديله (قبرس) جزيرهسی تکرار فتح و(ردوس) تخريب اولندی ٠

٨٠٨ م - ۱۹۳ ه) - خليفه (هارون الرشيد) ملکنی اوچ اوغلنه تقسيم ايتدکدنصکره وفات ايلدی ٠ وبر اوغلی (امين) عراقده وديکر اوغلی (مأمون) آسيای وسطاده تخته اوتوردی (قول ديکر ۱۸٤ ه)

٨١١ م - ۱۹٦ ه) - شرق ايمپراطوری (نيسه فور) بلغار اشقياسيله محاربه ايدرکن طوتيلوب قتل اولندی وبلغارلرڭ رئيسی مرقومڭ قفا کميکندن برقدح ياپديروب انکله شراب ايچدی ٠

٨١٣ م - ١٩٨ ه) - متوفى هارون الرشيدك اوغلى (امين) آسياى وسطاده حكومت ايدن برادرى (مأمون)ى ازاله يه قالقشدى و بالدفعات اوزرينه عسكر چكدى و (مأمون) دخى شمديه قدر صبر وتحمل ايتديسه ده ارتق صبره مجالى قالمديغندن بغداده اردو كوندروب برادرينى طوتدوردى وكاوب بغداد تختنه اوتوردى .

٨١٣ م - ١٩٨ ه) - اندلس پادشاهى (حكم) ايله اهالى بيننه كيرن برودت رفض و قعه سنى يعنى محاربهٔ داخليه يى نتيجه ويردى و بو وقعه ده عسكرى طاقى اهالى يه غلبه ايتديسه ده عسكركده يوز بوليشى ايلروده نيجه نيجه وقايع فجيعه يه سبب اولدى .

٨١٤ م - ١٩٩ ه) - اولاد جناب عليدن (محمد بن طبا طبا) كوفه دن خروج ايدوب اون يدى آى ظرفنده (بصره) وحواليسنى يداستيلاسنه آلدى وعباسيلردن برچوق كمسه نك قاننه كيردى لكن صوكنى كتوره مدى .

٨١٥ م - ٢٠٠ ه) - مشايخ عظامدن (معروف كرخى) حضرتلرى بغدادده وفات ايلدى .

٨١٦ م - ٢٠١ ه) - بغداد اهاليسى عباسيلرك فاسق ومنافقلرى عليهنه براختلال چيقاروب ايچه سنى

تمیزله‌دی و عباسیلره طرفدار کورینان خلیفه (مأمون)
بونك صوکی کندو یه دخی طوقینه جغنی اکلادیغندن
درحال اولادعلیدن (علی الرضا بن موسی الکاظم) ی
کتوردوب ولی عهد تعیین ایتمکله فتنه یی باصدیردی .
وعباسیلرك سیاه البسه یی چیقاروب یشیل کیملرینی امر
ایتدیسه ده بوندن بیرلر دخی عباسیلره طوقوندیغندن مسئله
بر بشقه‌رنك کسب ایتدی یعنی عباسیلر برایکیشر (ابراهیم
بن المهدی) نك باشنه طوپلانمغه باشلادی .

٨١٦ م - (٢٠١ هـ) - (بابك الخرمی) نامنده
بر ادبسز (دین الفرج) نامیله برمذهب احداث ایدوب
(اذربایجان) طرفلرینه‌نشر ایلدی و بوسیله باشنه پك
چوق آدم طوپلاندی .

٨١٧ م - (٢٠٢ هـ) - قزوینذن (داعی الحق)
عنوانیله خروج ایدن (حسین الکوکبی) نك واذربایجانده
ظهور ایدن (بابك الحرمی) نك جمعیتلری طاغیدلمق ایچون
بغداددن عسکر سوقنه قرار ویرلدی .

٨١٨ م - (٢٠٣ هـ) - اولکی سنه خلیفه مأمونه
ولیعهد اولوب برلکده عراق جانبنه کتمش اولان (علی
الرضا بن موسی الکاظم) حضرتلری اوراده وفات ایلدی .
وخلیفه مأمون منفعل اولان بغداد اهالیسی‌نك بیعت
ایلدکاری (ابراهیم بن المهدی) عسکرینی تکثیر ایدرك
خلافتی آلمق ایچون برمدت اوغراشدیسه ده موفق اوله‌مدی
وعاقبت بوزیلوب فراره مجبور اولدی .

٨١٨ م - ٢٠٣ هـ) - بنى اميه دن (محمد بن ابراهيم) خليفه مأمون طرفندن بالاستقلال يمن واليسى تعيين اولندى و بونك اورادە (بنى زياد) ناميله تشكيل ايلديكى حكومت ايكيوز بو قدر سنه پايدار اولدى .

٨١٨ م - ٢٠٣ هـ) - وليةالله‌دن (فاطمهٔ نيشابورى) حضرتلرى وفات ايلدى .

٨١٩ م - ٢٠٤ هـ) - (امام شافعى) حضرتلرى مصردن دار آخرته انتقال بيوردى .

٨١٩ م - ٢٠٤ هـ) - امراى عسكريه دن (طاهر) نامنده بر ذات خليفه مأمون طرفندن بالاستقلال خراسان واليسى تعيين اولندى و بونك اورادە (بنى طاهر) ناميله تشكيل ايلديكى حكومت يوز سنه قدر پايدار اولدى . و (احمد بن اسد) نامنده بر ذات دخى ماوراء النهر واليسى تعيين اولندى .

(٢٦١ تاريخنده تشكل ايدن و ماوراءالنهرده يوز يكرمى درت سنه پايدار اولان حكومت (سامانيه) اشبو احمد بن اسدك سلاله سندندر .

٨١٩ م - ٢٠٤ هـ) - محدثيندن (زياد ابن عبد الرحمن) اندلسده وفات ايلدى .

٨٢١ م - ٢٠٦ هـ) - بحر احمرك صولرى فوق العاده يوكسلوب عراق طرفلرينى باصدى و صويك

طغیانندن املاك ونفوسجه خیلی تلفات وقوعبولدی ٠

۸۲۲ م ـ (۲۰۷ ه) ـ برسنه اول تخت سلطنته جلوس ایدن اندلس پادشاهی مشهور (عبدالرحمن) فرانسزلری فنا حالده بوزوب (بیره نه) طاغلرینه قدر تعقیب ایتدی و مشهور (برشلونه) شهرینی آلدی ٠
(موظف و دائمی عسکر تحریرینی ابتدا بو ذات ایجاد ایلمشدر ٠

۸۲۲ م ـ (۲۰۷ ه) ـ علمای متقدمیندن (هیثم بن عدی) وفات ایلدی و برسنه صکره متعلقات جناب پیغمبریدن (ست نفیسه) حضرتلری دخی دار آخرته انتقال بیوردی ٠

۸۲٤ م ـ (۲۰۹ ه) ـ (نصر بن شبث) نام خارجی خلیفه طرفندن کوندریلان عساکره بش سنه دنبرو مقاومت ایتدیکی حالده بوسنه کیسوم قلعه سنده طوتیلوب بغداده ارسال واعدام اولندی ٠

۸۲۵ م ـ (۲۱۰ ه) ـ برمدت خلافته یلتوب صکره منهزماً فرار ایدن (ابراهیم بن المهدی) اختفا ایلدیکی محلدن خلیفه مأمونه (یاامیرالمؤمنین بنم کناهم غایت عظیمدر لکن سنك عفوك اندن اعظمدر اکر بکا قهر وعقاب ایدر ایسه ك حقکدر واکر عفو ایدر ایسه ك فضل ومروتکدر) دیه رك برعرضحال کوندردیکیچون عفو اولندی ٠

٨٢٥ م – ٢١٠ هـ) – مصر واليسی تعيين اولنان (عبد الله) ابن طاهر مصره وارد قده سلفی سيفله استقبال ايتديكنده بينلرنده محاربه وقوعبولـدی وعاقبت عبد الله غلبه ايدوب مر قومی اخذ و بغداده ارسال ايلدی •

٨٢٦ م – ٢١١ هـ) – خليفه مأمونك عراقدن بغداده عودتنده (خلق قرآن) و (تفضيل علی) سوزلری تكون ايتمكه باشلادی •
(بو سوزلر كيدرك جانلوب نيجه قانلر دوكلمسنه سبب اولمشـدر •

٨٢٧ م – ٢١٢ هـ) – اسكندريهده محرر انجيل (مارقو) نك جسدی اولمق اعتقاديله قبرندن چيقاريله رق وندكك شهرينه كوتوريلوب دفن اولنان جنازه نك اوزرينـه (سنت مارقو) نام كليسا انشا اولندی •

٨٢٧ م – ٢١٢ هـ) – افريقيـه حكمـداری زيادة الله) طرفندن سجليا جزيره سنه كوندريلان (اسد) جزيرهٔ مذكوره يی محاصره يه باشلادی •
(بش سنه ظرفنده سجليانك بعض شهرلری و ٢٢٠ تاريخنده (پارمو) شهر جسيمی ضبط اولنمش و بر كوچك حكومت اسلاميه تشكيل ايدلمشدر •

٨٢٧ م – ٢١٢ هـ) – اندلسده واقع (مرده) ايالتنده

وقوع بولان اختلالی باصدیرمق ایچون سلطان (عبدالرحمن) حضرتلری بالذات کیدوب ایالات مذکوره‌یی تحت محاصره‌یه آلدیسه ده اختلال (طلیطله) یه‌دخی سرایت ایدر ایکن مشکلات فات اندر قات اولدی واعادهٔ آسایشه دکین طقوز سنه ظرفنده پك چوق قانلر دوكلدی ٠

۸۲۷م ـ ۲۱۲ه) ـ مقدما بریتانیاده (وست ـ ـ ساقس) حکمداری ایکن برآرالق فرانسه‌یه طرد اولنوب فرانسه قرالی شارلمانك یانده قالمش ومؤخراً بریتانیایه کیدوب تخته جلوس ایتمش اولان (اغبرت) بوکره عموم اهالینك محبتنی قزانه‌رق بریتانیاده کی حکومات سبعه‌یی توحیده موفق اولدی ٠ وجمله سنك شهنشاهلغنی درعهده ایدرك ادارهٔ عمومیه‌سنه (آنغلوساقسون) نامنی ویردی ٠

۸۳۰م ـ ۲۱۵ه) ـ خلیفه مأمون بغداددن اناطولی طرفنه کلوب (انقره) وملحقاتنی فتح ایلدی وایکی سنه امتداد ایدن محاربات‌ده برچوق غنیمت واسیر آلدی ٠

۸۳۰م ـ ۲۱۵ه) ـ حکما وفضلای عصردن (احمد بن قصیر الفرغانی) و(عباس) و(سید) و(خالد) و(یحیی) نام ذواتك اجتماع وهمتیله (بغداد) ده (وشام) شهرنده بررصدخانه یاپلوب حرکات کوکب ضبط وقیداولنمغه باشلادی ٠

۷۳۰م ـ ۲۱۵ه) ـ سلانیك راهبنك غایت عالم

وذوفنون بر ذات اولدیغی استخبار اولدیغندن مرقومك لاجل التعلیم بغداده ارسالی خلیفه مأمون طرفندن شرق ایمپراطوری (تئوفیل) ه اشعار اولندقده کتیور یاخود کوندریله میه جك کبی بر جواب یازدیغندن موجب انفعال اولدی ونهایت اعلان حربه سببیت ویردی .

٨٣٢ م - (٢١٧ ه) - ارمنستان والیسی علی بن هشامك جمع مال سوداسیله پك چوق مظالم ارتکاب ایتدیکی و بعض معتبرانی مالنه طمعاً اعدام ایلدیکی خلیفه مأمونه اخبار اولندقده درحال کتوردوب اعدام ایتدیردکدنصکره باشنی ولایت ولایت طولاشدیرته رق تشهیر ایلدی .

٨٣٢ م - (٢١٧ ه) - حکمای اسلامیه دن مرکب بر هیئت فنیه بغداددن سنجار صحراسنه کیدوب دائرهٔ نصف نهارك ایکی درجه سنی اولچدی وکرهٔ ارضك جسامتنی بالحساب تعیین ایتدی .

٨٣٣ م - (٢١٨ ه) - خلیفه مأمون ایشی کوجی براغوب علمایی (خلق قرآن) مسئله سنده امتحانه قالقشدی وقرآن مخلوقدر دیمیانلری الك بیوك جزالرله جزالندرمغه باشلادی واطرافده اولان والیلره ولایتلرده اولان علمایه دخی قرآن مخلوقدر دیدرتلمك ایچون فرمانلر کوندردی وایچـه کسه لر کرهاً اقرار ایدوب امام (حنبلی)

حضرتلریله (محمد بن نوح) اقرار ایتدیکندن قیدو بندایله بغداده کوندرلدی ·

٨٣٣م ـ ٢١٨هـ) ـ خلیفه مأمون طرسوسده وفات ایدوب یرینه برادری (معتصم بالله) جلوس ایلدی ·

٨٣٣م ـ ٢١٨هـ) ـ عراق طرفنده بری بررطل آغرلغنده (طولی) یاغوب چوق کمسه لر تلف اولدی وزمینده بربیوك آدم ایزی کوریلوب و (ارحم عبادك) دیدیکی ایشیدیلوب فقط کندی کورنمدیکی بین العوام تواتر بولدی ·

٨٣٣م ـ ٢١٨هـ) ـ اذربایجانده اباحیه مذهب باطلنی نشر ایدن (بابك الخرمی) اوزرینه خلیفه معتصم طرفندن کوندریلان عسکر مرقومه منتسب اولنلردن التمش بیك قدرینی قلیجدن کچوروب قصوری اناطولی طرفلرینه فرار ایلدی ·
(مذهب مذکور اصحابنك کاملا انقراضی و بابکك اخذ وکرفتی ٢٢٢ تاریخنده در ·

٨٣٤م ـ ٢١٩هـ) ـ خلیفه معتصم دخی برادری کبی قرآن کریمك مخلوقیتنی ادعایه فالقشدی و کچن سنه بغداده جلب اولنان امام (حنبلی) حضرتلرینی (قرآن مخلوقدر) دیدیکچون حضورنده اللری باغلی اوله رق ضرب ایتدیردی ·

٨٣٥م ـ ٢٢٠هـ) ـ خلیفه معتصم (مصر)

و (ماوراء النهر) اهالیسندن فراعنه ومغار به نام‌لریله اوچ اردو تشکیل ایدوب (سامرا) نام محلی اردوکاه اتخاذایلدی وبو مناسبتله سامرا شهری معمور اولدی ٠

۸۳۵ م ـ ۲۲۰ ه) ـ خلیفه معتصمه داماد اولان امام تاسع (محمد الجواد) یاخود (محمد التقی) بن علی الرضا حضرتلری یکرمی بش یاشنده مسموماً وفات ایلدی ٠

۸۳٦ م ـ ۲۲۲ ه) ـ برقاچ سنه دنبرو اوغراشیلان بابك الحرمی بو سنه حرباً طوتیلوب وآلای ایله بغداده کتور یلوب اعدام اولندی واسیر ایتدیکی یدی یوز التی وز مسلمان قورتارلدی ٠
(بوخائنك یوزندن تلف اولان اسلامك مقداری ایکیوز اللی اوجبك تخمین اولنمشدر ٠ الی۲۲۳ ه)

۸۳۷ م ـ ۲۲۳ ه) ـ شرق ایمپراطوری (توفیل) ك حدود اسلامیه یی تضییقه باشلادیغی واله کچورد یکی اسلامك بورون وقولاقلرینی قطع کبی خیانتلره تصدی ایلدیکی خلیفه معتصمك مسموعی اولدقده همان ییشوب اردولرینی پریشان ایتدی وبغداده عودتنده برادر زاده سی عباسك سلطنت ایچون یلتندیکنی خبر آلدیغی کبی قالدیروب زندانه آتدی وبرمدت آچلق وصکره طوقلق اوزرینه صوسزلق ایله تلف ایلدی ٠

٨٣٨ م - ٢٢٤ هـ) - اندلس پادشاهی (عبدالرحمن) بوكره غوائل داخليه‌يی بتوروب براً فرانسه ممالكنی و بحراً (مارسليا) و (ساردونيا) و (قورسيقه) و (كريد) سواحلنی تهديد و تضييقه باشلادی ·

٨٤٠ م - ٢٢٦ هـ) - اوچ ذرت سنه مقدم طبرستاندن خروج ايدن (بازيار) نام عاصی ايله فلسطين طرفلرنده عصيان ايدن (مبرقع اليمانی) عونانيله برابر حرباً الهكچور يلوب بغدادده اعدام اولندی ·
مبرقع اليمانی ايله طوتيلوب اعدام اولنان اوباش يكرمی بيكه قريب ايدی ·

٨٤١ م - ٢٢٧ هـ) - امام اعظم خضر تلرينك تلاميذندن (بشر حافی) و صاحب سنن (سعد بن منصور) خراسانی وخليفه (معتصم) وفات ايتدی ومعتصمك يرينه (واثق بالله) جلوس ايلدی ·

٨٤٢ م - ٢٢٨ هـ) - افريقيه والی ياخود حكمداری (ابو العباس) بن محمد طرفندن كوندريلان عساكر اسلاميه (مسينا) جزيره سنی برمدت محاصره ايله ضبط ايلدی ·

٨٤٢ م - ٢٢٨ هـ) - اسلاو ياخود سارمات طائفه وحشيه سنه منسوب اولان (له) قبيله سی مقدما طونه‌نك جهت شماليسنده يعنی (ويستولا) نهری وسطنده

بردوقه لق تشکیل ایتمشیدی بو کره ایچلرندن (پیفاست) نامنده بری دوقه لق ریاستنه انتخاب اولندی .
(بونلره اولوقت (مانیات) دیرلر ایدی .

۸٤۲م - ۲۲۸ه) - علمای متقدمیندن ابو جعفر (احمد بن محمد) الطحاوی وفات ایلدی .
(طحطا) سیوطده بر قضانك مرکزیدر .

۸٤۳م - ۲۲۹ه) - فرانسه نك شمال طرفلرنده مسکون (نورمان) طائفهٔ وحشیه سندن بر طاقم حشرات اللی درت قطعه شایقه لرینه راکبا پور تکیز ساحلنه کلوب اللرینه کچن آدملری بلا امان اخذ واعدام ومالاریني اغتنام ایلدیلر و متعاقباً ایکی دفعه دها کلوب خیلی خسار ایتدیلر .

۸٤۳م - ۲۲۹ه) - فرانسه ایمپراطوری (لویی ادونوری) وفاتندن اول ممالکنی اوچ اوغلنه یعنی المانیایی (لویی جرمانیق) ه و فرانسه یی (شارل) ه وایتالیایی (لوتر) ه تقسیم ایتمشیدی پدرلرینك وفاتندنصکره بونلر بربرلرینه دوشوب ولویی ایله شارل بر لشوب لوتری مشهور (قونتنای) محاربه سنده پریشان ایتدیلر ونهایت عقد اولنان (ردون) معاهده سی موجبنجه ممالك موروثه لرینی یکیدن اوچه تقسیم ایدرك المانیا وفرانسه وایتالیا دولتلرینی بر درجه به قدر وجوده کتور دیلر .
(قونتنای) محاربه سنده تلف اولنانلرك مقداری یوز بیکدن اشاغی دکلدر .

٨٤٤ م – ٢٣٠ هـ) – محمد ابن سكرا مدن (نعيم بن حماد) ايله ائمة شافعيه‌دن (ابو يعقوب) البويطي حبس اولندقلری زندانده وفات ايلديلر .

٨٤٤م – ٢٣٠هـ) – اندلسده پوسته‌لر ايجاد وهر ناحيه‌يه (صاحب البريد) نامیله بر رمأمور ارسال اولندی .

(پوسته پولی ذخی احداث اولند يغی مرويدر .

٨٤٥م – ٢٣١هـ) – دره بكلرينك اطاعتسزلكی جهتيله فرانسه حكومتنده نفوذ وعسكر قالمد يغندن (نورمان) طائفهٔ وحشيه‌سی فرانسه‌يه كاوب پارس شهرينی يغما ايلدی واهاليدن برچوغی قاچوب قصوری دزلودرلو بلالره اوغرادی وخيليجه قان دوكلدی .

٨٤٦م – ٢٣٢هـ) – خليفه (واثق بالله) وفات ايدوب يرينه برادری حسيس وغاصب وعياش (متوكل) جلوس ايلدی .

٨٤٦م – ٢٣٢هـ) – اندلس عساكر اسلاميه‌سندن برفرقه رومايه قپولرينه قدر ايلرولیوب ايتاليايه كركی كبی دهشت ويردی وقرال (لوئی) نك كوندرديكی اردولر فناحالده منهزم اولدی .

٨٤٦ م - ٢٣٣ه) - فضلای عصردن (فرائض الزاهری) صاحبی شیخ ابو الولید (احمد بن ابو الرجا) وفات ایلدی .

٨٤٧ م - ٢٣٣ه) - خلیفه (متوکل) وزیر اعظمی محمدی قتل ودیگر وزیری (ابن زیاد) ی برقیزغین تنور ایچنده اعدام وماللرینی مصادره ایلدی .

٨٤٩ م - ٢٣٥ه) - خلیفه (متوکل) خرستیان تبعه سنی تفریق ایچون بال رنکنده طیلسان کیملرینی وعموماً زنار قوشانملرینی امر ایلدی .

٨٥٠ م - ٢٣٦ه) - خلیفه (متوکل) امام (حسین) حضرتلرینك مشهد مبارکنی واطرافنده اولان بیوتی تخریب ویرلرینی بللو رسز اتمك ایچون صو اجرا وخلق زیارتدن منع ایلدی .

٨٥١ م - ٢٣٧ه) - ارمنیه ولایتی عاملی یوسفك ولایت مذکوره بطریقی (بقراطی) تحت الحفظ بغداده کوندرمسندن طولایی ظهور ایدن اختلالده هر قوم یوسف ومتعلقاتی قتل اولندی و بغداددن (بغای کبیر) قوماندا سیله کوندریلان عسکر دخی ارمنستانه واروب اوتوز بیك قدر ارمنی‌یی قلیجدن کچوردی .

٨٥٢ م - ٢٣٨ه) - ژوملر اوچیوز قدر حرب

سفینه سیله بغتة کاوب (دمیاطی) ضبط و (مصری) تهدید ایتدی وقوعبولان محاربه‌ده پك چوق اسلام شهید واسیر اولدی .

٨٥٢م - ٢٣٨ﻫ) - اندلس پادشاهی (عبدالرحمن) اوتوز ایکی سنه سلطنت سوردکدنصکره وفات ایدوب یرینه اوغلی (محمد) جلوس ایلدی .
(بونك زماننده اندلسده اولان شوکت اسلامیه درجهٔ کماله پیوسته اولمشیدی .

٨٥٣م - ٢٣٩ﻫ) - اندلس پادشاهی (محمدك) عزل ایتمك استدیکی (سرقسطه) والیسی (موسی) بوکره عصیان واستوریش خرستیانلریله اتفاق ایدرك اوزرینه کلان عساکر سلطانیه‌یی دفع وتنکیله قالقشدی وبرقاچ سنه اوغراشدیسه ده صوکنی کتوره مدی .
(بوآدم (غوث) امراسندن ایکن مقدما اهتدا ایتمش وسرقسطه کبی برجسیم ولایته والی اولمش ایدی .

٨٥٤م - ٢٤٠ﻫ) - کبار اولیاء الله‌دن شیخ (ابو حامد احمد حضرویه) حضرتلری بلخده وفات ایلدی .

٨٥٥م - ٢٤١ﻫ) - امام احمد بن محمد بن حنبل) حضرتلری بغدادده وفات ایلدی .

٨٥٧م - ٢٤٣ﻫ) - بغداد علماسندن ومشایخ کرامندن

(حارث بن اسد المحاسبی) حضرتلری وفات ایلدی ·
(بو ذاتك تمام قرق سنه مع الحضور دیزی اوزرینه اوتوروب ارقه سنی دیواره ویرمدیکی تواریخده مسطوردر ·

٨٥٨م - ٢٤٤هـ) - مقدما حبش نجاشیسندن (زبیر بن عوام) حضرتلرینه واندن علیه الصلاة والسلام افندمزه انتقال ایدن حربه بوکره خلیفه (متوکل) ه واصل اولدی ·
(متوکل هر نوقت بوله کیدر ایسه صاحب شرطه سی مذکور حربه یی اوکنجه کوتورر ایدی ·

٨٥٨م - ٢٤٤هـ) - فارس و (اخلاط) طرفلرنده قورقونج صدالرله شدیدزلزله لر وقوعبولدی و بو سببله چوق کسه لر وفات ایتدی و چوق قریه لر منخسف اولدی ·

٨٥٨م - ٢٤٤هـ) - مرکزادارهلری قریده اولان (حرز) طائفه سی بوکره خرستیانلغی قبول ایتدی و سجلیا جزیره سنده واقع (قسترو) قلعه سی مسلمانلرك یدینه کچدی ·

٨٥٩م - ٢٤٥هـ) - مشایخ کرامدن (ذوالنون) مصری وخراسان شیخلرندن (ابو التراب نخشی) حضرتلری وفات ایلدی ·

٨٦٠م - ٢٤٦هـ) - دائما قورصانلقله مشغول

اولان وحشی نورمانلر بحر بالطقك شرق طرفنده خدمت ایدن کاری برتجار جمهوریتك دلالت ورخصتیله بردوقداق تشکیل و (کثیف) شهرینی مقر حکومت اتخاذ ایلدیلر. و استانبولدن پاپاس کتوردوب (اورتودوقس) مذهبنه داخل اولدیلر و بونلر برارالق اندلس سواحلنه تسلط اتمك استدیلرسه ده مسلمانلرك قلیجندن یول بوله مدیلر. و برقاچ سنه صکره استانبوله دخی صارقیندیلق ایتدیلر.

۸۴۱ م - ۲۴۷ ه) - خلیفه (متوکل) دائما تحقیر وممازحه ایتدیکی علما و وکلاسی اتفاقیله قتل اولنوب یرینه داخل اتفاق اولان اوغلی (منتصر) جلوس ایلدی لکن التی آیدن زیاده معمر اوله مدی.

۸۶۱ م - ۲۴۷ ه) - فرانسه ده مضایقهٔ مالیه درجهٔ نهایه یه واردیغندن ملت مجلسی بوکا برچاره ارایوب نهایت والی ومتصرفلقلرك اولاد واخفاده انتقال اتمك اوزره تملیکا احالهسی یولنی بولدی. وبو اصول فی الحقیقه خزینه یی برچوق معاش اعطاسندن قورتاردیسه ده امپراطور چپلاق (شارل) ك یالکز برشهروارداتندن ماعدا کچینه جکی واو شهردن بشقه محلده نفوذی قالمدی.

۸۶۲ م - ۲۴۸ ه) - خلیفهٔ جدید (منتصر) دخی وکلاسی معرفتیله مسموماً وفات ایلدیکندن یرینه (مستعین) بن معتصم جلوس ایلدی. و بونك زماننده

بغدادده بولنان ترك عسكری امراسی بتون بتون یوز بولەرق امور دولته مداخله یه باشلادی . واززمان ایچنده خلیفه ده خلافت نامندن بشقه برشیء قالمدی .

٨٦٢ م ـ ٢٤٨ هـ) ـ خراسان امرای عسکریه سندن (یعقوب) نامنده برذات (سیستان) الکاسنی ضبط ایدوب خلیفه‌نك تصدیقیله و (بنی لیث صغار) نامیله برحکومت تشکیل ایلدی . واخلافی (خراسان) و (عراق) و (فارس) و (مازندران) و (غزنه) و (قهستان) ممالکنی دخی آلوب قرق سکز سنه حکومت سوزدی وصکره برارالق منقرض اولدیسه‌ده ٣١٠ تاریخنده ینه نام مذکور ایله تجدد ایلدی .

٨٦٣ م ـ ٢٤٩ هـ) ـ روملر (ارمنیه) و (ازربایجان) حدودلرنده عساکر اسلامیه یی بوزوب ایلرولمکه باشلادی . وبغداد اهالیسی بوانهزامی ترك امراسنك سوء تدبیرندن بیله‌رك اوزرلرینه غلو ایتمك استدیسه‌ده امرای مرقومه دها اول طاورانوب اهالیدن برازینی قتله فتنه‌یی باصدیردی .

٨٦٤ م ـ ٢٥٠ هـ) ـ كوفه‌دن خلیفه علیهنه خروج ایدن (یحیی العلوی) برقاچ محاربه‌دن صكره طوتیلوب بغدادده قتل اولندی . وعلویلردن مشهور (الداعی حسن) دخی یحیانك بوزغون عسکریله طبرستانه

صاو وشوب واورادہ ذاتاً والیلرندن داکبر اولان اهالی بی کندوسنه اویدوروب ومؤخرا (دیلم) مما لکنی دخی آلوب برعلوی دولتی تشکیلنه موفق اولدی .
(بودولت اللی سنه قدر پایدار اوله بیلمشدر .)

۸٦۵ م - ۲۵۱ هـ) - خلیفه (مستعین) ك یوزویردیکی برقاچ ذاتك امور دولته مداخله سنی چکه میان امراخلیفه یی (سامرا) سراینده محاصره ایتدی . وخلیفه برتقریب قاچه‌رق بغداده صاوشدیغندن عسکر کیدوب بغدادی دخی تحت تضییقه آلدی . و(سامراده) (معتز) بن متوکله بیعت اولندی .

۸٦٦ م - ۲۵۲ هـ) - خلیفه (مستعین) بغدادده کندوسنی محاصره ایدن مخالفینه قارشو برمدت مقاومت ایتدیسه ده نهایت اولادوعیالیله (بصره) ده اقامت شرطیله استعفاسنی ویردی . و(معتز) ك خلافتنی تصدیق ایتدی .
(مستعین برسنه صکره بصره‌ده قتل اولنمشدر .)

۸٦۷ م - ۲۵۳ هـ) - موصل صاحب شرطه‌سنك بربهانه ایله حبسخانه یه قویوب کیجه‌لری مزاقنی اجرا ایلدیکی چوجق حبسخانه‌دن پدری (مساور) ه (انا بالنهار محبوس وبالليل عروس) دیه‌رك برمکتوب یازار وبیچاره مساور مکتوبی اوقوتدیغی کبی عقلی باشندن کیدوب کیفیتی اهالی یه خبر ویرر واهالی دخی طوپلانوب چوجغی قورتاردقدن صکره موصلك اکثر نواحیسنی آلورلر

ومی قوم مساوره بیمت ایدوب وفاتنه قدر اطاعتنده قالورلر

٨٦٧ م – ٢٥٣ ه) – مشایخ بغدادك استاذی (سری بن المفلس السقطی) حضرتلری وفات ایلدی .
(جنید بغدادی حضرتلری بیله بوذات عالیقدره انتساب ایلمش ایدی .

٨٦٧ م – ٢٥٣ ه) – روما کلیساسی طائیسان قتولکلر ایله شرق کلیساسی طائیان اورتودوقسلر بیننده حاصل اولان اختلافات مذهبیه بوکونلرده کسب اهمیت ایلدی .
(اوچ سنه صکره صورت رسمیه ده برقرار ویرلمشدر .

٨٦٧ م – ٢٥٤ ه) – امام عاشر (علی الهادی) حضرتلری بغدادده (سامرا) نام شهرده وفات ایلدی .
(قول دیگر ٢٥٣ ه)

٨٦٧ م – ٢٥٤ ه) – مصرده اجرای نفوذ ایدن (ابوالعباس) احمد (بنی طولون) نامیله استقلالنی اعلان ایلدی . وخلیفه طرفندن کلان والیلری بوستان قورقولغی کبی برطرفه اوتوردوب کندوسی (سوریه) و (حلب) ولایاتنی استیلایه باشلادی .

٨٦٧ م – ٢٥٤ ه) – بغداد امراسندن

(بغاء صغير) خليفه معتزك عليهنده بولنمق ايستديسه‌دده امرادن (بایکتال) بعض ذوات ایله برابر معتزی صيانت ايتدي. وبغاء ارتق بغدادده طوره میوب کوله‌لریله فراره مجبور اولدی وکیدرکن یولده طوتیلوب اعدام اولندی.

٨٦٨ م - (٢٥٥ ه) - بغدادده فوق الغايه يوز بولش اولان ترك عسكرى مواجبلرینی ایچون و یرمیورسك دیه‌رك سرایه هجوم ایدوب خليفه (معتز) ی ایاغندن سورکلیه‌رك طیشاری چیقاردیلر و بر سردابده آچلقله وصوسزلقله اعدام ایدوب یرینه (مهتدی بن واثق) اجلاس ایلدیلر.

(برسنه صكره مهتدی یی دخی اولدرمشلردر.

٨٦٨ م - (٢٥٥ ه) - خراسان علماسندن (نوادرالاصول) صاحبی (ابوعبدالله محمد بن علی الحکیم) الترمذی وفات ایلدی.

(صحیح ترمذی صاحبی بشقه‌در.

٨٦٩ م - (٢٥٦ ه) - سجلیا امیری (اسد) طرفندن مالطه جزیره‌سنه ارسال اولنان دوننما برمدت محاصره‌دن صكره مالطه‌لیلری قاچیروب جزیره‌یی استیلا ایلدی.

٨٦٩ م - (٢٥٦ ه) - اندلس دولت اسلامیه‌سنی طرفندن (خلیقیه) اوزرینه کوندریلان اندلس دونغاسی

يولده برشديد فورتنه‌يه طوتيلوب كافه‌سى غرق اولدى وايچنده اولانلردن هيچ بر كمسه قورتلمديغى ايچون نصل غرق اولديغى اكلاشيله مدى ·

٨٦٩ م - ٢٥٦ هـ) - بخارئ شريف صاحبى امام الحافظ (ابى عبدالله محمد بن اسماعيل) الجعفى البخارى حضرتلرى وفات ايلدى · (قول ديكر ٢٥٣ هـ)

٨٦٩ م - ٢٥٦ هـ) - استانبولده يوز ايكى پسقپوسدن مركب اجتماع ايدن مجلس رهابينده استانبول پطريقى (فوتيوس) ايله طرفكيرانننك التزام ايتدكارى اعتقاد تكذيب اولندى · وبوتاريخدن اعتبارا اورتودوكس ولرايله قتولكلر بربرندن آيريلوب چوقدنبرو دوام ايدن اختلاف برطرف اولدى ·

٨٧١م - ٢٥٨هـ) - اسپانياده استوريش قرالى اوچنجى (الفونس) ايله نوارقرالنك قزى تزوج ايدوب ايكيسيده ممالك موروثه لرينى بر لكده اداره‌يه قرار ويرديلر واندلسده اولان حكومت اسلاميه‌يه قارشو بوصورتله بربيوك قوت پيدا ايتمش اولديلر ·

٨٧١ م - ٢٥٨هـ) - اندلس پادشاهى (محمد) ك اوغلى (منذر) قوماندا سيله كوندرديكى عسكر (دورو) نهرنده بربيوك محاربه‌يه قرانديغى واعدااولقدر تلفات ويرديكه بعدالمحاربه موتالرينك دفنى تمام اون بش كون سوردى ·

۸۷۱م – ۲۵۸هـ) – انكلتره دولتنی تشكيل ايدن اغبرتك وفاتی عقبنده قرال اولان بيوك (الفرد) بريتانيايه تسلطی مأمول اولان دانيمارقه اولرك اردوسنه چالغيجيلقله كيدوب حاللرينی واقتدارلرينی كركی كبی اوكرندكدنصكره آچدیغی محاربه ده بربيوك مظفريته نائل اولدی . (مشهور اوقسفور) دار الفنون و كتبخانه سی بو ذاتك اثريدر و بونك كبی دها پك چوق آثاری واردر .

۸۷۲م – ۲۵۹هـ) – برقاچ سنه دنبرو ظهور و (بصره) و (ايله) اياتلری اهاليسنی بحضور ايدن زنكيلر بوسنه دخی بطايح عراقه مستولی اولدیغندن اهالیٔ (عراق) كركی كبی اضطرابه دوشدی ودفع وتنكيلری ايچون تداركات جسيمه يه لزوم كورندی .

۸۷۲م – ۲۵۹هـ) – سيستان حكمداری (يعقوب بن ليث صفار) خراسانده بالاستقلال حكومت ايدن آل طاهره غلبه ايدوب شمدی يه قدر ياپدیغی محاربه لرك آجيسنی چيقاردی وممالك خراسانی كاملا تسخير و حكمداری بولنان محمدی متعلقاتيله برابر اسير ايتدی واندن صكره طبرستانده دخی بر مظفريته نائل اوله رق علويلردن داعیٔ كبير حسنك تحت تصرفنده اولان نيشابور اياتنی آلوب پای تختنی اورايه نقل ايلدی .

۸۷۳م – ۲۶۰هـ) – امام حادی عشر جناب

(حسن العسکری) بغدادده (سامرا) شهرنده مسموماً وفات ایلدی .

۸۷۳ م - ۲۶۰ ھ) - چینده فرمانفرما اولان (تانغ) سلالهٔ خاقانیسی یواشاده (یونان) حکومتنك تعرضات و هجماتندن واختلالات داخلیه‌دن دوچار ضعف واضطراب اولدی وخاقانلا حقك اهلیتسزلکی مناسبتیله ممالك چینیه ده تکثر ایدن زوربالر اهالی یی بك چوق خساره اوغراتدی .

۸۷۴ م - ۲۶۱ ھ) - قدوة المشایخ (ابویزید بسطامی) و (جامع الصحیح) صاحبی (ابی الحسن مسلم بن الحجاج) القشیری حضراتی وفات ایلدی . بایزیدك وفاتنده (قول دیگر ۲۳٤ ھ) وابی الحسنك وفاتنده (قول دیگر ۲٦۷ ھ)

۸۷۷ م - ۲٦٤ ھ) - مصر والیسی احمد بن طولون (ابن ماجور) ك انقیادیله ممالك شامه مالك اولدقدنصکره برچوق محاربا تله (حما) و (حمص) و (حلب) و (انطاکیه) وحران سنجاقلرینی دخی حرباً آلدی .

۸۷۷ م - ۲٦٤ ھ) - طریق ملامیه رجالندن شیخ (ابوحفص حداد) حضرتلری وفات ایلدی .
(دائما ادب ظاهری ادب باطننك عنوانیدر) بیورر ایدی

۸۷۸ م - ۲٦٥ ھ) - سجلیاده بولنان عساکر

اسلامیه دن بر فرقه‌یه لیا یه چکوب پاپا سکز نجی (ژان) ی تضییق وویرکو اعطاسنه مجبور ایتدی و بنجایاده تعدی یه قدر آنده میان شهرلر بوسکره کاملا آنوب پارەودن ماعداسنك هدمنه قرار ویرلدی ٠

۸۷۸م - ۲٦۵ھ) - بصره اهالیسندن سلیمان نامنده بر سیاحك بوندن بكرمی سكز سنه مقدم یازدیغی سیاحتنامه بوکره (ابو یزید) نامنده برذاتك همتیله اکمال اولندی ٠

۸۸۰م - ۲٦۷ھ) - مشهور شیمان (شارلی) ایتالیا تختنه جلوس ایلدی و برسنه صکره روما ایمپراطورلغی پایه سنه ومتعاقبا پدرینك وفاتیله حسب الوراثه انتقال ایدن المانیا فرالغنه نائل اولوب ایکی دولتی برلشدیردی ٠

۸۸۲م - ۲٦۹ھ) - مصر حکمداری (احمد بن طولون) اون بش سنه دنبرو مرکز خلافتی طانیدیغی حالده بوکره خلیفه نك نامنی خطبه ده اوقوتمامغه دخی قرار ویردی ٠ ومکهٔ مکرمه یی ضبطه قیام ایلدیسه ده خلیفه نك عسکری مساعده ایتمدی ٠

- حکمدار مومی الیه طرسوس محاربه سنی قزانمق وبو بابده (شام) اهالیسنی خشنود بولندیرمق ایچون اسما علیه مذهبنی قبول ایتدی وحضرت معاویه نك قبری اوزرینه قوجه‌مان برقبه یاپدیردی ٠

٨٨٢م – ٢٦٩هـ) – مقدما اندلسدن فرار ایدن (ابن حفص) (نوار) قراليله برلشوب بعض ممالك اسلامیه یی ضبطنه چکور دیسه ده (سلطان محمد) طرفندن کوندریلان عسکرك صولت دليرانه سنه مقاومت ایده مدی و برقاچ محاربه دن صکره طوتیلوب قرال مرقومك برجنزليله برابر اعدام اولندی ·

٨٨٣م – ٢٧٠هـ) – خیلی وقتدنبرو دفع ممکن اوله مه‌ینلر ایله اوغراشيلان زنكيلره بو كره دخی (واسط) ده غلبه میسر اولدی ورئیسلری (محمد بن عبقسیی) مختاره قلعه سنده بقایی اله ویردی و هرکس بونلرك شروفساددن قورتلدیغیچون خلیفه یی فوق العاده آلقشلدی ·

٨٨٣م – ٢٧٠هـ) – طرسوسی مصرلولردن قورتارمق ایچون استانبولدن یوز بیك روم عسکری کلدی وهنوز بر مکمل محاربه اولمقسزین مصر عسکری طرفندن اجرا اولنان شبخونده عساکر مرقومه‌نك نصفندن زیاده سی قلیجدن کچدی واثنای محاربه ده رومارك باش بوغی سی ایله برقاچ جنرالی قتل اولندی والتون وکموشدن معمول یدی ومجوهراتله مزین برعدد صلیب ایله اون بشبیك اسب اغتنام ایدلدی ·

٨٨٣م – ٢٧٠هـ) – اللی التمش سنه دنبرو آره صره بریتانیا جزیره سنه آقین اتمکده اولان (نورماند) طائفهٔ وحشیه سی جزیرهٔ مذکوره دن خیلیجه مستفید

اولدقلری بچون جمیتلری وحرصلری آرتوب عاقبت (نورتمبرلاند) الکاسنده یرلشمکه قرار ویردیلر. و بوانناده (نورماندیا) نامیله برده حکومت تشکیل ایلدیلر.

۸۸۳ م - ۲۷۰ ھ) - بریتانیاده بوانسان حکومات سبعه شهنشاهی بیوك (الفرد) بعض تدابیر ایله برطاقم فدایی طوپلایوب اجنبیلرك کافه‌سنی دفعه وانکلتره حکوماتنی ایکنجی دفعه اوله‌رق قطعیاً توحیده موفق اولدی. وخارجدن برچوق علما کتوردوب ومکتبلر انشا وقانونلر تنظیم ایتدیروب جزیره‌یی احیا ایلدی.

۸۸۵ م - ۲۷۲ ھ) - اندلس پادشاهی (سلطان محمد ابن عبد الرحمن) اوتوز درت سنه اجرای حکومت ایدنصکره وفات ایدوب یرینه اوغلی قهرمان زمان (منذر) جلوس ایلدیسه‌ده معهود فراری ابن حفصك اوغلی غالب ایله اوغرشمقدن بشقه برایش کوره‌مدی. وپدری زماننده‌کی قهرمانلقلره نظراً کندوسندن مأمول اولان فتوحاته زمانی مساعد بوله‌مدی.
(قول دیکر ۲۷۳ ھ)

۸۸۶ م - ۲۷۳ ھ) - مازندران حکمداری سلالهٔ بازندیه‌دن (قارن) وفات ایدوب یرینه اوغلی رستم جلوس ایلدی.
(ملوك اعجامدن ابتدا مسلمان اولان ذات بودر.)

٨٨٦ م - ٢٧٣ هـ) - مصنفندن (سنن) صاحبی (حافظ ابو عبدالله) وفات ایلدی .
(بو ذات ابن ماجه دیمکله مشهوردر .

٨٨٧ م - ٢٧٤ هـ) - فرانسه ده بر مدتدنبرو دوام ایدن تملیك اراضی اصولنك ادارهٔ حکومتی سکته دار ایتمسندن وشماللولرك تسلطی کوندن کونه آرتوب دفعلرینه امکان بولنه مامسندن طولایی مضطرب ومنفعل اولان اهالی (المانیا) و (ایتالیا) قرالی ششمان (شارلی) یه کیدوب فرانسه نك اداره سنی دخی درعهده اتمسنی التماس ایلدیلر . وشارلی دخی قبول ایدوب اوچ دولتی برلشدیردیسه ده برسنه صکره بتون چکلمکه مجبور اولدی .

٨٨٨ م - ٢٧٥ هـ) - ششمان (شارلی) ایشدن چکلدیکیچون فرانسه قرالغنه دوقه (اود) والمانیا قراللغنه (ارنولف) انتخاب وتعیین اولندی .
(اشبو ارنولف مؤخراً (اسویچره) و (فرانسه) (وبورغونیا) قراللرینی دخی حمایه سنه الوب یاغی شارلمانلشمش وبرالق ایتاتاجنی دخی اکتسا ایلمش ایدی

٨٨٨ م - ٢٧٥ هـ) - انداس پادشاهی سلطان (منذر) عاصی غالب ایله (طایطله) جوارنده ایتدیکی محاربه ده شهید اولدیغندن برینه اعضای مشوره نك انتخابیله برادری (عبدالله) جلوس ایلدی . ودرحال

(قشتاله) و (اراغونه) ايالتلرينه مستولى اولان عاصى غالبك وسلطنتدن محروميتلرى جهتيله عصيان ايدن ايكى برادرينك اوزرينه بشقه بشقه اردولر كوندروب جمله سنك غائله سنى برطرف ايتديكدن صكره (چهن) و (اشبونه) اهاليسيله متفقاً عصيان ايدن كندى اوغلنى دخى طوتوب آخرته كوندردى .

٨٨٨ م - ٢٧٥ هـ) - ائمهٔ حديثدن ابو داود (سليمان بن اشعث) وفات ايلدى .

(كتب ستهنك اوچنجيسى بوذات عاليقدرك كدر .

٨٨٩ م - ٢٧٦ هـ) - (عيون الاخبار) صاحبى ابى محمد (عبدالله بن مسلم) وفات ايلدى .

(ابن قتيبه ديكله مشهوردر واسمى ياخود لقبى شيخ الاسلامدر .

٨٨٩ م - ٢٧٦ هـ) - يهودعلماسندن (عانن) نامنده برآدم يهوديلرك اعتقادات دينيه لرينى جامع اولان (تلموت) كتابنى تدقيق وتأويل ايدرك يكيدن برمذهب اسرائيليه اجتهاد ايلدى .

(بونك مذهبنى قبول ايدن يهوديلره اليوم (قرائى) ديرلر وملحد عد ايدرلر

٨٨٩ م - ٢٧٦ هـ) - مقدما بحرخزرطرفلرندن طرداولنوب مؤخراً اوروپاده (هونغروا) ناميله شهرت بولان تركلربوكره رئيسلرى (ارپاد) ايله بيوك

(موراویا) یه کلوب طونه بوینده اسکان ایلدیلر .
(شمدی مجار دنیلان قوم بونلرك سلاله سندندر .

۸۹۲م - ۲۷۹ه) - ۲۳ سنه دنبرو خلافتك یالکز برنامنی طاشیان (معتمد) مسکرانه مجبوریت نتیجهٔ طبیعیه سی اوله رق فجأة وفات ایدوب یرینه برادرزاده سی (معتضد) جلوس ایلدی و بونك حسن تدبیریله دولت عباسیه ایچه انتظام بولدی لکن دولت عباسیه نك نفوذینی غصب ایدن وهر بری بر ولایتده مستقل والی بولنان امرای اتراکك نفوذی اولکندن اشاغی دوشمیوب بلکه تزاید ایلدی .

۸۹۲م - ۲۷۹ه) - صحیح ترمذی صاحبی امام (محمد بن عیسی الترمذی) وفات ایلدی .

۸۹۳م - ۲۸۰ه) - خلیفه معتضد مصر حکمداری (خماریه) لك قزی (قطر الندا) یی تزوج ایلدی .
وخماریه بواغورده امثالی کورلمدك کلفتلر اختیار ایدوب حتی ویردیکی جهازك ایچنده التوندن معمول یوز عدد هاون بولندی .
(بوقدر هاون ویرمك ترهطور دوکلك ایچون اولمیوب بلکه اعانهٔ نقدیه اوله جغی ونقدك بوقالبه افراغی تأدباً اختیار اولنمش بوله جغی خاطره کلور .

۸۹۳م - ۲۸۰ه) - یایق و (وولغا) نهرلری

حوالیسندن طرد اولنان (پاچیناق) ترکلری (ودینه پر)
نهری جوارینه کلوب سکز فرقه یه منقسماً توطن ایلدیلر .
(مملکتین) و (ترانسلوانیا) و (اورل) (و بساربیه)
و (کرسون) اهالیسی بونلردندر .

٨٩٣ م - ٢٨٠ هـ) - اردبیلده بر بیوك حرکت
ارض وقوعبوله رق یوز اللی بیك آدم تلف اولدی وچوق
خانه‌لر یقلدی . و (ری) و (طبرستان) ده صولر
یره باتوب فوق الغایه قحط ظهور ایلدیکندن عجزهٔ
اهالی بربرینی اکل ایتدی .

٨٩٥ م - ٢٨٢ هـ) - خلیفه (معتضد) بغداد
خلقنك نیروزکونی مجوسی آیینه مشابه برحالده بولنمسنی
یعنی آتشلر یاقوب وصولر دوکوب بربرینه هدیه‌لر
کوندرمسنی قطعیاً یساغ ایتدی . وهدیه الوب ویرمك
ایچون حزیرانك اون برنجی کونی تخصیص ایلدی .

٨٩٧ م - ٢٨٤ هـ) - خلیفه (معتضد)
خطبه عقبنده معاویه‌یه سب اولنمسنی آرزو ایتدیسه‌ده
وزیری (عبدالله ناصبی) بعض تهدید اتله منع ایلدی .
وخلیفه‌نك امریله ذوی الارحام توریث اولندی .

٨٩٨ م - ٢٨٥ هـ) - خلیفه (معتضد) مکهٔ
مکرمه‌ده شمدی‌یه قدر موجود اولان معهود دارالندوه‌یی

یقدیروب اراضیسنی مسجد حرامه الحاق ایلدی ۰

۸۹۹ م - ۲۸٦ ه) - بحرین جانبندن باش کوسترمکده اولان (قرامطه) طائفهٔ وحشیه‌سی برو طرفلره طوغری یورییوب ممالك اسلامیه‌یی تخریب واهالی‌یی ازعاجه باشلادی ۰ و بغداددن کوندریلان عسکری بوزوب رجعته مجبور ایلدی ۰ ورئیس قرامطه (ابوسعیدالجنابی) بوغالبیتك اوزرینه دها زیاده جسارت آلدی ۰

۸۹۹ م - ۲۸٦ ه) - سلالهٔ بنی اغلبدن (ابوالعباس عبدالله) افریقا تخت حکومتنه جلوس ایلدی ۰
(بوذاتك اخلاق حمیده اصحابندن اولدیغی وکندو اوزرینه مستقیم الاطوار اوج ذاتی ناظر تعیین ایدوب انلر فنا برشیئ کورد کاری حالده اخطاره مأذون بولندیغی مرویدر ۰

۸۹۹ م - ۲۸٦ ه) - کبار صوفیه دن (ابوسعید خراز) حضرتلری بغدادده وفات ایلدی ۰
(علم توحیدده علوشان صاحبی برذات ایدی ۰

۹۰۰ م - ۲۸۷ ه) - خلیفه طرفندن نیم استقلال ایله ماوراء النهر والیسی بولنان (نصر) وفات ایلدکده نصکره قرنداشی (اسماعیل) منشور ایله جانشین اولمشیدی ۰ مرقوم بوکره بتون استقلالنی اعلان ایلدی (وسیستان)

حكمدارينك خيلی ممالكنی آلدی واخلافی (ملوك سامانيه) ناميله يوز اوچ سنه پايدار اولدی .

٩٠٠م - ٢٨٨هـ) - علويلردن (يحيی الهادی) نامنده بر ذات يمنده (طباطبا) ناميله برحكومت تشكيل (وصنعا) (وصعد) شهرلرينی مقرحكومت اتخاذ ايلدی و اخلافی ٣٤٥ تاريخنه قدر پايدار اولوب صكره منقرض اولدی .

٩٠٠م - ٢٨٨هـ) - (هونغروا) يعنی مجار طائفه سی بو كره مجارستانده برحكومت تشكيل ايدوب طاغينقلقدن قورتلدی .

٩٠٠ م ٢٨٨هـ) - اندلسك يباغی نصفنه قريب ممالكنی غصب ايدن واندلس ملكی عبد اللهك عليهنده طولاشان معهود (غالب) قرال (آلفونس) ايله محاربه ايدوب جليقيه يی استرداد ايلدی . و بر طاقم متعصبين سلطان عبدالله ايچون بو محاربه ده بی طرف قالدی وغالب ايله خصومتی بريانه براغوبده اعدايی بتون بتون ازمك فرصتنی ايچون قاچرديلر ديه رك قيل وقالی اوزاتدی .

٩٠١م - ٢٨٩هـ) - خليفه (معتضد) وفات ايدوب يرينه اوغلی فصحا و شعرای عصردن (مكتفی) جلوس ايلدی .

٩٠٣م - ٢٩١ هـ) - طرسوس واليسی عساكر

کایه ایله کیدوب (انطالیه) یی رومدن آلدی و بشبیك قدر اسلامی قید اسارتدن قورتاردی و پك چوق غنائم آلوب خمسنی چیقاردقدنصکره کافه سنی نفراته تقسیم ایلدی .
(هر نفره بیك دینار حصه دوشدیکی مروید ر .

٩٠٣ م ـ ٢٩١ هـ) ـ سید العارفین (ابراهیم ـ ـ الخواص) حضرتلری وفات ایلدی .
(تجرید وتوکلده فریدو وحید عصر برذات ایدی .

٩٠٤ م ـ ٢٩٢ هـ) ـ خلیفه (مکتفی) مصر اوزرینه عسکر چکوب بنی طولون سلاله سنی محو ومصرك بعد اده ارتباطنی اعاده ایلدی .

٩٠٤ م ـ ٢٩٢ هـ) ـ صاحب المسند (ابو بکر احمد البزار) وفات ایلدی .

٩٠٤ م ـ ٢٩٢ هـ) ـ برچوق روس طائفه وحشیه سی قایقلرله استانبوله کلوب ایمپراطور (لیون) ی تضییق وبعض ممالکنی تخریب ایلدی وصکره ایمپراطور پاره ویره رك دفعلرینه مجبور اولدی .

٩٠٤ م ـ ٢٩٢ هـ) ـ افریقیه دن یاخود مصردن طرابلسلی بر مهتدی سرعسکر قوماندا سیله و سفینه لرله کلان عساکر اسلامیه سلانیك شهرینی آلوب یغما ایتدکدنصکره ینه عودت ایلدی .

٩٠٦م - ٢٩٤هـ) - شام والیسی (احمد بن کیغلغ)
دیار رومه غزا ایدوب اللی بیك اسیر و بر چوق غنائم ایله
عودت ایلدی . واثنای محاربه ده روم پسقپوسلرندن بر
معروف ذات ایکیوز قدر اسلام اسیریله برابر اسلام طرفنه
کچوب حضور خلیفه ده مسلمان اولدی و پك چوق التفات
کوردی .

٩٠٧م - ٢٩٥هـ) - خلیفه مکتفی ضراجه
علتندن وفات ایدوب یرینه برادری (مقتدر) اون اوچ
یاشنده جلوس ایلدی .
(امراسنك هیچ بر سوزینی کیرو چویرمامك ونه دیرلر
ایسه انی یاپمق اوزره یکرمی بش سنه حکومت ایدوب
نهایت قتل اولنمشدر .

٩٠٧م - ٢٩٥هـ) - کبار صوفیه دن امام بغوی
یاخود ابن بغوی دیمکله مشهور (ابو الحسین نوری)
حضرتلری وفات ایلدی حضرت جنیدك وفاتنده
علم تصوفك نصفی کیتدی بیورمشلردر .

٩٠٧م - ٢٩٥هـ) - شرق (سیانپی) تاتارلری
رئیسلری بولنان (آپا اوقی) نام عاقلك همتیله کسب
اقتدار ایدرك چینك طرف شمالیسی ایله تاتارستانك
کاشغره قدر ممتد اولان قسمنی آلوب مرکز اداره لرینی پکینه
ایندیردیلر .
(بونلر چینك قطعهٔ شمالیسنده ٢١٩ سنه حکومت
سورمشلردر .

٩٠٨ م - ٢٩٦ هـ) - بغدادده بولنان امرای اتراك وقضاة خليفه (مقتدر) ى چوجقدر وامور دولتى اداره يه مقتدر دكلدر ديه رك ايندروب يرينه (عبدالله بن معتز) ى چيقاردیلر ايسه ده بو تبدل اهالى وعسكرك خوشنه كيتمديكندن ايرتسى كون جمله سى بردن سرايه كيدوب عبد الالهى قتل و مقتدرى اجلاس وزعملر نجه بر عدالت ابراز ايلديلر .

٩٠٨ م - ٢٩٦ هـ) - فرق سكز سنه دنبرو (خراسان) و(سيستان) ده بالاستقلال حكومت ايدن بنى ليث صفار سلاله سندن طاهر بن محمد خليفه نك كوندرديكى عسكره مقاومت ايده ميوب دوچار انهزام اولديغندن حكومت مذكوره طوغريدن طوغرى بغداد اداره سنه كچدى .
(بو سلاله اون درت سنه صكره ينه اعادهٔ استقلال ايلمشدر .)

٩٠٩ م - ٢٩٧ هـ) - علويلردن مهدى نامنده برذات مغرب زمينده (رقا) و(مهديه) جهتلرنده (فاطميه) ناميله بر حكومت تشكيل ايلدى .
(بو حكومت از وقت ايچنده اولجه اليده بولنان بنى مدرار و(بنى اغلب) و(بنى رستم) حاكملرينك زير تصرفلرنده اولان مماليكى يعنى (طرابلس غرب) و(تونس) و(جزاير) و(فاس) و(سجليا) و(ساردنيا) ولاياتنى و ٣٥٨ تاريخنده دخى (مصر) الكاسنى الوب التمش درت سنه استقلالنى محافظه اتمش ومؤخرا بعض ولاياتى آيريله رق ديكر سلاله يه انتقال ايلمشدر . (٣٦٢ هـ)

۹۱۰ م - ۲۹۸ ه) - سید الطائفه (جنید)
بغدادی حضرتلری وفات ایلدی .
جنازه سنده التمش بیك کشی بولنمشدر .

۹۱۱ م - ۲۹۹ ه) - مصرده یزد فینه
بولنوب بشیوز بیك آلتون فزانلدی والتو نلرك یاننده ن
اون درت قاریش طولنده و بر قاریش عرضنده بر انسان
اکه کمیکی چیقارلدی .
(بو کمکده براز مبالغه اولمق کرك .

۹۱۱ م - ۲۹۹ ه) - آلمانیا حمایه سنده اولان
(فرانقونی) دوقه سی (لوره ن) دوقه سی اداره سنده بولنان
(آلساس) ایالتیله (باویرا) دوقه سی ممالکنده ن بعض
شهرلری ضبط وتخریب ایلدی والمانیا قرالی (اوبی) نك
بو اویغونسزلقلردن ناشی عجزی تحقق ایلدیکنده ن
بار بارلر مهاجماته میدان بولدی . واهالی دخی دفع
مضرت ایچون (فرانقونی) دوقه سنی قرالق ایچون انتخابه
مجبور اولدی .

۹۱۲ م - ۳۰۰ ه) - اندلس ملکی (عبدالله)
وفات ایدوب یرینه قهرمان زمان سلطان (عبدالرحمن)
بن محمد المقتول جلوس ایلدی ومدت سلطنتی اولان اللی
سنه ظرفنده پك چوق غلبا ته واعمار بلاده موفق اولدی .

۹۱۲م - ۳۰۰ ه) - ماوراء النهر حکمدار ی آل

سامانيدن (نصر) مركزباشنده جلوس ايلدى واطرافده اولان خصماسى اليهك صغرسنى فرصت اتخاذايدرك ايقاع فساده قيام ايلديسه‌ده هيچ برينك برشى يابه‌مدى ٠

٩١٤ م - (٣٠٢ هـ) - طبرستان انهزامنده (ديلم) فرار ايدن (حسن اطروش) العلوى ديلمده باشنه برچوق آدم جمع ايدرك برحكومت (حسينيه) تشكيل ايلدى ٠ وبونك يوزندن چوق كمسه مسلمان اولدى ٠ (بوذات طبرستانده مقدما منقرض اولان ملوك سامانيه سلاله‌سندن واولاد عليدندر ٠

٩١٥ م - (٣٠٣ هـ) - ملوك فاطميه‌دن (مهدى) تونس ساحلنده (مهديه) قلعه‌سنى بنا ايلدى ٠

٩١٦ م - (٣٠٤ هـ) - بغدادده (زنوب) نامنده برحيوان ظهور ايدوب كيجه‌لرى آچيقده ياتان چوجقلرى كوتوردیكى وبعضاً بيوك آدملرك قوللرينى وقادينلرك ممه‌لرينى قوپارديغى تواتر بولدى ٠ وبوسببله سارقلر كيجه‌لرى سربست كزمكه باشلاديغندن اهالى خيلى تلاشه دوشدى ٠

٩٢٠ م - (٣٠٨ هـ) - اعلام السنن صاحبى امام (احمد بن محمد البخارى) وفات ايلدى ٠

٩٢٠ م - (٣٠٨ هـ) - دانيمارقه قراللغى

تشكل ایتدی •
(٨٦٥ تاریخ هجریسنده (شلزویق) و (هولشتاین) دوقه لقلری و (١٢٣١) تاریخنده (لاوزنبورغ) ممالکی دخی الحاق اولنه رق توسع ایتمشدر •

٩٢٠ م - ٣٠٨ ه) - روس طائفه سنك رئیسی متوفی روریقك اوغلنه وصی تعیین اولنان (اواژ) برچوق یرلر ضبط ایتدکدنصکره ایکی بیك قایق ایله درسعادته هجوم ایتدیسه ده ایمپراطور (لیئون) برطاقم کلمات اینه وهدیه ایله قاندیروب و برمعاهده یاپدیروب دفعنه موفق اولدی •
(بوقایقلرك هربری قرقرکشی آلوروایجابنده تکرلك طاقیلوب عربه کبی قوللانیلور • سپتدن معمول واوزری دری قاپلی شیلر ایدی •

٩٢١ م - ٣٠٩ ه) - محبوب الهی (حسین بن منصور) الحلاج حضرتلری بغدادده شهید اولدی •
(قول دیکر ٣١١)

٩٢١ م - ٣٠٩ ه) - مفسرلیندن وکبارمشایخ صوفیه دن (ابوالعباس) بن عطانی حضرتلری حلاجك لهنده تعریض کونه سوزسویلدیکندن وزیر حامدك امریله دیشلری سوکیلوب مقام شهادته ایصال اولندی •

٩٢٢ م - ٣١٠ ه) - اون درت سنه مقدم منقرض اولان (بنی لیث صفار) سلاله سندن مشهور

(خلف) بخارا امیری طرفندن سیستان ولایتنه والی تعیین اولندی .
(بوذات قرق سنه صکره امیر مومی الیهه عصیان و بنی ایث حکومتنی احیا ایلمشدر .

٩٢٢ م — (٣١٠ ﻫ) — مفسریندن ابو جعفر (محمدالطبری) حضرتلری وفات ایلدی .

٩٢٣ م — (٣١١ ﻫ) — قرامطه طائفهٔ وحشیه سی برکیجه بصره یی اوروب اهالی یی قتل وعراقك حج یولنی سد ایلدی .

٩٢٧ م — (٣١٥ ﻫ) — آل حسینیدن طبرستان حکمداری ماکانك امراسندن (مرداویج) بن زیاد متبوعنه انفعال ایدرك کیدوب جرجانده (بنو زیاد) نامیله برحکومت تشکیل ایلدی . وتدریجا (خوزستان) و (خراسان) و (طبرستان) ه دخی مالك اولدی واخلافی یوز اللی بش سنه سلطنت سوردی .

٩٢٧ م — (٣١٥ ﻫ) — قرامطه طائفه سی کوفه یی آلوب بغداده هجوم و بغداد عسکرینی پریشان ایتدیسه ده بغدادلك کوپریسی اوجه هدم ایدلدیکندن ایچرو یه کیره مدی لکن اهالی پك بیوك خوفه دوشدی .

٩٢٩ م — (٣١٧ ﻫ) — ما وراء النهر حکومتی

امراسندن (ابو علی محمد) متبوعنه عصیان و (كرمان) ایالتنی استیلا ایدرك (نبو الیاس) نامیله برحكومت تشكیل ایلدی . و بو حكومت قرق سنه پایدار اولدی .

٩٢٩ م – ٣١٧ ه) – خلیفه مقتدرك دایی زاده‌سی ایله صاحب شرطه‌سی بیننده ظهور ایدن منازعه ایكی طرفه منسوب امرایه دخی سرایت ایدرك برطاقم قان دوكلدكدنصكره مقتدرك خلعی و برادری (محمد قاهر) ك جلوسیله نهایت بولدیسه‌ده برقاچ كون صكره بی طرف اولان امرا واهالی وعساكر مضافیه مقتدری جبراً حبسخانه‌دن چیقاروب واوموزلری اوزرنده سرایه كتوروب ینه تخته اوتورتدیلر ومقتدر بادیٔ اختلال اولانلرك جمله‌سنی حضورنده عفو ایتدی .

٩٢٩ م – ٣١٧ ه) – قرامطه طائفهٔ وحشیه‌سی (رحبه) و (رقه) و (هیط) شهرلرینی اوروب مكه‌ده حجاج مسلمینی قتل عام ایتدكدنصكره (حجر اسعدی) انسان مقناطیسی دیه‌ركن ركن مخصوصندن چیقاروب بصره‌یه كوتوردی .
(امیرالامرا (یحكم) حجر مذكوری استرداد ایچون اللی بیك التون و یردیكی حالده خائنلر ویرمامشلر و یكرمی ایكی سنه صكره كندولكلرندن كتوروب یرینه قویمشلردر

٩٣٠ م – ٣١٨ ه) – بغداد ده اولان عساكر مضافیه یكن سنه‌كی خلع وقعه‌سندن طولایی یوز بولوب

مناسبتسزلك ایتمکله باشلادقلرندن جمله سی ترك عسکری واسطه سیله خارج شهره طرد وقتل اولندی ٠

٩٣٠ م - ٣١٨ ه) - (سکیولدون ژیین) خاندانندن (هرالد بلاآتان) دانیمارقه تختنه جلوس ایتدی واطرافدن کلان پاپاسلرك قاریلر واسطه سیله دانیمارقه یه صوقوق استدیکی خرستیانلغك کندو قوهٔ الوهیه سنه نقیصه کوره جکنی حس ایلدیکندن پاپاسلرك کافه سنی مملکتدن چیقاردی ٠
(اواوقت دانیمارقه‌لولر خاندان مزبوری (اودهن) دیدکاری آلهه نك اوغلی (سکیولد) نام شخص موهومك سلاله سندن اولمق اوزره اعتقاد ایدرلر ایدی ٠

٩٣١ م - ٣١٩ ه) - مشایخ بلخدن (محمد بن الفضل) حضرتلری سمرقندده وفات ایلدی ٠

٩٣١ م - ٣١٩ ه) - فاس حکمداری ادارسه دن (یحیی) ملکنی غصب ایدن (موسی) یی دفع ایچون (اندلس) ملکی (عبدالرحمان) دن استمداد ایتدیکی جهتله (عبدالرحمن) دخی برمقدار عسکر کوندرمشیدی تمام محاربه یه طوتوشیله جغی اثناده مرقوم (موسی) اندلس حمایه سنی قبول ایتدیکنی اعلان ایدیو برمسیله اندلس عساکر معاونه سی انك طرفنه بجوب (یحیی) یی آچقده براقدی ٠ وفاس انکاسی دخی بوصورتله اندلس حمایه سنه کیردی ٠

٩٣٢ م – ٣٢٠ هـ) – اوچ سنه مقدم بغداد اختلالنه سبب اولوب عسکره حضور خلیفه‌ده مظهر عفو اولان امیرالامرا (مونس)بو دفعه موصله فرار واورادن برچوق عسکر تدارکیله کسب اقتدار ایتدکدنصکره بغداده کلوب خلیفه مقتدری حرباً اخذ وقتل و برادری (محمد قاهر) ی اجلاس ایلدی ٠

٩٣٢ م – ٣٢٠ هـ) – (عماد الدوله علی) یاخود (حسن بن بویه) بنی زیاد حکمداری (مرداویج) طرفندن (کرخ)والیسی ایکن مرداویجك اصفهانده قتل اولندیغنی خبرالدیغی کبی (عراق عجم)و(فارس)و (دیالمه) جهتلرینی استیلا ایدوب (آل بویه) دولتنی تشکیل ایلدی (اخلافی (کرمان) و (خوزستان) و (بصره) و (بغداد) ی دخی ضبط ایدوب ١٢٨ سنه پایدار اولمشدر ٠

٩٣٢ م – ٣٢٠ هـ) – راوی صحیح البخاری (محمد بن یوسف فریری) وفات ایلدی ٠

٩٣٣ م – ٣٢١ هـ) – خلیفه (قاهر) سلفی و برادری مقتول مقتدرك والده سنی مال چیقارتمق ایچون دوکدیروب اباغندن آصدیردی وکندوسنی اجلاس ایدن امیرالامرا (مونس) ایله (یلبق) ی وا وغلنی حیله ایله اعدام ایتدیروب باشلرینی باش خزینه سنه قویدیردی ٠

٩٣٣ م – ٣٢١ هـ) – مشایخ حنفیه دن (معانی

الآثار) صاحبی امام (احمد الطحاوی) وفضلای عصردن ومشایخ صوفیه دن (ابو علی رودباری) حضراتی وفات ایلدی .

٩٣٣م - ٣٢٢ه) - مشایخ صوفیه دن (محمد بن اسماعیل) حضرتلری وفات ایلدی .
(بو ذات خیر نساج دیمکله معروفدر .

٩٣٣م - ٣٢٢ه) - خلیفه (قاهر) ك شرندن مقدما اختفا ایدن وزیر ابو علینك تشکیل ایلدیکی هیئت خفیه قاهری بر کیجه مست اولدیغی حالده سرایدن چیقاروب وکوزلرینه میل چکوب حبسه قویدیغی صباحلین وکلا واهالی خبر الدیغی کبی جمله سی ممنون اولدی و محبوس اولان (راضی بن مقتدر) حبسخانه دن چیقاریلوب تخته اجلاس اولندی .
(قاهر آخر عمرینه قدر جامع قپولرنده سؤال ایله تعیش ایلمشدر .

٩٣٤م - ٣٢٣ه) - اندلس ملکی سلطان (عبد الرحمن) (قرطبه) یه اوچ ساعت مسافه ده (مدینة الزهرا) نامیله بر قصر عالی بنا ایتدیردی .
(اشبو قصر درت بیك اوچیوز عدد ملون مرمر دیرك اوزرینه مبنی اولوب یدی بچق ملیون دینار صرفیله یکرمی بش سنه ده وجوده کلدیکی تواریخده مقیددر .

٩٣٤م - ٣٢٣ه) - اثنای صلاتده قرائت شواذ

ایجون (ابن شنبور) تعزیر و تکدیر اولندی .

٩٣٤ م - ٣٢٣ ه) - موصل والیسی (ناصر - الدوله) خلیفه یه عصیان و غلبه ایدرك (آل حمدان) نامیله بر حکومت مستقله تشکیل ایلدی . (واخلافی (حلب) و (جزیره) یی دخی آلوب قرق بش سنه حکومت سوردی .

٩٣٥ م - ٣٢٤ ه) - بصره والیسی (ابن رایق) ك عصیانی تحقق ایلدیکندن خلیفه (راضی) برکونه نفوذسزلق اولامق و بو یوزدن قان دوکلمامك ایچون عاصی مرقومی بعض تأمینات ایله کتورد و ب امور ملکیه و عسکریه سنی ید اداره سنه تسلیم ایتدی وخطبه ده نامنی کندو نامیله اوقوتدی .

٩٣٥ م - ٣٢٤ ه) - جرمانیا قراللغنه ساقسونیا خاندانندن بیوك (اوتون) انتخاب وتعیین اولندی ومنحل اولان (باویرا) و (سوابی) و (فرانقونی) و (لورن) دوقه لقلرینی اجرای نفوذ ایله بعض متعلقاتنه ویروب ٣٧ ییل مدت حکومتنده المانلره یك چوق خدمتلر ایتدی واطرافی احاطه ایدن اعدایی کاملا پریشان ایلدی .

٩٣٥م - ٣٢٤ ه) - (سوریه) و(رمله) والیسی(ابو بکر اخشید) مرکز خلافتی ضعیف کورەرك (مصر) ولایتنی آلوب استقلالنی اعلان ایلدی . وتأسیس ایلدیکی

برطاقم ارازل يغمايه قالقشدیغندن بغدادك ایچنده
برچوق ضايعات وقوعبولدی

٩٤١ م - ٣٣٠ ه) - علمای ملت عیسویه دن
(نیقولوس) وفات ایلدی ٠
(مقدما استانبولده عقد اولنان مجلس رهبانه داخل
اولان اوچیوز اون سکز اعضادن بریدر ٠

٩٤٢ م - ٣٣١ ه) - حضرت عیسانك یوزینی
سیلدیکی بر منديل (رها) کلیساسنده ایکن مقدما ید
اسلامه کچمش اولدیغندن روم ایمپراطوری انك
استردادیچون بغداده بر ایلچی کوندردی وبو وسیله ایله
عقد مصالحه اولنه رق رومدلردیار بکر حوالیسندن دفع
واسرای اسلامیه تخلیص ومنديل اعاده اولندی ٠

٩٤٢ م - ٣٣١ه) - شیخ ابو عبد الله بن خفیف)
شیرازی و (ابو یعقوب) نهرجوری ٠ وشیخ العلامه
(ابی الریحان محمد بن احمد) الخوارزمی وفات ایلدی ٠
(علم نجوم وتاریخه دائر اولان آثار الباقیه اشبو
ابی الریحانکدر ٠

٩٤٣ م - ٣٣٢ ه) - افریقیه ده (ابو یزید)
نامنده وشیخ طورنده برطوپال حریف ظهور ایدوب (رقاده)
و (قیروان) شهرلرینی جبراً ضبط ایلدی ٠ و باشنده اولان
عسکره کافهٔ منهیاتی واسلامك قتلنی مباح ایتدیکندن

اولدق رزالت وخسارات قالدی .
(مرقوم درت سنه صکره فاطمیلردن منصور یدیله طوتیلوب تیمور قفسده میمونلرله برابر حبس وقتل اولنمشدر .

٩٤٤ م - ٣٣٣ هـ) - خلیفه (متقی) نفوذ سلطنت یدغصبنده اولان امیر (توزون) دن توحش ایلدیککی جهتله ایکنجی دفعه اوله‌رق موصله قاچدی واوراده برمدت اکلندکدنصکره وقوعبولان استقاله بناء قالقوب مصره توجه ایلدی . ومصر حکمداری دخی مع الممنونیه قبول ایده‌جکنی یازدی لکن بیچاره اورایه کیتیوب ینه بغداده دوندیکندن وتوزون ایسه فرصتی کوزتمکده بولندیغندن همان بولده طوتدیره‌رق کوزلرینه میل چکدیروب یرینه مستکفی یی اوتوردی .

٩٤٤ م - ٣٣٣ هـ) - امام (ابومنصور محمد بن محمد) ماتریدی حضرتلری وفات ایلدی .
(اعتقادده صاحب مذهبدر .

٩٤٥ م - ٣٣٤ هـ) - کبار مشایخ صوفیه‌دن (ابوبکر شبلی) حضرتلری وفات ایلدی .

٩٤٥ م - ٣٣٤ هـ) - آل بویه‌دن (شیراز) و(خوزستان) حکمدارینک برادری وسرداری (معزالدوله) جبراً بغداده کیروب ادارهٔ سلطنتی یدغصبنه الدی وخلیفه مستکفی یی اختفا ایتدیکی محلدن حیله ایله چیقاروب کوزلرینه میل چکدکدنصکره یرینه (مطیع) ی اجلاس وآل بویه ثانی سکه سنه

علاوه ایلدی . و بو قارغشه لقده دارالخلافه ده خیلی خسار وقوعبولدی .

(کوزلرینه میل چکیلوب حبسه القا اولنان خلیفه لرك عددی بو نکله برابر اوچ نفره بالغ اولمشدر .

٩٤٥ م - ٣٣٤ ه) - روسیه قرالی (ایغار) (بسارابیا) و (مولدوا) و (افلاق) ممالکنی آلدقدنصکره استانبولی دخی ضبط ایتمك تشبثنده ایکن وفات ایلدی . واوغلی (سیویاتوسلاوه) تشبثات مذکوره یی بوشله میوب اون بیك قایق ترتیب و بحرینه قرق کشی قونمق اوزره درتیوز بیك عسکر تهیئه ایلدیسه ده روم ایمپراطورینك استرحامنه و ویردیکی اون بش قنطار التونه طیانه مدیغندن جمله سنی کیرو براقدی .

٩٤٧ م - ٣٣٦ ه) - افریقیه حکمداری (منصور) سجیلیا والیسی (حسن بن علی) یه خدمات مسبوقه سنه مکافاة استقلال اعطا ایلدی . ومرقومك اخلافی سجیلیاده (بنی کلب) نامیله یوزسکز سنه حکومت سوردی .

٩٤٧ م - ٣٣٦ ه) - (لیااوتونغ) تاتارلری ممالك چینیه ده دوام ایدن اختلالات داخلیه یی فرصت اتخاذ ایدرك ایالات شمالیه یی تخریب وایالات جنوبیه یی تسخیر ایلدی وچین تختنه یکی جلوس ایدن (قاأوچو) خان دخی وار قوتی بازویه ویره رك تاتارلری کلدکلرینه پشیمان ایتدی .

٩٤٩ م - ٣٣٨ ه) - اندلس پادشاهی (عبدالرحمن) اوغلی (حکم)ی ولیعهد ایتدی . ودیکر اوغلی (عبدالله‌ك) قرنداشنی قسقانوب امرادن برینك تشویقیله فساد چیقارمق اوزره ایدوکنی خبر آلدیغی کبی ایکیسنیده طوتوب قتل ایلدی .

٩٤٩ م - ٣٣٨ ه) - قطاع طریق مقوله‌سندن (عمران) نامنده بر حریف (بطایح) ولایتی محافظه‌سنه کوندرلشیدی مرقوم کیدر کتمز اوراسنی ضبط ایتدکدنصکره بغداده دخی هجوم ایدرك قارشوسنه چیقان عسکری ایکی دفعه منهزم ایلدیکندن ناچار حکومت براستقلال ویردی . واخلافی (بنو شاهین) نامیله بطایحده اوتوز التی سنه حکومت سوردی .

٩٥٠ م - ٣٣٩ ه) - حکمای اسلامیه‌دن معلم ثانی (ابی نصر محمد بن محمد الفارابی) وفات ایلدی .

٩٥١ م - ٣٤٠ ه) - اذربایجان امراسندن (محمد بن شداد) متبوعی (محمد سالار)ك مغلوب ومنقرض اولدیغی صره‌ده (ران) ممالکنی صیانت ایدوب استقلالنی اعلان ایلدی . واخلافی (بنو شداد) نامیله بوز یکرمی سکز سنه سلطنت سوردی .

٩٥١ م - ٣٤٠ ه) - مصر شیخلرندن (ابوالخیر تینانی الاقطع) وفات ایلدی .

(ایکی الی اولدیغی حالده (سنبل) اورردو انما ارسلانلر ایله

الفت ايدر برمبارك ذات ايدى .

٩٥٥ م - ٣٤٤ هـ) - اندلسليلر طرفندن برمصر سفينه‌سى ضبط اولنمسى اوزرينه مصر ملكى معز الدوله طرفندن كوندريلان دونغا اندلسده واقع (مريه) ليمانني اوردى واندلسليلر دخى اخذ انتقام ايچون افريقيه طريقيله برفرقهٔ جسيمه كوندروب (تونس) قلعه‌سنى تحت محاصره‌يه الدى . وعاقبت تونسليلر صيقيلوب برطاقم مال وقچه اعطاسيله يقايى قورتاردى .

٩٥٥ م - ٣٤٤ هـ) - جرمانيا قرالى بيوك (اوتون) آچمش اولديغى مجار محاربه‌سنى يوز بيك عسكر تلفيله قزاندى . وبعدا لمصالحه (دانيمارقه) و (چه) و (پولونيا) اهاليسنه خرستيان اولملريچون جبر ايلدى

٩٥٦ م - ٣٤٥ هـ) - ليون قرالنك اوغلى (سانشو) پدرينك وفاتنده انتخابدن محروم قالديغنه بناء كوجنوب اندلس ملكى سلطان (عبد الرحمن) ه التجا ايلدى . وبرمدت قرطبه‌ده اكلندكدن وعرب حكيملرينك همتيله دوچار اولديغى علتدن قورتلدقدنصكره (ليون) امراسنك دعوتى اوزرينه ترفيق اولنان عساكر اسلاميه ايله برابر كيدوب تخته اوتوردى .

٩٥٦ م - ٣٤٥ هـ) - روم عسكرينه ممالك اسلاميه‌يى تضييقه باشلادى . وآل حمداندن

(سيف الدوله) طرسوسده بريوك محاربه قزانوب روم عسكريني ومتفقلري اولان روسيه‌لیلری (اماسیه) یه قدر قوغاله‌دی و پك چوق ممالك ضبط ایلدی .

٩٥٨ م - (٣٤٧ ه) - (سيف الدوله) مظفراً حلبه كلور ایكن روملر (طرسوس) جوانده بربوغازده پوصویه دوشوروب فنا حالده پریشان ایتدیلر ورومی الیه ایله قاچه‌بیلان اوچیوز كشیدن ماعدا اسلامك كافه‌سنی طوتوب قلیجدن كچوردیلر .

٩٥٨ م - (٣٤٧ ه) - لیون معتبرانندن قونت قرال (سانشو) یه براسب ایله برشاهین تقدیم ایدر وقرالك سؤالنه جواباً بونلرك بهاسی لیون ممالكنك قیمتنه معادلدر كبی برسوز سویلر وقرال دخی اولمقدار شیٔ ویره‌جكنی لطیفه كونه وعد ایلر ارادن براز وقت كچدكدنصكره مرقوم وعد مذكوری سند اتخاذ ایدرك بتون لیون ممالكنی رسماً ادعایه قالقیشوب قرال مرقومی برچوق زمان اوغراشدیردقدنصكره (قستاله) شهر جسیمنی بقالر .

٩٦٠ م - (٣٤٩ ه) - قبیلهٔ اتراكدن ایكی بیك قدر خانه خلق كندو آرزولریله اسلامی قبول ایتدی وبغدادده اولان سنیلر ایله رافضیلر برمذهب غوغاسی چیقاروب هركسك راحتنی قاچردی ونهایت امیرالامرا معزالدوله سایه‌سنده رافضیلر سنیلره غلبه ایلدی .

٩٦٠ م - ٣٤٩ هـ) - چين حكمدارلغى (سونغ) سلاله‌سنه انتقال ايلدى •
(بو سلاله مؤخراً ايكى يه منقسم اولوب بر قسمى غرب جهتنده واقع (سينغافو) شهرنده يوز التمش يدى سنه وقسم ديكرى شرق جهتنده واقع (قايفونغ فو) شهرنده يوز اللى ايكى سنه اجراى حكومت اتمشدر •

٩٦١ م - ٣٥٠ هـ) - عمّادن (عبد الله بن حسن) نامنده برطمعكار دولت عباسيه‌ده شمدى يه قدر مثلى سبقت اتميان برشناعتى ارتكاب ايلدى يعنى خليفه معزالدوله‌نك خزينه‌سنه سنوى ايكيوزبيك درهم ويرمك شرطيله قاضى القضاة اولدى •
(مبلغ مزبورى قبول ايدنلرك دنائتى ده انكار اولنه‌مز •

٩٦١ م - ٣٥٠ هـ) - روما جنرالرندن (ديمستوفلى) ياخود (نيكفورس) و (وفوقاس) (كريد) جزيره‌سنى اوروب خيلى زماندنبرو قنديه‌ده توطن ايدن عربلرى قاچردى •

٩٦١ م - ٣٥٠ هـ) - اندلس ملكى سلطان (عبد الرحمن) كمال شوكت وعظمتله اللى سنه سلطنت سوركدنصكره يتمش اوچ ياشنده وفات ايدوب يرينه اوغلى (حكم) ثانى جلوس ايلدى •
(مشار اليهك زماننده خزينهٔ دولتده بر مليار التون بولنوب

دوراولانديغی تاريخلرده مقيددر .

٩٦١م – ٣٥٠هـ) – (برنر) نامنده برطمعكار ايتاليا قرالی (لوتر) ی تسميم ايدوب يرينه اوتور ديسه‌ده غيرتلی زوجه‌سنك شكايت واسترحامنه مبنی جرمانيا قرالی (اوتون) كاوب مرقومی طرد و(ميلان) شهرنده قراليتنی اعلان ايلدی .

٩٦١م – ٣٥٠هـ) – (مكهٔ مكرمه) ده‌و(حجر)ده حكومت ايدن سادات حسينيه‌دن بنو (احيضر) سلاله‌سی بوكره منقرض اولوب سلطنت علويلردن (داود بن موسی) يه انتقال ايلدی . و بونك اخلافی يوزاوج سنه پايدار اولدی .

٩٦٢م – ٣٥١هـ) – بغدادده بولنان شيعيلر معاويه ايله برقاچ كشينك اسملرينی لعنتله يازوب جامع قپولرينه آصديلر واهل سنت دخی مذكوريازولری قالديرديلرآتديلر بونك اوزرينه اميرالامرا (معزالدوله) دفع نزاع ايچون ينه آصلمسنی امر ايتديسه‌ده وزيرينك وسنيلرك مخالفتيله ممكن اوله‌مدی ونهايت (لعن الله الظالمين لال رسول الله صلی الله عليه وسلم) كلماتنك تحريرينه ايكی طرفك موافقتيله قرار ويرلدی ونزاع برطرف اولدی .

٩٦٢م – ٣٥١هـ) – بغداده‌حكومت‌ايدن امير الامرا (معزالدوله) ذی الحجه‌نك اون سكزنجی كونی (عيدغدير) طوتلمسنی ومحرمك اوننجی كونی (ماتم كربلا)

یاپمسنی احداث ایلدی .

۹٦۳م - ۳٥۲ﻫ) - روما جنرالرندن (دیمستوقلی) یاخود (نیکفورس) و (قوقاس) (حلب) و (صاغد) ولایاتنی استیلا واهالیسنك کیمنی اسیر وکیمنی اعدام ایلدی . ومالرینی یغما ایتدی وبقیة السیوف ویرکو ویرمکه راضی اولدیغیچون براز طور دیسة ده صکره ینه خساره دباشلادی .

۹٦٥م - (۳٥٤ﻫ) - (دیمستوقلی) بوسنه دخی (طرسوس) و (اورفه) و (حما) و (حمص) طرفلرینی و (قبرس) جزیره‌سنی آلدی وبورالرده دخی حلبده ایتدیکندن زیاده مظالم اجرا ایلدی .

۹٦٥م - (۳٥٤ﻫ) - (خزر) قبائلی سائر اترا کك تسلطندن قورتلمق ایچون (خوارزم) اهالیسندن استمداد ایدوب انلر دخی اگر مسلمان اولور ایسه کز کلورز دیملری اوزرینه جمله سی مسلمان اولوب اهالیٔ مرقومه‌نك معاونتنی قزاندیلر .

۹٦٥م - (۳٥٤ﻫ) - مصر حکمدار ی (اخشید) ك غلامی طواشی (ابو المسك كافور) مصر حکومتنی درعهده ایلدی .
(بو ذات درایتله مشهور درونا منه بك چوق کتابلر تألیف اولنمشدر .

۹٦٦م = ۳۵٦هـ) ـ روماجنرللرندن (دیستوقلی) (سجلیا) جزیره‌سنی ایکنجی دفعه اوله‌رق شدید أمحاصره ایدوب اسلامک الندن آلدی .

ـ (لیون قرالی (سانشو) قونت فرنان نام خائنک ویردیکی مسموم المایی ییوب وفات ایلدیکندن یرینه اوغلی بش یاشنده (رودمیر) انتخاب وتعیین اولندی .

(اشبو فرنان طقوز سنه مقدم سانشونک الندن حیله ایله (قستاله) شهرینی دخی آلمش ایدی .

۹٦۷م = ۳۵۷هـ) ـ اذانِ محمدیّ یه (حیّ علی خیر العمل) لفظی بدع فاطمیه‌دن اوله‌رق علاوه اولندی .

۹٦۸م = ۳۵۸هـ) = ملوک فاطمیهٔ دن افریقیه حکمداری (معزلدین الله) مصر ایالتنی بلا محاربه آلدی وبرسنه صکره (بر الشام) طرفلرینی دخی آلوب مغرب زمینده خلیفه عنوانینی طاقندی . وخلیفه نک بغداددن کوندردیکی عسکری بوزدی .

(براراق (سوریه) ولایتنی دخی تسخیر ایلشدر .

۹٦۹م ـ ۳۵۹هـ) = نیشابور شیخلرندن ومحدثین کرامدن (علی بن بندار) ومشایخ صوفیه‌دن (ابوبکرالدقی) حضراتی وفات ایلدی .

٩٧١ م - ٣٦١ هـ) - روماليلرك ممالك اسلاميه‌یی باقه یه‌قه (نصیبین) ودیاربکر طرفلرینه‌قدر کلدیکی بغداد اهلیلرك غیرتنی تحریك ایلدیکندن امیر الامرا بختیارك حضورنده خیلی سوزلر سویلدیلر وسفرتدارکنه باشلادیلرایسه ده (بختیار) سفر ایچون پاره لازم دیه‌رك بیچاره خلیفه‌یی صیقشدیروب مال ومنالنی ضبطایدیروب درت یوز بیك اقچه سنی المقدن بشقه برایش کورمدی و پاره لری ذوق وصفایه خرج ایتدی .

٩٧١ م - ٣٦١ هـ) - روسلر بلغارلری شرق ایمپراطوری (قسطنطین) ه اطاعت ایتدیرمك ایچون اوله‌جه کوچك قابیقلرله طونه‌یه کلوب خیلی خسار ایتمشلر ایدی . بونلر اول وقت بلغارلری کندوحمایه‌لرینه آلمغی کوزلرینه کسدیردکلرندن بوسنه بر وسیله ایله ایمپراطورمومی الیهه اعلان حرب ایدوب طونه‌یه اوچیوزبیك کشی سوق ایلدیلر وبرچوق مملکتلر آلوب ادرنه‌یه قدر کلدیلر لکن سلستره ده کوردکلری بریوك انهزام اوزرینه ینه دفع اولدیلر کتدیلر .

٩٧٢ م - ٣٦٢ هـ) - (موصل) و (امد) حاکملری بغداددن معاونت امیدینی کسدکده نصکره وار قوتنی بازویه ویروب نصیبینده روما اوله غلبه ایتدیلر ومشهور (دیمستوقلی) یاخود (نیکفور) و (فوقاس) ی طوتوب حبس ایلدیلر .

(مرقوم حبسخانه ده بر سنه یاتدقدن صکره اجلیله وفات ایتمشدر .

۹۷۲ م – ۳۶۲ هـ) – درت سنه مقدم مصری ضبط ایدن افریقیه حکمداری فاطمیه دن (معزلدین الله) بو سنه پای تختنی تونسدن مصره نقل ایلدی . وخزینه سنده مدخر آلتونلری دکرمان طاشی کبی کولچه ایتدیروب وایکیشر ایکیشر دوه لره یوکلدوب مصره کلورکن آلای کوستردی .

(قاهره شهری و جامع ازهر بو ذاتك جمله آثارندندر وحرمینده خلیفه نك نامنی قالدیروب مصرده اکندیده و نامنه خطبه اوقوتمشدر .

– (معزلدین الله) افریقیه حکمدارلغی ینه کندی حمایه سنده اولمق اوزره قائمقامی (یوسف بن زیری) ه ویردی .

(مرقوم یوسفك سلاله سی مغرب زمینده (بنو بادیس) نامیله یوز سکسان بر سنه پایدار اولمشدر .

۹۷۳ م – ۳۶۳ هـ) – بغدادده بولنان دیالمه عسکریله عساکر اتراك ایچلرندن ظهور ایدن برنفاقه مبنی بربرلرینی قیردیلر ودیالمه شیعی واتراك سنی اولدیغندن اهالینك سنیلری اتراکه برلشوب دیالمه نك اموالنی یغما ایتدیلر وامیر الامرا (بختیار) ی بصره یه قاچیردیلر .

۹۷۳ م – ۳۶۳ هـ) – جرمانیا صندالی قرالی سنه

جلوس ایدن ایکنجی (اوتون) شرق ایمپراطوری ممالکندن اولان جنوبی (ایتالیا) ایالتنی استیلا قصدیله اعلان حرب ایتدی لکن بر محاربهٔ بحریه ده مغلوب واسیر اولدیغندن کندوسنی دکزه آتوب غوغای جهاندن قورتلدی .

٩٧٤م ـ (٣٦٤هـ) ـ بکچن سنه بصره یه فرار ایدن امیر الامرا بختیاره معاونت ضمننده بغداده کلان فرس ملکی (عضد الدوله) بختیارك خصمی اولان عساکر تراکی پریشان ایدکدنصکره بختیارك ترك ایتدیکی و دشمنك بیله الس سورمدیکی اموال واشیاسنی الوب برچوق غنائمله عودت ایلدی . دیکدی معاونتدی .

٩٧٦م ـ (٣٦٦هـ) ـ فاسدن سوزیه یه قدر ممالکه حکم ایدن افریقیه حکمدارنی (معز الفاطمی) وفات ایدوب برینه اوغلی قهرمان (عزیز) جلوس ایلدی .

٩٧٦م ـ (٣٦٦هـ) ـ غزنه ده آل (سبکتکین) نامیله برترك حکومتی تشکل ایتدی .

(بو دولت خراسان حکمداری البتکینك غلام ودامادی (سبکتکین) ه منسوب اولوب فقط سلطان محمود بن (سبکتکینك) اوچیوز طقسان تاریخنده خراسانی استیلاسندن صکره شهرت وشوکت بولدیغندن دولت مشارالیهانك تشکیلی او تاریخدن اعتبار اولنمق دها مناسب اولور .

۹۷۸ م - ۳٦۸ ه) - فرس ملکی آل بویه‌دن (عضد الدوله) مدینهٔ منوره‌نك اطرافنه برکوزل سور بنا ایتدیردی .

۹۷۸ م - ۳٦۸ ه) - کبار صوفیه‌دن (عبد الله رودباری) حضرتلری وفات ایلدی .

۹۸۰ م - ۳۷۰ ه) - (فرانسه) و (جرمانیا) قراللری اتفاق ایدرك خیلی وقتدنبرو کندولرینی تضییق ایدن دانیمارقه قرالی (هرالد) ی مغلوب وخرستیانلغی قبوله مجبور اتمشلرایدی .
مرقوم هرالدك اوغلی ظالم مشهور (سوانون) بوسنه پدرینی تبدیل دین ایتدیکیچون اتهام و کندو الیله اعدام ایدوب یرینه اوتوردی .

۹۸۰ م - ۳۷۰ ه) - وفات ایدن روسیه ایمپراطوری (سویاتوسلاو) لك اوغللرندن (ولادیمیر) ایکی قرنداشنی اعدام ایدوب تخت ایمپراطوری یه اوتوردی . ووالده سنك نصیحتی یاخود شرق ایمپراطورینك قرینه علاقه سی سببیله خرستیانلغی قبول و بتون عسکرینی جبراً خرستیانلغه ادخال ایلدی .
بو (ولادیمیر) غایت شهوتپرست اولدیغندن ایکیوز قاری قوللانور ایمش .

۹۸۰ م - ۳۷۰ ه) - اندلس ملکی سلطان (هشام) لك حاجبی یعنی صدر اعظمی مشهور (محمد

المنصور) درت سنه ظرفنده (قشتاله) سنجاغنی و (شلنکه)
و (رسه‌ موره) و (اشتورغه) شهرلرینی استیلا ایلدی .
وبو مملکتلرك اهالیٔ قدیمه سی قورقولرندن طاغلره
چکیلوب اورالرده توطنه مجبور اولدی .

ـ طاغلره التجا ایدن اهالیٔ قدیمه بو سنه بزشدتلی
هجومله اسلامی بوزدیسه ده (محمد المنصور) بوزغون
عسکرك اوکنه کچوب وعمامهٔ وقلیجنی چیقاره رق بولك
اوستنه یاتوب جمله سنی چویردی وایلرویه یوریوب دشمنی
فنا حالده پریشان واخذ انتقام ایلدی . (الی ۳۷۱ هـ)

۹۸۳ م ـ ۳۷۳ هـ) ـ اندلس صدراعظمی
(محمد المنصور) (لیون) قلعه سنی محاصره ایدوب توجدن
معمول قپولرینی ومتین برجلرینی هدم ایدرك بش کونده
ضبط ایتدی . وقرال (برمود) ی اولاد وعیالیله
فراره مجبور ایلدی .

۹۸۳ م ـ ۳۷۳ هـ) ـ جرمانیا ایمپراطوری
ایکنجی (اوتون) طونه نهری جهتنده واقع بعض محللری
(باویرا) اداره سندن آییروب (اوستریا) مارکیلکی نامیله
(بامبرغ) قونتی (البرت) ك طورونه ویردی .
(اوستریا دولتی مؤخراً بوولایتده تشکل اتمشدر) .

۹۸۳ م ـ ۳۷۳ هـ) ـ جرمانیا ایمپراطوری

اوچنجی (اوتون) روما طرفدارلغیله متهم اولان بر آدمی بتمش قدم ارتفاعنده بردار اغاجنه آصدی ٠
(بعد زمان کندوسی دخی مصلوب مر قومك غیور زوجه سی طرفندن تسمیم اولنمشدر ٠

۹۸۳م - ۳۷۳هـ) - (شجاع) نامنده برچوبان کلانکچن بوجیلره اکرام ایدرك سخا و تله شهرت بولدقدنصکره باشنه طوپلنان آدملر ایله قطع طریقه ودها صکره مملکت استیلا سنه قالقشدی ٠ و (بنو حمدان) سلاله سنك انقراضی صره ده موصلی دخی ضبط ایدرك (حمیدیه) نامیله برکرد حکومتی تشکیل ایلدی واخلافی موصل وحوالیسنده یوزبش سنه حکومت سوردی ٠

۹۸۳م - ۳۷۳هـ) - شرق ایمپراطوری واسیلك سرعسکری (وارداس) متبوعنه عصیان ایدرك اسلام وخرستیاندن باشنه طوپلادیغی عسکر ایله استانبوله هجوم ایلدیسه ده برشیئه موفق اولهمدی و بر محاربه ده طوتیلوب قتل اولندی ٠

۹۸٤م - ۳۷٤هـ) - جرمانیا ایمپراطوری اختلافات داخلیه یی تسکین ایچون (فریسون) لرك رئیسی (تیبره) (هولاندا) طرفلرندن بر مقدار اراضی اعطا ایدرك (هولاندا) دوقه لغی تسمیه ایلدی ٠

(مؤخراً (هولاندا) دولتی بو ولايتده تشكل اتمشدر .

۹۸۵م - ۳۷۵هـ) - عمان طرفنده فيلدن بيوجك بر قوش كوزيلوب اوچ كوندن صكره غيب اولدی .

۹۸۵م - ۳۷۵هـ) - روسلرك استانبول حمایه سنده اولان بلغارلره غلبه ايدوب رئيسلرينی يانبولی قلعه سنده توقيف ايلدیكی شرق ايمپراطورينك مسموعی اولدقده بر بيوك اردو كوندروب روسلرك (مجار) و (تاتار) و (روس) اقوامندن مرتب اوجيوز بيك كشيلك باردولرينی بوزدی .

۹۸٦م - ۳۷٦هـ) - فاس حاكمی (حسن بن كنون) ك اندلس دولتی حمايه سندن چيقوب استقلال قزانمق دعيه سنده دوشدیكنی اندلس صدر اعظمی (محمد المنصور) ايشتديكی كبی اوغلنی مستوفی عسكرله كوندروب جمعيتنی پريشان ومرقومی اخذ واعدام ايلدی .
(ادارسه حكومتنك ايكنجی حياتی دخی بو صورتله محو اولمشدر .

۹۸۷م - ۳۷۷هـ) - فرانسه حكومتی هر طرفدن اعدانك هجومی وقراللرك فقدان نفوذ واقتداری ملابسه سيله محو اولمق درجه سنه كلمشيكن (هوغ قاپت) نامنده بر قوتك اقدام وغيرتيله محافظهٔ وطن ميسر

اولدی . ومن قوم بالانتخاب قرال تعیین اولنوب حین وفاتنده ینه بر قاریشقلق اولمامق ایچون حیاتنده اوغلی (روبر) دخی شریك ایدلدی .

٩٨٨م - ٣٧٨ه) - بغدادده (شرف الدوله) نك امری وارباب معارفك همتیله بر رصدخانه یاپیلوب حرکات نجومیه ضبط اولنمغه باشلادی .

٩٩٠م - ٣٨٠ه) - غزنه ملکی (ناصرالدین سبکتکین) هندستانه سفر آچوب (غورك) دربندنده هندلیلری فنا حالده بوزدی . وبرقاچ قلعه لرینی ضبط وصنمخانه لرینی تخریب ایتدی واندن (افغانستان) و (بلخ) و (جند) طرفلرینه کیدوب اورالرلاهالیسنی دخی دائرهٔ اطاعته الدی .

- امرای آل بویه دن (ابوالفتح محمد) (حلوان) و (قیرمیسین) ایالاتنده (بنو عناز) نامیله بر کرد حکومتی تشکیل ایلدی واخلافی یوزاوتوز سنه پایدار اولدی .

٩٩٠م - ٣٨٠ه) - مصر شیخلرندن سیدالسادات دیمکله مشهور (ابوالحسین القرافی) حضرتلری وفات ایلدی .

٩٩١م - ٣٨١ه) - ملوك صفاریه دن

سیستان حکمداری (خلف) بر اوغلی عصیان ایتدیکیچون ودیکر اوغلی کرمان محاربه سنده مغلوب اولدیغیچون کندو الیله قتل ایلدی .

٩٩٣ م - ٣٨٣ ه) - بغدادده عجیب الشکل برآدم کتوریلوب یأجوج طائفه سندندر دیه‌رك هرکسه سیر ایتدیرلدی .

٩٩٥ م - ٣٨٥ ه) - شروان وباب الابواب حاکمی (میمون) ك همتیله کورجستان اهالیسندن برطاقی مسلمان اولدی .

٩٩٦ م - ٣٨٦ ه) - مشایخ صوفیه دن (قوت القلوب) صاحبی (ابوطالب محمد بن علی) بغدادده وفات ایلدی .

٩٩٧ م - ٣٨٧ ه) - اندلس حمایه سنده اولان فاس والیسی اولکی سنه متبوعنه عصیان ایدرك اوزرینه کوندریلان عسکری بوزدیسه ده بوسنه فنا حالده بوزیلوب فراره مجبور اولدی . واندلسلیلر بومظفریتی الی قیام الساعة اونوتمامق ایچون (طلیطله) ده برجسیم کوپری بنا ایتدی .

٩٩٨ م - ٣٨٨ ه) - غزنه ملکی ناصر الدین سبکتکینك بیوك اوغلی مشهور (یمین الدوله سلطان محمود) جلوس ایلدی .

۹۹۸ م — ۳۸۹ ﻫ) — ما وراء النهر ملكی امیر نوح سامانی توراننده واقع (بلاساغون) خاقانی شهاب الدین ایله پك چوق محاربه ایتدیکندن ضعفه دوچار اولمشیدی خاقان مومی الیه بوسنه مرقومك ضعفندن استفاده یه قیام ایدرك اوغلی (ایلك) خانی کلیتلو عسکر ایله بخارایه کوندردیکی کبی (سلطان محمود غزنوی) دخی بو طرفدن امیر مومی الیهه تابع اولان خراسان ولایتنه عسکر کوندروب محاربه به طوتشدی .

— (سلطان محمود غزنوی) خراسان قطعه سنی ضبط ایلدیکندن (عبد الملك بن نوح) سامانی مغلوب و مأیوساً بخارایه عودت ایدوب خراسانك الندن چیقدیغنی دوشینور ایکن (ایلك) خان دخی اوته طرفدن بخارایی صاردی واز وقت ایچنده آلوب عبد الملکی اسیر و سلطنتنی محو ایتدی . (ایلك خانك ماوراء النهرده تشکیل ایلدیکی ترك حکومتی ایکیوز یکرمی سنه قدر پایدار اولمشدر . (الی ۳۹۰ ﻫ)

۱۰۰۰ م — ۳۹۱ ﻫ) — اول وقت جهل و تعصبلری بر کمال اولان فرانسزلر میلاد (عیسا) نك اشبو بیکنجی سنه سنی دنیانك صوك کونی اعتقاد ایدرك پاپاسلرك تشویقیله کیمی مالرینی کلیساره وقف ایتمکه و کیمی ایشنی کوجنی براغوب قدس شریف زیارتنه کیتمکه قالقشدی و بو اعتقاد سائر اوروپا ممالکنه دخی سرایت ایدرك کلیسالر خیلی شیء قزاندی و صکره دن پاپاسلرك حیله سی اولدیغی آکلاشلدیسه ده ایش ایشدن کچدی .

١٠٠٠ م - ٣٩١ هـ) - علمای یهوددن مشهور (رابنو شلو ابساق) بو اثناده کسب اشتهار ایلدی .

١٠٠١ م - ٣٩٢ هـ) - (سلطان محمود) غزنوی محاربه‌ده طوتدیغی هند حکمداری (چیپالی) یی عفو واطلاق ایلدیسه‌ده مرقومه بو اسارت پك آغر کلدیکندن مملکتنه کیتدیکی کبی کندوسنی آتشه آتدی .

١٠٠١ م - ٣٩٢ هـ) - ایسلانده اهالیسندن (بی اورن) نامنده برقپودان چوقدنبرو نابدید اولان پدرینی ارامق اوزره بحر محیطه چیقوب کزر ایکن تصادف ایتدیکی هوا سفینه‌سنی برمدت جنوبه طوغری سوق ایلدیکندن امریقایی کوردیسه‌ده چیقوب کشف ایتمك میسر اوله‌مدی .
(امریقانك کشفی دها صکره‌در .)

١٠٠١ م - ٣٩٢ هـ) - اوروپای غربی قراللری اولکی مغلوبیتلرك آجیسنی چیقارمق اوزره اتفاق واندلس ممالکنه هجوم ایدوب مشهور (قلعة النسر) محاربه‌سنی قزاندیلر واندلس صدر اعظمی قهرمان زمان (محمد المنصور) هرنقدر بتون بتون مغلوب اولمدیسه‌ده شمدی‌یه قدر ایتدیکی محارباتك کافه‌سنده غالب کلدیکی جهتله بو مغلوبیتی قالدیره‌مدیغندن مماتنی حیاته تقدیم ویاره‌سنك باغنی چوزه‌رك قانی آقیده آقیده روحنی تسلیم ایلدی .

١٠٠٢ م - ٣٩٣ هـ) - انكلتره حكومتنه كركی
كبی ضعف كلدیكندن دانیمارقه قرالی (سنه وون)
انكلتره قرالی (آتلرد) ی جبراً تختندن ایندیروب یرینه
اوغلی (قانو) یی چیقاردی .

١٠٠٢ م - ٣٩٣ هـ) - سیستان حاكمی (حلف)
مقدما ایكی اوغلنی بردن اعدام ایدرك اهالینك
نفرتنی قزانمش ایدی . بوكره اهالیء مرقومه سلطان محمود
غزنوینك شوكت وعدالتنی ایشتدیكی كبی حاكم مومی
الیهی قوغوب سلطان مشار الیهه تسلیم اولدیلر .

- آل بویه دن مجد الدوله نك (اصفهان) والیسی
(علاءالدوله) اصفهان و (یزد) ده برحكومت مستقله
تشكیل ایلدی . واخلافی (كاكویه) نامیله قرق اوچ
سنه حكومت سوردی . (٣٩٤ هـ)

١٠٠٤ م - ٣٩٥ هـ) - حكمای اسلامیه دن
امام الریاضیین (ابو محمد مسلمه) ابن احمد المجریطی وفات
ایلدی .
(مجریط مادریدك معربیدر .

١٠٠٤ م - ٣٩٥ هـ) - شرق ایمپراطوری
واسیل منقرض اولان بلغار دولتنی احیایه قیام وبرچوق
ممالكی دوچار خسار ایدن باربار (شاموییل) ك اوزرینه
اقتحام ایلدیسه ده بوزیلوب قلبه یه رجعتدن بشقه برشیء

قرانەمدی ٠

١٠٠٥ م - ٣٩٦ هـ) - هندستانده واقع (مولتان) اهالیسنك كاملا تزندق ایلدیكی سلطان محمود غزنوینك مسموعی اولدقده، هندستانك غرب ایالتلرینی چیكنیەرك همان كیدوب (مولتان) و (كالبخار) و (كواكیر) قلعه وشهرلرینی اوردی واهالیسنی برچوق شرائطله برابر ویركویه ربط ایتدی ٠ وعودتنده تأمین تعهدات ایچون حكمدارلرینك برپرمغنی كسدیروب یاننده حفظ ایلدی ٠

١٠٠٥ م - ٣٩٦ هـ) - كبار مشایخ صوفیه دن (ابو العباس احمد الیسوی) حضرتلری وفات ایلدی ٠

١٠٠٥ م - ٣٩٦ هـ) - بنی امیه دن (ابوركوه) نامنده برآدم رقه دن دعوای خلافتله چیقوب اطرافی یاقدی یقدی وعاقبت مصرده طوتیلوب اعدام اولندی ٠

١٠٠٥ م - ٣٩٦ هـ) - سلطان محمود غزنوی هندستانده محاربه ایله مشغول ایكن اوجه بخارایی استیلا ایدن ملوك اترا كدن (ایلك) خانك خراسانه دخی تسلط ایلدیكنی خبر الدیغی كبی درحال كلوب وافغانلردن آلدیغی نفیر عامی دخی كندو عسكریله برلشدیروب بلخده خان مرقومی ومعاوننده بولنان ختن عسكرینی فنا حالده پریشان وكلدكلرینه پشیمان ایلدی ٠

۱۰۰۵ م - ۳۹٦ هـ) - هرات علماسندن وكبار مشايخ صوفيه دن شيخ الاسلام دينكله مشهور (ابو اسماعيل عبدالله) حضرتلرى دنيايه كلدى .

۱۰۰٦ م - ۳۹۷ هـ) - شيخ الامام وركن الاسلام (ابى عبدالله محمد) بن (يحيى) الجرجانى حضرتلرى وفات ايلدى .
(ترجيح مذهب ابى حنيفه) نام كتاب بوذاتك جملهٔ تأليفاتندندر .

۱۰۰۷ م - ۳۹۸ هـ) - بغدادده و سائر ممالك عراقده برزراع قارياغدى وقحط اولدى .

۱۰۰۷ م - ۳۹۸ هـ) - اندلس دولتنده پك بيوك موفقيتلرله صدارت ايدن مشهور (محمد المنصور) لك شهادتندن صكره اوغلى (عبدالرحمن) صدراعظم اولمش ايدى مرقوم غايت حريص اقبال برآدم اولديغندن ملك هشامى قانديروب كندوسنى ولى عهد ايتديردى ووارث سلطنت اولان محمد كيفيتى خبر آلديغى كبى بولنديغى ولايتدن كلوب (عبد الرحمانى) بعد الاعدام مقام صدارته اوتوردى .

- مرقوم محمد امور صدارتى برقاچ آى كوزل اداره ايتدى ومؤخرا پادشاهلغى قوروب اصلسزاوله رق ملك هشامك وفاتنى نشر واهالينك كندوحقنده نه سويليه جكلرينى تجربه ايلدكدن وهركسك ايليشكمسزلكنى

اکلادقدنصکره بزکون ملك هشامی حبسه القاواکا مشابه
بر بیکناهی احناق ایدوب اشته ملك هشام وفات ایتدی
دیه رك فریاده باشلادی وتخته چیقدی اوتوردی .

١٠٠٧ م - ٣٩٨ ﻫ) - سلطان (محمود غزنوی)
هندستان ملك اعظمی (ابرهمن پال) ایله (نهیم نقر)
قلعه سنده محاربه ایدوب نائل فوز وظفر اولدی .

١٠٠٩ م - ٤٠٠ ﻫ) - ملوك فاطمیه دن (حاکم
بالله) قدس شریفده کی قامه کلیساسنی هدم ایتدیردی .

١٠٠٩ م - ٤٠٠ ﻫ) - اندلس امراسندن
(سلیمان) (طلیطله) ده باشنه برچوق عسکر جمع ایدوب
و(قشتاله) قرالندن برطاقم عساکر معاونه جلب ایدوب اولکی
سنه اندلس تخت سلطنتنی غصب ایدن محمد ایله محاربه یه
طوتشدی . وانی قاچیروب کندوسی قرطبه ده تخته جلوس
ایتدی . واسلام ایکی طرف اولوب آره یرده برچوق قان
دوکلدی وقرطبه اهالیسنك اکثریسی فراره مجبور
اولدی .

- اندلس تختنی ضبط ایدن (سلیمان) اهالینك طوتومنی
بکنه مدیکندن فرار ایلدی . ومقدمجه فرار ایدن محمد
الغاصب طرفدارلری سایه سنده کلوب ایکنجی
دفعه اوله رق تخته اوتوردیسه ده اولکی

اعتباری بوله مدی . واهالی بیننه یننه بر بیوك تفرقه دوشدی .
نهایت مقدما حبس ایدیلوب وفاتی اعلان اولنان (هشام)
(وضع العامری) معرفتیله حبسخانه دن چیقار لدیغی
کبی هر کس ممنوناً بیعت ایدوب آسایش اعاده اولندی .
(الی ٤٣١ ھ)
(شوریقاچ سنه ظرفنده وقوعبولان اختلالات وهرج
ومرج اراسنده دوکیلان قان وکسیلان باشك حدو پایانی
یوغیدی .

١٠١٥ م - ٤٠١ ھ) - شرق امپراطوری واسیل
سلانیکده واقع (ایادیمتری) کلیساسنده دعا ایتدکدنصکره
(ترحاله یه) وانده ن قدس شریفه کیدوب بعض اصلاحات
اجرا ایتدکده ایکن بلغارستان حکمداری (شامو ییل)ك
صارقندیلغنی خبر الدیغی کبی کلوب دفع وتنکیلنه موفق
اولدی وفضله اوله رق (قره فریه) و (وودینه)
و (اسکوب) وحوالیسنی دخی الدی .
(کلیسای مذکور شمدی قاسمیه جامعیدر) .

١٠١٥ م - ٤٠١ ھ) - سنت (آتیین) مجارلرك
برنجی قرالی اولدی وزماننده بلغارلر بونك تحت
تابعیتنه کیردی .

١٠١١ م - ٤٠٣ ھ) - شیخ المحققین (عبد الرحمن)
بن محمد ابن عیسی حضرتلریله هرات علماسندن ومشایخ
کرامدن (خواجه یحیی) بن عمار الشیبانی حضرتلری

وفات ایلدی ٠
(خواجه یحیی حضرتلری دائما کرسیده وعظ ونصیحت ایدر ٠ و (قاضی ابوعمرو) و (بسطامی) کبی ذاتلر مجلسنده بولنورایدی ٠

١٠١٢ م - ٤٠٣ ه) - محدثیندن (ابواسحق ابراهیم) بن (عبدالله) المعروف شامشر یفده وفات ایلدی ٠ (اصلی اندلسدندر ٠

١٠١٢ م - ٤٠٣ ه) - امرای آل بویه‌دن (سند الدوله) خدمات سابقه‌سنه مکافاتا ویریلان (حله) ایالاتنده استقلال پیدا و (بنومزید) نامیله بر حکومت تشکیل ایلدی ٠ واخلافی یوز اللی بش سنه پایدار اولدی ٠

١٠١٢ م - ٤٠٣ ه) - ترکستان ملکی (طغان خان خیلی زماندنبرو محاربه ایتدیکی خراسان حکمداری (یمین الدوله) یه خبر کوندروب ایکیمزده مسلمان اولدیغمز حالده بویله بر بریمزی قیره جقمزه بریمز دینسز هندیلرله ودیکریمز دینسز ترکارله محاربه ایدوب ماجور اولسه‌ق دها کوزل اولمزمی دیمسی اوزرینه (یمین الدوله) راضی اولوب عقد مصالحه ایتدیلر ٠

١٠١٢ م - ٤٠٣ ه) - اندلس تختنی غصب

ایدوب اول‌کی سنه فرار واوته ده برو ده نهب وغارتله خلقی اضرار ایدن (سلیمان) بوکره (قرطبه) یه کلوب تکرار تختی ضبط ایلدی · و وقوعبولان قارغشه لقده نیجه علمای بنام وارباب صنایع وعوام ملك هشام ایله برابر اعدام اولندی · وقرطبه شهری اوچ کون یغما واحراق ایله ویرانه یه دوندی ·

۱۰۱٤ م ـ ٤٠٥ هـ) ـ شرق ایمپراطوری واسیل بلغار به ده طوتدیغی اون بشبیك بلغاری کوزلرینه میل چکه‌رك هر یوز نفرینی بر کوزلی یه یدیره‌رك مملکتلرینه کوندردی · وبو ظلمی کورن بلغارلر وبو سنه ایلرکورکورینه رو ملرله اوغراشوب کورا ولقدن انقیاد خبرلی اوله‌جغنی اکلادیلر ·

۱۰۱٤ م ـ ٤٠٥ هـ) ـ فریدالعصر شیخ (ابوعلی دقاق) حضرتلری نیسابورده وفات ایلدی ·

۱۰۱٥ م ـ ٤٠٦ هـ) ـ سلطان محمود غزنوی بو سنه دخی هندستانه کیدوب ابتدا افغانلری تأدیب وصکره (ماردین) و (تاتشیر) و (کشمیر) و (ماحون) و (قنوج) و (ابس) ممالکنی غارت ایلدی · وهند ملك اعظمی (تروچپالی) یی بوزوب پك چوق غنایمه مالك اولدی ·
(افغانلر بو سنه دن اعتباراً اسلامی قبوله باشلامشلردر ·

١٠١٥ م - ٤٠٦ ه) - مغرب زمينده بولنان اسلام شمدى يه قدر حنفى المذهب ايكن بو كره افريقيه حاكمى (ابو تميم) ك امريله جمله سى مالكى اولدى .

١٠١٥ م - ٤٠٦ ه) - شيخ ابو حامد الشافعى حضرتلرى وفات ايلدى .

١٠١٥ م - ٤٠٦ ه) - روسيه ايمپراطورى (ولاديمير) وفات ايدوب اون ايكى اولادى قالدى . و بونلردن (يار وسلاو) ابتداى امرده عمزاده سيله اوغراشوب تخت ايمپراطورى يى قورتاردى ومستقل حكمدار اولديسه ده برازصكره قرنداشلرينك هربرى برر مملكتده استقلالنى اعلان و بوجهتله روسيه ممالكى كوچك كوچك برچوق پرنسلكره انقسام ايلديكندن دكرى قالمدى . (مرقوم (ولاديمير) روسيه ممالكنه خرستيانلغى كوتورديكندن روم ملتى بيننده عزيزدن صايلور .

١٠١٦ م - ٤٠٧ ه) - بيت مقدسده اولان صخرة اللهك قبه سى منهدم اولدى . وفن جبر ومقابله ده مؤلف اول ديمكه شايان اولان خواجه (فخرالدين) حضرتلرى وفات ايلدى .

١٠١٦ م - ٤٠٧ ه) - سجليا ده بولنان عربلرناپولى جوارنده واقع (سالرن) شهرينى (وطوسقانه) يى

دخی تضییق ایتدیلر لکن برشیئه موفق اوله مدیلر .

١٠١٦ م - ٤٠٧ هـ) - یمن حکمداری کوچك برچوجق اولدیغندن ایکی کوله‌سی حکمدار اولمق ایچون بیچاره‌یی دیوار ایچنه اوره‌رك تلف ایتدیلر . واهالینك انتخابیله (نجاح) نامنده برذات حکمدار اولدیغندن اوخائنلر آرزولرینه نائل اوله مدیلر وعاقبت ایش طویلوب کندولرینده جزای مذکورك مثلیله مجازات اولندیلر .

١٠١٦ م - ٤٠٧ هـ) - قریم شبه جزیره‌سنی مرکز اتخاذ ایدن حزر حکمدارلغی ممالکنك غرب جهتنی مقدما (پاچیناق) طائفه‌سی ضبط ایتدیکی کبی بوکره ممالك سائره‌سنی دخی (کیو) دوقه‌سی برنجی (سویاتو پولق) استیلا ایلدیکندن طائفهٔ مرقومه طاغیلوب ایچلرندن برطاقی پاچیناق ترکلری ارەسنه ودیکر طاقی قبائل متجاورهٔ سائره‌یه قارشدی .

١٠٢٠ م - ٤١١ هـ) - امیر الکلامین فردوسیٔ طوسی حضرتلری وفات ایلدی .

(اسمی حسن بن اسحقدر .

١٠٢٠ م - ٤١١ هـ) - (بوسنه) و (خروات) و (برم) طائفه‌سی شرق ایمپراطوری واسیله اطاعت ایتدی . و (ابازیخ طائفه‌سی دخی اطاعتدن خروج اتمك

استدیسه ده واسیل کیدوب اوته سنی بری ایتدی وصوه یه صوه یه تربیه سنه موفق اولدی ٠

١٠٢٣ م ـ ٤١٤ ه) ـ حلبده (بنی مرداس) نامیله برحکومت تشکل ایدوب اللی سنه پایدار اولدی ٠

١٠٢٥ م ـ ٤١٦ ه) ـ سلطان محمود غزنوی بوسنه ده دخی هندستانه سفر ایدوب هند مجوسیلرینك کعبه سی حکمنده اولان (سومناط) شهرینی استیلا وغارت ایلدی ٠ ومجوسیلر شهر مذکورده اولان بیوك بتی پك بیوك ومقدس بیلدکلرندن اورایه کمسه برشیء یاپه من و بوته کمسه طوقونه من اعتقادنده ایکن مملکتك بوصورتله دوچار خسار اولدیغنه وقوجه بتك بویله یغماکرانلنه دوشوب التون وکموش ومجوهراتله یاپلمش قولی وقفادی قیرلدیغنه فوق الغایه تعجب وتأثر ایلدیلر ٠

١٠٢٧ م ـ ٤١٨ ه) ـ سلالهٔ عباسیه دن شروان حکمداری (منوجهر) لك زوجه سی قوجه سنك فرارده اولان قرنداشی علی بی برصندق دروننده حرمسرایه الوب قوجه سنك اعدامنی تکلیف ایلدی ٠ واودخی کندو قلجیله قرنداشنك اوزرینه حمله ایتدیسه ده تلاشله برشیء یاپه مدیغندن خائنهٔ مرقومه همان جاریه لر واسطه سیله قتل ایتدیردی وعلی بی تخته اجلاس وزوجیته قبول ایلدی ٠

١٠٢٩ م ـ ٤٢٠ ه) ـ ترك طائفه سندن بربیوك قبیله نك رئیسی (سلجوق) مقدما قبیله سی خلقیله

ماوراءالنهره کلوب ساکن اولمش وملوك سامانیه یه پك
چوق خدمتلر ایدوب استقلال بولمشیدی مرقومك حفیدی
(طغرل) بك بوکره سلطان (محمود غزنوی) نك اوغلی
مسعوده غلبه ایدوب خراسانك اکثری محللرینی الدی .
وسلطنت سلجوقهٔ ایرانیه یه وضع اساس ایلدی .
(سلطنت سلجوقیه نك اصل تشکلی ٤٢٨ تاریخنده
نیشابورده در .

١٠٣٠ م - (٤٢١ هـ) - جامعهٔ شارحی
(احمد ابن محمد المرزوقی) وطب النبوی صاحبی (ابی نعیم
احمد بن عبدالله) الاصفهانی وفات ایلدی . (قول دیکر
٤٢٢ هـ)

١٠٣٠ م - (٤٢٢ هـ) - ٣٣٤ تاریخنده
بغداد تخت خلافته جلوس ایدن (مطیع) ٢٩ سنه
و (طایع) ١٨ سنه و (قادر) ٤١ سنه حکومت
سوردی . و بوکره مرقوم قادر وفات ایلدیکندن یرینه
(قائم بامر الله) جلوس ایلدی .

١٠٣٠ م - (٤٢٢ هـ) - اندلس ولایات والیلری
اولدقلری محللرده کندولرینه بر حکمدار سوسی
ویرەرك اوامر مرکزیه یی طانیمامغه ومرکز دخی انلر
حقنده عجزینی اعترافه باشلادیغندن ایش طبیعتنه
براغیلوب نهایت بوحال اندلس حکومتنك اون قسمه
انقسامنی مؤدی اولدی .
(بونلر (قرطبه) و (اشبیلیه) و (بطلیوس)

و (طليطله) و (سرقسطه) و (بلنسيه) و (مايورقه) و (مرسيه) و (مريه) و غرناطه) حكومتلريدر.

١٠٣٠ م - ٤٢٢ هـ) - آل سبكتكيندن مشهور (سلطان محمود غزنوى) وفات ايدوب يرينه اوغلى (جلال الدين) جلوس ايلديسه ده عشرته انهماكى سببيله حسن اداره يه مقتدر اوله مديغندن برقاچ آى صكره خلع اولنوب يرينه قرنداشى سلطان (مسعود) اجلاس اولندى.

١٠٣٣ م - ٤٢٥ هـ) - غوث الزمان شيخ (ابو الحسن الخرقانى) حضرتلرى وفات ايلدى.

١٠٣٤ م - ٤٢٦ هـ) - شيخ ابو اسحق (ابراهيم بن شهريار) كازرونى. ومفسرين كرامدن (امام ثعلبى) حضراتيله اندلس شعراى مشهورهسندن (ابن شهيد) وفات ايلدى.

١٠٣٥ م - ٤٢٧ هـ) - رئيس الحكما (ابى على حسين بن عبدالله) وفات ايلدى.

١٠٣٦ م - ٤٢٨ هـ) - السلجوقدن (طغرل بك) بوكره نيشابورى دخى الوب سكز سنه اول اساسى قونمش اولان سلطنت سلجوقيهٔ ايرانيه يى تشكيل ايلدى. واخلافى يوز التمش سنه پايدار اولدى.

۱۰۳۷ م - (٤٢٩ ﻫ) - روملر مقدما هدم اولنان قامه کلیساسنك انشاسنه رخصت ویرلدیکی حالده بشبیك اسیر ویره جكلرینی مصر حكمدارى فاطمیه دن (مستنصر) ه تعهد وعقد مصالحه ایلدیلر . واسیرلری ویروب کلیسایی یاپدیردیلر .
(اوچ سنه صکره ینه اعلان حرب اتمشلردر .)

۱۰۳۷ م - (٤٢٩ ﻫ) - جرمانیا وایتالیا ایمپراطورلغنه اوچنجی (هانری) انتخاب وتعیین اولندی وشمدی یه قدر پاپالرك نفوذی ایمپراطورلرك نفوذینه غالب ایکن بوذاتك همتیله امر برعکس اولدی . وجرمانلر بوهمیا دوقه سندن ویرکو المغه باشلادی .

۱۰٤۰ م - (٤۳۲ ﻫ) - روملر مصرلولرله یعنی ملوك فاطمیه دن سلطان (مستنصر) ایله اولان معاهده یی فسخ ایدرك شام اوزرینه یوریدیلرسه ده برشی یاپه میوب ینه رجعته مجبور اولدیلر واثنای رجعتده همان جمله سی خاك مذلته دوشدیلر .
(ایمپراطور اسیردوشن عمیسنی مؤخرا برچوق مال اعطاسیله قورتارمشدر .)

۱۰٤۱ م - (٤۳۳ ﻫ) - سلجوقیلردن الب ارسلانك برادری (قاورت) یاخود (قره ارسلان)

برادری طرفندن کرمان والیسی ایکن اطاعتدن چیقوب استقلالنی اعلان ایلدی ٠

(بوذات برادریله وخلفی ملکشاه ایله بالدفعات محاربه ایدوب عاقبت یقالانه ویرمش وکندو یابی کریشیله کندوسنی اختناق ایدوب غوغای جهاندن قورتلمش (٤٦٦ ﻫ) واخلافی کرمانده آل سلجوقه اطاعتله ٥٨٣ تاریخنه قدر حکومت سورمشدر ٠

١٠٤١ م ـ (٤٣٣ ﻫ) ـ اهل اسلام آن بآن ترقی اتمکده ایکن خرستیانلرك بویله بربریله اوغراشوب طورملری لایق اولمدیغنی و برمصالحهٔ عمومیه عقدی مناسب اوله‌جغنی پاپا حضرتلری اخطار وتوصیه ایتدیکنه بناء اوروپا دولتلری متارکهٔ آلهیه نامیله برمعاهدهٔ عمومیه تنظیم ایلدیلر ٠

١٠٤١ م ـ (٤٣٣ ﻫ) ـ سلطان (مسعود غزنوی هند سفرینه کیدرکن دمغانده (انوشتکین) قرشولیوب اردوسنی بوزدی و بیچاره تهی دست عودت ایدرکن کندوسنده بعض خائنلر قتل ایلدیکندن برادری محمد تخت سلطنتی یقالدی ٠ ومقتول مرقومك اوغلی دخی مرقومی طرد ایدوب کندوسی اوتوردی لکن تخت اکا دخی قالمدی ٠

١٠٤١ م ـ (٤٣٣ ﻫ) ـ اندلسده (لزبونه) اهالیٔ اسلامیه‌سندن سکسان کشی برقاچ سفینه‌یه راکب

اولەرق بحر محيطك ايلروسنى كشفە كيدوب برچوق آطەلر
كوردكدنصكرە عودت ايلديلر ٠
(بونلرك كوردكلرى آطەلر (ماور) و (عاسور) اطەلرى
اولديغى مؤخراً اكلاشلمشدر ٠

١٠٤٢ م ـ ٤٣٤ هـ) ـ دانيـارقەخاندانندن
انكلترە قرالى (هارديقانو) تك وفاتى وساقسون خاندانندن
(ادوار) ك قرال انتخابى مناسبتيلە انكلترە حكومتى دانيارقە
نفوذندن قورتلدى ٠

١٠٤٣ م ـ ٤٣٥ هـ) ـ طـائفـهٔ اتراكدن
بشبيك قدر خانە خلق بركونده مسلمان اولدى ٠

١٠٤٤ م ـ ٤٣٦ هـ) ـ (تلقيح العين فى اللغة)
نام كـتـابك صـاحبى (ابى غالب بن غالب القرطبى)
وشيخ الامام (ابومحمـد المكى بن ابى طـالب الحمـوش)
حضرتلرى قرطبەدە وفات ايلدى ٠ (قول ديكر ٤٣٧ هـ)

١٠٤٧ م ـ ٤٣٩ هـ) ـ تكملە وتجريد صاحبى
ابوالحسن (عبـدالرحمن القـدورى) حضرتلرى وفات
ايلدى ٠

١٠٤٨ م ـ ٤٤٠ هـ) ـ آل سلجوقدن ايران
حكمدارى سلطان (طغرل) ك برادرى (ينال) بك شرق

ايمپراطوريك اسپانيه اولان اكثر ممالكنى چيكنيه‌رك طربزونه قدر كلوب يوز بيك اسير واون بيك عربه طولوسى اشياى نفيسه واون يدى بيك زره و برچوق حيوانات اغتنام ايلدى · واسيرلر ايچنده اولان بر معروف ذاتك اطلاقنى ايمپراطور رجا ايلديكندن (طغرل) بك بلا فديه ويردى وايمپراطور دخى مقابله استانبولده‌كى عرب جامعنى اعمار وتزيين ايلدى · (الى ٤٤٣ هـ)

١٠٤٨ م - ٤٤٠ هـ) - سلطان العشق والحقيقه شيخ (ابوسعيد) ابن ابى الخير حضرتلرى خراسانده وفات ايلدى ·

١٠٥١ م - ٤٤٣ هـ) - بغدادده اهل سنت ايله شيعيلر بيننده ماتم عاشورادن طولايى برفتنه ظهور ايلدى · وبعض سفها امام (موسى الكاظم) حضرتلرينك مشهد عاليلرينى ياقدى ونهايت شيعيلر مغلوب اوله‌رق غوغا ياصلدى ·
(بوخصوص ٤٢١ و ٤٤١ تاريخلرنده دخى برطاقم اختلاللره سبب اولمشيدى ·

١٠٥١ م - ٤٤٣ هـ) - اصفهان نيجه مخاربه‌لردن صكره سلجوقيلرك النه كچوب پاى تخت اتخاذ اولندى (واذربايجان) و (شروان) و (تبريز) حاكملرى سلجوقيلره اطاعت ايتدى ·

١٠٥٢ م - ٤٤٤ هـ) - سجليا جزيره سنده

بولنسان (بنی کلاب) حکومتی رقابت بلیه سیله ضعفه دوچار اولدی . وایتالیایه هنوز یرلشمش اولان نورماندلر سیچلیانی حرباً ضبط ایلدی .
(پاپا بونلرك رئیسی اولان روژه یه بوخدمتندن پك زیاده ممنون اولدیغیچون قراللق عنوانی ویرمشدر) .

١٠٥٤ م - ٤٤٦ ﻫ) - روسیه حکوماتندن (کئیف) دوقه لغی ایچه کسب اقتدار وتفرد اتمکده ایکن (باروسلاف) نام دوقه نك ممالکنی اولادی بیننده تقسیم ایدیشی بادیء تأخر اولدی .

١٠٥٥ م - ٤٤٧ ﻫ) - سلطان (طغرل) سلجوقی کعبه یوللرینی تعمیر بهانه سیله بغداده کلوب باب الشماسی یه قوندی . وخلیفه ایله کورشدی . و برقاچ کون صکره چارشوده عسکری ایله برلو بیننده ظهور ایدن منازعه بربیوك مقاتله ویغمایه سبب اولدی .

- سلطان (طغرل) سلجوقی اون اوچ آی بغدادده اوتوردقدنصکره امر نبوی ایله قالقوب موصله کتدی و (موصل) و (سنجار) و (دیار بکر) ولایاتنی بعدالاستیلا ینه بغداده کلوب خلیفه نك قزینی الدی . وخلیفه نك وقزینك کوستردیکی کبر وعظمتلره صبر وتحمل ایتدی . وپادشاه شرق وغرب عنوانته نائل اولدی . (٤٤٨ قول دیکر ٤٤٩ ﻫ)

۱۰۵٦ م - ۸٤٤ هـ) - المانیا ایمپراطوری اوچنجی (هانری) دن صکری دردنجی (هانری) جلوس ایلدی .
(بوذات مدت سلطنتی اولان اللی سنه ظرفنده المانیا دره بکلرینه کندوسنی طانتدیرمق ایچون پك چوق محاربه ایتمش وبالعکس دره بکلری اولکندن زیاده استقلال بولمشدر .

۱۰۵٦ م - ۸٤٤ هـ) - شیخ الامام (ابی الفرج محمد) البغدادی حضرتلری وفات ایلدی .

۱۰۵٦ م - ۸٤٤ هـ) - اقصای مغرب زمینده بدویت اوزره امرار وقت ایدن قبائل عربك دینلرینی تصحیحه همت ایدن (ابو بکر) مراکشده (ملثمین) یاخود (مرابطین) نامیله برحکومت تشکیل واستقلالنی اعلان ایلدی .
(بوذات مؤخرا جزایری دخی الوب اخلافی طقسان درت سنه پایدار اولمش وبرارالق سبته دن اندلس یقاسنه دخی کچوب حکومات متعدده اسلامیه یی خرباً تضییق ایلمش وخیلی ممالکی اداره واحده التنه المشدر .

۱۰۵٦ م - ۸٤٤ هـ) - قونرکوچر قبائل اکراددن (شبانکاره) دیدکاری قبیله جسیمه شمدی یه قدر ملوك سلاجقه حمایه سنده ایکن بوکره ایرانده استقلالنی اعلان ایلدی . واخلافی ایکیوز اوتوز سنه پایدار اولدی .

۱۰۵۸ م - ٤٥٠ ه) - بغدادده اولان رافضیلر زیاده‌سیله یوز بولدیغی و بو یوزدن برچوق اویغونسزلقلر وقوعه کلدیکی جهتله خلیفه (قائم) بعض تدابیره قیام ایلدی . و بوصره‌ده اذان محمدی‌یه (حی علی خیر العمل) لفظنی علاوه ایتدیردی .

- رفض والحادی تعمیم قصدیله خروج ایدن (ارسلان البساسیری) مصردن بغداده کلوب خلق مصر خلیفه‌سی (مستنصر) ه بیعت ایچون تشویقه باشلادی . و باشنه طوپلادیغی رافضیلرله خلیفه (قائم) ک سراینی یغما و کندوسنی توقیف ایتدیسه‌ده ایران حکمداری (طغرل) شاه سلچوقی یتیشوب بجا زه‌بی قورتاردقدنصکره ارسلانی اعدام ایلدی .

۱۰۶۳ م - ٤٥٥ ه) - یمن وحوالیسنده (بنوصلیح) نامیله برعرب حکومتی تشکل ایتدی . و بوکا متابعت ایدنلر ملاحدهٔ اسماعیلیه‌دن اولوب اخلافنک برارالق شامده و مصرده دخی شعبه‌لری بولندیسه‌ده حکومتلری چوقلق دوام ایده‌مدی .

۱۰۶۳ م - ٤٥٥ ه) - سلطان (طغرل) سلچوقی بغداددن (ری) یه عودت ایتدکدنصکره یتمش باشنده وفات ایدوب یرینه اوغلی (سلیمان) شاه جلوس ایلدیسه‌ده خراسان والیسی اولان و ولی عهد بولنان دیکر

اوغلی (الب ارسلان) برادرینك بوحقسزلغی اوزرینه (ری) یه کلوب وحرقومی جرأ اخذ واختناق ایدوب تخت حکومته اوتوردی وهرکسی کندوسندن خشنود ایتدی ۰

١٠٦٣ م ـ (٤٥٦ هـ) ـ سلطان (الب ارسلان) سلجوقی اناطولیده استقلال دعواسنده دوشن عموجه زاده‌سی (قتلمش) ك عائله‌سنی جرأ بتوردکدنصکره اذربایجان حاکمیله بالاتفاق کرجستان اوزرینه یوریوب مشهور (آنی) قلعه‌سنی آلدی لکن هجوم اثناسنده جندقلر طولوسی آدم تلف ایتدی وآسیای وسطاده حکومات متفرقه اداره سنده اولان ممالکك کیمنی جرأ وکیمنی صلحاً وکیمنی دخی صهریت پیدا ایدرك ارثاً استیلا ایدوب کندو ممالکنه الحاق ایلدی ۰

١٠٦٦ م ـ (٤٥٩ هـ) ـ سلطان (الب ارسلان) سلجوقینك وزیری مشهور (نظام الملك) بغدادده مشارالیه نامنه بر جسیم مدرسه یاپدیروب ابواسحق شیرازی‌یی مدرس تعیین ایلدی ۰
(اشبو نظامیه مدرسه‌سی حالا موجوددر ۰

١٠٦٦ م ـ (٤٥٩ هـ) ـ انکلتره‌ده حکومت ایدن ساقسون خاندانی قرال (هار والد) ك وفاتیله ختام بولوب مشهور برنجی) کلیوم) ك اقدامیله (نورماندیا) خاندانی میدانه چیقدی ۰

١٠٦٧ م – (٤٦٠ هـ) – زلزله ده شدید بر حرکت ارض وقوعبولوب یکرمی بشبیك کشی بنا التنده قالدی ودریا برکوناك مسافه یه قدر چکلدیکی جهتله اشیا طوپلامق ایچون کیدنلردن برچوق کسه غرق اولدی و مصرده درت سنه دنبرو دوام ایدن قحط مناسبتیله نیجه یوز بیك کشی آچ قالوب انسان وحیوان لاشه سی یه‌رك وفات ایلدی .

١٠٦٧ م – (٤٦٠ هـ) – بنو موسی سلاله سندن اولان حاکمی طرد ایدرك حرمین الشریفین حکومتنی درعهده ایدن ساداتدن (ابوهاشم محمد) خطبه‌دن ملوك فاطمیه نامنی چیقاروب (الب ارسلان) سلجوقی نامنی یاد و بغداد خلافتی حمایه سنده اولدیغنی اشعار ایلدیکندن مظهر اکرام اولدی واخلافی بو وجهله یوز اوتوز سکز سنه حکومت سوردی .

١٠٦٨ م – (٤٦١ هـ) – خلیفه (قائم) اختلالات داخلیه دن وعسکری طاقندن بیزار اولدیغنه بناء بتون ممالك اسلامیه نك حکومت مادیه سنی سلطان (الب ارسلان) سلجوقی یه ویردی . وبو وجهله سلطنت سلجوقیه بیوك برقوته مالك اولدی .

١٠٦٩ م – (٤٦٢ هـ) – روم شرقی قرالی (رومانوس) یاخود (رومن) ك فرنکلردن وکورجیلردن آلدیغی عساکر معاونه وتدارك ایتدیکی ایکیوز

بیك عساكر مرتبه ایله ممالك اسلامیه یه هجوم ایتدیکی
خویده سلطان (الب ارسلان) سلجوقینك مسموعی
اولدقده یاننده بولنان یکرمی بیك کشیله وکال یأس
ونومیدی ایله قارشولغه مجبور اولدی . و بعنایة الله
تعالی محاربه یی قزاندی . وقرال مرقومی اسیر ایتدی .
(الب ارسلانك غوغایه کیررکن طپراقلر اوستنه قپانه رق
جناب حقه ایتدیکی تضرع ونیازو عسکره و یردیکی قوماندا
تفصیل اولنمش اولسه طاقت کاور شیئ دکلدر .

ـ (الب ارسلان) روم شرقی قرالنی چادرینه جلب
ایدوب اکر سن بنی طوتمش اولسه ك نه یپار ایدك دیدکده
قرال (بنی تحقیر لازم دکل نه یپاجق ایسه ك یاپ سن بنم
الیمه دوشه ایدك حالك یمان اولور ایدی) دیدی وبونك
اوزرینه (الب ارسلان) دخی سائر اسرا ایله برابر
قرال مرقومی اطلاق ایدوب مروت نضل اولدیغنی کوستردی
وقرال دخی اللی سنه ایچون رمتارکه امضا ایوب وهرسنه
برملیون اللی بیك التون ویرکو ویرمکی تعهد ایتدی .

۱۰۷۰ م ـ (٤٦۳ هـ) ـ اندلس فضلاسندن
(ابن زیدون) دیمکله معروف شیخ (ابو الولید احمد بن
عبدالله) اشبیلیه ده وفات ایلدی .
(ابن زیدون سلاله سی بوذاتدن ابتدا ایدر .

۱۰۷۰ م ـ (٤٦۳ هـ) ـ مؤلفین کرامدن
خطیب بغدادی دیمکله مشهور (امام ابو بکر) احمد بن

علی حضرتلری وفات ایلدی ٠
(المتفق والمتفرق) نام کتاب بونلرك جمله ٔ آثارندندر

١٠٧١ م - ٤٦٤ ه) - مقدما تبریزده ترکمان مکتب خواجه سی ایکن محاربانده یرارلغی ظاهر اولدیغنه بناء سلطان (الب ارسلان) سلجوقینك حسن توجهنی قزانمش اولان امیر (دانشمند) سلطان مشارالیه طرفندن احسان اولنان (سیواس) و (نیکسار) و (توقاد) و (البستان) و (ملاطیه) سنجاقلرنده حکومت (دانشمندیه) یی تشکیل ایلدی ٭ واخلافی یوز التی سنه پایدار اولدی ٠

ـ دولت سلجوقیه امراسندن (ارتق) بن اکسك (ماردین) ولایتنه بالاستقلال والی اولدی ٠ ومؤخرا (قدس) شریف دخی داخل اولدیغی حالده سلاله سی (سقمان) و (ایلغاز) نامنده ایکی شعبه یه منقسم اولهرق اوچیوز اللی سنه قدر حکومت سوردی و (وارزنجان) و (کماخ) ولایتلری والیسی امیر (منکوجك) ك سلاله سندن کلنلر دخی یوز اوتوز درت سنه حکومت ایتدی ٠

١٠٧٢ م - ٤٦٥ ه) - پهلوان زمان سلطان (الب ارسلان) سلجوقی عصیان ایدن ماوراءالنهر والیسی ایله محاربه ایدرکن کوجندردیکی برضابطی یدیله شهید اولوب یرینه اوغلی (ملکشاه) جلوس ایلدی ٠

١٠٧٢ م - ٤٦٥ هـ) - امام اهل طريقت شيخ (ابو القاسم قشيرى) حضرتلرى وفات ايلدى ·

١٠٧٣ م - ٤٦٦ هـ) - مشهور (هيلدبراند) رومانك بيوك قاردينال جمعيتنده كندوسنى يدنجى غراغوار عنوانيله پاپا انتخاب ايتديردى · واوقته دك وار زوايتديكى وجهله قراللر پاپا انتخابى حقوقنى وبتون قتولك حكمدارلرينك نفوذ روحانيسنى الغايه متعلق اسبابك تحرى وتهيه سنه باشلادى واز وقت ايچنده باشه چيقاردى ·

١٠٧٣ م - ٤٦٦ هـ) - طبرستانده مقدما منقرض اولان حكومت باونديه سلاله سندن (حسام الدوله شهريار) شمدى يه قدر بركوشه ده متوارى واجدادينك سلطنتنى احيايه مترصد ايكن بوكره (ديالمه) دولتنه طارى اولان ضعفدن استفاده ايدرك (طبرستانه) مالك اولدى · واحياسنه موفق اولديغى باونديه طبقهٔ ثانيه سى يوز قرق سنه دوام ايتدى ·

١٠٧٤ م - ٤٦٧ هـ) - خليفه (قائم) قان آلديردقدنصكره ياتوب اويقوسى ايچره قانى بوشانديغندن وفات ايلدى · وحفيدى (مقتدى) خليفه اولدى ·

١٠٧٤ م - ٤٦٧ هـ) - سلطان (ملكشاه)

سلجوقی بالجمله امور دولتی پدرندن قالمه وزیری مشهور (نظام الملك) ك یدكفایتنه تسلیم ایدوب (سن بنم و پدریمك وزیر امینیسك وملكمزك اداره‌سی سنك تدبیرینه وابسته اولدیغندن اشته كافهٔ اموری سكا تفویض وسنی (اتابك) دولت اتخاذ ایتدم) دیه‌رك رسم تودیعی اجرا ایلدی .

ـ شمدی یه دكین شمس برج حوتك نصفنه كلدیكی زمان نوروز اعتبار اولنمقده ایكن بوكره (ملكشاه) سلجوقینك وزیری (نظام الملك) امری وحكمای عصرك تنسیبیله رأس حمله تحویل اولندی . و (عمر الخیامی) و (ابو المظفر الاسفرائنی) كبی ذواتدن مركب تشكیل اولنان جمعیت علمیهٔ بر رصد جدید ترتیبنه وعلم هیئت وفلسفه‌نك توسیع وتصحیحنه مباشرت ایلدی .

۱۰۷۶ م - ۴۶۹ هـ) ـ بغدادده حنبلیلر ایله اشعریلر بیننده برمسئله‌دن طولایی ظهور ایدن نزاع بیوملك اوزره ایكن باصدیرلدی .

۱۰۷۶ م - ۴۶۹ هـ) ـ حكمای یهوددن قرطبه‌لی (راینوموسه) دنیایه كلدی .

(بو آدم اندلسده تحصیل علم ایتدكدنصكره (مصره) هجرت ایدوب سلطان صلاح الدینك طبابت خدمتنده بولنمش وطب اوزرینه خیلی كتاب تألیف ایلمشدر .

١٠٧٦ م - ٤٦٩ هـ) - پاپا برنجی (غراغوار) نفوذینك درجهٔ تأثیرینی اکلامق وجرمانیا قرالی دردنجی (هانری) یی قنادی التنه آلمق ایچون روما یه دعوت ایتدی وقرال دخی مرقومك بوجرأتنه حدتلنوب عزل ایتمك ایستدیسه‌ده مرقومك حواریوندن (پتروسه) خطاباً دعا صورتنده وقرالی آفروس یولنده یازوب اعلان ایتدیکی جوابنامه ملته پك زیاده تأثیر ایلدیکندن (هانری) یالکز قالدی وعاقبت کمال عجز وتواضعله اعتراف قصوره مجبور اولدی .

١٠٧٧ م - ٤٧٠ هـ) - سلطان ملکشاه سلچوقی طرفندن (حلب) فتحنه کوندریلان (تاج الدوله تتش) یاخود (تکیش) برمدت محاصره ایله (حلبی) وبلاد سائره‌یی الوب والی صفتنده حکمدارلغنی درعهده ایلدی . (مرقوم ملکشاهك وفاتندن صکره استقلالنی اعلان اتمش . وسلچوقیهٔ شام شعبه سنی تشکیل ایدوب اخلافی قرق برسنه حکومت سورمشدر .

(اشبو (تاج الدوله) متوفی الب ارسلانك اوغلیدر .

١٠٧٨ م - ٤٧١ هـ) - امام ابو المظفر (طاهر بن محمد الاسفرائنی) وفات ایلدی .

(تبصیرفی الدین وتمییز الفرقة الناجین عن الفرق الهالکین) نام کتاب مستطابه بوذاتکدر .

١٠٨٣ م - ٤٧٦ هـ) - فقهاء شافعیه‌دن شیخ الامام ابو اسحق (ابراهیم بن محمد الشیرازی)

حضرتلری وفات ایلدی .
(مهذب فی الفروع) نام کتاب بو ذاتکدر .

١٠٨٣ م - ٤٧٦ ه) - سلطان ملکشاه (سلجوقی) اثنای محاربه ده روملره اسیر دوشوب وزیری نظام الملک حسن تدبیریله ینه قورتلدی ودیکر بر محاربه ده روم ایمپراطوری دخی اسلامه اسیر دوشوب صکره اطلاق اولندی .

١٠٨٤ م - ٤٧٧ ه) - طوائف (سلجوقیه) دن روم والیٔ مستقلی (قتلمش) مقدما عصیان ایتمش و بر محاربه ده قتل اولنمشدی نصکره ولایت مذکوره اوغلی سلیمان بکه ویرلمشیدی . مرقوم مؤخراً انطاکیه یی دخی روملردن الوب استقلالنی اعلان ایلدی .
(سلجوقیان روم دولتنك بر نجی پادشاهی بودر قول دیکر (٤٦٧ ه)

١٠٨٤ م - ٤٧٧ ه) - کبار مشایخ صوفیه دن (ابو علی فارمدی خراسانی) و (ابو نصر صباغ) حضراتی وفات ایلدی .

١٠٨٤ م - ٤٧٧ ه) - اندلس طوائف ملوکندن (یحیی) کرکی کبی قوت وثروت بولدی . لکن چوق سورمیوب اسپانیاقرالنك یدی سنه دنبرو تحت محاصره یه آلدیغی طلیطله قلعه سیله برابر الندن چیقدی .

١٠٨٤ م - ٤٧٧ هـ) - جرمانیا قرالی (هانری) بکرسنه مقدم پاپا یدنجی (غراغوار) دن کوردیکی حقارتك آجیسنی چیقارمق ایچون بوکره برفرصت بولوب رومایی ضبط و پاپایی فراره مجبور ایلدی ٠

١٠٨٦ م - ٤٧٩ هـ) - دانیمارقه‌ده کنود ولرینی (اودن) نام آله سلاله سندن اعتقاد ایدن دره بکلری آله مر قومه معتقد اولان برطاقم جهلایی طوپلایوب قرال دردنجی (قانوت) ی کلیساده اعدام ومما لکنی اغتنام ایلدیلر ٠
(قرال مرقومك خرستیانلقده تعصبی برکمال اولدیغندن عزیز طانمش وهر سنه کانون اولك اون طقوزنجی کونی یورطیسی طوتلقده بولنمشدر ٠

١٠٨٧ م - ٤٨٠ هـ) - (مراغه) حاکمنك غلامی اکراددن وامرای عسکریه دن (آق سنقر) سلطان ملکشاه سلجوقی طرفندن (شام) و (حلب) اتابکی تعیین اولندی ٠

١٠٨٨ م - ٤٨١ هـ) - شیخ (ابو الحسن النجار) حضرتلری وفات ایلدی ٠
(بو ذاتك پك چوق مریدی اولدیغی حالده کندوسنی خارجدن کمسه نك بیله ماسی جمله کراماتندن ایدی ٠
پیر پیران هرات شیخ الاسلام خواجه (عبد الله) الانصاری حضرتلری دخی بو سنه وفات ایلمشدر ٠

١٠٨٨ م - ٤٨١ هـ) - روما باش (قاردينالى) ايكنجى (زوبن) پاپا تعيين اولندى .
(فرانسه وروم شرقى قراللريله (بولونيا) و (نورماندىيا) كبى بيوك دوقه لقلرده بولنان پرنسلرى وسائر بتون اوروپا خرستيانلرينى اسلام عليهنه تشويق واهل صليب جمعيتنى ترتيب وعادت ايدن وبيهوده يره برقاچ مليون انسانك قانى دوكلسنه سبب اولان بوخائندر .

١٠٨٩ م - ٤٨٢ هـ) - سلطان ملكشاه سلجوقى (سمرقند) و (بخارايى) تسخير و (كاشغر) اميرينى انقيادينه بناء ابقا ايلدى . وشرق ايمپراطورزى طرفندن ويركوكتورن برايلچى سمرقندده قدركيدوب شوكت سلجوقيه‌يى كوردى .

١٠٩٠ م - ٤٨٣ هـ) - (يمن) ملكزاده‌لرندن (حسن بن على الصباح) برمدت ملوك سلاجقه‌يه خدمت ايتديكدنصكره برمأموريتله طولاشديغى اثناده باشنه ملاحده (اسماعيليه) دن برچوق آدم بركدروب (الموت) قلعه سنده و (رودبار) ده استقلالنى اعلان ايلدى وبراراق (قهستان) و (رى) يه دخى مالك اولوب اخلافى يوز يتمش برسنه حكومت سوردى .
(بوملحدك تأسيس ايتديكى مذهبه باطنيه وجيريه دخى ديرلر .

١٠٩٢ م - ٤٨٥ هـ) - سلطان ملكشاه سلجوقى

خلیفه (مقتدی) یه بغدادی بتون بتون براغوب کتمسی ایچون خبر کوندردی ومقتدی دخی چاره سز قالوب اون کون ایچنده کیده جکنی اشعار ایلدیسه ده اره دن اوچ بش کون کچر کچمز ملکشاهك وفاتی خبری کلدیکی کبی هر کس بونی مقتدینك کرامتنه ویردی .

ـ سلطان الب ارسلان (سلجوقی) ایله اوغلی ملکشاهك وزیری مشهور نظام الملك باطنی اشقیاسندن بر خبیثك غدریله شهید اولدی .

۱۰۹۲ م ـ (٤٨٥ هـ) ـ (ملکشاه سلجوقی وفات ایتدکدنصکره اوغلی (صبی) ناصرة بغداده تخته چیقدی و اصفهانده بولنان امرا دخی دیکر اوغلی (رکن الدوله برکیاروقه) بیعت ایتدی (وناصرك) والده سی بغداد لولرله محاربه یه طوتشدی و بر ارالق (برکیاروق) ناصرك والده سنك تأثیر نفوذیله خلع وحبس اولنوب صکره ینه اجلاس اولندی و بوقار یشقلق بر سنه دن زیاده دوام ایدوب انجام کار پادشاهلق برکیاروق عهده سنده قالدی .

۱۰۹٤ م ـ (٤٨٧ هـ) ـ المانیا ایمپراطوری دردنجی (هانری) نك ایکی اوغلی بعض امرا ایله اتفاق ویدرلری علیهنه قیام وغلبه ایدرك تختنی ضبط وکندوسنی اسیر ایتدیلر .

(بیچاره (هانری) سلطنتدن وتعشیدن امیدی کسه رك کلیسا قپولرنده موسیقی ایله آیین خوانلغه قرار ویرمش

و بو حال اوزره اون ایکی سنه یشایوب الك صکره ینه اوغلنك امریله اعدام اولنمشدر ۰

۱۰۹۵ م - ٤٨٩ هـ) - منجملر بو سنه زحلدن ماعدا کافهٔ کواکب سیاره نك برج حوتده اجتماع ایده جکنی و بونك احکامی بر بیوك طوفان ابد وکنی بیان ایتدیلر ایسه ده وادی المناقبده بعض حجاجی سیل کوتوردیکندن ماعدا وقوعات اولمدی ۰

(بکا قالور ایسه سنهٔ آتیه ده خرستیانلرك مباشرت ایتدیکی محاربهٔ صلیبیه دن بیوك طوفان اوله مز همده قان طوفانی ۰

۱۰۹٦ م - ٤٩۰ هـ) - سلطان (برکیاروق) سلجوقی خوارزم قطعه سنی ابریقداری (انوشتکینك) اوغلی (قطب الدین محمد) ه خاص تعیین ایلدی ۰ (قطب الدین واخلافی (ماوراالنهر) و (عراق) و (فارس) و (اذربایجان) ولایتنه دخی مالك اوله رق (خوارزمشاه) عنوانیله یوز اوتوز ایکی سنه پایدار اولنشدر ۰

۱۰۹٦ م - ٤٩۰ هـ) - پاپا (روبن) ك نشر ایلدیکی تعلیمات ووصایا اوزرینه اوروپا خرستیانلری قدس شریفی استیلا هوسنه دوشدی ۰ وموعود اولان ثوابلری قزانمق ایچون هر طرفدن متعصب زادکان وعوام فوج فوج فرانسه یه کلمکه باشلادی ۰

(بو فدائی عسکرك کوکسلرنده قرمزی چوقه دن دیکلمش بر صلیب اولدیغیچون جمله سنه اهل صلیب دینلمشدر .

۱۰۹۷ م - ٤۹۱ هـ) - فرانسه ده اجتماع ایدن اهل صلیبك برنجی فرقه سی (مجارستان) و (بلغارستان) طریقیله استانبوله کلنجه یه قدر آچلقدن وخسته لقدن تلف اولدی . و ایکنجی فرقه سی اناطولیده برچوق تلفات ویردکدنصکره برتقریب (ازنیق) استیلاو سلجوقیلرك النده اولان انطاکیه یی محاصره ایلدی . و (شام) و (حلب) عساکر معاونه سنی بوزه رق (معره) و (حمص) یولنی طوتدی .

- سلجوقیلرك (انطاکیه) قلعه سنی اهل صلیبه قاپدیرمه سی اوزرینه اوته دنبرو فرصتجو اولان (باطنیه) اشقیاسی دخی (حلبی) تحت محاصره یه الدی .

۱۰۹۸ م - ٤۹۲ هـ) - سلطان ابراهیم غزنوی وفات ایدوب یرینه اوغلی (مسعود) جلوس ایلدی . ومر قوم برادرندن امین اولمدیغی جهتله عسکره یغما وعد ایدرك فتنه چیقاردوب برادرینی اعدام ایتدیردی .

۱۰۹۸ م - ٤۹۲ هـ) - مصر عسکری هنوز یتیشه مدیکی جهتله اهل صلیب قدس شریفی اوتوز کون محاصره ایله الوب اسلامی بر هفته قتل عام ایلدی وبقدر

یهودی وار ایسه جمله سنی عباد تخانه لرنده وکلیسالرده آتشه یاقدی ·
(یالکز مسجد اقصاده یتمش بیکدن متجاوز علما وصلحا ذبح اولنمشدر · (١٥ تموز)

١٠٩٩ م - ٤٩٣ هـ) - علمای فن هیئتدن اندلسلی (ابو عبدالله محمد) وفات ایلدی ·
(بوذاتك فن جغرافی یه دائر تألیف ایلدیکی کتاب اوروپاده اساس فن اعتبار اولنمشدر ·

١٠٩٩ م - ٤٩٣ هـ) - انکلیز قرالی اهل صلیب ایله برابر شرقه کاوب پای تختنی خالی براقدیغندن برادری برنجی (هانری) طرفدارلرینك تشویقیله قراللغی المغه قالقشدی · ومرقوم کیفیتی خبر آلدیغی کبی کیدوب برادریله برازچارپشدیسه ده النه مغلوب اولدیغندن بشقه برشی کچمدی وعاقبت قیدا سیره کرفتار اولوب حبسخانه ده کوزلرینه میل چکلدی ·

١١٠١ م - ٤٩٥ هـ) - اهل صلیبه امداد ایچون (فرانسه) دن کلان اوچ جسیم اردویی ملوك سلاجقه دن اناطولی حکمداری (قلیج ارسلان) حرانده قارشولادی ومصرلك بیوك اردوسی دخی یتیشوب شام شریفی ضبط ایدن اهل صلیبی بوزدی وابتدا کلان اهل صلیب دخی (اورفه) و (بیروت) و (عکا) یی ضبط ایدوب قدس قرالیتی تشکیل ایلدی ·
(برنجی محاربهٔ صلیبیه بوراده یعنی بش سنه ده نهایت بولمشدر ·

١١٠٤ م ـ ٤٩٨ ه) ـ سلطان (بركياروق)
سلجوقی برچوق محاربه دن صكره عراق ممالكنی برادری
(محمد)ه ویردی . وغوغایی بوزدیسه ده ارادن چوق
كچمكسزین (محمد) هركون بش نوبت چالنمسی مشروط
اولان مهترخانه یی یدی نوبته چیقاردیغندن محاربه
تجدد ایلدی . واثنای محاربه ده (بركیاروق) مسلولا
وفات ایتدیكندن (محمد) غیاث الدین عنوانیله
پادشاهلغی قزاندی .

١١٠٤ م ـ ٤٩٨ ه) ـ سلطان (محمد) سلجوقی
اصفهانده باطنی مذهبنده بولنانلری قلیجدن كچوردی .

١١٠٦ م ـ ٥٠٠ ه) ـ ملوك سلجوقیه طرفندن
بغداد شحنه سی اولان (ایلغازی) ماردینده برقاچ قلعه فتح
ایدوب حكومت (ایلغازیه یی) تشكیل ایلدی واخلافی
دها برچوق مملكتلر آله رق اوچیوز اون برسنه پایدار
اولدی .

١١٠٦ م ـ ٥٠٠ ه) ـ (تاج القرا) دیمكله
معروف شیخ (برهان الدین) ابی القاسم محمود الكرمانی
وفات ایلدی .
(البرهان فی توجیه متشابه القرآن) نام كتاب بوذاتكدر .

١١٠٦ م ـ ٥٠٠ ه) ـ هندستانده (مالوا)
حكومتی بواثناده اشتهار بولدیسه ده حكمدارلرینك احوالنه
دائر معلومات یوقدر .

١١١١ م – ٥٠٥ هـ) – حجة الاسلام امام ابو حامد (محمد بن محمد الغزالی) حضرتلری (طوس) شهرنده وفات ایلدی .

١١١٣ م – ٥٠٧ هـ) – امام (ابو بکر محمد بن احمد الشافعی) حضرتلری وفات ایلدی .
(حلیة العلماء فی مذاهب الفقهاء) نام کتاب بو ذاتك جمله تألیفاتندندر .

١١١٤ م – ٥٠٨ هـ) – آل (سبکتکیندن) غزنه ملکی ارسلان شاهك برادری (بهرامشاه) قرنداشنك غدر وظلمندن فرار وملوك سلجوقیه طرفندن (خراسان) والیسی بولنان (سنجر) ه التجا ایلدی . و(سنجر) دخی بر مکمل اردو سوق وارسلان شاهی فراره مجبور ایدوب یرینه بهرامشاهی اوتورتدی وبو محاربه ده (سنجر) ك عسکری پك چوق غنائمه مالك اولدی .

١١١٦ م – ٥١٠ هـ) – سلطان (محمد) سلجوقی خسته لغنده اوغلی (محمود) ی جلب ایدوب تخته جلوسنی تکلیف ایلدکده مرقوم (افندم شمدی نحس ساعتدر صکره یه براغه لم) جواب نزاکت اداسنی ویردیسه ده (محمد) اوغلم بو ساعت بکا نحس سکا سعددر سوزینی رد ایتمه دیمسی اوزرینه ایکیسنده برمدت قارشو قارشویه اغلاشدقدنصکره (محمود) کیدوب تخته اوتوردی .

١١١٦ م ـ ٥١٠ ه) ـ ملوك سلاجقهٔ رومدن (قليچ ارسلان) بر محاربه دن فرار ايدركن مغروقاً وفات ايدوب يرينه اوغلى مراهق (ركن الدين مسعود) بالانتخاب اجلاس اولندى . ومرقوم بيويوب پك عاقل وعادل پادشاه اولدى . ومدت حكومتى اولان قرق بر سنه ظرفنده صلحى حربه ترجيح واعمار مملكته همت ايلدى . واماسيه ده پك چوق خيرات ياپدى .

١١١٨ م ـ ٥١٢ ه) ـ حريرى مرحومك مقاماتده مدح وثنا ايلديكى خلفاى عباسيه دن (مسترشد) بغداده تختنه جلوس ايلدى .

١١١٨ م ـ ٥١٢ ه) ـ خراسان واليسى (سنجر) برادرى سلطان محمد سلجوقينك وفاتيله اوغلى (محمود) ك جلوس ايلديكنى ايشتديكى كبى (محمود) چوجقدر كيده يم ملكنى تنظيم ايده يم ديه رك اصفهانه كلوب تختنى ضبط ايتدى و (محمود) عميسنك بو انصافسزلغنه قارشو محاربه آچمق استه ميوب يالكز ولى عهد اولديغنه قناعت ايلدى . (قول ديكر ٥١٣ ه)

١١١٩ م ـ ٥١٣ ه) ـ قدس شريفده (خليل الرحمن) نام محلده حضرت (ابراهيم) و (اسحق) و (يعقوب) عليهم السلامه وسائر ذوات كرامه مخصوص اولان غار شريف خيلى زماندنبرو غائب اولديغى حالده بوكره بولنوب تطهير وتزيين ومشار اليهم حضراتنك جسد عاليلرى رؤيت وزيارت اولندى .

غارمذكور درونده التون وكمو شدن معمول قنديلر بولنمشدر .

١١٢٠ م - (٥١٤ هـ) - مهدى نامنده بر زاهد مغرب زمينده وعظ ونصيحت ايدرك خيلى زمان كزوب باشنه برچوق مريد طوپلادقدنصكره مراكشده (ملثمين) حكمدارلغنى محوو (موحديه) ناميله بر حكومت تشكيل ايلدى . واخلافى يوزاللى ايكى سنه سلطنت سوردى وبو اراليق اندلس طرفنده دخى بعض ممالكه مالك اولدى . واندلس اهالى مسلمه سيله محاربه لر ايتدى .

١١٢١ م - (٥١٥ هـ) - علم كافدن (ذات الفرائد) صاحبى مؤيد الدين (حسين بن على) الطغرائى وفات ايلدى .

١١٢٢ م - (٥١٦ هـ) - طونه نك شمال طرفنده مسكون اولوب شمدى يه قدر بالدفعات روملرى مغلوب و (تراسيا) و (ماكيدونيا) بى يغما ايدن (پاچيناق تركارى بوكره ايمپر اطور (ژان قومن) لكاقدام وغيرتيله منقرض اولدى .

١١٢٢ م - (٥١٦ هـ) - صاحب المقامات (ابو محمد قاسم الحريرى) ايله كبار صوفيه دن (حسين بغوى) حضرتلرى وفات ايلدى .

١١٢٢ م - (٥١٦ هـ) - رومادهبر بيوك جمعيت

روحانیه عقداولنوب رهبانلرك سربستیٔ انتخابنه
وایمپراطورلرك کلیسا وارداتنی پسقپوسلره ترجیحدن
ماعدا امور روحانیه یه قارشماملرینه قرار ویرلدی ·
وخصوصات مذکوره یه دائر قلمه النان (وورم)
نظامنامه سی امضا اولندی ·

١١٢٢ م - (٥٢١ هـ) - امرای سلاجقه دن
وطائفهٔ اکراددن (آق سنقر) ك اوغلی (امیر عماد الدین
زنکی) سلطان (محمود) سلجوقی طرفندن موصل
و بغداد امیری ایکن سلطان مشار الیهك وفاتندن صکره
موصل (اتابکی) نامیله استقلالنی اعلا ایلدی واخلافی
یوزطقوز سنه پایدار اولدی ·

١١٢٨ م - (٥٢٣ هـ) - اسماعیلیه مذهبی مروجلرندن
بعض خبیثلرك یعنی باطنیلرك شام شهرنده خلقی اضلاله
باشلادقلری خبر النديغندن مستوفی عسکر کوندریلوب
جمعیتلری طاغیدلدی والتی بیك قدری اعدام اولندی ·
وبونلرك مقر حکومتلری اولان (الموت) قلعه سنه دخی
عسکر کوندریلوب اون بیك قدرده اوراده اعدام
ایدلدی ·

١١٢٨ م - (٥٢٣ هـ) - علمای ملت عیسویه دن
(صاواس) وفات ایلدی ·
(بو آدم تدقیقات امور مذهبیه ایچون قاضی کوینده عقد
اولنان مجلس روحانیده حضرت (عیسی) علیه السلامی

التزام و لهنده غیرت ایلدیکیچون ماتی عندنده محترم طوتلمشدر .

١١٣٤ م - ٥٢٩ ه) - خلفای عباسیه دن (مسترشد) مراغه ده سلچوقیلرك اسارتندن قورتلدقدن صکره باطنیلر طرفندن ایلچی قیافتنده کلان برقاچ فدایینك غدریله شهید اولدی و یرینه اوغلی (راشد بالله جعفر) جلوس ایلدی .

١١٣٤ م - ٥٢٩ ه) - علاء الدین (غوری) (غزنه) یی ضبط ایدوب بهرامشاهی فراره مجبور ایتدی وقرنداشنی والی تعیین ایلدیسه ده ارادن چوق کچمکسزین اهالی ینه بهرامشاهی کتوردوب تخته اوتورتدی .

١١٣٥ م - ٥٣٠ ه) - سلطان (مسعود) سلچوقی عساکریله بغداده کلوب خلیفه (راشد) ی موصله واندن (اذربایجانه) قاچردی وعلمادن (برخلیفه ظلم ایتدیکی و خلقك اموالنی غصب ایلدیکی وشراب ایچدیکی حالده خلع اولنمق لازم کله جکنه دائر الدیغی فتوی موجبجه خلع ایدوب خلافتی (مقتفی) یه ویردی و (راشد) ی اصفهانده طوتدیروب قتل ایتدیردی .

١١٣٥ م - ٥٣٠ ه) - انکلتره قرالی (هانری) وفات ایتدیکی زمان قزی صغیره (ماتیلد) تخته چیقارلمش

و (آتیین) نامنده بری وصی نصب اولنمش ایدی مرقوم (آتیین) بوکره مرقومه یی خلع ایدوب تاج قرالیتی کندو باشنه کید یسه‌ده منازعه دن بقایی قورتاره‌مدی و بوسببله اسقوچیا ایلرك (اتاندار) محاربه سی ظهوره کلدی ونهایت مرقوم (آتیین) بر محاربه ده طوتیلوب تاج مذکور قورتارلدی ·

۱۱۳۷ م ـ ۵۳۲ هـ) ـ فرانسه ده‌دره بکلکاری لغو و (قومون) اصولنی وضع ایدن قرال مشهور (لویی لغورون) وفات ایلدی · والمانیا ایمپراطوری (لوتر) ك وفاتیله محاربات برطرف اولدی ·

۱۱۳۸ م ـ ۵۳۳ هـ) ـ (پورتکیز) یاخود (پورتقال) اهالیسی (اسپانیا حمایه سنده بولندیغی حالده اسلامه پك چوق غلبه ایتدیکندن رئیسلرینه بوا ثناده مکافاة قراللق عنوانی توجیه اولندی · (قول دیکر ۱۱۳۹ هـ)

۱۱۳۸ م ـ ۵۳۳ هـ) ـ سلطان (سنجر) سلجوقی خوارزم حکمداری (آتسز) ك اوزرینه یورویوب خوارزم ممالکنی ضبط واوغلنی اعدام وبرادرزاده سی بهرامشاهی والی نصب ایلدیسه ده (سنجر) کتدکدنصکره (آتسز) ینه کلوب ملکنه متصرف اولدی · و بو محاربه ده وفات ایدن اوغلنك انتقامنی المق ایچون (غز) ترکاریله اتفاق ایدوب (سنجر) ك فرصتنی کوزتمکه باشلادی ·

١١٤١ م - ٥٣٦ ه) - خطای ترکاری سلطان (سنجر) سلچوقی‌یی فنا حالده بوزوب زوجه سیله سر عسکرینی اسیر ایتدی . وخوارزم حکمداری دخی موقعی الیهک هزیمتنی فرصت اتخاذ ایدرك خراسان قطعه‌سنی آلدی . و (سنجر) مؤخرا بونه استردادینه موفق اولدیسه ده اولکی صیت وشهرتنی اعادیه موفق اوله‌مدی :

١١٤١ م - ٥٣٦ ه) - شیخ الاسلام (احمد النامقی الجامی) وشارح مسلم (محمد بن علی) المازری حضراتی وفات ایلدی .

١١٤٣ م - ٥٣٨ ه) - صاحب الکشاف (ابو القاسم زمخشری) وفات ایلدی :

١١٤٦ م - ٥٤١ ه) - موصل حکمداری (عماد الدین زنکی) شهید اولدقده نصکره یرینه اوغلی (نور الدین) کچوب پدری کبی اهل صلیب ایله محاربه‌یه باشلادی و (حلب) و (سنجار) و (شام) ولایتنی تسخیر ومؤخراً روملردن (اورفه) یی تخلیص ایلدی . (بوذات برادرزاده‌سی صلاح الدینی (مصر) ه کوندروب برارالق اسکندریه‌یی دخی المشدر .

- (نور الدینك) اسکندریه محاربه‌سنده پك چوق خرستیان تلف اتدیکی اوروپایه منعکس اولدقده پاپالرك تشویقیله (المانیا) و (ایتالیا) و (فرانسه) متعصبلری جوش وخروشه کلوب فرانسه

قرالی یدنجی (لویی) و (المانیا) ایمپراطوری اوچنجی (قونراد) بر عظیم اردو ایله انا طولی ایچنه دوشدی . وفرانسه جزائری (جوزج) دخی (طرابلس) غربی استیلا ایدرك (تونس) و (قیروان) حدودینه قدر ایلرولدی . (الی ٥٤٤)

١١٤٦ م - ٥٤١ ه) - سیچلیا قرالی (روژر) (قورینث) و (تب) شهرلرینی ضبط و (اوتوایا) و (اقارناتی) یی تخریب و (بئوتی) اهالیسنی مأسوراً (ایتالیایه) ارسال ایلدی .

١١٤٧ م - ٥٤٢ ه) - صاحب الخلاصه امام (فخرالدین ظاهر) ابن احمد البخاری وابوالسعادات (هبةالله) بن علی البغدادی حضراتی وفات ایلدی . (خواصدن علم التصریف بالحروف والاسماء نام کتاب هبةاللهك آثارندندر .

١١٤٧ م - ٥٤٢ ه) - سلطان مسعود سلجوقیدن فرس ممالکنی ضبط ایدن (سنغر بن مودود) ممالك مزبوره ده اتابك نامیله بر حکومت تشکیل و (شیراز) ی مقر حکومت اتخاذ ایلدی . واخلافی یوز قرق اوچ سنه پایدار اولدی .

١١٤٧ م - ٥٤٢ ه) - روسیه ممالکندن (صوزدال) ولایتك پرنسی (یوری) روسیه دولتنك بقای سلطنتدن امین اوله مدیغی جهتله ایلروده کندوسنه

برملجأ اولق‌او زره (موسقوه) شهرینی بنا ایلدی . وبرارالق بولنی بولوب روسیه ایمپراطوری دخی اولدیسه ده حسد ایدن سائر پرنسلرله اوغراشمقدن کوزآچه‌مدی ونهایت بوسببله سلطنت ایمپراطوریه منقرض وحکومت روسیه متفرق اولدی .

١١٤٨ م - ٥٤٣ ھ) - اشبیلیه‌لی شیخ القاضی (ابو بکر محمد بن عبدالله) فاس شهرنده وفات ایلدی . (بوذاتك صحیح البخاری شرحی وجامع الصحیحین کبی اوتوز برعدد تألیفاتی واردر .

- شفاء شریف صاحبی امام الحافظ ابی الفضل (عیاض بن موسی) القاضی حضرتلری دخی بوسنه وفات ایتمشدر .

١١٤٩ م - ٥٤٤ ھ) - مصر حکمداری (عبدالمجید) فاطمی تعیین ایتدیکی صدر اعظملرك هر برندن برصورتده اذا وجفا کوره‌رك واعتیاد ایتدکاری تجبر وتعظملرینه تحمل ایدرك یکرمی سنه سلطنت سوردکدن صکره وفات ایلدی .

١١٤٩ م - ٥٤٤ ھ) - تفسیر صاحبی فخرالزمان ابوالمحاسن (مسعود بن علی) البیهقی حضرتلری وفات ایلدی .

١١٥٠ م - ٥٤٥ ھ) - غوریلردن (حسن علاءالدین) آل سبکتکین طرفندن غزنه والیسی ایکن

استقلال دعواسنه دوشوب (بهرامشاه) سبکتکین ایله محاربه‌یه طوتشدی ومظفر اولدی .

۱۱۵۰ م - (۵۴۵ ه) - قدس امدادینه کیدن فرانسه والمانیا اردولری یعنی اهل صلیب اناطولی ایچنده امرای سلجوقیه ایله بوغاز بوغازه غوغا ایدوب کاملا محو اولق درجه‌سنه واردی وقورتیله بیلان بوزده یکرمیسی کوجله قدس شریفه واصل اولدی .

۱۱۵۳ م - (۵۴۸ ه) - بوندن اون بش سنه اول خوارزم حکمداری اتسزك سلطان (سنجر) سلجوقی علیهنه تحریك ایتدیکی (غز) ترکلری بوکره سلطان مشار الیهی فنا حالده بوزوب (بلخه) واورادن مروه قدر تعقیب وقید اسیره کرفتار ایلدی .
(بو بوزغونده مرو شهرجسیمی یغما ونیجه یوز بیك مسلمان شهید وهبا اولمش وبی نهایه کتب نفیسه یانمشدر .

۱۱۵۳ م - (۵۴۸ ه) - قدس شریفده طوپلانان اهل صلیب شام شریفی محاصره ایتدیسه‌ده برشیئه موفق اوله‌مدی وقوماندانلری اولان المانیا وفرانسه قراللری یالکز برقدس زیارتنه قناعتله عودت ایلدی .

۱۱۵۳ م - (۵۴۸ ه) - سلطان (سنجر) سلجوقی آزاد اولرندن (مؤید آبه) وقوعات مذکوره‌دن صکره خراسانی ضبط ایدوب اخلافی قرق یدی سنه حکومت سوردی .

(بونك زمانده خراسانده شافعیلر ایله حنفیلر اراسنده برعظیم فتنه ظهور ایدوب چوق قان دوکلش ونیشابورده کی حنفی مدرسه‌لری هدم ایدلمشدر ٭

- سلطان (سنجر) سلجوقی بو فلاکته اوغرادقدنصکره امراسی ممالك ایرانی بینلرنده تقسیم ایدوب امیر (ایناج) (ری) ولایتنده وامیر (آتیکین) (هرات) ده اعلان استقلال ایلدی ٭

۱۱۵۴ م - ۵٤۹ هـ) - علاء الدین غوری غزنه حکمداری (بهرامشاه) ك وفاتنی فرصت اتخاذ ایدرك کایتلو عسکر ایله کلوب (غزنه) یی ضبط وغارت و برادری متوفانك قتلنه سبب اولنلری اعدام ومحله‌لرینی احراق وملوك سالفه‌نك تربه‌لرینی هدم ایتدی ٭ و برادری ایچون مقدما هجویه اوقویان خاتونلری حمامده حبس وتلف ایلدی ٭ وبوجهتله غزنه‌ده حکومت ایدن آل (سبکتکین) منقرض اولوب سلطنت غوریلره کچدی ٭

۱۱۵٤ م - ۵٤۹ هـ) - انکلتره قرالی ظالم (آتیین) وفات ایدوب یرینه ایکنجی (هانری) جلوس ایتدی وبوجهتله انکلتره حکومتی (نورماندیا) خاندانی الندن چیقوب (پلانتاژنت) (آنژو) خاندانه انتقال ایلدی ٭ (قول دیکر ۵۵۰ هـ)

(انکلتره ممالکی شمدی یه قدر بریتانیا اطه‌سنك قسم وسطیسندن عبارت ایکن بونك زماننده (ایرلاندا) جزیره‌سی دخی پاپانك امریله حرباً الحاق اولنمشدر ٭

١١٥٥ م - ٥٥٠ ﻫ) - صاحب الذخائر قاضی (ابو المعالی) حضرتلری وفات ایلدی .
(کتاب من بو ر فروع مسائل شافعیه‌یی حاویدر .

١١٥٥ م - ٥٥٠ ﻫ) - ممالك فرسیه‌ده اتابك بولنان (سنغر) ك امرای عسکریه‌سندن (ابو طاهر) فتحنه موفق اولدیغی (لرستان) کبیرده والی ایکن حکومت اتابکیه‌نك ضعفنه بناء استقلالنی اعلان ایلدی . واخلافی (خوزستان) و (فیروزان) و (جرد بادقان) و (همدان) ولایتلرینه دخی متصرف اوله‌رق ایکیوز قرق بر یاخود ایکیوز یتمش یدی سنه پایدار اولدی .

١١٥٥ م - ٥٥٠ ﻫ) - جرمانیا قرالی (فریدریق) رومادہ حریت دعواسیله اختلال چیقاران (ارنولد) ی طوتوب اتشده یاقدقدنصکره کولنی (تیبر) نهرینه القا ایلدی . و پاپا (فریدریق) ك بوهمتندن فوق الغایه ممنون اولدیغنه بناء حیوانه بندیکی و (فریدریق) او زنکیسنی طوتدیغی اثناده باشنه تاج کیدیردی .

١١٥٦ م - ٥٥١ ﻫ) - اناطولی‌یه حکم ایدن سلجوقیلردن (عز الدین قلیج ارسلان) ثانی ارضروم حاکمنك قزینی کندویه عقد ایتدی . و قز قونیه‌یه کتوریلور ایکن حکام دانشمندیه‌دن (یاغی حسن) قزی یولدن چویروب سیواسه کتورتدی و نکاحنك

فسخی ایچون بر کلمهٔ کفر سویلدوب عقیبنده تجدید ایمان ایتدیردکدن صکره برادرزاده‌سنه عقد ایتدی .
(بو وقعه برچوق محاربانه و (قیصریه) و (سیواس) سنجاقلرینك دانشمندیلر الندن چیقمسنه سبب اولمشدر .

١١٥٧ م - (٥٥٢ ه) - آل بادوسپاندن رستمدار حکمداری (تاج الدوله) برکیجه مصاحبلریله اکلنورایکن برمنازعه چیقوب اول اثناده موم دخی سونیویردیکندن بیچاره قراکلقده خطاً اعدام اولندی .

١١٥٩ م - (٥٥٤ ه) - یمن امیری (فاتك) ك وفاتیله بنی نجاح سلاله‌سی منقرض اولوب امارت بنی (مهدی الحمیری) سلاله‌سنه انتقال ایلدی . و علی بن مهدی (زبید) شهرنده سریر امارته چیقدی .

١١٦٠ م - (٥٥٥ ه) - تونس وافریقیه‌ده (حفصیون) نامیله برحکومت تشکل ایدوب (ابوحفص عمر) وسریر سلطنته کچدی . واخلافی درتیوز یکرمی یدی سنه پایدار اولدی .
« بونلر فاسده حکومت ایدن موحدین فروعندندر .

١١٦٠ م - (٥٥٥ ه) - سلطان مسعود

سلجوقی کوله‌لرندن (شمس الدین) اذربایجانده بالاستقلال اتابك اولوب اسلافی التمش یدی سنه حکومت سوردی .

۱۱۶۰ م - (۵۵۶ ه) - جامع الفتاوی صاحبی (ناصر الدین) ابی القاسم محمد بن یوسف سمرقندی وفات ایلدی .

۱۱۶۱ م - (۵۵۷ ه) - (یوتی) تاتارلرینك خاقانی (تاتار خان) مقدما چینلولرله ایتدیکی معاهده‌یی بوزوب التی یوز بیك عسکر ایله چین وسطنه داخل و (یانغ چی قیانغ) نهری ساحلنه واصل اولدیسه‌ده عسکرینه نهرك الك واسع وسریع الجریان محلندن کچملرینی امر ایتمسی اوزرینه اوردو ایچنه دوشن اختلال اراسنده قتل اولندی . وعساکرمی قومه‌ده اورادن کیرویه دونوب مملکتلرینه طاغلدی .

۱۱۶۲ م - (۵۵۸ ه) - المانیا ایمپراطوری فریدریقك ایتالیاده واقع (میلان) شهرینی ایکی سنه محاصره ایله آلوب تخریب اتمسی ایتالیالری اطاعته مجبور ایتدی وپاپانك نفوذی منکسر اولدی .

۱۱۶۲ م - (۵۵۸ ه) - آل موحدیندن (فاس) حکمداری مشهور (عبد المؤمن) وفات ایلدی .
(اسپانیا مسلمانلری اره‌سنه نفاق دوشه‌رك بربرلریله

اوغراشدقلری اثناده منعیجون بو ذاتك پك چوق غیرتی وقوعبولمشدر .

١١٦٣ م - ٥٥٩ هـ) - سجستانه حکم ایدن ملوك صفاریه دن ابو الفتح نام غدار بر کیجه ده کوچك بیوك اون درت نفر قرنداشنی قتل ایدیروب پك زیاده مجبتی اولان بر قرنداشنك کوزلرینه میل چکدیردی .
(بو مروئه دیه جك یوق .

١١٦٣ م - ٥٥٩ هـ) - ملاحده اسماعیلیه دن (الموت) حاکمی (اخوند حسن) اهالینی بر صحرایه طوپلایوب و بر منبر اوزرینه چیقوب (بن تکالیف الهیه یی سزدن عفو ایتدم وقرآن کریمك معانی ظاهره سی معتبر اولمدیغنی اشته سزه رسما دخی بیان ایلدم ارتق بوندن صکره جمله کزك او اصورتله عمل اتمسی لازمدر) کبی بر چوق هذیان ایتدی وهر کس بربرلرینی تبریك ایلدی واوکونه عید القیام تسمیه اولندی . (قول دیکر ٥٥٧ هـ)

١١٦٤ م - ٥٦٠ هـ) - انکلتره قرالی ایکنجی (هانری) پسقپوسلرك حرکات ومجازاتنه دائر قلمه الدیغی (قلارندون) قانوننامه سنی موقع اجرایه قویدیسه ده پاپا نزدنده کی حیثیتی محافظه ایده مدی .

١١٦٤ م - ٥٦٠ هـ) - اصفهانده شافعیلر ایله

حنفیلر بیننده ظهور ایدن مذهب دعواسی بیویوب مقاتله‌یی نتیجه ویردی . وایکی طرف سکز کون بربرینی قیردقدن صکره میدان شافعیلرده قالدی .

١١٦٥ م – (٥٦١ هـ) – سید العارفین قبلة الواقدین شیخ (عبد القادر) کیلانی حضرتلری وفات ایلدی .

١١٦٦ م – (٥٦٢ هـ) – (الموت) حکمداری (اخوند حسن) شمدی یه قدر مذاهب اولـدیغی زندقه والحاددن عـدول ایدوب بغداددن علما وخلیفه دن منشور کتوردی واعتقاد باطل اوزرینه اصرار ایدنلری قتل وکتابلرینی احراق ایلدی .
(دیکر روایتده عدول ایدن بوسلاله‌دن (جلال الدین) در)

١١٦٧ م – (٥٦٣ هـ) – امرای مصریه‌دن (شاور) نامنده بر ذات (مصر) ده اجرای نفوذ ایتمك اوزره (موصل) و (سوریه) حکمداری (نور الدین) ایله اتفاق ایدرك مرادینه نائل اولدیسه ده وعدینی ایفا ایتمدیکندن (نور الدین) (مصری) تهدیده باشلادی و (شـاور) دخی اهل صلیبدن استمداد ایدرك بر دکاری اوتوز بیك کشیله محاربه‌یه کیرشدی .

١١٦٧ م – (٥٦٣ هـ) – نور الدینك سرعسکری

مشهور (اسد الدين) ايله برادر زاده سی (صلاح الدين) ايكی بيك سواری ايله (شاور) ی بوزدی واسكندريه يی الدی (وصلاح الدين) والی كبی اسكندريه ده اوتوردی لكن اهل صليب نور الدينه سنوی بر مقدار ويركو اعطاسنی تعهد ومصر اولرله مقاوله ايلديكندن بنه چيقدی يعنی اسكندريه يی اهل صليبه ترك ايتدی .
(الی ٥٦٤ هـ)

١١٦٧ م - **٥٦٣** هـ) - كبار مشايخ صوفيه دن (ابو النجيب) سهروردی حضرتلری وفات ايلدی .

١١٦٨ م - **٥٦٤** هـ) - ملوك فاطميه دن مصر ملكی (عاضد) ك فرنكلری دفع ايچون (موصل) و (سوريه) حكمداری (نور الدينه) مراجعت اتمسی اوزرينه (نور الدين) كاينلو عسكر ايله برادرزاده سی (صلاح الدين) ی ينه كوندردی و (مصر) ده اجرای نفوذ ايدن وكندو وكندوسنه وزير اعظم اولان معهود (شاور) كرك (نور الدين) ه وكرك اهل صليبه قالمامق اوزره (مصر) ی كاملا باقدی . ومتعاقباً (نورالدين) ك عسكری كاوب (شاوری) اخذ وقتل ايلدی .

- مصر ملكی (عاضد) الفاطمی معهود (شاور) ك بلای استبدادندن قورتلدقدن صكره نورالدينك رخصتيله برادرزاده سی (صلاح الدين) ی كندو وسنه وزير اعظم ايتدی (وصلاح الدين) دخی مصر ممالكنی تنظيم واصلاحه وشيعيلری بربردفع وتنكيله باشلادی .

١١٦٩ م – ٥٦٥ هـ) – اوله تشكيل ايلديكى (قدس) حكمدارلغندن طرد اولنان آدم بوكره شرق ايمپراطورينك معاونتيله ينه حكمدار اولديغندن مصر وزير اعظمى (صلاح الدين) ملوك فاطميه نامنه ترتيب ايلديكى اردو ايله اوزرينه واردى .

– اوروپادن بو نجه كلنلرله قالقوب قاره‌دن (قدس) شريف امدادينه كلمكده اولان بر فرقه اهل صليب قلاغوزلرينك خطاسيله اناطولى ايچنه دوشديكندن اسلام اطرافنى قوشادوب كاملا محو ايلدى . وديكر بر فرقه دخى آيدين ايچندن كچركن كليتلو تلفات ويرديكى جهتله رجعته مجبور اولدى . ومذكور فرقه لرله كلان (فرانسه) و (المانيا) ايمپراطورلريدخى تبديل قيافتله (قدس) شريفه كيدوب زيارت ايتدكدنصكره عودت ايلدى .

١١٧٠ م – ٥٦٦ هـ) – (حزر) ياخود (غز) طائفه‌سى ارمنستانى آلوب اوتوز بيك قدر مسلمان قيردى .

١١٧٢ م – ٥٦٨ هـ) – انكلتره باش پسقپوسى (بكيت) قرال ايكنجى (هانرى) يى پسقپوسلر حقنده قانون ياپديغيچون كليساده قتل ايتديردى .
(بو قانوننامه بوندن سكزسنه اول ياپلمش ايدى .

١١٧٣ م – ٥٦٩ هـ) – ملوك فاطميه دن مصر حكمدارى (عاضد) وفات ايلديكندن وزير اعظمى

(صلاح الدين) سلطنت ايوبيه نامیله مصر حکمدارلغنی اعلان ايلدی . وخطبه يی خليفه مستضئ نامنه اوقوتدی وبوجهتله ملوك فاطميه منقرض اولدی . قول دیگر (٥٦٧ ه)

١١٧٣ م - ٥٦٩ ه) - سلطان (صلاح الدين) ايوبی (موصل) و (سوريه) حکمداری وعميسی نور الدينك دائما محترز بولنديغی جهتله ايلروده كندوسنه برملجأ اولمق اوزره (يمن) ولايتنی تسخير واوراده دخی بنی ايوب ناميله برحكومت تشكيل ايلدی .

١١٧٤ م - ٥٧٠ ه) - اهل صليبه رياست ايدن ايتاليا قرالی (فريدريق) بارباروس اسكندريه يی تحت محاصره یه الدی .

١١٧٤ م - ٥٧٠ ه) - (لرستان) صغيرده (اتابك) نامیله برحكومت تشكل ايدوب يوز قرق التی سنه دوام ايلدی .
(بونلرك مقر اداره سی (خرم) اباد شهری ايدی .

١١٧٦ م - ٥٧٢ ه) - مصر حکمداری سلطان (صلاح الدين) ايوبی قاهره يه برسور وجبل (مقطم) دنيلان محله برقلعه بنا ايلدی .
(مذكور سورك دوره سی ٢٩٣٠٠ زراع ايمش . منصوره

شهری دخی بو اثناده شیخ الاسلام مباشرتیله بنا اولنمشدر .

— سلطان مشار الیه اسکندریه لیمانندہ اولان اهل صلیبك سفینه لرینی یاقدقدن وسویش برزخی جهتندہ کی خط رجعتلرینی کسدکدنصکره برکوزل قلیج آتدی و (حلب) و (حما) و (حمص) طرفلرینی حربا آلدی و متعاقبا (غزه) و (رمله) ده بوزیلوب مصره رجعت ایلدی .

١١٧٧ م — ٥٧٣ ھ) — مصنفیندن امام الواعظ (محمد بن ابو بکر) حضرتلری وفات ایلدی .

١١٨٠ م — ٥٧٦ ھ) — شرق ایمپراطوری مشهور (مانوئل قومن) وفات ایدوب یرینه ایکنجی علکسی جلوس ایلدی .

(اشبو مانوئل زکی و فیلسوف بر ذات اولدیغندن بر طاقم خیالاتدن عبارت اولان خرستیان دینی طاقیمقدن صفوت اصلیه سیله باقی اولان اسلامیتی قبول اتمکدها اولیدر دیه رك اسلامیته میل ایتدیسه ده اظهاره جسارت ایده مدی .

١١٨٠ م — ٥٧٦ ھ) — اناطولی حکمداری (قلیج ارسلان) سلجوقی حصن کیف حکمداری وداما دی (نور الدین) ایله بر فاحشه دن طولایی بوزوشوب

اوزرینه عسکر سوق ایلدی . ونور الدین دخی مصر ملکی برادر زاده‌سی سلطان (صـلاح الدین) ایوبیدن استمداد ایتدی واودخی اهـل صلیب ایله موقة بر متـارکه عقـد ایدرك برلکده محـاربه یه قالقشدیسه ده (قلیج ارسلانك) مصره کوندردیکی ایلچی برمدبر آدم اولدیغندن قوهٔ نطقیه سیله اوچ حکمدارك اره سنی بوالدی .

١١٨٢ م - ٥٧٨ هـ) - سـید احمد الرفاعی حضرتلری وفات ایلدی .

١١٨٤ م - ٥٨٠ هـ) - مغرب واندلس پادشـاهی (یوسف ابو یعقـوب) پورتکـیزلرك سنترین قلعه‌سنی محاصره ایدرکن بوزیلوب اثنای رجعتده شهید اولدیغندن یرینه اوغلی منصور یعقوب جلوس ایلدی .

١١٨٥ م - ٥٨١ هـ) - کبار اولیـاء اللهدن (حیوة ابن قیس) الحرانی حضرتلری وفات ایلدی . (قبرنده حیاتده کبی تصرفه مالك اولان ذوات ار بعه‌دن بریدر .

١١٨٧ م - ٥٨٣ هـ) - اون سنه دنبرو اوفق تفك محـاربه‌لرله اهل صلیبی اشغـال ایدن صـلاح الدین ایوبی بوکره (طـبریه) و (لازقیه) شهرلرینی محـاصره ایله آلدی واهـل صلیبك قـدس قرالی

یاپدیغی (لوزینیان) بتون اردوسیله برابر اسیر دوشدی ٠ وقدس شریف ضبط اولنوب خیلی معتبران اعدام اولندی ٠ وصلیب عینی اسلامك النه کچدی ٠ ووقوعبولان رجایه مبنی قامه‌نك هدمی ترك اولندی (الی ٥٨٥ ه)

ـ آوروپالولر اسلامك بو صورتده غلبه‌سنی خبر آلدیغی کبی بربرینه کیردیلر ٠ وفرانسه قرالی (فلیب) وانکلتره قرالی (ارسلان ریشار) والمانیا قرالی (فره‌دریق) درحال برجسیم اردو تدارك وبالذات محاربه‌یه شتاب ایلدیلر ٠ وبونلردن (فره‌دریق) اناطولی ایچنده کیدرکن ایو بیلرك وسلچوقیلرك مغلوبی اولدی ٠ وکندوسیده قونیه‌ده برنهردن کچرکن آخرته کیتدی ٠

ـ فرانسه وانکلتره قراللری اردولرینی سیجلیادن (براالشام) طرفنه کچیروب برچوق تلفاتله عکایی آلدیلرسه‌ده دها ایلروسنه جسارت ایده مدیلر وایشی طاتلی یرنده باغلایوب یعنی برمصالحه یاپوب کیرویه دوندیلر ٠

۱۱۸۸ م ـ ٥٨٤ ه) ـ سلطان (صلاح الدین) ایو بینك برادری ملك عادل (سیف الدین) (حوران) قطعه‌سنی تسخیر ایدوب بالاستقلال اجرای حکومته باشلادی ٠

(مومی الیه برادرینك وفاتندنصکره (سوریه) یه‌دخی مالك اولوب اخلاقی یتمش یدی سنه حکومت سورمشدر ٠

۱۱۸۹م - (۵۸۵ ه) - انكلتره قرالی ایکنجی (هانری) اوغلنك نشانلوسی و فرانسه قرالی فلیپك قزی (الیز) ه علاقه ایدوب اسباب تزوجی تدارك ه باشلادیسه ده كیفیت مرقوم (فلیب) ك مسموعی اولدیغی كبی ناموسیچون اعلان حرب ایده جكنی اشعار ایلسی اوزرینه بیچاره (هانری) امیدی كسوب بلیهٔ علاقه نك تأثیرات مضره سیله وفات ایلدی ٠

۱۱۹۰ م - (۵۸٦ ه) - اسپانیاده قاستلیا قرالی (الفونس) اسلامدن آلدیغی پورتكیز قطعه سنی (فرانسه) زادكاندن (هانر) ی نامنده برعسكره ویرمكله پورتكیز قوتلغی تشكل ایتدی ٠
(مرقومك اوغلی مؤخراً قطعهٔ مذكوره یی برازدها توسیع ایدرك مستقل حكمدار اولمشدر ٠

۱۱۹۰ م - (۵۸٦ ه) - كبار مشایخ صوفیه دن شیخ (فریدالدین عطار) حضرتلری وفات ایلدی ٠

۱۱۹۱ م - (۵۸۷ ه) - امام ابوبكر كاشانی و (شیخ احمد مودود) و (شیخ شهاب الدین سهروردی) حضراتی وفات ایلدی ٠

۱۱۹۲ م - (۵۸۸ ه) - مغرب واندلس پادشاهی (منصور یعقوب) كمال تعصبندن ناشی فروع مسائل شرعیه یه متعلق كتابلری طوپلادوب آتشده یاقدی

وهر كسك بالكز قرآن كريم واحاديث نبويه ايله عمل ايتمسنى امر وتنبيه ايلدى ٠

١١٩٣ م - (٥٨٩ ﻫ) - (مصر) و (سوريه) و (حلب) و (موصل) ولاياتى پادشاهى سلطان (صلاح الدين) وفات ايدوب يرينه اوغلى (عمادالدين عزيز) شامده جلوس ايلديسه‌ده برادرلرينك تعرضندن كوزآچه‌مدى ٠ وعاقبت سوريه مصردن آيريلوب ادارهٔ مستقله هيئتنه كيردى ٠ واشبو ايكى ولايتك حكمدارلرى بربريله واهل صليب ايله پك چوق محاربه‌لر ايتدى ٠

١١٩٣ م - (٥٨٩ ﻫ) - اعزهٔ كرامدن شيخ (ابو مدين المغربى) حضرتلرى وفات ايلدى ٠

١١٩٣ م - (٥٨٩ ﻫ) - اناطولى حكمدارى (قليج ارسلان) سلجوقى برچوق يرلر ضبط وملكنى كركى كبى توسيع ايلدكدن صكره قونيه‌ده وفات ايدوب يرينه اوغلى (غياث الدين) جلوس ايلديسه‌ده پدرى زماننده ولاياتده والى بولنان اون نفر برادرلرينه نفوذينى تأثير ايتديره‌مديكندن وذاتاً كندوسى دخى درايتسز چيقديغندن برسنه‌دن زياده سلطنت سوره‌مدى ٠

١١٩٣ م - (٥٩٠ ﻫ) - هندستانده واقع (قانوج) ممالكى يد اسلامه كچدى ٠

۱۱۹٤ م - ۵۹۱ ﻫ) - مغرب واندلس پادشاهی منصور یعقوب (اراکه) یعنی الرقوس نام موقعده اسپانیا قرالی الفونسك تحت قومانداسنده اولان اردوبی واندن صکره متفق بولنان (نوار) و (لیون) قراللرینك اردولرینی بوزوب یدی عدد مملکت استرداد ایلدی و برسنه صکره (طلیطله) شهر جسیمنی دخی الدی .

۱۱۹٤ م - ۵۹۱ ﻫ) - المانیا ایمپراطوری (هانری) خوبریران محاربه‌سنی قزاندقدنصکره (نورمان) قراللغنی دخی درعهده واعلان ایلدی .

۱۱۹٤ م - ۵۹۱ ﻫ) - بریة الشامده اسلامك صولتندن صیقلمش وملکلری اللرندن چیقمش اولان خرستیانلر (صور) شهرینده طوپلانوب اورادن اوروپایه فریادجیلر کوندردیلر وحضرت (عیسی) علیه السلامی برعرب دوکه‌یورکبی رسملر یاپوب بونکله اوروپا خرستیانلرینی اسلام علیهنه تحریص وتشویق ایلدیلر .

۱۱۹۵ م - ۵۹۲ ﻫ) - کبار فقهاء حنفیه‌دن قاضیخان وصاحب الهدایه امام (برهان الدین) ابوعلی المرغینانی حضراتی وفات ایلدی .
(جنکیز خان بخارایی اورديغی زمان ابوعلینك حیاتده اولدیغنه نظراً وفاتی ٦١٧ تاریخندن صکره اولمق لازم کلور .

۱۱۹۷ م - ۵۹٤ ﻫ) - غدارلقله مشهور

اولان التنجی (هانری) زوجه سیله مشترکا المانیا تختنه جلوس ایلدی ٭
(بوغدار ناپولی یه جبرا کیروب پرنس (تانقره) یی مزارندن اخراج وتحقیر ایلدکدنصکره قرنداشی کنج (کیلیوم) لك کوزلرینه میل چکمشدر ٭

۱۱۹۷ م ـ ٥٩٤ ه) ـ سلاچقهٔ ایرانیه‌دن ملك (طغرل) بن ارسلانشاهك امور دولتی پهلوان نامنده برناهله تفویض ایتمسی وخوارزمیان محاربه‌سنده مقتولا وفات ایلمسی سلطنت ایرانیه‌نك آل سلجوقدن چیقوب خوارزمیلره کچمسنه سبب اولدی ٭

۱۱۹۸ م ـ ٥٩٥ ه) ـ فرانسه قرالی (فلیپ) یهودیلرك فرانسه ممالکنده اقامتلرینه رخصت ویروب برچوق پاره‌لرینی الدی ٭

۱۱۹۸ م ـ ٥٩٥ ه) ـ هراتده امام (فخرالدین) ایله کرامیه بیننده ٭ وشامده (عبدالغنی) ایله اشعریه بیننده کیرمش اولان تعصبات مذهبیه بربیوك فتنه ایقاعنه سبب اولدی ٭

۱۱۹۸ م ـ ٥٩٥ ه) ـ علوم نقلیه وریاضیه وطبیه‌ده فریدالعصر اولان ابو الولید (محمد بن رشد) مراکشده وفات ایلدی ٭

۱۱۹۸ م - ۵۹۵ ه) - امور روحانیه نك مستبدأ اجرا واحیاسنی التزام ایدن مشهور اوچنجی (اینوسانس) پاپالق مسندینه صعود ایلدی .
(بو آدم حکومت روحانیه‌سنی شمسه و حکومات جسمانیه‌یی قمره تشبیه ایدوب قمرك شمسدن اقتباس انوار ایلدیکی کبی حکومات جسمانیه نك دخی کندوسندن استناره وامرینه انقیاد ایلسی لازم کله جکنی سویلر وبو اعتقاد اوزرینه کیدر ایدی .

۱۱۹۹ م - ۵۹۶ ه) - متوفی (صلاح الدین) ایوبینك برادری (سیف الدین عادل) مصری آلمق ایچون برسنه دنبرو برادرزاده‌لریله اوغراشوب کوجله مرادینه ایردی .
(مومی الیه برحیاة اولدقجه مصر ایله سوریه اداره واحده التنده بولنوب اندن صکره یعنی ۶۱۵ تاریخنده آیرلمشدر .

۱۱۹۹ م - ۵۹۶ ه) - خوارزمیلردن قطب الدین ثانی خراسانده تخته جلوس ایلدی . وچین حدودنده وقوعبولان برمحاربه ده خصمی اولان تاتارلك اردوسنده جاسوسلق ایدرکن طوتلدیسه ده براز مدت صکره قورتیلوب دیکر محاربه‌ده تاتارخاننی وسمرقند حکدارینی طوتدی وبوجهتله حکومتی ترکستانجه خیلی شهرت وکندوسی کرکی کبی اعتبار بولدی .
(بو ذات شوکت اسلامیه‌یی (چین) و (قرقیز) و (سبریا) و (اوراتبرغ) طرفلرینه قدر کوتورمشدر (الی ۶۰۶ ه)

١٢٠٠ م - ٥٩٧ هـ) - اناطولی حکمداری (غياث الدين) سلجوقی وفات ایدوب یرینه برادری (سلیمان شاه) جلوس ایلدی . و برادرلرینک بشقه بشقه اداره ایتمکده اولدیغی ممالکی برلشدیروب پدری زماننده کی اعتباری بولدی ومؤخراً انقره یی دخی الدی .

١٢٠٠ م - ٥٩٧ هـ) - مشهور خطاط (عماد) وفات ایلدی .

١٢٠١ م - ٥٩٨ هـ) - اولاد جناب (حسن) دن ینبوع حاکمی (ابو عزیز قتاده) حجاز حکومتنی اولاد هاشم یدندن الوب بنی قتاده نامیله برحکومت تأسیس ایلدی .
(زمانمزده موجود اولان شرفاء بو سلاله مبارکه دندر .

١٢٠٢ م - ٥٩٩ هـ) - پاپا بولنسان اوچنجی (اینوسانس) قدس شریفک تخلیصی ایچون اوروپالیلری تشویقه قالقشدی . وفرانسزلردن بعض زادکان واهالی کوکالو یازلغه باشلادیسه ده اولکی کبی بشقه طرفندن رغبت ایدن اولمدی .

١٢٠٢ م - ٥٩٩ هـ) - (چین) ایله (تبت) ارهسنده قونرکوچر مغول قبیله سنک رئیسی بولنان (جنکیز) خان ترکستانده بعض خصمانه غلبه وکسب اشتهار ایلدیکندن

اوحواليـده بولنـان قبـائل خلقى باشـده طوپلانوب قراقر و مده مغولستان خانلغنى تشكيل و بيعت ايلديلر . (جنكيزك اصل اسمى تموچين در .

١٢٠٣ م ـ ٦٠٠ هـ) ـ شرق ايمپراطورى (ايساكيوس) قرنداشى علكسى يى برچوق اقچه اعطاسيله اسلام اسارتندن قورتاروب سلطنتنه شريك اتمشيدى بوكره مرقوم علكسى دخى ايلكه كلك اولمق اوزره (ايساكيوسى) بتون بتون سلطنتدن دوشيروب نعمت رؤيتدن محروم واوغلنى ونديكه قدر فراره مجبور ايلدى .

١٢٠٣ م ـ ٦٠٠ هـ) ـ ملوك امويه يه منسوب ايكن مقدما يمنه فرار ايدن برذاتك سلالەسندن اولان (منصور عبد الله) بوكره يمنده شرفاى حزويه ناميله برحكومت تشكيل ايلدى . وبونلردن مؤخراً (امامان) ناميله برحكومت دها آيرلدى .

١٢٠٣ م ـ ٦٠٠ هـ) ـ حكيم المحقق (شمس الدين محمد بن اشرف) الحسنى وفات ايلدى .

١٢٠٤ م ـ ٦٠١ هـ) ـ ايكى سنه دنبرو فرانسه ده طوپلنان اهل صليبك اوكنه دوشن قوتلر استانبوله كلدكارى كبى اوجه شرق ايمپراطورلغنى غصب ايدن علكسى يى طرده واوليكى ايمپراطورك اوغلنى جلب واجلاسه قالقشديلر وتركه سى استانبولده بركلاه قاپوب

برلشمكى قور ديلر وموفق دخى اولديلر .

(بونلر (كريد) و (قبريس) جزيره لرينى وبعض سواحل وجزاير يونانيه يى يد اداره لرينه آلوب وسلانيكى بر قراللق ياپوب روئ سادن (مونفررا) يه ويرمشلر ومنفقلرى اولان ونديكلوله بوغاز ايچندن وآق دكز اطه لرندن حصه آيرمشلردر .

١٢٠٤ م – (٦٠١ هـ) – فرانسزلرك كوياصحابت ومعاونتيله شرق ايمپراطورى اولان چوجق درت آى سلطنت سوردكدنصكره رومللر طرفندن كليساده قتل اولندى . وفرانسزلردخى بونى فرصت عدايدرك استانبولى الوب حكمدارى فرانسزلردن وپطريقى ونديكلولردن اولمق اوزره برلاتين حكومتى تشكيل ايلديلر . (استانبول اللى يدى ييل فرانسزلرله ونديكلولر النده قالمش وصكره روملرينه قورتارمشدر .

– روملر استانبولى وحكومتلرينى ضايع ايتدكلرى جهتله ايمپراطور فامليا سندن (تئودوس) نامنده برينك باشنه طوپلانوب ازنيقده برحكومت موقته تشكيل ايلديلر .

١٢٠٥ م – (٦٠٢ هـ) – استانبولده قلان فرانسزكوكلولرندن برطاقى دخى قدس شريف فتحنه كيتمك استديسه ده چوغى دكزده ويوللرده تلف اولدى . وبرازيده طولاندير يجيلر النه دوشوب وقدس يولى بودر ديه رك اسكندريه يه قدركوتوريلوب اسير ديو صاتلدى .

۱۲۰۵ م – ۶۰۲ هـ) – ملوك غوريه طرفندن (غزنه) و (كابل) واليسى بولنان (تاج الدين يلدز) استقلال بولوب ملتان ولايتنى فتح ايلدى ٠

۱۲۰۵ م – ۶۰۲ هـ) – ملوك غوريه طرفندن دهلى واليسى بولنان (قطب الدين ايبك) استقلالنى اعلان ايدوب هندستانده پك چوق فتوحاته نائل اولدى و اخلافى سكسان سكز سنه حكومت سوردى ٠

۱۲۰۵ م – ۶۰۲ هـ) – سند نهرينك جانب شرقيسنده واقع صحاريده فوزكو چرقبائلدن (خلجيه) قبيله سى بر حكومت تشكيل و (ايكنول) شهرينى دار الملك اتخاذ ايلدى ٠ و استقلاللرى ايكيوز سنه قدر دوام ايتدى ٠

۱۲۰۶ م – ۶۰۳ هـ) – چنكيز خان چين و مغول تجارينى آسياى وسطى تجارتنده اليشدرمك ايچون سلطان محمد خوارزم شاه ايله بر تجارت معاهده سى تنظيم ايلديكندن تاتارستان غرب و چين و مغول تجارلرى بيوك كاربانلرله ايران مماليكنه كلوب كتمكه باشلادى ٠

۱۲۰۶ م – ۶۰۳ هـ) – (يوتى) دنيلان شرق تاتارلرى برقاچ سنه دنبرو محارب اولدقلرى چينلولره غلبه و ايالات شماليهٔ چينيه يى ضبط و (خطاى) خانلغى تشكيل ايلديلر ٠ و مغول دنيلان و چنكيز خانك

زیر حکمنده اولان غرب تا تارلری دخی نیجه محاربادن صکره (سنسی) ایله (تبت) و (سمرقند) اراسنده (یوآن) نامیله برحکومت تأسیس ایتدیلرسه ده بر ملیوندن زیاده ضایعات ویردیلر .

۱۲۰۸ م - ۶۰۵ ه) - انکلیز قرالی (ژان) پاپادن قورقوب برمقدار ویرکو اعطاسنی وعد ایتدیکی جهتله تبعه‌سی نزدنده محقر اولدی .

- پاپا (اینوسیانس) آلمانیا ایمپراطوری هانری‌یه برادری وطوسقانه مارکیسی فلیپدن طولایی کوجنوب اعدامنه حکم ایلدی . وینه (اوتون) ی قویدیسه‌ده ایکی سنه صکره اودخی پاپای مرقومک افروزینه اوغرادی .

۱۲۰۹ م - ۶۰۶ ه) - امام (فخرالدین رازی و شیخ (روزبهان بقلی) حضراتی وفات ایلدی .

۱۲۱۰ م - ۶۰۷ ه) - پارس جمعیت رهبانیه‌سی (ارسطونك) لاتین لسانینه ترجمه اولنان کتابلرینی یساغ واوقو یانلرك افروزلی اولدیغنی اعلان ایلدی .

۱۲۱۰ م - ۶۰۷ ه) - (واندال) عنوانی قزانمش اولان دانیمارقه قرالی (قانوت) وفات ایدوب یرینه برادری مشهور ایکنجی (والدمار) جلوس ایلدی

وشجاعت وغيرتی سايه‌سنده (هولشتاين) و (ليون) و (پروسيا) ايالتلرينی المانلردن الدی والمانيا قرالی فريدريق ايشك ايلروسی دها فنا اوله‌جغنی اكلاديغيچون (مكلنبورغ) ايالتنی دخی ويروب بر معاهده‌ده تنظيمنه راضی اولدی ·

١٢١٠ م - ٦٠٧ هـ) - چين حمايه‌سنده بولنان خطای خاننك مغوللردن ويركو طلب ايديشی جنكيز خانه آغر كلديكندن عساكركليه ايله غوبی صحراسنی كچوب خطای اردولرينی بوزديسه‌ده چين خانی قزينی كوندروب صلح رجا ايلديكنه بناء ايلروسنه وارمدی ·

١٢١١ م - ٦٠٨ هـ) - اناطولی‌يه حكم ايدن (غياث الدين كيخسرو) (انطاليه) و (اطنه) طرفلرينی تحت اطاعته الدقدن وروملری كركی كبی تهديد ايتدكدنصكره وفات ايدوب يرينه برادری (كيكاوس) جانشين اولدی واكركه برادری (علاء الدين) سلطنت دعواسنه دوشه‌رك وارضروم حاكمی وارمنی تكفوری ايله اتفاق ايدرك كاوب (قيصريه) ده ياخود (انقره) ده محاربه ايتديسه‌ده متفقلری صاوشديغندن عسكری پريشان وكندوسی قيد اسره دوچار اولدی ·

١٢١١ م - ٦٠٩ هـ) - كيكاوس سينوب قلعه‌سنده روم ايمپراطوری طرفندن مأمور اولان ارمنی

تكفور يني اثنای شكارده طوتوب سينوبی ضبط ايلدی . وبردها اعداسنه معاونت ايتامك وبهرسنه ويركو ويرمك شرطيله ممالك سائره‌سنی باغشلادی .

١٢١٢ م – ٦٠٩ ه) – (اسپانيا) و (فرانسه) و (ايتاليا) و (المانيا) و (ليون) قراللری بالاتفاق اندلس پادشاهی (محمد ناصر) ك اوزرينه يوز وبوب مشهور طليطله و (طالوزا) محاربانی قزانديلر .

(متفقين اردولرنده هركيم طوتديغی مسلمان اسيرينی قتل ايتمزايسه كندوسی قتل اولنه جغنی مبين اعلاننامه نشر اولنديغندن اسرای اسلاميه‌نك هيچ بری صاغ قالمامشدر .

١٢١٤ م – ٦١١ ه) – فرانسه قرالی (فليب) انكليزلر ايله اوغراشمقده اولديغی حالده مقدما امتيازلرينی ضايع ايتدكاريچون مرقوم فليبه منفعل وانكليزلره متفق اولان (فيلاندر) و (بولونيا) قونتلری دخی محاربه‌يه قيام ايتديسه‌ده فليب اهاليه ويرديكی حريت سايه‌سنده جمله‌سنی بوزدی وفرانسه‌نك مشوش اولان نظامات داخليه‌سنی تجديد ومعارفی توسيع ايلدی . و (ريبور) ناميله برنوع عسكرياپدی .

(المانيا دخی قليبك مغلوب وفرانسه‌نك هرج ومرج اولمسنی استر وقونتلره دائما فتيل ويرر ايدی .

١٢١٤ م – ٦١١ ه) – چينه تابع قره‌خطای

اهالیسنك خاقانه عصیان وجنکیز خانه التجا ایلملری اوزرینه (جنکیز) خان جسارتلنوب عسکرینه حرکت امرینی ویردی وابتدا بعض (خطای) مما لکنی وصکره (پکین) شهرینی آلوب سرای خاقانی‌یی یاقدی وخاقان کدرندن کندوسنی تسمیم ایتدی ٠

۱۲۱۵ م ـ ٦۱۲ هـ) ـ انکلتره زادکانک سربستی اهالی حقنده یاپدیغی (ماینا جارته) نظامنامه‌سنی قرال (ژان سانتر) امضایه مجبور اولدی ٠ (هر انکلیزلك حریت شخصیه‌یه وملکنه مالك اولمسی وهرصنفك کندو اقرانیله محاکمه اولنه بیلمسی وقرالك وپاپانك حقوقی نه‌دن عبارت اولمق لازم کله‌جکی نظامنامهٔ مذکورده مندرج ایدی قرال مومی الیه بونی امضا اتمك استه‌مز ایدیسه‌ده فرانسزلرك فسادی ودیکر طرفدن پاپانك افروزی اوزرینه امضایه مجبور اولمشدر ٠

۱۲۱۷ م ـ ٦۱٤ هـ) ـ مغولستاندن ایرانه کلمکده اولان برتجار قافله‌سنی خوارزملیلردن (اترار) والیسنك چویروب درت‌یوز قدر مغول تجارینی جاسوسدر دیو اعدام ایلدیکنی جنکیز خان خبر الدیغی کبی فنا حالده حدتلنه‌رك خوارزم دولتی علیهنه تدارکات حربیه‌یه باشلادی ٠

ـ (خوارزمشاه) کلیتلو عسکر ایله (جنکیز) لك

اوزرينه واردی و (جنكيز)ك يدشداری اولان
باردوسيله اوچ كون اوچ كيجه على التوالی محاربه
ايتديسه‌ده غالب مغلوب بللی اولمديغندن فنا حالده
برأيوسيتله رجعته مجبور اولدی ·

١٢١٧ م - ٦١٤ ھ) - (جنكيز خان) سكز
يوز بيك عسكر ايله ممالك خوارزمه يوردی
واوغراديغی محلر اهاليسی اطاعت ايتديكی حالدهماللرينی
يغما وكنجلرينی عسكره ادخال ايله اكتفا ايدوب اطاعت
ايتميانلری اعدام ايلدی · واوغلارينی اوحوالی قلعه‌لرينی
محاصره وضبط ايچون براغوب كندوسی بربيوك اردو
ايله بخارايه كتدی ·

١٢١٩ م - ٦١٦ ھ) - شيخ (مجدالدين)
بغدادی برافترايه مبنی اغراق واعدام اولندی ·
(شيخی حضرت (نجم الدين كبری) موى اليهك بربيوك
سوزينه كوجنوب غرق اوله جغنی اولجه سويلش ايدی ·

١٢١٩ م - ٦١٦ ھ) - اناطولی حكمداری
(كيكاووس) سلجوقی وفات ايدوب يرينه برادری برنجی
(علاء الدين كيقباد) قونيه‌ده جلوس ايلدی ·

١٢١٩ م - ٦١٦ ھ) - مقدما تركستاندن
بخارايه هجرت ايدن (قايی خانلی) قبيله‌سی رئيسی سليمان

شاه ماوراءالنهرده ظهور ایدن اختلالات بناء خراسانه
چکلمش وسلاچقهٔ ایرانیه حمایه‌سنه کیروب (ماهان)
قطعه‌سنده توطن اتمش ایدی . بوکره (جنکیزك)
اوراره دخی تجاوزی مأمول اولدیغندن قبیله‌سی خلقیله
قالقوب اخلاط وارزنجان طرفلرینه هجرت ایلدی .
(بوذات آل عثمانك جد اعلاسیدر .

۱۲۲۰ م - ٦۱۷ ه) - کبار مشایخ صوفیه‌دن
خـواجه (عبدالخالق) عجدوانی حضرتلری وفات
ایلدی .

۱۲۲۰ م - ٦۱۷ ه) - (جنکیزخان) کمال
شدتله بخارایه کلوب شهری قهراً اخذ واحراق وایچنده
بولنانلرك کافه‌سنی اعدام ایلدی . شویله که هیچ بر ذی
روح قالمدی . واوغللری دخی (اترار) و (جند)
شهرلرینی (بخارا) یه بکزتدی . و (سمرقند) شهری
ابتدا صاحب الهدایه (ابوعلیٔ مرغینانی) وامثالی
شفاعتیله مظهر عفو اولدیسه‌ده مؤخراً بعض سبکمغزانك
مغوللر علیهنه قیامی اوراده دخی قتل عامه سبب اولدی

۱۲۲۰ م - ٦۱۷ ه) - سلطان (قطب‌الدین)
خوارزمی وفات ایدوب یرینه اوغلی (رکن‌الدین) جلوس
ایلدی ومتعاقباً تاتارلرك غدریله شهید اولدی .
بوندنصکره دها برقاچ حکمدار جلوس ایلدیسه‌ده اون بر
سنه‌دنصکره دولت خـوارزمیـه بتـون منقرض
اولمشدر .

۱۲۲۱ م - ٦۱۸ ه) - کملین اولیاء اللهدن شیخ (نجم الدین کبری) حضرتلری خوارزمه هجوم ایدن تاتارلرله محاربه ایدرك رتبهٔ شهادته واصل اولدی .

۱۲۲۲ م - ٦۱۹ ه) - مجار قرالی ایکنجی (اندریا) التون فرمان تسمیه اولنان نظامه یی موقع اجرایه قویدی .
(بو نظامنامه زادکان ایله مأمورین روحانیه نك ویرکودن معافیتی وامتیازلرینك محافظه سی کبی بعض تأميناتی متضمن اولدیغندن اسلاولری حال اسارته دوشورمشدر

۱۲۲۳ م - ٦۲۰ ه) - سلطان (غیاث الدین) خوارزمی (جنکیز) لك ضبط وتخریب ایلدیکی ممالکه بدل اولمق اوزره (شیراز) و (اصفهان) ولایتلرینی دولت اتابکیه دن الدی . وبرادری (غزنه) والیسی (جلال الدین) دخی مغوللری ایکی دفعه بوزدیسه ده اوچنجیسنده مغلوباً (هندستانه) فرار ایلدی .

۱۲۲۳ م - ٦۲۰ ه) - متوفی (سلطان محمد) خوارزمشاه منسوبانندن وقره خطای امراسندن (قتلغ خان براق) کرمان حاکمی ایکن بوکره مغولستان حمایه سنده اولمق اوزره استقلالنی اعلان ایلدی . واخلافی سکسان التی سنه حکومت سوردی .

۱۲۲٤ م - ٦۲۱ ه) - عساکر جنکیزیه دن

برفرقه (پاچیناق) و (اوقس) طائفه‌سنك تشویق ودلالتیله روسیه ممالکنه کیروب ذاتاً بربرلریله اوغراشمقده اولان روسیه پرنسلرینی یکدیکری علیهنده استعماله باشلادی .

١٢٢٤ م - (٦٢١ ه) - روسیه ممالکنده مسکون (اوز) طائفه‌سی روملر ایله متفقاً عساکر جنکیزیه‌یی قارشولادیسه‌ده مقاومتلری ممکن اوله‌مدی . وبو حرکتلری آخرکار پریشانیلرینه وبردها جمعیت طوته‌مامالرینه سبب اولدی .

١٢٢٤ م - (٦٢١ ه) - مرحمتسز جنکیزخان شودرت بش سنه ظرفنده یالکز ماوراء النهر و (ایران) و (قفقاسیه) وحوالیسنده برقاچ ملیون نفوسك قاننه کیردکدنصکره اوغلارینی (غزنه) و (هندستان) فتحنه کوندروب کندوسی برقاچ یوز بیك مسلمان اسیریله مملکتنه عودت ایلدی . واثنای راهده اردوسنده ظهور ایدن وباعلتنی اسرای مرقومه‌دن بیلوب جمله‌سنی سند نهری کنارنده ذبح ایتدیردی .

- جنکیزخان تعلیم دین ایچون بخارادن برعالم طلب اتمسی اوزرینه قاضی (شرف الدین) کیدوب اصول دینی تعریف ایلدی . ومرقوم جمله‌سنی تحسین ایدوب یالکز حج خصوصنده تردد ایدرك کویا مسلمان اولدی .

١٢٢٤ م - (٦٢١ ه) - جزایرده (تلمسان)

نامیله برحکومت تشکل ایلدی . وابتدالری اولان (یغمراس) بن عبدالواد واخلافی ایکیوز سکسان سنه پایدار اولدی .

١٢٢٤ م – **٦٢١** هـ) – سلاطین آل عثمانك جد اعلاسی اولان (سلیمان شاه) ارزنجاندن وطن اصلیسنه کیدرکن اورفه مضافاتندن (جعبر) قلعه‌سی اوکنده مغروقاً وفات ایلدیکندن درت اوغلندن ایکیسی ترکستانه کیدوب دیکر ایکیسی یعنی (ارطغرل) ایله (دندار) درتیوز قدر چادر خلقیله برابر ارضرومه عودت و (یاسین) اوه‌سنده اقامت ایلدی .

١٢٢٥ م – **٦٢٢** هـ) – مغوللر خوارزمشاهك اوغلی (رکن الدوله) یی (کردکوه) قلعه‌سنده طوتدیلر ودیز چوکه‌رك جنکیز خانه عرض اطاعت ایتمدیکی ایچون شهید ایلدیلر .

١٢٢٦ م – **٦٢٣** هـ) – فرق بدی سنه خلافت ایدن ناصره خلف اولان (ظاهر) دخی برسنه حکومت سوردکدنصکره وفات ایلدیکندن یرینه اوغلی (مستنصر بالله) جلوس ایلدی .

(بوذات اولانجه مالنی صرف ایدرك بغداده برجسیم مدرسه یاپدیروب مذاهب اربعه‌دن درت مدرس وحدیث شریف و (نحو) و (طب) و (فرائض) اوقوتمق ایچون درت خواجه تعیین ایلمشدر .

١٢٢٦ م ــ **٦٢٣** ﻫ) ـ استنبـاط المعين في العلل والتـاريخ) نام كتابك مؤلفى (ابن معين) الموصلي ...نا ايلدى .

١٢٢٦ م ــ **٦٢٤** ﻫ) ـ جنكيز خان خطـاى ممالكندن (نانكين) شهرينى تسخيره كيدركن (چينچو) قصبه‌سنده وفات ايدوب ملكى وصيتى موجبنجه تقسيم اولندى وبو تقسيمده (چين) و (مغولستـان) قرنداشى (قسار) ه ٠ وخوارزمدن وولغا نهرينه قدر ممالك اوغلى (جوجى) يه ٠ واويغـوردن سمرقنده قدر ممتد اولان اراضى ديكر اوغلى (حقتاى) ه ٠ وولايات سائره دخى بعض رؤسـايه دوشدى ٠ واوچنجى اوغلى (اوكتـاى) دخى جمله‌سنك اوزرينه شهنشاه اولدى .

١٢٢٨ م ــ **٦٢٦** ﻫ) ـ يمنده حكومت ايدن بنى ايوب سلاله‌سى منقرض اولوب (بنى رسول) سلاله‌سى ظهور ايلدى ٠
(بو سلاله‌نك ابتداسى اولان رسول حضرت عمر رضى الله عنه زماننده مرتد اولوب قسطنطنيه‌يه فرار ايدن (جبله) احفادندندر وحكومتلرى ايكيوز اوتوز اوچ سـنه پايدار اولمشدر .

١٢٢٨ م ــ **٦٢٦** ﻫ) ـ اندلس امرا وزادكانندن (ابن هود) مغرب اميرى سلطـان ادريس

علیهنه خروج و (مرسیه) و (غرناطه) و (اشبیلیه) و (مارده) قلعه‌لرینی استیلا ایلدی .

١٢٢٩ م - ٦٢٧ هـ) - شیخ (فرید الدین عطار) حضرتلری کفار النده شهید اولدی . وسکاکی دیمکله مشهور علامه (سراج الدین) حضرتلری وفات ایلدی .

١٢٢٩ م - ٦٢٧ هـ) - المانیا ایمپراطوری ایکنجی (فریدریق) قدس شریفی تخلیص ایده‌مدیسه‌ده (دمیاطی) آلوب مصر حکمداری (ملك کامل) ایله بر مصالحه عقدینه موفق اولدی . و یازیلان معاهده نامه‌یه خرستیانلرك دخی بیت المقدسی زیارت اتمسی ومسجد اقصایه تعرض اولنمامسی درج قلندی . و (عکا) و (صور) شهرلری دخی خرستیانلره کچدی .

١٢٣٠ م - ٦٢٨ هـ) - خطای خانیله محارب اولان چین خاقانی ممالك جنکیزیه پادشاهی (اوکتای) دن استمداد اتمسیله اوکتای دخی عسکر کوندروب خطایلولری بوزدی وخانلرینی طوتوب چوق مملکتلرینی الدی .

١٢٣٠ م - ٦٢٨ هـ) - یدی سنه دنبرو (ارضروم) جوارنده حیواناتنی رعی واقامت ایتمکده اولان (ارطغرل) غازی سلطان (علاء الدین) سلجوقیدن اراضی التماس اتمك اوزره قونیه‌یه کلوب سلطان مشار الیهی

تاتارلرله محارب بولدی . ویانندەکی برقاچ یوز سواری ایله اعانه ایدرك تاتارلری قاچردی وسلطان مشار الیه دخی مومی الیهك بو خدمتنه مکافات اولمق اوزره [illegible]ره‌ده واقع قره‌جه طاغی و سوكود ناحیه‌سنی (یایلاق) و (قشلاق) تعیین ایلدی .

١٢٣١ م — ٦٢٩ ﻫ) — اسپانیوللر اندلس ومغرب پادشاهی سلطان (ادریس) ی منهزم ایتدی وارا غون قرالی (چقوم) بالیار اطه لرینی آلدی و متعاقباً سلطان مشار الیهك وفاتیله موحدین سلاله‌سی منقرض اولدی .

١٢٣٢ م — ٦٣٠ ﻫ) — اندلس ومغرب ممالکی طوائف ملوك هیئتنه کیره رك امرادن غازی ابی عبد الله محمد بنی احمر نامیله (جهن) ده و عبد الحق بنی مرین نامیله (مراکش) ده و امیرجمیل (دینه) و (بلنسیه) ده حکمدار اولدیلر .

(اشبو ابی عبد الله قرق ایکی سنه مدت سلطنتده هیچ برمغلوبیت کورمامشدر .

— غرناطه حکمداری (ابن هود) قستاله قرالی (فردیناند) ایله محاربه یه طوتشدی وقرال مرقوم اوجه طوندیغی ایکبیك قدر اسرای اسلامیه یی ایکی طرف عسکرینك اورته‌سنه کتوروب باغرته ذبح ایتمسیله اسلام اوركوب کیرویه چکلدی و قرال بوحیله ایله محاربه یی قزاندی .

۱۲۳۲ م – ٦٣٠ ه) – اسپانياده واقع قطالونيه شهرنده تشكل ايدن جمعيت رهبانيه ده (انكزسيون) مسلمانلر ايله يهوديلره توجهله اشكنجه اولنمق ونصل اعدام ايدلمك لازم كلهجكنه وبونلرك خرستيان اولمريچون تصورتله جبر ايديله جكنه قرار ويرلدى. وبوقرار تدريجاً سائر اوروپا ممالكنده دخى قبول ايدلدى.

۱۲۳٤ م – ٦٣٢ ه) – مشاهير اولياء اللهدن (ابن الفارض) حضرتلرى وفات ايلدى.

۱۲۳٥ م – ٦٣٣ ه) – مغولستان پادشاهى (ابقا) خان طرفندن قونيه يه يرليغ مخصوص ايله برايلچى كلوب سلطان علاء الدين سلجوقى يى اطاعته دعوت ايتدى وعلاء الدينك مغوللره مقاومتى مستحيل اولديغندن ناچار اطاعته مجبور اولدى.

۱۲۳٥ م – ٦٣٣ ه) – قرطبه اهاليسنك محاربه يى اونودوب بتون راحته التدقلرينى قستاله قرالى (فردينانيد) فرصت اتخاذ ايدرك كلوب قرطبه يى بلا محاربه ضبط واهاليى يالكز اوزرلرنده كى اثوابله طرد ايلدى. وكتبخانه لرده موجود اولان بونجه كتب نفيسه يى ياقدى.

۱۲۳٦ م – ٦٣٤ ه) – آل جنكيزدن قاپچاق

حکمداری (باتو) خان التی یوز بیك مغول ایله (وولغا) نهرینی آشه رق روسیه ممالکنه کلوب توطن ایلدی . وروسیه پرنسلرینی کاه تهدید و کاه یکدیگری علیهنده استخدام ایدرك تحت حمایه سنه آلدی .
(روسیه لیلرك بو اسارتی ایکیوز یکرمی یدی سنه سورمشدر .

۱۲۳۷ م - ٦۳۵ ھ) - مقدما مغوللرك هجومیله منقرض اولان ملوك باوندیه سلاله سندن (حسام الدین اردشیر) بو کره مختفی اولدیغی محلدن چیقوب دولت مشار الیهانك اوچنجی طبقه سنی تشکیل و طبرستانده تخته جلوس ایلدی . واخلاقی تبعه سنك خشنودیتنی قزانه رق یوزاون بش سنه سلطنت سوردی .

۱۲۳۸ م - ٦۳٦ ھ) - اسپانیاده اراغون قرالی (چقوم) بلنسیه شهر جسیمنی حربا آلدی وایدیلان مقاوله موجبنجه اشیاسنی آلوب چیقان اهالیٔ اسلامیه یی کاملا یوللرده صویدیردی .

۱۲۳۹ م - ٦۳۷ ھ) - خیلی زماندنبرو قونیه وجواری اهالیسنه کندوسنی عابد وزاهد کوسترمش وچوق کمسه لرك حسن ظننی قزانمش اولان (بابا اسحق) بو کره پیغمبرلك دعواسیله میدانه چیقوب باشنه برچوق ادم جمع ایلدکدنصکره (اماسیه) و (توقاد) نواحیسنی اوردی و یغما ایتدی . و (قونیه) ده حکمدار بولنان (کیخسرو) کیفیتی خبرالدیغی کبی براردو ارسال ایله مر قومی و بعض عوناتنی

طوتدیروب علی ملأ الناس اعدام ایلدی •

١٢٣٩ م - ٦٣٧ ه) - قدس شریف اون برسنه خرستیانلر النده قالدقدنصکره بوکره حربأینه مسلمانلره انتقال ایلدی •

١٢٤٠ م - ٦٣٨ ه) - شیخ الاکبر (محمد محیی الدین) ابن العربی حضرتلری شام شریفده وفات ایلدی • رحمة الله علیه

١٢٤١ م - ٦٣٩ ه) - روسیه ممالکنه یرلشمش اولان (باتو) خان عسکرینك برفرقه سی مجارستان اوزرینه یوریمکه باشلادی •

١٢٤١ م - ٦٣٩ ه) - خلفای عباسیه دن مستنصر بالله وفات ایدوب یرینه خلفای مرقومه نك خاتمه سی اولان (مستعصم بالله) جلوس ایلدی • وشیعه مذهبنده اولان (ابن علقمی) یی کندوسنه وزیر ایتدیکیچون سنیلری • وبغدادده ظهور ایدن بر نزاع اوزرینه شیعیلرك مالنی مصادره ایتدیردیکیچون شیعیلری • ومرقوم ابن علقمی یی کوجندیردی •

١٢٤١ م - ٦٣٩ ه) - مغوللر ارضرومی تسخیر ورجالنی قتل ونسوانی اسیر ایتدی • وملوك سلاجقه دن اناطولی حکمداری کیخسرو درحال طوپلایه بیلدیکی عسکر ایله کیدوب توقادده دشمنی قارشولدیسه ده ایلك محاربه ده

بوزلديغندن رجعته واسندكارى قدر مال اعطاسيله عقد مصالحه يه مجبور اولدى · و بو ارالق ارمنيلر دخى عصيانه قالقشدى ·

١٢٤٣ م - (٦٤١ ه) - ممالك جنكيزيه پادشاهى (اوكتاى) درت سنه اول وفات ايلديكندن على الاصول زوجه سى تخته چقمشيدى بوكره مرقومه نك مدت سلطنتى اولان درت سنه تكميل اولديغندن اوغلى (كيوك) خان شهنشاه اولدى ·
(مدت سلطنتى يالكز بر سنه دن عبارتدر) ·

١٢٤٤ م - (٦٤٢ ه) - مشايخ كرامدن غزنه لى (رضى الدين على لالا) حضرتلرى وفات ايلدى ·
(بوذات يوز يكرمى درت شيخ كاملدن خرقه كيمشدر) ·

١٢٤٥ م - (٦٤٣ ه) - برشديد روزكار بيت مكرمك كسوه سنى صويدى و بو كامكه ايلرك اكثريسى دولت عباسيه نك زواله اشارتدر ديدى و فى الحقيقه اويله اولدى ·

١٢٤٥ م - (٦٤٣ ه) - زادكان امراى فرسدن (شمس الدين) محمد مقدما كند و سنى مغوللره سوديرمش اولديغندن بوكره هراتده (منكو قاآنك) امريله و (كرت) ناميله بر حكومت تشكيل ايلدى · واخلا فى (غور) و (كورجستان) و (اسفرار) و (سيستان) و (خراسان) ممالكنه دخى مالك اولەرق يوزقرق سنه سلطنت سوردى ·

١٢٤٧ م ـ ٦٤٥ هـ) ـ كملين اولياء اللهدن (شمس) تبريزى حضرتلرى وفات ايلدى :

١٢٤٧ م ـ ٦٤٥ هـ) ـ اندلسده اراغون قرالى (چقوم) دينه وشاطبه قلعه لرينى برسنه محاصره ايله آلدى وتابعيتى قبول ايدن اهالئ مسلمه يى قوغوب مالارينى كوملكارينه طونلرينه وارنجه يه قدر مصادره ايلدى .

١٢٤٨ م ـ ٦٤٦ هـ) ـ كافيه وشافيه صاحبى مشهور (ابن الحاجب) وطبيب مشهور مالقه‌لى (ابو محمد عبدالله ضياء الدين) وفات ايلدى .
(ابو محمدك قبرى شام شهرنده‌در .

١٢٤٨ م ـ ٦٤٦ هـ) ـ اندلسده (قشتاله) قرالى (فرديناند) (اشبيليه) شهر جسيمنى اون سكز آى محاصره ايله الدى ودرونده بولنان اوچيوز بيك قدر اهالئ مسلمه درلو محن ومشقتت وپريشانيله چيقوب هر برطرفه طاغلدى .

١٢٥٠ م ـ ٦٤٨ هـ) ـ ممالك جنكيزيه پادشاهى اولوب درت سنه اول وفات ايدن (كيوك) قاآنك يرينه اوغلى (منكو) خان انتخاب اولندى ومرقوم برادرى (هلاكو) خانى ايران ملحدلرينك اصلاح احوالنه وديكر برادرى (قبلاى) خانى تاتارستان ايله چين ممالكندن عبارت اولان رقطعهٔ جسيمه‌نك محافظه واداره‌سنه مأمور ايتدى .

۱۲۵۰ م – ٦٤٨ ﻫ) – فرانسه قرالی طقوزنجی سنت (لوئی) نذری اوزرینه باردو ترتیب ایدوب قدس شریفی قورتارمغه کلدی • و (دمياط) و (منصوره) شهرلرینی الدیسه ده (ماصور) محاربه سنده پك چوق عسكر غرق وتلف ايتدی • وقرنداشنك بری قتل اولنوب کندوسی دخی ملك (معظم) ك النه دوشدی وصکره یوز بيك التون فديه و بربيوك عين ايله يقاسنی قورتاردی •

۱۲۵۱ م – ٦٤٩ ﻫ) – ملوك ايوبيه دن مصر حكمداری (ملك معظم) قتل اولندقدنصکره اهالی متوفی (ملك صالحك) ام ولدی (شجرالدر) ی ملك وامرای اتراکدن (معزالدين ايبك) ی اتابك انتخاب وتعيين ايلدی • ومرقوم مؤخرا (دمياط) شهرینی فرانسزلردن استرداد وخصوصات سائره ده اقتدارينی اثبات ايلديكنه بناء تخت مصره دخی مالك اولدی • و بوجهتله سلالهٔ ايوبيه منقرض اولوب سلطنت مصريه ملوك اتراك النه كچدی • (قول دیکر ٦٤٨ ﻫ)
(ملوك اتراك ۷۸۳ تاريخنه قدر مصرده حكومت سورمش و بونلر مقدما جنكيزيلردن پاره ايله النوب مصرده تربيه اولمش ترك اسراسندن اولدقلری چون دولت مملوكه وغلامان اتراك نامليله دخی یاد اولنمشدر •

۱۲۵۱ م – ٦٤٩ ﻫ) – معزالدين ايبك تخت مصره مالك اولدقدنصکره (شجرالدری) تزوج ايلدی

وشجرالدر برمدت كوزل كچندیسه ده موخرأ زوجنی بشقه برقزالمق استدیكچون حمامده اعدام ایتدیروب بر پرمغی خاتمیله برابر امرای مصره كوندردی • وامرانك اكثریسی كندوسنه طرفدار اولمق ملابسه‌سیله یوسفی بقایی جزادن قورتاردیسه‌ده خلقك خوشیدیسندن قورتاره‌مدی ویرینه اوغلی منصور پادشاه اولدی •

۱۲۵۲ م ـ ٦٥٠ هـ) ـ مشایخ ذوی الاحترامدن شیخ (سعدالدین) حموی حضرتلری وفات ایلدی •

۱۲۵۳ م ـ ٦٥١ هـ) ـ ممالك جنكیزیه پادشاهی (منكو قاآن) بوندن اوچ سنه مقدم ایرانه كوندردیكی برادری (هلاكو) خانی بتون ممالك ایرانه واناطولی جهتلرینه حكمدار تعیین ایتدی • وبوجهتله سلطنت (ایلخانیه) تشكل ایدوب (تبریز) مقر سلطنت اتخاذ اولندی •

ـ خواجه نصیر طوسی مراغه‌ده برمكمل رصدخانه تأسیس ایتدی • وحكمة العین صاحبی (نجم الدین قزوینی) و (محیی الدین مغربی) ایله برابر زیج (ایلخانی) یی ترتیب ایلدی •

۱۲۵٤ م ـ ٦٥۲ هـ) ـ تلخیص الجامع صاحبی (صدرالدین محمد) الاخلاطی وریاض الادبیه صاحبی (ابی الربیع سلیمان بن موسی الاشعری) وفات ایلدی • ابی الربیعك كتاب مزبوری اون سكز یاشنده ایكن تألیف ایلدیكی مرویدر •

١٢٥٦ م - (٦٥٤ ﻫ) - (سيد ابو الحسن المغربی الشاذلی) حضرتلری طریق حجده وفات ایلدی ·

١٢٥٦ م - (٦٥٤ ﻫ) - (زین الدین حسن) نامنده برغیور (کشمیر) ولایتنی مجوسیلردن الوب برحکومت اسلامیه تشکیل ایلدی · واخلافی یوز التمش سنه سلطنت سوردی ·

١٢٥٦ م - (٦٥٤ ﻫ) - مدینهٔ منوره جوارنده وادیٔ الحره نام محلده برآتش ظهور ایدوب اوچ آی محترق اولدی · و بغدادی صو باصدی ·
(بو آتشك حرکت ارضدن صکره ظهور ایتدیکی وطاغلردن ودره‌لردن آقوب طاشلری اریتدیکی حکایه اولندیغنه باقیلور ایسه وولقان اولمسی محتملدر · ومسجد رسول بو آتشدن محترق اولمامشدر ·

١٢٥٦ م - (٦٥٤ ﻫ) - یانکز برعنواندن عبارت قالان المانیا ایمپراطورلغی انتخاب مجلسنده مزایده‌یه چیقارلدی واسته‌یان پی اوردی ·

١٢٥٦ م - (٦٥٤ ﻫ) - ملوك سلاجقه‌دن اناطولی حکمداری سلطان (کیکاووس) ثانی مغوللره اعطاسی مرتب اولان ویرکویی تأخیر ایلدیکنه بناء مغوللرك اناطولی ناظری معامله‌یی دکشدیردی · وکیکاووس تحمل ایده‌میوب محاربه‌یه قالقشدیسه‌ده ایلك محاربه‌ده منهزم اولدیغندن وخزینه سنده اقچه قالمدیغندن انطالیه‌یه

واورادن قسطنطنيه به صاوشدی . وناظر مرقوم دخی
مومی اليهك برادری (ركن الدينی) رسماً تخته چيقاروب
حقيقتده زمام اداره‌يی كندو الينه الدی .

۱۲۵۶ م ـ ٦٥٤ ﻫ) ـ (كيكاووس)
قسطنطنيه‌ده روم ايمپراطورينك فوق‌الغايه مظهر
احترامی اولديسه‌ده يانده‌كی سفهانك شو ايمپراطوری
قتل ايدوب ملكنی آلدن الملم كبی سوزلری ايمپراطور
مرقومك سمعنه واصل اولديغی كبی جمله‌سنی ملكندن
چيقاروب كيكاووسی قريمده اولان اقرباسی نزدينه
كوندردی .

۱۲۵۷ م ـ ٦٥٥ ﻫ) ـ عزی صاحبی شيخ
(عزالدين) ابی الفضل وفات ايلدی .

۱۲۵۷ م ـ ٦٥٥ ﻫ) ـ عربلر (نيپلا) شهرينی
محاصره ايدركن باروتی تجربه واستعمال ايتدی .
(باروتك ابتدا اندلسده ايجاد اولنديغی بونكله اثبات
اولنيور .

۱۲۵۸ م ـ ٦٥٦ ﻫ) ـ ممالك جنكيزيه
پادشاهی طرفندن ايران حكمداری اولان (هلاكو)
خان وزير (ابن علقمی) نك دعوتی اوزرينه ايكيوز
بيك عسكر ايله بغداده كلوب وخليفه مستعصمك عسكرينی
بوزوب خارج شهره اردوسنی قوردی . ووزير مرقوم
كويا مصالحه ايچون (هلاكويه) كيدوب كندو حياتنی

تأمین و بغدادی ویره جکنی وعد ایتدکدنصکره کاوب (هلاکو) قزینی اوغلنه ویرمك استیور موافقت واطاعت ییورمکز لازمدر دیه‌رك خلیفه‌یی آلداتدی •
(ابن علقمی‌نك مستعده غرضی ٦٣٩ ده وقوع بولان ماده‌یه مبنیدر •
ـ ابن علقمی خلیفه زاده‌نك نکاحنه کیدیله‌جك دیو بغداد امراسنی طوپلایوب وخلیفه‌یی اوکلرینه قاتوب هلاکونك اردوسنه کوندردی • و بیچاره‌لر اوراده واردقلری کبی هلاکو جمله‌سنی قلیجدن کچوردکدن صکره سلمه السلام بغداده کیردی وقرق کون قتل عام ایتدی وقوجه برعباسیه دولتی بغداده بوصورتله مضمحل اولوب کتدی •
(بوهرج ومرجده برملیون نفوس تلف اولدیغی مرویدر

١٢٥٨ م ـ ٦٥٦ هـ) ـ (ترغیب وترهیب) صاحبی شیخ الامام زکی الدین ابی محمد وامام المحدثین ابو العباس (احمد جمال الدین) حضراتی وفات ایلدی •

١٢٥٨ م ـ ٦٥٧ هـ) ـ مغوللر شام و (حلب) و (حمص) شهرلرینی ضبط وتخریب ونیجه بیك بیکناهی دیارعدمه تسریب ایلدیلر • واستانبول بوغازینه قدر کلدیلر •

١٢٥٨ م ـ ٦٥٧ هـ) ـ غلامان اتراکدن مصر حکمداری منصور وفات ایدوب یرینه مظفر (قودوز) حیله وجبر ایله جلوس ایلدی • واراده‌ن چوق کچمکسزین

علا اوك مصر اوزرینه کوندردیکی عسکری بوزوب سر عسکرینی قتل ایتدیکنه بناء اهالینك خشنودیتنی قزاندی و بو صیت وشهرت اوزرینه (شام) و(حلب) اهالیسی دخی کندوسنه تابع اولدی .

۱۲۵۸ م - ٦٥٧ ﻫ) - ممالك جنکیزیه پادشاهی (منکو) خان اون برسنه حکومت سوردکدنصکره وفات ایتدی . واطرافده بولنان امرای جنکیزیه استقلال اوزره حرکت ایلدکلرینه بناء منکونك یرینه شهنشاه تعیین اولنمدی .

۱۲۵۹ م - ٦٥۸ ﻫ) - امرای مصریه دن (بیبرس) مصر حکمداری مظفرقودوزك اوته دنبرو خصمی اولدیغندن بوکره قیرده فرصتنی بولوب ایشنی بتوردکدنصکره تخت مصره اوتوردی وتحت اطاعتندن چیقان شاملیلری جبراً زیر اداره سنه آلدی ومغوللری شامده بربیوك هزیمته دوچار ایتدی . بیبرسك مخلصی ملك الظاهردر .

۱۲۵۹ م - ٦٥۸ ﻫ) - فرانسه قرالی (سنت لویی) برمدت محاربه دنصکره (کیین) دوقه لغنی انکلیزلره ترك ایلدی .

۱۲۵۹ م - ٦٥۸ ﻫ) - مصنفیندن فرائض الزهری صاحبی (ابو الرجا) حضرتلری وفات ایلدی .

١٢٦٠ م - ٦٥٩ هـ) - سلالهٔ عباسیه‌دن
(مستنصر بالله) بغدادده محبوس ایکن هلاکو وقعه‌سنده
قورتیلوب غرب طرفنه فرار واختفا اتمشیدی مومی
الیه بوکره کیز اندیکی محلدن چیقوب مصر حکمداری
(بیبرس)ه التجا ایتدی و بیبرس دخی فوق الغایه ممنون اولوب
وزراسیله برابر استقبال وشهر آیین اجرا ایلدی ٠
(مستنصر بالله واحفادی ایکیوز یکرمی اوچ سنه مصرده
خلیفه طانمش و بونلر حکومت ایشنه قارشدیرلیوب
یالکز وجودلریله تبرك اولنمشدر ٠

١٢٦٠ م - ٦٥٩ هـ) - آق دکزده‌یدی
عدد جزایر صغیره‌نك اهالیسیله برابر منخسف اولدیغی
عکاده‌تواتر بولدی ٠ (ربیع الاخر)

١٢٦١ م - ٦٦٠ هـ) - عباسیلردن مصر
خلیفه‌سی (مستنصر) ملك بیبرسك مساعده‌سیله برمقدار
عسکر طوپلایوب بغداده کتمك استدیسه ده اوده‌کی پازار
چارشویه اویمدی یعنی مغوللر یولدن چوروب اردوسنی
پریشان وکندوسنی بی نام ونشان ایتدی ٠

١٢٦١ م - ٦٦٠ هـ) - بوندن اللی یدی
سنه مقدم فرانسزلرله وندیکلولر استانبولی وروم
ایمپراطورینك سائر برچوق ممالکنی الوب بر (لاتین) دولتی
تشکیل اتمشلر ٠ وروملر دخی ازنیقده بر حکومت موقته
تأسیس ایلمشلر ایدی ٠ بوکره روملر وار قوتی پازویه

ویره رك وجنویزله دخی اتفاق ایدرك استانبولی استردادہ واسکی سلطنتلرینی اعادەیه موفق اولدیلر . وونديك جمهوری جنویز جمهوریله وروملرله پك چوق اوغراشدیسه‌ده ضرردن بشقه برشیء قزانه‌مدی .

ـ استانبول ایمپراطوری هنوز ادارەسنی یولنه قویمقده وضایع اولان نفوذینی اعادەیه چالشمقده اولدیغندن (مجار) و (صرب) و (بلغار) ادارەلرینك استقلالنی خوش کوروب وقت قزانمغه مجبور اولدی .

۱۲٦٤ م ـ ٦٦٣ هـ) ـ انکلترەده بولنان لوردلر قونت (مورتفور) ك اتفاقیله قوتلنوب قرال اوچنجی (هانری) یی دفعه قرار ویردی وقونت مومی الیه عساکر کلیه ایله کلوب قرال مومی الیهی واوغلنی اخذ وحبس ایتدکدنصکره مصالح عمومیه نك مذاکرەسیچون لوردلردن مرکب (پارلمنتو) نامیله برمجلس تشکیلنه موفق اولدی .

(بو مجلس مؤخراً ایکی‌یه تقسیم اولنمش برنده لوردلرك ودیکرنده ایالات مبعوثلرینك اجتماعنه قرار ویرلمشدر .

۱۲٦٤ م ـ ٦٦٣ هـ) ـ مغولستان پادشاهی طرفندن ایران حکمداری بولنان (هلاکو) خان وفات ایدوب جنازەسی مراغەده قرق عدد باکر قزایله دفن اولندی و یرینه اوغلی (ابقا) خان جلوس ایلدی .

(مغوللردن بیوجك بذات وفات ایتدیکی زمان روحیله موانست ایتمك ایچون قبرینه دیری دیری بر ویا ایکی ودها زیاده باکره قز قویمق اولوقت عادت ایدی .

١٢٦٥ م - ٦٦٤ ه) - بوندن اون سنه مقدم مغوللرك شرندن انطالیه یه واندن قسطنطنیه یه فرار ایدن (کیکاووس) سلجوقینك برادری (رکن الدین) اولوقت منا فقلغی ومغوللرك حرص وطمعی سایه سنده صوری بر حکمدار اولمش ایدی . هر قوم برادرینه ایتدیکی بو دفعه بولدی یعنی وزیری (قوام الملك) نام خبیثك استبدادینه طوقینه جق بر سوز سویلدیکیچون انك غمزیله و مغول امراسی معرفتیله قتل اولندی .

١٢٦٨ م - ٦٦٧ ه) - مصر حکمداری (بیبرس) (یافه) و (انطاکیه) قلعه لرینی لاتینلردن استرداد ایلدی . وارمنیه تکفوری (هتوم) ایله برشانلی معاهده تنظیمنه موفق اولدی .

١٢٦٨ م - ٦٦٧ ه) - ایتالیا امپراطوری کنج (قونرادن) اوستریا دوقه سیله اتفاق ایدرك فرانسزلرك اوزرینه یوریدی واثنای محاربه ده ایکیسی بردن یقالندی و یروب علی ملاء الناس اعدام اولندی .

١٢٧٠ م - ٦٦٩ ه) - مصر حکمداری (بیبرس) ك (انطاکیه) و (یافه) قلعه لرینی لاتینلردن استرداد ایلدیکی اوزویایه منعکس اولدقده فرانسه قرالی

(سنت لویی) (اسپانیوللر) دن و (پورتکیز) لردن و (اسقوچیا) اولردن برچوق اهل صلیب تدارک ایدرک بحراً تونسه کلدی. و برمدت محاصره ایتدیسه ده رسوا ایلقدن بشقه برایش کوره مدی وعاقبت اردوسنی و کندوسنی وباا ورەرق و برطرفدنده قلیچ یه رک پریشان اولدی.
(بو محاربه ده انکلتره قرالنک اوغلی (ادوارس) دخی اون ایکبیک عسکرایله برابر ایدی.
(قرال مرقوم ایچون هرسنه اغستوسک ۲۵ کونی یورطی طوتلقده در.

۱۲۷۲ م - ۶۷۱ ه) - اندلسده بنی احمر حکومتنی تأسیس ایدن (محمد بن الاحمر) خیلی اصلاحات وغلباته موفق اولدقدنصکره وفات ایدوب یرینه اوغلی مشهور (محمد الثانی) جلوس ایتدی. ومرقوم اندلسده موجود اولان حکومات متعدده اسلامیه نک لزوم توحیدینی حس ایلدی.

۱۲۷۲ م - ۶۷۱ ه) - تفسیر کبیر صاحبی (شمس الدین محمد بن احمد القرطبی) حضرتلری وفات ایلدی.

۱۲۷۳ م - ۶۷۲ ه) - قطب العارفین مولانا (جلال الدین) رومی حضرتلریله شیخ (صدر الدین محمد) بن اسحق القنوی حضرتلری قونیه ده وفات ایلدی.

۱۲۴۷ م - ۶۷۳ ﻫ) - اندلس پادشاهی
(محمد الثانی) اندلسده اولان حکومات متعدده اسلامیه یی
ایچه توحیده موفق اولدی . و (فاس) حکمدارى
ابو یوسفدن معاونت ایچون یوز بیك پیاده وسوارى
عسکر کتوردوب اطرافده اولان دشمنلری گاه حربله وگاه
حسن تدبیر ایله طاغتدی و خیلی یرلر آلدی .

۱۲۷۷ م - ۶۷۶ ﻫ) - قرمان ولایتنده
ساکن اولان ترکمان طائفه سی (کیخسرو) سلجوقینك (ابقا)
خان نزدینه عزیمتنی فرصت اتخاذ ایدرك قونیه یی اوردی
وامرای سلجوقیه نك اکثریسنی اعدام واعلان استقلال
ایلدی . و (کیخسرو) برطاقم مغول عسکریله یتیشوب
قونیه یی قورتاردیسه ده قصور یرلردن چیقاره مدی .
(طائفۀ مرقومك (قرمان) ولایتنده یعنی (ارمناك)
و (قیصریه) و (نیکده) و (لارنده) و (قره حصار)
و (اقشهر) و (بکشهری) و (سیدی شهری) وحوالیسنده
استقلاللری یوز اون یدی سنه دوام اتمشدر .

۱۲۷۷ م - ۶۷۶ ﻫ) - محدثین کرامدن
(محیی الدین یحیی) بن شرف الدین نووی حضرتلری
وفات ایلدی .

۱۲۷۹ م - ۶۷۸ ﻫ) - شیخ نجیب الدین
(علی بن برغش) حضرتلری وفات ایلدی .
(بوذات اغنیادن اولدیغی حالده دائما فقرا وضعفا ایله
یوب ایچه رك کسب کمال اتمش . و وقوعبولان التماس

اوزرینه سر توحیدی (ایکی آینه برالماسا) دیو مختصراً تعریف ییورمشدر :

١٢٧٩ م – ٦٧٨ ھ) – مغولستان حکمداری (قبلای) خان چین فتوحاتنی ایلرولتدی . و (شنس) و (سجوان) ایالتلرینی ضبط ایدوب ایالات جنوبیهٔ چینیه یه درتیوز بیك کشیلك براردو کوندردی وصلح رجاسنه قولاق آصمیوب چین خاقاننی طوتدی ودونغاسنی باتردی .
(چین باش وکیلنك اون سکز یاشنده برشهزاده یی تاتارلره اسیر اولنامق ایچون قوجاقلیوب برابر دکزه آتلدیغی وارقه‌لری صره شهزاده‌نك والده‌سی دخی آتیلوب اوچی یردن غرق اولدیغی وچینك (سانغ) سلالهٔ حکمرانیه‌سی بوصورتله منقرض اولوب سلطنت تاتارلره کچدیکنی تاریخلر یازییور .

١٢٨١ م – ٦٨٠ ھ) – دولت عثمانیه‌یی تأسیس ایدن عثمان غازی حضرتلرینك پدری (ارطغرل) غازی حضرتلری اللی ایکی سنه‌دنبرو ملوك سلاجقه نامنه روملرله محاربه ایدرك یشایوب بوکره سکودده وفات ایلدیکندن یرینه سلطان مشار الیه رئیس قبیله اولدی . وریاست وامارتی دولت سلجوقیه طرفندن تصدیق اولنه رق طبل وعلم کوندرلدی .

١٢٨١ م – ٦٨٠ ھ) – ملوك ایلخانیه‌دن ایران حکمداری (ابقا) خان وفات ایدوب یرینه اوغلی

(نکودار) تبریزده جلوس ایلدی .
(مومی الیه مؤخراً اسلامی قبول ایلدیکندن (سلطان احمد) تسمیه اولنمشدر .

١٢٨٣ م - **٦٨٢** ه) - اسپانیاده قستاله قرالی (الفونس) بودفعه اسلامله ایتدیکی محاربه ده مغلوب اولدیغندن اوغلنك و زوجه سك تحریکی واهالی وعسکری طاقمنك اتفاقیله طرد اولندی ..
(مرقوم ممالك اسلامیه یه التجا ایدوب مؤخراً سلطان (یعقوبك) شفاعتیله ینه قرال اولمشدر .

١٢٨٣ م - **٦٨٢** ه) - سجلیا اهالیسی مقدما سجلیایه کاوب قالش اولان سکز بیك قدر فرانسه مهاجرلرینی برکونده کاملا اعدام ایتدیلر وفرانسزلرله ازدواج ایدن حامله قاریلری دخی قارنده کی چوجق فرانسز تخمیدر دیه رك بلا امان اولدردیلر .
(بك چوق سجلیالی فرانسزدن حامله اولان قزینی وقز قرنداشنی واناسنی تلف اتمشدر . های کدی مرحمت های .

١٢٨٣ م - **٦٨٢** ه) - چین ومغولستان حکمداری (قبلای) خان (ژاپونیا) یی استیلا قصدیله درتبیك سفینه یه یوز بیك عسکر ارکاب وارسال ایلدی وسفینه لر بوادده برفورتنه یه طوتیلوب جمله سی غرق اولدی وعساکر مرقومه دن یمش بیك قدری (پشوا) اطه لرینه چیقه بیلدیسه ده آنلرده اوراده (ژاپونیا) اولر طرفندن قتل

اولندی . (قول دیگر ٦٨٦ ه)

١٢٨٤ م - ٦٨٣ ه) - انکلتره قرالی (ادوارس) بریتانیاده شمدی یه قدر استقلاللرینی محافظه ایدن (غال) طائفه‌سی اوزرینه هجوم وغلبه ایتدی . وقراللرینی طوتوب اعدام ایتدکدنصکره نه‌شی مملکت مملکت کزدیردی . واهالئ مرقومه‌یی تألیف ایچون اوراده طوغان اوغلنی اوزرلرینه دوق تعیین ایلدی . (اولوقتدنبرو انکلتره دولتی ولی عهدلرینه پرنس دوغال تسمیه اولنوز . (قول دیگر ٦٨٠ ه)

١٢٨٥ م - ٦٨٤ ه) - کافیه شارحی (محمد رضی الدین) استرآبادی وکبار مشایخ مولویه‌دن شیخ (حسام الدین حسن بن محمد) حضرتی وفات ایلدی .

١٢٨٥ م - ٦٨٤ ه) - چین ومغولستان پادشاهی (قبلای) خان پکینده طوت اغاجنك ایچ قبوغندن معمول ومهور ومدور برکاغد چیقاروب بین الناس تداولی وبشقه اقچه آلنوب ویرلمه‌سنی امر ایلدی وتجار خارجدن کتوردیکی اقچه‌یی بونکله تبدیله مجبور اولدیغندن بومناسبتله خزینه‌سنه خیلی التون وکموش صوقدی .

١٢٨٦ م - ٦٨٥ ه) - تفسیر صاحبی قاضی (بیضاوی) حضرتلری وفات ایلدی .

۱۲۸۷ م – ٦۸٦ ھ) – (اوحدالدین) لقبیله شهرتشعار اولان (شیخ عبدالله) بلیانی حضرتلری وفات ایلدی ٠

۱۲۸۸ م – ۸۷٦ ھ) – غلامان اتراکدن مصر حکمداری (قلاوون) طرابلس غرب ولایتنی لاتینلردن قورتاردی ٠

۱۲۸۸ م – ٦۸۷ ھ) – عثمان غازی حضرتلری (قولەجە) قلعەسنی ضبط ایلدی ٠ و (اینەکول) و (قرەحصار) تکفورلری متفقاً غازی مشار الیه اوزرینه یوریدیلر ایسەده (طومانیچ) جوارنده بوزلدقلرندن قرەحصار دخی ید عثمانیانه کچدی ومقر امارت اورایه نقل اولندی ٠

۱۲۸۹ م – ٦۸۸ ھ) – سلطان (ارغون) ایلخانی بریهودی یی وزیراعظم ایتدی ٠ و یهودی برمدت کوزل اداره ایلدیسەده مؤخراً خیانتلکه صاپوب (فخرالدین) کبی نادرالوجودی قتل ایتدیردی ودها صکره سلطان مومی الیهی نبوت دیدکاری شیئه مساعدهٔ بختنه منوطدر دیەرك قاندیروب نبوت دعواسنه قالقشدیردی وکعبەیه بدل بربنا یاپدیروب هرکسی حجه کیتمکدن منع ایلدی ٠

۱۲۹۰ م – ٦۸۹ ھ) – طوائف ملوك رومدن

بیله جك تکفوری عثمان غازی حضرتلرینی (حرمنجکده)
مدعو اولدیغی بر وایمه جمیتنه کیدرکن بغتة طوتوب
تلف اتمکه قرار و یردیسه‌ده غازئ مشار الیه حضرتلرینك
متفق اولان حرمنجك حاکمی کوسه میخال کیفیتی خبر
ویردیکندن غازی مشار الیه بر کوزل حدعه ایله تدبیرلرینی
بوزوب (بیله جك) قلعه‌سنی الدی · وکلین اوله‌جق
قزی دخی طوتوب مخدومی سلطان (اورخان) حضرتلرینه
عقد ایلدی ·

١٢٩١ م = ٦٩١ هـ) ـ غلامان اتراکدن
مصر سلطانی (ملك اشرف) (صور) و (عکا)
و (صیدا) قلعه‌لرینی بش هفته ظرفنده الدی ولاتینلرك
ارتق اراضئ مقدسه‌ده یرلری و بقالری ایچون امیدلری قالدیغندن
معتبرانی طاقم طاقم قبریسه چکلمکه باشلادی ·
(بوذات درت سنه حکومت ایتدکدنصکره ٦٩٢ ده بعض
امراسی النده قتل اولنمشدر ·

١٢٩١ م = ٦٩١ هـ) ـ بستان صاحبی شیخ
(سعدئ) شیرازی حضرتلری وفات ایلدی ·

١٢٩٢ م ـ ٦٩٢ هـ) ـ ملوك ایلخانیه‌دن
(ارغون) خان وفات ایدوب یرینه (کیخاطو) خان جلوس
ایلدی · وکندوسی کبی برمسرف وسفیهی وزیر اعظم
تعیین ونظامات دولتی اخلال ایتدیکنه · ومضایقهٔ مالیه
واهالی درجهٔ نهایه‌یه واروب برده (جاو) ایجاد اولندیغنه بناء
هرکس اظهار انفعاله باشلادی و بو اثناده هلاکو سلاله‌سندن

(بایدو) نامنده بریسی خروج و (کیخاطو) یی قتل ایدرك وتخته جلوس اتمسیله بتون خلق ممنون اولدی ٠

١٢٩٢ م - ٦٩٢ هـ) - المانیا ایمپراطوری (رودولف) زیرحمایه سنده اولان (بوهمیا) قرالندن منحل (اوستریا) و (ایستیری) و (قاز یوول) دوقه لقلرینی کندو اوغلی (البر) ه احسان ایلدی ٠
(الیوم موجود اولان (اوستریا) خاندانی بو فامیلیادندر ٠

١٢٩٤ م - ٦٩٤ هـ) - جامع المسانید صاحبی عماد الدین ابو الفدی عازم داربقا اولدی ٠

١٢٩٤ م - ٦٩٤ هـ) - سلالهٔ جنکیزیه دن (خراسان) والیسی) (غازان) خان بایدوخان ایلخانیدن متنفر اوله رق در کاهنه التجا ایدن اجناد وامرایه حسن معامله ایتدیکیچون پك چوق شهرت قزاندی و عاقبت بایدونك اردوسنی بوزوب تبریزده تخت ایلخانی یه جلوس ایلدی ٠ و بو مظفریتی قزاندیران مشهور امیرنوروزی وزیر اعظم ایتدی ٠
- (غازان) خان شیخ ابراهیم الحموی تلقینیله مسلمان اولوب سلطان محمود تسمیه اولنمش ٠ واوکون دائره سی منسوباتندن وامرا وسائره سندن سکسان بیك مغول دین اسلامی قبول اتمشدر ٠

١٢٩٤ م - ٦٩٤ هـ) - اناطولیده ممالك سلجوقیه اهالیسنك مغوللردن کوردیکی ظلم و تعدی ایراند

سمع ایلخانی یه واصل اوله رق کیفیت ومنشئی سؤال اولنمش ایدی
طرف ایلخانیدن اناطولی یه مأمور اولان مغول امراسی
کندو ظلم وتعدیلرینی هیچ حکم ونفوذی اولمیان سلطان
غیاث الدین سلجوقی یه تحمیل ایلدکلرندن بیچاره همان عزل
وحبس اولنه رق نصف کره ممالکی درده تقسیم وهر بری
خزینهٔ ایلخانی یه بر بدل مقطوع ویرمك شرطیله
امرای سلجوقیه یه احاله والزام اولندی .

۱۲۹٤ م - ٦٩٤ هـ) - اندلس پادشاهی
سلطان محمد الثانینك شوکت وسطوتی آن بان متزاید
اولدیغندن اندلسك دیگر جهتنده اولان سلطان یعقوب
متصرف اولدیغی ممالکی حسن رضاسیله مشار الیهه صاتوب
افریقیه یه چکلدی . بناء علیه سلطان محمد الثانی بتون
اندلس ممالکنه پادشاهی اولدی وسلطنت ایکیلکدن
قورتلدی .

۱۲۹٤ م - ٦٩٤ هـ) - المانیا ایمپراطوری
(رودولف) وفات ایلدی . وایمپراطورلق اوغلنه انتقال
اتمك لازم کلور ایکن انتخاب مجلسنده قبول اولنمیوب برجاهل
فقیره ویرلدی . وفقیر دخی ادارهدن عجزینی اعتراف
ایدرك ایمپراطورلغی صاتوب یوز بیك لیرا قزاندی .

۱۲۹٦ م - ٦٩٦ هـ) - اولکی سنه ممالك
سلجوقیه حکمدارلغی بدل مقطوع ایله التزام ایدن
درت ذاتك ومغول امراسنك اهالیٔ فقرایه ایتدکاری ظلم

وتعدی اولکندن زیاده وآجینه جق بر حالده اولدیغندن
سلطان (غازان) ایلخانی التزام اصولی قالدیروب
حکومت مذکوره یی سلاله سلجوقیه دن (علاء الدین
کیقباد بن فرامرز) ه احسان وطرفندن بر متسلم کبی ارسال
ایلدیسه ده مرقوم رشوتله منصب صاتمغه ودرلو وسیله لرله
جریمه المغه آلشمش اولان مغول امراسنه سوز اکلاتمق قابل
اوله مدیغندن بولدیغی کبی قوللانمغه مجبور اولدی .

۱۲۹٦ م - ٦۹٦ ه) - امرای مصریه دن
نائب السلطنه (حسام الدین لاچین) مصر ملکی
(کتبغا) یی زوربالقله شاه قاچیروب تخته جلوس
ایلدی .
(مصرده ملوك غلامان یاخود اتراك بوتار یخدن صکره
سکسان ییل قدر دها سلطنت سوردیسه ده هیچ برینك
اهمیتی یوغیدی واکثر زماننده زمام حکومت امرا یدنده
ایدی .
اشبو (کتبغا) دخی ملك ناصرك نائب السلطنه سی ایکن
افندیسنك حکومتنی غصب ایتمش ایدی . لقبی عادلدر
وایکی سنه صکره اقبنه مقتولیت دخی علاوه اولنمشدر .

۱۲۹۸ م - ٦۹۸ ه) - انکلتره قرالی
(ادوارس) فرانسزلرك مقدما ضبط ایلدیکی دوقه لقلری
استرداده قیام ایدرك محاربه یه باشلادیسه ده زیر حمایه سنده
اولان (اسقوچیا) اهالیسی فرانسزلرك اغفالیله
عصیان ایلدیکندن ایشی شویله جه برمتارکه ایله باغلیوب
عودته مجبور اولدی . وکیدوب اسقوچیالولری فنا حالده
تأدیب ایلدی .

۱۲۹۹ م - ۶۹۹ هـ) - (غازان) خان ایلخانی طرفندن قونیه ده متسلم کبی اوتوران سلطان (علاء الدین کیقباد) سلجوقی مغول امراسنك فقرایه ایتدیکی ظلم وتعدی یه ارتق طاقت کتوره میوب بارزشدت کوستره مسی اوزرینه عزل اولندی • ویرینه سلفی غیاث الدین کوندرلدیسه ده هیچ اعتبار ویرلمدی •

۱۲۹۹ م - ۶۹۹ هـ) - عثمان غازی حضرتلری مقدمکی قره جه حصار فتحنده سلطان علاء الدین سلجوقیدن آق سنجاق وطبلخانه ومنشور آلوب نامنه خطبه اوقوتدیسه ده دیکر ولایات امراو (اووج) بکاری کبی سلجوقیلرك حمایه سندن آیرلمدی ایدی لکن بوکره سلطان مشار الیهك ینه عزلیله سلطنت سلجوقیه نك حکمسز بر حاله کیرمه سی واکثر اعیان وعلمای رومك پیدرپی کلوب التجا واخطار ایلمسی اوزرینه دولت علیهٔ (عثمانیه) یی تشکیله قرار ویردی واستقلالنی اعلان ایلدی •
(شو حالده دولت عثمانیه دن بشقه دولت سلجوقیه انقاضندن تشکل ایدن امارات (قره سی) (صاروخان) (ایدین) (منتشا) (تکه) (حمید) (قرمان) (کرمیان) (قسطمونی) ولایتلریدرکه جمله سی طقوز عدده بالغ اولور •

۱۳۰۰ م - ۷۰۰ هـ) - مصرده خیلی زماندنبرو متروك اولان جمعه نمازی ینه ادا اولنمغه باشلادی وشام شریفده صلاة رغائب (ابن تیمه) امریله ابطال اولندی •

١٣٠٠ م - ٧٠٠ هـ) - رؤسادن برذات افلاق و بغدان ممالکنده موجود اولان (مولداوه) طائفه سی ومقدما حرز طرفلرندن هجرت ایدن (رمونی) قومی باشنه طوپلایوب اداره لرینی درعهده و سیاراوانلرینی اسکان ایلدی ٠

١٣٠١ م - ٧٠١ هـ) - سلطان (عثمان غازی) حضرتلری (ینکیشهر) قلعه سنی پای تخت اتخاذ ایدوب (قره جه حصار) و (اسکی شهر) و (این اوکی) و (یار حصار) و (اینه کول) قلعه لرینی مخادیم کرامنه و بعض امرایه توجیه و (بیله جك) قضاسی محصولاتنی قائن پدری (اده بالی) حضرتلریله مخدوم وزوجه لرینه تخصیص بیوردی ٠

١٣٠٢ م - ٧٠٢ هـ) - ابن دقیق دینمکله معروف شیخ (تقی الدین محمد بن علی) وفات ایلدی ٠

١٣٠٢ م - ٧٠٢ هـ) - سلطان عثمان غازی حضرتلری کوپری حصار قلعه سنی محاصره ایدرکن حاکمی عرض اطاعت اتمکله مقر حکومتنده ابقا اولندی ٠ و (ازنیق) قلعهٔ مستحکمه سی تحت محاصره یه النـدی ٠

١٣٠٢ م - ٧٠٢ هـ) - بروسه تکفوریله (اطرانوس) و (قستل) و (کته) حاکملری اتفاق ایدرك عساکر عثمانیه اوزرینه یوریدی

وعثمان غازی حضرتلری دخی (قیون حصاری) او کنده بش ساعت محاربه ایدرك جمله سنی بوزدی . وکنده حاکمی قاچوب قتل حاکمی قتل اولندی . (قول دیکر ٧٠٧ ﻫ)

ـ (کنه) حاکمی التجا ایلدیکی (اواوباد) حاکمندن طلب اولندقده ابتدا ویرمکدن امتناع ایدوب صکره عثمانلو عسکری (اواوباد) کو پریسندن کچمامك شرطیله اعطاسنه موافقت ایلدیکندن بوشرطله النوب اعدام اولندی . وشرط مذکور برچوق زمان مرعی الاجرا طوتلدی وقره دکز ساحلنه طوغری دها برقاچ مملکت النه‌دی .

١٣٠٣ م ـ ٧٠٣ ﻫ) ـ درت سنه اول سلطان (غازان) ایلخانی طرفندن متسلم کبی قونیه‌یه کوندریلان (غیاث الدین) مغولارك حکمی التنده محقراً وفات اتمکله دولت سلجوقیه بتون بتون منقرض اولدی واناطولی ممالکی برمدت مغول امراسی یدنده قالوب صکره طوائف ملوك هیئتنه کیردی . (قول دیکر ٧٠٠ ﻫ)

ـ ملوك ایلخانیه‌دن سلطان (محمود غازان) وفات ایدوب یرینه اوغلی (خدابنده) جلوس ایلدی .

١٣٠٧ م ـ ٧٠٧ ﻫ) ـ پارسده کلیسا رتبه‌سنی حائز اولان و (شوالیر) تسمیه اولنان زادکانك اکثریسی زنکین وفرانسه خزینه‌سنده اقچه مفقود اولدیغندن فرانسه قرالی (فلیب) هم بونلری کاملا او رتبه‌دن قالدیروب شبهه‌دن

قورتلمق وهمده مضايقهٔ ماليه یی تسوین اتمك اوزره حقلرنده بر افترا چیقاروب واو وسیله ایله اللی طقوز نفرینی آتشده یاقوبماللرینی مصادره ایتدی و بو اصول عینیله ولایاتده دخی اجرا اولندی ٠
(بونلر اهل صلیب ایله ممالك اسلامیه یه كلان طاقملردن اولوب اوساده زنكین اولمشلر ایدی اشته اسلامه ایتدكاری ظلم وتعدینك جزاسنی كوردیلر ٠

۱۳۰۸ م - ۷۰۸ هـ) - اوستریا قرالی (البر) حریص بر آدم اولدیغندن ملكنی توسیع ضمننده اوته یه بریه صارقندیلق اتمكه باشلادیغندن قومشولرینك خصومتنی قزانوب عاقبت اعدام اولندی ٠

۱۳۰۸ م - ۷۰۸ هـ) - اندلسده اولان بنی احمر پادشاهی (غالب اسمعیل) اسپانیا قرالنك یوز بیكدن متجاوز عسكر ایله ایتدیكی هجومی یانده بولنان بیك بشیوز سواری واوچ بیك پیاده ایله بوزوب اوتوز بشبیك قدرینی اعدام واردولرنده اولان اموالك كافه سنی اغتنام ایلدی ٠

۱۳۰۸ م - ۷۰۸ هـ) - قرمانیلر دولت سلجوقیه دن منحل اولان قونیه شهرینی مغول امراسندن صاتون آلوب پای تخت اتخاذ ایلدیلر ٠

۱۳۰۹ م - ۷۰۹ هـ) - ابن عطا دیمكله

معروف شیخ (تاج الدین ابی الفضل) حضرتلری وفات ایلدی .

۱۳۰۹ م - ۷۰۹ ه) - فرانسه قرالی فلیک تحت قهرنده بولنان پاپا (بونیفاس) وفات ایدوب یرینه قرال مومی الیهک انتخابیله (قله نومن) تعیین اولندی . ومرقوم مقر اداره‌سنی (اوینیون) شهرینه قالدیروب اوراده اجرای مأموریت ایلدی .

۱۳۱۰ م - ۷۱۰ ه) - صاحب الغایه (احمد سروجی) وعلامه (قطب الدین محمد) الشیرازی وحافظ الدین النسفی (عبدالله بن احمد) وفات ایلدی .

۱۳۱۱ م - ۷۱۱ ه) - فرانسه‌ده واقع (وین) قصبه‌سنده فرانسه قرالی (فلیپ) وانکلتره قرالی ایکنجی (ادوارس) واراغون قرالی (ژاق) وپاپا (قله نومن) واسکندریه وانطاکیه پطریقلری کبی معتبراندن مرکب . تشکیل اولنان جمعیتده شوالیه‌لر ایله نسوان جمعیت رهبانیه‌سنک ضلالته وعموم رهبانلر ایچون برطور جدید وقاعده تعیینه والسنهٔ شرقیه تعلیمنه واراضیٔ مقدسه‌نک یعنی قدس شریفک فتح وتسخیرینه دائر مذاکرات جریان ایلدی وجمله‌سنه قرار ویرلدی .

۱۳۱۲ م - ۷۱۲ ه) - مولانا جلال الدین رومی حضرتلرینک مخدومی (سلطان ولد) حضرتلری

وفات ایلدی ٠

١٣١٨ م — ٧١٨ ﻫ) — ولاة روم‌دن امیر چوبانك اوغلی (تیمورطاش) اذربایجانده اعلان استقلال ایدوب اخلافی (چوبانیه) نامیله قرق سنه حکومت سوردی ٠

(بونلردن بعضیلری (ارمنستان) و (کرجستان) و (دیاربکر) و ممالك عراقه دخی مالك اولمشلرو برازلق قونیه حکومت سلجوقیه‌سنی دخی احیایه قالقشمشلردر ٠

١٣١٨ م — ٧١٨ ﻫ) — ابوسعید جنکیزی طرفندن (یزد) والیسی بولنان (مبارزالدین) بوکره استقلالنی اعلان وشیرازشهرینی مقر حکومت اتخاذ ایلدی واخلافی (بنو مظفر) نامیله طقسان درت سنه حکومت سوردی ٠

(بوذات خراسانك حین فتحنده کلوب توطن ایدن امرای عرب فامیلیاسندن (مظفر) نام بهادرك اوغلیدره بومظفر مقدما یزد حاکمنه وملوك ایلخانیه‌یه دخی چوق خدمتلر اتمش ومکافاة طبل وعلم المش ایدی ٠

١٣١٨ م — ٧١٨ ﻫ) — سلالهٔ خلجیه‌دن هند پادشاهی (خسروخان) بواثناده ظلم وتعدی‌یی ارتدیرمش اولدیغندن دهلیده اهالی طوپلانوب اخذ وقتل ویرینه (غیاث الدین تغلق شاهی) اجلاس ایلدیلر ٠

(اشبو تغلقشاهك سلاله‌سی طقسان سکز سنه حکومت سورمشدر ٠

١٣١٩ م - ٧١٩ ﻫ) - فرانسه (انكزسيون) جمعيتى ملت خرستيانيه عليهنده بولنانلر ايله خرستيانلق وظائفنى يفساده قصور ايدنلر حقنده توجهله حكم وجزا اولنمق لازم كلهجكنه وجذام علتيله معلول اولنانلرك همان اعدامى خصوصنه قرار ويردى .

١٣٢٣ م - ٧٢٤ ﻫ) - امراى عربدن (ثابت ابن عمار) ممالك ملوك حفصيهدن طرابلس غرب ولايتنده (بنى عمار) ناميله برحكومت تشكيل ايلدى . واخلافى يتمش طقوز سنه پايدار اولدى .

١٣٢٥ م - ٧٢٦ ﻫ) - شيخ ادهبالى حضرتلرى وفات ايلدى .
(مؤسس سلطنت عثمانى (سلطان عثمان غازى) حضرتلرينك قائن پدريدر .

١٣٢٥ م - ٧٢٦ ﻫ) - طقوز سنهدنبرو محصور اولان بروسه تكفورى مصارف سفريه اولهرق اوتوزبيك التون ويرمك واولاد وعيالنه برضرر كلمامك شرطيله بروسه يى عثمان غازى حضرتلرينه ويردى .

١٣٢٥ م - ٧٢٦ ﻫ) - سلطان (عثمان غازى) حضرتلرى وفات ايدوب يرينه اوغلى سلطان (اورخان) حضرتلرى جلوس ايلدى . وبرادرى علاء الدين پاشا وزارتله ايفاى خدمته قناعت ايتدى .

١٣٢٥ م – ٧٢٦ ه) – انكلتره قرالى سفيه (ادوارس) امورد ولته باقديغندن اتفاق اهالى ايله خلع وحبس اولندى و مرقومك زوجه سى كندوسندن دها اغورسز برسفيه اولديغندن ميدانى خالى بولوب عاشقيله زوق وصفايه كيريشدى و بركون حبسدن چيقارده ايشى طويار ايسه حال مشكل اولورديه رك بيچاره يى حبسخانه ده وراسدن قيزغين تيمور ضوقديره رق تلف ايتديردى .

(امر بر عكس اولدى يعنى قوجه سنى حبسخانه دن چيقوبده قارى يى تلف اتمك استه يدى قيزغين تيمورى عجبا نصل استعمال ايدر ايدى ديو بعض ذوات مراق اتمكده در .

١٣٢٧ م – ٧٢٨ ه) – سلطان (اورخان) حضرتلرى بروسه شهرينى پاى تخت اتخاذ ايلدى .

١٣٢٧ م – ٧٢٨ ه) – اسوج قرالى (ماغنوس) (اسوج) و (نورج) ايالتلرينى برلشدرمكه موفق اولديسه ده بو صورتدن اهالى ممنون اولمدى وعاقبت (استوقولم) سناتوسنده مرقومك خلعنه قرار ويرلدى .

(اشبو ايكى ايالت بوندن يوزاوتوزبش سنه صكره ينه تفريق اولنمشدر .

١٣٢٧ م – ٧٢٧ ه) – سلطان (اورخان) حضرتلرى عساكر كليه ايله كيدوب خيلى وقتدنبرو تحت

محاصره ده اولان ازميد قلعه سنى و يره ايله آلدى واوجله فتح اولنان (آيدوس) قلعه سنى هدم ايلدى ومتعاقباً هركه دخى ضبط اولندى ٠

۱۳۲۸ م – ۷۲۹ ﻫ) – سلطان (اورخان) نامنه سكه ضرب اولندى ووقت سفرده يومى براقچه وظيفه ويريلوب وقت حضرده قطع اولنمق ودائما تكاليف ديوانيه دن معاف طوتلمق اوزره (يايا) ناميله برنوع عسكر ترتيب قلندى وبر سنه صكره بعض اصلاحات اجراسيله بونلره ومسلم ناميله يازيلان سوار يلره علوفه بدلى وتيمار اولهرق اراضى ومزارع تخصيص ايلدى وتبعهٔ خرستيانيه دن واسراى حربيه دن كوچك چوجقلر ديوشير يلوب تربيه اولدقدنصكره بونلردن دخى ينكى چرى ناميله پياده عسكر يازلسنه قرار ويرلدى ٠ (الى ۷۳۰ ﻫ)

۱۳۳۰ م – ۷۳۱ ﻫ) – چوقدنبرو محصور اولان (ازنيق) شهر جسيمى قسطنطنيه ايمپراطورى طرفندن كوندريلان عساكر معاونه يى شهزاده سليمان پاشاى غازى حضرتلرى قرشوليوب برطاقنى تلف وبرازينى اسير ايتدى و (ازنيق) اهاليسى بو حالى كورديكى كبى تسليمه مجبور اولدى ٠ وسلطان (اورخان) حضرتلرى پاى تختنى بروسه دن اورايه نقل بيوردى ٠

۱۳۲۸ م – ۷۲۹ ﻫ) – لرستان بزرك حكمدارى مشهور (نصرة الدين) وفات ايدوب يرينه برادرى (مظهر الدين افراسياب) جلوس ايلدى ٠

(لرستان حكمدارلرینك اكثریسی ملوك جنكیزیه و تیموریه حمایه سنده بولنمشلردر .

١٣٣٢ م - ٧٣٣ هـ) - سلالهٔ ملوك سلجوقیه دن شیخ مخلص پاشانك حومك اوغلی اعزهٔ كرامدن عاشق پاشا حضرتلری قیرشهریده وفات ایلدی .

١٣٣٢ م - ٧٣٣ هـ) - سلالهٔ ملوك جنكیزیه دن (طغا تیمور) (چین) و (مغولستان) تختنه (شونتی) عنوانیله جلوس ایلدی .

(بونك زماننده سرای خلقی دولتك ایشنه قاریشوب نظاماتی اخلال اتمش و بر قحط وقوعبولوب اوچ ملیون نفوس تلف اولمش واهالی مغوللردن دلكیر اوله‌رق بربیوك اختلال چیقارمشدر .

١٣٣٣ م - ٧٣٤ هـ) - سلطان (اورخان) حضرتلری امرادن قره تیمور طاش بكك تدبیریله كمليك قلعه سنی فتح ایلدی . واهالیدن استیانلرك چیقوب كتمسی اعلان اولندیغی حالده (تكفور) ایله دائره سی خلقندن ماعداسی كتمك استه مدی وشهزاده (سلیمان) بك (مدرنی) وحوالیسنی كاملا استیلا ایلدی . وروم ایمپراطوریله برمتاركه عقد اولندی .

١٣٣٤ م - ٧٣٥ هـ) - شیخ صفی الدین

اردبیلی دیمکله مشهور اعزهٔ کرامدن (اسحق بن جبریل) حضرتلریله صلحای امتدن ابو المکارم (رکن الدین علاء الدوله) وفات ایلدی ٠

١٣٣٥ م - ٧٣٦ هـ) - اذربایجان حکمداری (حسن) صغیرك برادری آل جنکیزدن (شیخ حسن کبیر) عراق عربده (جلایریه) نامیله بر حکومت تشکیل ایلدی ٠ وازمدتده چوق نفوذ وممالکه مالك اولدیسه ده برادریله ایتدیکی محاربات نتیجه سی اوله رق قوتدن دوشوب یالکز بغداد و حوالیسیله قالدی ٠ (بونك یوز سنه قدر حکومت سوزن اخلافی (اذربایجان) و (تبریز) و (نخجوان) و (قارص) و (تفلس) ممالکنه دخی متصرف اولمشدر ٠

١٣٣٥ م - ٧٣٦ هـ) - خراسان جوارنده واقع (بیهق) قصبه سی اهالیسندن (عبدالرزاق) نامنده بر تجار آل جنکیزك فترات واقعه سندن استفاده یه قیام ایدرك باشنه درت یوز فدایی طوپلایوب (سبزوار) شهرینی ضبط و (سربداران) نامیله برحکومت تشکیل ایلدی ٠ واخلافی (رستمدار) و (نیشابور) و (فیروزکوه) ممالکنه دخی مالك اوله رق اللی ایکی سنه حکومت سوردی ٠ (اشبو فدائیلر خروجدن اول قاووقاریني بر داراغاجه آصوب واوقت طوتوب اشته بویله اولك واردر و نمك یوق

دیه رك عهد ومیثاق ایتدكلرندن ناملری سربداران قالمشدر ٠

١٣٣٥ م - ٧٣٦ ﻫ) - ملوك ایلخانیه‌دن (ابوسعید بهادر) وفات ایدوب یرینه (آرپا) خان كچدیسه‌ده آل جنكیزك اختلافی و وكلای دولتك عدم اتحادی ملابسه‌سیله استقلال تام قزانه‌مدی ٠ ومومی الیه ایله بش نفر اخلافی انجق اوج درت سنه حكومت ایده بیلوب نهایت دولت ایلخانیه منقرض اولدی ٠

١٣٣٦ م - ٧٣٧ ﻫ) - قره‌سی ولایتی امیری (عجلان) بك وفات ایدوب یرینه بیوك اوغلی كچدیسه‌ده اهالی خشنود اوله‌میوب لاجل التربیه نزد اورخان خانیده بولنان دیكر اوغلی طورسون بكی استه‌دكلرندن بعض شرائط وعساكر كافیه ایله كوندرلمشیدی ٠ مرقوم بیهوده قان دوكلمامك اوزره ایشك مصالحة بتورلمسیچون برادرینك تحصن ایتدیكی برغمه قلعه‌سنه واردیغی كبی برادری طرفندن قتل اولندیغنه بناء حضرت پادشاه حدتلنوب بتون قره‌سی ولایتنی ضبط ایلدی ٠

١٣٣٨ م - ٧٣٩ ﻫ) - فرانسه قرالی شارل بلاولد وفات ایلدیكی جهتله یرینه حسب الاصول یقین اقرباسندن دردنجی (فلیب) كچدیسه‌ده انكلتره قرالی اوچنجی (ادوارس) قرالیت مذكوره‌نك حسب القرابه كندوسنه انتقالی لازمكله‌جكنی بیان وادعا ایلمسی اوزرینه ایش

يدي يوز سنه محاربه‌سى ناميله مشهور اولان محاربه آچلدى .
(بو محاربه نتيجه يوزبيك نفوسك هلاكنه وفرانسه‌نك فنا حالده پريشانيتنه سبب اولمشدر . (قول ديگر ٧٣٨ وختامى ٨٢٥ هـ)

١٣٣٨ م - ٧٣٩ هـ) - مؤلفيندن خطيب دمشق ديمكله معروف (جلال الدين محمد) القزوينى وفات ايلدى .

١٣٣٩ م - ٧٤٠ هـ) - منتهاى مغربده واقع (زاب) ممالكنده (امير على) نامنده برذات (بسكره) حكومتنى تشكيل ايلدى . واخلافى التمش درت سنه حكومت سوردى .

١٣٤٠ م - ٧٤١ هـ) - فاس اميرى سلطان (ابو الحسن) گچن سنه‌كى مغلوبيتك آجيسنى چيقارمق وشهيد اولان اوغلنك انتقامنى المق اوزره برقاچ يوزبيك عسكر ايله اندلسه گچوب قشتاله قراليله محاربه‌يه طوتشديسه‌ده قرال مرقومك (اراغون) و (پورتكيز) قراللريله دخى اتفاقى اولديغندن (طريفه) محاربه‌سنى غيب ايتدى لكن بحراً كوزل مظفريته نائل اولدى .

- فاس عسكرى طريفه قلعه‌سنى محاصره ايدر ايكن باروت ايله كله آتمسنى تجربه ايتدى .

١٣٤٠ م - ٧٤١ هـ) - مصر حكمداری (ملك ناصر) قرق اوچ سنه حكومت سوردكدن وزمان سلطنتنده (سوريه) و (حلب) طرفلرینی ضبط ایدن تاتارلری اوراردن حرباً طردو (بیبرس) عائلەسنی برطرف ایتدكدنصكره وفات ایلدی ٭
(بوندنصكره غلامان اتراكك سلطنتی اون برسنه دها سورمش وبومدتده سكز پادشاه كلمش كچمشدر ٭

١٣٤١ م - ٧٤٢ هـ) - ملوك كرتدن هرات حكمداری (معزالدین حسین) تخته كچدیكی كبی ممالكنده اولان فتنەلری دفع وهركسك حقوقنی محافظه ایچون بركوزل نظام وضع ایلدی ٭ وعلما وفضلایه فوق الغایه التفات ورعایت ایتدیكیچون اطرافدن پك چوق ذوات كلوب (هرات) شهرنده ساكن اولدی حتی (سعدالدین تفتازانی) دخی كلوب (مطول) نام كتابی مومی الیهك نامنه تألیف ایلدی ٭

١٣٤٣ م - ٧٤٤ هـ) - ملوك چوبانیەدن اذربایجان حكمداری شیخ حسن صغیرك زوجەسی عزت خاتون علاقه كردەسی اولان بربكی حبس ایتدیكیچون قوجەسنه خصومت پیدا ایلدیكندن بركیجه جاریەلریله برابر خصیتینی صیقوب تلف ایلدی ٭ ومتوفای مرقومك متعلقاتی دخی موخراً مرقومەیی قتل ایدوب اتنی یەدی ٭

١٣٤٣ م - ٧٤٤ هـ) - سلالهٔ بنی اینجودن (شیراز حاكمی امیر مسعود قتل اولندیغندن برادری شیخ

(ابو اسحق) کاوب شیرازی ضبط ایلدی ٠
(امیر موسی الیه محب علما وفضلا برذات اولدیغندن قاضی عضد (متن مواقف) وفاضل املی (کلیات) قانون شرحنی بوذاتك نامنه تألیف ایلمشدر ٠

١٣٤٤ م – ٧٤٥ ھ) – جغتای امراسندن امیر (قرغین) ملوك ایلخانیه دن متنفر اولان اهالینك انتخابیله ماوراء النهره حاکم تعیین اولندی ٠ واخلافی یکرمی بش سنه حکومت سوردی ٠

١٣٤٦ م – ٧٤٧ ھ) – صاحب التنقیح صدر الشریعة (عبدالله بن مسعود) البخاری حضرتلری وفات ایلدی ٠

١٣٤٧ م – ٧٤٨ ھ) – هند حکمداری (تغلقشاه) طرفندن (دکن) والیسی بولنان (علاء الدین حسن خلجی) بوکره استقلال تام بولەرق (بهمنیه) حکومتنی تشکیل ایلدی ٠ واخلافی یوز سکسان ایکی سنه سلطنت سوردی وکوزل اداره ایتدی ٠
(سکز یوز طقسان تاریخنده دولت ابادده تشکل ایدن نظامشاهیه حکومتی دخی اشبو (بهمنیه) حکومتندن آیرلمشدر ٠

١٣٤٨ م – ٧٤٩ ھ) – ایتالیا حکومتنه کندوسنی مالك طانیان پاپا یکرمی ایکنجی (ژان) ایتالیا حکمداری (لوبی دوباویر) ی مقام حکمداریدن

اسقاط ایتدیسنده اوبی هیچ آلدیرمیوب اودخی پاپایی ادعا ایلدیکی نفوذدن اسقاط ایلدیکنه بناء محاربهٔ داخلیه باش کوستردی . وپك چوق قان دوكلدی ونهایت پاپا رومادن (اوینیون) شهرینه نقل مقام ایدوب اوبی دخی چکلدیکندن روما اهالیسی براز تنفس و (تریبون) نامیله بابیلان مجلسك امر ونهینه اطاعتله راحت ایلدی .

(پاپا یکرمی اوچ سنه صکره ینه رومایه کلمشدر .

١٣٤٨ م ـ ٧٤٩ هـ) ـ صاحب الاصبهانی شیخ العلامه (شمس الدین ابو الثنا) وفات ایلدی .

١٣٥٠ م ـ ٧٥١ هـ) ـ بونکره المانیا ایمپراطورلغنه انتخاب اولنان دردنجی (شارل) المانیانك شورش واختلالنه سبب اولان قونتلردن یدیسنی جلب وایمپراطور انتخابی وظیفه سنی حائز اولمق اوزره برخدمتله معیننده استخدام ایدرك شورش واختلالی برطرف ایلدی وبونلره (الکتور) نامی ویردی و (بول دور) نامیله برده شرطنامه یاپدی .

١٣٥٠ م ـ ٧٥١ هـ) ـ اسپانیا قرالی ظالم (پیر) حال عصیانده اولان زادکان واهالینك کوزینی ییلدیرمق ایچون قرنداشنی و یکننی و یکننك زوجه سنی قتل ایتدی . واهالی دخی اوزرینه هجوم ایدرك فرانسه یه قدر فراره مجبور ایلدی .

(صکره انکلیزلرك معاونتیله ینه کلوب تخته اوتورمش

و ایکنجی اختلالده قتل اولنمشدر .

١٣٥٦ م - ٧٥٨ هـ) - سلطان اورخان حضرتلرینک شهزاده سی (سلیمان) پاشا روم ایلی استیلاسیه مأمور اولدیغندن عساکر کافیه ایله (آیدنجق) ساحلنه اینوب واوکوزدریسیله ایکی عدد صال باغلدوب سکسان نفر دلاور ایله قارشو یقه یه یعنی کلیبولی خذاسنده واقع چمنی قلعه سنه کچدی وقلعه یی سهولتله الدقدنصکره بولدیغی قایقلرله قصور عسکری دخی بوطرفه کچوردی .

- سلیمان پاشا یانده بولنان اوچبیک عسکر ایله (اپاسلون) و (کلیبولی) و (قوکورحصار) قلعه لرینی استیلا ونقود واشیاء کلیه اغتنام ایلدی . ومتعاقبا (معلقره) و (ابصاله) و (تکفور طاغنی) دخی الدی .

١٣٥٦ م - ٧٥٨ هـ) - انکلیزلر سکسان بیک کشیله فرانسه یه کچه رك (پواتیه) نام محلده فرانسزلری فنا حالده بوزوب قراللری (ژان) ی اسیر ایتدیلر . وفرانسه نک الکاسنک جهت غربیه سنک نصفنی الدیلر .

(ژان درت سنه اسیر اولدقدنصکره انکلتره یه هرسنه ویرکو ویرمك شرطیله (برهتنی) معاهده سنی امضا ایدوب یقه سنی قورتارمشدر . ژانک مدت اسارتنده فرانسه اهالیسنک بربرینه ایتدیکی غدرلر وظلملر تعریف اولنورشیلر دکلدر .

۱۳۵۷ م - ۷۵۹ ھ) - عثمانلولر (دیمتوقه) و (بزغوس) و (چکمجه) حوالیسنه هجومدن خالی اولمدیغندن ادرنه حاکمی ایله دیمتوقه حاکمی اتفاق ایدرك عثمانلو عسکرینك اوزرینه برقاچ هجوم کوسترمیلر ایسه‌ده برایش کوره‌مکه موفق اوله‌مدیلر ۰

۱۳۵۸ م - ۷۶۰ ھ) - امرای جنکیزیه‌دن (کاشغر) ولایتی والیسی (تولك) اوغلان بوکره استقلالنی اعلان ایلدی ۰ واخلافی بوز اوتوز اوچ سنه حکومت سوردی ۰

۱۳۵۹ م - ۷۶۱ ھ) - سلطان (اورخان) حضرتلرینك شهزاده سی (سلیمان) پاشا اثنای شکارده آت قوشدیررایکن دوشوب وفات ایلدی ۰
(تربه‌سی بولایر قصبه سنده جامع شریفی یاننده‌در ۰

۱۳۵۹ م - ۷۶۱ ھ) - استانبول امپراطوری اسلام علیهنه (مجار) و (صرب) و (بلغار) و (مملکتین) حاکملریله اتفاق ایدوب (کالیپولی) یه التمش سفینه واوتوز بیك عسکر کوندردی وبونلرك نصفی (طوزله) ساحلنه ونصف دیکری (کالیپولی) جوارینه چیقوب اوچ درتدیك کشیدن عبارت اولان عساکر اسلامیه اوزرینه هجوم ایتدی ۰ وبوزمق راده سنه کتوردیسه‌ده کندولریده بوزلدیغندن عساکر اسلامیه دونوب جمله سنی قلیجدن کچوردی ۰

۱۳۵۹ م – ۷٦۱ ھ) – سلطان (اورخان)
حضرتلری سکسان بر یاشنده وفات ایدوب یرینه ایکنجی
مخدومی سلطان (مراد) خان اول حضرتلری بروسه‌ده
جلوس ایلدی ٭

۱۳٦۰ م – ۷٦۲ ھ) – سلطان مراد
حضرتلری (قونیه) و (انقره) ده حکومت ایدن قرمان
اوغلیله اخیلرك و بعض زوم حاکملرینك دولت عثمانیه
علیهنه اتفاق ایتدکلرینی کایبولیده خبر الدیغی کبی یکرمی
بشبیك کشیله اناطولی یقه سنه گچوب (انقره) وحوالیسنی
ضبط ایلدی ٭ و بونك اوزرینه اتفاق مذکور طاغیلوب
غائله برطرف اولدی ٭

۱۳٦۰ م – ۷٦۲ ھ) – مشاهیر علمای
مصریه دن علاء الدین (مغلطای) وفات ایلدی ٭
(من عرف بالله) نامیله بر کتابی واردر ٭

۱۳٦۱ م – ۷٦۳ ھ) – اندلس پادشاهی
سلطان (محمد الثانی) تختنی غصب ایدن (ابو سعیدی)
دفع ایچون عسکر تدارکنده ایکن (ابو سعید) اوتوز نفر
اتباعیله قاچوب قشتاله قرالی ظالم (پترویه) التجا
ومعاونتنی استرحام ایلدی وقرال دخی کتور دیکی هدیه لری
قبول ایتدکدنصکره (ابوسعیدی) واتباعنی کسوب
(محمد الثانی) یی غائله دن و (ابوسعیدی) یورغونلقدن
قورتاردی ٭

۱۳٦۱ م - ۷٦۳ ھ) - امیرالامرا (لالا شاهین) پاشا سازلی دره محاربه‌سنی قزاندقدنصکره (اورانوس) بك و (حاجی ایل) بك فرقه‌لریله براشوب ادرنه قلعه‌سنی بش اون کون ایچنده استیلا ایلدی :

- (لالا شاهین) پاشا زغره عتیق وامرای عثمانیه‌دن اورانوس بك کوملجنه ایله واردار یکیجه‌سنی آلدی . (الی ۳٦٤ ھ)

۱۳٦۳ م - ۷٦۵ ھ) - (لالا شاهین) پاشا موجود معیتیله (فلبه) قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه آلدی . و (فلبه) حاکمی بلغار فلیب ایشك عاقبتی وخیم اولدیغنی اکلادیغندن عسکری یورمقسزین قلعه‌یی ویروب صرپستانه صاوشدی .

۱۳٦۳ م - ۷٦۵ ھ) - پور تکیز زادکاندن (پییر) مقدما بر کوزل قز ایله الفت اتمش وقزك باباسی کیفیتی خبر آلوب قزی اعدام ایلمش ایدی مرقوم بوکره (پورتکیز) قراللغنه انتخاب اولندیغی کبی قزك باباسنی کتوردوب یورکنی قوپارته‌رق اعدام ایلدی :

۱۳٦٤ م - ۷٦٦ ھ) - مطالع شارحی امام (قطب الدین محمود) رازی حضرتلری وفات ایلدی :

۱۳٦٤ م - ۷٦٦ ھ) - پاپا (اوری)

عثمانلولرك روم ايلنده كى مظفريتندن دلكير اولدى · وانك تشويقيله (بلغارستان) و (خرواتستان ومملكتين ومجار حكمدارلرى اتفاق ايدوب يوز بيك عسكرله ادرنه يه يوريدى وامير الامرا (لالاشاهين) پاشا بو دهشتلى كليشدن اوركوب بروسه دن امداد اميدينى كسوب غازى (حاجى ايل) بكى بر مقدار عسكر ايله كشاف صورتنده ايلرو كوندردى وموى اليه مريج بوينده دشمنك مغرورانه ياتمش اولديغنى كوره رك كوزينه كسديروب شبخون ايلدكده جمله سى پريشان اولديلر وقراكلقده بربرينى قيره رق صباحه قدر قاچديلر ·

١٣٦٨ م - (٧٧٠ ﻫ) - مغوللرك حكومتندن دلكير اولان (چين) اهاليسى اوجه چيقارده قلرى اختلالى بوكره توسيع وقارشولرينه چيقان مغول عسكرينى پريشان ايلديلر وقاآن (طغان تيمور) كيفيتى خبر آلديغى كبى قاچوب تاج وتختنى رئيس اختلال (تايچو) يه براقدى وبوجهتله سلطنت چينيه (مينغ) سلاله سنه انتقال ايلدى ·

١٣٦٨ م - (٧٧٠ ﻫ) - ادرنه سرايى تكميل اولديغندن پاى تخت عثمانى بروسه دن ادرنه يه نقل اولندى ·

١٣٦٩ م - (٧٧١ ﻫ) - ملوك تيموريه دن ماوراء النهر حمدارى امير (عبد اللهك) (بلخ) واليسى امير (حسين) حكمدار موى اليهك براختلاده مقتوليتى

او زرینه (بلخده) استقلالنی اعلان ایتمش ودامادی سلالهٔ جنکیزیه دن تیمورك تدبیریله مخالفلرینه غلبه ایلمش ایدی لکن مؤخراً قائن پدر ایله دامادك اراسنه کیرن برودت بر طاقم محاربات وعاقبت امیر حسینك (هندوان) محاربه سنده وفاتیله (بلخ) حکومتنك دامادی مرقوم (تیموره) نتقالنه سبب اولدی ۰

(تیمورلنك دیدکاری بودر ۰

۱۳۷۰ م — ۷۷۲ ه) — امرای دولت عثمانیه دن (لالاشاهین) پاشا (اهتمان) و (صماقو) قصبه‌نه کیدرکن قپولی دربندینه چکلمش اولان دیواری ییقبجه یه قدر خیلی زحمت چکدی ۰ وکیدوب ابتدا (اهتمانی) وصکره چاموری اووه ده (صرب) اردوسنی بوزه رق (صماقوی) آلدی و (تیمور طاش) پاشا دخی (قرق کلیسا) و (سوزه بولی) طرفلرینی ضبط ایلدی ۰

۱۳۷۲ م — ۷۷٤ ه) — عساکر ایمپراطوریه نك (ویزه) جوارنده براز نمایش ایتدیکی خبر ویرلمسی اوزرینه سلطان (مراد) حضرتلری بالذات کاوب (اینجکز) و (چتالجه) ناحیه لرینی وقره دکز ساحلنده واقع (بولونیه) قلعهٔ مستحکمه سنی آلدی ۰ وبو قدرجق بر تهدیده قناعت ایدوب ینه ادرنه یه عودت بیوردی ۰

۱۳۷۳ م — ۷۷۵ ه) — خیرالدین پاشا و (لالاشاهین) پاشا و (اورانوس) بك (اسکجه)

و (قواله) و (درامه) و (زیخنه) و (سیروز) و (قره فریه) یی آلدی . و (کوستندیلده) بولنان بلغار حاکمی قلعه نك اناختارلرینی کتوروب تسلیم ایتدیکنه بناء مملکتی والیلکنی قزاندی .

۱۳۷٤ م - ۷۷٦ ه) - سلطان (اویس) جلایری وفات ایدوب یرینه اوغلی سلطان (حسین) جلوس ایلدی .

(متوفای مومی الیه غایت فطین ومنصف وغیور بر ذات اولدیغندن وفاتنه چوق کسه‌لر تأسف ایتمش وشعرای بنامدن خواجه سلیمان (ای فلك آهسته روکاری نه چندان کردهٔ . ملك ایران رابمرك شاه ویران کردهٔ) مرثیه سنی انشاد ایلمشدر .

۱۳۷٥ م - ۷۷۷ ه) - اذربایجان حوالیسنده ساکن ترکمان طائفه‌سندن قره قیونلی عشیرتنك بکی (قره یوسف) اذربایجانده بر حکومت تشکیل ایلدی . واخلافی طقسان التی سنه قدر پایدار اولدی .

(بونلرك ملکی مؤخراً کرکی کبی توسع ایتمش واچلرندن آیریلان برشعبه براراق بغداده دخی مالك اولمشدر .

۱۳۷٥ م - ۷۷۷ ه) - صرب کرالی اوچ سنه دنبرو متعهد اولدیغی ویرکویی ویرمدیکندن سلطان (مراد اول) حضرتلری بیوك براردو ایله اوزرینه واردیسه ده صرپلولر مملکتلرینی بوشالدوب ذخیره‌لرینی

باقدیغی جهتله خیلی زحمت چکادی ومع مافیه (نیش) قلعه سی ضبط و سنوی اللی قیه کوش و یرکویه ربط اولندی .

١٣٧٦ م - ٧٧٨ ه) - سلطان (مراد) اول حضرتلری (سلستره) و (نیکبولی) قلعه لرینی فتحه کتدی و حکمداری محاربه یه جسارت ایده میوب استقباله چیقدیغیچون ملکنده والیلك ایتمك وجهله ابقا اولندی .

١٣٧٦ م - ٧٧٨ ه) - (بلخ) حکمداری تیمورلنك (سمرقندی) ضبط و پای تختنی بلخدن اورایه نقل ایتدکدن و بلا محاربه خوارزمه دخی مالك اولدقدنصکره ایشی بیتوردی وخوارزمده برچوق علما ومعتبرانی قتل ونفی ایتدی .

- تاتارستان خانی مشهور (اورس) خان وفات ایدوب یرینه اوغلی (تیمورملك) کچمش ایدی تیمورلنك ایکنجی دفعه اوله رق موْمی الیهك اوزرینه دخی عسکر کوندروب (سغناق) شهرینی ضبط و مرقومك تختنی غصب وکندوسنی اعدام ایلدی .

(ملك مقتولك مصاحبی (النجاق) تیمورلنکك قومانداری توقوتمشك حضورینه چیقاریلوب ینه مصاحبتده استخدام اولنه جغی تبلیغ والتفات اولندقده ردوافندیسنك جثه سی اوزرنده قتل اولنمسنی استرحام واصرار ایلدیکندن ناچار او دخی قتل اولندی .

١٣٧٨ م - ٧٨٠ ه) - رمضان اوغلی

احمد نامنده بر ترکمان بکی قبیله‌سی خلقیله (اطنه) ولایتی حوالیسنه کلوب یراشدقدنصکره تدریجا ادارهٔ حکومتی دخی الینه آلدی . و (مصر) و (شام) و (حلب) ملوک ووالیلر یله کاه محاربه وکاه مداهنه ایدرك چیقوب عاقبت تحصیل استقلال ایلدی . واخلافی رمضان اوغللری نامیله طقوز یوز التمش التی تاریخنه قدر پایدار اولدی .

۱۳۸۱ م - ۷۸۳ ه) - سلطان مراد اول حضرتلری شهزاده یلدرم (بایزیده) کرمیان اوغلنك کریمه سی (دولتشاه) خاتمی عقد و بروسه‌ده ولیمه‌سنی اجرا ایلدی . (وبالجمله ملوك اسلامیه وامرا دعوت اولنوب کافه‌سندن ایلچیلر وهدیه‌لر کلدی وکرمیان اوغلی کریمه‌سنه جهاز اوله‌رق (کوتاهیه) و (سماو) و (اکری کوز) و (طاوشانلی) قلعه‌لرینی ویردی .

(امرای دولت عثمانیه‌دن (اورانوس) بکك هدیه‌سی یوز غلام ویوز جاریه وغلاملرك النده کموش تپسیلرله مسکوکات وآوانیٔ سیمیه وسائره ایدی .

- سلطان مراد اول حضرتلری (قونیه) ده بالاستقلال حکومت ایدن قرمان اوغلی دیارینك تأمین حدودی ایچون (اسپارته) و (قره اغاج) و (یلواج) و (بکشهری) و (سیدی) شهری ناحیه‌لریله ملحقاتنی (حمید) اوغلی (حسین) بکدن مبایعه ایلدی .

۱۳۸۲ م - ۷۸٤ ه) - امرای عثمانیه‌دن تیمورطاش بك (پرلیه) و (مناستر) و (قارلی ایلی)

و (اشتب) قلعه‌لرینی فتح ایلدی .

١٣٨٢ م - ٧٨٤ ه) - (بلخ) حکمداری
تیمورلنك روسیه نك مقر حکومتی اولان (مسقوه) شهرینی
یغما ایتدی . و مملکتده نقد رزاد کان وار ایسه جمله سی
قاچوب بالکز حکمدار (دیمتری) قالدی . واو دخی ناچار
اوغلنی ترهین ایدرك برچوق استرحاملرله بقایی
قورتاردی .

١٣٨٢ م - ٧٨٤ ه) - مصر حکمداری
صغیر صالحك خلعیله سلاله اتراك منقرض اولدی . وتخت
(مصره) چرکسی الاصل (برقوق) کچدیکی ایچون
بوندن صکره کلان حکمدارانه ملوك چراکسه دینلدی
وبونلر یوز اوتوز طقوز سنه قدر سلطنت سوردی .
(اشبو (برقوق) مخلوع صالحك اتابکی اولدیغی حالده
اتفاق امرا ایله تخته چکمش و دولت عثمانیه ایله کوزل
کچنمشدر .

١٣٨٣ م - ٧٨٥ ه) - ماوراء النهر (وبلخ)
حکمداری تیمورلنك سرخس وفوشنج شهرلرینی آلوب
اهالیسنی قتل عام ایتدی . و (قندهار) و (سیستان)
اهالیسنی دیری دیری یره کومدی . و مازندرانی برقاچ
دفعه تهدید ایتدی .

١٣٨٣ م - ٧٨٥ ه) - سلطان مراد اول

حضرتلری مجارستان نیتیله ارد و یی قالدیروب ارنوداق وبوسنه وهر سکه طوغری ایلرولدیسه ده بروسه ده قائممقام براقدیغی شهزاده (ساوجی) بکك استقلال دعواسنه قیام وعصیانی خبر ویرلدیکندن عودته مجبور اولدی (وساوجی) بکی کتده او وه سنده حرباً طوتوب کوزلرینه میل چکدی ٠

۱۳۸٤ م ـ ۷۸٦ ﻫ) ـ بخاری شریف شارحی (شمس الدین محمد بن یوسف کرمانی) ایله مشایخ صوفیه‌دن (امیرعلی) بن شهاب الدین حضراتی وفات ایلدی ٠

۱۳۸٤ م ـ ۷۸٦ ﻫ) ـ انکلتره‌ده برتیوربجی تحصیلدارلر طرفندن اوغلنه وقوعبولان حقارته تحمل ایده‌میه‌رك غلغله‌یه باشلادیغندن برچوق کویلیلر باشنه طوپلاندی والتمش بیك راده سنه واران اشبو جمعیت اختلالیه اورته‌یه برمساوات عمومیه دعواسی قویدیسه حکومت قولاق و یرمدی و جمعیتلری جبراً طاغیدیلوب ایچلرندن بیك بشیوز قدری اعدام اولندی ٠

۱۳۸۵ م ـ ۷۸۷ ﻫ) ـ سلطان مراد اول حضرتلری کریمه لری نفیسه خانمی اوته‌دنبرو دولت عثمانیه‌یه رقیب اولان قرمان اوغلی علی بکه تزویج ومر قومك افکار فتنه کاریسنی بردرجه‌یه قدر تعدیل ایلدی ٠

١٣٨٦ م - ٧٨٨ هـ) - ماوراءالنهر و(بلخ) حكمدارى تيمورلنك اذربايجانه هجوم ايتدى . وسلطان احمد جلايرى (تبريز) دن زير تصرفنده اولان بغداده فرار ايلدى .

١٣٨٦ م - ٧٨٨ هـ) - دررالبحار صاحبى (شمس الدين عبد الله) وفات ايلدى .

١٣٨٦ م - ٧٨٨ هـ) - تيمورلنك (تفليس) و (قارص) و (وان) ولايتلرينى آلدى وولايات مذكوره حكمدارى (بقراطيس) ى اسلامى قبول ايتديكيچون و (شيروان) حاكمى برچوق هديه‌لرله استقبال وعرض مطاوعت ايلديكيچون ملكارنده ابقا ايلدى . (شيروان حاكمنك ويرديكى هديه‌لرك هر نوعى طقوزر عدد اولديغى حالده غلاملرك سكز اولديشنه سبب نه ايدوكى تيمور طرفندن سؤال اولندقده غلاملرك دخى كندو سيله برابر طقوزه بالغ اولديغنى بيان واظهار عبوديت اتمسى اوزرينه تيمورك آشورى محظوظ اولمش ومرقومك حكومتنى تأييد ايلمشدر .

١٣٨٦ م - ٧٨٨ هـ) - لهستان و (ليتوانيا) بيوك دوقه لقلرى (اوديج) نام پرنسس ايله (ژوژلون) لك ازدواجى مناسبتيله برلشديكندن قوتلرى متزايد اولدى . و (ژوژلون) خرستيان بولنديغندن بر طاقم اهلولر دخى پتپرستلكدن خرستيانلغه

تحویل مذهب ایتدی .
(لهستانك بو قوتی انجق ایکی عصر دوام ایده بیلمشدر .

۱۳۸٦ م - ۷۸۸ ه) - انکلتره پارلامنتوسی (غلاستر) دوقه سنك التحاقیله قوت بولوب قرال عسکرینه قارشو بر قومسیون تشکیل ایلدی . واشبو نفوذ واقتدار سایه سنده امرا و وکلا مخالفلرینی اورته دن قالدیروب مملکتی تفرقه دن قورتاردی .

۱۳۸٦ م - ۷۸۸ ه) - قرمان ولایتی حکمداری قرمان اوغلی علی بك سلطان مراد اول حضرتلرینك بش سنه اول حمید ایلی حاکمی حسین بکدن مبایعه ایتدیکی قضالری ضبط ایلدی . وسلطان مراد بر مکمل اردو ایله کیدوب قونیه اوسنده علی بکی بوزدی و (قونیه) یی آلدی ایلکن صکره میرمومی الیهك زوجه سی وکندو کریمه سی نفیسه خانمك شفاعتیله ینه کیرو یه ویردی .

۱۳۸٦ م - ۷۸۸ ه) - امرای عثمانیه دن روم ایلی سرعسکری (اینجه بلبان) بك (صوفیه) قلعه سنی الدی وصوفیه نك تسخیری برمهتدی جاسوسك حسن وتدبیر دلالتیله وقوعبولدیغندن قان دوکلدی .

۱۳۸۷ م - ۷۸۹ ه) - ماوراءالنهر

و (بلخ) حکمدارى تیمورلنك (اصفهانى) تخریب واهالیسنى قتل عام ایلدى . و (شیراز) ده اهالیك استرحامنه بناءً برشى یاپمیوب فقط سید شریف حضرتلریله سائر علما وارباب معارفى اولاد وعیاللریله برابر سمرقنده کوندردى .

١٣٨٧ م - ٧٨٩ هـ) - اوروپالیلرك اسلام علیهنه غلیانى حس اولندیغندن و (صرپ) بکى (لازارى) نقض عهدو (بوسنه) و(نیکبولى) هرسکاریله اتفاق ایلدیکندن اوزرلرینه (لالا شاهین) پاشا قوماندا سیله یکرمى بیك کشى کوندرلمشیدى . اشقودره هرسکى اول امرده بونلره صداقت یوزى کوستروب صکره عسکرك برغافل وطاغنیق و قتده دشمنى جلب وخیانت اتمسیله اون بشبیك کشى شهید اولدى . (الى ٧٩٠ هـ)

١٣٨٨ م - ٧٩١ هـ) - قدوة المشایخ الشیخ السید (محمد بهاء الدین) نقشبندى وشیخ زین الدین تایبارى حضراتى وفات ایلدى .

١٣٨٨ م - ٧٩١ هـ) - دولت علیهیى بتون بتون محو اتمك اوزره مجارستان و (لهستان) و (چهستان) طرفلرینده طوپلنان واوروپانك سائر جهتلرندن کلان عسکرلر نود وبوسنه و مملکتین وصرپ و قرال و پرنسلرى دخى الحاق ایدیکى جملهسى اوچیوز بیك کشى اولدیغى حالده روم ایلى اوزرینه هجوم

وسلطان مراد دخی اناطولیدن وروم ایلیدن قرق بیك قدر عسکر طوپلایوب (قلبه) دن (قوصوه) صحراسنه عزیمت بیوردی و وقوعبولان محاربه ده اسلامك تلفاتی زیاده وامید نصرت منقطع اولدیغی حالده لطف حقله غلبه میسر اولدی واعدانك چوغی برقاچ پرنس ایله برابر دیار عدمه کتدی ومحاربه تکمیل اولدقدنصکره (میلوش قوپیلویچ) نامنده برصرپلی فدایی دشمن لاشه لری اراسندن قالقوب مسلمان اوله جغم دیو حضور شاهانه یه کیرمك استدی واولنان مساعده ایله ایچرو کیردکده ایاغنی اوپه جك کبی یاقلاشوب اتکی التنده کی خنجر ایله سلطان مراد حضرتلرینی شهید ایلدی . (١٥ شعبان)

١٣٨٨ م - ٧٩١ ه) - شهزاده یلدرم بایزید خان حضرتلری تعقیب اعدا ایچون ایلرو یه کتمش اولدیغندن درحال جلب وتخته اجلاس اولندقدنصکره برادر یعقوب چلبی دیار عدمه کوندرلدی واعدا برقاچ قولدن تعقیب اولندی و (صرپ) بکی قزقرنداشنی تقدیم ومصالحه رجا ایلدیکندن قصورزی عفو اولندی .

١٣٨٨ م - ٧٩١ ه) - روم ایمپراطورینك اوغلی پدرینك خلعیله کندوسنك ایمپراطور اولمسنی رجا وبو رجاسی قبول اولندیغی حالده حمایهٔ دولت علیه یی قبول و ویرکو اعطا ایده جکنی تعهد ایلدیکندن برفرقه عسکر کوندریلوب ایجابی اجرا اولندیسه ده ایمپراطور مخلوع

ویرکوی مذکوری کندوسی دخی ویرمك اوزره نصبنی استرحام
ایلدیکندن انك دخی استرحامی قبول واجرا اولنوب فقط
اوغلنه دخی استانبول خارجنده برقاچ مملکت ویرلدی ·

١٣٨٩ م - ٧٩٢ ه) - شیخ العلامه
(سعد الدین) تفتازانی ولسان الغیب (حافظ شیرازی)
حضراتی وفات ایلدی ·

١٣٨٩ م - ٧٩٢ ه) - دولت علیه‌نك
رقیب قدیمی اولان قرمان اوغلی (قوصوه) محاربه‌سی
اثناسنده برطاقم فساداته جرأت وعساکر عثمانیه‌نك برفرقه‌سنی
اشغاله جسارت ایلدیکندن بوکره یلدرم بایزید خان
حضرتلری اناطولی‌یه کچوب ابتدا فساده اشتراکی حس
اولنان (ایدین) و (صاروخان) و (منتشا)
حاکملرینی تأدیب وممالکلرینی ضبط ایلدی ·
واندن صکره (قونیه) یی دخی ویره ایله آلدیسه ده
قرمان اوغلنك استرحامنه بناء برقاچ قضادن ماعدا
ممالکینه اعاده وقصوری عفواولندی · (الی ٧٩٤ ه)
(ایدین) و (صاروخان) و (منتشا) حاکملرینك کندو
رضالریله بیعت ایتدکلری دخی مرویدر · وقرمان اوغلی
برسنه صکره ینه عصیان ایلدیکندن آق چای محاربه‌سنده
طوتیلوب اعدام وممالکی کاملا آلنمشدر ·

١٣٩٠ م - ٧٩٣ ه) - ماوراءالنهر
و(بلخ) حکمداری تیمورلنك ایران فتوحاتیله مشغول

ایکن تاتارستان خانی (طوقتمش)ك ما وراء النهره عسکر سوق ایده جکنی ایشتدیکی کبی طاشکندده بربیوك ارد و ترتیب و بهر نفره ایکیشر یای واو توزر اوق توزیع و برسنه لك ذخیره اخذ و هر ایکی آدم ایچون بر رأس بارکیر اعطا ایدوب همان دشت قابچاق چوللرینه طوغری حرکت ایلدی ٠

ـ تاتارستان خانی (طوقتمش) تیمورلنكك کلیشنی بکلنه مدیکندن عفوینی رجا ایلدیسه ده تیمورلنك قولاق اصغیوب تمام درت آیده (قندرجه) نام محله واردی ٠ وعسکری یورغون و بربرینی یك درجه سنده دوچار مضایقه اولدیغی حالده محاربه یه باشلایوب طوقتمشی بوزدی ولایعد ولا یحصی غنیمت الدی ٠

۱۳۹۰ م ـ ۷۹۳ هـ) ـ هندستانده (تغلقشاه) سلاله سندن فیروزشاهك (کجرات) والیسی (مظفر) اهالینك خشنودیتنی تحصل ایلدی ٠ و وفاتندنصکره اخلافی استقلال بولوب یوزسکسان التی سنه حکومت سوردی (بونلردن احمد نامنده بری (احمداباد) شهرینی بنا ایلمشدر ٠

۱۳۹۰ م ـ ۷۹۳ هـ) ـ روم ایلیده اولان عساکر عثمانیه چورلی یه قدر ایلر ولدیکندن ایمپراطور (یوان پاله اولوغوس) استانبولك خارجنده استحکاملر یاپغه باشلادیسه ده سلطان (یلدرم بایزید) استانبولی الحق

نينده اولديغى اشعار ايله جمله سنى يقديردى .

١٣٩١ م - ٧٩٤ ھ) - (قيصريه) و (سيواس) وتوقاد ولايتلرنده حكومت ايدن واوتوز قرق بيك سوارى يه مالك اولان (قاضى برهان الدين) فاميلياسنك اوراده بقاسى دولت عثمانيه جه مناسب كوريله مديكندن (يلديرم بايزيد) خان حضرتلرى اوطرفه كتدى وقره عثمان باندرى طاقى ذهاب اولجه كلوب ممالك مذكوره يى تارمار اتمش اولديغندن بلاحرب وقتال ضبط اولندى .

١٣٩٢ م - ٧٩٥ ھ) - معهود تيمورلنك (سلطان احمد جلايرينك) اوغلنى بوزدقدنصكره بغداده كيروب شرابلرى دوكديردى ومنكراتك كافه سنى نهى ايتديردى وبغداده اولان علما وارباب معارفدن برچوق كمسه طوپلايوب سمرقنده كوندردى .

١٣٩٢ م - ٧٩٥ ھ) - سلطان يلدرم بايزيد صرب كنزينك قز قرنداشنى تزوجدن صكره عيش عشرته زياده جه ميل وتدابير ملك وجهادده تهاون ايلديكنه ووزير اعظم على پاشانك مزاج شاهانه يه حصر خدمت ايتديكنه بناء ولاياتده اولان قاضيلر استدكارى كبى ظلم واعتسافه باشلادى وكيفيت سمع شاهانه يه واصل اولديغى كبى قاضيلرك كافه سنى تفتيش ايتديروب سكسان قدرينك اتشده آتلمسنى امر ايلدى وعلى پاشا عفو ايتديروب بوندن بويله آله جقلرى رسم ايچون برنظام ياپديردى .

نظام مذکور ایجابنجه آله‌جقلری رسم شوندن عبارت ایدی

	اقچه
یازه‌جقلری جتلر ایچون	٢٥
رسم قسمت بیکده	٢٥
اذن نکاح	١٢
تسجیل	٠٧

١٣٩٢ م ـ ٧٩٥ هـ) ـ قسطمونی حکمداری طوپال بایزیدك مجار قرالی (سیرشموند) وافلاق وبوده‌سی (پتروموچه) ایله اتفاق ایلدیکی و بایزیدك اناطولیدن ومجار وافلاقلولرك طونه طرفندن حرکت ایده‌جکی استخبار اولندیغندن یلدرم بایزید خان حضرتلری نیکبولیدن همان کیدوب افلاقلولری تأدیب و ویرکولرینی تزیید ایلدکدنصکره اناطولی‌یه کچوب طوپال بایزیدی دخی تارمار وملکنی ممالك دولت علیه‌یه الحاق ایلدی ٠

١٣٩٣ م ـ ٧٩٦ هـ) ـ هندستانده (جونپور) قطعه‌سنده ملك الشرق یعنی شرق والیسی بولنان (خواجهٔ جهان) بوکره استقلالنی اعلان ایلدی ٠ واخلافی یوز درت سنه پایدار اولدی ٠

١٣٩٣ م ـ ٧٩٦ هـ) ـ وندیك و (جنویز) و (اسپانیا) و (فرنك) و (پولیا) حرب سفینه‌لری سلانیکه کلوب اورادن ممالك اسلامیه‌یی تخریبه قیام ایلدیسه‌ده سلطان یلدرم بایزید آتش کبی یتیشوب جمله‌سنی طاغتدی

و (سلانیك) و (یکیشهر) و توابعنی آلدی . ومترویچه
وایزوورنیـق ضبط اولنـوب اون الی بیـك اسـیر
چیقارلدی .

١٣٩٤ م - **٧٩٧** ه) - معهـود تیمورلنك بوسنه
دخی ایکنجی دفعـه اولهرق تاتارستـان اوزرینـه
کیدوب طوقتمشك اردوسنی بوزدی و (اتل) نهرینه قدر
بالتعقیب (وولغا) مظفریتنی قزاندقدنصکره قافقاسیه‌یه
کچـوب (روس) و (چرکس) و (قریم) ولایتلرینی
و (هـوزد) و (دوز) حکـومتـلرینی اوردی
وبومغلـوبیتك اوزرینه طوقتمـش وفات ایلدیکنـدن
نهایهٔ معموره اولان (ابقه) یه قدر ممـالکی تیمورلنکه
قالدی .

١٣٩٥ م - **٧٩٨** ه) - سلطان (یلدرم بایزید)
حضرتلری استانبولك فتحنه تشبث وابتدا شیله قلعه‌سنی
ضبطله اناطولی حصارینی انشـایه مبـاشرت ایلدیسه‌ده
امپراطور (مانوئیل) ك استرحامی وبعض وکلانك هـدیه
اخذیله توسطی اوزرینه تأخیر وسـنوی اون بیك التـون
ویرمك واستانبولده برجامع یاپیلوب برمقدار اسلام اسـکان
اولنمق وبرقاضی تعیین ایدلمك اوزره معاهده‌یه ربط اولندی
وطراقلی یکیجه‌سندن برطاقم اسلام کتوردیلوب استانبولده
اسکان ایدلدی .

١٣٩٥ م - **٧٩٨** ه) - استانبول امپراطوری

(مانوئيل) مملكتين ومجارستانى استيلا ايدن المانيا
ايمپراطورندن وفرانسه قرالندن استمداد وصرپ اولرى
وبوسنه لولرى تشويق ايدرك دين غوغاسى ناميله يوزاوتوز
بيك كتلى طوپلادى ويلدرم بايزيد مقدار كافى عسكر ايله
نيكبوليده عساكر متفقهٔ مرقومه يى قارشو ليوب ايلك
محاربه يى قزاندى وفرانسزلرك سردارى طوتلدقدنصكره
عساكر متباقيه پايدار اوله مديغندن بوسنه يه قدر تعقيب
ايدلدى .

١٣٩٥ م - ٧٩٨ ه) - اندلس پادشاهى
(محمد السادس) زياده جه خسته اولديغندن وفاتى حالنده
سلطنت اوغلنه قالمق ايچون حبسخانه ده كى بيوك برادرينك
قتلنى امر ايلدى . وبو امرى متضمن اولان تذكره
حبسخانه مأمورينه كلديكى وقت حبسخانه مأموريله
قتل اولنه جق ذات شطرنج اوينايورلر ايدى مأمور مومى
اليه ايشى اكلادى واو برى دخى حس ايلديسه ده ايكيسيده
برشئ ديميوب اويونه دوام ايتدى . وبحكمة الله تعالى
اويون تكميل اولمزدن اول (محمد السادسك) وفاتى
ومرقومك سلطنته انتخابى مژده سى كلديكى جهتله
ايكيسيده ممنون واحيا اولدى .

١٣٩٦ م - ٧٩٩ ه) - سلطان (يلدرم بايزيد)
حضرتلرى بروسه ده كى اولو جامعك بناسنه مباشرت
ايتدى وجاهل وظالم حكامك حجرينى قاضيعسكر
رمضان افندى يه تنبيه ايلدى . وكندوسيده شيخ امير

سلطان حضرتلرینك نصیحت وتوجهیله اصلاح نفس یوردی .

ـ سلطان یلدرم بایزید موره‌نك فتحنی آرزو ایدرك قره فریه‌یه کیدوب اورادن اردولر سوق ایلدی وعساکر اسلامیه موره‌نك اطرافنی اوردقدنصکره ترحاله‌یی وبراز صکره اتنه‌یی ضبط ایتدی . وبو اثناده مجارلری دخی اشغال لازم کلدیکندن برقول دخی اوطرفه کوندریلوب خیلی یرلر قزانلدی . واناطولیده تیمورطاش پاشانك همتیله کنغری وملاطیه دخی ضبط اولندی .

١٣٩٧ م ـ ٨٠٠ ه) ـ مشهور تیمورلنك قارنی همالایه طاغلرندن آشه‌رق وهند وحشیلرینی قیره‌رق هندستان دارالملکی اولان (دهلی) شهرینه کیدوب ملك محمودك بیوك اردوسنی بوزدی وبی نهایه غنیمت ویوز بیك اسیر الوب سمرقنده عودت ایلدی . واظهار عظمت ایچون مذکور اسیرلری بره قدر قتل ایتدیردی .

١٣٩٧ م ـ ٨٠٠ ه) ـ انکلتره‌قرالی (ریشار) زیرحمایه‌سنده اولان (غلوسستر) دوقه‌سنك منت ورقابتنی ارتق قالدیره‌مز اولدیغندن برشیء مذاکره‌سیچون دعوت ایدوب بولده کلورکن بغتة تلف ایتدیردی .

١٣٩٨ م ـ ٨٠١ ه) ـ تیمورلنك ماوراءالنهردن عراقه طوغری توجه ایلدیکندن اذربایجان حکمداری

سلطان (قره یوسف) بغداده قاچدی واو راده دخی بارینه‌میه‌جغنی اکلایوب سلطان احمد جلایری ایله برابر مصر حکمداری سلطان (برقوق) ه التجا ایتدی و برقوق دخی تیمورك اشعاری اوزرینه بونلرك ایکیسنیده حبس ایلدی .

۱۳۹۸م - (۸۰۱ه) - یمنده (زبید) شهرنده وفات ایدن صالحاتدن برخاتونك قبر طاشی هرجمعه کونی حرکت اتمکه باشلادیغندن اهالی وملك اشرف مراق ایدوب سیرینه کتدیلر لکن حکمتنی اکلایه‌مدیلر .

۱۳۹۸م - (۸۰۱ه) - چین خاقانی وفات ایلدکدنصکره ورثه‌سی بیننده دوشن اختلاف برچوق محاربه‌یه واوچیوزبیك کشینك تلفنه سبب اولدی وعاقبت (دای منك) خان نامنده برذات تخت حکمرانی‌یه اوتوردی .

۱۳۹۹م - (۸۰۲ه) - بکن سنه مصرده حبس اولنان سلطان (احمد جلایری) ایله سلطان (قره یوسف) برتقریب قورتیلوب مملکتلرینه کتمشلر ایدی تیمورلنکك بو کره ینه اواطرفلره هجوم ایده‌جکنی اکلادقلری کبی ایکیسیده سلطان (یلدرم بایزید) حضرتلرینه التجا ایلدیلر . ومظهر حسن قبول اولدیلر

۱۳۹۹م - (۸۰۲ه) - کبار مشایخ نقشیه‌دن

خواجه (علاءالدين عطار) حضرتلری وفات ایلدی .

۱۳۹۹ م - **۸۰۲** ه) - انكلتره قرالی ایكن مقدما ماندن محروم وتبعید ایدیلان دردنجی (هانری) بوكره قرال (ریشار) لك ایرلانده یه عزیمتنی فرصت اتخاذ وانكلتره كبرا و زادكانیله اتحاد ایدرك كاوب تخته اوتوردی و ریشار درحال عودت ایلدیسه ده تختنی اعاده یه موفق اوله میوب استعفایه مجبور اولدی .

۱٤۰۰ م - **۸۰۳** ه) - تیمورانك كچن سنه دولت عثمانیه یه التجا ایدن احمد جلایری ایله قره یوسفی سلطان یلدرم بایزیددن طلب ایلدی وكوندردیكی نامه براز عظمتلیجه اولدیغندن طرف پادشاهیدن (اعلم ایها الكلب العقور الموسوم بالتیمور) مقدمه سیله جواب یازیلوب رد اولنمسی اوزرینه تیمور همان كاوب سیواسی ضبط وقتل عام ایلدكدنصكره ملاطیه طریقیله مصره كیتدی .

۱٤۰۰ م - **۸۰۳** ه) - تیمورانك حلب صحراسنده واقع (مرج دابق) نام محلده (حلب) و (شام) عسكرینی بوزوب حلبی ضبط ایلدی . و (حما) و (حمص) و (بعلبك) قصبه لرینی چیكنه یرك شام اوزرینه كیدوب مصر حكمدارینك اوراده بولنان بیوك اردوسنی تارمار وشهری تخریب ایتدی و (یزید) لك كنكارینی آتشده یاقدی واستدكاری كبی فعل شنیع وظلم اجرا ایتمك ارزوه عسكرینه رخصت ویردی .

— تیمورلنك ماردینی ضبط ایدرك اوطریقله بغداده کیدوب از بر وقتده اوراسنی دخی ضبط ایلدی وعسکرینه جمله کز برر کله کتوره جکسکز دیه رك امر و یرمسی اوزرینه عسکر مملکتك ایچنه طاغیلوب بر ساعت ظرفنده طقسان بیك بیچاره‌یی قلیجدن کچوردی وشهری یاقوب یقوب طاش طاش اوزرنده براقدی .

۱۴۰۱ م – (۸۰۴ ه) – مقدما دولت علیه‌یه التجا ایدن احمد جلایری ایله قره یوسفك اثر تشویق ومقدما مملکتلری ممالك دولت علیه‌یه الحاق ایدن وکندولری نزد تیمورخانیده بولنان (آیدین) و (منتشا) و (قاضی برهان) اوغلارینك افساد وتحریکی ایله ایکی دولت اراسنه کیرمش اولان برودتی قالدیرمق ایچون تیمورلنك پك یومشاق طاورانوب برقاچ خفیف تکلیفله اکتفا ایتدیسه‌ده ذاتاً کوزینی خون جلال برومش اولان سلطان بایزید تکالیف مذکوره‌یی رد ایلدیکنه بناء تیمورلنك قره باغدن قالقوب کماخی بعدالاسترداد انقره‌یه واصل اولدی .

۱۴۰۱ م – (۸۰۴ ه) – سلطان یلدرم بایزید انقره صحراسنده تیمور ایله پك کوزل بر محاربه ایتدی وتمام محاربه‌یی قزانه‌جغی وقت اردوی همایونده اولان (ایدین) و (صاروخان) طوائف عسکریه‌سی واللی بیك قدر تاتار عسکری تیمورك اردوسنه کچیویردیکی

یلدرم یالکز (صرب) عساکر معاونه سی ودائره سی
خلقیله وشهزاده موسی چلبی ایله قالوب دوچار انهزام
واسارت اولدی ۰ (۱۹ ذی الحجه)

ـ یلدرم بایزید طوتلدقدن صکره امرای عثمانیه دن
برطاقم ذوات شهزاده سلیمان چلبی یی (بروسه یه)
واورادن (ادرنه یه) کوتوروب تخته اجلاس ایتدی ۰
ودیکر شهزاده (چلبی محمد) ولایتی اولان (اماسیه) یه
چکیلوب بعض معارضلریله اوغراشمغه باشلادی
واوچنجی شهزاده عیسی چلبی دخی (بروسه) جوارنده
صاقلاندیغی محلدن چیقوب (بروسه) تختنه اوتوردی یعنی
اوچیده کندوسنی پادشاه طانیدی ۰

۱۴۰۱ م ـ ۸۰۴ ه) ـ تیمورلنک
یاننده کی مفسدلره یعنی (ایدین) و (صاروخان)
و (منتشا) وکرمیان اوغللرینه مقدما محروم اولدقلری
ولایات حکمدارلقلرینی ویروب یرلرینه کوندردی وامراسنی
(بروسه) یه و ولایات سائرهٔ عثمانیه یه طاغیدوب برطاقم
ظلملر وغدرلر ایتدیردی ۰ وجامعلره حیوانلر باغلاتدیردی ۰

۱۴۰۱ م ـ ۸۰۴ ه) ـ سید جلال
الدین فضل الله استرابادی تألیف ایتدیکی (عرف نامه) نام
کتاب سببیله قتل اولندی ۰

۱۴۰۲ م ـ ۸۰۵ ه) ـ تیمورلنک
آقشهردن (تیره یه) اینوب قیشلادیغی اثناده (ازمیر)

و (ادرمید) قلاع مشهورهسنی فرنکلردن یعنی قوالیرلردن یاخود جنویزلردن آلدی .

- یلدرم بایزیدخان یدی سکز ای تیمورلنکك تحت اسارتنده بولندی و بومدتده اکرچه فوق الغایه حرمت ورعایت کوردیسه ده بونکله مغلوبیتك آجیسنی اونوده مدی وعاقبت آقشهرده خسته لنوب وفات ایلدی . ویاننده بولنسان شهزاده موسی چلبی تیمورك رخصتیله پدرینك نعشنی آلوب معززاً (بروسه) یه کتوردی . (۱۵ شعبان)

۱٤٠٤ م - ۸٠۷ ه) - تیمورلنك اوچنجی دفعه اولەرق (کورجستان) اهالیسنی اصلاح وتأدیبدنصکره سمرقنده کیدوب اولاد واحفادینی بربرینه تزویج وولیمەلرینی اجرا ایلدی وبعده (خطای) الکاسنی تسخیر داعیه سنه دوشوب نفیر عامدن بشقه یازدیغی اوچیوز بیك یاخود درتیوز بیك علوفه لی سواری ایله یوله چیقدیسه ده کیدرکن وفات ایلدیکندن جنازەسی سمرقنده کتورلدی .

- تیمورلنکك حفیدی میرزا خلیل سمرقندده جلوس ایلدیسه ده سائر حفید واوغللری بربرینه دوشدیکندن سلطنت تیموریه برازمدت تقرر ایده مدی ونهایت ایچلرندن (خراسان) والیسی (شاهرخ) لك نفوذ واقتداری جمله سنه غلبه ایدرك نائل تاج ابتهاج اولدی . ومیرزا خلیل یالکز ماوراءالنهره تصرف ایتدی .

۱٤٠٤ م - ۸٠۷ ه) - (اماسیه ده)

بولنان شهزاده (چلبی محمد) توحید ممالك املیله بروسه‌ده‌كی برادری (عیسی چلبی) اوزرینه یوریدی و (عیسی چلبی) دخی مقابله اتمك استدیسه ده عسكری مغلوب اولدیغندن (ادرنه‌ده) كی برادری سلیمان بكك یاننه قاچدی و برطاقم عسكر دها تدارك و هجوم ایتدیسه ده ینه بوزیلوب بودفعه دخی (ایدین) و (صاروخان) حاكملرینه التجا ایلدی ٠

١٤٠٥ م - ٨٠٨ هـ) - كبار مورخیندن قاضی (ابن خلدون) المالكی وفات ایلدی ٠

١٤٠٥ م - ٨٠٨ هـ) - شهزاده عیسی چلبی) (ایدین) و (صاروخان) حاكملریله اتفاق ایدرك یكرمی بشبیك كشیله تكرار بروسه اوزرینه هجوم ایلدیسه‌ده برادری (چلبی محمد) بوكره دخی اماسیه دن یتشوب غلبه ایتدیكنه بناء بیچاره قرمان اوغلی ولایتنه قدر كیتدی واوراده نابدید اولدی ٠

١٤٠٥ م - ٨٠٨ هـ) - مصر اهالی وامراسی حكمدارلری بولنان ١٢ یاشنده (ناصرك) علیهنه قیام ایتدی ومرقوم ایشك فنالشدیغنی ونتیجه‌سی اعدامه قدر واره‌جغنی اكلادیغی كبی فرار وغیبوبت ایلدی ٠ ویرینه علما وامرانك انتخابیله برادری (منصور عبدالعزیز) تعیین اولندی ٠

١٤٠٦ م - ٨٠٩ هـ) - ادرنه تختنده

اوتوران شهزاده (سليمان) بك (ازمير) ده اعلان استقلال ايدن (جنيد) ايله قرمان اوغلنك او زرينه برار دو كوندروب كندوسى برادرى (چلبى محمد) ك او زرينه كتدى ووقوعبولان محاربه ده غالب مغلوب بالى اولمديغندن (چلبى محمد) اماسيه يه چكيلوب يانده بولنان قرنداشى (موسى چلبى) يى (قسطمونى) حاكمى (اسفنديار) اوغلنك معاونتيله سينوبدن افلاق يقه سنه كچوردى و (سليمان) بك دخى (ادرنه) تختنك الدن كيده جكنى اكلاديغى كبى درحال روم ايلنه كچوب موسى چلبى يه قارشو تداركاته باشلادى . (الى ٨١٢ ه)

١٤٠٦ م - ٨٠٩ ه) - ايرانده بولنان قبائل تركمانيه دن (آق قيونلى) قبيله سنك رئيسى (بهاء الدين قره عثمان) (اذربايجان) و (ديار بكر) وملحقاتنده ملوك (بايندريه) ناميله بر حكومت تشكيل ايلدى . و (قره قيونلى) و (قره تاتار) و (قاضى) برهان كبى مخالفلرينى بتوروب استقلال تام بولدى . واخلافى يوز اون سنه پايدار اولدى .

١٤٠٩ م - ٨١٢ ه) - مقدما دولت عثمانيه يه التجا ايدوب تيمورك عودت ووفاتنده نصكره سلطنتلرينى اعاده يه موفق اولان سلطان احمد جلايرى ايله قره يوسف تركمانى بوسنه يربرلريله محاربه ايتدى واثناى محاربه ده احمد جلايرى اعدام اولندى .

١٤١١ م - ٨١٤ ه) - شهزاده موسى

چلبی افلاقده اردوسنی تنظیم ایدرك افلاق عساکر معاونه سیله برابر (سلستره) یه چوب اورادن (ادرنه) جوارینه کلدی . و (ادرنه) ده بولنان امرا ذاتاً سلیمان چلبیدن دلگیر اولدقلرینه بناء (موسی چلبی) یی ایچرو آلوب تخته اوتورتدیلر و (سلیمان چلبی) یی فرار ایتدیکی یرکویده طوتوب اعدام ایتدیلر .

۱۴۱۱ م - ۸۱٤ ه) - بوندن یوز التمش سنه مقدم (زین الدین) نامنده برذات کشمیرده بت پرست مجوسیلره قارشو برحکومت اسلامیه تشکیل اتمش و (سری نکر) شهرینی دار الملك اتخاذ ایلمش ایدی بوکره موسی الیهك سلاله سی منقرض اولهرق یرینه زین العابدین سلاله سی قائم اولدی و بوسلاله طقوز یوز طقسان اوچ تاریخنه قدر دوام ایتدی .

۱۴۱۳ م - ۸۱٦ ه) - علامهٔ عصر سید شریف جرجانی حضرتلری وفات ایلدی .

۱۴۱۳ م - ۸۱٦ ه) - تیمورلنکك اوغلی (شاهرخ) ماوراء النهری برادر زاده سی میرزا خلیلدن حرباً آلوب پای تختنی هراته نقل ایلدی . و بالجمله عراق عجم و (خراسان) ید ضبطنه کچدیکی جهتله نفوذی (هند) حدودینه قدر جاری اولدی .

- (شاهرخ) برنجی اوغلی ابراهیمی (بلخ) و (طخارستان) و (کابل) و (بدخشان) و لایاتنه . وایکنجی اوغلی

(سیور غتمش) ی (غزنه) و (قندهار) و (افغانستان) ولایتنه ٠ واوچنجی اوغلی (محمد جوکی) یی (کرمسیر) و (ختلان) ولایتنه بالاستقلال والی نصب وارسال ایلدی ٠

(بونلرك اخلافی اورالرده پك چوق زمان حکومت سورمشدر ٠

١٤١٣ م - ٨١٦ ﻫ) - (اماسیه) ده بولنان شهزاده (چلبی محمد) کندوسنك تجهیز واعزام ایلدیکی برادری موسی چلبینك (ادرنه) ده خود بخود تخته اوتور دیغنی چکه مدیکندن روم ایمپراطورینك اذنیله روم ایلنه کچوب محاربه یه طوتشدیسده غلبه ممکن اوله مدیغندن ینه اناطولی یه عودت ایلدی ٠

١٤١٤ م - ٨١٧ ﻫ) - قاموس صاحبی علامهٔ عصر (مجد الدین) فیروزابادی حضرتلری وفات ایلدی ٠

١٤١٤ م - ٨١٧ ﻫ) - المانیاده ایمپراطور (سیژسموند) ك اقدامیله عقد اولنان مجلس رهبانیه ده انکلتره لی (ویقلیف) ك نشر ایلدیکی مذهبك بطلاننه حکم وکندوسنه لعنت اولندی ٠

(مر قومك مذهبی خبز وخمرك جوهرلری جسد ودم عیسایه تحول ایتدی ٠ وکنهکارلرك پاپاسلر حضورنده اعتراف ذنوب اتمسی لازمدره وواقتیز اولقسزین وفات ایدن

چوجقلر مخلد فی النار در . و پاپالر مذهب خرستیانیه نك رئيس معنویسیدر کبی اعتقاده بولنان پاپاسلرك اعتقادینی تکذیبدن عبارت ایدی .

۱۴۱۴ م - **۸۱۷** ه) - (ژان هوس) نامنده بوهمیالی بر پاپاس مرقوم (ویقلیف) ك مذهبنی قبول ایتدیکدن بشقه حضرت مریم وسائره نك صورتلرینه پرستش وافروز و قربان تناولی اعتقاداتنی دخی رد ایلدیکنه بناء (قونستانس) شهرنده آتشه آتلدی و بو اعتقادده ایدوکی مؤخراً ثابت اولان خلیفه‌سی دخی احراق ایدلدی .

۱۴۱۵ م - **۸۱۸** ه) - شهزاده (چلبی محمد) برادری (موسی چلبی) یی دو شورمك ارزوسیله و ینه روم ایمپراطورینك رخصتیله استانبولدن ایکنجی دفعه اوله رق روم ایلنه کچوب (ادرنه) یه واصل اولدقده (موسی چلبیدن) دلگیر اولان امرا آدملر وتشکرلرله قارشولدی وانلرك اخطاریله (چلبی محمد) (نیشه) طوغری ایلرولیوب (موسی چلبی) دخی ارقه سندن (اهتمانه) واردی . ووقوعبولان محاربه‌ده امرانك بروطرفه کچیویرمسیله (موسی چلبی) بوزلدی و (صماقو) ده طوتیلوب قتل اولندی .

- (چلبی سلطان محمد خان) حضرتلری غوائلی برطرف ایتدکدنصکره ادرنه یه کلوب بلا مزاحم تخته جلوس ایلدی . (ربیع الاخر)

(بعضیلری ابتدای جلوسنی (٨١٦) دن اعتبار ایدرلر .

١٤١٥ م - ٨١٨ ه) - فرانسزلرله انکلیزلرك محاربه‌سی اوزادی وفرانسزلر کرکی کبی اقبالدن دوشدی و بوکره قراللری (ژان) ك قبلی ما ده‌سی دخی بتون بتون امنیت داخلیه‌یی اخلال ایلدیکندن هیئت دولت (تروا) معاهده‌سی کبی بر معاهدهٔ مضره‌یی تصدیقه مجبور اولدی . و بو معاهده ایجابنجه انکلتره قراللری فرانسه قراللغنه وارث طانندی .

١٤١٦ م - ٨١٩ ه) - ملوك چراکسه‌ٔ مصریه‌دن ملك (مؤید شیخ) طرسوس شهرینی قرمان اوغلندن و (سیس) قلعه‌سنی ارمنی تکفورندن نزع ایلدی . وایکی سنه صکره (بهسنه) و (خربروت) قلعه‌لرینی دخی آلوب (لارنده) و (قونیه) و (قیصریه) ده نامنه خطبه اوقوتدی .

(خطیبلرك خطبه ده نام پادشاهی‌یی ذکر اثناسنده بر قدم اشاغی اینمسی بونك زماننده عادت اولمشدر .

١٤١٨ م - ٨٢١ ه) - فرس حکمداری قره (یوسف) اذربایجان و (بایبوردی) بایندریلردن آلوب ممالك دولت علیه‌دن اولان قره (حصار) شرقیه طوغری کلمکه باشلادی . و کیفیت درسعادته منعکس اولدیغی کبی (چلبی سلطان محمد) حضرتلری (اماسیه و (توقاد) طرفلرینه کیدوب مرقومی رجعته مجبور

ابتدی و (جانیك) قلعه سنی بلا محاربه آلدی واولحوالیده کزینان برقاچ بیك تاتار کوچبه لرینی روم ایلنده تاتار پازاری دینلان محله کوچورتدی ٠

١٤١٩ م – ٨٢٢ ه) – کبار مشایخ نقشبندیه دن (محمد پارسا) حضرتلری مدینهٔ منوره ده وفات ایلدی ٠

١٤١٩ م – ٨٢٢ ه) – امرای دولت عثمانیه دن (اموربك) (هرکه) و (ککبوزه) و (داربجه) و (قارنال) و (پندك) قصبه لرینی رومل دن آلدی ٠

١٤٢٠ م – ٨٢٣ ه) – متوفی شهزاده موسی چلبینك قاضیعسکری متبحریندن (شیخ بدرالدین) افندی عقیب وقعه ده (ازنیقه) نفی اولنمش ایدی موسی الیه اوراده تدریس وارشاد له مشغول ایکن کتخداسی (بورکلوجه مصطفی) ازمیر حوالیسندن موسی الیهك نامنه بش اون بیك کشی طوپلایوب حکومت علیهنه خروج ایلدی ٠ وشیخ موسی الیه دخی بونك سرپندیسی بکلنده طوقینور دیه رك افلاقه قاچوب اورادن (سلستره) یه کچدی ٠ وباشنه طوپلانان برچوق مریدان وحشراتك اغفالیله (ادرنه) یه توجه ایلدیسه ده قارشو کیدن عسکره مغلوب اوله بغندن طوتیلوب (سیروز) ده اعدام اولندی ٠

(جامع الفصولین) و (واردات کبری) نام کتابلر بوذاتك

جمله‌سنی ایفا ایتمشلردر ٠

١٤٢٠ م ـ ٨٢٣ هـ) ـ (خراسان)
و (ترکستان) پادشاهی تیمور زاده (شاهرخ) ک اوغلی
و (سمرقند) والیسی (الغ) بك سمرقندده بر مکمل مدرسه
و بر رصدخانه یاپدردی ومعارفمندان عصردن (غیاث
الدین جمشید) و (قاضی زاده) و (مولانا علی قوشجی) کبی
ذوات رصدخانهٔ مذکورده تعلیم واراهٔ فنونه باشلادی ٠
(الیوم مستعمل اولان (الغ) بك زیجی ذوات موما الیهمك
همتیله تنظیم اولنمشدر ٠

١٤٢٠ م ـ ٨٢٣ هـ) ـ (شاهرخ)
بر نیت خالصه ایله معهود قره (یوسفك) اوزرینه
کلدی ٠ وکلورکن اون ایکی بیك فتح شریف اوقوتدی
مرقوم قره یوسف دخی مکمل عسکر ایله قارشولامق
استدیسه ده بولده خسته اولوب وفات ایتدیکیچون اردوسی
بوزلدی وکندی عسکری کندی خزینه سنی و بر برینی
فنا حالده یغما ایتدی حتی یغما اثناسنده (قره یوسفك)
کوپه‌سنی آلمق ایچون عجله ایله قولاقلری بیله کسلدی ٠

١٤٢١ م ـ ٨٢٤ هـ) ـ (چلبی سلطان محمد)
حضرتلری (ادرنه) ده قرق اوچ یاشنده وفات ایدوب
یرینه سلطان (مراد) ثانی حضرتلری اون سکز یاشنده
جلوس ایلدی ٠

١٤٢١ م ـ ٨٢٥ هـ) ـ تیمورلنکك یلدیریمی

اسیر ایتدیکی زمان غائب اولان شهزاده (مصطفی چلبی)
بنم دیه‌رك میدانه چیقان بر ذات ازمیر امیری (جنید)
واسطه‌سیله باشنه برچوق حشرات طوپلایوب سلطنت
دعواسنه قالقشمش و بر تقریب طوتیلوب لمنی جزیره‌سنه
نفی اولنمشدی مرقوم بو کره استانبول ایمپراطورینك مساعدهٔ
خفیه‌سیله قورتیلوب روم ایلی بکلرندن برچوق کسه‌لر
(واورانوس بك) زاده‌لر معیتنه داخل اولدیغی حالده
سیروزه کلدی واورادن ادرنه‌یه توجه ایلدکده بتون روم
ایلی امرا وعسکری تابع اولدی و (سلطان مراد) ثانی
حضرتلرینك اناطولیدن کوندردیکی بایزید پاشا دخی
سازلی دره‌ده بوزیلوب ضروری اتباع ایلدی .

— مرقوم مصطفی اللی بیك سواری و برقاچ مثلی
پیاده عسکر ایله اناطولی‌یه کچدیکندن سلطان (مراد) ثانی
حضرتلری دخی طوپلایه بیلدیکی عسکرینی اولوباده
ایندیردی وعوض پاشانك وحبسدن بالاطلاق جلب اولنان
میخال زاده (محمد بکك) حسن تدبیریله وانواع
دسایس ایله اوته طرف امراسی قاندریلوب بلا
محاربه اردولری طاغیلدی (ومصطفی) قزل اغاج
یکیجه‌سنده اخذ وادرنه‌ده اعدام اولندی .
(سلطان مراد ثانی حضرتلرینك بروسه‌ده (شیخ امیر)
سلطان حضرتلرینه کیدوب اشبو غائلهٔ جسیمه‌نك برطرف
اولمسیچون دعا نیازایتدیکی وشیخ مشارالیهك دعا ایدرك
قلیج قوشاتدیغی مرویدر .

١٤٢١ م — ٨٢٥ ه) — انکلتره قرالی بشنجی

(هانری) بو اراالق فرانسه خاندان قرالیسی آره‌سنده ظهور ایدن منازعه‌یی فرصت اتخاذ ایدرك وخاندان مومی الیهمدن برچوغنی کندوسیله هم افکار بوله‌رق بو زمنه محاربه‌سنی تجدید وفرانسزلری فنا حالده تارمار ایتدکدن صکره پارسه کیدوب فرانسه قراللغنی اعلان ایلدی لکن کندوسیده اشبو موفقیتك ثمره‌سنی کورمکسزین کنج یاشنده کورالدی کیتدی .

(فرانسه قرالی (شارل) بو وقوعاتدنصکره فرانسه‌نك جنوب طرفنده‌یته برکوچك قطعه‌نك حکمداری صاییلور ایدی .

١٤٢٢ م - ٨٢٦ ه) - سلطان (مراد) ثانی حضرتلرینك (حمید) ایلنده اولان برادری (مصطفی چلبی) یکرن سنه‌کی غائله اثناسنده سلطنت سوداسنه دوشوب بروسه‌یه هجوم ایتدیسه‌ده ضبطنه موفق اوله‌مدیغندن ازنیقه کیدوب اوراده یرلشمش ایدی بوکره سلطان مشار الیه مستوفی عسکر ایله ازنیقه واروب برادری مومی الیهی عوناتیله برابر اخذ وقتل ایلدی .

١٤٢٣ م - ٨٢٧ ه) - بزاززاده دیمکله مشهور صاحب الفتوی (منلا حافظ الدین محمد) وفات ایلدی .

١٤٢٣ م - ٨٢٧ ه) - ملوك چراکسه‌ٔ مصریه‌دن ملك (اشرف سیف الدین) قبریس جزیره‌سنده

خیلی فتوحاته مظهر اولدی وایکی سنه صکره وندیکلولر برمکمل دونغماسوقیله مدافعه قیدنده اولدیسه‌ده نتیجهٔ محاربه‌یی ینه مصرلولر قزاندی ووندیك حکمداری پرنس (چاپوس) وامراسی اسیردوشدیکندن بشین اوله‌رق ایکیوزبیك وسنوی ایکیوزیکرمیشربیك دیناره ضاتلدی .

١٤٢٥ م – ٨٢٩ هـ) – موغله ولایتی منتشا اوغللرندن نزع اولندی ودوزمه (مصطفی) وقعه سنده اکا معاونتدن رجوع ایتدیکی ایچون ازمیر امارتنده ابقا اولنان معهود (جنید) ینه فساددن خالی اولمدیغندن عسکر کوندریلوب برمدت تضییقدن صکره اوغلیله برابر اخذ وقتل اولندی .

١٤٢٦ م – ٨٣٠ هـ) – تاتارستان خانلغی (محمد سلطانه) یعنی جنکیز زاده (جوجی) شاه سلاله‌سنه انتقال ایتدی ومشار الیه قریم شبه جزیره‌سنی مقر حکومت اتخاذ ایلدی وسلالهٔ مذکوره‌یه منسوب میرزالرك کافه‌سی اطرافدن کلوب رسم بیعت اجرا اولندی .
(بونلر ال برلکیله (مسقوا) و(روس) بلادینه غزا ایدوب غنایم کثیره‌یه مالك اولمشلر وپك چوق شوکت وسامان بولمشلردر لکن حکومتلرینك قپچاق خانلغی حمایه‌سنده اولسی مظنوندر .

١٤٢٦ م – ٨٣٠ هـ) – سعدالدین تفتازانی

شاکردانندن شارح کشاف وایضاح (منلا برهان الدین) هروی حضرتلری وفات ایلدی •

١٤٢٦ م - ٨٣٠ ه) - قرمان اوغلی (محمد) بك ایله تکه‌لی اوغلی (عثمان) چلبینك انطالیه قلعه‌سنی محاصره‌یه باشلادیغی خبر الممسی اوزرینه سلطان (مراد) ثانی حضرتلری ادرنه ده توقف ایدوب سنان پاشایی باردو ایله (صربستانه) ودیکر باردویی مرقومانك اوزرینه ارسال ایلدی • و وقوعبولان محاربه‌ده عثمان چلبی طوتیلوب محمد بك طوپ دانه‌سیله هلاك اولدی • وسنان پاشا دخی الاجه حصار وملحقاتنی ضبط ایله مظفراً عودت ایلدی •

١٤٢٦ م - ٨٣٠ ه) - (توقاد) و (اماسیه) حوالیسنده بولنان (قزل قوجه) نام ترکمان قبیله‌سی اوته‌دنبرو اشقیالقله مألوف اولدیغندن اماسیه والیسی (یورکج) پاشا بونلرك درت نفر بکارینی طرف شهریاریدن جانیلك محاربه‌سنه مأمور اولدیکز دیه‌رك الداتوب و بوامری متضمن برساخته فرمان کوندروب اماسیه‌یه جلب ایتدکدن صکره دردینی بردن قتل وقبیله‌سنی پریشان ایلدی • ونامدارلرندن درتیوز نفرینی زیرزمینده برمغاره درونده دومان ایله اولدوردی •

١٤٢٧ م - ٨٣١ ه) - (سلطان مراد) ثانی حضرتلری بوسنه دخی صرب اوزرینه کیتمك

استدیسه‌ده صرب (کنزیك) استعفاسی قصورایله برابر قزینی عرض ایتمسی اوزرینه صرف نظر اولنمدی . وقز قیمتدار هدیه‌لرله کاوب داخل حرمسرا اولدی و (موره) و (افلاق) اوزرینه اقینلر اجرا اولندی . و یکی روم ایمپراطوری اولان (بوژان) سنوی اوچیوزبیك دوقه ویرمك اوزره تجدید معاهده ایتدی .

ـ ادرنه جوارنده (ارکنه) دیدکاری محل سازاقلق و بطاقلق و بو جهتله مقر اشقیا اولدیغندن (سلطان مراد) ثانی حضرتلری اورایه یوزیتمش درت کوزلی برجسیم کوپری وایکی طرفنه ایکی قریه انشا و بوقریه‌لرده اسکان ایدیله‌جك اهالینك ویرکوسنی عفو ایلدی . و کرمیان زاده یعقوب بك ملکنی دولت علیه‌یه باغشلادی .

١٤٢٧ م ـ ٨٣١ هـ) ـ انکلیزلر بوکره دخی فرانسزلره غلبه ایدرك (اورلیان) شهری دیوارلرینه قدر کلدی و بو اثناده اون سکز یاشنده برکویلی قز فرانسه قرالنك حضورینه چیقوب (اکر بکا عسکر ویررایسه‌کز کیدرشو انکلیزلری دفع ایدرم) دیمسی اوزرینه براز تعجب وتردددن صکره برمقدار عسکر ویرلدی . وقز میدان حربده کندویه مخصوص بعض مانوره‌لر اجرا ایتدکدنصکره همان انکلیزلرك اوزرینه یورویوب برفرقه‌لرینی بوزدی .

(مرقومه برسنه صکره دیکر محاربه‌ده انکلیزلرك النه دوشوب آتشده احراق اولنمشدر .

١٤٢٨ م - ٨٣٢ هـ) - سلانیك تكفوری استانبول ايمپراطورينك اقرباسندن اولديغی ولیاندن ونديكدن كلمش خیلی حرب سفینه‌سی بولنديغی حالده سلانيك قلعه‌سی ایكنجی دفعه اولەرق بو رويش ايله آلندی واله كچن غنائمك كافه‌سی عسكره ويرلدی . واطرافدن وافر اهالی كتوريلوب اسكان ايدلدی .
(٥ رجب)

١٤٢٩م - ٨٣٣ هـ) - رجال حلوتیه‌دن (امیرسلطان) دیمكله مشهور (سید محمد شمس الدين حضرتلری (بروسه) ده وعارف بالله حاجی (بيرام ولی) حضرتلری (انقره)ده وفات ايلدی .

١٤٣٠ م - ٨٣٤ هـ) - اذربايجان حكمداری متوفی قره یوسفك اوغلی (اسكندر) ميرزا (تركستان) و (خراسان) حكمداری شاهرخدن فرار ودولت عثمانیه‌یه التجا ايتدی . وطرف دولت علیه‌دن دخی (توقاد) ده اقامتنه رخصت ويرلديسه ده معيتنده بولنان عسكر اوراراهالیسنی اضراره باشلادیغندن اناطولی بكلربكيسی (امور بك) واسطه‌سيله وطاتليلق ايله قالديريلوب مملكتنه كوندرلدی .

١٤٣٠ م - ٨٣٤ هـ) - فحولیندن (محمد شمس الدين) الفناری حضرتلری وفات ايلدی .

١٤٣٣ م - ٨٣٧ هـ) - كچن سنه

مجارستانه کوندریلان عساکر عثمانیه مملکتی غارته وقرار ایله زوق وصفایه طالدیغندن بربیوك بوزغون ویرمش ایدی بونك اوزرینه جسارت الان مجار قرالی بوسنه دخی طونه بوینده بعض قلاع خاقانی یه ال اوزاتدیغندن سنان پاشا کوندرلدی ومومی الیهك و(ودینلی) سنان بکك همتلریله مجار بوزیلوب چوغی طونه‌یه دوکلدی وحکمدارلری اغرلغنی ترکله وکوجله جاننی قورتاره‌بیلدی .

١٤٣٤ م - ٨٣٨ ﻫ) - صفوة العلماء والعرفا شیخ (زین الدین) خافی حضرتلری وفات ایلدی .

١٤٣٥ م - ٨٣٩ ﻫ) - علمادن فناری زاده محمد شاه افندی وفات ایلدی .
(بوذات اون سکز یاشنده ایکن بروسه ده امتحانله مدرس اولمش ودرس اوقوتمشدر .

١٤٣٦ م - ٨٤٠ ﻫ) - اذربایجان حکمداری اسکندر خان برادری جهانشاه ایله محاربه ایدرکن بوزیلوب اوغلنك تحت محافظه‌سنده بولنان (آلنجق) قلعه‌سنه قاچدی واوغلی ذاتاً پدرینك موطئه لرندن برفاجره‌یه علاقه‌سی مناسبتیله پدرینك مترصد فرصتی اولدیغندن بوکره ورودینی نعمت بیلوب درحال اعدام وفاجره مزبوره‌یی درآغوش ایلدی . ومر قوم

جهانشاه دخی سلطان (شاهرخك) حمایه سیله تخت اذربایجانه کچدی ٠

١٤٣٦ م - ٨٤٠ ﻫ) - (ملاطیه) و (مرعش) و (حرپوت) حوالیسنده (قونار کوچر) (ترکمان) قبائلندن (ذوالقدریه) قبیله سنك رئیسی (زین الدین قراجه) ملوك اطرافه اعانه ایدرك کرکی کبی شهرت واستقلال بولدی ٠ و برازالق (البستان) سنجاغنی دخی ضبط وادارهسنی درعهده ایلدی ٠ واخلافی یوز سکسان سنه قدر پایدار اولدی ٠

١٤٣٦ م - ٨٤٠ ﻫ) - صاحب الابدوله (علاء الدین) رومی ومشایخ ذوی الاحترامدن خواجه عصمة الله بخاری حضراتی وفات ایلدی ٠

١٤٣٦ م - ٨٤٠ ﻫ) - مجارلرینه راحت طورمدقلرندن سلطان مراد ثانی حضرتلری باجمله عساکر اسلامیه ایله زموندن قارشویقه یه بجوب (صرب) و(افلاق) و یوده وعسکرلری دخی برابر اولدیغی حالده شدید محاربه‌لر ایتدی والتی عدد قلعه‌لرینی آلدی ٠

١٤٣٨ م - ٨٤٢ ﻫ) - اوستریا قطعه‌سی شمدی یه قدر (هابسبورغ) خاندانه منسوب ذوات معرفتیله اداره اولنور برکوچك دوقه‌لق ایکن بوکره بوهمیا اختلالاتنی یاتشدیرمش اولان (البر)ك وفاتی اوزرینه

اقرباسندن (فره دریق) ایمپراطور انتخاب اولندیغنه و پاپا طرفندن تاج اکسا ایدلدیکنه بناء اوستریا دولتی تشکل ایتدی ·
(بوندن صکره پاپالرك نفوذی تدنی ایتدیکی جهتله اخلافی پاپادن تاج کیمك کلفتندن قورتلمشلردر ·

١٤٣٨ م - ٨٤٢ ﻫ) - سلطان مراد ثانی حضرتلری ظاهراً (مجار) و حقیقةً (صرب) اوزرینه حرکت ایتدی · واردوی همایونه کلمش اولان افلاق ویوده‌سی بعض اسبابه مبنی اوغللریله برابرنفی ایلدی و (صرب) بکی دعوته اجابت اتمدیکندن عامی حکمنی آلدی و (نیکبولی) و (سمندره) قلعه‌لریله حوالیسی ضبط اولندیغی صره‌ده اوغللری طوتیلوب کوزلرینه میل چکدیرلدکدنصکره (توقاد) قلعه‌سنه کوندرلدی ·

١٤٣٩ م - ٨٤٣ ﻫ) - سلطان مراد ثانی حضرتلری (بلغراد) قلعه‌سنك ضبطنی صکره‌یه براغوب عساکر اسلامیه‌یی صاوه‌نك اوته طرفنه کچوردی وآقین وچاپول ایچون رخصت ویردیکندن عسکرك الینه پك چوق مال واسیر کچدی ·
(حتی برکوزل قز ایکیوز واوغلان یوزعروشه قدر صاتلمش وعودتده (نوده برده) قلعه‌سنی دخی آلمشدر ·

١٤٣٩ م - ٨٤٣ ﻫ) - عاشق بالله

شیخ (یوسف امره) حضرتلری وفات ایلدی ٠

١٤٤٠ م ـ ٨٤٤ هـ) ـ افلاق اهالیسی مجارلر ایله برلشوب افلاقده بولنان عساکر اسلامیه یی وصکره کیدن شاهین پاشا اردوسنی فنا حالده پریشان ایتدی وزوق و صفایه طالوب پند و نصیحت دکله میان شاهین پاشا قاچوب ثبات ایدن بعض امراد و کوشه دوکوشه شهید اولدی ٠ (الی ٨٤٥ هـ)

١٤٤١ م ـ ٨٤٥ هـ) ـ قونیه ده کی قرمان اوغلی هزیمت مذکوره یی فرصت اتخاذ و (بکپازاری) و (بو اوالدین) طرفلرینه تعرض ایتدیسه ده سلطان مراد ثانی حضرتلری یتیشوب عسکرینی تارمار ایلدی ٠ وکمال حدتلرندن برقاچ مملکتی یغما ایتدیردی ٠ لکن خبیث مرقوم تحت نکاحنده اولان همشیرۀ پادشاهی واسطه سیله عفوینی استرحام ایلدیکندن بوکره دخی قصوری عفو اولندی ٠

١٤٤٢ م ـ ٨٤٦ هـ) ـ خفیاً قرمان اوغلی خبیثیله متفق اولان مجار قرالی مشهور (هونیاد) (افلاق) و (له) و (چه) و (صرب) عساکر معاونه سیله برابر ممالک عثمانیه یه هجوم ایدوب (الاجه حصار) و (نیش) و (شهرکویی) قضالرینی چیکنه یه رک ابزلادی دربندینه ایندی وسلطان مراد ثانی دخی (ادرنه) دن دربند مذکوره وارد قده اعداکو یا صفوقدن کیده یور

كبى (نيش) دربندينه چكيلوب (موراوه) بوينده بوصويه باتدى وعساكر اسلاميه نك احتياطسزاولەرق اوزرلرينه واران برفرقهٔ جسيمه سنى محوايتدى. و بناء عليه سمندره نك ردى وافلاق و بوده سى زاده لرك ادعاسيله عقد مصالحه اولندى.

١٤٤٣ م - ٨٤٧ ه) - سلطان مراد ثانى حضرتلرى سلطنت عثمانيه يى كندو اختيار يله شهزاده سلطان (محمد خان ثانى) حضرتلرينه فراغت ولاجل الاستراحه (مغنيسا)يه عزيمت بيوردى.

١٤٤٣ م - ٨٤٧ ه) - قرمان اوغلى خبيثى سلطان مرادك فراغتنى فرصت اتخاذ ايدرك بنه اوروپاليلرى قيشقرتديغنه وذاتاً عثمانلولرك اوروپادن چيقارلمسنى ارزو ايدن پاپا حضرتلرى دخى عثمانلولرك كچن سنه كى مغلوبيتى اوزرينه طورميوب بوريملرينى اوروپالوله خالصانه توصيه ايتديكنه بناء اوروپا دولتلرى متحداً بربيوك اردو ترتيب و قومانداسنى لهستان قرالنه تفويض ايلديلر و (بوسنه) و (صرب) و (مجار) و (افلاق) عسكرلرى دخى انضمام ايتديكى حالده جملەسى بردن (وارنه) اوزرينه يوريديلر.

١٤٤٣ م - ٨٤٧ ه) - المانياده واقع (ماينس) شهرنده (كوتنبورغ) نامنده برهزارفن شريكى (فوست) ايله برابر كوچك تخته پارچه لرندن

حروفات یاپوب مطبوعاتی ایجاد ایلدی ·
(اون طقوز سنه صکره مذکور تخته پارچه لری قوشون وصکره باقره تحویل واصلاح اولنمشدر ·

١٤٤٤ م - ٨٤٨ ھ) - وکلا وامرای عثمانیه اعدانك کثرت وشدتنی و پادشاه نوجاهك تجربه سز اکنی دوشونه رك پادشاه سابق سلطان مراد ثانینك مغنیسادن جلبنی مناسب کوردیلر وسلطان محمده بالاخطار انك دخی رضا ودعوتیله جلب ایدوب همان اعدانك اوزرینه یوروديلر · ووقوعبولان محاربهٔ شدیده ده عساکر اسلامیه بوزیلوب فراره باشلادی · ولهستان قرالی (لادیسلاس) سلطان مرادك چادرده یالکزقالدیغنی کوردیکی کبی ترهات سو یلیه رك هجوم ایلدیسه ده یکیچریلر طوتوب قتل ایلدکلرندن انکدخی اردوسی بوزولدی · اشبو (لادیسلاس) هنوز بالغ اولمامش برچوجق ایدی ·

- یالکز تمش بیك زرهلی سواریه مالك اولان برجسیم دشمن اردوسنك غالب ایکن مغلوب اولیشنی فرار اتمکده اولان عثمانلو عسکری کوردیکی کبی دونوب اعدایه قلیج قودی واعدا اولدرجه قیرادیکه (وارنه) دن طونه کنارینه قدر بتون اووهلر خونله کلکون اولدی ·
(بعده بتون ممالك عثمانیه یه بشارتنامه لر وزره وسلاحلر کوندریلوب شهر آیینلر اجرا اولندی · وقرالك سرمقطوعی بال ایچنده (بروسه) یه کوندرلدی (٢٩ رجب)

١٤٤٥ م - ٨٤٩ ھ) - وزیر اعظم خلیل

پاشانك سوق ودلالتی وارکان دولتك آرزو وموافقتیله سلطان مراد ثانی حضرتلری ایکنجی دفعه اوله رق تخته جلوس ایدوب اوغلی سلطان (محمد خان ثانی) حضرتلری مخلوعاً (مغنیسایه) تشریف بیوردی .

(سلطان محمد) حضرتلری ظاهراً پدرینك جلوسنه موافقت کوستروب ایچندن خلیل پاشایه زیادهسیله کوجنمش ایدی .

١٤٤٥ م - ٨٤٩ هـ) - فرانسهده موظف عسکر تدارکنه مباشرت اولندی . وبو اصول تدریجاً دول سائره یه دخی سرایت ایتدی .

(شمدی یه قدر دولت علیه دن ماعدا بتون اوروپا دولتلرینك عسکری دره بکلری حکمنده اولان زادکان معرفتیله جمع وسوق اولنور بو نوع باشی بوزقدن عبارت ایدی .

١٤٤٦ م - ٨٥٠ هـ) - (خراسان) وترکستان پادشاهی (شاهرخ) هراتده یتمش ایکی یاشنده وفات ایلدی . و (ترکستان) وماوراء النهر والیسی بولنان اوغلی (الغ) بك تخت موروثی استحصال ایچون کلور ایکن متعلقاتندن بعضلرینك تقدم ایلدیکی خبر آلدیغی کبی رجعته مجبور اولدی .

(ایکی سنه صکره قوهٔ کافیه ایله کلوب تخت موروثی استحصاله موفق اولمشدر .

١٤٤٦ م - ٨٥٠ ﻫ) - سلطان مراد ثانی حضرتلری (سیروز) طریقیله (موره) جزیره‌سنه کیدوب جزیره‌یی قره‌یه وصل ایدن بولك مدخلنده واقع (کرمه) و (بالیبادره) قلعه لرینی نیجه فدا کارلقلر له استیلا ایلدی واثنای عودتده (ارنودلق) پرنسی (ژان قاستریو) نك مقر حکومتی اولان (اقجه حصاره) دخی اوغرایوب مرقومك مقداری یی بیلدیردکدنصکره ینه عفو وابقا ایلدی .

(پرنس مرقوم مقدما معیت ملوکانه‌ده تربیه اوله‌رق اسکندر بك نامنی آلمش و پدرینك وفاتنده رخصت شاهانه ایله کیدوب برقاچ دفعه اظهار عصیان ایتمش ایدی . (الك صکره کی (٨٥٣) عصیاننده (اق حصار) ودبره دخی الندن چیقمشدر .

١٤٤٨ م - ٨٥٢ ﻫ) - (مجار) و (مملکتین) قرالی (هونیاد) وارنه هزیمتك آجیسنی چیقارمق اوزره (المانیا) و (اهستان) دن یکرمی بشبیك منتخب وزرهلی عسکر جلب وکندو عسکرینه علاوه ایدوب (نیکبولی) قلعه سنی بعدالمحاصره (قوصوه) صحراسنه کلدی . وسلطان مراد ثانی حضرتلری دخی درحال اناطولی وروم ایلی عسکرینی طوپلایوب (صوفیه) دن صحرای مذکوره عزیمت بیوردی واوتوز ساعت دوام ایدن شدید محاربه‌نك نتیجه‌سنی عثمانیان قزانوب اعدا فنا حالده پریشان اولدی . (٥ شعبان)

(یکرمی بشبیك دشمنك سکز بیکی فرار ایدوب قصوری

کاملا تلف اولەرق میدان حربده قالمشدر .

۱٤٤۹ م - (۸۵۳ ھ) - (ترکستان) و (خراسان) حکمداری شاه (الغ) ك اوغلی و (خراسان) والیسی عبداللطیف پدر بله بوزشدی . و پدرینك سوق ایتدیکی اردویی (جیحون) کنارنده بوزوب خیلی ممالکنی آلدی وشاه (الغ) بو اثناده سمرقنده تسلط ایدن اعدایی دفع ایچون کیدوب اهالی طرفندن قبول اولنمدیغنه بناء ضروری اوغلی مرقومه التجا ایلدی .

- مرقوم عبد اللطیف پدرینه بش اون کون رعایتدن صکره بردعواجی چیقارتوب قصاصنه حکم وقتل ایتدیرمش و برسنه صکره کندوسی دخی بر فدایی یدیله قتل اولنوب ایتدیکی غدرك جزاسنی کورمشدر .

۱٤۵۰ م - (۸۵٤ ھ) - دلائل الخیرات صاحبی شیخ (محمد بن سلیمان) الجزولی حضرتلری وفات ایلدی . (قول دیکر ۸۷۰)

۱٤۵۱ م - (۸۵۵ ھ) - سلطان مراد (ثانی) حضرتلری نزول اصابتیله وفات ایدوب یرینه سلطان (محمد خان ثانی) حضرتلری ایکنجی دفعه اولەرق ۲۲ یاشنده جلوس ایلدی . (۱٦ محرم)

- قرمان اوغلی ابراهیم بك ینه عصیان ایدرك انطالیه قلعه سنی تحت محاصره یه آلدی و (کرمیان) و (ایدین)

و (منتشا) اوغللری دولت علیه علیهنه اتفاق ایتدی و (سلطان محمد خان ثانی) حضرتلری دخی کیدوب (قونیه) یی ضبط وجمعیتلرینی پریشان ایلدی . وحرقوم ابراهیم بکك استرحامنه بناء بوکره دخی قصوری عفو اولنوب سائرلرینك مملکتلری ممالك دولت علیه یه الحاق اولندی .

۱۴۵۱ م – ۸۵۵ ه) – محمدیه صاحبی یازیجی زاده شیخ (محمد) افندی حضرتلری کلیبولیده وفات ایلدی .

۱۴۵۱ م – ۸۵۵ ه) – افغانستان امراسندن بهلول نامنده بربهادر هندستانده (اودیا) حکومتنی تشکیل و (دهلی) شهر جسیمنی مقر حکومت اتخاذ ایلدی واخلافی (سلطان) عنوانیله یتمش یدی سنه حکومت سوردی .

۱۴۵۲ م – ۸۵۶ ه) – سلطان (محمد) خان ثانی حضرتلری اناطولیدن روم ایلی یه برایکنجی یول آچمق ومتصور اولان استانبول فتحنی تسهیل اتمك اوزره ایمپراطور (اون ایکنجی قسطنطین) دن روم ایلی حصارینك یرینی استدی وایمپراطورك (او راسی بنم دکلدر جنویزلرکدر) دیمسی اوزرینه حصار مذکوری درت آیده انشا و یلدرم زماننده یاپلمش اولان اناطولی حصارینی تعمیر ایتدیردی .

– استانبول ایمپراطوری اون ایکنجی قسطنطین

سلطان محمدك روم ایلی حصارینی انشادن مقصدی نه اولدیغنی اکلایوب وزیر اعظم (خلیل) پاشا واسطه سیله استرحامه باشلادی و پاشای مومی الیهك شفاعتیله ایش اول بهاره براغیلوب اولوقته قدر نواقصك اکمالی واوچریوز قنطارلق ایکی عدد طوب اعمالی امر اولندی .

١٤٥٢ م - ٨٥٦ ه) - انکلتره ده (لانقاستر و) خاندانیله (بورق) خاندانی بیننده ظهور ایدن حق سلطنت دعواسی اوزابوب اهالی ایکی طرف اولدی . وبو اغورده پك چوق قان دوکلدی .
(بوکا چفته کل محاربه سی دیرلر تمام اوتوز اوچ سنه امتداد اتمشدر .)

١٤٥٣ م - ٨٥٧ ه) - سلالهٔ ملوك ایرانیه دن آق قیونلی قبیله سنه منسوب اوزون (حسن بك) برادری جهانکیر میرزایی قاچیروب (امد) شهرنده حکومتنی اعلان ایلدی .

١٤٥٣ م - ٨٥٧ ه) - سلطان (محمد خان ثانی) حضرتلری ادرنه دن ایکیوز اللی بیك کشیلك براردو ایله کلوب استانبولی ادرنه قپوسی طرفندن تحت محاصره یه الدی وایمپراطور (اون ایکنجی قسطنطین)ك بحراً برطاقم امدادی کلدیکنه و محاصره اوزجه وقت اوزادیغنه بناء وزیر اعظم (خلیل) پاشا محاصره دن صرف نظر

اولمسنی اخطار ایتدیسه ده پادشاه و وزرای سائره دوام و بحراً دخی محاصره اولنمسی طرفنی التزام ایلدیکندن (خلیل) پاشا کوچك دوشدی .

- طوپخانه اوکنده برقاچ جنویز حرب سفینه‌سی بولندیغی وخلیجده زندان قپوسندن غلطه طرفنه زنجیر چکلدیکی جهتله ایچرو سفینه صوقمق ممکن اوله‌مدیغندن برطاقم کوچك سفینه‌لر طوله بغچه‌دن قیزاقلرله ایچرو آشیریلوب بحراً دخی محاصره‌یه باشلاندی . وابتدای محاصره‌نك اللی دردنجی کونی استانبول فتح اولنوب عساکر اسلامیه فرقه فرقه ایچرو کیردی وایمپراطور خاصه عسکریله تکفور سراینده‌ن ایاصوفیه‌یه کیدرکن برپاره‌لی عثمانلی نفری طرفندن قتل اولندی . (٢٠ جمادی الاول)

(فاتح سلطان محمد خان حضرتلریله برابر بولنان خلفای بیرامیه‌دن (آق شمس الدین) ومجاذیب الهیه‌دن (آق بیق) وعلمای فخامدن (منلا کورانی) و (منلا خسرو) حضراتنك دعالرنده اولان تأثیرات دخی انکار اولنه‌مز .

- غلطه‌ده‌کی بی‌طرف جنویزلر ایله (سلوری) و (برغوس) و (بیغادوس) ده بولنان محافظلر دخی عرض اطاعته مجبور اولمشلردر .

- (ابا ایوب انصاری) حضرتلرینك قبر عالیلری بولنوب تربه انشاسنه مباشرت اولندی وحقنده سوء ظن

اولنان وزير اعظم خليل پاشا اعدام ايدلدى ٠

١٤٥٣ م – ٨٥٨ هـ) – امراى عثمانيه‌دن (يونس) بك اون عدد قدرغه ايله دكزدن وفاتح حضرتلرى قره‌دن كيدوب (اينوز) قلعه‌سنى ومتعاقباً (طاشوز) اطه‌سنى استيلا ايلديلر وتكفورى سمادرك اطه‌سنه قاچوب صكره قزينى تقديم وعفوينى استرحام ايتديكيچون (زيخنه) ايالتى احسان بيورلدى لكن جبلتى مردار برآدم اولديغندن برقاچ اى صكره معيتنده‌كى مسلمانلرى كسوب فرنكستانه صاوشدى ٠

١٤٥٣ م – ٨٥٨ هـ) – شرق ايمپراطورلغنك اضمحلالى اوزرينه بتون اوروپا دولتلرى دولت عثمانيه ايله تجديد معاهده‌يه شتاب ايتدى وبوصره‌ده صرپاولر دخى برقاچ قلعه ويروب صلح رجاسنه دوشديسه‌ده فاتح قبول ايتدى وهمان صربستانه كيدوب (استرويچه) و (سفريحصار) قلعه‌لرينى الدى وكزى سنوى اوتوز بيك التون ويركويه ربط ايتدى ٠

(صرب قرالى لازارك مؤخراً وفاتى جهتيله حق وراثت سلطان مراد ثانى مرحومك زوجه‌سى ماريه‌يه انتقال ايدوب اودخى فاتح حضرتلرينه ترك ايلمشدر ٠

١٤٥٤ م – ٨٥٩ هـ) – خلفاى بنى اميه‌دن (عمرابن عبدالعزيز) اولادندن (عامر ابن طاهر)

نامنده برذات يمنده بنى رسول نامیله برحکومت تشکیل
ایلدی واخلافی سکسان التی سنه پایدار اولدی ٠
(بو اثنــاده یمنـك ســائر ولایتلرنده دخی شرفا حــکومتی
موجود ایدی ٠

١٤٥٤ م - ٨٥٩ ﻫ) - فاتح سلطان (محمد)
حضرتلری بوسنه دخی صربستانه کیدوب (نوه‌برده)
و (تربجـه) و (بحـوری) قلعــهلرینی الدی وقلاع
مذکوره درونده بولنان اموال کثیره‌یی اغتنام
وعساکر اسلامه تقسیم ایلدی ٠
- استانبولده زيتونلق دیلان محلده سرای جدیدك
انشاسنه دخی مباشرت اولندی ٠

١٤٥٥ م - ٨٦٠ ﻫ) - مولانا شیخ (سعدالدین)
کاشغری حضرتلری وفات ایلدی ٠

١٤٥٥ م - ٨٦٠ ﻫ) - فاتح سلطان (محمد) خان
حضرتلری (بلغراد) قلعه‌سنی مجارلردن المق ایچون اوطرفه
عزیمت بیوردی وایش قوه قریبه‌یه کلمش ایکن مجارلرك
امدادی کلدیکنه و یوز اللی بیك مقداری عثمانلو عسکری
اعدانك نصفندن دون بولندیغنه بناء انهزام کلیه واقع اولدی
و (طونه) و (صاوه) نهرلرنده‌کی دونتمای همایون وطوپلر
دشمن النه کچدی وامرا وعسکریه دن پك چوق کمسه جام
شهادتی نوش ایتدی ٠

١٤٥٧ م - ٨٦٢ ﻫ) - موره ایلرك جوار

اسلام اهالیسنی تضییق ایتدیکی استخبار اولندیغنه بناء فاتح سلطان (محمد) حضرتلری یکیشهر طریقیله کیدوب (اینه بختی) و (آتنه) قلعه‌لرینی اخذ (و بالیبادره) یی استرداد ایلدی . وصر بستانه کوندریلان فرقه دخی برقاچ قلعه و مجارستان عسکرندن برچوق اسیر آلدی .

١٤٥٨ م - ٨٦٣ هـ) - علمای مصردن مشهور (حضر بك) وفات ایلدی .

١٤٥٨ م - ٨٦٣ هـ) - سمندره ایچ قلعه‌سی وزیر اعظم (محمود) پاشانك دلالت وتهدیدیله بلا محاربه ضبط اولندی .

(محمود) پاشا خرواتی الاصل اولوب (سمندره) محافظی دخی اقرباسندن بولندیغنه بناء سوزینی تأثیر ایتدیرمش ایدی .

١٤٥٩ م - ٨٦٤ هـ) - ذاتاً تحت حمایهٔ دولت علیه ده اولان سینوب حاکمی اسماعیل بك نزد شاهانه‌ده بولنان برادرینك اخطاریله وحسن تدبیرایله قاندیریلوب ملکی ممالك دولت علیه یه الحاق اولندی .

١٤٦٠ م - ٨٦٥ هـ) - مؤلفین کرامدن (فخر الدین) العجمی حضرتلری وفات ایلدی .

١٤٦١ م - ٨٦٦ هـ) - ایران وکردستان حکمداری (اوزون حسن) لـ حدود محافظلری (اماسیه)

و (توقاد) حوالیسنه تجاوز ایتدیکندن فاتح حضرتلری اواطرفه کیدوب ارضرومه قدر ممالکی ضبط ایلدی . و اوزون حسن یوز بیك عسکر له (ارزنجانه) کلوب والده‌سی ستاره خانمی صلح ایچون فاتحه کوندردی وفاتحك اصل مقصدی (طربزون) فتحی اولدیغندن درحال موافقت ایدوب خانم مومی الیها ایله برابر اوطرفه کتدی .

(طربزونده تشکل ایدن روم حکومتی اولجه دولت عثمانیه حمایه سنه کیروب صکره ترك اتمشیدی .

— (اوزون حسن) قرابتی مناسبتیله (طربزون) حکمداری (ژان قومن) ك دخی عفوینی استرحام ایلدیکنده فاتح قبول اتدی و (طربزونی (برمدت براً و بحراً تضییقدن صکره استیمان ایله آلوب اموال مغتنمه یی (اوزون حسنك) والده سنه و یردی وحاکم مرقومی اولاد وعیالیله درسعادته کوندردی .

١٤٦١ م – ٨٦٦ هـ – فرانسه ممالکنی یکیدن احیا اتمش و بتون اوروپاده مظفر عنوانی قزانمش اولان یدنجی (شارل) اوغلی اون برنجی (اویی) نك رقابت وخصومتندن قورتیله مدی . واوغلی یرکون بنی تسمیم ایدر دیو قورقوسندن برشییه مز اولدی . وعاقبت آچلقدن وفات ایدوب ملکی طوق کوزلی اوغلنه قالدی .

١٤٦١ م – ٨٦٦ هـ) – (افلاق)

ویوده‌سی درسعادته دعوت اولندیغندن اثنای غیبوبتنده مملکتی محافظه ایچون درسعادتدن برفرقه عسکر آراسته مش وموجبجه کوندرلمش ایدی . عساکر مرقومه اورایه واردیغی کبی خائن مرقوم جمله‌سنی قلیجدن کچوردی . وفاتح حضرتلری دخی عساکر کافیه ایله کیدوب استدیکی کبی آجیسنی چیقاردی . وافلاق ممالکنی طوغریدن طوغری‌یه ممالک دولت علیه‌یه الحاق ایلدی .

١٤٦٢ م – ٨٦٧ ه) – روسیه حکومتی ریاستنده بولنان غراندوق (ایوان واسیلیویچ) خرستیانلق سایه‌سنده حکومات متجاوره‌نک اتفاقنی تحصیل وملکنی رؤسای چنکیزیه سلطنتندن تخلیص ایلدی .

(قول دیکر ٨٨٦)

(روسلر برمدتدنبرو مغوللرک خراجکذاری ایدی .

(روسیه‌ده‌لک اول چار عنوانی آلان بودر .

١٤٦٢ م – ٨٦٧ ه) – فاتح حضرتلری (مدللو) جزیره‌سنی فتحدن صکره (قراطوه) طریقیله (بوسنه‌یه) کیدوب (یایچه) قلعه‌سنی آلدی وایلرو کوندردیکی وزیراعظم محمود پاشا دخی (صقول) قلعه‌سنی استیمان ایله آلوب حکمداربنی حضور پادشاهی‌یه کتوردی وفاتح حضرتلری محمود پاشایی (نیچون امانلرینی قبول ایتدک) دیه‌رک تکدیر ایتدکدنصکره حکمدار مرقومی اولدیردی . ومتعاقبا دراج و (ازوورنیق) و (هرسک) دخی فتح اولندی .

(حکمدار مرحوم برقاچ کره نقض عهد وحیله کارلق ایتمش ایدی .

۱۴۶۲ م - ۸۶۷ هـ) - (هرسك)
دوقه سی استفان برطاقم هدیه لرله اوغلنی نزد شاهانه یه کوندروب ملکتك کندویه اعاده سنی استرحام ایلدیکندن نصفی ویریلوب اوغلی سرای همایونه قبول اولندی .
(بوچوجق سرای همایونده تربیه اوله رق بیوبوب نائل رتبهٔ وزارت و صهریت اولمش (وهرسك) زاده احمد پاشا دیو شهرت بولمشدر .
(بوسنه نك بتون بتون عثمانلو یدینه کچمسی ۸۸۵ تاریخنده در .

- فاتح جامع شریفنك و قدرغه لیماننك بنا وانشاسنه مباشرت اولندی .

۱۴۶۲ م - ۸۶۷ هـ) - قسطاله قرالی (هانری) جبل الطارقی استیلا ایلدیکنه بناءً اندلس پادشاهی (ابن اسماعیل) لك شوکتی انحطاطه یوز طوتدی .

۱۴۶۳ م - ۸۶۸ هـ) - کبار مشایخ خلوتیه دن (سید یحیی) شروانی حضرتلری وفات ایلدی .

۱۴۶۳ م - ۸۶۸ هـ) - قرمان اوغلی

ابراهیم بك وفات ایلدیکندن امارتی استحصال ایچون ایکی اوغلی بیننده رقابت دوشدی . وبرنجی اوغلی پیراحمد بك دولت علیه دن ودیکر اوغلی (اسحق) بك (ایران) و (کردستان) حکمداری (اوزون حسندن) استمداد ایتدی . وپیراحمد بکه حسب القرابه مستوفی عسکر ویربلوب ایکی قرنداش (ارمناك) اوه سنده محاربه یه طوتشدی ونهایت پیراحمد بك غلبه ایدرك قرمان ولایتنه مالك اولدقدنصکره دولت علیه یه برقاچ مملکت ویردی .

١٤٦٣ م = ٨٦٨ هـ) - آل جنکیزك اختلاف

امراسببیله دوچار اولدیغی تدنی روسیه ممالکی باشدن باشه استیلا ایدن (قاپچاق) حکومت جسیمه سنه دخی سرایت ودیشلیجه بولنان امرانك هر بری برطرفده اعلان استقلال وحکومت ایلدیکندن زیرده محرر اداره ٔ خمسه حاصل اولدی . وبو مناسبتله روسیه نك اتککنه یاغ سورلدی .

(بونلرك بعضیلری مقدم دخی مستقل اولدقلری حالده حکومت مذکوره یی طانورلر ایدی .

١ (قاپچاق) اژدرهانك جهت شمالیسنده

٢ (قزان) الیوم ساکن اولدقلری محلارده

٣ (نوغای) ازاق دکزینك جهت شمالیسنده دودون نهری سواحلنده

٤ (اژدرهان) وولغا ایله دون نهری اره سنده

٥ (قریم) قریم شبه جزیره سنده

١٤٦٤ م - ٨٦٩ هـ) - وندیكلولر بعض اوروپالولرك معاونتيله موره ده واقع (كرمه) قلعه سنى استرداد ايتديلرسه ده محافظه سنه مقتدر اوله مديلر . ووزير اعظم محمود پاشانك ايلك هجومنه طيانه مديلر . وعاقبت (كرمه) ايله برابر التى عدد قلعه و يروب سلامتى بولديلر .

(ساحل بحاريه سنده اعدانك همان كافه سى قيرلمش ايدى .

١٤٦٥ م - ٨٧٠ هـ) - فاتح سلطان محمد حضرتلرى غايت شديد بر قيش كونى (يايچه) قلعه سنى استخلاصه مشغول ايكن مجارلر (ازوورنيق) تحت محاصره يه آلديلر ووزير اعظم محمود پاشا بر فرقه عسكر ايله اوزرلرينه واروب جمله سنى قاچيردى . و طوب ومهماتلرينى كاملا آلدى . وعودتده ارنوداق حاكمى معهود اسكندربكى دخى تأديب وويركويه ربط ايلدكدنصكره مملكتنك اورته سنه (ايلبصان) قلعه سنى ياپدى .

١٤٦٥ م - ٨٧٠ هـ) - (هياچونغ) نامنده برذات تخت چينه اونوردى ومؤخرا دين اسلامى قبول ايتديكچون (دين طاى) نامنى دخى آلدى وبوسيله چين اهاليسندن برچوق كمسه مسلمان اولدى .

١٤٦٦ م - ٨٧١ هـ) - ارنوداق حاكمى

معهود اسکندر بك ینه عصیان ایتدیکنه بناء اوزرینه وار یلوب ملکی ضبط وایکی ایالت اوله‌رق ممالك عثمانیه‌یه الحاق اولندی . واسکندر بك ایتالیایه قاچدی .

١٤٦٧ م - ٨٧٢ هـ) - ملوك چراکسه مصریه‌دن (تمربغا) سلطنتی ملك اشرف نام دیکر (قای طبای) ه ترك ایتدی وملك اشرف عاصی شهسوار وعربان عائله‌لرینی برطرف ایتدکدنصکره حسن اداره‌یه موفق اولدی وفاتح سلطان (محمد) حضرتلریله کوزل کچندی .

١٤٦٧ م - ٨٧٢ هـ) - قرمان اوغلی (پیر احمد) بك اجدادی کبی نانکور و وفاسز برحریف اولدیغی جهتله درت سنه مقدمکی الطاف شاهانه‌یی اونودوب حرکات عصیانیه‌یه ابتدار ایلدیکندن فاتح سلطان (محمد) حضرتلری کیدوب (قونیه) و (لارنده) محاربه‌لرنده جمعیتنی پریشان ایتدی . وزیر اداره‌سنده اولان ممالکك کافه‌سنی الوب ممالك دولت علیه‌یه الحاق ایلدی . واوحوالی اهالیسندن برچوق فامیلیالری استانبوله کتوردی .
(بوصره‌ده سلالهٔ جلالیه‌دن (احمد) چلبی حضرتلری دخی استانبوله کلوب صکره ینه اعاده اولنمشدر .

١٤٦٨ م - ٨٧٣ هـ) - ترکستان وخراسان شاهی (ابوسعید) اوزون حسن محاربه‌سنده طوتیلوب

قصاصاً اعدام اولنديقدنصكره سلالهٔ تيموريه‌دن (محمد بن بايسنقر) كلوب اجدادی تختنه اوتوردیسه‌ده هنوز خصماسنی برطرف ایتمکسزین ذوق‌صفایه طالديغنه وعنادن بشقه برهنری اولمديغنه بناء اهالی بزم حالزنه اوله‌جق دیه‌که باشلادی • و بواثناده سلالهٔ مذکوره‌دن مشهور (حسین بایقرا) میدانه چیقوب تخت موروثنی اعاده‌یه موفق اولدی •

١٤٦٨م – ٨٧٣ هـ) – امرای ملوك تیموریه‌دن (کابل) و(قندهار) والیسی (ذوالنون) بوکره استقلالنی اعلان وسند حکومتنی تشکیل ایلدی • واخلافی ایکی شعبه‌یه منقسم اوله‌رق سکسان طقوز سنه پایدار اولدی •

١٤٦٨ م – ٨٧٣ هـ) – وندیکلولرك یتمش سکسان سفینه ایله کلوب (اینوز) قلعه‌سنی ضبط وایچنده‌کی اهالیٔ مسلمه‌یی قاضیلریله برابر اسیر ایلدیکی استخبار اولندیغندن وزیراعظم (محمود) پاشا دکزدن وفاتح سلطان (محمد) حضرتلری قاره‌دن کیدوب قلعهٔ مذکوره‌یی دوبه‌لرله تحت محاصره‌یه آلدیلر و وندیك دونغاسنك امداد واعانه‌سنه میدان قالمامق ایچون برساعت ظرفنده یورویشله استرداد ایلدیلر •

١٤٧٠ م – ٨٧٥ هـ) – مصنفین کرامدن علامهٔ عصر (شمس الدین احمد) الخیالی حضرتلری بروسه‌ده وفات ایلدی •

١٤٧٠م - ٨٨٥هـ) - علمای مصر (ابن الفارض) حقنده برچوق نزاع واختلافدن صکره ایکی طرف اولدی وهر ایکی طرف اثبات مدعی ایچون کتابلر تألیف ایلدی • (ابن الفارض بوندن ایکیوز اوتوز التی سنه مقدم وفات ایتمش برذات صاحب الکرامات ایدی •

١٤٧١م - ٨٧٦هـ) - فاسده ایکیوز یوقدر سنه‌دنبرو حکومت ایدن (بنی مرین) سلاله‌سی بوکره منقرض اولوب یرینه (بنی وطاس) سلاله‌سی قائم اولدی و بودخی سکسان سنه دوام ایلدی • (قول دیگر ٨٧٠)

١٤٧١م - ٨٧٦هـ) - علائیه ولایتنده مستقلا حکومت ایدن وظاهراً دولت علیه‌یه مطیع و باطناً قرمان اوغلیله هم افکار کچینان (قلیچ ارسلان) بکك قرمان اوغلی (پیر احمد) بك ایله اتفاقی تحقق ایلدیکندن (کدك احمد) پاشا کیدوب علائیه‌یی دخی ضبط ایلدی ومیر مومی الیهما (ایران) و (کردستان) حکمداری اوزون (حسن) نزدینه قاچدی •

١٤٧٢م - ٨٧٧هـ) - (ایران) و کردستان حکمداری (اوزون حسن) ایکنجی دفعه اوله‌رق کرجستان سفرینه کیدوب برچوق ممالك وغنیمت واوتوز بیك قدر اسیر آلدی و کورجستان حکمداری (بکران) برطاقم هدیه‌لرله آدملر کوندروب ملکنك اعاده‌سنی رجا ایتدیسه‌ده قبول اولنمدی •

(اشبو هدیه‌لرك ایچنده اون طقوز قیراط بر یاقوت ایله اون ایکی قیراط بر لعل طاش بولندیغی مرویدر .

۱٤٧۲ م - ۸۷۷ ه) - وندیك قورصانلری ازمیری یغما واحراق ایلدی .

۱٤٧۳ م - ۸۷۸ ه) - ایران وکردستان حکمداری (اوزون حسن) ك اولکی سنه ایرانه فرار والتجا ایدن قرمان اوغلی (احمد) بك ایله علائیه حاکمنك تشویق وترغیبی اوزرینه ممالك دولت علیه‌یه تجاوز ایده‌جکی استخبار اولندیغندن فاتح سلطان (محمد) حضرتلری یوز بیك کشیلك بر اردو ایله حرکت ایلدی .

- عجملر ایلروده بولنان سردار (مراد) پاشا اردوسنی فرات نهری جوارنده پوصویه چکوب فنا حالده بوزدیلر . وامرانك اکثریسنی اسیر ایتدیلر سه‌ده فاتح حضرتلری بیوك اردو ایله واروب (بایبورت) مظفریتنی قزاندی واوزون حسنك اوغلی وپك چوق امرای اعجام تلف اولدی وفاتح حضرتلری اشبو مظفریت غیرمأموله‌یه تشکراً کوله وجاریه‌لرینی کاملا ازاد وممالك محروسه‌ده شهر آیین اجراسنی فرمان ایلدی .

۱٤٧٤ م - ۸۷۹ ه) - علامهٔ عصر مولانا (علی قوشی) حضرتلری درسعادتده وفات ایلدی .

(بوذات ایراندن سفارتله کلوب درسعادتده اسکان ایلمش ایدی . قبری ایوبده‌در .

١٤٧٤ م - ٨٧٩ ه) - صدر سابق (محمود) پاشا معزولا خانه سنده اوتورر ایکن اعداسنك غمز ونفاقیله یدی قله یه قالدیریلوب اعدام اولندی . (٣ ربیع الاخر) (بونك قباحتی (بایبورد) مظفریتندنصکره پادشاهی ایلرو کیتمکدن منع اتمسی . یاخود شهزاده مصطفانك وفاتنه ممنون اولدیغندن خانه سنده ماتم اثوابی کیامسی ایمش .

١٤٧٥ م - ٨٨٠ ه) - قریم خانی متوفی (حاجی کرای) لك اون نفر اولادی بیننده دوشن رقابت تا کیه قاپقده مهارتی مسلم اولان ر وسیه یه بیوك نعمت اولدیغنه و بوبابده ر وسیه نك ایده جکی کار دولت علیه یه ضرر ایدوکنه بناء فاتح سلطان (محمد) حضرتلری (کدك احمد) پاشایی اوچیوز پاره سفینه ایله قریمه کوندردی . وموی الیه قره دکز سواحلنده بولنان ونديك مملکتلرینی آله رق واروب قریمك اصلاحاتنه باشلادی ومتوفی (حاجی کرای) اولادندن (منکلی) کرایی ونديكلولرك حبسخانه سندن چیقاروب درسعادته ارسال ایلدی .

١٤٧٥ م - ٨٨٠ ه) - صاحب التفسیر شیخ (شهاب الدین) سیواسی حضرتلری ایا ثلوغده وفات ایلدی . تربه سی دخی اوراده ترلالرایچنده موجوددر

١٤٧٥ م - ٨٨٠ ه) - قریم اعیان وعلماسی درسعادتده اولان (منکلی) کیرایك خان نصب وارسالنی

بامحضر عمومی نیاز واسترحام ایلدکلرندن مستوفی عسکر ترفیقیله ارسال اولندی ٠
(دولت علیه‌نك قریه‌ه تصرفی بوتاریخدن اعتبار اولنور ٠

۱۴۷۶ م - ۸۸۱ هـ) - فاتح سلطان (محمد) حضرتلری خادم (سلیمان) پاشانك اوجله ویردیکی هزیمتك آجیسنی چیقارمق اوزره اشقودره‌یه کیدوب نائل مظفریت اولدی لکن دشمن اوجه ذخیره‌لری یاقش اولدیغندن کرکی کبی زحمت چکدی ٠ وبوز اوزرندن طونه‌یی کچه‌رك مجارلرك یاپدیغی استحکاماتی بوزدی ٠

۱۴۷۸ م - ۸۸۳ هـ) - فاتح سلطان (محمد) حضرتلری استغناسنه بناء اوجه حبس ایتدیکی (کدك احمد) پاشایی حبسخانه‌دن چیقاروب ارنودلرك تأدیب واصلاحنه کوندردی ٠ وموسی الیه ساحل بحره قدر بتون ارنودلغی اصلاح و برقاچ مملکت استیلا ایلدکدنصکره ایتالیا حدودینه دخی کچوب (پی آو) و (اوترانته) شهرلرینی آلدی ٠ (الی ۸۸۶ هـ)
(اکر فاتحك وفاتی ارایه کیرمامش وایشك ایچنه حسد ونفاق قارشمامش اولیدی پاشای موسی الیه ایتالیانك دها پك چوق یرلرینی آله‌جق و بلکه شبه جزیره‌یی کاملا ممالك عثمانیه‌یه الحاق ایده‌جك ایدی ٠

- فاتح سلطان (محمد) حضرتلری اشقودره

فتوحاتنی اکمال ایچون عظیم ترتیب ایله کیدوب ساحل بحرده برقاچ قلعه آلدی واشقودره شهری غایت متین قلعه لرله محاط واطرافنده طوتیلان طاغلره طوپ چیقارمق امر عسیر اولدیغندن درسعادتدن باقر واوسته کتورردوب تپه لرده طوپ دوکدیردی والتی آی محاصره دن صکره (احمد) بکك همتیله ضبط اولنوب اهالی یه ومستحفظلره رخصت ویرلدی ٠

١٤٧٩ م - ٨٨٤ هـ) - اشقودره النذقدن صکره وندیکلولر عقد مصالحه ایتدی واشقودره نك دولت علیه یه انتقالی رسماً تصدیق ایلدی ٠

١٤٧٩ م - ٨٨٤ هـ) - (بوزجه) و (لمنوس) اطه لرینه اطرافدن اهالی جلب واسکان اولندی ٠ وازاق جوارنده کی (پوتی) قلعه سی النذی ٠

١٤٧٩ م - ٨٨٤ هـ) - اسپانیاده اراغون قرالی متوفی (هانرینك) همشیره سی وخلفی (ایزابل) ایله بوکره وفات ایدن (ناوار) و (قستاله) قرالی (ژان) ك یرینه کلان (فردیناند) ازدواج وحکومتلرینی توحید ایلدکلرندن اندلس حکومات اسلامیه سی موقعندن تهلکه لر کورنمکه باشلادی ٠

١٤٨١ م - ٨٨٦ هـ) - علامهٔ عصر (منلا خسرو) حضرتلری بروسهده وفات ایلدی ٠

١٤٨١ م - ٨٨٦ ﻫ) - فاتح سلطان (محمد) حضرتلری عربستان غزاسنه كيدركن كبكبوزه‌ده وفات ايدوب نعشی درسعادته نقل اولندی . (٤ ربيع الاولی)

- اركان دولت اماسيه‌ده اولان شهزاده سلطان (بايزيد) ه رسما وصدر اعظم قرمانلی نشانجی (محمد) پاشا قرمان واليسی شهزاده (جم) ه خفياً خبر كوندرديلر وسلطان (بايزيد) طرفنی التزام ايدن يكيچريلر (محمد) پاشانك افكارينی حس ايتدكلرندن كبكبوزه‌ده‌كی اردودن كلوب پاشای موی اليهی قوناغنده اعدام و بعض تجار وصراف خانه‌لرينی يغما ايلديلر ومتعاقباً سلطان (بايزيد) حضرتلری دخی كلوب تخته جلوس ايلدی .

١٤٨١ م - ٨٨٦ ﻫ) - سلطان (بايزيد) حضرتلرينك برادری شهزاده (جم) سلطنت سوداسيله وبرچوق قرمان عسكريله بروسه‌يه كلوب بروسه‌لیلرك طرفدارلغی سايه‌سنده ايچرو كيرديسه‌ده سلطان بايزيدك بيوك اردوسيله ينكيشهرده ايتديكی محاربه‌يی غيب ايلديكندن مصره قاچدی ، ومصر حكمداری (قای طبای) فوق الغايه حرمت ايدوب معززاً حجه كوندردی .

١٤٨١ م - ٨٨٦ ﻫ) - روسيه چاری (ايوان واسيلويچ) قپچاق وحواليسی تاتارلرينك ضعف واختلالنی فرصت اتخاذ و (نوغای) خانيله اتفاق ايدرك نفس قپچاق خانلغنی محو وپريشان ايلدی .

(روسیه‌لولر بش سنه صکره‌ینه نوغایلر ایله متفق اولدقلری حالده (قزان) حکومتنی باتیروب روسیه‌نك اسکی استقلالنی میدانه چیقارمشلردر .

١٤٨٢ م – ٨٨٧ ھ) – سلطان (بایزید) حضرتلری خواص و زرای دولت علیه‌دن مشهور (کدك احمد) پاشا ایله (اسحق) پاشایی برمجلس عیش وطربده قتل ایتدیردی .

١٤٨٢ م – ٨٨٧ ھ) – مشاهیر فضلای عصردن منلا (علاءالدین) طوسی سمرقندده وفات ایلدی .

١٤٨٢ م – ٨٨٧ ھ) – مصرده بولنان شهزاده (جم) مقدما ایرانه فرار ایدوب مؤخراً برکره قاپچق اوزره عودت اتمش اولان قرمان اوغلی (قاسم) بکك تشویقیله وتخت عثمانی‌یه نائل اولمق سوداسیله حلبه کلوب قرمانلیلردن و (وارساق) طائفه‌سندن طوپلادیغی عسکر ایله قونیه‌یی محاصره ایتدیسه‌ده برادری سلطان بایزیدك یتیشان اردوسی ضبطنه میدان براقدی .

– شهزاده (جم) قرمان اوغلی خبثندن آلدیغی تعلیمات موجبنجه روم ایلنه کچمك واورادن تدارك ایده‌جکی عسکر ایله نائل امل اولمق ایچون ردوس شوالیرلریله مخابره ایتدی وآلدیغی جواب موافق اوزرینه ردوسه کتدیسه‌ده ایشك صوکی مأمولی کبی چیقمدی . یعنی شوالیرلر هم سلطان بایزیدك ممنونیتنی قزانمق وهمده

اورویا بولنمسندجه الده برسرمایه بولنمسق اوزره بیچاره‌یی اوزوپایه کوندردی ٠

۱٤۸۲ م - ۸۸۷ ﻫ) - اندلس پادشاهی (ابوالحسن) اوزاق برمحلده محاربه ایله مشغول ایکن اوغلی (عبدالله الصغیر) والده‌سنك تشویقیله سلطنت دعواسنه قالقشدی واهالی ایکی طرف اولوب بربرینی قیرمقده ایکن (ابوالحسن) یتشدیسه‌ده (عبدالله الصغیر) طرفدارلری غلبه ایدرك (غرناطه) قلعه قپولرینی قپادقلرندن بیچاره عودته مجبور اولدی ٠ و (عبدالله الصغیر) دخی اوتاریخدن تخته جلوس ایتدی ٠

۱٤۸۳ م - ۸۸۸ ﻫ) - (عبدالله الصغیر) سلطنتی تأمین ایچون اسپانیا قرالیله عقد مقاوله افکارنده ایکن قرال غرناطه یه کلوب هر قومی حرباً اخذ و کرفت ایلدی ٠ وممالك اسلامیه‌نك اسپانیاده واقع ممالکندن معدودیتی شرطنی قبول وامضا ایتدیرد‌کدنصکره صالیویردیسه‌ده بوشرط اهالی یه پك کران کلدیکندن ینه اختلال داخلی باش کوستردی و پك چوق قاندوکلدی وعاقبت مز قوم خلع وطرد اولنوب یرینه عمیسی (الزاغل) اجلاس اولندی ٠

۱٤۸٤ م - ۸۸۹ ﻫ) - سلطان بایزید حضرتاری (کلی) و (آق کرمان) قلعه لرینی برمدت محاصره‌دن صکره فتح ایلدی ٠ و بوسفرده قریم خانی (منکلی) کرای اللی بیك سواری و افلاق و یوده‌سی برمقدار پیاده ایله برابربولندی ٠

١٤٨٥ م - ٨٩٠ هـ) - انكلتره قرالی غدار (ادوارس) وفات ایتدی . وبرینه ایکی کوچك اوغلندن برینك قرال تعیینی لازم كلدیكی حالده متوفانك قرنداشی جنرال (غلوستر) کندو قراللیغنی اعلان و بیچاره چوجقلری اعدام ایلدیکندن هر کس متأثر اولدی و بر قاچ کون مرورنده اودخی اعدام اولندیغی جهتله قرالیت (طودور) خاندانه کچدی .

١٤٨٥ م - ٨٩٠ هـ) - اولکی سنه اندلسده وقوعبولان اختلال کتدکچه کسب شدت ایدرك اسلام طرف طرف بربرلریله اوغراشمقده و حكمدار مخلوع (عبد الله الصغیر) التجا ایتدیکی قشتاله قرالندن سلطنتنك اعاده سیچون استمداد ایلمکده اولسون بو طرفدن اوروپا پاپاسلری بتون خرستیانلری اسلام علیهنه تحریکه و اسلامك بتون محوی ایچون غیرت ایدنلرك فوق الغایه نائل مثوبات اوله جقلرینی اعلانه باشلادیلر و پك چوق (قروزاد) طوپلادیلر .

١٤٨٥ م - ٨٩٠ هـ) - هندستانده کی حکومت بهمنیه دن برشعبه آیریلوب دولت اباده (نظامشاهیه) حکومتنی تشکیل ایلدی .

١٤٨٥ م - ٨٩٠ هـ) - محترق اولان حرم نبوی مصر حكمداری ملك اشرف (قای طبای) معرفتیله انشا اولندی .

١٤٨٦ م - (٨٩١ هـ) - سلطان بايزيد حضرتلرى مصر حكمدارى ملك اشرف (قايتباى) ايله بوزوشدى و مصر اوزرينه كوندرديكى ايكى قول اردوسنى (مرعش) و (البستان) حاكمى ذو القدر زاده نك وفاسزلغى . و ديكرى امرانك احتياطسزلغى سببيله واوچنجى اردودخى اتفاقسزلق سيئه سيله دوچار انهزام اولوب سردار اكرم هرسك زاده احمد بك اسير دوشدى .

١٤٨٦ م - (٨٩٢ هـ) - روشنى ديمكله مشهور (دده عمر الرومى) حضرتلرى وفات ايلدى .

١٤٨٦ م - (٨٩٢ هـ) - اندلس پادشاهى (الزاغل) ايله برادر زاده سى مخلوع (عبدالله الصغير) برابرلق معارضه يى براغوب متفقاً اعدايه قارشو طورديلر ايسه ده برايش كوره مديلر (وعبدالله الصغير) (الزاغل) لك محاربه ايله مشغوليتنى فرصت اتخاذ ايدرك (الحمرا) يى ضبط واستقلالنى اعلان ايلدى .
(الزاغل دخى كندو تحت حكمنده اولان (المريه) طرفنه چكلدى .

١٤٨٦ م - (٨٩٢ هـ) - اندلسده اسلام عليهنه اجتماع ايدن قروو زادلر (مالقه) شهر حسينى (عبدالله الصغيرك) خيانتى وقحط سببيله آلديلر ومقدما اسلامى قبول وياخود انلره التجا ايدن مالقه ليلردن اون ايكى بيك كشى يى قيون كبى بوغازايوب جسدلرينى احراق ايتديلر

ویکرمی اوتوز بیك مسلمان اسیری امرای خرستیانیه‌دن بعض ذواته واوروپا زادکاننه کوندردیلر و بوحالی کورن سائر بعض قصبات اهالیسی عرض اطاعته مجبور اولدی . (اسرای مرقومه‌دن اللی عدد بنات حورسیرت (ناپولی) قرالیچه‌سنه . واوتوز عدد دختر پری صورت (پورتکیز) قرالیچه‌سنه . وامام وخواجه کروهندن یوز عدد ارباب علم وفضیلت دخی پاپا حضرتلرینه اهدا اولنمشدر .

ـ اندلس پادشاهی (الزاغل) برقصیدهٔ بلیغه انشاد ودولت علیه ایله (مصر) و (تونس) حکمدارلرندن استمداد ایتدیسه‌ده دولت علیه‌نك مصرلولر ایله محاربه‌سی اولدیغندن امداد ممکن اوله‌مدی ومشهور کمال رئیس قومانداسیله برمقدار دونغا کوندرلدیسه‌ده اودخی یولده بعض موانعه تصادف ایتدیکندن عودته مجبور اولدی .

۱٤٨٧ م ـ ۸۹۳ هـ) ـ کاشغر حکمداری محمد حیدر مغلو با (مغولستان) ه فرار ایتدکدنصکره قرنداشی اوغلی ابو بکر (یارکند) ده تخته جلوس ایلدی . و (تبت) ولاینی تا کشمیره قدر فتح ایدوب حکومتنی تأمینه موفق اولدیسه‌ده سلطان (ابو سعید) لـك خروج واستیلاسنی منع ایده‌مدی وعاقبت ملکی الندن کیدوب کاشغرده (تولك) سلالهٔ حکمرانیسی منقرض اولدی .

۱٤٨٧ م ـ ۸۹۳ هـ) ـ علامهٔ عصر (منلا

کورانی) وخواجه زاده افندی حضرتلری وفات ایلدی .

١٤٨٧ م - ٨٩٣ هـ) - دولت علیه نك مصر اولریله بر محاربه سی دها وقوعبولدی . وآناطولی وقرمان عسکرینك رجعت وفرازی مناسبتیله اردوی همایون براز تهلکه یه دوشدیسه ده قصور عسکرك همتیله ینه محاربه قزانلدی و مؤخرا مصر اولردخی ایچه مظفریته نائل اولدی .

١٤٨٩ م - ٨٩٥ هـ) - کبار مشایخ نقشیه دن خواجه (عبیدالله) الاحرار و (شیخ آلهی) حضرتلری وفات ایلدی .

١٤٨٩ م - ٨٩٥ هـ) - درسعادتده آت پازارنده بر عتیق کلیسادرونده محفوظ اولان جبه خانه صاعقه دن آتش آلوب برهوا اولدی واطرافنده برقاچ محله نك اولری ییقیلدی ونفوسجه خیلی تلفات وقوعبولدی .
(بو بلای ناکهظهورك شدتیله برهوا اولان طاشلر غلطه واسکداره قدر کتمشدر .

١٤٨٩ م - ٨٩٥ هـ) - مصر محاربه سی ایچه کوشه مش اولدیغی حالده بوکره (قای طبایك) اتابکی امیر (اوزبك) ك آناطولی یه آقین ایتدیکی

و(قیصریه) و (نیکده) و (لارنده) وحوالیسنی غارت ایلدیکی استخبار اولندیغندن (سلطان بایزید) حضرتلری دخی بیوك تدارکانه و بالذات عزیمته قرار ویردیسه ده (تونس) حکمداری سلطان عثمان آره یه کیردیکندن برازتوقف ایجاب ایتدی و حرمین وقفی اولان (چقور اووه) قلعه لری مصراویه رد اولنمق شرطیله بر مصالحه عقد اولندی . (الی ۸۹٦ ه)

۱٤۸۹ م — ۸۹٥ ه) — اندلسده واقع (بیضا) قلعه سی محافظی بحیانك خیانتیله و بعض شرائط ایله اسپانیا قرالی (فردیناند) ویرلدی . و (فردیناند) دخی بوخدمته مکافاة مرقومه (مرسیه) محافظلغنی توجیه ایلدی .
(مرقوم اندلس پادشاهی (الزاغلك) یکنی اولوب مؤخرا خرستیانلغی دخی قبول اتمشدر .

— اندلس پادشاهی (الزاغل) یکنی مرقوم بحیانك سوزلرینه قاپیله رق زیر حکمنده اولان (قادس) و (المریه) قلعه لریله دیکر برقاچ قلعه یی اسپانیا قرالی (فردیناند ه) تملیك وایچلرنده اولان اهالیء مسلمه نك اجرای آیین وعبادتده سربست اولملری وویرکولرینی معتدل صورتده قرال مرقومه ویرملری شرائطنی حاوی تنظیم اولنان معاهده یی تمهیر ایلدی . و بو حالی کورن برقاچ شهر اهالیسی دخی ایلروده خساره اوغرامامق ایچون بالطوع والرضا قرال مرقومه تسلیم اولدی .

١٤٩٠ م - ٨٩٦ هـ) - ابن وفا دیمکله مشهور شیخ (مصلح الدین) افندی حضرتلری درسعادتده وفات ایلدی ٭

١٤٩١ م - ٨٩٧ هـ) - ظاهر شریعت مطهره یه مغایر کورینان بعض حالرینه بناءً شیخ سعدالدین کاشغری ایله صوفی خلیل اعدام اولندی ٭

١٤٩٢ م - ٨٩٨ هـ) - اندلس پادشاهی (عبدالله الصغیر) اسپانیا قرالی (فردیناند) ایله اللی بش ماده یی حاوی بر معاهده نامه تنظیم وموجبنجه پای تخت اسلامیان اولان (غرناطه) شهر جسیمنی بلاجبار یه قرال مرقومه تسلیم ایلدی ٭ وسکز یوز بوقدر سنه دنبرو پایدار اولان اندلس سلطنت اسلامیه سی بو صورتله منقرض اولدی ٭

- معاهدهٔ مذکوره امرا ومعتبران اهالیدن مرکب بر جمعیت عمومیه ده قرائت اولندقده بیچاره لر بزم غیابمزده یاپلمش اولان بویله بر معاهده یی واسپانیولره رعیتی قبول ایده مز دیه رك غایت شدتلی لسان ایله قیل وقال ایتدیلر ایسه ده (عبدالله الصغیر) ایله وکلاسنه انکسار واعتذاردن بشقه برشیء یاپه مدیلر ٭

- جمعیت مذکوره یه داخل اولان (موسی بن ابو الغازان) نام امیر صاحب التدبیر عموما خطاباً برچوق

مؤثر سوزلر سویلدی ودشمنك معاهده نامه ده مسطور وعدلرینه اینانمق جائز اولمدیغنی و بالاتفاق فدای جان ایدنجه یه قدر چالشمق لازم ایدوکنی تجاربِ عدیده ایله اثبات و بیان ایلدی لکن سکوتدن بشقه کمسه دن برجواب آله مدی . وهمان مجلسدن چیقوب یالکز باشنه حرب ایدرك عازم گلشن سرای بقا اولدی . و قصورلری دخی اغلایه اغلایه طاغلدی کیتدی .

(بوسادر موسی الیهك مجلسده کی افاداتی واولاد وعیالیله وداع وافتراقی واسبنك ایکی گوزلرندن اوپه رك رکوب واقتحامی گوز اوکنه الندرق تصور اولنسه اغلامامق ممکن دکلدر .

ـ (عبدالله الصغیر) لاجل التبریك قرال (فردیناند) ك اردوسنه کیدوب (غرناطه) نك انختارلرینی تسلیم ایتدکدنصکره اموال وعیالیله مملکتدن چیقدی و کیدرکن قرال مرقومك نصل الای ایله شهره کیردیکنی و حماقت وعدم اتحادك نتیجه سی نه لره واردیغنی ووالده سنك تدابیر طمعکارانه سندن نلر تولد ایتدیکنی کوروب اکلادیغندن حزین حزین اغلامغه باشلادی . واهالیٔ مسلمه نك برقسم جزؤیسی حقارته تحمل ایدرك اوتوردیسه ده چوغی مال واملاکنی ترك ایدرك اطرافه طاغلدی .

١٤٩٢ م ـ **٨٩٨** ه) ـ جنوه اهالیسندن (خرستو قولومبو) دکزسیاحتنی قوروب جنوه و پورتکیز حکومتلرندن استعانه ایلدیسه ده کمسه التفات ایتمدیکندن اسپانیایه کلدی . و املاك حصو ایچون سکزسنه

اوغراشدقدنصکره کوجله اوچ سفینه آلوب بو کره سیاحته چیقدی وا لتمش بش کونده امریقا قطعه سنی کشف وعودت ایلدی. (۱٤۹۳ و ۱٤۹۸م)سنه لرنده دخی کیدوب اوزاقدن براز دها معلومات آلمشدر .

۱٤۹۲ م - ۸۹۸ ﻫ) - صاحب الدیوان مولانا (عبد الرحمن) جامی حضرتلری هراتده وفات ایلدی .

۱٤۹۲ م - ۸۹۸ ﻫ) - خرواتستان بانی دولت علیه دن روکردان اولدیغنه بناء بوسنه عسکری (اونه) نهرینك اوته طرفنه قدر مجارممالکنی غارت ایلدی . وبکلربکی یعقوب پاشا مجار قرالنك برادرزاده سی واردوسرعسکری (درانجیل) ی اون بیك مجارلی ایله طوتوب درسعادته کوندردی .
(مرقوم درسعادتدن (قره حصار) صاحبه کوندریلوب وفاتنه قدر اورده توقیف اولنمشدر .

۱٤۹۳ م - ۸۹۹ ﻫ) - شیخ اشرف رومی (ازنیق) حضرتلری وفات ایلدی .

۱٤۹٤ م - ۹۰۰ ﻫ) - فرانسزلرله المانلرخیلی وقتدنبرو اره صره ایتالیا اوزرینه آقیندن خالی دکل ایدی بو کره دخی فرانسه قرالی سکزنجی (شارل) ناپولی یی ضبط ایچون ایتالیا اوزرینه شدتله هجوم

ایدوب طوتدیغی اسرایی همان قتل ایله اهالی‌یی اورکوتدیکندن بك چوق یرلر قزاندیسه ده بعض اوروپا دولتلرینك حربا مداخله‌سی دها ایلرو کتمسنه میدان براقدی

۱٤۹٤ م ـ ۹۰۰ ه) ـ علوم ریاضیه وفنون غریبه‌ده ممالك علمای بنامه‌دن مولانا (لطفی) قتل اولندی • ومفسریندن شیخ حسین الواعظ حضرتلری وفات ایلدی • (قول دیکر ۹۱۰ ه)

۱٤۹٤ م ـ ۹۰۰ ه) ـ مقدما برادری سلطان بایزیددن فرار ایدن شهزاده (جم) اون اوچ سنه‌دنبرو فرانسه وروما ونا پولیده اسیر کبی یشایوب پوکره پاپا طرفندن سلطان بایزیده جیله اولمق اوزره تسمیم اولندی • (۲۹ جمادی الاخر)
(متوفای مشار الیهك مصارفی ایچون طرف دولتدن پاپایه سنوی قرق بشبیك دوقا ویریلور ایدی •

۱٤۹۵ م ـ ۹۰۱ ه) ـ (آجه) حکومت اسلامیه‌سی تأسیس ودین محمدیه‌یی اورالرده نشر ایدن (پادوله شیرجهان) دولت علیه‌یه انتساب وعرض تابعیت ایلدی • وطرف دولت علیه‌دن دخی تاج ونشان وبرقاچ طوپ وفرمان کوندرلدی •
(حکومت مذکوره‌نك (۹۷۵ ه) تاریخنده قدر دولت

علیهیه بر مقدار ویرکو ویروب صکره قطع ایلدیکی مرویدر ٠

١٤٩٥ م - ٩٠١ هـ) - اندلس دولت اسلامیه سنی محو ایدن قرال (فردیناند) لک زوجه سی متعصب (ایزابلا) پاپاسلرك اخطار وتشویقی اثری اولمق اوزره اسپانیاده ساکن التی یوز بیك یهودینك طردینی قوجه سندن رجا ایلدی ٠ و (فردیناند) اول امرده براز تردد ایتدیسه ده اولجه ایتدیکی یمینه بناء رد ایده میوب بیچاره لری اوچ آی ظرفنده وطنلرندن چیقاردی ٠
(اشبو یهودیلر (تونس) و (سلانیك) و (ازمیر) و (استانبول) و (المانیا) و اولاندا) ممالکنه طاغلمشلردر ٠

١٤٩٥ م - ٩٠١ هـ) - علمای عصردن کستلی دیمکله مشهور (مصلح الدین) قسطلانی حضرتلری وفات ایلدی ٠
(اناطولی و روم ایلی قاضیعسکرلکی بونك حین نصبنده تفریق اولنمشدر ٠

١٤٩٦ م - ٩٠٢ هـ) - چینده برکسوف کلی وقوعبولدی ٠ وعقبنده شدید برحرکت ارضله بشیوز بیك کشی تلف اولدی ٠

١٤٩٦ م - ٩٠٢ هـ) - انهلولرك بغدانه سوق ایتدیکی عسکر (بغدان) و یوده سنك حسن تدبیریله

پریشان اولدی . و براقورقلری یکرمی بیك عربه طولوسی ارزاق ومهمات اغتنام اولندی . ومؤخرأ بالی بك قوماندا سیله کوندریلان قرق بیك عسکر دخی آقینلرله لهستانی تارمار ایتدی .

١٤٩٧ م - ٩٠٣ هـ) - روم ایلی قاضیعسکری علامهٔ عصر مولانا (علاء الدین علی) ومورخیندن روضة الصفا صاحبی (میرخواند محمد) وفات ایلدی .

١٤٩٧ م - ٩٠٤ هـ) - فرانسه قرالی سکزنجی (شارل) ناپولی الکاسنی ضبط ایتدکدن وبونك ایچون پاپانك (واسپانیا) و (وندیك) دولتلرینك متفقاً ویردیکی پروتستونامه‌یی رد ایلدککدنصکره (بلاولد) وفات اتمکله عمیسی و (اورلیان) دوقه‌سی اون ایکنجی (لویی) انتخاب اولندی . وبو وجهله قرالیت (والوا) خاندانه کچدی .

(اشبو لویی مؤخراً ناپولی‌یی غیب اتمش و وندیکلولر وانکلیزلر واسپانیالیلر ایله یکرمی سنه قدر اوغراشمش وعاقبت مغلوب اولمشدر .

١٤٩٨ م - ٩٠٤ هـ) - وندیك الکاسنی اشغال ایچون کوندریلان اسکندر پاشا الکای مذکوره‌ده طرف طرف آقینلر اجرا و پك چوق ممالك تخریب ویغما ایلدر

(رانه) و (ویندیا) یه قدر کیتدی ومقتما عودت ایدرکن صورلك طغیانی وکپری باشلرینك طوتلمسی مناسبتیله براز زحمت چکدی . وبو صره‌ده اسرای ذکورك کافه‌سی تلف اولدی .

۱٤۹۸ م – ۹۰٤ ه) – سلطان (بایزید) حضرتلری قره‌دن وقپودان (داود) پاشا ومشهور (کمال) و (براق) رئیسلر اوچیوز پاره سفینه ایله دکزدن اینه بختی فتحنه کیتدی ولیمانك اغزی اعدا سفینه‌لریله مسدود اولدیغندن بحرا محاربه‌یه طوتوشیلوب سفاین اسلامیه‌دن برازی بعض دشمن سفینه‌لریله برابر محترق وخیلی عسکر وبراق رئیس شهید اولدی . وبرا وبحرا یورویش ایله اینه بختی قلعه‌سنی ضبط اولنوب لیمانك اغزینه درحال ایکی قلعه یاپلدی . (الی ۹۰۵ ه)
(دونغای همایونك ایچنده شمدی‌یه قدر امثالی نامسبوق یتمشر زراع طوانده ایکی عدد سفینه دخی وارایدی :

۱٤۹۹ م – ۹۰۵ ه) – دونغای همایون موره‌ده واقع (متون) قلعه‌سنی محاصره ایتمکده ایکن وندیك ودول متفقه دونغاسی بردن بره هجوم ایتدیسه‌ده برشیئه موفق اوله‌مدی وبو محاربه‌ده طوتیلان جنکجیلر قلعه‌یه قارشو صلب اولنه‌رق متونلیلر تهدید ایدلدی . ونهایت قلعهٔ مذکوره دخی برا وبحرا یورویش ایله ومتعاقبا (اناوارین) و (قرون) قلعه‌لری امان ایله النوب برجلرینه رایات فتح چکلدی .

— (ناوارين) و (قورون) اهالیسندن برطاقمی و (نديك) عسكريله برابر قلعه درونده كيزلندكاری یرلردن و بو صورتدن چیقوب قلعه يی استردادایلدیلر ایسه ده كمال رئيس دونغاسيله كيدوب تكرار ضبط و متجاسرلردن اوچيبك كشی یی قتل ايلدكدنصكره (انيفه) و (اسوصا) قلعه لرينی دخی آلدی .

١٥٠٠ م — ٩٠٦ هـ) — ملوك تيموريه دن ماوراء النهر حكمداری ميرزا عليك وزيری خواجه يحيی اداره ٔ حكومتی بتون بتون يد استقلاله آلدی . واوزبك حاكمی سلاله ٔ جنكيزيه دن (شيبك) خان بونی فرصت اتخاذ ايدرك وميرزا علی يه سلطنتی يحيانك تسلطندن قورتاره جق و خواجه يحيايه دها بيوك برمقامده بولنديره جق كبی حيله لر كوستره رك سمرقند خارجنه كلوب ايكيسنیده اردوسنه جلب و قتل ايلدكدنصكره تخته اوتوردی . وماوراء النهر حكومت جسيمه سی بو وجهله تيمور يلر الندن چيقوب اوزبكيلر النه كچدی .

١٥٠٠ م — ٩٠٦ هـ) — كيلان شيخلرندن وشيخ صفی الدين ارد بيلی اولادندن (اسمعيل ابن حيدر) حكومت (بايندريه نك) ضعفنی فرصت اتخاذ ايدرك درحال شيخلكی شاهلغه تحويل و (افشار) و (قاجار) و (ذوالقدريه) عشائرندن واجدادی مريدانندن تدارك

ابتدیکی ادملرله اردبیله کلوب (آق قیونلیلری) و (شیروانلیلری) پریشان وتبریزی ضبط ایلدکدنصکره دولت صفویه یی تشکیل ایلدی .

١٥٠١ م - ٩٠٧ هـ) - علامهٔ عصر جلال الدین محمد دوانی حضرتلری وفات ایلدی .

١٥٠١ م - ٩٠٧ هـ) - پورتکیزلی (آمریقو) نام قپودان رفیقی (سپوچی) ایله برابر بحر محیط غربی یه چیقوب وجنوبه طوغری کیده رك برزایایی بولوب امریقا قطعه سنی کشف ایلدی . (قطعهٔ مذکوره قپودان مرقومك اسمنه نسبتله امریقا تسمیه اولنمشدر .

١٥٠١ م - ٩٠٧ هـ) - فرانسه دولتیله اسپانیا دولتی متفقاً ایتالیا اوزره اعلان حرب ایلدی . وبرمدت محاربه دن صکره (ناپولی) قطعه سی دولتین مذکورتین یدینه کچوب بینلرنده تقسیم اولندی .

١٥٠١ م - ٩٠٧ هـ) - غلطه حریقنده آتش آلان جبه خانه نك برهوا اولان طاشلرندن ایکیسی صدراعظم مسیح پاشا ایله استانبول قاضیسنك باشلرینه دوشدیکندن ایکیسیده کورله دی کیتدی .

١٥٠١ م - ٩٠٧ هـ) - شاه اسماعیل صفوی

ایرانی تسخیر ایلدکده نصکره ممالك رومه دخی کوز آتوب ارزنجانه طوغری ایلرولمکه وممالك محروسه اهالیسنی خلیفه‌لر وارشاد بویزندن دعوتنامه‌لر ارسالیله اضلال واغفاله باشلادی ومرقومك بوجرأت وفسادی سلطان بایزیدك نظر دقتنی جلب ایتدیکندن مجیب ومعتقدلرینك منع عزیمت وتأدیبنی امر ایلدی . وقرمانلولردن چوق کسه روم ایلی یقه‌سنه کچورلدی .

- مدللو جزیره‌سنی محاصره ایدن (وندیك) و (فرانسه) دونماسی (مغنیسا) والیسی شهزاده (قورقود) ك همتیله فراره مجبور اولدی . وحین محاربه‌ده (فرانسه) قرالنك برادرزاده‌سی اولان قوماندان بربرجك اوزرنده قورشون اصابتیله وفات ایلدی .

۱۵۰۳ م - ۹۰۹ هـ) - بوکره ممالك محروسه‌ده ظهور ایدن وبا اوچ ییل وقحط وغلا التی ییل سوردی . ونهرلرك فوق العاده طغیانیله بك چوق قرا وقصبات ویران اولدی .

۱۵۰٤ م - ۹۱۰ هـ) - شاه اسماعیل صفوی (شیراز) و (کورخوار) و (سمنان) و (فیروزکوه) و (یزد) و (اصفهان) شهر وقلعه‌لرینی آلدی . ودرونلرنده بولدیغی علما وفضلایی و (امیر غیاث) و (شاه تقی الحسینی) و (امیر حسین میبدی) کبی سادات کرامی واوتوزبیك قدر اهالی مظلومه‌یی اعدام ایلدی .

وامرادن (حسين) بكى بر تيمور قفس درونده احراق وجهانشاهلى (مراد) بكى كباب ايدرك عسكرينه يدردى .

١٥٠٥ م - (٩١١ ه) - شيخ جلال الدين عبدالرحمن بن ابو بكر السيوطى حضرتلرى وفات ايلدى .

١٥٠٦ م - (٩١٢ ه) - سلطان بايزيد حضرتلرينك شهزاده احمده ميل ومحبتى زياده اولديغنى وموى اليهك بو اثناده ولى عهد اوله جغنى وكندو سنك (مغنيسادن) (تكه) يه تحويل مأموريت ايده جكنى (مغنيسا) واليسى شهزاده (قورقود) خبر الديغى كبى (مغنيساده) ابقاسنى مأيوسانه رجا ايتدى وقبول اولنمديغندن بلا رخصت مصره عزيمت ايلدى لكن اوراده دخى طوره ميوب ينه عودت واطاعته مجبور اولدى .

١٥٠٨ م - (٩١٤ ه) - ماوراء النهر حكمدارى (شيبك) خان (خراسان) ولايتنى غصب ايلديكندن حكمدارى (بديع الزمان) شاه اسماعيل صفوى يه مراجعت ايتدى وشاه اسماعيل دخى برچوق مدت محاربه دن صكره (شيبك) خانى مرو ده طوتديسه ده (خراسانى) بديعه ويرميوب كندوسى قبوللندى . و (شيبك) خانى قتل ايدوب قفا طاسندن

ياپدردی يعنی مرصع كاسه ايله شراب ايچردی واوحواليده بولديغی اهل سنتی كاملا شهيد ايتدی .
(الی ٩١٥ ه)

_ شاه اسماعيل صفوی دياربكری بايندريلردن اخذ ايلدكدنصكره بغداده كيدوب بلا محاربه ايچرو كيردی واهل سنتدن نقدر آدم بولدی ايسه جمله سنی قليجدن كچيردی .

١٥٠٨ م _ (٩١٤ ه) _ مشايخ كرامدن (حمدالله) بن آق شمس الدين حضرتلری وفات ايلدی .

١٥٠٩ م _ (٩١٥ ه) _ استانبولده وقوعبولان زلزلهٔ كبيرده بك چوق كسه بنا ودیوار التنده قالدی و بتون اهالی وذات شاهانه چادرلره چيقارلدی .

١٥١٠ م _ (٩١٦ ه) _ طربزون واليسی شهزاده سليم شديد البطش برذات اولديغندن وكلای دولت انك ولی عهد اولمسی استمزلر وصره سی دوشدكجه پدرينه غمز ونفاقده قصور ايتمزلر ايدی مشار اليهك بوكره ارزنجانی عجملردن ضبط وكورجستانی تخريب ايديشنه دخی مقدمهٔ استقلال معناسی ويرهرك پدرينك قولاغنی طولديرديلر . و (سن يالكز سنجاغنی محافظه ايله مشغول اول زياده يه تجاوز ايتمه) ديو توبيخنامه لر يازديرديلر .

١٥١٠ م - ٩١٦ هـ) - اسپانيا قرالى
جزايردن برقلعه آلدى و (جزاير) و (تلمسان) و(تونس)
بكلرى وسوسه لردن برمقدار ويركو ويرمك اوزره عقد
مصالحه يه مجبور اولدى .

١٥١٠ م - ٩١٦ هـ) - تكه واليسى شهزاده
(قورقود) پدرى سلطان بايزيدك امور دولتى اداره ده
عجزينى فرصت اتخاذ ايدرك اوته دنبرو اقصاى املى اولان
(مغنيسا) واليلكنى ايدمك اوزره بغتة يوله چيقدى وشاه
اسماعيل صفوينك اثر اضلالى اوله رق ذهنلرى بوزلمش
اولان اهالى دخى مومى اليهك بوكيد يشنه سلطان بايزيد
وفات ايتدى معناسى ويره رك همان قالقوب و (شاه
قولى) نامنده بر ملحدى كندولرينه سردار ايدوب
شهزاده نك ارقه سنه دوشديلر و يتيشوب اغرلغنى يغما
ايتديلر وكوتاهيه ده اناطولى واليسنى قتل وعسكرينى
پريشان ايلديلر (الى ٩١٧ هـ)

١٥١١ م - ٩١٧ هـ) - سلطان بايزيد
حضرتلرى شيخوخت مناسبتيله كند وكفايتسزلكنى
واوزته لغك اويغونسزلغنى كورديكندن شاه قولى غائله سى
يتدكدنصكره سلطنتى (اماسيه) واليسى شهزاده احمده
ترك ايده جكنى وكلاسنه بيلديردى وكيفيتى كندوسنه دخى
يازوب غائله مذكوره يى دفع ايچون كوتاهيه اردوسنه
يتشمسنى امر ايلدى .

- شاه قولى اشقياسى محاربه دن فرار ايدركن

صدر اعظم علی پاشا ارقه لرینه دوشوب براور ماننده مغلوب ومقتول اولدی . وشهزاده احمد بیوك اردوده پاشای مومی الیهك مقتو لیتنی خبر آلدیغی کبی کیدوب علی پاشانك یرینی طوتمق ودشمنی تعقیب اتمك لازم کلور ایکن قوجه اردویی براغوب (اماسیه یه) قدر کتدی وبوجهتله عسکری یننده پرسوء نام قزاندی .

١٥١١ م - ٩١٧ هـ) - طربزون والیسی شهزاده سلیم پدرینك کچن سنه کی معامله سندن حال ونیتنی ووكلانك کندو علیهنده اولان غمز ونفاقنی اوکرندیکندن درسعادته کلمك ایچون رخصت استدی وطرف شاهانه دن مساعده اولنموب علادن (صاری کز) واسطه سیله برچوق نصیحت کوندرلدی واستدیکی محله تحویل منصب وعد بیورلدیسه ده شهزاده سلیم اویله سوزلره ووعدلره قولاق اصار ذات اولمدیغندن همان برمکمل اردو ایله (کفه یه) واندن (آق کرمان) طریقیله (سلستره) یه کلوب حرب تدارکاتنه باشلادی .

- سلطان بایزید شهزاده سلیمه قارشو قوه کافیه ایله (ادرنه) یه چیقدی وشهزاده سلیم پدرینه بر ایلچی ارسالیله انقیادینی ووكلانك فساداتنی بیلدیردی وتأثیر دخی ایتدیردیسه ده وكلانك غمز ونفاقی وسلطان بایزیدك اویصاللغی یینه ایشی بوزدیغندن یعنی شهزاده سلیمك دفعیله شهزاده احمدك اجلاسنه قرار ویرلدیکندن ایلچی کیرو دوندی وشهزاده سلیم دخی ارتق رعایتی برطرف

ایدرك اوتوز بیك سواری ایله موكب همایون اوزرینه یوریدی لكن (چورلی) محاربه سنده مغلوب یتدن بشقه النده بر شیئ قالمدیغندن (احیولی) ده کی سفینه لریله طربزونه صاوشدی .

- سلطان بایزید حضرتلری سلطنتی فارغ اولمق ایچون شهزاده احمدی (اماسیه) دن درسعادته جلب اتمك استدی واو دخی اسكداره قدر كلدیسه ده شهزاده سلیمه طرفدار اولان ینیچریلر شهزاده احمدك اوجله كوتاهیه اردوسنده وقوعبولان ثبات تسرزلغی سررشته مخالفت واسكداردن درسعادته كچمسنه ممانعت ایلدكلرندن ایش ینه تأخر ایتدی . واثنای عربده ده شهزاده احمد طرفلیسی اولان وزرانك قوناقلری یغما اولندی .

١٥١١ م - (٩١٧ ه) - ممالك محروسه ده بر بیوك وباخسته لكی ظهور ایتدی . وادریس بتلیسی حضرتلری وبادن فرارك جوازی حقنده بر رساله یازوب نشر ایلدی .

١٥١٢ م - (٩١٨ ه) - سلطان بایزید حضرتلری ینیچریلرك اصراری اوزرینه ناچار شهزاده سلیمه دعوتجی كوندردی وموما الیه دخی درحال قره دن درسعادته كلوب یكی بغچه چایرنده تهیه اولنان اوتاغ همایونه ایندی . ورؤسای عسكریه یی كمال جلادتله (بن بلاد جنوبیه یی ملوك چراكسه دن وممالك شرقیه یی

کروه ملاحده‌دن تخلیص ایتمك و (هند) و (سنده) ممالك
اولمق وحدینی تجاوز ایدنلره اولادم دخی اولو رایسه
اجرای سیاست ایلمك افکارنده‌یم • وقرنداشم (احمد)
و (قورقود) پادشاه اولور ایسه زوق صفا کزدن آیرلمامش
اولورسکز واکر بن پادشاه اولورایسه‌م برازیورولور
وزحمت چکرسکز • بوکا جواب ایسترم) مآلنده برنطق ایراد
ایتدی • وموجود اولان امرا دخی یکزبان اوله‌رق
(پدرشمزدن انتقام المق استرز • پادشاهمز بزی نره‌یه کوتورر
ایسه کیدرز دونمیز) دیدیلر •

ــ سلطان سلیم اول حضرتلری سرای همایونده
صفرك اون سکزنجی کونی رسم فراغ وجلوسی اجرا
ایتدکدنصکره پدری سلطان بایزیدی دیمتوقه سراینده
استراحته کوندردیسه‌ده مشار الیه ادرنه جوارنده وفات
ایلدیکندن نعشی ینه‌درسعادته کتورلدی •
(مشار الیه حضرتلری یاوز سلطان (سلیم) لقبیله
شهرتشعار اولمشدر •

۱۵۱۲ م ـ ۹۱۸ هـ) ـ قدوة‌المشایخ (بابایوسف)
سفر یحصاری حضرتلری وفات ایلدی •

۱۵۱۳ م ـ ۹۱۹ هـ) ـ شهزاده (احمد)
برادری سلطان (سلیم) حضرتلرینه عصیان و بروسه‌یه
عسکر اعزام ایلدیکندن اوزرینه واریلوب جمعیتی تارمار
وکندوسی فراره اجبار ایلدی • وبرمدت صکره سلطان
سلیمدن شکایاتی وتخت همایونه دعوتی متضمن مصنع مکتوبلرله

آلادیله رق یکیشهره کتورد یلوب ازنیقده حرباً اخذ
واعدام اولندی .

ـ شهزاده (قورقود) برادری سلطان (سلیم)
حضرتلرینه اطاعتده بولندیسه ده افکاری
کوزلجه اکلاشلق اوزره اکا دخی بعض وکلا
لساندن تخت همایونه دعوتی متضمن مصنع مکتوبلر
کوندرلدکده بیچاره آلدانوب موافقت ایدرجه سنده جواب
یازدیغندن سلطان (سلیم) حضرتلری بغتة مغنیسایه
کیدوب بولندیغی خانه یی صاردی وموی الیه دخی اردقپودن
قاچوب برمدت اوجوار طاغلرنده وصکره تکه مغاره لرنده
صاقلاندیسه ده عاقبت برمغاره درونده معشوقیله برابر
اخذ واعدام اولندی .

ـ صدراعظم قوجه (مصطفی) پاشا شهزاده
(احمد) طرفدارلغی تهمتیله وبش نفر شهزادکان
شهزاده لکلری سببیله بروسه ده اعدام اولندی .

۱۵۱٤ م ـ ۹۲۰ هـ) ـ شیخ (محیی الدین)
اسکلیبلی حضرتلری وفات ایلدی .

۱۵۱٤ م ـ ۹۲۰ هـ) ـ سلطان (سلیم)
حضرتلری یوزقرق بیك عسکر ایله عجم سفرینه کیتدی
وارزنجانه واردیغنده یکیچریلر یوللرك اوزاقلغندن شکایته
ورجای عودته باشلادیسه ده سلطان (سلیم) قولاق

ویرمیوب امرا وضابطانه بنم عجملرله محاربه اتمکسزین عودت احتمالم یوقدر دیه‌رك قطعی المفاد جواب ویردکدن و واسطهٔ رجا اولان (همدم) پاشایی اعدام ایتدکدنصکره یوله روان اولدی .

ـ سلطان (سلیم) حضرتلری ینیچریلرك (الشکرد) ده اوتاغ همایونه قورشون آتمق کبی جرأت وخباثتلرینی ده چکشدیردکدنصکره چالدران صحراسنه واردی . وشهوز چالدران محاربه‌سنی قزاندی وشاه (اسمعیلك) برنجی زوجه‌سیله معشوقه‌سی تاجلی خانم وارنجه‌یه قدر بتون اموال واشیاسنی اغتنام ایلدی لکن امرای عثمانیه دن ده خیلی بنام ذوات ضایع اولدی .

ـ سلطان (سلیم) حضرتلری بلا مانع (خوی) ه واندن (تبریز) ه داخل اولدی . و بتون ممالك ایرانیه‌یی قبضهٔ تسخیره آلمق افکارنده بولندیسه‌ده ینیچریلرك ادبسزلکی وعودت ایچون اصرار واسترحامی اطاعتسزلك راده‌سنه واردیغندن موفق اوله‌مدی . وقره‌باغ طریقیله کاورکن (بایبورد) و (کیغی) قلعه‌لرینك تسخیری خبرینی آلدیغی جهتله اماسیه‌یه ایندی .
(سلطان (سلیم) حضرتلری تبریز ارباب صنایع ومعارفندن درسعادته بیك قدر خانه نقل ایلمشدر .

۱۵۱۵ م ـ ۹۲۱ هـ) ـ سلطان (سلیم)

حضرتلری خیلی وقتدنبرو تحت محاصره یه آلنان مشهور (کماخ) قلعه‌سنی التی ساعتده جبراً فتح وتسخیر ایلدی .

١٥١٥ م - ٩٢١ ه) - شرفادن شیخ (محمد المهدی) نامنده‌بر ذات اوغلی (احمد) ایله (محمد) ی (فاس) و (تونس) طرفلرنده، کزدیروب بونلر پادشاه اوله‌جق دیو اعلان ایدر . وهرکسه وعظ ونصیحت ایلر ایدی فی الحقیقه مرقوم (محمد) بوکره اوچیوز قدر آدم ایله اسپانیوللری سواحلدن طرده وکیده‌رك فاس حاکمنك معاونتیله (طنجه) و (سبته) دن ماعدا ممالکی تخلیصه موفق اولدی . (مؤخراً اشبو ایکی قرنداش بر برلریله غوغا ایدوب محمد احمده غلبه اتمش واهالینك ارزوسیله (فاس) حکمدارلغنی قزانمشدر .

١٥١٥ م - ٩٢١ ه) - فاتح زماننده‌نبرو دولت علیه حمایه سنده اولدیغی حالده کاه مصرلولرك وکاه ایرانیلرك غیرتنی کودمکده اولان مرعش و (البستان) اهالیسی کچنکی ایران محاربه سنه کلمکدن دخی امتناع ایلدکلرینه وحاکملری علاء الدوله دولت علیه‌نك فرصتنی کوزدیر ایکی یوزلی برمنافق ایدوکنه بناء اوزرینه عسکر کوندریله‌رك اردوسی همان دیل قورتلماجه‌سنه پریشان وکندوسیله امرا ومتعلقاتی اعدام ایدلدی .

- سلطان (سلیم) حضرتلری (ادریس بدلیسی) یی

کردستان امراسنه کوندروب ذاتاً سنی المذهب اولان یکرمی اوتوز قدر قبائل اکرادی دولت علیه حمایه‌سنه جلب وشاه (اسماعیل) صفوی علیهنه تحریك ایلدی . وانلر دخی ایرانلولر ایله محاربه ایدرك وطنلرینی بر بر قورتاردی ومؤخراً (ماردین) و (دیار بکر) دخی حرباً النِدی .

١٥١٦ م - ٩٢٢ هـ) - کبار مشایخ نقشبندیه‌دن (السید احمد البخاری) حضرتلری درسعادتده وفات ایلدی

١٥١٦ م - ٩٢٢ هـ) - قریم خانی محمد کرای (نوغای) اختلالنده وفات ایلدیکندن یرینه اوغلی (غازی کرای) اقعاد اولندی و براز صکره تاتارلرك التماسی اوزرینه سرای همایونده مقیم (سعادت کرای) کوندرلدی .
(اشبو سعادت کرای غایت حسنا و مستثنا بر محبوب اولدیغندن سلطان (سلیم) حضرتلری زیاده‌سیله سورلر ایمش .

١٥١٦ م - ٩٢٢ هـ) - پورتقال قورصانلری (هندستان) و (یمن) ساحللرینی تهدید و (هرمز) قلعه‌سنی ضبط ایلدیکنه بناءً (کجرات) حکمداری مظفر مصر حکمداری (قانصو) دن استمداد ایتمش و (قانصو) دخی امیر (حسین) نامنده بر کرد قوماندا سیله عسکر ودونغا

کوندرمش ایدی . مرقوم حسین حدیده یه واصل اولدقده استدیکی ذخیره یی آله مدیغیچون عسکرینی قره یه چیقاروب قلیجنی عثلیرده دنه دی . و (زبید) و (صنعا) و (مقرانه) شهرلرینی آلوب بنو طاهر سلاله سنی منقرض ایتدی . (یمن حکومتی بش سنه صکره لوندلوره یکوب سلطان سلیمان) نامنه خطبه اوقونمش ومؤخراً دولت علیه نوابنه و ٩٤٠ تاریخنده (زیدیه) امامارینه انتقال اتمشدر .

١٥١٦ م – ٩٢٢ هـ) – سلطان سلیم حضرتلری بوکره مصر اوزرینه دخی اعلان حرب ایدوب رجب شریفك یکرمی التنجی کونی (مرج دابق) محاربهٔ مشهوره سنی قزاندی و (حلبی) امانله الدقدنصکره شام شریفه کیدوب اوراده اولان مصر اردوسنی قاچیردی وسردار یونس پاشا ودیکر برقاچ امرا متعدد فرقه لر له (ملاطیه) و (دارنده) و (دیوریك) و (عینتاب) و (انطاکیه) و (سیس) و (ادنه) و (طرسوس) و (طرابلس) و (قدس) کبی یوزدن متجاوز قلاع متینه یی ضبط و (عریش) چوله قدر ممالکی فتح ایلدی .

– مصر حکمداری (قانصو) ایلك محاربه ده آلدیغی یاره دن وفات ایتدی . ویرینه یکچن (طومانبای) مصر طرفنی محافظه ایچون تدارکاتله مشغول ایکن مصر اوزرینه سوق اولنان اردونی همایونك طلیعه سی (غزه) جوارنده (جانبرد غزالی) قومانداسنده اولان مصر عسکرینی بوزدی .

١٥١٧ م - ٩٢٣ هـ) - سلطان سليم
حضرتلری مصره واصل اولدی . ومصر اولرك خارج شهره باپوب ایکیوزدن متجاوز طوپ ایله تجهیز وتحکیم ایلدیکی استحکاماتی یان طرفدن اوره رق التی ساعت ظرفنده ضبط ایلدی . ومصر حکمداری (طومانبای) وسر عسکری (جانبردغزالی) بوزغون عسکر ایله صعیدایچنه قاچدی واثنای هجومده سردار (سنان) پاشا برچوق امرا ایله جام شهادتی نوش ایتدی .

- مصر استحکاماتی آلندقدن برقاچ کون صکره (طومانبای) اون بیك سواری ایله کلوب مصره کیردیسه ده بولاقده کی اردوی همایوندن کوندریلان مفرزه محلات آره سنده دوکیشه دوکیشه ینه چیقاردی . واون بش کون صکره سلطان سلیم حضرتلری آلای والا ایله مصره کیروب (سلطان الروم والعرب) نامنی و (خادم الحرمین الشریفین) عنوان شرفی ارتسامنی الدی .
(٨ محرم)

- حرمین الشریفین امیری شرفای حسنیه دن (ابو البرکات) حضرتلری مخدومنی مصره کوندروب سلطان سلیم حضرتلرینه رسم بیعتی اجرا ایلدی . وسائر ممالك شیخلری دخی کلوب بربر بیعت ایلدیلر .

- مصر حکمداری (طومانبای) ایکنجی هجومنده بقا بی اله ویردی وحضور شاهانه ده وقوعبولان التفاته

خشونتله مقابله ایلدیکنه بناءً اعدام اولندی .
(٢١ ربیع الاول)

١٥١٧ م - ٩٢٣ هـ) - صاحب المواهب
شیخ احمد القسطلانی حضرتلری وفات ایلدی .

١٥١٨ م - ٩٢٤ هـ) - مشهور خیر الدین
بکك برادری (جزایر) و (تلمسان) ی ضبط ایتدکدنصکره
وفات ایلدیکنه بناءً اهالی مومی الیه خیر الدین بکی امیر
انتخاب ایتدی . واودخی دولت علیه یه تابع اولمق
شرطیله قبول ایلدی .

١٥١٨ م - ٩٢٤ هـ) - کرجستان خانلری
دولت علیه یه عرض اطاعت ایتدی .

١٥١٨ م - ٩٢٤ هـ) - سلطان سلیم
حضرتلری مصالح مصریه یی اکمالدن صکره (شام)
شریفه کیتدی و بوراده وزیر اعظم یونس پاشا یی کنایه
سوز سویلدیکنه ومصرده رشوت آلدیغی تواتر بولدیغنه
بناءً اعدام ایدوب یرینه پیری محمد پاشا یی قودی .
وصالحیه ده شیخ اکبر حضرتلرینك مرقد عالیلرینی
بولوب اوزرینه برقبه و یاننه برجامع شریف و برزاویه
یاپدیردی .

١٥١٩ م - ٩٢٥ هـ) - رئیس الخطاطین
مشهور (حمدالله) افندی وفات ایلدی .

١٥١٩ م - ٩٢٦ هـ) - جبل لبنان اميری
(ابن الحنش) اطاعتسزلك ايدیكجون اوزرینه عسكر
كوندریلوب جمعيتی طاغيدلدی • وترحالده مهد يلك
دعواسنه قالقيشان (جلال) البستان واليسی شهسوار
زاده علی بك معرفتيله طوتيلوب (ابن الحنش) ايله
برابر اعدام اولندی •

١٥١٩ م - ٩٢٦ هـ) - سلطان سليم
حضرتلری مجارستان سفرينه كيدركن (چورليده)
شيرپنجه دن وفات ايدوب نعشی درسعادته كتورلدی
وشهزاده سلطان (سليمان) حضرتلری تخت عالیٔ
عثمانی يه جلوس ايلدی • (٩ شوال)

١٥١٩ م - ٩٢٦ هـ) - اسپانيا قرالی
(شارليكن) انتخاب اهالی ايله المانيا يه دخی ايمپراطور
اولدی • و برمدت صكره پاپانك تنسيبيله (روما)
و (اومبارديا) قراللقلری تاجنی دخی كيوب دبدبه يی آرتردی •

١٥٢٠ م - ٩٢٧ هـ) - سلطان سليم
مرحوم مصری آلدقدنصكره حكمدار سابقك سرعسكری
(جانبرد غزالی) يی بهادرلغنه رعاية شام واليسی اتمشيدی
مرقوم بوكره جبلت اصليه سنی اظهار وعصيان
ايلديكنه بناء اوزرينه فرهاد پاشا كوندريلوب توابعيله
برابر اخذ واعدام اولندی •

١٥٢٠ م ـ ٩٢٧ هـ) ـ علمای عصردن (صاری کز) افندی وفات ایلدی .

١٥٢٠ م ـ ٩٢٧ هـ) ـ حکمای مشهوره دن (لوتر) قتولك مذهبنه قارشو اجتهاد ایلدیکی (پورتستان) مذهبنی میدانه قویدیغندن پاپا افروز ایتدی . ومشهور رسام (رفائیل) وفات ایلدی .

١٥٢٠ م ـ ٩٢٧ هـ) ـ سلطان (سلیمان) حضرتلری (بوکردلن) و(قوپانیك) و (قانیجه) و(خرسوه) و (زمون) و (بلغراد) قلعه لرینی فتح ایلدی . (الی ٩٢٨ هـ)

١٥٢١ م ـ ٩٢٨ هـ) ـ فرانسه قرالی (فرانسوا) اوستریالولرله آچدیغی محاربه ده بوزیلوب اسویچره لولره ایتدیکی ظلمك جزاسنی کوردی .

١٥٢١ م ـ ٩٢٨ هـ) ـ برقاچ تاتار خانلغنی امحا و برچوق کوچك پرنسلکاری توحید ایله روس استقلالنی اعاده یه موفق اولان پرنس (ایوان) وفات ایلدی . ویرینه کچن (وازیلی) دخی پدرینه تقلید حرکت اتمك استدیسه ده یولسز طاورانديغندن (قریم) و (قزان) تاتارلرینه مغلوب وخراجکذار اولدی . وپای تختی اولان (مسقوه) شهری النذن چیقدی .

(مرقوم (واز يلى) اون ايكى سنه صكره تاتارمرادنك اتفاقسزلغى سايه سنده يه استقلالنى قزانمشدر .

١٥٢١ م – ٩٢٨ هـ) – پاپا فلمنك ديارنده بولنان پروتستانلردن بك چوق كسنه نك قاننه كيردى .

١٥٢٢ م – ٩٢٩ هـ) – سلطان سليمان حضرتلرى (ردوس) جزيره سنى قره دن ودكزدن بش آى محاصره واستيمان ايله شواليرلردن آلدى ومحافظى حضورشاهانه يه هديه سنى ويروب خلعت كيدكدنصكره فرانسه يه كتدى . و(بودرم) و(استانكوى) دخى بومحاصره ده استيلا اولندى .
(تاريخ فتح . يفرح المؤمنون بنصر الله)

١٥٢٢ م – ٩٢٩ هـ) – وزراى دولت عليه دن احمد پاشا صدر اعظملقدن اميدى كسوب مصروالبلكنى استه مش وطرف شاهانه دن دخى مساعده بيورلمش ايدى (مرقوم مصره واردينى كبى اعلان عصيان ايلديكنه بناء اعدامنچون امراى مصريه دن موسى بكه فرمان كوندرلدبسه ده پاشاى مومى اليه دها اول طاورانوب موسى بكى اولدير ديكندن ايش قنا لشدى واره دن چوق كچمكسزين موسى بكك طرفدارلرى دخى پاشانى اولديرديكى جهتله غائله بر طرف اولدى .

١٥٢٣ م - ٩٣٠ هـ) - شاه اسماعيل صفوی چالدران مغلوبیتندن صکره اسکی حیثیتنی بوله میوب شرب خمره مبتلا اولدیغندن اوتوز سکز یاشنده وفات ایتدی . و یرینه بیوك اوغلی (طهماسب) جلوس ایلدی .

١٥٢٤ م - ٩٣١ هـ) - شارح الشرعه یعقوب افندی ومیرم چلبی دیمکله مشهور محمود افندی وفات ایلدی .

١٥٢٤ م - ٩٣١ هـ) - پروتستانلغك اوروپاده انتشاری پاپانك حکومت روحانیه وجسمانیه سنی کرکی کبی رخنه دار ایلدی . وکاتولیكلرك اصول وعاداتنی وهر کسك ظن واعتقادینی بوزدی و بوجهتله اوروپا دولتلری بربرینه کیردی .

١٥٢٥ م - ٩٣٢ هـ) - مفتئ وقت سنبلی علی الجمالی افندی حضرتلری وفات ایلدی .

١٥٢٥ م - ٩٣٢ هـ) - سلالهٔ تیموریه دن فرغانه پادشاهی (محمد بابر) (بدخشان) و (کابل) و (قندهار) و (لاهور) ولایتنی آلدقدنصکره ایکنجی دفعه اوله رق (سند) نهرینی کچوب هندستان ممالکنی دخی اوردی وملك ابراهیمی اخذ وقتل ایلدی و پای تختی اولان دهلی واکره شهرلرینی آلوب تخت هنده اوتوردی .

١٥٢٥ م ـ **٩٣٢** هـ) ـ اوستريا اولرايله فرانسزلرك ايكنجى محاربه سى فرانسه قرالى (فرانسوا) نك مغلوبيت واسارتيله نهايت بولدى . ومر قوم بر مدت مادريدده اسيرقالدقدنصكره ايتاليا اوزرنده كى حقوقندن كف يد شرطيله برمتاركه نامه امضا ايدوب يقايى قورتاردى .

(مر قومك حبسخانه دن سلطان سليمان حضرتلرينه برعريضه يازوب استشفاع ايلديكى وذكر اولنان امضا واطلاق ماده سى سلطان مشار اليهك بعض تشبثاتى اوزرينه وقوعبولديغى تواريخده مسطوردر .

١٥٢٦ م ـ **٩٣٣** هـ) ـ سلطان سليمان حضرتلرى بو سنه دخى مجارستانه سفر ايدوب (صاوه) نهرينك اوته طرفنده (وارادين) وامثالى قلعه لردن اون بر قلعه فتح ايلدى . و (مهاج) اوه سنده مجارلرك يوز اللى بيك موجودلى براردوسنى فنا حالده بوزدى و (مجارستان) و (بوهميا) قرالى ايكنجى (لويى) فرار ايدركن قتل اولنديغندن مجارلر (ترانسلوانيا) ويوده سى (ژان جاپولى) يى و بوهميا ايلر (فردينا ند) نامنده بريني حكمدار تعيين ايتديلر .

١٥٢٦ م ـ **٩٣٣** هـ) ـ مشايخ كرامدن جمال خليفه ديمكله مشهور (اسحق) قرمانى حضرتلرى وفات ايلدى .

۱۵۲٦ م - ۹۳۳ هـ) - کروه ملاحده‌دن (باباذوالنون) نامنده بر حریف بوز اوقده‌و (سیدی بك) نامنده برجاهل (اطنه) ده و (یکیجه بك) طرسوسده و (طالکون اوغلان) و (قره عیسی) و (حاجی بکتاش ولی اولادندن قلندر) انا طولینك بعض طرفلرنده اعلان شقاوت ایلدکلرندن اوزرلرینه اردولر کوندریلوب رفع ایدلکلرینه همت اولندی .

۱۵۲۷ م - ۹۳٤ هـ) - ایران شاهی طرفندن بغداد والیسی اولان (ذوالفقار) خان شاهدن روکردان اولدیغنه بناء بغدادك ضبطی سلطان سلیمان حضرتلرینه اشعار و اجرای ایجابنه ابتدار ایلدیسه ده شاه کیفیتی خبر الدیغندن عسکر کوندروب بغدادی تحت محاصره یه آلدی . و برمدت محاربه دنصکره خان مومی الیهی کندو تبعه سی واسطه سیله بتاغنده اعدام ایتدیروب دولت علیه یی بغداددن محروم براقدی .

۱۵۲۸ م - ۹۳۵ هـ) - مظنهٔ کرامدن (اوانلر شیخی) اسماعیل معشوقی افندی کمال پاشا زاده فتواسیله آت میداننده اعدام اولندی .

۱۵۲۹ م - ۹۳٦ هـ) - مشایخ کرامدن سنبل سنان افندی حضرتلری وفات ایلدی .

۱۵۲۹ م - ۹۳٦ هـ) - سلطان سلیمان

حضرتلری (ویانه) یی محاصره ایتدی لکن اردوده مکمل محاصره طوپی اولمدیغندن وعسکرومهماتجه تلفات زیاده اولدیغندن فتح میسر اولهمدی وعودتده (بودین) ه اوغرایوب (ژان جاپولی) یه مجارستان قرالغی نامنی ویردی .

۱۵۳۰ م - ۹۳۷ ه) - هندستان پادشاهی (محمد بابر) حیاتندن مأیوس اولدیغی برسوکیلی اوغلنه کندو نفسنی بدل ایتدی وفی الحقیقه برقاچ کون ظرفنده چوجق صحت بولوب (محمد بابر) انتقال ایلدی .

۱۵۳۱ م - ۹۳۸ ه) - واعظ وفقیه مولانا (عرب) حضرتلریله لامعی شیخ محمود افندی بروسه ده وفات ایلدی .

۱۵۳۲ م - ۹۳۹ ه) - شاه طهماسب صفوی خراسانی تهدید ایدن اوزبکلری ماوراءالنهره چکلمکه مجبور ایتدی . و (جیحونی) کچهرك تعقیب اتمك تصورنده ایکن رؤیاسنده حضرت ❋ علی ❋ کرم الله وجهه حضرتلری (اوراده سنك ایشك یوقدر سن منکراته توبه وشیخ جنید اولادندن (ورودی) نام ترکمانلره حرمت ایله) دیو فرمان بیوردقلرندن تصورمذکوری ترك وایتدیکی کناهلره ندامت ایلدی .

١٥٣٢ م - ٩٣٩ هـ) - سلطان (سليمان) حضرتلری برقوهٔ جسیمه ایله (دراوه) نهرینی کچوب اوستر یالولك اون بش قلعه‌سنی دها آلدی واسلاوونیایی بر باشدن برباشه طرادیغی حالده قارشوسنه چیقار اولمدیغندن الثان غنائم واسرا ایله عودت بیوردی .

١٥٣٣ م - ٩٤٠ هـ) - دولت علیه حمایه سنده اولان (یمن) نوابنك انقراضی ملابسه‌سیله اهالی (شرف الدین یحیی) نامنده برذاته بیعت ایتدی . (بوذاتك پدری مهدی مذهب زیدیه‌اوزرینه (بحر زخار) نامنده برکتاب تألیف اتمشدر .

١٥٣٣ م - ٩٤٠ هـ) - مشایخ کرامدن (ابراهیم کلشنی) حضرتلری مصرده وشیخ الاسلام (کمال) پاشا حفیدی (احمد شمس الدین) افندی حضرتلری درسعادتده وفات ایلدی .

١٥٣٣ م - ٩٤٠ هـ) - اون التی سنه مقدم جزایر بکی اولان مشهور (خیرالدین) بك یکرمی قدر سفینه و برطاقم هدیه ایله درسعادته کلوب کندوسنك خدمت شاهانه‌ده بولنمق اوزره قبولنی وجزایر ولایتنك ممالك دولت علیه‌یه الحاقنی رجا ایلدی . وسلطان (سلیمان) حضرتلری دخی فوق الغایه ممنون اوله‌رق ولایت مذکوره

والیلکنی موسی الیهه توجیه وطبل و علم احسان بیوردی ٠

۱۵۳۳ م – ۹٤۰ ﻫ) – سلطان (سلیمان) حضرتلری (ایران) دولتنه اعلان حرب ایتدی ٠ وصدر اعظم (ابراهیم) پاشا (وان) و (عادلجواز) و (ارجیش) قلعه‌لرینی آلدقدنصکره (تبریزه) واردی وذات شاهانه دخی درسعادتدن (ایرانه) متوجهاً حرکت بیوردی ٠

– سلطان (سلیمان) حضرتلری اوچ آیده تبریزه کیدوب شاه طهماسب طرفندن برکونه مدافعه وقوع بولمدیغی جهتله (سلطانیه) و (همدان) یولندن بغداده کلدی و (بغداد) والیسی فرار ایلدیکندن بلا محاربه ایچرو کیروب امام اعظم حضرتلرینک مرقد عالیلری اوزرینه برقبه یاپدیردی ٠ و بواثناده شاه (طهماسبك) تبریزی ضبط و (وان) قلعه‌سنی محاصره ایلدیکی استخبار اولندیغندن سلطان (سلیمان) حضرتلری (کردستان) طاغلرندن آشه‌رق ینه تبریزه ینشدی ٠ (الی ۹٤۱ ﻫ)

– (بغداد) مضافاتندن (شهربان) و (هارونیه) و (داقوق) و (کرکوك) و (حله) شهرلری ید عثمانیانه کچدی ٠ (وجزایر) والیسی (خیرالدین) بك دخی (تونس) ولایتنی آلدی ٠ (الی ۹٤۱ ﻫ)

۱۵۳٤ م – ۹٤۰ ﻫ) – هندستان پادشاهی (همایون شاه) بکرات حکمدارینك بعض اطاعتسزلکنی

ایشتدیکندن اوزرینه واروب برچوق محاربه‌دن صکره ملکنی ضبط ایلدی ٠

ـ (همایونشاه) برتهمی فیلارک ایاغی آلتنده ازدیردی واوکون اخشام نمازینی قیلارکن امام تصادفی اوله‌رق سورهٔ فیلی اوقودیغنه اعتراض معناسی ویره‌رک بیچاره امامی دخی اعدام ایتدیردی ٠

١٥٣٤ م ـ ٩٤١ ه) ـ سلطان (سلیمان) حضرتلری فرانسه قرالی (فرانسوه) ایله عقد اتفاق ایتدی ٠

ـ سلطان (سلیمان) حضرتلری تبریزده (شاه طهماسب) ایله عقد مصالحه ایتدی ٠ وحلب طریقیله درسعادته کلورایکن صدر اعظم (ابراهیم) پاشایی هنوز معلوم اوله‌میان برسبب اوزرینه بغتةً قتل ایتدیردی ٠ (الی ٩٤٢ ه)

١٥٣٦ م ـ ٩٤٣ ه) ـ جزایر والیسی (خیر الدین) بکرتبهٔ وزارتله قپودان دریا اولدقدنصکره کیدوب اسپانیا سواحلنی اوردی وبرچوق قلعه‌لر ضبط وتخریب ایتدی ٠ وصورتا دوات علیه ایله دوست کچینان وندیکلولرک قورصانلری سفاین تجاریه‌یه راحت ویرمدکلری ایچون سلطان (سلیمان) حضرتلری قره‌دن (اولونیه) یه کیدوب (داوینه) وحوالیسنی تسخیره

موفق اولدی . ومتعاقباً (خیرالدین) پاشا دخی (قورفو) و (كفالونیه) و (زانته) اطه لرینی آلدی .

۱۵۳۷ م - ۹٤٤ هـ) - هندستان ملكی (همایون شاه) بنكاله الكاسنی افغانیلردن استرداده موفق اولدیسه ده پای تختی اولان (اكره) ده ظهور ایدن اختلال سلطنتی تهلكه یه دوشوردیكندن فتوحاتنی اكماله موفق اوله مدی . واثنای رجعتده افغان شاهی یتیشوب بر بیوك هزیمته اوغراتدی .

(همایون شاه) دائما كندو بلدیكنه كیدر برذات اولدیغندن وكلاسنی دلگیر اتمش واختلال مذكور دخی انلرك تشویقیله وقوعبولمش ایدی .

— (همایون شاه) اثنای هزیمتده دوشدیكی نهردن برسقا یدیله تخلیص جان ایلدی و وعدی اوزره سقاینی التی ساعت قدر تخت شاهیده اوتورتدی واختلالی باصدیردی . لكن وكلاسی ذاتاً منفعل اولدقلریچون بر ر ایكیشر طاغیلوب یالكز براقدقلرندن (همایون شاه) دخی سلطنتی تركله مكهٔ مكرمه یه كلدی .

۱۵۳۷ م - ۹٤٤ هـ) - حمایهٔ دولت علیه ده اولان مجار قرالی (ژان جاپولی) وفات ایلدیكندن اوستریالولر سكسان بیك عسكر ایله مجارستانه یوریدی وسلطان (سلیمان) حضرتلری دخی بدونه كیدوب

خرواتستانده واقع (دراو) نهری جوارنده اوستريالولری فنا حالده بوزدی وطوپ و جبخانه‌لرینی کاملاً آلدی . ودونغای همایون فرانسه‌یه معاونت قصدیله کیدوب ایتالیا سواحلنی غارت ایتدی الی ۹٤٦ هـ)

۱۵۳۸ م ـ ۹٤۵ هـ) ـ (شاه طهماسب) صفوی (شروان) ولایتنی ضبط وسلاطین شروانیه‌یی محو ایتدی وجدی حیدرك انتقامنی آلمق ایچون بیك قدر بی گناهی الی باغلی اولدردی . بونلردن برخیلیسنی کندو الیله اولدرمشدر .

۱۵۳۸ م ـ ۹٤۵ هـ) ـ پورتقال قورصانلری (کجرات) و (یمن) سواحلنده پك چوق خسار ایتدکارینه وکجرات حکمداری ملك بهادری بردسیسه ایله طوتوب اعدام ایلدکارینه بناء خلقی دولت عثمانیه‌دن استمداد ایتدی . وسلطان (سلیمان) حضرتلری دخی طواشی (سلیمان) پاشایی دونغا ایله کوندردیسه‌ده مومی الیه (سورات) دن اوته کیده مدی . واوراده دونغایی بوزوب وطوپلری (سورات) قلعه‌سنه براغوب قاره‌دن عودت ایلدی .

(ذکر اولنان طوپلر اوتوز درت سنه صکره هند ملکی (جلال الدین) اکبرك امریله (اکره) قلعه‌سنه نقل اولنمشدر .

ـ پاشای مومی الیه هندستانه کیدر ایکن

(عدن) ه اوغرایوب (عدن) و (یمن) ولایتلرندن خیلی یرلر ضبط ایلدی .
(یمن ولایتی بو تاریخدن اعتباراً طقسان اوچ سنه دولت عثمانیه اداره سنده قالمشدر .

۱۵۳۸ م – ۹۴۵ ه) – بصره حاکمی (راشد بن مقامس) بصره قلعه لرینک انختارلرینی سلطان سلیمان حضرتلرینه کوندروب عرض انقیاد ایلدی . وسلطان مشار الیه دخی مومی الیهک بو حرکتندن زیاده سیله ممنون اولدیغی ایچون بصره محافظلغنی ویردی .

۱۵۳۸ م – ۹۴۵ ه) – مشایخ ذوی الاحترامدن علامۂ عصر (سعدالله بن عیسی) حضرتلری وفات ایلدی .

۱۵۳۸ م – ۹۴۵ ه) – سلطان سلیمان حضرتلری بغدان ویوده سینی تربیه ایچون اردوی همایون ایله اواطرفه کیتدی وویوده مرقوم (یاش) جوارنده ویردیکی بوزغون اوزرینه مجارستانه فرار ایلدیکندن یرینه اهالی انتخابیله (چتینه) نامنده برکسه تعیین اولندی .

۱۵۳۸ م – ۹۴۵ ه) – قپودان خیرالدین پاشا (وندیك) دولتنه تابع اولان (استندیل) و (آندره)

و (برقو) قلعه لرینی و (کرید) جزیره سنك (آپوقرون) و (میلاپوطامو) و (استیه) واشالی ناحیه لرینی و برقاچیوز قریه سنی ضبط وغارت ایلدی .

ـ (وندیك) و (اسپانیا) و (پورتکیز) دولتلری دولت علیه دوننماسنی اورته دن قالدیرمق اوزره اتفاق ایدوب قوهٔ بحریه لرندن یوز یکرمی سکز پاره سفینه افراز ومشهور آمیرال (اندریا) قوماندا سیله ارسال ایلدیلر ایسه ده مرقوم (پره وزه) جوارنده دونتمای همایونه مغلوب اولمقدن بشقه بر ایش کوره مدی .

١٥٤٠ م ـ (٩٤٧ هـ) ـ افغانستانده اولان (اودیه) سلالهٔ حکمرانیسی دوچار انقراض اولدیغندن ممالکی افغان شاهی (شیرخان) ه انتقال ایلدی .

١٥٤٣ م ـ (٩٥٠ هـ) ـ همایوننامه صاحبی علاء الدین علی وفات ایلدی .

١٥٤٣ م ـ (٩٥٠ هـ) ـ هیئت جدیده یی کشف ایدن پروسیالی (نیقوله قوپرنیق) یتمش یاشنده وفات ایلدی . ومرقومك تألیف ایدوب پاپاسلرك شرندن میدانه چیقاره مدیغی کتابلری انتشاره باشلادی .

١٥٤٣ م ـ (٩٥٠ هـ) ـ سلطان سلیمان

حضرتلری مؤخراً اعدایه کچن (خرواتستان) قلعه‌لرینی استرداد و (استرغون) قلعهٔ جسیمه سنی بیوك ظفر و پلرله دوکه‌رك اون ایکی کونده استیلا ایلدی و قلعهٔ مذکوره درونده بولنان کلیسالرك پاپاسلرینه دیلدکلری محلاره کیتمك اوزره رخصت ویردی •

١٥٤٤ م - (٩٥١ هـ) - محشی بیضاوی شیخ زاده افندی حضرتلری وفات ایلدی •

١٥٤٤ م - (٩٥١ هـ) - سلالهٔ ملوك شروانیه‌دن ابن خلیل بوندن التی سنه مقدم منقرض اولان (شروان) حکومتنی صفویلردن قورتارمق ایچون سلطان سلیمان حضرتلرینه التجا واستمداد ایتدی • وسلطان مشار الیهك ویردیکی عسکر سایه سنده مرادینه نائل اولدیسه‌ده ایکی سنه صکره وفات ایلدیکندن شروان ینه صفویلرده قرار قیلدی •
(متوفای مرقومك ابو بکر نامنده براوغلی ٩٨٧ تاریخ هجریسنده (طاغستانه) واندن (قریمه) کاوب حمایهٔ دولت علیه‌ده امرار وقت ایلشدر •

١٥٤٤ م - (٩٥١ هـ) - روسیه جاری دردنجی (ایوان) بیوبوب زمام اداره‌یی الئه آلدی و پرنسلك اصول سابقه سنی احیا زعمیله دوام ایدن اختلالات داخلیه‌یی برطرف ایتدی • وملکنده هیچ بروقت پرنس

نامی اولبه جغنی اعلان و پرنس طرفدارلرینی وتوابعنی وحتی کندو اوغلیله منسوباتنی وتبعهٔ صادقه سندن برچوق کسه لری دخی اعدام ایدوب (بلالی ایوان) نامنی قزاندی ٠

١٥٤٥ م ـ ٩٥٢ هـ) ـ قریم خانی (صاحب کرای) عزل اولنه رق یرینه برادرزاده سی (دولت کرای) نصب وارسال اولندی ٠ و مومی الیه قریمه کتدیکی کبی (صاحب کرای) قتل ایدوب حکومتنی تأمین ایلدی

١٥٤٥ م ـ ٩٥٢ هـ) ـ فضلای دهردن شیخ محمد محیی الدین افندی (قیصریه) ده وفات ایلدی ٠

١٥٤٥ م ـ ٩٥٢ هـ) ـ (ترانت) شهرنده عقد اولنان تدقیق مذهب جمعیتی اون سکز سنه دوام ایتدی ٠ و بو مجلسده المانیا ایمپراطورلری و پاپالر دخی داخل اوله‌رق یغی حالده پروتستان مذهبنك بطلاننه وناشرلری (لوتر) وامثالنك رفض والحادینه حکم اولندی وکلیسایه بعض اصول وآداب علاوه قلندی ٠

١٥٤٧ م ـ ٩٥٤ هـ) ـ ایران شاهی طهماسب طرفندن (شروان) والیسی بولنان (القاص) خان اوجهله متبوعنه عصیان ایتدیکی و بوکره دخی تحت قومانداسنده اولان (ایران) اردوسنی کرجستان

محاربه سنده پریشان ایلدیکی جهتله ایرانه کیده میوب دولت علیه یه التجا ایلدیکندن بناء حقنده فوق الغایه حرمت ورعایت اولندی . و (طهماسب) خان مرقومك شروانده قالان توابعنی کاملا اعدام ایلدی .

١٥٤٧ م - ٩٥٤ ه) - مشایخ اسلامیه دن چوی زاده دیمکله مشهور محیی الدین افندی درسعادتده وفات ایلدی . (قول دیگر ٩٥٢ ه)

١٥٤٨ م - ٩٥٥ ه) - کچن سنه شرواندن دولت علیه یه التجا ایدن (القاص) خانك تشویقی اوزرینه سلطان سلیمان حضرتلری ایرانه سفر آچدی و (سیواس) طریقیله تبریزه واندن (شنب غازان) نام محله قدر کتدیسه ده خان مرقومك دیدیکی کبی ایران خانلری کاملا انقیاد اتمدیکنه وبالعکس کندو یاننده بولنان تبعه سی بر ایکیشر صا وشدقلرینه بناء سلطان سلیمان حضرتلری درسعادته عودت بیوردی وکلورکن (وان) قلعه سنی استرداد ایلدی .

- کرجیلر ارضروم باصوب اهالیء اسلامیه یی اسیر وطرف دولت علیه دن والی بولنان موسی پاشایی شهید اتدکلریچون دولت علیه یه بر اردو تدارکنه باشلادی .

١٥٤٩ م - ٩٥٦ ه) - صاحب الکتاب

شیخ ابراهیم الحلبی حضرتلری درسعادتده وفات ایلدی ۰

۱۵٤۹ م – ۹۵٦ هـ) – روم ایلی بکلربکیسی محمد پاشا (اردلده) واقع (لپوه) قلعه سنی ضبط ایتدی ومشهور (طمشوار) قلعه سی اوزرینه دخی گیتدیسه ده موسم مدت مدیده محاصره یه مساعده اولمدیغندن بلغراده عودت ایلدی

۱۵۵۰ م – ۹۵۷ هـ) – ناظم تحفهٔ شاهدی موغله لی ابراهیم دده افندی وفات ایلدی ۰

۱۵۵۱ م – ۹۵۹ هـ) – مشایخ کرامدن شیخ (مرکز) افندی حضرتلری وفات ایلدی ۰
(اصل اسمی مصلح الدین در ۰

۱۵۵۱ م – ۹۵۹ هـ) – وزیر ثالث احمد پاشا (طمشوار) قلعه سنی اوتوزگونده ومشهور (اکری) قلعه سنی قرق گونده ضبط وحوالیسنده بولنان برقاچ قلعه یی هدم ایلدی ۰

۱۵۵۲ م – ۹٦۰ هـ) – ایرانیلر اخلاط و (ارجیش) و (عادلجواز) قلعه لرینی ضبط وارضروم والیسی اسکندر پاشایی منهزم ایلدیکنه بناء سلطان سلیمان حضرتلری ایران اوزرینه حرکت بیوردی واثنای راهده (اماسیه) والیسی شهزاده مصطفی کاوب خاکپای شاهانه یه

يوز سوردكده ديكر شهزاده نك ولي عهد اولمسندن طولايي رقابتي اولديغي صدر اعظم رستم پاشا غمز ايلديكندن اعدام اولندي .

— سلطان سليمان حضرتلري اثناي راهده وفات ايدن شهزاده (جهانكير) ك نعشني درسعادته كوندروب طوبخانه اوزرنده موهي اليهك نامنه برجامع شريف ياپلسني امر ايلدي .

١٥٥٢ م — ٩٦٠ هـ) — قتولك مذهبني حمايه ايتمك اوزره اسپانياده (جزويت) ناميله برطريق جديد احداث اولندي و بو طريقك اساس وظيفه سي بركوزل مرادك حصولي ايچون هر درلو چاره يه تشبثدن عبارت ايدوكي جهتله اوروپا ابتدا طريق مذكوري خوش كورديسه ده مؤخراً (جزويتلر) مصالح دولتيه و پولتيقيه يه دخي قارشمغه باشلادقلرندن منفور اولديلر . (صكره ينه ممدوح اولمشلر و جمعيتلرينه رواج ويرمشلردر .

١٥٥٢ م — ٩٦٠ هـ) — اعزه ٔ كرامدن استروجه لي (بالي) افندي حضرتلري صوفيه جوارنده (صالحنه) نام قريه ده وفات ايلدي .
(غايت معمور و مزين اولان تربه ٔ شريفه سي اليوم موجوددر .

١٥٥٣ م — ٩٦١ هـ) — سلطان سليمان

حضرتلری (روانه) واندن (قره باغه) قدر کتدیکی حالده قارشوسنه برعجم چیقمدیغندن اطراف ممالکی غارت وعماد یه خانی معرفتیله (مراغه) حوالیسنی تهدید ایلدی . وشاه طهماسبك التماسی اوزرینه (شهرزور) ولایتی دولت علیه یه چکمك شرطیله یاپیلان مصالحه نامه یی امضا ایتدکدنصکره درسعادته عودت بیوردی .

١٥٥٣ م - (٩٦١ ه) - هند و (یمن) سواحلنه مستولی اولان پورتقال سفینه لرینی دفع ایچون طرف دولت علیه دن اوتوز قطعه سفینه ایله تعیین بیوریلان (پیری) قپودان (سویش) دن بحر احمر طریقیله کیدوب (مسکت) قلعه سنی تخلیص و (برحت) جزیره سنی تخریب ایلدیسه ده اعدا سفینه لریله جارپشمقسزین درسعادته عودت ایلدیکندن اعدام اولندی . ویرینه کوندریلان (سیدی علی) قپودان سواحلمزی بوره ده درت سنه سیاحت واورالری پورتقالارك شرندن محافظه یه همت ایلدی .

١٥٥٣ م - (٩٦١ ه) - بن شهزاده مصطفایم دیه رك (طونه) دن خروج ایدن برحریف طوتیلوب اعدام اولندی . و برقاچ آی صکره صدراعظم احمد پاشا دخی قاری نفاقیله آخرته کوندرلدی .

١٥٥٤ م - (٩٦٢ ه) - جزایر والیسی صالح

پاشا اسپانیوللره بحراً غلبه ایتدی و (بجایا) شهری ید اسلامیانه کچدی .

۱۵۵٤م - ۹٦۲هـ) - روسیه لولر (اژدرهان) تاتارلرینك ممالکنی ضبط و حکومتلرینی محو ایتدکدن صکره التمش بیك عسکر ایله قریم اوزرینه دخی کلدیسه ده قریم خانی (دولتکرای)ك همتیله بوزده بشی انجق عودت ایده بیلدی .

۱۵۵٤م - ۹٦۲هـ) - قپودان (پیاله) پاشا سیجلیاده واقع (ریجه) و (چترول) قلعه لرینی تخریب و فرانسه اوله بو صورتله برمعاونت ایتدی .

۱۵۵۵م - ۹٦۳هـ) - فضلای عصردن شریف عبدالرحیم افندی حضرتلری درسعادتده وفات ایلدی .

۱۵۵۵م - ۹٦۳هـ) - هندستان ملکی ایکن مقدما ایشدن چکیلان (همایون) شاه بوکره قزوین ملکی (طهماسب)ك ویردیکی اون بیك آدم ایله (کابله) کلوب اوجه ضایع ایتدیکی ممالکی استرداده وافغانیلری طردوتدمیره موفق اولدیسه ده بقایی پنجهٔ اجلدن قورتاره مدی و یرینه اوغلی مشهور (جلال الدین اکبر) جلوس ایلدی .

۱۵۵۷ م - ۹٦٥ ﻫ) - سكزسنه‌دنبرو انشا اولنمقده اولان سلیمانیه جامع شریفی اکمال وکشاد اولندی واطرافنه درت مدرسه ودار الحدیث وعمارت وشفاخانه ومکتب وحمام یاپلدی .

۱۵۵۸ م - ۹٦٦ ﻫ) - محیی فن تشریح دوقتور (سا لیوس) وفات ایلدی .

۱۵۵۹ م - ۹٦۷ ﻫ) - پروتستانلق بوا ثناده فرانسه ممالکنه دخی سرایت ایتدی وقتولکلر پروتستانلغی قبول ایدنلری تحقیر واعدامه و بعض شهرلرده قتل عامه باشلادی .

۱۵۵۹ م - ۹٦۷ ﻫ) - هندستان ملکی (جلال الدین اکبر) وزیر اعظمی (بیرامخان) ی حرم همایونه حلول ایدن برقارینک غمز ونفاقیله طرد ایلدی و برقاچ دفعه افغانیلرله محاربه ایدوب کشمیری آلمق استدیسه ده (مالوه) یی استردادن بشقه برشیئه موفق اولهمدی .

۱۵۵۹ م - ۹٦۷ ﻫ) - سلطان سلیمان حضرتلرینک شهزاده سی (بایزید) برادری استرقاب و پدرینه انفعال وتوحش ایلدیکندن اون ایکیبک آدم ایله ایرانه قاچدی وشاه طهماسب مومی الیهی ابتدا ایک کوزل قبول ایتدیسه ده مؤخرا بابربوانان امرای عثمانیه‌نك

بعض فساداتی حس ایدلدیکنده شهزاده‌یی حبس وامرای مرقومه‌نك کافه‌سنی وعسکرك اکثریسنی اعدام ایلدی .

(ایکی سنه صکره درسعادتدن کوندریلان مباشرلر شاه (طهماسب) ایله ملاقات ایتدکدنصکره شهزاده‌ٔ مومی الیه دخی اولادیله برابر قزوینده اعدام اولنمشدر .

۱۵۵۹ م - ۹۶۷ هـ) - فاس پادشاهی (مولا شریف محمد) برادری و (جرید) والیسی احمد ایله سلفی مولا احمدی متعلقاتیله برابر مراکشده حبس اتمش ایدی بوکره مولا احمدك اوغلی (ابوحسون) (جزایر) والیسی صالح پاشایه التجا ایدرك انك معاونتیله شریف محمده خلف اولدیسه‌ده صالح پاشانك عودتنده شریف محمد بنه تختی اعاده ایتدکدن صکره قتل اولندی . ومراکش قائممقامی دخی محبوس اولان برادری احمدی اون نفر اولادیله برابر ذبح ایدوب خانمانی سوندیردی .

۱۵۵۹ م - ۹۶۷ هـ) - (په‌پی‌با) حکومتی اداره‌سنده اولان ممالك مقدما اوستریا خاندانندن آیریلوب اسپانیا خاندانندهما الکانه اولمشیدی بو دفعه پروتستانلق علیهنده بولنان قتولك پاپالرینك اذا وجفاسندن متولد اختلالات آره‌سنده (کیلیوم دورانژ) نامنده بر پرنس باشنه طوپلادیغی عسکر ایله اسپانیولاری تپه‌لیوب (ستاتودر)

حكومتنی تشکیل واهالیسی اسپانیا اسارتندن تخلیص ایلدی .

— اختلالات مذکوره اثناسنده یدی ایالتدن مرکب اولان (هولاندا) جمهوریتی دخی تشکل ایتدی .

١٥٦٠ م — ٩٦٨ هـ) — (سیجلیا) و(ناپولی) دونغماسنك (جربه) جزیره سنده اجتماع و(طرابلسه) هجوم ایده جکی قپودان پیاله پاشانك مسموعی اولدقده موجود معیتیله (جربه) یه کیدوب دکزك صویی قرمزی اولنجه یه قدر دوکوشدی واعدانك سکسان قطعه سفینه سندن قرقنی ضبط وماعداسنی غرق ایتدی ومشهور امیرال (اندریانك) اوغلیله ضابطان سائره کاملا اسارته دوشدی .

— قپودان پیاله پاشا مظفریت مذکوره دن صکره (جربه) جزیره سنی دخی آلوب ضبط اولنان قرق قطعه سفینه یی و برقاچ بیك الی باغلی اسیری درسعادته کتوردکده هرکس تماشایه چیقدی و بوغزا نزد شاهانه ده دخی قرین آفرین اولدیسه ده پاشای مومی الیه رجا والتماسنده اولدیغی رتبهٔ وزارته نائل اولهمدی .

١٥٦٠ م — ٩٦٨ هـ) — صدراعظم رستم پاشا وفات ایلدی .

(بوذاتك صدر اعظم اولمشی پك غریدر لفتده (رست) طرفلرینه نظر بیوریله ٠

١٥٦١م - ٩٦٩هـ) - طریقت علیهٔ بیرامیه‌دن خواجه حمزه افندی و منسوباتی حکم شرعیله اعدام اولندی ٠ (دیواوغلی یقوشنده جامعی حظیره سنده مدفوندر) ٠ حافظ و مثنوی شریف وکلستان شارحی سروری افندی دخی بوسنه وفات اتمشدر ٠

١٥٦٢م - ٩٧٠هـ) - شیخ العلامه مولانا (جلال الدین الدوانی) وفقهای عصردن (اشباه) صاحبی (ابن النجیم) حضراتی وفات ایلدی ٠

١٥٦٣م - ٩٧١هـ) - هندستان ملکی (جلال الدین اکبر) مجوسیلر یدنده اولان (کژهه) و (کشکه) ولایتلرینی حرباً ضبط و پای تختلری اولان (اکژه) شهرجسیمنی یغما ایلدی ٠ ومجوسیلرك حکمداری بولنان (رانی) خان کدرندن کندوسنی واولاد و عیالنی آتشده یاقدی ٠ -
(جلال الدین شهر مذکورك اطرافنه سکز سنه‌ده درت بیك عمله ایله برسور چکمشدر ٠

١٥٦٣م - ٩٧١هـ) - یمن والیسی محمود پاشا اونه دنبرو (حب) قلعه سنده ساکن اولان ودولت علیه‌یه انقیاد اوزره بولنان نورالدینی تأمینات اعطاسیله

كتور دوب ایکیوزاد میله برابر قتل ومالنی مصادره ایتدی وبو ذات امرای یمن سلاله سندن وفقهای امتدن برمحترم ذات اولدیغیجون وقعهٔ مذکوره اهالینك دولت علیه دن نفرتنی وبرچوق اختلالاتی موجب اولدی ٭

١٥٦٤ م ـ (٩٧٢ ﻫ) ـ قپودان پیاله پاشا وسردار مصطفی پاشا و (طرابلس) غرب والیسی طورغود پاشا متفقاً مالطه جزیره سنه کیدوب (سانته ماریه) قلعه سنی تحت محاصره یه آلدیلر لکن ضبطنه موفق اوله مدیلر ٭

١٥٦٦ م ـ (٩٧٤ ﻫ) ـ قپودان پیاله پاشا برقاچ سفینه ایله ساقز، اوغرادقده قوالیرلر پاشای مومی الیهی برمقدار هدیه ایله آلا رغه دن صاومق استه دیلر ایسه ده پاشانك تهورله (بکلر کاوب کورشمکه عار می ایدیورلر انشاء الله برمکمل دونما ایله کلوب جمله سنی اسیر ایده یم) دیو خبر کوندرمسی اوزرینه طبانه میوب اغرهدیه رله کالدکارنده جمله سنی کیده توقیف ایدوب ساقزك ممالك شاهانه دن اولدیغنی اعلان ایلدی ٭

١٥٦٦ م ـ (٩٧٤ ﻫ) ـ اوستریاد ولتی نقض عهد وممالك عثمانیه یه تجاوز ایلدیکنه بناء سلطان سلیمان حضرتلری قریم واردل عسکری دخی برابر اولدیغی حالده کیدوب سکتوار (زیژت) قلعه سنی

تحت محاصره یه آلدی واو اثناده خسته اولوب وفات ایلدیکندن صدر اعظم صوقوللی محمد پاشا قونیه ده اولان شهزاده سلطان سلیم ثانی حضرتلرینه خفیاً خبر کوندردی وکلنجه یه قدر مشار الیهك وفاتنی کتم ایدوب قلعه یی بغدالفتح (بلغراده) عودت ایلدی وسلطان سلیم ثانی حضرتلری دخی (بلغراده) کلوب رسم جلوس اجرا اولندی .

١٥٦٧ م - (٩٧٥ ه) - علمای بهودن (یوصف اناس) سلطان (سلیم) ثانی حضرتلرینه شهزاده لکی و برادریله رقابتی آوانده پك چوق معاونت ایتدیکیچون بوکره خزینهٔ خاصه دن سنوی اون درت بیك آلتون تخصیص وآق دکزده اون بر آطه نك والیلکی توجیه بیورلدی .

١٥٦٧ م - (٩٧٥ ه) - الیوم روسیه ممالکی داخلنده بولنان (وولغا) و (دون) نهرلرینك بربرینه الك یقین محلندن برجدول حفریله یکدیکرینه وصل واجراسی حالنده قره دکزدن بحر خزره برطریق بحری کشاد اولنه جغی (کفه) والیسی (قاسم) بك طرفندن دردولته عرض واشعار اولنمسی اوزرینه مأمورلر تعیین اولنه رق همان ایشه مباشرت اولندیسه ده تاتارلر بونك حصولی کندولرینه مضر واعتقاد وعمله یی افساد ایلدکلرندن اکمالی میسر اولهمدی .

(وولغا نهری روسیه ممالکنك جهت شرقیسندن جنوبه طوغری کله رك (بحر خزره) و (دون) نهری شمالدن

غرب جنوبی یه طوغری کله رك ازاق دکزینه منصب اولور. و بونلر (ازدرهان) سنجاغنك غرب شمالیسنده و (قوزاق) سنجاغی اراضیسنده بر برلرینه اون ساعت قدر تقرب ایدوب ینه تباعد ایلرلر.

١٥٦٨ م - ٩٧٦ هـ) - زیدیه امامـلرندن (مطهر بن شرف الدین یحیی) نك یمنده اولان ممالك عثمانیه یی ضبط و بکلربکی (مراد) پاشایی قتل ایلدیکی خبری درسعادته واصل اولدیغی کبی (سنان) پاشانك مصردن دیلدیکی قدر عسکر ومهمات آلوب یمن سرداری (عثمان) پاشا ایله برلشمسی امر اولندی.

- دونغـای همایون ایله (باب المندب) خارجنه کوندریلان (خیر الدین) قپودان (عدن) اوکنه واردی ومحافظی زیدیلردن (قاسم) بکه معاونت ضمننده کلمش اولان (پورتقال) قورصانلرینی حرباً دفع ایتدکدنصکره (عدن) قلعه سنی برمدت محاصره ایله ضبط ایلدی.

- (صنعا) و (خولان) و (کوکبان) و (تعز) قلعه‌لری فتح اولندی. واردوی همایونه براز ضعف کلدیکی جهتله دها ایلرو واریله میوب عقد مصالحه ایله حربه نهایت ویرلدی. (الی ٩٧٧ هـ)

١٥٦٩ م - ٩٧٧ هـ) - (فلنك) قطعه‌سی شمدی یه قدر (اوستریا) و (اسپانیا) حمایه‌سنده ایکن بو دفعه اسپانیادن آیریلوب استقلالنی اعلان ایلدی..

١٥٦٩ م - ٩٧٧ هـ) - سلطان العارفين شيخ (شعبان ولى) حضرتلرى وفات ايلدى .

١٥٧٠ م - ٩٧٨ هـ) - سردار (مصطفى) و (پياله) و (على) پاشالر يوز قطعه سفينه وعساكر كليه ايله (قبريس) ك فتحنه تعيين بيورلدى . و بونلر (طوزله) دن جزيره يه چيقوب (ماوسه) دن ماعداسنى الى بر كونده فتح ايلدى . وقيد اسره كرفتار اولان جنرال اثناى محاربه ده اسير دوشن مسلمانلرى قتل ايتديكيچون توابعيله اعدام اولندى .

- قبريسدن آلنان اشياى نفيسه ايله اسير ايديلان سكز يوز سراى خاتونى درسعادته كوندرلك اوزره برسفينه يه طولديرلدقدنصكره سفينه نك جبه خانه سى آتش الديغندن جمله سى برهوا اولدى و اطرافده اولان دونمه ى همايونه دخى سرايت ايلديكندن انلردخى قعر دريايه كتدى .

١٥٧٠ م - ٩٧٨ هـ) - بلاطه ده ظهور ايدن حريق كبيرده اوتوز التى بيك خانه ودكان وسائره محترق اولدى .

١٥٧٠ م - ٩٧٨ هـ) - حين استيلاده اسپانياده قالان مسلمانلر (اسپانيا) دولتنك بوائناده كى مشغوليتنى فرصت اتخاذ ايدرك براشوب واجلرندن (محمد) نامنده بريني كندولرينه رئيس تعيين ايدوب (غرناطه) شهريني آلديلر . واوزرلرينه كلان قرال عسكريني برقاچ

دعوه بوزدیلر . دولت علیه‌دن استمداد ایلدیلرسه ده دوننمای همایون قبریسده محترق اولدیغی جهتله بو کره دخی امداد ممکن اوله مدی .

١٥٧٠ م - ٩٧٨ هـ) - حفصیوندن تونس امیری سلطان (حمید) هرنه سببه مبنی ایسه اهالی‌یی کوجندیردیکنه بناء اهالی (جزایر) بکلربکیسی اولوج (قلیج علی پاشا) یه حاللرینی اشعار وکاور ایسه کاملا تسلیم اوله‌جقلرینی اخبار ایلدیلری اوزرینه میرمومی الیه معیتی دوننماسیله کیدوب تونسی دولت علیه نامنه ضبط ایلدی .

١٥٧١ م - ٩٧٩ هـ) - کچن سنه‌دنبرو تحت محاصره‌ده اولان (ماوسه) قلعه‌سی یورویش ایله ضبط اولندی لکن چوق اسلام شهید اولدی . حتی یورویش اثناسنده اعدا طرفندن آتش ایدیلان لغم اکثریسی ضابط اولمق اوزره اوچبیك اسلامی برهوا ایتدی . وقلعه الندقدنصکره درونده بولنان درتبیك قدر جنکجی عسکر سفینه‌لرله فرنکستانه کوندرلدی .

ماوسه قلعه‌سنك متانتی

٠١٢٠	قلعه خندقلرینك عرضی زراع
٠٠١٩	خندقلرك عمق زراع
٦٢٤٠	داخلی زراع
٠١٦٠	درونده بولنان طوپ عدد

....

١٥٧١ م - ٩٧٩ هـ) - هندستان ملکی

(جلال الدين اكبر) چوجقی اولدیغندن شیخ (معين الدين) حضرتلرینك قبرینی زیارت ایچون یایان اوله‌رق یكرمی كونده (اجمیر) ه كیدوب مظنهٔ كراماندن (شیخ سليم) ايله كورشدی . وانك دعاسی بركاتيله برشهزاده‌سی اولدی . بناء عليه شیخ موسی اليهك ساكن اولدیغی قصبه‌یی توسیع وسرایلر وجامع ومدرسه وحماملر انشا ایدرك اسمنی (فتح پور) قویدی وبرسنه صكره دخی (بنكاله) الكاسنی افغانلردن استرداد ایلدی .

ـ (جلال الدين اكبر) ك حضورنده قرنادن بری هند بهادرلرینی تناصره سنده ایچلرندن بعضیلرینك كندو كندولرینی اعدام ایلدكلرینی سویلدكده (جلال الدين) بن دخی كندو كندومی اولدیره بیلورم دیه‌رك قلنجینك قبضه‌سنی دیواره واوجنی قارننه طیادی . وهركیم امر وحركاتنه مخالفت ایدر ایسه اعدامله مجازات اتمك عادتی اولدیغندن كمسه منعه جسارت ایده میوب هله امرادن برهندلی قلنجی الندن الدی . (وجلال الدين) سن نیچون بنم حركاتمه مخالفت ایتدك دیه‌رك مرقومك اعدامنی امر ایلدیسه‌ده سائر امرا و وكلا متفقاً رجا اتمرلیله بیچاره یقایی قورتاردی .

١٥٧١ م ـ ٩٧٩ هـ) ـ اخلاق علائی صاحبی (ابن الحنائی) دیمكله مشهور (علی ابن امر الله) وفات ایلدی .

١٥٧١ م ـ ٩٧٩ هـ) ـ مجارستانده واقع

(ترانسیلوانیا) قطعه‌سی ویووده‌لغنه محلی زداکاندن (آتین باطور) تعیین وفرمان پادشاهی تسییر اولندی . ومرقوم بر سنه مقطوع بر ویرکو اعطاسنی تعهد ایلدی .

١٥٧١ م - ٩٧٩ هـ) - قورفو وکفالونیایی استیلا مأموریتیله کیدن دونغای همایون (پره وزه) آچقلرندن وندیك دونغاسیله بربیوك محاربه ایتدی ونهایت قپودان علی پاشا مغلوب وشهید ویوزطقسان پاره سفینه اسیر اولدی . واولوج (قلیج علی پاشا) بك برتقریب کمیسنی قورتاروب درسعادته کلدکده عهده سنه قپودان پاشالق توجیه بیورلدی .

١٥٧٢ م - ٩٨٠ هـ) - مسجد حرامك کارکیر اوله‌رق انشاسی تکمیل اولدی وعرفاتده اولان صویك مکهٔ مکرمه‌یه اجراسی قوهٔ قریبه‌یه کلدی . (اشبو صویك اجراسی اون التی سنه‌ده وجوده کلمشدر .

١٥٧٢ م - ٩٨٠ هـ) - فرانسه قرالی ایکنجی (فرانسوه) صبی اولدیغندن والده‌سی (قترین ده مدیس) وصی تعیین اولندی . وموصی الیها تعصبی جهتیله قتولك پاپاسلرینك سوزینه قاپیلوب پروتستانلری تحقیر واعدامه باشلادی . وبوسببله ظهور ایدن اختلال اثناسنده برکیجه‌ده التمش بیك پروتستانك قانینه کیردی .

١٥٧٢ م - ٩٨٠ هـ) - پورتقال قورصانلری فاس سواحلنی غارت قصدیله کلوب بر بیوك فورتنه یه طوتلدی وسفینه لری بربرینه چارپه رق قره یه دوشدیکندن ایچنده بولنان مهمات واشیا و بیك بشیوز عدد طوپ فاسلیلرك ید اغتنامنه کچدی .

١٥٧٣ م - ٩٨١ هـ) - طریقت محمدیه صاحبی برکوی محمد افندی حضرتلری برکیده وفات ایلدی .

١٥٧٣ م - ٩٨١ هـ) - حفصیوندن سلطان حمید بوندن اوچ سنه مقدم ید عثمانیانه کچن (تونس) و (خلق الواد) قلعه لرینی اسپانیا اولرك معاونتیله استرداد ایتدیسه ده (مسینا) و (قلاوزطه) سواحلنی غارتله مشغول اولان وزیر اعظم ایکیوز التمش سکز پاره سفینه ایله کیدوب قلاع مذکوره یی تکرار ضبط وهدم ایلدی . و بو اثناده ونديكلولرله دخی عقد مصالحه اولندی .

١٥٧٤ م - ٩٨٢ هـ) - سلطان سلیم ثانی حضرتلری سرای همایونده یاپیلان حمامی کزرکن دوشوب ایکی آی صکره وفات ایلدیکندن یرینه اوغلی سلطان (مراد) ثالث حضرتلری جلوس بیوردی .

١٥٧٤ م - ٩٨٢ هـ) - صاحب الفتاوی شیخ الاسلام (ابو السعود) افندی وفات ایلدی .

١٥٧٥ م - ٩٨٣ هـ) - فاس پادشاهی

(مولا محمد) لك عمیسی عبدالملك (تخت پنم حقم ایکن قرنداشمك اوغلی غصب ایتدی) دیه‌رك دولت عثمانیه‌دن استمداد ایلمسی اوزرینه طرف دولتدن مشترکاً اداره‌لری ایچون فرمان عالی کوندرلدیسه ده مولا محمد قولاق آصمدیغندن (جزایر) والیسی رمضان پاشا بکرمی بیك عسکر ایله تعیین واعزام اولندی . ومرقوم دخی کیدوب همان اهالی ایله متفقاً (عبدالملکی) اجلاس ایلدی . وبو جهتله فاس دخی نوعما حمایهٔ دولت علیه‌یه کیرمش اولدی .

۱۵۷۵ م — ۹۸۳ هـ) — ترانسیلوانیاو یوده‌لکی (آتین پاطور) سلطان مراد ثالث حضرتلرینك امریله لهستان قراللغنه تحویل مأموریت ایلدی .

۱۵۷۶ م — ۹۸۴ هـ) — اللی اوچ سنه سلطنت سورن شاه (طهماسب) صفوی بوکره وفات ایلدیکندن امرای ایرانیه ایکی طرف اولدی . وبرطاقی متوفای مومی الیه هنوز حال احتضارده ایکن حرمسرایده شهزاده حیدر میرزایه‌ودیکر برطاقی شهزاده شاه اسماعیله بیعت ایدوب اشبو ایکی طاقم امرا ووکلا بربرینه دوشدی ونهایت شاه اسماعیل طرفیلری غلبه ایدرك حیدر میرزایی وطرفدارلرینی اعدام ایلدیکندن سلطنت ایرانیه شاه اسماعیله قالدی .

— شاه اسماعیل صفوی کندوسنه مخالف اولان برچوق کمسه‌لری واون نفر برادرلرینی وعمزاده‌لرینی اعدام ایتدیردی . وبیوك قرنداشیله مدبر الملکك کوزلرینه

میل چکدیردی . لکن مذهب رافضی علیهنده اولدیغی وسب شیخین بدعت مکروهه سنی رفع افکارنده بولندیغی بردن بره اظهار ایلدیکی جهتله خیلی خصما پیدا ایتدی .

١٥٧٦ م - ٩٨٤ هـ) - فاس پادشاهی ایکن کچن سنه مغلوباً فرار ایدن مولا محمد پورتقال قرالنه التجا وبرچوق شیلر وعد ایلدیکنه بناء قرال سکسان بشبیك عسکر و یوزیکرمی سفینه ایله (سلا) لیمانه کلدی وفاس پادشاهی بولنان (عبد الملك) دخی یوز بیك عسکرله قارشولیوب ایکی ساعتده کافه سنی بوزدی وقرق بیك اسیر آلدی .

- اشبو معرکه ده اسپانیا قرالنك قزینی تزوج ایدوب زفافی عقیب مظفریته براقش اولان پورتقال قرالیله پادشاه سابق مولا محمد قتل اولندی . و پادشاه لاحق (عبد الملك) دخی مرك سرورە اوغرایوب مظفریتك ذوقنی چیقاره مدی یعنی بر کونده اوچ پادشاه آخرته کتدی .

١٥٧٦ م - ٩٨٤ هـ) - لالا مصطفی پاشا یوز بیك عسکرله کیدوب چلدرده عجملرله محاربه ایتدی وبشبیك اسیر کتوردی و (کورجستان) حاکمی کنج (منوجهر) والده سنك امریله و برادری (غور غور) ایله اردویه کلوب ایکیسیده مسلمان اولدی . و (تفلیس) و (شکی) و (ارش) و شماخی و (تیمور قپو) وتوابعی سهولتله ضبط اولندی . (الی ٩٨٦ هـ)

١٥٧٧ م - ٩٨٥ ﻫ) - شاه اسماعيل صفوى روافضى كندو سندن خشنود ايده مديكى وحسن اداره يه موفق اوله مديغى جهتله بركيجه معشوقى (حلوايى حسن بك) ايله يانوركن ايكيسى بردن اعدام ويرينه مقدما كوزلرينه ميل چكيلان شاه محمد جلب واجلاس اولندى ٠ ومتوفى شاه اسماعيلك طرفدارلرينه كورلك اولمق اوزره براعما آدم دخى وزير تعيين ايدلدى لكن حقيقتده ادارۀ دولت برلريله عهد وميثاق ايدن برقاچ اكابره قالدى ٠

١٥٧٨ م - ٩٨٦ ﻫ) - اردوى همايون درسعادته عودت ايتدكدنصكره عجملر شرو انده برقاچ قلعه استرداد ايتدى وشروان بكاربكيسى (اوزمرد) اوغلى عثمان پاشا بوزلمق راده سنده ايكن قريم خاننك برادرى عادل كراى قرق بيك تاتار ايله يتيشوب عجملرى بوزدى وسردارلريله برچوق امراسنى اخذ وقتل ايتدى لكن ايكنجى مظفريتدن صكره محمود ابادمحاربه سنده كندوسى دخى بوزيلوب اسير دوشدى ٠ (الى ٩٨٧ ﻫ)

- دولت عليه يه تابع ايكن سلطان سليمان زماننده ايرانه كچمش اولان كردستان مورخى مشهور شمس الدين بدليسينك اوغلى ونخجوان حاكمى (شرفخان) بوكره اولاد وعيا ايله كلوب عرض اطاعت ايلدكارينه بناء حكومت مذكوره ده ابقا اولنديلر ٠

١٥٧٩ م - ٩٨٧ ﻫ) - سرداراكرم

لالا مصطفى پاشا روانی اوروب نفوس مذکورینی قتل عام
ایتدی . و بحر خزر ده دونغا پاپدیروب قپودانلغی شروان
حاکمی تاتار عثمان پاشایه ویردی وقریم خانی محمد
کرای دخی بوارالق کلیتلو تاتار ایله کلوب شرواندن عثمان
پاشا اردوسنه الحاق ایلدی . واشبو ایکی جسیم اردونك
براً وبحراً هجومیله (مازندران) و(باکو) و(شماخی)
قلعه لری النلدی . و (کر) نهرندن اوته قزیل اغاجه قدر
ممالکك کافه سی یغما اولندی .

۱۵۷۹ م - ۹۸۷ هـ) - تقی الدین افندی
غلطه ده بر رصدخانه انشا ایتدی و شیخ الاسلام قاضی
زاده احمد شمس الدین افندی وفات ایلدی . (قول دیکر
۹۸۸ هـ)

۱۵۸۰ م - ۹۸۸ هـ) - ایران شاهی محمد
صفوینك زوجه سی امور دولته زیاده جه قارشدیغندن
بر طاقم زوربالر مرقومه یی بکجن سنه اسیر دوشن عادل
کرای ایله براشمیور ایمش دیه رك اتهام وسرایك حرم
دائره سنه اقتحام ایلدیلرو بیچاره جان هولیله زوجنه دخالت
ایدوب قوشاغنه یاپشدیسه ده بقاسنی قورتارمدی وعادل
کرای دخی ارقه سی صره کوندرلدی .

۱۵۸۰ م - ۹۸۸ هـ) - تفلیسك دولت
علیه یه انتقالندن اول اورانك خانی بولنان (سیمون)
خان بو کره اردوی همایونه کلوب دولت علیه تفلیسی
اعاده ایدرایسه مستحفظین مواجبندن بشقه سنوی یوز

بيك دينار ويره جكنی تعهد ولاجـل الثأ مين اوغلنی رهن
براغه جغنی افاده ايلديكنـدن كيفيت باب عالی يه يازيلوب
موافقت جوابی آلنمسيله ايجابی اجرا اولندی .

١٥٨١ م - ٩٨٩ ﻫ) - مشايخ ذوی الا
حترامدن (محمد افتاده) افندی حضرتلری (بروسه) ده
وفات ايلدی . وشهزاده محمدك قرق بش كون دوام ايدن
ختان جمعيتنه بدأ اولندی .

١٥٨٣ م - ٩٩١ ﻫ) - ايرانيلر ينه تجاوزاته
باشـلاد يغندن كرجستـان سرداری فرهـاد پاشاقوهٔ
موجوده سيله روانه واروب عملكتی خالی بولديغندن خانك
بغچه سی اطرافنه قرق بش كونده سكز قله لی وسكز يوز
يكرمی بش بدنلی برسـور وانك خارجنه قرق اوچ قله لی
وبيك يديوز يكرمی التی بدنلی ديكر برسـور چكديروب
درونلرينه اللی اوچ طوب قودی وتفليس وقلاع سائره يی
دخی تحكيم ايلدی .

- شروانده تجمع ايدن اردوی همايون تيموز قپويه
واصل اولدقده طاغستانليلر اوركوب عجم طرفنه ميل
ايتدكلريچون شاه محمدك جرأتی آرتوب كنجه اردوسـنه
اللی بيك عسكر دهـا كوندردی وبونلر (باش دپه) نام
موقعده عثمـان پاشا اردوسيله درت كون محاربه ايتدی لكن
اللرينه انهزامدن بشقه برشیٔ كچمدی .

١٥٨٣ م - ٩٩١ ﻫ) - قريم خانی محمـدكرای

ایران سفرینه کیتمکدن امتناع ایلدیکی جهتله حقنده فرمان قضا صادر اولدی و کیدوب اجرا ایلمسی شرواندن درسعادته کلك اوزره اولان سردار اکرم عثمان پاشایه حواله اولندی . و پاشای مومی الیه دخی بیك کشی ایله کفهیه ایثوب محمد کرایك باشنده بوزبیکدن متجاوز تاتار بولندیغی حالده خارج شهره اوتاغنی قوردی و بتون علمایی طوپلایوب محمد کرایك پادشاهه عاصی اولدیغنی و بومقوله‌لر حقنده شرع شریفك ایجابنی اکلاتدقده جمله سی محمد کرایی براغوب درسعادتدن کلان برادری (اسلام کرای)ه بیعت ایلدی و محمد کرای فرار ایکن اوروقپوسنده طوتیلوب کندو بابی کریشیله اختناق اولندی .

(الی ۹۹۲ ه)

— سردار اکرم عثمان پاشا درسعادته کلدکده سلطان مراد ثالث حضرتلری بابی کوشکنه چاغیروب ایران فتوحاتنی و (فریم) وقعه‌سنی برر برر سؤال ایتدی . و پاشا هر محاربه ده قوللاندیغی مانوره و تدابیری سویلدکجه ذات شاهانه کمال محظوظیتندن باشنده کی مرصع (اوتاغه) یی و بلنده کی مجوهرلی خنجری چیقاروب کندو الیله پاشایه طاقدی وفوق العاده خلعتلر البا س ورخت و بسط ملوکانه ایله مزین اسبه ارکاب وآلای والا ایله قوناغنه کوندردی واوچنجی کونی صدراعظم ایتدی .

۱۵۸۳ م — ۹۹۱ ه) — صاحب المنشئات توقیعی (فریدون) بکك وفات ایلدی .

١٥٨٤ م – ٩٨٣ هـ) – صدر اعظم عثمان پاشا تكرار كيدوب ارضرومی و بعده سنان پاشا ایله برابر تبریزی ضبط وشاه محمدك اوغلی (حمزه میرزا) یی فراره مجبور ایلدی . لكن شاه محمد بیوك اردو ایله كلوب تبریزی ینه تحت محاصره یه آلدی .

– شاه محمد اوغلی (حمزه میرزا) ایله تبریزده حربله مشغول ایكن (كاشان) و (تركمان) و (همدان) خان وامراسی عصیان واذربایجان حاكمنك قتلنه سبب اولان اكابر دولتك اعدامنی ادعا ایلدیلر وشاه محمد عصاة مرقومه نك ادعالرینی اجرا ایتمدیكندن جمله سی (قزوین) ه كیدوب اوچ یاشنده شهزاده طهماسبی تخته چیقاردیلر و شاه محمد دخی ارقه لری صره (قزوینه) واروب جمله سنی تارمار ایلدی .

– شاه محمد تبریزده اولان عثمانلی اردوسنی ایكنجی دفعه اوله رق تارمار ایتدی ومحمد ومراد پاشالر بوزغونده چقاركن بر چقوره دوشدی و پك چوق وزرا واعیان مقتول واسیر اولدی . وسردار اكرم عثمان پاشا وقوعات مذكوره یی ایشتدیكی آنده كدرندن وفات ایلدی . واردوی همایون درسعادته كاور ایكن یوللرده عجملردن پك چوق اذا وجفا كوردیسه ده بر موقعده فوق المأمول برمظفریتجكده قزاندی .
مراد پاشایه قیوجی دیدكاری چقوره دوشدیكندندر .

١٥٨٦ م – ٩٩٥ هـ) – ایران ممالكنده

بولنان ولاة وامرانك اكثریسی استقلال داعیه‌سنه دوشوب
هرطرف طوائف ملوك هیئتنه کیردی و (خراسان) والیسی
(مرشدقولی) خان (علیقولی) خان ایله محاربه ایدوب
یانده بولنان شهزاده (عباس میرزا) یی مشهدده تخته
اجلاس ایتدیسه ده اوزبك خانك مشهدی تسخیر ایلمسی
اوزرینه اورالرده طوره میوب (عباس میرزا) ایله برابر
عراق طرفنه صاوشدی . و برارالق فرصت بولوب
(عباس میرزا) یی قزوینده تکرار تخته اجلاس ایلدی .

ـ شاه عباس بونجه ایولکنی کوردیکی (مرشدقولی)
خانی کندو اعتقادنجه منتی التندن قورتلمق ایچون یتاغنده
اعدام ایتدیردی .

١٥٨٧ م ـ ٩٩٦ هـ) ـ ژاپونیالولر چین
حمایه‌سنده اولان (قوره) نك اکثر بلادینی تخریب ایتدی
لکن چین طرفندن کوندریلان عساکر معاونه (قوره‌یه)
واردیغی کبی ژاپونیالولرك جمله‌سی صاوشدی . ومؤخراً
چین خاقانی ژاپونیالولره حکومت عنوانی ویره‌رك شرندن
قورتلدی .

١٥٨٧ م ـ ٩٩٦ هـ) ـ ایران شاهی عباس
خان اوزبکلرله محاربه‌یه باشلادیغندن دولت علیه ایله
اولان غوائل حربیه‌یی بتورمك استدی واون ایکی سنجاق
دولت علیه‌ده قالمق و برادرزاده‌سی (حیدر میرزا) یی
رهن ویرمك اوزره عقد مصالحه‌یه موافقت ایلدی .

١٥٨٧ م - ٩٩٦ ﻫ) - وندیك صرافلرندن ایكی معتبر ذات معاملاتنی برلشدیروب بانقه‌یی تشكیل ایلدی .
(اشبو بانقه امانت بانقه‌سی نوعندن ایدی .

١٥٨٨ م - ٩٩٧ ﻫ) - یكیچریلر سكه‌نك بوزغونلغندن مواجبلرینه كسرطاری اولدیغنی دیوانده بیان وشیخ الاسلام ایله صدر اعظم (سیاوش) پاشایی تهدیده قیام ایلدیلر ومومی الیهما دخی قباحتی ندیم شهریاری وصربخانه امینی (محمد) پاشایه آتدقلرندن یكیچریلر طوغری سرای همایونه كیدوب (محمد) پاشایی برچوق قیل‌قالدن صكره اخذودفتردار (محمد) افندی ایله برابر قتل ایلدیلر .

١٥٩٠ م - ٩٩٩ ﻫ) - شاه عباس اصلاحات داخلیه ایله مشغول ایكن ماوراءالنهر حكمداری (عبدالله) اوزبكی ایكنجی دفعه اوله‌رق خراسانه كلوب اوچ ماه ظرفنده (نیشابور) و (سبزوار) و (سیستان) ولایتلرینی آلدی و برمدت هراتده اوتوروب (بلخه) عودت ایتدی و (حیدر) میرزایی درسعادته كتورن مأمور قزوینه عودت ایتدكده قتل اولندی .

١٥٩٠ م - ٩٩٩ ﻫ) - سقاریه نهرندن صبانجه كوله قدر ٩٦٠٠ ومذكور كولدن ساحل بحره دكین ٢٠٠٠٠ زراع محلات حفر یله صولرك دكزه اجراسنده دولتجه منافع مطالعه اولندیغندن مأمورلر

کوندریلوب ایشه مباشرت اولندیسه ده بعض غرضکارلر انکارشاهانه یی تغییر ایلدیکندن یاری یرده ترك اولندی .

١٥٩٠ م - (٩٩٩ ه) - بوسنه والیسی حسن پاشانك (بهکه) و (خرواتوبچه) قلعه‌لرینی ضبط اتمسی دولت علیه ایله اوستریا بیننده منعقد اولان معاهده‌نك فسخنه سبب اولدی .

١٥٩١ م - (١٠٠٠ ه) - روضة الاحباب صاحبی جلال الدین (عطاء الله) وکلستان شارحی سودی و (وان قولی) مترجمی (محمد الوانی) افندیلر وفات ایلدی .

١٥٩٢ م - (١٠٠١ ه) - بوسنه والیسی (حسن) پاشا درسعادتدن کوندریله جك امداده مغرورا (سیسق) قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه آلدیسه ده امداده کلان (حسین) پاشا یولده عزل اولنوب یانده‌کی عسکر طاغلدیغندن اوستریالولر (حسن) پاشایی بوزدی واون بیك قدر عساکر عثمانیه‌دن انجق برقاچ یوزی قورتیلوب قصوری (حسن) پاشا ایله برابر شهید اولندی .

١٥٩٢ م - (١٠٠١ ه) - درسعادتدن سرعتله کیدن صدر اعظم جغاله زاده (سنان) پاشا (سیسق) قلعه‌سنی آلدی لکن اوستریالولر دخی مجارلره

متفقاً بلغراد اردوسنی صیقشدیروب یدلرینه کچن اون بر قلعه اهالیسنی قتل عام ایتدی وقلاع مذکورهنك حین استیلاسنده فرار ایدن امرای عثمانیه سردار پاشانك امریله قتل اولندی .

ـ اوستریالولر (سپوسقه) قلعه‌سنی محاصره ایتدی واهالیٔ اسلامیه ابتدا اولاد وعیاللرینی کندولریله کسوب صکره مدافعه‌یه باشلادی وموفق اولدی . و) استرغون) و (خطوان) اهالیسی دخی فوق‌الغایه ثباتله قلعه‌لرینی محافظه ایتدی . واوستریالولرك بوصارقندیلقلرده پك چوق تلفاتی وقوعبولدی .

ـ درسعادتدن وقریدن امداده یتیشان عساکر اسلامیه طونه ساحلنده واقع یاذق (کلوار) قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه آلدی . واوستریالولرك بربیوك اردوسیله محاربه ایدوب فوق‌الغایه مظفریت قزاندی .
(بومحاربه‌ده قتل واسیر اولان اسلامك عددی قرق بیك تخمین اولنمش و (قلیك) شهری اهالیسی رعیتی قبول اتمشدر . (الی ١٠٠٣)

١٥٩٣ م ـ **١٠٠٢** ﻫ) ـ فرانسه قرالی (هانری) پروتستانلری صحابت ایتدیکیچون قتولکلری کوجندیروب فراره مجبور اولدی وبراز صکره پروتستانلغی قبول ایدن بایرا حکمدار یله بالاتفاق کلوب پارس شهرینی تحت محاصره‌یه آلدیسه‌ده برفدایی قتولکك سؤ قصدیله وفات ایلدیکندن دعوا ارته‌ده قالدی .

ویرینه دردنجی (هانری) تعیین اولنمغله قرالیت (اورلیان) خاندانندن بوربون) خاندانه انتقال ایلدی .

۱۵۹۳ م – ۱۰۰۲ هـ) – فرانسه قرال جدیدی دردنجی (هانری) پروتستان اولدیغندن قتولکلر درت سنه پارسده صوقدی وصکره قتولکلکی بالقبول ایجر وکیروب بش سنه صکره پروتستانلغی اعلان ومخالفت ایدن قتولکلرك جکرلرینی سوزان ایلدی .

۱۵۹۴ م – ۱۰۰۳ هـ) – صدراعظم (سنان) پاشانك سوء تدبیری ومعاملات شدیدهسی اثری اولق اوزره مملکتین و(اردل) و یودهلری عصیان ایتدی وافلاق و یودهسی افلاقده اولان داینلردن بیك متمول مسلمانی بغتة اعدام و یرکوی اهالیسنی قتل عام ایلدی و (بغدان) و یودهسی دخی امداده کیدن (مصطفی) پاشایی ومعیتی عسکرینی باصوب برچوق خساره اوغراتدی .

۱۵۹۴ م – ۱۰۰۳ هـ) – سلطان (مراد) ثالث حضرتلری استراحتنی التزام ایدرك یکرمی سنهدن متجاوز مدت سلطنت سوردکدن صکره وفات ایدوب یرینه اوغلی سلطان (محمد ثالث) حضرتلری جلوس ایلدی وعقیب جلوسده اون طقوز شهزادهیی بردن آخرته کوندردی .

١٥٩٤ م – ١٠٠٣ هـ) – افلاقلولر (بندر) و (آق كرمان) قلعه‌لرینی محاصره ایتدیسه‌ده ضبطنه موفق اوله‌مدی و (ابرائیل) اهالیسی اون‌التی کون محاصره‌دن صکره جانلرینه طوقونلمامق شرطیله قلعه‌یی تسلیم ایتدی . لکن کیدرلر ایکن برچوغی قتل اولنوب قصوری مجار امراسی واسطه‌سیله قورتارلدی . وافلاقلولر دخی (ز وسجق) و (زشتوی) یی غارت ایلدی .

١٥٩٤ م – ١٠٠٣ هـ) – صدر سابق (سنان) پاشایه طرفدار اولان وكلا صدر لاحق (فرهاد) پاشایی ذات شاهانه‌یه غمز ایده‌ایده عزل وقتلی اراده‌سنی استحصال ایلدی و بیچاره (فرهاد) پاشا اردوده اعدام اولنه‌جغنی و (سنان) پاشانك صدراعظم اولدیغنی طویدیغی کبی فراراً درسعادته کلوب اختفا ایلدیکی محلدن والده سلطانه حالنی بیان وذی‌قیمت اشیاسنی تقدیم واسترحام ایلدیسه‌ده بونلر ومقدما عجم سفرلرنده ایتدیکی غیرت وهمتلر حیاتنی محافظه ایده‌مدی .

– صدراعظم (سنان) پاشا افلاقه کیدوب (بكرش) قصبه‌سنی استرداد ایتدیسه‌ده اردن چوق کچمکسزین افلاقلولر یتیشوب عساکر عثمانیه‌یی یکویه واندن بر وطرفه قدر سوردی . و (سنان) پاشانك حین رجعتده کوپری باشنده خس آلمغه قالقشمسی عساکر عثمانیه‌یه اوچ کون غیب ایتدیردیکندن پك چوق خسار وقوعبولدی .

١٥٩٥ م – ١٠٠٤ هـ) – صدر اعظمك اوغلی و مجارستان قوللی سرعسكری (محمد) پاشا استرغون جوارنده عناد و جبانتی اثری اوله‌رق بر بیوك هزیمته دوچار اولدی . واسترغون قلعه‌سی الدن چیقوب یكرمی اوتوز بیك قدر قهرمان ونسوان وصبیان اياقلر التلرنده قالدی .

١٥٩٥ م – ١٠٠٤ هـ) – طریقت علیهٔ بیرامیه‌دن سیواسی امیر (عثمان) افندی حضرتلری وفات ایلدی .

١٥٩٦ م – ١٠٠٥ هـ) – سلطان (محمد) ثالث حضرتلری اردوی همایون ایله (بلغراده) كیدوب اورادن دخی برازالرو وارد قده اوستریالولرك (خطوان) جوارنده عساكر عثمانیه‌یی بوزدیغنی واهالی‌یه ابتدا امان ویروب صكره جمله‌سنی قلیجدن كچوردیكنی خبر الدیغی اوزرینه بروده فتح اولنان (اكره) قلعه‌سی اهالیسنك كافه‌سنی اعدام ایتدیردی .

– اوستریالولرك اوچیوز بیك عسكر ایله كلكده اولدیغی خبر النه‌دی . ولدی المشاوره سلطان (محمد) ثالث حضرتلریله برابر مقابله ومحاربه طرفنده بولنانلر قحط وبوزغونلقدن ناشی عودت مناسبدر دینلره غلبه ایلدیكندن محاربه تحقق ایتدی . واسلام ایكی كون ظرفنده برقاچ محاربه قزاندیسه ده هجوم عمومیده غیب ایلدی .

– اوستریالولر اسلامك فوق المأمول بوزغونلغی

کوردیکی کبی ایلرو ایوب چادرلری یغمایه باشلادی · وسلطان (محمد) ثالث حضرتلری اوزرلرنده خرقهٔ سعادت ودیزلرنده (قصیب) نام سیف نبوی بولندیغی حالده بکا وتضرع ایتمکده وشیخ الاسلام خواجه سعدالدین افندی وسائر مقربین تسلی ویرمکده ایکن اوستریا عسکری اوطاغ همایونک اوکنه قدر کلدیسه ده آت اوغلانی واشجی وسایس مقوله‌لری کیرویه پوسکورتدی · وبو اثناده ظهور ایدن (دشمن بوزولدی) اوازه‌سی فرار ایدن عساکر اسلامیه‌یه واصل اولدیغی کبی جمله‌سی دونوب اعدایه قلیج قویدی وبومعرکه‌ده یوزاللی بیك قدر دشمن قیریلوب قصوری فرار ایتدی · (٥ ربیع الاول وقت غروب)

١٥٩٦ م - ١٠٠٥ هـ) - قریم خانی (فتح کرای) ایله برادری (غازی کرای) خلف سلف اولدقلری ایچون بینلرینه کیرن برودت تاتارلری ایکی فرقه‌یه بولدی · وعاقبت محلی انتخابیله (غازی کرای) خان تعیین اولندقده قرنداشی مرقومی وچوجقلرینی اعدام ایدوب مملکتی تفرقه‌دن قورتاردی ·

١٥٩٨ م - ١٠٠٧ هـ) - (تاتا) قلعه‌سنده بولنان مجار مستحفظلری اوستریالولر ایله محارب اولدقلری حالده برسنه‌لك معاشلرینی آلمدقلرندن (اکر معاشلریمز تماماً ویریلور ایسه قلعه‌یی اسلامه تسلیم ایدرز) دیه‌رك سردار (محمد) پاشایه خبر کوندردیلر ایسه ده سردارك یاننده مستوفی عسکر اولمدیغندن موافقت ایتمدی ·

- یکیچریلرمشنابه کاورکن (بدونده) ذخیره‌سزلکدن
صیقیلوب سردارك ودفتردار اتمکجی زاده‌نك چادرلرینی
باشلرینه ییقدیلر وکیلارلرینی ومالارینی یغما ایتدیلر .

- طونه سواحلی قوماندانی (محمد) پاشانك نیکبولیده
احتیاطسزارام ایتدیکنی افلاق ویوده‌سی میخال خبر آلوب
یکرمی بیك عسکرله باصدی واوچبیك قدر اسلامی تلف
ایدوب پاشا ایله قصورینی قاچیردی .

١٥٩٩ م - ١٠٠٨ هـ) - (کرا) نامنده
بریهودی قاریسنك والده سلطانه تقرب وامور دولته
مداخله ایتدیکنی یکیچریلرباب عالیده ادعا ومرقومه ایله
اوغلنی سرایدن کتوردوب اخرته اسرا ایلدیلر .

١٥٩٩ م - ١٠٠٨ هـ) - تذکرة الداود
صاحبی شیخ (داود) افندی وشعرای بنامدن مشهور
(باقی) افندی وفات ایلدی .

١٥٩٩ م - ١٠٠٨ هـ) - اورفه‌ده عصیان
ایدن (قره یازیجی) نك ازاله‌سنه مأمور اولان (حسین)
پاشانك ظلم وتعدیسی اهالینی شکایته مجبور ایتدیکندن
(حسین) پاشانك دخی ازاله‌سی برینه حواله اولندی .
و (حسین) پاشا کیفیتی خبر الدیغی کبی (قره یازیجی‌یه)
التجا ایلدیسه‌ده (قره یازیجی) درعلیه‌دن آلدیغی

تأمينات اوزرينه مرقومي باغليوب دوات مأمورلرينه تسليم ايلديكندن نائل مكافات اولدي، وچورم سنجاغني قزاندي ٠

– مرقوم (قره يازيجي) ايچ ايلده ظهور ايدن (سؤ حتوات) اشقياسني دفع وتنكيله مأمور اولدي ٠

١٥٩٩ م – ١٠٠٨ هـ) – جامع الرياستين خواجه (محمد سعد الدين) افندي حضرتلري وفات ايلدي ٠

١٦٠٠ م – ١٠٠٩ هـ) – سردار اكرم (قانژه) قلعه سني محاصره ايدركن درونده بولنان اسراي اسلاميه جبه خانه يه آتش ويرديكندن قلعه نك برقله سي برچوق آدمله هوايه اوچدي وخارجده بولنان عساكر اسلاميه اوستريالولرك بيوك اردولرينه غلبه ايدوب قلعه يي آلدي ٠

– برقاچ كره منهزم اولان افلاق ويودهسي بو كره دخي دوچار انهزام اولهرق فرار ايلديكندن افلاق ولايتي يكيدن ضبط وممالك محروسه ده شهرآيين اجرا اولندي ٠

١٦٠١ م – ١٠١٠ هـ) – علم هيئتده مذهب مخصوص صاحبي اولان دانيمارقه لي مشهور (تيهو براهه)

ایله حکمای مشهوره‌دن (ریبی باروح اسپینوسه)
وفات ایلدی .

۱۶۰۱ م - ۱۰۱۰ هـ) - اوستریالولر (قانژه)
قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه آلدی و محافظی تریاقی (حسن)
پاشا امداددن مأیوس اولدیغی حالده سکسان بیکدن متجاوز
دشمنی انواع لطائف الحلیل ایله یتمش بش کون آووتدی
واوستریالولرك (چه) و (له) دن کلان عساکر معاونه‌سی
بینلرنده واقع یراختلاف اوزرینه طوب وجبه خانه‌لرینی
براغوب فرار ایلدکاری صره‌ده اسلام تعقیبه باشلادیغندن
بتون اردولرینه بر پریشانلق کیردی واثنای تعقیبده یوز
بیکدن متجاوز اعدا قتل واغراق اولندی .

۱۶۰۲ م - ۱۰۱۱ هـ) - درسعادتده بولنان
سپاه و ینکیچری طائفه‌سی شیخ الاسلام ایله قاضیعسکر
افندی یی عزل ایتدیردکدنصکره ذات شاهانه ایله ملاقات
رجا ایتدکارینه بناء سلطان (محمد) ثالث حضرتلری ناچار
سریر سلطنته اوتوروب سپاه و ینکیچری رؤساسنی قبول
ایلدی . وانلرك رجا واصرارلرینه مبنی برقاچ ذات امور
دولته مداخله تهمتیله اتهام واعدام اولندی .

- سلطان (محمد) ثالث حضرتلری بیوك شهزاده‌سی
(محمود) افندی یی مخنوقاً اعدام ایتدیردی .

۱۶۰۲ م - ۱۰۱۱ هـ) - صدر اعظم یمشجی

(حسن) پاشا سپاه ویکیچری طاقه‌لك درسعادتده ایتدکارینی وکندو علیهنده بولند قلرینی بلغرادده ایشتدیکی کبی تبدیلا کلوب یکیچری اوجاغنه دخالتدن صکره فتنه‌یی تسکینه ویکیچریلری سپاهیلر اوزرینه تسلیطه وادبسزلری اصلاحه موفق اولدی لکن بوفساده سبب اولان قائمقام (محمد) پاشانك اختفا ایلدیکی محلی تحقیق ایده مدی ٠

۱۶۰۳ م ـ ۱۰۱۲ ﻫ) ـ اوستریالولرك پشته‌یه کلان بیوك اردوسندن برفرقه‌سی (چپل) اطه‌سنه کچدیکی جهتله یکیچریلر ضابطلرینك امرینی دکلمه‌یه‌رك وکوپرینك اکمالنی وقصور عسکرك ورودینی بکله‌میه‌رك اطه‌یه کچوب محاربه‌یه باشلادی ٠ وبرودن امداد کوندریله‌مدیکیچون جمله‌سی دوکوشه دوکوشه رتبهٔ شهادتی بولدی ومؤخرا اوستریالولرك مغروانه بر وطرفه کچوردکاری اون بیك عسکر دخی اسلام قلیجیله محو اولدی ٠

ـ صدر اعظم یمشجی (حسن) پاشا حافظ احمد پاشانك وزارت ثانیه رتبه‌سیله بکام اولدیغنه حسد وحضور شاهانه‌ده غرضکارانه کلماته جرأت ایلدیکیچون عزل وحبس اولندی ٠ ومؤخرا دها برچوق مساویسی خبر ویرلدیکنه بناء سودلیجه بغچه‌سنده وحضورشاهانه‌ده قتل ایلدی ٠

۱۶۰۳ م ـ ۱۰۱۲ ﻫ) ـ تبریزده بولنان

عثمانلی عسکری اهالی یی دلکیر ایتدیکیچون هرکس شاه عباسه بیعت اتمکه باشلادی وشاه مومی الیه بونی فرصت اتخاذ ایدرك اوتوز بیك کورجی عسکریله کاوب تبریزی ومؤخراً (روان) قلعه سنی آلدی وتبریز مستحفظلرینه ابتدا امان ویروب صکره اولاد وعیاللرینی اخذ وبرچوغنی قتل ایلدی ۰

١٦٠٣ م - ١٠١٢ هـ) - سلطان (محمد) ثالث حضرتلری وفات ایدوب یرینه شهزاده سلطان (احمد) حضرتلری اون درت یاشنده جلوس ایلدی وبرآی صکره ختانی اجرا اولندی ۰

١٦٠٣ م - ١٠١٢ هـ) - انکلتره قرالیچه سی (الیزابت) سوکیلیسی و برك آلقه سی اولان برکوزل قزی اعدام ایتدیردیکنده نادم اولهرق کمال تأثرندن وفات ایلدی ۰ ومرقومه مدت عمرنده قوجه یه وارمامش واولادی اولمامش اولدیغندن تخت قرالی یه (ژاق) نامنده براسقوچیالی انتخاب وتعیین اولندی ۰ و بوجهتله قرالیت (ستوارد) خاندانه کچدی ۰

(بوذات دائما خروس دوکوشدرمکله وسفره ده اوزون اوزادی اوتوروب یمك یمکله واسرافله مشهوردر ۰

١٦٠٤ م - ١٠١٣ هـ) - عجملر (نخجوان) و (روان) ولایتلرینی الدقدنصکره بوطرفلره طوغری توجه ایلدی ۰ و (روان) والیسی شریف (محمد) پاشا

شاه عباسه تابع اولدی . ودرسعادتدن ارسال اولنان اردو بيهوده قارصده اوتوروب برمدت صكره قحطدن طاغلديغيچون عجملر وانه قدر كلدی . وقلعه‌يی محاصره ايتدی .

١٦٠٥ م – ١٠١٤ هـ) – اوستريا حمايه‌سنده اولان (ترانسيلوانيا) ويوده سی (آتين بوجقای) برطاقم مجار بكلريله دولت عليه حمايه‌سنی قبول ايتدی . وطرف دولت عليه‌دن كوندريلان عساكر معاونه ايله برابر اوستريا ممالكنه هجوم ايدوب (دارات) و (توقای) و (قاشه) و (ايوار) قلعه‌لرينی آلدی . ومؤخراً اردوی همايونه كلوب خلعت كيدی ومرقومك اخطاريله ترياقی (حسن) پاشا (پولاطه) و (پسپرم) قلعه‌لرينی ضبط ايلدی .

١٦٠٥ م – ١٠١٤ هـ) – كوسه (سفر) پاشا (سلماس) جوارنده عجملری ايكی دفعه بوزدی وعودتده تصادف ايتديكی بيوك عجم اردوسيله وقوعبولان محاربه‌ده بوزيلوب برچوق امرا ايله اسير دوشدی . وحضور شاهيده تكليف اولنان مذهب شيعی‌يی قبول ايتديكيچون قتل اولندی .

– حلب واليسی (جانبولاد) زاده (حسن) پاشا ايران سفرينه براز كيجه كلديكيچون سرداراك امريله قتل اولندی .

١٦٠٥ م – ١٠١٤ هـ) – بتون هندستان

پادشاهی (جلال الدین اکبر) اللی برسنه سلطنت سوردکدن صکره (اکره) شهرنده وفات ایدوب یرینه ولی عهدی (نورالدین جهانکیر) جلوس ایلدی . وشیخ (فضل الله) نامنده برزندیقك دلالت واغفالیله کاه مجوسیلکی قبول وکاه کواکب پرستلکی اختیار ایدوب هیچ برینده طورمدیغندن مسخرهٔ عالم اولدی . بارالق کندوسنی حیوان اتی یمکدن وحیوان بوغازلمقدن دخی منع اتمش ایدی .

١٦٠٥ م - ١٠١٤ ه) - فحولیندن مولانا (علی القاری) حضرتلری وفات ایلدی .

١٦٠٦ م - ١٠١٥ ه) - قپودانلقدن صدارته کلان طمعکار (درویش) پاشا سلفنه ایتدیکی غدرك مجازاتی اولمق اوزره حضور شاهانه‌ده قتل اولنوب یرینه قیوجی (مراد) پاشا تعیین اولندی .

١٦٠٦ م - ١٠١٥ ه) - ازمیر جوارنده‌نیف قصبه‌سنده رفع لوای شقاوت ایدن (قلندر اوغلی) اوزرینه کیدن برقاچ وزیری بوزوب (مغنیسایی) اله کچوردی .

١٦٠٦ م - ١٠١٥ ه) - اوستریا اولر ایله مجارلرك دوات علیه ایله باریشمق خصوصندن طولایی چیقاردقلری اختلاف اعلان حربی نتیجه ویردی ومجارلر تمام (پراغ) شهرینه هجوم ایده‌جکی اثناده قرالاری

وفات ایلدیکندن بوابتده دکیشوب سنوی دولت علیه یه ایکیوز بیك غروش ویرمك شرطیله یکرمی سنه ایچون برمعاهده تنظیمنه موافقت ایتدیلر ٠

١٦٠٧ م ١٠١٦ ه) ـ (نیف) و (مغنیسا) سنجاغنده اجرای شقاوتله مشغول اولان وازالهسی ممکن اوله مدیغی جهتله (انقره) سنجاغی توجیه بیوریلان (قلندر اوغلی) نك انقره یه کیدرکن یوللرده اهالی یه پك چوق اذا وجفا ایتدیکی و (جانبولاد) زاده نك حلبده و (جمشید) ك اطنه ده فوق الغایه ظلم وتعدی ایلدیکی استخبار اولندیغنه واناطولینك اکثری طرفلری بویکی فناقلرله مالامال ایدوکنه بناء صدراعظم (مراد) پاشا مکمل براردو ایله اناطولی یه چیقدی ٠

ـ صدراعظم (مراد) پاشا برفرقه عسکر ایله جمشیدی بتوردکدنصکره حلب جوارینه واردقده جانبولاد زاده سواری وپیاده قرق بیك کشی ایله قارشولدی و وقوعبولان محاربهٔ شدیده یی غیب ایدوب درسعادته التجا ایلدیکندن قصوری عفو اولندی ٠ وقلندر اوغلی انقره دن قبول اولنمدیغی جهتله بروسه یه کلوب شهری محاصره اتمك استدیسه ده (مراد) پاشا براقدیغندن قرمانه طوغری دفع اولدی کتدی ٠

١٦٠٨ م ـ ١٠١٧ ه) ـ صدراعظم (مراد) پاشاقلندر اوغلی طاقمندن واکا معاونت ایدنلردن (قره سعید) و (کپنکلی خلیل) و (کرد حیدر)

و (ميمون) و (چلاق) و (اغاجدن پيری) و (طويل) نام اشقيا رؤساسی انقره وقره خصار حواليسنده صيقشديروب جمعيتلرينی پريشان ايلدی . و بونلرك بقية السيوفی ايران طرفنه قاچدی .

١٦٠٩م - ١٠١٨ﻫ) - صدراعظم مرادپاشا صاروخان سنجاغنده عصيان ايدن شقی (يوسف پاشا) ايله ايچ ايلده‌كی مشهور (موصلی چاوش) ی دخی برز دسيسه ايله كتوردوب قتل ايتدكدن واناطولی ايچنی ايجه تميز ايوب ياتشديردقدن صكره درسعادته كلدی .

١٦٠٩ م - ١٠١٨ ﻫ) - سلطان (احمد) جامع شريفنك بناسنه مباشرت اولندی .

١٦١٠ م - ١٠١٩ ﻫ) - صدراعظم مراد پاشا كمال براردوايله ايران اوزرينه كتديسه‌ده عجم شاهی عباس خان محاربه‌يه چيقمديغندن اردوی همايون ديار بكرده توقفه مجبور اولدی . و بو اثناده خسته لنوب وفات ايلديكندن عسكرك انتخابيله (نصوح) پاشا سردار تعيين اولندی . و شاه مشار اليه دخی سنوی ايكيوز يوك حرير ويرمك شرطيله مصالحه‌يه موافقت ايدوب غوغايه نهايت ويرلدی .

- منحل اولان قريم خانلغنه (جانبك) كرای تعيين اولندی . و برادرلری (محمد) و (شاهين كرای) برمدت

رقابت ایدوب صکره بریسی لهستانه واندن درسعادته ودیکری عجمستانه فرار ایلدیکندن (جانبك کرای) غائله دن قورتلدی ·

۱٦۱۱ م - ۱۰۲۰ هـ) - مصالحه ایچون اولجه ایراندن درسعادته کلوب بوکره عودت اتمش اولان ایلچینك یاننه (اینجولی چاوش) ترفیق وایرانه ارسال قلندی ·

۱٦۱۱ م - ۱۰۲۰ هـ) - جبل دروزامیری (معن اوغلی) فخرالدین بکه صدر اعظم (نصوح) پاشانك غرضی اولدیغندن عسکر کوندروب براز محاربه دن صکره فرانسه یه قاچردی ·

۱٦۱۳ م - ۱۰۲۲ هـ) - دولت علیه حمایه سنده اولان ترانسلیوانیا ویوده سی (آتین بوجقای) وفات ایلدیکندن اهالی ایکی طرف اولوب برطرفی دولت علیه حمایه سنده قالمسنی ودیکر طرفی اوستریا حمایه سنه چکمسنی استدی ودولت علیه دخی مجار زادکانندن علتجی (بتلن قابور) ی اسکندر پاشا ایله کوندروب جبراً بیعت ایتدیردی واهالی یه بعض امتیاز ویردی ·

۱٦۱۳ م - ۱۰۲۲ هـ) - ممالك محروسهٔ شاهانه ده خمر بیع وشراسی منع و زجر یه امانتی لغو اولندی ·

۱٦۱۳ م - ۱۰۲۲ هـ) - موسقوه شهری

متره پولیدی (فدور) روسیه حکومتنك برطاقم نااهل هوسکاران النده قالدیغنی واداره امور رزالت درجه‌سنه واروب هرکسك بیحضور اولدیغنی واهالی‌نك بوحالردن استفاده ایله موسقوه‌یه قدر حرکات تعرضیه‌ده بولندیغنی وبوکیدشله حکومتك قریباً منقرض اوله‌جغنی معتبران اهالی‌یه بیان وبرحکمدار قوی‌الاقتدارك لزومنی وکندو اوغلی (رومانوف) ك اهلیتنی درمیان ایلسی اوزرینه اهالی بالتصدیق مرقوم رومانوفی حکمدارلغه قبول ایتدیلر .

ـ فلمنك تجارلرینك امور وخصوصنه باقق اوزره فلمنك دولتی طرفندن درسعادتده برسفیر اقامه سنه رخصت ویرلدی .

١٦١٣ م ـ (١٠٢٢ ﻫ) ـ طمشوار جوارنده واقع (لیپوه) و (یاوه) قلعه‌لری مستحفظدن خالی اولدیغی جهتله عساکر عثمانیه ضبط ایلدی . (واردل) و (بغدانی) آلمق نیتیله کلان اوستریا عسکرینی دخی دلی ابراهیم پاشا تارمار ایتدی .
(اوستریا اولرك دولت علیه‌نك تجدید معاهده (١٠٢٤ ﻫ) تاریخنده در .

١٦١٥ م ـ (١٠٢٤ ﻫ) ـ طریقت علیه بیرامیه رجالندن ادریس مختفی حضرتلری و مولانا (قره‌جه احمد) افندی وفات ایلدی .

١٦١٥ م ـ (١٠٢٤ ﻫ) ـ ایران شاهی عباس

خان بر سبب ضعیف اوزرینه اوغلی صفی میرزایی اعدام ایتدی . وصکره نادم اولدیغندن دیکر اوغلنك اسمنی (صفی) قویمغله تسلی بولدی .

۱٦۱٦ م - ۱۰۲٥ ﻫ) - متوفی بغدان ویوده سنك زوجه سی الچه قوتیله روسلردن واهلولردن قرق بیك عسکر طوپلایوب بغدان ویوده لاحقی استفانی قاچردی . و (سلستره) و (بوسنه) والیلری دخی ایالتلری عسکریله کیدوب برمدت محاربه دن صکره منهزم اوله رق یی وایکی اوغلیله دامادینی اسیر ایتدی .

۱٦۱٦ م - ۱۰۲٥ ﻫ) - طریقت خلوتیه رجالندن قره حصاری رمضان افندی حضرتلری وفات ایلدی .

۱٦۱٦ م - ۱۰۲٦ ﻫ) - صدر اعظم خلیل پاشا ایران سفرینه مأمور اوله رق دیاربکره عزیمت وباطوم بکلربکیسی کرجستان طرفلرینی محافظه یه همت ایلدی . وحدود خاقانیه یه تسلط ایدن قزاقلری تربیه ایچون افلاق و بغدان واردل ویوده لری تعیین اولندیسه ده (له) قرالی توسط ایلدیکندن ایش مصالحه ایله بتورلدی .

۱٦۱٦ م - ۱۰۲٦ ﻫ) - سلطان احمد خان حضرتلری معده ضعفندن وفات ایدوب یرینه برادری سلطان مصطفی حضرتلری جلوس ایلدی .

١٦١٧ م - ١٠٢٧ هـ) - سلطان مصطفى حضرتلری دغدغهٔ عالمدن متنفر ومجذوب سیرت بر ذات اولدیغنه وبو حال مدت مدیده تو قیفدن حاصل اولمش بر علت ظنیله اطبایه مراجعت اولنوب بر فائده کورلمیه جکی اکلاشلدیغنه بناء دیوان عالیده خلعنه و سلطان احمد مرحومك شهزاده سی اون درت یاشنده سلطان عثمان حضرتلرینك اجلاسنه قرار ویرلدی .

١٦١٧ م - ١٠٢٧ هـ) - صدر اعظم خلیل پاشا ایله تبریزه کیدن عساکر عثمانیه تبریز اهالیسنك اردبیله هجرت ایتمد یرلدیکنی وبونلرك یولی کسیلور ایسه پك چوق غنیمت النه بیله جکنی خبر آلدیغی کبی رخصتلی رخصتسز او طرفه توجه ایلدی . وبو حوادثی قصداً اشاعه ایدن عجملر دخی یوللره پوصولر قوروب عساکر عثمانیه‌یی فرقه فرقه آولادی واردوی همایونی بو دسیسه ایله پك چوق خساره اوغرایوب وکیدنلردن آز آدم قورتلدی .

- ایران شاهی عباس خان اردبیل بوزغوننده اسیر اولان عساکر عثمانیه‌یی اطلاق ایله برابر صلح رجاسیچون ایلچی کوندردی وسنوی ایکیوز یوك حریر ویوز یوك قماش ویرمك شرطیله مصالحه قبول وامضا اولندی .

١٦١٧ م - ١٠٢٧ هـ) - روسیه ممالکنك شمال طرفلرینی اسوج قرالی مشهور (کوستاو الدوف)

وغرب وجنوب طرفلرینی اهلولر ضبط ایتدی وروسیه اولر هر زمان اختلالدن خالی اولمدیغی ودولتده اقتدار قالمدیغی جهتیله قرال (اسوج) و (له) قراللرینه بر مقدار اراضی ویروب ایشی طاتلی یرنده باغلمغه مجبور اولدی .

١٦١٧ م – ١٠٢٧ ه) – (مانچو) تاتارلری خطهٔ چینیه یه هجوم ویغماق ایتدی . وخاقان چین (شین چونغ هینتی) تدارك ایتدیکی التیوز بیك کشیله ایتدیکی مقابله ده مغلوب اولدی . وتاتار خانی پای تخته طوغری توجه ایلدیکده خاقان فرار اتمك استه یوب وزیری منع ایتدیکیچون قورقوسندن وفات ایلدی . وتاتارلر بیمحابا کلوب سلطنته شریك اولدی . (اون برسنه صکره ممالك چینیه بتون بتون مذکور تاتارلره کچمشدر .

١٦١٨ م – ١٠٢٨ ه) – مجارستانده موراویا قطعه سنده قرمزی یغمور یاغدی وغایت شدید رعد وبرق آره سنده سمادن اوچر قنطار اغرلغنده طاشلر دوشدی .

١٦١٩ م – ١٠٢٩ ه) – قپودان دریا ساداتدن کوزلجه علی پاشا نك دونغای همایون ایله کتوروب تقدیم ایلدیکی غنائم کثیره محظوظیت شاهانه یی موجب اولدی وصدر اعظم خلیل پاشا بو محظوظیتی چکه میوب سفرایه غنائم مذکوره تجاردن غصب اولندی دیو دعوا

ایتدیر دیسه ده بر کونه تأثیری اوله مدی و بالعکس کوزلجه علی پاشا نك صدارتنه سبب اولدی .

۱۶۱۹ م - ۱۰۲۹ ه) - بغدان و بوده‌سی عزلنی قبول ایتمیوب اهستانه‌دن کتوردیکی التی اوجبیك کشیله افلاق اوزرینه یوریدی واوزی والیسی اسکندر پاشا ایله تاتار عسکری قارشو چیقوب همان جمله سنی قیردی ویوز عدد طوپلرینی آلدی .

(بو محاربه ده برقاچ (له) جنرالی اسیر دوشمشدر .

۱۶۲۰ م - ۱۰۳۰ ه) - سلطان عثمان حضرتلری (خوتین) جوارنده بغدانلولر ایله برقاچ دفعه محاربه وطالعنی تجربه ایتدکدنصکره خوتین قلعه سنی وروب عودت ایلدی .

- اردل و بوده سی اوستریالولرك الهاولره کوندردیکی عساکر معاونه یی بوزدی و (ویانه) حدودینه قدر تعقیب ایدوب طوتدیغی اسیرلری و بیراقلری ذات شاهانه یه کوندردی .

۱۶۲۰ م - ۱۰۳۰ ه) - درسعادتده بربیوك قیش اولدی . وخلیج دار السلطنه طوکوب استانبولدن غلطه یه واسکداره آدم کچدی .

(یول اولدی . اسکداره آق دکز طوکدی)

۱۶۲۱ م - ۱۰۳۱ ه) - بغدادده کسب

نفوذ ایدن مشهور (بکر صو باشی) نك عسکری ظاقمی الهآله رق بغداد والیسی یوسف پاشایی اولدیردیکی درسعادنه منعکس اولدقده تحقیق ماده ایچون سلیمان پاشا کوندرلدیسه ده بو ذات تحقیق شویله طورسون ایچرویه بیله کیره مدیکندن دیاربکر والیسی احمد پاشا دخی ایالتی خلقیله تعیین اولندی .

۱۶۲۱ م - ۱۰۳۱ هـ) - سلطان عثمان حضرتلری دار السعاده اغاسی سلیمان اغا وسائر برقاچ ذاتك رأیله حجه کیتمکه قالقشدی واثنای غیبوبتنده تختی تأمین ایچون برادری محمدی اعدام ایتدیردی . ووکلای دولت هر نقدر منعه چالشدیلر ایسه ده ممکن اوله میوب یول تدارکنه مباشرت اولندی .

- داود پاشا ایله جبه جی باشینك تحریکی و یکیچریلرك هجومیله سلطان عثمان حضرتلری سرایدن چیقاریلوب یدی قله یه اعزام واعدام اولندی . و صدر اعظم دلاور پاشا ویکیچری اغاسی علی اغا ایله دیکر برقاچ ذات اخرته کوندریلوب شهریار سابق سلطان مصطفی حضرتلری یکنجی دفعه اوله رق تخته چیقارلدی وداود پاشا دخی صدارته کچدی .

۱۶۲۱ م - ۱۰۳۱ هـ) - ترانسلیوانیا ویوده سیله سرخوش ابراهیم پاشا (ساقولم) جهتنده اوستریالولری بوزدی ورجب پاشا دخی قره دکزده قزاقلرك التی یوز پاره (شایقه) لرینی اوروب اون سکزینی

بشبوزاسیرایله اخذوماءداسنی غرق ایلدی .

١٦٢١ م - ١٠٣١ ﻫ) - ارضروم والیسی ابازه محمد پاشا متوفی سلطان عثمانك قانی دعوا بهانه سیله قالقوب ارضرروم ده بولنان ینکیچریلری قتل وقلعه طوبجیلرینی طرد ایلدی .

١٦٢٢ م - ١٠٣٢ ﻫ) - روسیه دولتی اهالیسی اورته دن قالدیرمق اوزره دولت علیه یی اتفاقه دعوت ایلدی . وبو خصوصه تمشیت ویرمك ایچون درسعادته کوندردیکی ایلچی (له) دولتنك (سلستره) والیسی میرزا (قانتیمور) دن شکایت ضمننده کوندردیکی ایلچی ایله حضور صدر اعظمیده بوغاز بوعازه غوغا ایتدی .

١٦٢٢ م - ١٠٣٢ ﻫ) - ینکیچری وسپاه طائفه سی سرای همایونه طوپلانوب سلطان عثمان وقعه سنده ذی مدخل اولان بعض اکابرك ازاله سنی استدی وصدر سابق داود پاشا فرار ایتدیکی محلدن کتوردیلوب جبه جی باشی (کالندر اغریسی) ایله برابر قتل اولندی . وسلطان عثمانك خواجه سی عمر افندی مکه یه کوندرلدی وصدر لاحق کورجی محمد پاشانك استعفاسی اوزرینه ینکیچریلرك انتخابیله (مرّه حسین) پاشا صدراعظم اولدی .

١٦٢٢ م - ١٠٣٢ ﻫ) - چکن سنه عصیان

ایدن اباظه محمد پاشا ارضروم حوالیسنده خیلی ممالك تسخیر وعسکرینی توفیر ایلدکده نصکره انقره یه طوغری یوریدی وایشك حاصل ایتدیکی اهمیته بناءً جغاله زاده محمود پاشا برمقدار یکیچری وانا طولی عسکریله مدافعه یه کوندرلدی .

۱۶۲۲ م - (۱۰۳۲ ه) - صدر اعظم مره حسین پاشانك اوضاع غریبه واطوار عجیبه سی قبول اولنمز درجه یه واردیغندن بالجمله علما وامرا فاتح جامع شریفنده طوپلانوب شیخ الاسلام یحیی افندینك تدبیریله مهر همایون اخذ وکمانکش علی پاشایه اعطا اولندی . اون بش کون صکره صدر اعظمك قوناغنده وقوعبولان اجتماعده دخی سلطان مصطفانك خلعیله سلطان مراد رابع حضرتلرینك جلوسی تقرر ایلدی .

۱۶۲۳ م - (۱۰۳۳ ه) - ایکی سنه اول بغداد والیسنی قتل وبغدادی ضبط ایدن (بکر صو باشی) طرف دولتدن مأمور احمد پاشانك تضییقندن قورتلمق ایچون بغدادی ایران شاهی عباس خانه وعد وعساکر معاونه ارسالنی اشعار ایلدی ، واحمد پاشا دخی ایشك ایلروسی فنا اوله جغنی اکلایوب درحال بغداد والیلکنی (بکر صوباشی) یه توجیه اتمسیله عجملر آچقده قالدی وشاه بویله طولشه بندیکنه زیاده سیله حدتلنوب بغدادی تحت محاصره یه آلدی . وعاقبت ایچرویه کیروب (بکر صو باشی) وتوابعنی وبالجمله سنیلری اولدیردی

ومتعاقباً (كركوك) و (موصلی) دخی ضبط ایلدی ٠

۱۶۲۳ م – ۱۰۳۳ ھ) – مقدما یدی قله حبسخانه سندن ایرانه قاچوب مذهب رفضی قبول ایدن (شاهین کرای) الیوم قریم خانی اولان برادری (محمد کرای) ی اغفال ومذهب مذکوره ادخال ایلدیکنه بناء عزل اولنوب یرینه (جانبك کرای) تعیین اولندیسه ده برابر کوندریلان رجب پاشا دفعه ده مغلوب اولدیغندن خانلق ضروری ینه (محمد کرای) عهده سنده قالدی ٠

۱۶۲۳ م – ۱۰۳۳ ھ) – یوز اللی قدر (قزاق) شایقه سی قره دکز سواحلنده بعض ممالکی غارت ایلدی ٠ وبونلردن برطاقی دخی بوغازدن ایچرو کیروب یکی کویی اورمغه قدر جسارت ایتدی ٠

۱۶۲۳ م – ۱۰۳۳ ھ) – صدراعظم چرکس (محمد) پاشا بغداد اوزرینه کیدرکن (قیصریه) اوغرایوب حال عصیانده اولان (ارضروم) والیسی (اباظه محمد) پاشایی پریشان ایتدی وصکره الدیغی امر اوزرینه قصورینی عفو ایدوب ولایت مذکوره ده ابقا ایلدی ٠

۱۶۲۴ م – ۱۰۳۴ ھ) – ترانسلوانیا ویوده سی (بتلن غابور) اوستریالولری بوکره دخی بوزدی وایمپراطورک قومی جلب ایچون مجار قراللغی تکلیف و (سیله سی) و (راتیبور) دوقه لقلرینی وعد

ایلدیسه ده تأثیر ایتدیره مدی .

١٦٢٤ م - ١٠٣٤ هـ) - ایران شاهی عباس خان دولت علیه حمایه سنده اولان کورجستان قطعه سنی تسخیر ایچون اوتوز بیك عسکر کوندردی و کورجستان خانلرندن (ماورول) و (طهمورث) عساکری قومه نك قارشوسنه چیقوب یکرمی یدی بیکنی اعدام و باقیسنی قره باغه قدر تعقیب ایدوب اردوی همایونه برطاقم اسرا ایله اون بیك رأس مقطوع ارسال ایلدی .

١٦٢٥ م - ١٠٣٥ هـ) - قپودان (رجب) پاشا یکرمی پاره چکدیری ایله قره دکزده کزر ایکن قزاقلرك اوچیوز اللی پاره شایقه سنه راست کلوب هرچه باداباد دیه رك اوزرلرینه هجوم ایتدکده جمله سی پریشان اولدی و یوز یتمش ایکی عددینی طوتوب ماعداسنی غرق و ٧٨١ نفر اسیر ایله عودت ایلدی .

- ایدین حوالیسنده سرکشانه یشامقده اولان (جنت زاده) مغنیسا طرفلرنده دخی نفوذینی تأثیر ایتدیرمکه واهالیٔ فقرایه ظلم وتعدی یه باشلادیغندن (حسین) پاشا واسطه سیله دکزایده طوتیلوب واعدام اولندی .

١٦٢٥ م - ١٠٣٥ هـ) - ینیچریلر قپودان (رجب) پاشانك تحریکیله سرای همایونه طوپلانوب بغدادك عجملردن استرداد ایچون کیدن اردونك انهزامی قائمقام (کورجی محمد) پاشانك مهمات ارسالنده تکاسلندن نشأت

ایلدیکنی ادعایه قیام و بیچاره‌یی بغیر حق اعدام ایلدیلر ویرینه (رجب) پاشایی قودیلر .

١٦٢٥ م - ١٠٣٥ هـ) - عبدالرؤف المناوی دیمکله معروف شیخ (محمد) افندی وفات ایلدی .

١٦٢٦ م - ١٠٣٦ هـ) نمچه‌اولرك (خطوان) و (استرغون) طرفلرینه تجاوزی اوزرینه (بودین) والیسی (مرتضی) پاشا (ترانسلوانیا) ویوده‌سی (تبلین غابور) ایله کیدوب اوستریالولرك التمش بیك موجودلی باردوسنی تحت محاصره‌یه آلدی . وفنا حالده تضییق ایتدیکنه بناء عساکر مرقومه انجق برقاچ بیك کشیسی قورتیلوب ماعداسی آچلقدن وخسته‌لکدن تلف اولدی .

- (ترانسلوانیا) ویوده‌سی (تبلن غابور) ویوده‌لغك کندوسندن صکره زوجه‌سنه توجیهی دولت علیه‌دن التماس ایدوب خدمات واقعه‌سنه مکافاتاً قبول اولندی .

- انکلیز تجار سفینه‌لرینه صارقندیلق ایتمکده اولان جزایر قورصانلرینك منعی خصوصنی انکلتره دولتی التماس ایتدی . وله قرالی دخی صلح رجا ایلدیکندن باب عالیده بالمذاکره ایکیسیده قبول وایجابی اجرا اولندی .

١٦٢٧ م - ١٠٣٧ هـ) - قریم خانلغنه تعیین

وارسال اولنان (جانبك) كراى برادرى عاصى محمد كرابى حربا طوتوب قتل ايلديكندن ديكر برادرى رافضى (شاهين كراى) قزاق ديارينه فراره مجبور اولدى .

١٦٢٨ م - ١٠٣٨ هـ) - كباراولياء اللهدن اسكدارى (عزيز محمود) افندى حضرتلرى وفات ايلدى .

١٦٢٨ م - ١٠٣٨ هـ) - برعصردنبرو يمن ولايتى دولت عليه واليلرى معرفتيله اداره اولنمقده ايكن بوكره زيديه اماملرندن برذات صنعا وعدنده استقلالنى اعلان ايلدى .

١٦٢٩ م - ١٠٣٩ هـ) - كعبهٔ مكرمه نك سيلدن منهدم اولان جدار اربعه سى مدينهٔ منوره قاضيسى انقروى (سيد محمد) افندى معرفتيله اوتنجى دفعه اوله‌رق انشا واكمال اولندى .

١٦٢٩ م - ١٠٣٩ هـ) - مقدما ايراندن فرار ودولت عليه يه التجا ايدوب فرمان ولايتى بكلر بكيلكنه نائل اولان (ماورول) خان شرق سفرينده كتمكده اولان صدر اعظم (خسرو) پاشايه بعض طرفدن وقوعبولان شكايت اوزرينه اعدام اولندى .

(بيچاره‌نك شيخوختى ومقدما كرجستانده دولت عليه يه ايتديكى خدمتى كندوسنى اعدامدن قورتاره مدى

و وقوعبولان شكايتك ايران طرفندن تصنيع اولنديغى مؤخراً تبين ايتدى .

١٦٣٠ م - (١٠٤٠ ه) - عجملر اونو زبيك عسكر ايله شهرزور اوزرينه هجوم ايتدى وامراى اكراد عجملر ايله براشديكجون قلعه مستحفظلرى قاچوب مملكت استيلا اولندى وفرار ايدن مستحفظلردن برچوغنى عجملر وماعداسنى يعنى اردوى همايونه التجا ايدنلرينى سردار اكرم (خسرو) پاشا اعدام ايتدى وحله يى اوچ آى محاصره دن صكره ضبط ايدن عجملر اهاليى كاملا قلبجدن كچوردى .

١٦٣٠ م - (١٠٤٠ ه) - درسعادتده اولان ارمنيلردن بعضيلرى قتولك فرنك پاپاسلرينك اغفاليله قتوليكلكى قبول وكندولرينه برپطريق تعيينى استدعا ايلديلر وباب عالى دخى بونلرك براجنبى كليساسنى يعنى پاپايى طانيمسنى قبول ايده مديكندن رد وايچلرندن برخيليسنى تأديب ايلدى .
(بوادعا ١١٤٨ و ١١٩٢ تاريخلرنده دخى وقوعبوله رق منع اولنمشدر .

١٦٣١ م - (١٠٤١ ه) - شارح مثنوى شيخ اسماعيل انقروى حضرتلرى وفات ايلدى .

١٠٣١ م - (١٠٤١ ه) - صدر اعظم

خسرو پاشا بغداد سفرنده موفق اوله مدیغندن عزل اولنوب یرینه حافظ احمد پاشا تعیین اولندیسه ده رجب پاشانك رقابت وتحریکی ایله یکیچریلر اياقلنوب و برطاقم زورباباشیلر سرای همایونه طوپلانوب حافظ احمد پاشایی طلب وحضور شاهانه یه جلب وقتل ورجب پاشایی صدر اعظم نصب ایلدیلر وصدر سابق خسرو پاشایی دخی دیاربکرده خسته اولدیغی حالده اعدام ایتدیلر.

ـ صدر اعظم رجب پاشا عادتا استقلال داعیه سنه دوشوب دفتردار افندی ایله یکیچری اغاسینی وندمای شهریاریدن موسی چلبی یی اعدام ایتدیردی . لکن ایکی آی صکره کندوسی دخی اعدام اولندی .

١٦٣٣ م ـ ١٠٤٣ هـ) ـ ایرانیلر کرجستانده دولت علیه طرفندن والی بولنان (طهمورث) خانی قاچیروب کرجستانی ضبط ایلدیلر . وارضروم والیسی روانی محاصره دن قورتارمق اوزره اوتوزبیك عسکر کوندروب موفق اولدیسه ده ایرانیلر کرجستانك جنوب طرفندن یوری یه رك (کونیه) و (طربزون) ساحللرینه قدر کلدیلر .

١٦٣٣ م ـ ١٠٤٣ هـ) ـ درسعادتده بر بیوك حریق ظهور ایتدی . وقهوه ودخان ایچمك قطعیاً منع وبتون قهوه خانه لر هدم اولندی . وقهوه ودخان ایچدیکی کوریلنلردن برچوق کمسه قتل ایلدی .

۱۶۳۳ م - ۱۰٤۳ ه) - شام والیسی کوچك احمد پاشا جبل دروز متصرفی معن اوغلی علی بکی صفد صحراسنده بوزدی .

۱۶۳۳ م - ۱۰٤۳ ه) - سلطان مراد حضرتلری تبدیل آب وهوا ضمننده (بروسه) یه تشریف بیورمشلر ایدی برکون والده لری طرفندن کوندریلان برخبر موحش اوزرینه درحال درسعادته کلوب مفتی حسین افندینك قتلنی واوغلی نقیب افندینك نفینی فرمان ایلدی .

۱۶۳۳ م - ۱۰٤۳ ه) - علمای فن هیئتدن مشهور (غالیله) متوفی قوپرنیقك قائل اولدیغی هیئت جدیده یی واولبابده تصنیف ایتدیکی کتابی نشر واعلان ایلدی وکتاب مزبورك مندرجاتی خرستیانلرك اعتقادینه منافی کورندیکندن پاپا مومی الیهی ایتالیادن رومایه کتوردوب توبه ویردیسه ده مومی الیه ایتالیایه کیتدکدن صکره ینه بی پروا نشرینه دوام ایلدی .

۱۶۳۳ م - ۱۰٤۳ ه) - هند ملکی متوفی اکبرشاهك حفیدی (بایسنغر) عمیسی (خرم) بکك خروجیله قاچوب درسعادته التجا ایلدیسه ده سلطان مراد رابع حضرتلرندن حسب الایجاب ارزوسنه موافق برمعاونت کوره مدیکندن ینه هندستانه کیتدی .

۱۶۳٤ م - ۱۰٤٤ ه) - سکرسی شیخی

مشهور قاضی زاده محمد افندی وفات ایلدی .

١٦٣٤ م - ١٠٤٤ ﻫ) - عجم شاهی (صفی) خان شروان خانی (علی قولی) خانی واوغـلی محبوب الزمان علی بکی استدی وخان مومی الیه دخی شاهك بو دعوتی علی بك ایچون اولدیغنی اکلادیغندن انی شروانده براغوب دیکر اوغللریله برابر عزیمت ایلدکده شاهك غضبنه اوغرادی واوغللریله برابر قتل اولندی و مقتول مرقومك شروانده براقدیغی برادری قورقوسندن دولت علیه یه التجا ایلدی .

١٦٣٥ م - ١٠٤٥ ﻫ) - شعرای بنامدن (نفعی) افندی قتل اولندی .

١٦٣٥ م - ١٠٤٥ ﻫ) - سلطان مراد رابع حضرتلری ایران سفرینه کیدوب روانی بر مدت محاصره ایله ضبط ووالیسی طهماسب قولی خانك التجاسنی قبول ایلدکده عسکره تبریزاوزرینه کتدیسه ده قیش وقحط وغلا زیاده اولدیغندن طوره میوب عودته مجبور اولدی . و پادشاه عودت ایدر ایتمز شاه کلوب ینه روانی آلدی وکوچك احمد پاشا شهرزورده عجملره مغلوب وپریشان اولدی .

- سلطان مراد رابع حضرتلری ایران سفرندن درسعادته عودت ایلدکده یکرمی بشر یاشنده ایکی برادرینی دارنعیمه کوندردی .

۱۶۳۷ م - ۱۰٤۷ ه) - قریم خانی (عنایت کرای) کچن سنه سفره عزیمتدن امتناع ایلدیکی ونوغای خانی (قانتیمور) بعض ممالکه مسلط اولدیغی جهتله عاصی اعتبار اولنمش وعنایتکرایك یرینه بهادر کرای نصب واعزام قلنمش ایدی مومی الیه قریمه کیدوب بلا نزاع مقامنه اوتوردیسیله برابر عنایت کرای در سعادته التجا ایلدیسه ده باشنی قورتاره مدی . ومتعاقباً (قانتیمور) دخی کاوب اسکدارده احناق اولندی .

۱۶۳۷ م - ۱۰٤۷ ه) - سلطان مراد رابع حضرتلری ایکنجی دفعه اوله رق ایران سفرینه کیتدی و کیدرکن اوچنجی برادرینی دخی دار جنانه کوندردی .

۱۶۳۸ م - ۱۰٤۸ ه) - سلطان مراد یوزطقسان یدنجی مرحله ده بغداده واروب قرق کون محاصره ایله بغداد قلعه سنی آلدی . واستیمان ایدن عجملرك بعض حیله سنی تفرس ایلدیکندن جنکجیلرندن اوتوز بیك قدرینی اعدام ایتدی . و برازمدت صکره ایچ قلعه نك جبه خانه سی آتیلوب بربیوك برج منهدم اولدیغنه و بوجهتله متباقی عجملردن دخی امنیتی سلب ایلدیکنه بناء باقیسنی دخی آخرته کوندردی .

۱۶۳۹ م - ۱۰٤۹ ه) - سلطان (مراد) رابع حضرتلری پرهیزسزلکدن اوتوز بر یاشنده وفات

ایدوب برینه برادری سلطان (ابراهیم) حضرتلری جلوس ایلدی .

١٦٤٠ م - ١٠٥٠ ﻫ) - صدراعظم قره (مصطفی) پاشا یوزیکرمی بش اقچه‌یه کیدن غروشاقی سکسان اقچه‌یه وایکیوزقرق اقچه‌یه کیدن التونی یوز التمش اقچه‌یه ومصر پاره‌سنی ایکی اقچه‌یه تنزیل ونظامه ربط ایلدی .

١٦٤٠ م - ١٠٥٠ ﻫ) - ممالك محروسهٔ شاهانه‌ده انفیه استعمال اولنمغه باشلادی .

١٦٤٠ م - ١٠٥٠ ﻫ) - حکمای یهوددن مشهور زازمیرلی (سبطای خیوی) دنیایه کلدی .
(بو یهودی مؤخراً ادرنه‌ده حضور شاهانه‌ده برچوق توابعیله مسلمان اولوب (محمد) افندی نامیله سلانیکه کوندرلمش واوراده توطین واسکان اولنمشدر .

١٦٤١ م - ١٠٥١ ﻫ) - چینلولر برطواشی سرعسکرلکیله (مانچو) تاتارلرینه مغلوب اولدی . وپای تخت چین اولان (پکین) تحت محاصره‌ده ایکن ارباب اختلال کسب جسامت ایدرك خطهٔ چینیه‌نك قسم اعظمی حکومات متعددهٔ اختلالیه یدینه کچدی . وچین جنراللرندن بری ارباب اختلالی صویه غرق اتمك زعمیله نهر اصفرك بندلرینی باغلادیغندن (تای فونغ فو) شهرینی

صو باصوب اهالی مطبعه‌دن اوچیوز بیك كشی تلف اولدی . ونهایت (ایجونغ تبغ) نامنده اولان رئیس عصات (پكینی) دخی استیلا ایلدی .

تاتارلر اون بش سنه‌دنبرو خاقان ایله مشترکاً حکومت ایتمكده ایدی .

۱٦٤۲ م - ۱۰۵۲ هـ) - ایران شاهی (صفی) صفوی وفات ایدوب یرینه سکز یاشنده اوغلی (شاه عباس) جلوس ایلدی

۱٦٤۳ م - ۱۰۵۳ هـ) - حلب والیسی (حسین) پاشا صدر اعظم (قره مصطفی) پاشانك بعض ایشلرینه اعتراض ایتدیکیچون عزل (وسیواس) والیلکنه تعیین اولندیسه‌ده سیواس والیسنه دخی (حسین) پاشا کلدیکی کبی قتل ایده‌سین دیو خفیاً امر کوندردیکنه وحسین پاشا کلیتلو قپوخلقیله واروب مدافعه کوردیکنه بناءً محاربه‌یه باشلادی وغلبه ایدکدنصکره صدر اعظمدن دخی انتقام آلمق اوزره درسعادته یوریدی .

- صدر اعظم قره مصطفی پاشا حسین پاشایی مدافعه ایچون اسکداره طوپلر کوندرمك واستحکاملر یاپمق ایله مشغول ایکن (حسین) پاشا باغورلی‌یه کلوب اردوسنی قوردی ورکاب همایونه آدم کوندروب بن عاصی دکلم صدر اعظمله دعوام وار اکر استماع اولنمیه‌جق ایسه امر بیوریلان طرفه کیدرم دیدکدنصکره تبدیلاً روم ایلی یقه‌سنه کچوب روسچقه توجه ایلدی وکیدرکن طوتیلوب

اوغلیله برابر اعدام اولندی .

- سلطان (ابراهیم) حضرتلری خواجه‌سی جنجی (حسین) افندینك القاآتیله صدر اعظم قره (مصطفی) پاشایی فنا کورمکه وصدر اعظم دخی (فائق) پاشایی حضورنده قتل ایتدیردیکیچون سلطان (ابراهیم) یان یان باقمغه باشلادی . و برکون ینکیچریلری تحریکه قالقشدیسه‌ده کیفیت دها اولجه خبر الندیغندن بقایی الله ویردی و برکیجه حبسخانه‌دن فرار ایدرکن خواجه پاشا چارشوسنده طوتیلوب اوراده اعدام اولندی .

۱٦٤۳ م - (۱۰٥۳ هـ) - ایتالیاده واقع فیلورانسه دارالفنونی ریاضیات خواجه‌سی مشهور (توریسللی) میزان الهوایی ایجاد ایلدی .

۱٦٤٤ م - (۱۰٥٤ هـ) - دارالسعاده اغاسی (سنبل) اغا منفیاً مصره کیدرکن ردوس جوارنده مالطه قورصانلرینه تصادف ایدرك وقوعبولان محاربه‌ده سفینه‌لری درونده موجود بولنمقدن متجاوز حجاجك اکثریسی شهید ومکهٔ مکرمه قاضیسیله برمقدار حجاج اسیر اولدی و بو اسیرلردن برازی قندیه امراسنه اهدا اولنوب قصوری مالطه‌یه کوتوریلور ایکن یولده غرق اولدی ودولت علیه دخی بوماده اوزرینه وندیکلولره اعلان حرب ایلدی .

- دونغای همایون کریده هجوم ایتدی و وندیك

جمهوری اوروپا دولتلرندن استمداد ایلدیکینه بناء فرانسه دولتی یوز بیك ریال و (اسپانیا) و (مالطه) و (طوسقانه) حکومتلری یکرمی یاخود یکرمیشر قدرغه کوندردی .

١٦٤٤ م - ١٠٥٤ هـ) - روسیه دولتی قریم تاتارلرندن و (له) دولتی بوجاق تاتارلرندن و (اوستریا) دولتی اردل اهالیسندن شکایته باشلادی ومخصوصاً ایلچیلر کلدی . ودولت علیه دخی اهالئ مرقومه نك منع تجاوزی ضمننده محللرینه امرلر کوندردی .

١٦٤٥ م - ١٠٥٥ هـ) - کریده کوندریلان سردار اکرم غازی (یوسف) پاشا ابتدا حانیه نك قارشوسنده واقع کوچك طودور اطه سنی ومتعاقباً اللی درت کونده (حانیه) قلعه سنی آلدی ودرونده بولنان وندیکلولر بموجب مقاوله عیال واشیالریله اوروپایه قاچدی . وقلعهٔ درونده بولنان (سان فرانچسقو) و (سان صوا) و (سان قوله) کلیسالری یوسف پاشا وسلطان ابراهیم وقوجه موسی پاشانامنه جامعه تحویل اولندی .

تاریخ فتح حانیه

شرحهٔ چکدم داغ یاپدم کوزکوزاتدم سینه‌می
داغمی سیر ایلین یاسون بنم تاریخمی

- غازی (یوسف) پاشا بوفتوحاتدنصکره عظیم

دبدبه ایله درسعادته کلوب التفات شاهانه‌یه نائل اولدیسه ده صدر اعظم محمد پاشانك رقابتی وذات شاهانه‌یه ایکی صاکی دیرکدن بشقه مال کتورمدی دیو شکایتی وعومی اهمالك سربسجه جوابی اوزرینه سرایده اعدام اولندی لکن صکره پشیمانلقلر وقوعبولدی ۰

(ذکر اولنسان طاش دیرکلر مؤخراً بغیه قپوسنده والده سلطانك یاپدیردیغی یکی جامع شریفك خنکار محفلی التنه وضع اولنمشدر)

ــ کریدده (کیسامو) و (اوقرزن) یعنی اسفاکیه شهرلریله (غرابوسه) جزیره صغیره‌سی ضبط اولندی ۰

١٦٤٦ م ــ ١٠٥٦ هـ) ــ کرید سرداری غازی حسین پاشا خانیه دن براً رسمویه کیدوب ابتدا واروشنی واون بش کون ظرفنده قلعه کبی مرتفع اولان ایچ قلعه سنی فتح ایلدی لکن چوق تلفات ویردی ۰

ــ رسمونك فتحی اثناسنده قپودان موسی پاشانك دونغا ایله پك چوق معاونتی اولدی ووندیکلولر کرید جنرالی (جوانی) یی وندیکه جلب و (سنك دونغاك سوده لیمانده طورر ایکن عثمانلو دونغاسنك مهماتله رسمویه کیدوب کلمسی البته بر مساعده اوزرینه در) دیه‌رك اتهام وبعدالمحاکمه توقیف ایلدیلر ۰

١٦٤٦ م ــ ١٠٥٧ هـ) ــ کرید سرداری غازی حسین پاشا (قندیه) یه کیدوب و (خانیه) دن براً

بیوك طوپلر كتوردوب قلعه یی محاصره یه باشلادی .
و (قندیه) ملحقاتندن (مرامبله) و (پرایتزه) قلعه‌لرینی
آلدیسه‌ده بیوك قلعه‌ده سكزیوز طوپ و بیك لغم وقرق
بیك جنكجی عسكر بولندیغندن و ونه‌دیك ودول معاونه
دونغاسی دكز طرفنی قره بلو طكبی طوتدیغنه بناء
فتحی كوچلشدی ومحاصره‌ده قلعه‌دن بركسه باش چیقاره‌من
اولدی .

١٦٤٧ م — ١٠٥٧ هـ) — سلطان ابراهیم
درسعادتده عربه ایله كزلمسنی یساغ ایتدی و بر كون
سوقاقده برعربه یه تصادف ایتدیكنه بناء صدر اعظم
صالح پاشانك بغیرحق قاننه كیردی

١٦٤٧ م — ١٠٥٧ هـ) — سیواس والیسی
علی پاشا بر بیوك محلدن طلب اولنان رشوتی استكثار
ودولتی اصلاح قصدیله بعض تدارکاته ابتدار ایلدیكندن
عاصی نامی ویریلوب حرباً اخذ واعدام اولندی ، وبغداد
والیسی ابراهیم پاشا دخی عصیان ایتدیسه‌ده كندو
منسوباتی مخالفت ایتدكلرندن موسی پاشا معرفتیله اخذ و
قتل ایدلدی وحیدایلنده اظهار شقاوت ایدن قره حیدر
اوغلنك اوزرینه (ابشیر) پاشا كوندرلدی .

١٦٤٨ م — ١٠٥٨ هـ) — آزاق دكزینه
منصب اولان (دون) نهری بوینده مسكون قزاق طائفه‌سی
(له) حمایه‌سنی راغوب تاتارخان واسطه‌سیله دولت علیه

حمایه سنی قبول ایلدی • ودوام اطاعتلری ایچون قوی رهنلر آلنوب فرمان عالیسی کوندرلدی •

١٦٤٨ م - ١٠٥٨ ه) - بعض سرای قادینلری امور دولته قاریشور اولدیغنه واك ادنا برمنصب توجیهنده بیله بیك غروشه قدر رشوت قبول اولندیغنه بناء ادارهٔ دولت مشوش برحاله ومنا صب سلطنت نااهل النه کیردی • وهرکس انجام کاره انتظار ایدرك سویلنمکه باشلادی •

- کرید سفرندن کلوب برکوچك رتبه یه نائل اولان قپو کتخداسی مراد اغا طلب اولنان کورك‌بهاسنی یعنی رشوتی سرکارده بولنان ذواته یا قشدیره مدیغندن حدتلنوب اورته جامعده ذاتاً مستعد فساد اولان یکیچریلری اتفاق وقیامه دعوت ایلدی وشیخ الاسلام عبد الرحیم افندی و بعض علما واو جاقلیان داخل اتفاق اولدیغی حالده جمله سی بردن فاتح جامع شریفنه کیدوب صدر اعظم احمد پاشانك ازاله سنه قرار ویردیلر وکیفیتی رکاب همایونه عرض ایتدیلر لکن موافق جواب آله مدیلر •

- متفقین دومی الیهم تکرار اورته جامعه طوپلانوب سلطان ابراهیمك خلعنه و صدر اعظمك قتلنه قرار ویردیلر • وصدر اعظمی فرار ایتدیکی محلدن کتوردوب روم ایلی قاضیعسکری مصلح الدین افندی ایله برابر ازاله ایلدیلر وبر حال سلطان ابراهیمی دخی خلع ایدوب برینه

اوغلی یدی یاشنده سلطان محمدی اوتورتدیلر و برقاچ
کون صکره سلطان ابراهیم طرفدارلرینك بعض تشبثی
طویلدیغندن سلطان مخلوع مشار الیهی دخی اوتوز
درت یاشنده دار نعیمه کوندردیلر .

ـ بعض ادعیهٔ مأثوره وعزایم اوقومق ایله سلطان
ابراهیمه چاتمش وسلطان خواجه سی و جنجی خواجه
ناملریله شهرت بولمش اولان زعفرانبورلیلی حسین افندی
امور دولته مداخله تهمتیله اتهام وعجالجه اعدام
اولندی و برچوق مالی واوچ بیك کیسه نقودی خزینهٔ
دولته آلندی .

ـ سپاهی طاقی سلطان ابراهیمك قانی دعوایه
وصدر اعظم قوجه محمد پاشا ایله شیخ الاسلام افندینك
ازاله سنه قالقشدیلر ایسه ده قوجه محمد پاشانك
ینکیچریلردن پیدا ایتدیکی طرفداران سایه سنده برشیئ
یاپه مدیلر لکن انلرده ینکیچریلرك منی التنده قالوب
هر سوزلرینی دکلمکه وهر مرادلرینی اجرایه مجبوراولدیلر .

۱٦٤۹ م ـ ۱۰٥۹ هـ) ـ آق دکز بوغازینك
مسدودیتی جهتله کریده امداد کوندریله مدیکندن بناء
سردار غازی حسین پاشا (قندیه) محاصره سنی تأخیر
اتمشیدی بوکره فرانسه واسپانیا دولتلری طرفندن کریده
کلیتلو امداد کوندریله جکی استخبار اولندیغندن ممالك
محروسهٔ شاهانه اسکلرلنده بولنان ونديك قونسلوسلری
کاملاً حبس وتوقیف اولندی ـ ودونمای همایون

محاربه ایدرك بوغازدن چیقوب کریده وارمسیله محاصره تازه‌لندی :

١٦٤٩ م – ١٠٥٩ ه) – نظر دولتدن دوشمش اولان سپاهیلر (قونیه) و (نیکده) ده کوربجی (نبی) نامنده بر ضابطك باشنه طوپلانوب کچن سنه قتل اولنسان سپاهیلرك قانی دعوایه قالقشدیلر واسکداره قدر کلدیلرسه‌ده صدر اعظم اسکدارده قارشولیوب بر کوچك محاربه ایتدیکندن دیکش طوتدیره‌مدیلر •

١٦٤٩ م – ١٠٦٠ ه) – منجم باشی حسین افندی قبجه قزاندیغی شهرتله نفوذ پیدا ایلرولتمش و برابر اق قدمای علمادن (بهائی) افندینك شیخ الاسلام اولمسنه همت اتمش ایدی بوکره مومی الیه حسین افندی معلوم اولیان برسببه مبنی بهائی افندینك حکمیله قتل اولنوب مالی خزینه‌یه آلندی • (ابولکه کملاك)

١٦٤٩ م – ١٠٦٠ ه) – لوندره پارلمنتوسی بوکره نشر نصرانیت ایچون بر جمعیت تشکیل ایلدی • (بوندن بشقه ١٦٩٨ تاریخندن بیك یدیوز طقسان ایکی تاریخنه قدر لوندره ده وادینبرغده و ١٨٠٥ تاریخنده (برلینده) و (روسیه) و (المانیا) و (اسویچره) و (دانیمارقه) ده متعدد محللرده ومتفقه (امریقا) ده بیك بوقدر محلده نشر عقائد نصارا جمعیتلری تشکیل اولنمشدر وهله لوندره‌ده کی بیوك جمعیت بتون دنیایه نشر نصرانیت

ایچون بدی بیك شعبه آچوب بو شعبه لرده اللی بر سنه ظرفنده یوز ملیون فرانق صرفیله یکرمی سکز ملیون کتب دینیهٔ نصارا طبع ونشر ائمش وبو نلردن یالکز تورات وانجیل کتابلری یوز التمش التی لسانه ترجمه اولنمشدر . (اشبو لوندره جمعیت کبیره‌نك سنوی اوچ ملیون فرانق واردانی وارددر — وبو کتابلرك چوغی مجاناً توزیع اولنمقده وبعضیسی مصارف مقابلی بربدل ایله صاتیلمقده‌در

۱٦٤٩ م — ۱۰٦۰ ﻫ) — بحرسفیدده واقع (سانتورین) اطه‌سنده بر (وولقان) ظهور ایتدی .

۱٦٤٩ م — ۱۰٦۰ ﻫ) — فرانسه قرالی (لوئی قاتوزر) پارسده ظهور ایدن اختلال اثناسنده والده‌سیله برابر قاچدیسه ده اهالینك ویردیکی تأمینات اوزرینه ینه عودت ایلدیکندن مظهر اعتماد اولدی .

۱٦٤٩ م — ۱۰٦۰ ﻫ) — انکلتره قرالی (شارل) اهالی‌یی وپارلمنتو اعضاسنی کوجندیردی . واعضای موهی الیهمك کندو حقنده شدید سوزلر سویلدیکنی ایشیدوب عسکرله تهدید اتمك استدیسه ده میدانه چیقاریلان پارلمنتو عسکری قرال عسکرینه غالب کلدیکندن یقایی اله ویردی ومحکمهٔ عمومیه‌ده بعدالمحاکمه اعدامنه قرار ویریلوب جمهوریت اعلان اولندی .

۱٦٥۰ م — ۱۰٦۱ ﻫ) — وندیك دوغاسی

کریده کیدن دونغمای همایونی (سانتوزین) اطه‌سی جوارنده قارشولیوب وقوعبولان محاربه‌یی قزاندی وتعقیب ایدرك فوق‌جه‌صولرینه اینوب اوراده دونغمای همایونك اکثریسنی غرق وپریشان ایلدی. وبووجهله (قندیه) نك فتحی‌ینه کسب تأخر ایتدی.

۱٦٥٠ م - ۱۰٦۱ هـ) - ینکیچریلر بواثناده پك زیاده نفوذ پیدا وعباد اللهه درلو درلو اذا وجفا ایتدکلرندن معتبران اهالی شیخ الاسلام افندی‌یه کیدوب حاللرینی بیان وشکایت ایلدیلر وافندی موحی الیه دخی اهالی مرقومه‌یی حضور شاهانه‌یه کوتوروب تأمینات آکیوردی ومهر همایونی التماسلری وجهله سیاوش پاشایه ویردیردی.

- ینکیچریلر اهالینك بو وجهله جمعیتلرینی خبر آلدیغی کبی آت میداننه طوپلانوب وطرفدارلری اولان بیوك والده سلطانك اخطاریله استانبولك هرطرفنه مسلح عسکرلر قویوب اهالی‌یی تکرار اجتماعدن منع ایلدیلر ومابین همایوندن برقاچ ذاتك اعدامنی استه‌دیلر.

- طلب اولنان ذواتدن کوچك والده اغاسی سلیمان اغا ایشی اکلادیغی کبی همان نه‌طور یورسکز بیوك والده نك مرادی پادشاهی خلع وکوچك شهزاده‌لردن برینی اجلاسدر دیه‌رك سرای طاقنی باشنه طوپلادی وابتدا بیوك والده سلطانی اعدام وعلمایی سرایه جلب ومشیختی حنفی افندی‌یه توجیه ایتدیردی. واتفاق ارا ایله لوای سعادت چیقاریلوب اهالی دعوت اولندی. و ینکیچریلرك

اکثریسی اهالی ایله اوای سعادت التنه کلدیکندن اغاری یالکز قالوب اختفایه مجبور اولدی واغای مرقوم ایله بعض معتبرانی اختفا ایتدکاری محللردن بر ایکیشر چیقاریلوب اعدام اولندی .

۱۶۵۱ م - ۱۰۶۲ هـ) - طارخونجی احمد پاشا صدر اعظم وسوزنازن مصطفی پاشاده قپودان اولدی . و (بوسنه) یه مسلط اولان خرواتلر (رادوار با) قلعه سنی ضبط ایتدی .

۱۶۵۲ م - ۱۰۶۳ هـ) - هندستان ملکی (شاه جهان) طرفندن درسعادته اوچیوزبیك غروش قیمتلو هدیه لر ایله بر ایلچی کلدی وطرف دولتدن دخی قبضه سی زمرد بر خنجر ومرصع بساطیله برابر بر اسب کوندرلدی . و ایلچی یه التی بیك التون احسان اولندی .

۱۶۵۲ م - ۱۰۶۳ هـ) - صدر اعظم طارخونجی احمد پاشا دفترداقوناغنده واردات ومصارفات دولتی حساب وموازنه ایتدیرهرك سنوی درتیوزبیك کیسه واردات ودرتیوزیکرمی بیك کیسه مصارفات بولدی وظهور ایدن یکرمی بیك کیسه آچیغك سرای اسرافاتندن ایدوکنی اکلایوب کیفیتی خاکپای شاهانه یه عرض ایلدی وبو خصوص مقربان شهریاریدن چوق کسه نك اغبرارینه وبالاخره پاشانك موما الیهك اعدامنه سبب اولدی .

١٦٥٢ م - ١٠٦٣ هـ) - لهلولر يوز اللى بيك عسكر ايله قزاق طائفه سى اوزرينه هجوم ايتدى وقزاق خطمانى قريمدن استمداد وعسكر جلب ايدرك جمله سنى فراره مجبور ايلدى وبر قلعه ده تحصن ايدن لهلولر كاملا آجلقدن تلف اولدى . وتنظيم اولنان مصالحه نامه يه لهلولرك كليتلو تضمينات وويركو اعطاسى ادخال قلندى .

١٦٥٣ م - ١٠٦٤ هـ) - برقاچ دفعه عصيان ايدوب ينه عفو اولنمش ويكيچريلرك عداوتنى قزانمش اولان شام واليسى (ابشير) پاشا بوكره صدارته تعيين اولندى وموى اليه شامدن درسعادته كلوركن يوللرده اوجه تيمارلرندن محروم اولان سرسرى سپاهيلرى تيمارلرينى تصحيح وعديله يانته الوب عسكرينى چوغالتدى وهركسه مراق وير رصورتده غلبه ايلكه كلوب وكلادن برقاچ ذاتى قتل وتبعيد وبرقاچ ولايت واليسنى تبديل ايلدى .

١٦٥٤ م - ١٠٦٥ هـ) - صدر سابق مراد پاشا يكيچريلرك ابشير پاشادن متوحش اولديغنى كندوسنه سرمايه اتخاذ ويكيچريلرى تشويق ايلديكندن انلر دخى اورته جامعه طوپلانوب صدر اعظم ابشير پاشا ايله شيخ الاسلام ابو سعيد افنديئك قتلنى استرديلر وقوناقلرينى يغما ايدوب كلان نصيحتلرى رد ايلديلر وعاقبت ابشير پاشايى قتل وابو سعيد افندى يى نفى ومراد پاشايى صدر اعظم ايدروب مرادلرينه ايرديلر .

١٦٥٥ م ـ ١٠٦٦ ﻫ) ـ ينكيچريلر ايله
سپاهيلر يندآت ميدانه طوپلانوب سرايدن وحرم همايوندن
بعض ذواتك امور دولته مداخله ايتديكنى واسرافات واقعه
واردات دولته نقيصه كتورديكنى بيان واون سكز كشينك
اعدامنى درميان ايلديلر واو كيجه وزرا وعلما سراى
همايونده وزور بالر اورته جامعده قالوب ايرتسى كون ذات
شاهانه باب عالى قارشوسنده كى الاى كوشكنه ايندى
وزوربالر دخى كوشكك التنه كلوب ادعالريني تكرار ودرلو
درلو ادبسزلكه اقتدار ايلديلر واستدكارى آدملردن
دار السعاده اغاسى ايله قپو اغاسى دفع فساد ايچون قتل
اولنوب جثه لرى اشاغى آتلدى وينكيچريلر دخى كوتوروب
آت ميداننده كى چنار اغاجنه آصديلر ؛

ـ ينكيچريلر طلب ايتدكارى اون سكز كشى يى مختفى
اولدقلرى محللردن برر برر چيقاروب قتل ايتديرنجه يه
قدر طاغلمديلر و بو مناسبتله چارشو بازار بش كون قپالو قالدى
وسوءنازن مصطفى پاشا صدر اعظم و بهائى ذاده شيخ
الاسلام اولديسه ده التى ساعت صكره ينه ينكيچريلرك
طلبى اوزرينه عزل وسياوش پاشا ايله خواجه زاده نصب
اولندى ؛

١٦٥٥ م ـ ١٠٦٦ ﻫ) ـ قپودان كنعان پاشا
دونغاى همايون ايله مغرورانه آق دكزه چيقاركن ونديك
دونغاسى مدافعه يه باشلادى وسفن عثمانيه نك برطاقى
بحاره يه ايدرك فورتنه ايله قره يه دوشوب ماعداسى
غرق ومحترق اولدى وقره يه دوشنلرك كافه سى ايچنده كى

عسكرك فرار اتمسی جهتیله ید اعدایه کچدی و (بوزجه) و (لمنی) جزیره‌لری الدن چیقدی .

۱٦٥٥ م - ۱۰٦٦ ه) - صدر اعظم بو ینی یاره‌لی محمد پاشا درسعادته کلدیکی کبی شیخ الاسلام خواجه زاده مصطفی افندی یی فتنه ایقاعنه سبب اولیور دیه‌رك بروسه‌یه نفی واعدام ایتدیردی .

- وکلاده اتحاد ومأمورلرده اعتماد وعسکرلرده انقیاد وترسانه‌ده دونغا وخزینه‌ده اقچه قالدیغی واق دکزده دونخیره مفقود واصلاحاتدن امیدلر منقطع اولدیغی شویله بر زمانده (کوپریلی محمد پاشا) صدر اعظم اولدی .

۱٦٥٥ م - ۱۰٦٦ ه) - قاضی زاده‌لیلر کروه صوفیه علیهنه قیام وایکی طرف فاتح جامع شریفنده مسلحاً ازدحام ایلدیسه‌ده اعمال سلاحه میدان ویرلیه‌رك دفعلری چاره‌سی کورلدی .

(بونلر ۱۰٤٤ تاریخنده وفات ایدن واعظ قاضی زاده ایله کروه صوفیه‌یه خصومتده هم افکار اولنلردر .

۱٦٥٦ م - ۱۰٦۷ ه) - سپاهیلردن بر طاقم کسان بنه اختلال چیقارمق اوزره طوپلاندیسه‌ده یکیچریلر قاریشمدیغندن بر فنالق اولمدی وصدر اعظم کوپریلی محمد پاشا بالجمله علما ووزرایی سرای همایونه چاغیروب آره‌صره بویله فتنه وفساد ظهورینك منعی چاره‌سنی تذکر واولبابده شرف صادر اولان خط همایونی قرائت

ایلدكدنصكره برقاچ ذاتی همان اوراده ودها سائر برچوق كمسه لری اوكیجه واپرتسی كون بو ادقلری یرلرده قتـل ایتدیروب اورته لغی كركی كبی سیندیردی ·

١٦٥٦ م - ١٠٦٧ ه) - كریدده‌كی عساكر اسلامیه بركوزل مظفریته نائل اولدی واستانبـول روم پطریقنـك محـارب خرستیـانلره سر اڭرد ولتی افشـا وارائهٔ طریق یولنده معلومات اعطا ایلدیكی طوتیلان مكتوبلریله تبین ایلدیكندن صلب واعدام اولندی ·

١٦٥٦ م - ١٠٦٧ ه) - صـدر اعظم كوپریلی محمد پاشا یكیدن تدارك ایتدیكی دونغای همایونی چناق قلعه سی خارجنه كوندروب كندوسی دخی عساكر وافیه ایله قره دن بوغاز حصـاره كتدی ووقوعبـولان محاربهٔ بحریه اثنا سنده یكیچریلر بوانلدقلری سفینه‌لری جبراً قاره یه یناشدیرتوب چیقدقلریچون صـدر اعظـم اكثریسنی قتل ایتدی وسفاین مذكـوره یی ضبط ایتدك استیان اعدایی قاره دن مدافعـه ایلدی وغوغا ایدرك بوزجه اطه نك استردادینه موفق اولدی ·

١٦٥٦ م - ١٠٦٧ ه) - بوسنه والیسی وندیك جهوری مضافاتندن اولان (زادره) قلعه‌سنی ضبط ایلدی ·

١٦٥٦ م - ١٠٦٧ ه) - (اردل) ویوده سی (راقوچی) له دولتنه اعلان حرب ایتدی

و (اسوج) دولتنك اردولوره معاونتی تعيين ايلديكندن اهلولر دخی قريم خانه مراجعت ايدوب دولت عليه نك مساعده سيله يوز اللی بيك تاتار عسكری آلديلر وانلرك سايه سنده محاربه‌يی قزانديلر .

۱٦٥۷ م - ۱۰٦۸ ه) - صدراعظم كوپريلی محمد پاشا (لمنی) جزيره سنی استرداددن صكره (اردل) ولايتنه كتدی و(يانوه) قلعه سنی قورتاروب راقوچی يی اوستريايه قاچيردی واهالينك استيمان والتماسی اوزرينه (بارچبانوس) نامنده بری ويووده تعيين وويركولری قرق بيك التونه ابلاغ اولندی . واسايش اعاده اولندیغندن اردوی همايون عودت ايلدی .

- صدراعظم كوپريلی محمد پاشانك اصلاحات يولنده واقع اولان حركات شديده ومؤثره سی ايشلرينه كلميان واليلردن اناطولی و(شام) و(انقره) و(حلب) و(ديار بكر) واليلری اتفاق ايدوب مهرهمايون طيار زاده احمد پاشايه ويرلمديكجه سفره كيده ميه جكلريني بيلديرديلر وبونك اجراسيچون (قونيه) دن درسعادته اوتوز بيك عسكر ايله يورودیلر واردی همايونده بولنان واليلرك يرينه يكی واليلر ديكديلر .

۱٦٥٨ م - ۱۰٦۹ ه) - اشقيای مرقومه نك يعنی متفق اولان واليلرك مملكتلره قبول اولنماسيچون هرطرفه فتاوای شريفه واوامر سنيه كوندرلدی وچوق يرده تأثيراتی كورلدی .

- اشقیای مرقومه نك دفع وتنكیلیچون سردار تعیین اولنان بغداد والیسی مرتضی پاشا یتیشوب اشقیانك اطرافنی قوشاتدی و (ایلفین) جوارنده براراق یوصویه دوشهرك كلی خساره اوغرادیسه ده ینه كندوسنی طوپلایوب تعقیبلرینه دوام وجمله سنی حلبده حرباً مجبور استرحام ایلدی ٠

١٦٥٨ م - ١٠٦٩ هـ) - رقه والیسی كنعان پاشا و (حلب) والیسی اباظه حسن پاشا و (شام) والیسی طیار زاده احمد پاشا واناطولی بكلر بكیسی میرزا پاشا و (انقره) متصرفی ارسلان پاشا وقاضی عبد الوهاب افندی كبی اوتوز برذاتدن عبارت اولان رؤسای اشقیا حلبده منسوباتیله برابر اعدام اولندی واطرافدن دخی چوق كمسه لر طوپلانوب اخرته كوندرلدی ٠

١٦٥٨ م - ١٠٦٩ هـ) - اون بش سنه دنبرو (قندیه) قلعه سنی آله مدقلریچون سردار غازی حسین پاشا وساقز محافظی طوپال محمد پاشا اعدام اولندی

١٦٥٨ م - ١٠٦٩ هـ) - شیخ الاسلام بولوی محمد افندی صدراعظم كوپریلی محمد پاشا بتون اركان دولتی قتل ایده یوردیه رك ذات شاهانه یه شكایت ایلدیسه ده تأثیرینی كوره مدی وبالعكس كندوسی عزل ونفی اولندی ٠

١٦٥٨ م – ١٠٦٩ ﻫ) – مصرده جرجه بكى چركس محمد بك والى اولق ايچون اوتوز بيك عسكر ايله مصرى محاصره ايتديسه ده موفق اوله‌ميوب اثناى محاربه ده اخذ و اعدام اولندى .

و(انطاليه) واليسى بولنان (كور) بك ايكنجى دفعه اوله‌رق عصيان ايلديكندن اهالى طوتوب ايالت ديتان قپودان پاشايه تسليم ايلدى .

١٦٥٨ م – ١٠٦٩ ﻫ) – (له) قرالى روسيه قرالنك بعض تداركاتنى خبر آلديغندن قريم خانى وقزاق خطمانى ايله متفقاً اوزرينه واروب بردربنده اللى بيك عسكرينى اوچ ساعتده بوزدى وطوتديغى اوتوز بيك اسيرى قرال وامرانك اتفاقيله قليجدن كچوردى وروسيه نك بيوك اردوسى طاغيلوب ممالكى خالى قالديغندن (له) وتاتار عسكرى پك چوق غنيمة مالك وبشقه جه اللى بيك اسيره صاحب اولدى .

وبو مظفريتك خبرى درسعادته واصل اولدقده شهرآيين اجرا اولندى .

١٦٥٩ م – ١٠٧٠ ﻫ) – مملكتين ويوده لرى اولكى سنه مغلوباً اوستريايه فرار ايدن (اردل) ويوده سى (راقوچى) ايله اتفاق وعصيان ايلديلر . واوزرلرينه تعيين اولنان (بدون) واليسى قهرمان زمان (سيدى احمد پاشا) كيدوب يكى تعيين اولنان مملكتين ويوده لرينى حرباً يرلرينه اوتورتدى ووقوعبولان محاربه‌ده اعدانك

اوتوز بیکدن متجاوز عسکرنی تلف اولدی واچلرنده پك
چوق مجار او کورلدی .

— (سیدی احمد پاشا نك) برارالق مجارستاندن دخی
برقاچ قلعه آله رق (اردل) عودت اتمسی اوزرینه
(راقوچی) برچوق مجار بکلری وعسکرلریله تعقیب ایدرك
(وارات) جوارینه کاوب کندولرندن پك آز اولان عساکر
اسلامیه یی صیقشدیردی و پاشای مومی الیه بر کیجه
الندہ علم صباحه قدر قرآن شریف اوقویوب وامرای سائره
وعسکرلر بریرلریله حلال لشوب صباحلین هجوم ایتدکلرنده
اعدا فنا حالده بوزلدی واللی بر جنرال وضابط و پك
چوق افراد اسیر ایدلدی .

١٦٥٩ م — ١٠٧٠ ھ) — راقوچی (وارات)
قلعه سنده مجروحاً وفات ایلدی وجنازه سی درت بیك
کشی ایله کوتوریلور ایکن چویریلوب یانندہ کیلر اعدام
واشیاسی اغتنام اولندی .

١٦٥٩ م — ١٠٧٠ ھ) — مجارستان سرداری
تعیین اولنان علی پاشا (یانوه) جوارنده (سیدی احمد)
پاشا ایله برلشوب (وارات) قلعه سی اوزرینه کتدیلر
و یکرمی زراع عمقنده صو ایله مملو خندقلرینی چکه‌رك قرق
بش کون تضییق ایتدیلر وقلعه درونندہ واطرافنده اولان
مجارلر نا امید اوله رق کاوب عرض انقیاد ایلدیلر .

١٦٦٠ م — ١٠٧١ ھ) — درسعادتده ظهور

ایدن بر حریق قرق طقوز ساعت سوردی وسکسان بیك ایکیوز خانه ودکان وسائره محترق اولدی

۱٦٦٠ م – ۱۰۷۱ ه) – حلب والیسی محمد پاشا واستانبول قاضیسی روح الله افندی و (جدی چلبی) در سعادتده وغازی محمد پاشا مصرده وطا وقجی مصطفی پاشا کریدده و بودین والیسی قهرمان زمان (سیدی احمد پاشا) بلغراده قتل اولندی . (تأسف اولنور .

۱٦٦٠ م – ۱۰۷۱ ه) – قزاق خطمانی وفات ایلدیکندن یرینه طرف دولت علیه دن (بیکسار) نامنده بر ذات تعیین اولندی ومتوقای مرقوم ک بیوك اوغلی خطمانلق ادعاسنه قیام وروسیه لولردن آلدیغی عساکر معاونه ایله محاربه یه اهتمام ایلدیسه ده قریم خانیله لهلولرك متفقاً هجوملرینه طیانه مدی و برچوق اسرادن بشقه اوتوزسکز بیك تلفات ویردکدنصکره یقلدی کتندی .

۱٦٦٠ م – ۱۰۷۱ ه) – انکلتره ده جمهوریت وقرالیت طرفدارانندن وامرای عسکریه دن ترتیب وتشکیل اولنان بیوك پارلمنتوده جمهوریتك الغاسنه وستوار خاندان قرالیسندن اولوب مقدما فرانسه یه فرار اتمش اولان ایکنجی شارلك قرال تعیننه قرار ویرلدی .

۱٦٦۱ م – ۱۰۷۲ ه) – صدر اعظم

کوپریلی محمد پاشا طغسان التی یاشنده وفات ایدوب یرینه اوغلی (فاضل احمد پاشا) تعیین اولندی .

١٦٦١ م - ١٠٧٢ ھ) - شرح فصوص صاحبی رئیس الکتاب سابق صاری عبدالله افندی حضرتلری وفات ایلدی .

١٦٦٢ م - ١٠٧٣ ھ) - سلطان محمد رابع حضرتلری وندیك اوزرینه کیده جك اولان اردویی اوستریا اوزرینه تحویل و صدر اعظم فاضل احمد پاشایی تسبیل ایلدی واوستریا چاسارندن صلح رجاسنه ادرنه یه ایلچی کلدیسه ده کتوردیکی نامه ده بر طاقم انکسار ونقض عهد مسئولیتنی دولت علیه یه تحمیل کبی سوزلر مندرج اولدیغندن رد و (ایوار) قلعه سنك فتحنه مباشرت اولندی .

١٦٦٣ م - ١٠٧٤ ھ) - قریم خانی یکرمی یاشنده اوغلنی اللی بیك تاتار ایله اوستریا سفرینه کوندردی وملکتین وقزاق بکلری طرفندن دخی عسکر کلوب (ایوار) قلعه سنك بش اون کون ظرفنده ضبطی میسر اولدی و اطرافدن کلدرك عرض اطاعت ایدنلر قبول اولندی .
(ایوار قلعه سنه براغیلان درت بیك نفر مستحفظه شهری یدی بیك التی یوزسکسان اوچ غروش تخصیص اولنمشدر .

١٦٦٣ م - ١٠٧٤ ھ) - بغداد والیسی قهرمان

زمان (مرتضی) پاشا و (دلاك) پاشا و (شعبان) پاشا و رئیس الکتاب شامی زاده دامادی (ابراهیم) افندی اعدام اولندی . (تأسف اولنور .

(ابراهیم افندی صدر اعظمك پك سوکیلیسی اولدیغی حالده بو یله بغتة اعدامنه کسه برمعنا و یره مامش ومؤخراً قرنای شهر یاری ایله بعض کونه مخابراتنه مبنی ایدوکی اکلاشلمشدر .

١٦٦٤ م - ١٠٧٥ ھ) - صدر اعظم فاضل (احمد) پاشا مو راوه جوارنده برقاچ قلعه آلدقدنصکره اوستریانك بیوك اردوسی اوزرینه یوریدی و (راب) نهرینه واصل اولدقده اوستریانك برایلچیسی دها کلوب صلح رجا ایتدیکندن نهر مذکورك برطرفندن اسلام ودیکرطرفندن اوستریا اردولری یورویوب کتدیکی حالده مذاکرات صلحیه یه مباشرت اولندی . واوارالق اسلام عسکری کوپری قوروب قارشو طرفه کچرکن بر بیوك هزیمته دوچار اولدی و (ژوژ) قوماندا سنده اولان اوستریا عسکری دخی مملکتین اردوسنی بوزدی .

- دولت علیه اوستریا ایله یکرمی سنه ایچون اون ماده اوزرینه برمعاهدهٔ صلحیه تنظیم ایلدی .

١٦٦٤ م - ١٠٧٥ ھ) - فرانسزلر جزایرده (جحیل) ناحیه سنی استیلا ایتدیسه ده اهالی براقیوب ینه دفعلرینه موفق اولدی .

١٦٦٥ م - ١٠٧٦ ھ) - مولویخانه لرده

دد کانك سماعی منع اولندی .

١٦٦٥ م - ١٠٧٦ هـ) - مؤبد صورتیله (بصره) والیسی اولان (حسین) پاشا سنوی متعهد اولدیغی یوزبیك غروش مال مقطوعی کوندرمیوب اظهار عصیان ایلدیکندن بغداددن عسکر سوق وقورنه‌ده تضییق اولندی . ووقوعبولان استرحامنه بناء (لحسا) دن کف ید شرطیله قصوری عفو وابقا قلندیسه‌ده ایکی سنه صکره ینه عصیان واوزرینه کلان عسکره مقاومت ایده‌میه‌جکنی اذعان ایلدیکندن عجمستانه قاچدی .

١٦٦٦ م - ١٠٧٧ هـ) - صدر اعظم فاضل (احمد) پاشا تدارکات کلیه ایله کریده کتدی وونديك جمهوریتندن کلان ایلچیلری جواب ردله صاووب قندیه قلعه‌سنی محاصره‌یه باشلادی ومحاصره‌یی کون بکون تشدید وقلعه‌نك لغملرینی تخریب وایچرویه صوریلان لغملری تزیید ایدرك اعدایی فنا حالده صیقشدیردی .
(یدی آی ظرفنده طرفیندن سکزیوز دفعه لغم آتلمش ویکرمی بیك قنطار باروت صرف اولنمش اولدیغی تواریخده مقیددر .

- (مصر) و (طرابلس) و (تونس) اوجاقلرندن قندیه‌یه پك چوق عساکر معاونه وذخیره ومهمات کلوب اردوی همایونك هردرلو لوازمی اکمال اولندی . ویالکز فرانسزلرك جزایره تسلطی مناسبتیله اورادن برشی کلمدی .

١٦٦٦ م - ١٠٧٧ ﻫ) - کردستانده مهدیلك ادعا ایدن بر کوچك چوجق درسعادته کتوریلوب استجواب اولندقده باباسنك تعلیماتیله سویلدیکی اکلاشلدیغندن کندو قصوری عفو و باباسنك باشنه طوپلنانلرك جزاسی ترتیب اولندی .

١٦٦٦ م - ١٠٧٧ ﻫ) - ایران شاهی عباس خان ثانی وفات ایدوب یرینه اوغلی (صفی سلیمان) جلوس ایلدی .
(بونك زماننده طائفهٔ نسا امور دولته پك زیاده مداخله ایلدیکندن شیرازهٔ نظام بوزلمش و ولایاتده اولان خانلرك انقیادی صوری برحاله کیرمشدر .

١٦٦٧ م - ١٠٧٨ ﻫ) - صدراعظم (فاضل احمد) پاشا کریدده برطوپخانه انشا و بیوك طوپلر اعمال ایتدیردی ودونغمای همایون یکرمی قدر وندیك سفینه‌سنی اوروب بیوك برمظفریت قزاندی . وذخیره نقلنه مأمور اولان دونغمای همایون قراکلقده دشمن اوزرینه اوغرایوب خیلی سقطلق کوستردی .

١٦٦٨ م - ١٠٧٩ ﻫ) - قندیه قلعه‌سنی محاصره ایدن عساکر شاهانه‌دن سردن کچدی فرقه‌سی ایکنجی دفعه اوله‌رق اجتماع وعودتلر ایچون استرحام ایلدیلر ایسه‌ده فاضل پاشادن شدتله تهدیدن بشقه برشیء آله‌مدیلر . و وندیکلولر التیوز کیسه مصارف سفریه وسنوی یکرمیشر بیك التون ویرمك وسوده لیمانی دولت علیه‌یه ترك ایتمك

(وقندیه) قلعه‌سی کندولرنده قالمق شرطیله صلح رجا ایلدیلر ایسه‌ده قبول ایتدیرمکه موفق اوله‌مدیلر .

١٦٦٩ م - ١٠٨٠ ه) - فرانسه‌دن قندیه‌یه امداده کلان اون التی بیك عسکر برکون علی السحر اردوی همایونه هجوم ایدوب بش التی ساعت محاربه ایتدیسه‌ده جنراللریله برابر ایکی بیك مقتول براغوب قلعه‌یه فراردن بشقه برکارلری اوله‌مدی . و (ایتالیا) و (مالطه) دن اوتوز سفینه ایله کلان عساکر معاونه‌ده دخی قاره‌یه چیقمغه میدان بوله‌مدی .

- قندیه پیشکاهنده اجتماع ایدن طقسان پاره اعدا سفینه‌سی سواحل متریسلرنده اولان عساکر اسلامیه‌یی وعساکر اسلامیه دخی درت بشیوز طوب ایله سفاین مذکوره‌یی تضییق اتمکده ایکن اعدا سفینه‌لرندن برینك جبه‌خانه‌سی آتش آله‌رق اطرافنده کیلره سرایت ایلدیکندن اکثریسی محترق وماعداسی (پلاس پاندراس) فراره مجبور اولدی .

- قندیه‌یی محاصره ایدن عساکر اسلامیه بیوك فداکارلق ایله اوجنجی استحکامك ایچ طرفنه صوقلدیغندن اعدا امیدی کسوب ویره بیراغنی چکدی وایچرودن برایلچی کلوب صدر اعظمك چادرنده بالمذاکره قندیه قلعه‌سنك طوب ومهماتیله برابر تسلیمنه و (سوده) و (اسپرانقه) و (غرامبوسه) قلعه‌لرینك ونديكلولرده ابقاسنه و (قندیه) اهالیسنك ماللریله استندیل اطه‌سنه نقلنه قرار ویرلدی .

– قندیه قلعه سنڭ تخلیه سی عقبنده ایچرودن بر جنرال چیقوب ایکی عدد یکرش تپه‌سی درونده سکسان عدد اختیار کتوردی و بو اختیارلر الای ایله صدر اعظمك چادرینه کیدوب تسلیم وتسلم اجرا اولندی وکیفیت فتح باتلخیص خاکپای شاهانه یه عرض اولندقده سلطان (محمد) رابع حضرتلری تلخیصی اشتك سرودن اوقویه‌مبوب بشقه سنه اوقوتدی وممالك محروسه‌ده پك مکمل شهرآیینلر اجرا اولندی ◦

(قندیه قلعه‌سی ١٠٥٧ تاریخندن شمدی یه قدر آره صره تعطیل ایله برابر یکرمی اوچ سنه‌ده فتح اولنمش و بومدت ایچنده ایکی طرفدن نقدر آدم واقعه تلف اولدیغی وعساکر اسلامیه ایله ونديکلولرك نه‌درجه ثبات ومتانت کوستردیکی شایان تأمل بولنمشدر ◦

١٦٧٠ م – ١٠٨١ ه) – شریف مکه (سعدالاشرم) ایله جده والیسی موسم حجده محاربه ایتدی و(ابن الرشید) ایله عربان حجاج مسلمینی غارت ایلدیکندن ادای حج میسر اوله‌مدی ◦ وسنهٔ آتیه‌ده شام والیسی کیدوب شریف موسی الیهی عزل وشریف (برکاتی) نصب ایدرك معارضه یی باصدیردی ◦

١٦٧١ م – ١٠٨٢ ه) – دولت علیه حمایه سنده اولان قزاقلره پك چوق ایلیشدیکیچون (له) دولتنه اعلان حرب اولدی ◦ ولهستانی غارته مأمور اولان قریم خانی (عادل کرای) ك تاتارلره یکده نفوذی کچمدیکندن عزله

يرينه (سليم كراى) نصب اولندى .

١٦٧٢ م - **١٠٨٣** هـ) - صدر اعظم (فاضل احمد) پاشا كريدن كلدكدنصكره (لهستان) سفرينه كيدوب قريم خانيله برابر رقاچ قلعه محاصره ايتديسه ده (له) دولتى عرض ندامت ومصارف سفريه اولەرق بردفعه لك سكسان بيك و بهرسنه يكرمي‌شربيك التون ويرمك وحين حاجتده طرفين يكديكره امداد اتمك شرطيله مصالحه‌يه رغبت ايلديكندن تأديب ميسر اوله مدى وقرار مذكور وجهله مصالحه عقد اولندى .

١٦٧٣ م - **١٠٨٤** هـ) - (له) دولتى روسيه دولتيله متفق اولديغى حالده دولت عليه‌يه اعلان حرب ايلدى . وقزاق وافلاق و بوده‌لرى دخى اتفاق مذكوره داخل اولدى وسلطان (محمد) رابع حضرتلرى تداركات كليه ايله كيدوب روسيه‌يه تابع (لازدين) و (اومان) قلعه‌لرينى اخذ واهاليسنى اسير ايتدى .

(روسيه دولتنك شمدى‌يه قدر لهلولردن كورديكى مضرته قارشو بودفعه كوستر ديكى خيرخواهلق ايلروده لهستانجه تصميم ايتديكى حرص وازينه برمقدمه فريبانه ايدى .

١٦٧٤ م - **١٠٨٥** هـ) - قريم خانى (سليم كراى) روسيه ايله متفق اولان قزاقلرى مقر حكومتلرى اولان (چهرين) قلعه‌سى جوارنده مغلوب و پريشان ايتدى .

١٦٧٦ م - ١٠٨٧ ه) - قزاق خطمانی
(دوراشانقو) روسیه لولك معاونتیله (چهرین) قلعه‌سنی
دولت علیه دن استرداد و روسیه حمایه‌سنی قبول ایلدی .

١٦٧٦ م - ١٠٨٧ م) - کبار مشایخ
حلوتیه دن شیخ (مصری) افندی حضرتلری بروسه دن
لمنی جزیره‌سنه نفی اولندی .

١٦٧٦ م - ١٠٨٧ ه) - مصر اهالیسی
والی جدید (احمد) پاشادن توحش وعزل وحبس
ایتدکلرندن یرینه درسعادتدن (عبدالرحمن) پاشا تعیین
وارسال اولندی .

١٦٧٦ م - ١٠٨٧ ه) - (له) دولتی روسیه
ایله اتفاقك انجامنی ومحاربات واقعه‌ده کوردیکی فلاکتك
نتیجه‌سنی درپیش ومطالعه ایدرك قریم خانی (سلیم کرایه)
دوشوب صلح رجاسی اوزرینه خان مشار الیه دولت
علیه نامنه اوله‌رق برشانلو معاهده تنظیمنه موفق اولدی .
وصدر اعظم غازی (فاضل احمد پاشا) ادرنه طریقیله
درسعادته کلورکن جسرارکنه‌ده وفات ایلدی .

١٦٧٨ م - ١٠٨٩ ه) - بوکره سن رشده
بالغ اوله‌رق زمام اداره‌یی النه آلان فرانسه قرالی اون
دردنجی (اوبی) غوائل داخلیه‌یی برطرف ایتدکدنصکره
اهالینك ویرکوسنی تخفیف وصنایع ومدنیتك ترقیسنه مدار

اواق اوزره برچوق نظامات تأسيس ايلدی . و (هولاندا) و (اسپانيا) و (المانيا) و (اوستريا) دولتلرينی مغلوب ايدرك شانلی معاهده‌لر تنظيمه موفق اولدی .

١٦٧٨م - ١٠٨٩ه) - صدراعظم كوپريلی زاده غازی (مصطفی) پاشا استردادينه مأمور اولديغی (چهرين) قلعه‌سی جوارينه واروب اردوسنی قورمقله مشغول ايكن دشمن بغتةً هجوم ايدوب اردوی همايونی بربيوك هزيمته دوچار ايتديسه‌ده غازی مشار اليه اصلا فتور كتورميه‌رك وبرهفته ظرفنده عسكرينه چكی دوزن ويره‌رك مذكور قلعه‌يی جبراً وقهراً استردادده موفق اولدی واثنای محاربه‌ده قلعه درونده‌كی دشمندن دل قورتلمديغی كبی واروشده بولنان يكرمی بيك قدر اعدا دخی كاملا قليجدن كچدی واردوی همايونك صولت دليرانه‌سی وسرعت وشدتی صحراده آماده اولان روسيه بيوك اردوسنی شاشيرتدی يعنی يرندن قلدانمغه ميدان براقمدی . واشبو مظفريتك مژده‌سی درسعادته واصل اولدقده يدی كون يدی كيجه شهر آيين اجرا اولندی .

١٦٧٩ م - ١٠٩٠ ه) - استانبولده اكری قپو جوارنده براراضی مزبله‌يی قارشديرر ايكن بر بوارلق طاش بولور وبرقاشقجی ايله اوچ قاشقه طرانيه ايدر وقاشقجی دخی ديكر برآدمه صاتار ايكن قيومجی باشی‌يه كوستريلوب خام الماس اولديغی اكلاشيلور وطرف شاهانه‌دن بالمبايعه ايشلتديريلوب خزينهٔ همايونه قونور .

(اشبو قاشقجی الماسی سکسان درت قیراطدر .

١٦٨٠ م - ١٠٩١ هـ) - بلاط محکمه‌سنه کلان ... سنه سلب عقد حکم اولندیغندن محکمهٔ مزبور اغوا اولندی . وخفاف اصناغندن برینك زوجه‌سی اسب میداننده رجم ایدلدی .

١٦٨١ م - ١٠٩٢ هـ) - مجار پرنسلرندن برذاتك تحت تملکنده اولان قلعه‌یی اوستریا دولتی غصب ایلدیکندن پرنس موصی الیه اوجه دولت علیه یه التجا و قلعه نك آلیویرلمسنی استرحام اتمش وکیفیت (اراث) محافظی (حسن) پاشایه و (اردل) و (مملکتین) پرنسلرینه یازیله رق اورالردن ترتیب اولنان عسکر معرفتیله قورتاریلوب پرنس موصی الیهه ویرلشیدی بوکره عساکرمرقومه عودت ایتدیکی کبی اوستریالولر کلوب ینه ضبط ایلدی .
(برسنه صکره ینه عسکر کوندریلوب استرداد اولنمشدر .

١٦٨١ م - ١٠٩٢ هـ) - طرابلس غرب قورصانلرندن برقاچ سفینه ساقز لیماننده تعمیر اولنور ایکن سکز عدد فرانسه بکلك سفینه‌سی کلوب لیمانی التی آی محاصره ایتدی . و بویوزدن بیك قدر بیکناه اهالی تلف اولوب برچوق ابنیه ییقلدی . و بوخصوص مؤخراً دولتجه موقع مذاکره‌یه قونیله رق فرانسه‌دن ترضیه و برمقدار هدیه آلندی .

١٦٨١ م - ١٠٩٢ هـ) - روزنامچه‌جی قلی

خلفاسندن بات برون زاده (محمد) افندی زندقه تهمتیله
اتهام واعدام اولندی .

١٦٨١ م - ١٠٩٣ هـ) - برسه قاضیسنك
ظلم وتعدیسندن دلکیر اولان اهالی محکمه یی باصوب قاضی
ونائب افندی یی اعدام ومالارینی یغما ایتدی ودرسعادتدن
تحقیق ماده ایچون کوندریلان مأمور اهالی یی بعد التهدید
بوندن بویله بومثللو برحرکتده بولنمدقلری حالده خزینهٔ
دولته قرق بیك التون ویرمك شرطنی قبول ایتدیردی
وبوشرطی برحجر طاش اوزرینه یازدیردی

١٦٨٢ م - ١٠٩٤ هـ) - روسیه ایمپراطوری
(فدور) وفات ایتدی (وایوان) نامنده برمجذوب
و(پترو) نامنده برصبی ارکك وبرقاچ قز قرنداشندن بشقه
کمسه سی قالدیغندن بونلرك قنغیسنك اجلاسی مناسب اوله جغی
بین الوکلا دوشونلمکده ایکن مذکور قزلردن (سوفیه) صبیٔ
مرقومك جلوسیله کندوسنك وصی تعیینی ارزو وبوجهتك
ترویجی ایچون استرلیچ عسکرینی اطماع واغرا ایلدیککندن
موسقوه نك ایچنده بربیوك اختلال چیقدی وبرچوق وکلا
وامرا انفی واعدام اولندقدنصکره ایکی ارکك قرنداشك
مشترکا جلوسنه وسوفیه نك وصایتنه قرار ویرلدی .

١٦٨٣ م - ١٠٩٤ هـ) - سلطان (محمد)
رابع حضرتلری تدارکات کلیه ایله اوستریا اوزرینه کیدوب
(کاوار) یعنی یانق قلعه اوسنده بیوك برمظفریته نائل
اولدی .

— اوستریالولر (استرغون) قلعه سنی تحت محاصره یه آلدی ۰ وقلعه ده بولنان خلیل و قره محمد و بکر وخضر پاشالر ومشهور کوز حسین بك دوکشه رك اون اوچبیك کشی ایله برابر شهید اولدیقلرندن کیروده قالان بشیوز کشی قلعه یی ویره ایله تسلیمه مجبور اولدی ۰

۱۶۸۳ م - ۱۰۹۵ ﻫ) - (له) قرالی

(سوبیسکی) اوستریالولره اتفاق واردوی همایون اوزرینه بغتةً هجوم اتمکله محاربه یی قزاندی وعساکر اسلامیه همان براغوردن فرار ایلدیکندن طوپ ومهمات وخزینه واوراق کاملاً ید اعدایه کچدی و(ویانه) تهدیدن قورتلدی ۰

— صدراعظم قهرمان مصطفی پاشا ودفتردار حسن پاشا ورئیس الکتاب مصطفی افندی هزیمت مذکوره اوزرینه اعدام اولندی ۰

(صدراعظم مصطفی پاشانك (کاوار) قلعه سنی فتح اتمکسزین ایلرو کچوب و(یانه) یی محاصره اتمسی وابراهیم پاشایی منع ونصیحت ایتدیکیچون قتل ایلمسی سوء تدبیر وخطای عظیم اولدیغنده اشتباه یوغیسه ده خطاسنی تصحیحه مقتدر بویله بر قهرمانك اعدامی دها بیوك بر خطا اولدی دینلسه خطا ایدلمامش اولور ۰

— قزاقلر واهلولر وبغدانلولر قریم عسکرینك اوستریا سفرنده بولنمسندن استفاده یه قیام وبندر قلعه سنه اقتحام ایلدیلر ایسه ده ضبطه موفق اوله مدیلر لکن نقض عهد ایدن وندیکلولر (موره) حدودینی کچوب (اناطولیا)

و (پروزه) شهرلرینی آلدیلر .

١٦٨٤ م - ١٠٩٦ ه) - آلمانیا و روسیه و (له) و (وندیك) دولتلری دولت علیه علیهنه اتفاق ایتدی وایکیوز بیك موجودلی متفقین عسکری (پشته) وآق کلیسا محاربه لرینی قزانوب پشته و (واج) قلعه لرینی ضبط و (بدون) و (قانیجه) قلاع جسیمه سنی محاصره ایلدی لکن درت آی ظرفنده یوز بیك کشی قیردیغی حالده فتحنه موفق اولهمدی .

- اوسته یالولر (ایوار) قلعه سنی ووندیکلولر (موره) جزیره سنده واقع (متون) و (قرون) و (اناپولی) و (اوارین) قلعه لرینی آلدی و عساکر اسلامیه دخی بو سنه ده (سین) قلعه سی جوارنده وندیك اردوسنی بوزدی و بو محاربه لرده ایکی طرفدن واهالیدن چوق نفوس تلف اولدی .

١٦٨٥ م - ١٠٩٧ ه) - دول متفقه عسکری (یچوی) و (جکردلن) قلعه لرینی اهالیسنك فراریله ضبط ایتدی وچتال کوپری جوارنده اردوی همایون منهزماً فرارایله یکندن طوب وجبه خانه کاملاً ید اعدایه کچدی وصدر اعظم بودیندن اوسکه کلدیسه ده اورامی دخی استیلا اولندیغندن (وارادین) ه واندن قاچه قاچه درسعادته کلوب اباغی توزیله اعدام اولندی .

- (له) قرالی (سوبیسکی) یدی مملکت ویروب

روسیه ایله مخصراً براتفاق عقد ایلدی و بناءً علیه روسیه دخی دولت علیه یه اعلان حرب ایتکله دولت علیه نك موقعی بش دولت جسیمه یه قارشو برحال تهلکه ده قالدی ه

١٦٨٦ م - **١٠٩٨** ه) - صدر اعظم طونه وحوالیسنده اولان بوزغون عسکری طوپلایوب اوستریالولرك اوزرینه کیتدی و بر نهرك اوته طرفنه کچوب عسکر کیرویه دونمامك ایچون کوپری یی بوزدی لکن یکیچریلرك چیقاردیغی فتنه اوزرینه اردوده طوره میوب (واردین) ه قدر فرار ایلدی واردوده بولنان امرای عسکریه بالاستشاره سیاوش پاشایی قائمقام تعیین و محاربه یه مباشرت ایتدیسه ده یکیچریلر کندو فتنه وفسادلرینی باصدرمق ایچون صدر اعظمه برچوق قباحتلر تحمیل ودرسعادته محضرلر ارسالیله اشغال ایتدکلرندن برایشه یرامدیلر ه

- اوستریالولر (سکتوار) و (استوانی بلغراد) قلعه لرینی ضبط ایلدیکنه بناءً اردوی همایون نیشه رجعت ایلدی ومهر صدارت سیاوش پاشایه کلدی ه

- یکیچریلر نیشده دخی راحت طوره میوب دفتردار امیر پاشایی ورئیس الکتاب جعفر زاده وسائره یی اعدام ایتدکدنصکره درسعادته کیتمکه قالقشدیلر وتوقیفلری ایچون اولنان نصایح وطرف شهریاردن کلان خط همایون براقه یرینی طوتمدی ه

- دول متفقه عسکری دولت علیه حمایه سنده اولان

(اردل) ولايتنى ضبط ايلدى .

١٦٨٦ م - ١٠٩٨ هـ) - اجارهٔ علیا وسفلا اهالیسی آچیق باش (منكريل) طائفه سنك تسلطنى دفع ايچون چورسكسوده محاربه ايتدى ومنكريلارك داديانى (سالومان) وقوعبولان مغلوبيتك تأثيريله وفات ايلدى .

(طائفهٔ مر قومه دولت عليه حمايه سنده اولديغى حالده متوفاى مر قومك اوغلى مؤخراً روسيه حمايه سنه چكمشدر .

١٦٨٧ م - ١٠٩٩ هـ) - هر پاپدقلرى يانلرينه قالوب شمارمش اولان يكيچريلر قباحتلرينى ستر ايچون ادرنه ده دخى بر محضر ياپوب درسعادته كوندرديلر ووقوعبولان پريشانلقلره وكلا ايله ذات شاهانه يى سبب كوستردیلر ومحضر مذكور اياصوفيه جامع شريفنده علناً قرائت اولندقدنصكره كوپريلى زاده قائممقام مصطفى پاشانك تدبير خفيسيله سلطان محمد رابع حضرتلرى خلع وبرادرى سلطان سليمان حضرتلرى اجلاس اولندى .

١٦٨٧ م - ١٠٩٩ هـ) - اردوى همايون ادرنه دن خود بخود درسعادته كلدى ويكيچرى وسپاه طاقمى اسب وآت ميدانلرنده اجتماع ايدرك هيئت دولتدن شكايت ودرلو درلو ادبسزلكلره جسارت ايلديلر وقائممقام سابق رجب پاشايى قتل ايتديرديلر واركان دولت دخى سراى همايونده زوربازلك نأديبنه وفتواجى چاوش ايله كوچك

محمدك قتلنه قرارويردى ويكيچريلر قرار مذكورى طويديغى كبى يكيچرى اغاسى خربوتلى على اغايى قتل وصدر اعظم سياوش پاشا ايله دفتردار افندى يى قوناقلرنده تهديد ايدرك مهر همايونى آلديلر .

– يكيچريلر مهر همايونى اخذدن ايكى كون صكره سياوش پاشانك قوناغنى باصوب بيچاره يى قتل وحرمده وسلاملقده بولدقلرى اشيايى كاملا يغما ايتدكدنصكره جاريه لرى آچيق صاچيق حماللر ارقه سنه ويوردرك قشله لره كوندرديلر .

(سياوش پاشا مقتول زينل پاشا ورثه سنك ادعاسى اوزرينه محكوماً قتل اولندى ديننلرده واردر .)

– زوربالرك قيامى كونى بر يكيچرى بزستاننده شريف اغا نامنده بر خواجكى ايله معارضه چيقاروب دولابنى يغمايه باشلادقده بيچاره فرياد ايدرك قالقوب وبر صر يدك اوجنه بر بز طاقوب نه طوره يورسكزها يدى كيده لم ديكه باشلادى وشريف اغا سنجاق ايله چيقمش سوزى چارشو خلقى يننده سنجاغ شريف چيقمش ديو تواتر بولديغندن هركس مرقومك باشنه طوپلانوب سراى همايونه كتديلر وبوجمعيت بوستانجى باشى وسائر بيطرف ضابطانه غيرت وزوربالره خوف وخشيت ويرمكله فتنه برطرف اولدى . وزوربالرك برقاچ نامدارى اخذ واعدام اولندى .

١٦٨٧ م – ١٠٩٩ هـ) – اوستريالولر دولت عليه عسكرينى (مهاج) ده بوزدى .

ـ ونديكلولر اغريبوز قلعه‌سني تحت محاصره‌يه آلدي ومدت محاصره يوز بر كونه وارديغندن اسلام اميدي كسوب قلعه‌يي تسليمه قرار ويردي لكن اوكون اعدادخي اميدي كسوب رجعت ايلديكندن قلعه قورتلدي .

۱۶۸۷ م ـ ۱۰۹۹ ه) ـ يكن عثمان پاشا اناطوليده باشنه برچوق رخاي اوندات طوپلامغه باشلاديغندن دولتجه توحش وازاله سي مراد اولنديسه‌ده زمانك مساعده‌سزلكي جهتيله روم ايلي اردوسنه تعيينه قرارويرلدي ومرقوم كايتلو قپو خلقيله بلغراده واصل اولديغي كبي تغلباً سرعسكرلكني اعلان ايلدي وطرف دولتدن دخي ضروري تصديق اولندي .

ـ اوستريالولر بلغرادي تحت محاصره‌يه آلدي وعثمان پاشانك عظمتنه نظراً محاربه اتمسي مأمول اولنور ايكن خائن صاووشوب اهاليي يالكز براقدي واهالي دخي يكرمي بر كون مدافعه دنصكره قايقلر ايله چكلديكندن قوس قوجه بلغراد قلعه سي اوستريالولرك يد استيلاسنه كچدي .

۱۶۸۸ م ـ ۱۱۰۰ ه) ـ اوستريالولر سمندره‌يي باد هوا آلدقدنصكره الاجه حصاره كلدي واوراده اولان اردوي همايونك ايچنه دخي فتنه دوشديكي جهتله محاربه ممكن اوله‌مدي وعسكرك كافه سي طوپ ومهماتي براغوب (نيشه) صاووشدي واوستريالولر نيشه دخي هجوم اتكله عسكر اوراده دخي طوره‌ميوب

بر بر يني قيره رق فراره باشلادی و (نيشاوه) نهر يني بكرلر ايكن چوغی غرق وتلف اولدی .

- بلغرادن فرار ايدن مشهور عثمان پاشانك عصيان حالنده روم ايلی طولاشوب طوزمسی دولت عليه يه بشقه جه برغائله اولديغندن اخذ وقتلی ايچون ولاة عظامه امرلر كوندرلدی و برچوق نفير عام ايله وار يلوب صوفيه ده اخذ وقتل اولندی .

١٦٨٨ م - ١١٠٠ ه) - اناطولیده حال عصيانده بولنان كدك پاشا كندوسنی ازاله يه مأمور اولان حسين پاشايی واحد پاشا دخی كدك پاشايی حرباً اخذ وقتل ايلدی .

١٦٨٨ م - ١١٠٠ ه) - اوستريالولر (ودين) و (فتح الاسلام) قلعه لرينی بلا محاربه ضبط ايلدی و (بوسنه) اهاليسی برمظفريت فوق العاده ايله (ايزورنيق) قلعه سنی تخليصه موفق اولدی .

١٦٨٨ م - ١١٠٠ ه) - استانبول قاضيسی مؤلفيندن مشهور مصطفی رمزی افندی وفات ايلدی .

١٦٨٨ م - ١١٠٠ ه) - اهالی يی راحتسز ودولتی مضطرب اتمكده اولان (صاريجه سكبان) طائفهٔ باغيه سنك محو وازاله سنه تشبث اولندی .

١٦٨٩ م - ١١٠١ هـ) - بر بلغار قوما نوده اوستريا جنرالندن قاپاق كيوب بلغار قراللغنى اعلان و بلغارلرك باشبوغلغنى درعهده ايلدى و باشنه خيلى آدم طوپلاندى .

١٦٨٩ م - ١١٠١ هـ) - صدر جديد كوپريلى زاده مصطفى پاشا يكيدن تدارك ايتديكى عسكرله قوصوه يه كيدوب اوستريالولرى رجعته مجبور ايتدى . و (پرزرين) و (پرشتنه) و (شهر كويى) قضالرينى وبشر اوزركون محاصره ايله (نيش) و (سمندره) و (ودين) قلعه لرينى استرداده موفق اولدى .

١٦٨٩ م - ١١٠١ هـ) - روسيه ايمپراطورى (پترو) اثبات رشد ايتدكدنصكره همشيره سى سوفيه نك و باش وكيل (غاليچين) لك اطوار مستبدانه سنى چكه ميوب (تريتسه) مناسترينى تحصنكاه اتخاذ ايتمش واوراده صبر وسكوتله امرار وقت ايلمكده بولنمشيدى بوكره كندوسنه طرفدار اولان (استرليج) رؤساسيله سوزى پيشيروب ابتدا همشيره سى سوفيه يى اخذو حبس ومتعاقباً قرنداشى وشريك سلطنتى مجذوب (ايوان) ى خلع وطرد ايتمكله نائل استقلال اولدى .

١٦٩٠ م - ١١٠٢ هـ) - صدر اعظم كوپريلى زاده مصطفى پاشا بلغرادى تحت محاصره يه آلدى واون ايكنجى كونى قلعه نك جبه خانه سى برهوا

ودیواری منهدم اولدیغندن عساکر اسلامیه قلعه یی ضبط ایلدی و بو اثناده (له) قرالنك (قانیجه) قلعه سنه تسلطی و (ایساقچی) طرفلرینی استیلاسی خبری کلدیکندن اورایه دخی التمش بیك کشیدن مرتب اردو کوندردی .

ـ دول متفقه عسکرینك بیوك اردوسی (اردلده) اولدیغندن اورایه دخی چرکس احمد پاشا قومانداسیله برقوه جسیمه کوندرلدی و پاشای موما الیه دولت علیه یه طرفدار اولان مجارلر ایله متفقاً مجاربه یه طوتیشوب خیلی تلفات ویردیسه ده دول متفقه عسکرنده دخی ایلر طوتریبر اقدی .

ـ قریم خانی (سلیم کرای) حج شریفه عزیمت ایلدیکندن یرینه (سعادتکرای) نصب اولندی و برسنه صکره بودخی عزل اولنوب (صفا کرای) وصکره ینه (سلیم کرای) تعیین قلندی .

(ممالك عثمانیه نك هر طرفنی اعدا صاردیغی ومحاربات ایکی طرفدن کسب شدت ایتدیکی بر زمانده (سلیم کرایك) حجه عزیمتی جای تعجبدر .

۱٦٩٠ م ـ ۱۱۰۲ ه) ـ قدس شریفده کی قامه نك مفتاحی حضرت (عمر) رضی الله عنه زمانندنبرو روملر یدنده اولدیغی حالده بوکره روسیه نك ایتدیکی نقض عهد وخیانته وفرانسزلرك کوستردیکی مخالصت وصداقته بناء روملردن آلنوب فرانسزلره یعنی قتولکاره ویرلدی .

١٦٩٠ م - ١١٠٢ هـ) - محاربات متواليه خزينهٔ جليله يى فوق الغايه مضايقه يه دوشورديكندن چاره سى لدى التذكر مسكوكاتك فيئات قديمه سى اوزرينه ربعى مقدارينك ضمنه و جزيه نك مع ضمايم اوچ صنف يعنى اعلا اوسط ادنا اعتبار يله تحصيلنه ودخانه مجدداً بر رسم وضعنه قرارويرلدى ؛

١٦٩٠ م - ١١٠٢ هـ) - سلطان سليمان ثانى حضرتلرى (ادرنه) ده وفات ايلديكندن برينه برادرى (سلطان احمد ثانى) حضرتلرى جلوس ايلدى وصدراعظم كوپريلى زاده مصطفى پاشا (وارادين) ميدان محاربه سنده شهيد اولديغندن اردوى همايونه پريشانيت كلدى ودرحال حاجى على پاشايه صدارت توجيه اولنه رق اردويه كوندرلدى ؛

١٦٩٠ م - ١١٠٢ هـ) - ونديكلولر آوبحرا (آولونيه) قلعه لرينى محاصره وضبط ايلديسه ده عساكر اسلاميه تكرار كيدوب اوچ بيك بشيوز تلفات ويره رك استردادينه موفق اولدى ؛

١٦٩١ م - ١١٠٣ هـ) - ونديكلولر مالطه قورصانلريله برابر (حانيه) يى برمدت محاصره ايتديلر لكن برشىء قوپاره مديلر و (كريد) ده يدتصرفلرنده قالان (غرانبوسه) اطه سنى اداره جه مشكلات چكدكلريچون دولت عليه يه ترك ايتديلر .

١٦٩١ م - ١١٠٣ ه) - اوستريالولر طقوز آيدنبرو تحت محاصره يه الدقلرى (وارات) قلعهٔ جسيمه سنى ويره ايله آلوب اهاليسنى فوق الغايه ازعاج ومتعاقباً (يانوه) قلعه سنى استرداد ايلديلر .

١٦٩٢ م - ١١٠٤ ه) - عربان شيخلرندن (مانع) نامنده بر حريف (بصره) يى ضبط ايلدى . واوزرينه كيدن بغداد واليسنى وسائر مأمورلرى بوزدى وعاقبت (بصره) نك ويركوى مقطوعى اولان يوز بيك غروشدن يكرمى بشبيكنى عفو ومنحصراً ادارسنى تصديق ايتديردى .

١٦٩٢ م - ١١٠٤ ه) - مشايخ كرامدن سلامى على افندى حضرتلرى وفات ايلدى .

١٦٩٣ م - ١١٠٥ ه) - اوستريالولر بلغراد جوارنده بر بيوك هزيمته دوچار اولدى وبلغراد قلعه سى محاصره دن قورتلدى .

- موستار اهالئ خرستيانيه سى اوستريالولرك افساديله عصيان ايدوب مسلمان وطنداشلرينى قوغدى وهرسك ساحلنده واقع (غبله) قلعه سى اهالئ مرقومه نك رضا وخيانتيله ونديكلولره كچدى .

١٦٩٣ م - ١١٠٥ ه) - لمنى جزيره سنده منفى اولان شيخ نيازئ مصرى حضرتلرى وفات ايلدى .

١٦٩٤ م - ١١٠٦ هـ) - وندیك و ایتالیا ومالطه دونغاسی ساقزی تحت محاصره یه آلدی ومملکت خبره آنشیله خراب اولدیغی حالده دونغای همایون یتیشوب اعدانك بش آلتی سفینه سنی احراق ومملکتی تخلیص ایلدی ٭

١٦٩٤ م - ١١٠٦ هـ) - سلطان احمد ثانی حضرتلری وفات ایدوب یرینه سلطان مصطفی حضرتلری جلوس ایلدی ٭

١٦٩٤ م - ١١٠٦ هـ) - شریف مکه (سعد) عربان ایله اتفاق واوحوالی بی استیلا ایتدیکیچون اوزرینه اردو ارسال وفراره اجبار اولندی و یرینه بالانتخاب (شریف عبد الله) نصب وتعیین ایدلدیسه ده اردونك عودتنده موما الیه ینه کلوب تسلط ایلدیکندن ضروری ابقا قلندی ٭

١٦٩٥ م - ١١٠٧ هـ) - شمدی یه قدر هرسنه مقطوعا احاله اولنان قرا اعشارینك بوندن بویله عند المزایده تقرر ایده جك بر مبلغ معجل وسنوی بربدل مقطوع ومعین ایله وقید حیاة شرطیله احاله سنه قرار ویرلدی ٭

(بو اصول اولوقت زراعی ملتزملرك ظلمندن قورتارمق ایچون یاپلدیسه ده سلطان احمد ثالث زماننده ینه لغو اولنمشدر ٭

١٦٩٥ م - ١١٠٧ هـ) - سلطان مصطفى حضرتلری بلغراده تشریف بیوردی وعساکر اسلامیه (طمشوار) حوالنده اوستریانك بربیوك اردوسنی بوزوب (لیپوه) و (کوله) و (تل) و (شش) و (بغوش) قلعه لرینی آلدی و (ساقس) دوقه سی قوماندانسنده اولان اوستریا اردوسی کیروده قالدیغندن برایشه یارامدی .

- قپودان (مزه مورته حسین پاشا) آق دکزده فرصت جوی حسار اولان ونديك دوننماسنی ساقز صولرنده یقالیوب ایکی قالیونلرینی احراق وبرینی غرق ایلدی ، وبرقاچ سفینه لری دخی فورتنه دن یاتوب قصوری فرار ایده بیلدی .

١٦٩٥ م - ١١٠٧ هـ) - اوجله جمعیتلری طاغیدلمش اولان صاریجه وسکبان دوکونتیلرینك اناطولیده طولاشوب اهالی یی ازعاج اتمکده اولدیغی استخبار اولندیغندن اومقوله لرك هرنره ده کوریلور ایسه طوتیلوب مجازات اولنمسیچون ولاة عظامه امرلر کوندرلدی وخیلی تأثیراتی کورلدی .

١٦٩٥ م - ١١٠٨ هـ) - روسیه لولر یوز اللی بیك عسکردن مرتب برقوه جسیمه ایله ازاق قلعه سنی تحت محاصره یه آلدی واوچ آی اوغراشدقدنصکره کلیتلو تلفات ویره رك رجعت ایلدیسه ده ایکنجی هجومنده اسلامك امدادی یتیشه مدیکندن غلبه چالدی وقلعه یی آلدی .

ـ سلطان مصطفى حضرتلرينك بلغراددن كوندرديكي اردوى همايون بر مغلوبيت عقبنده بيوك مظفريته نائل و (طمشوار) قلعه سنى محاصره دن تخليصه موفق اولدى .

١٦٩٧ م = **١١٠٩** هـ) = سلطان مصطفى حضرتلرى بلغراد ده اولديغى حالده اردوى همايون واراد ينده (نتسا) نام محلده متحشد اوستريا بيوك اردوسيله محاربه ايتدى وصدر اعظم الماس محمد پاشا ايله امراى سائره بيننده كيرن اختلاف وعسكرده اولان عدم انقياد قوس قوجه اردويى بوزدى واثناى هرج ومرجده صدر اعظم ويكيچرى اغاسى كبى اون يدى معتبر وزير واوتوز بيك قدر عسكر شهيد اولدى وبالجمله مهمات وطوپ واوچ بيك عسكر اسير وشو اردونك انجق سكزده بريسى قورتلدى .

ـ محاربهٔ مذكوره ده شهيد اولان وزرانك ذزسعادتده كى اموالى خزينه ايچون مصادره اولندى . (نه غريب حال

١٦٩٧ م = **١١٠٩** هـ) = ايران دولتى (بصرة) يى شيخ مانعك يد غصبندن قورتاروب كويا تحت محافظه سنه آلدى وبونى دولت عليه يه بر صداقت رنكنده كوسترمك ايچون قلعه نك انختارلرينى درسعادته كوندردى ودولت عليه ايرانك بو بابده كى نيتنى اكلاديسه ده زمان مساعد اولمديغندن اجراى ايجابنى وقت آخره

برافقدی .

ـ اوستریالولر بوسنه سرایی ضبط وغارت ایلدی .

١٦٩٧ م ـ ١١٠٩ هـ) ـ تیمورباش لقبیله مشهوراولان اون ایکنجی (قارلوس) شارل اون بش یاشنده اولدیغی حالده (اسوج) قرالغنه تعیین اولندی و (روسیه) و (دانیمارقه) و (له) دولتلری قرال موحی الیه علیهنه عقد اتفاق ایتدی .

١٦٩٧ م ـ ١١٠٩ هـ) ـ فرانسه قرالی (لوی) پروتستانلغه قارشو قتولك مذهبی صیانت ضمننده انکلیزلر والمانلر ایله ایتدیکی محاربه یه صلحله نهایت ویردی .

١٦٩٧ م ـ ١١٠٩ هـ) ـ روسیه ایمپراطوری بیوك پتر و تشکیل ایلدیکی نظام جدیدی ایجه ایلرولدوب خلق ایصندیردقدن وکندوسی سودیردکدنصکره ضابطان ونفرات عسکریه دن بو زاللی کنج آیروب کمیجیلك وکمی یاپمق کبی صنایع وفنون عسکریه اوکرنمك اوزره (وندیك) و (المانیا) و فلمنك) طرفلرینه کوندردی . وارقه لری صره کندوسی دخی کیدوب (فلمنك) و (انکلتره) و (اوستریا) ده بالذات خیلی صنایع وفنون عسکریه تحصیل ایلدی .

١٦٩٨ م ـ ١١١٠ هـ) ـ لوندره ده (ناشر

عقائد نصارى) ناميله برجمعيت تشكيل اولندى .
(انكلتره) و (فرانسه) و (امريقا) و (روسيه) ده بوندنصكره دها برچوق جمعيتلر يابيلوب هرلسانده مليونلرله انجيل كتابى طبع ونشر اولنمش و بو اوغورده وقوعبوله جق مصارف ايچون وقف وتخصيص ايديلان مبالغك فائض سنويسى اوچ مليون فرانق تخمين قلنمشدر .

١٦٩٨ م - ١١١٠ ه) - مشاهير خطاطيندن حافظ عثمان افندى وفات ايلدى .

١٦٩٨ م - ١١١٠ ه) - روسيه نك معهود (استرليج) عسكرى محبوس (سوفيه) نك تشويقيله اياقلنوب حدودلردن موسقوه شهرينه يوريكه باشلادى وكيفيت انكلتره ده تحصيل ايله مشغول اولان ايمپراطور بيوك پترونك سمعنه واصل اولديغى كبى همان موسقوه يه كلوب محرك فساد اولنلردن قارى واركك ايكى بيك كشى يى اعدام وعساكر مرقومه نك همان كافه سنى آخرته اعزام ايلدى . و (استرليج) اوجاغنك كيفيت الحاسنى مرمر ستونلر اوزرينه حك وتذكار ايتديردى .

١٦٩٩ م - ١١١١ ه) - برقاج سنه دنبرو دولت عليه ايله محارب اولان (اوستريا) و (روسيه) و (له) و (ونديك) دولتلرى (انكلتره) و (فلمنك) دولتلرينك وساطتيله قارلوفجه ده عقد مصالحه ايلدى وحسب المعاهده (طمشوار) و (صوه) نهرينك بر طرفى

دولت علیه‌ده قالوب اوته طرفی یعنی (ترانسلیوانیا) و (اسقلاونیا) ولایتلری اوستریایه (وقانیجه) و (بودلیا) ایالتلری اهالیوله و (موره) و (آیوماورو) و (سین) و (غبله) ونديكلوله وازاق خوالیسی روسیه‌یه ویرلدی :

۱۶۹۹ م – ۱۱۱۱ ه) – فرانسه دولتی طرفندن تأكید مصافاة ضمننده درسعادته كلان ایلچی حضور شاهانه‌یه كیررككن بانده‌كی مچی چیقارمق استه‌مامش وایدیلان اخطار و نصیحتی دكله‌مامش اولدیغندن كتوزدیكی هدیه‌لرك ردی و كیدر یلان خلعتك نزعی فرمان بیورلدی . وایلچی ایشك بو درجه‌لره وارديغنی اكلادیغی كبی مچنی چیقارمغه راضی اولدی .

۱۷۰۰ م – ۱۱۱۲ ه) – ایران دولتی بوندن اوچ سنه مقدم (بصره) و (قورنه) ولایتنی دوستانه استیلا اتمش ودولت علیه دخی شمدی‌یه قدر اوروپا محارباتیله مشغول بولندیغندن سكوتله كچشدیرمش ایدی بو كره اوروپا غائله‌لری برطرف اولوب نوبت آسیایه كلدیكندن بصره اوزرینه كلیتلو عسكر ارسال و بیره‌جكدن التمش پاره چكدیری اعزام اولندی وایران قوماندانی عربلردن طوپلادیغی یوز بیك كشیله مقاومت اتمك استدیسه‌ده اثنای محاربه‌ده عربلر دولت علیه طرفنه میل ایلدیكندن فراره مجبور اولدی وبصره دولت علیه‌یه كچدی .

١٧٠٠ م - ١١١٢ ه) - اسوچ ممالكنى (دانيمارقه) و (روسيه) و (له) كبى اوچ بيوك دشمن صارمش وافكار اهاليه القاآت اجنبيه ايله فساد قارشمش وهر بوزدن اميدلر كسلمش اولديغندن وكلاء أبوسانه برمجلس ياپوب اعدانك اقچه ويا خود اراضى اعطاسيله دفعنه قطعياً قرار ويرديلر ايسه ده قرال (قارلوس) اون سكز ياشنده اولديغى حالده راضى اولمدى و (بن بو قراره راضى دكلم محاربه ايديله جك كلك ارقه‌م صره) ديوب ابتدا دانيمارقه اوزرينه يورودى و برقاچ محاربه قزاندقدن صكره بر كوزل معاهده تنظيمنه موفق اولدى .

- دانيمارقه‌لولرك متفق اولان روسيه دولتى دخى اسوچدن بر كلاه قاپق اوزره طقسان بيك عسكر ايله (ناروا) قلعه‌سنى محاصره ايتديسه‌ده اسوچ قرالى (قارلوس) قيشك شدتنه باقيه‌رق (نارناو) اسكله‌سندن سكز بيك عسكر دوكوب روسيه‌لولرى فنا حالده پريشان و برچوغنى اسير ايتديكندن روسيه ايمپراطورى بيوك پترو دخى عقد مصالحه‌يه مجبور اولدى .

١٧٠٠ م - ١١١٢ ه) - اسپانيا قرالى (بلاولد) وفات ايلديكندن يرينه وصيتى موجبنجه فرانسه قرالنك حفيدى كچديسه‌ده (اوستريا) و (انكلتره) و (فلمنك) و (پورتكيز) و (اسوچ) دولتلرى راضى اولمدى وجمله‌سى بردن فرانسه عليهنه اعلان حرب ايتدى . (بو محاربه اون اوچ سنه سورمش واك صكره فرانسه مغلوباً صلح اولوب انكليزلر جبل الطارقى قزانمشدر .

ـ فرانسه یه اعلان حرب ایدن دول متفقه (المانیا) امراسندن (براندو بورغ) منتخب مارکیسی (فردریق)ی دخی قرالق وعدیله اتفاقه داخل اید کارندن میدانه بر (پروسیا) قرالی چیقدی ٠

(پروسیا دولتی بوندن یتمش بش سنه صکره یعنی ١١٨٧ تاریخنده لهستانك برقسمنه و ١٢٨٢ تاریخنده المانیانك بعض ممالکنه و ١٢٨٧ تاریخنده دخی فرانسه نك الساس واورن ایالتلرینه مالك اولمش والمانیا امپراطورلغی قزانمشدر ٠

١٧٠١ م ـ ١١١٣ ﻫ) ـ اسکداری شیخ (محمد نصوحی) افندی حضرتلری وفات ایلدی ٠

١٧٠٢ م ـ ١١١٤ ﻫ) ـ شهرزور والیسی (حسن) پاشا آلدیغی امر موجبنجه بغداده کتمك اوزره ایکن قتلی ایچون برقپوجی باشی چیقه کلدی و پاشا دخی برمدت تحیردن صکره کندو سکبانلرینك چادرینه دوشدرك انلر واسطه سیله قپوجی باشی یی اولدیروب نابدید اولدی ٠

١٧٠٢ م ـ ١١١٤ ﻫ) ـ صدر اعظم دال طبان مصطفی پاشا ادرنه ده اعدام اولندی ٠

١٧٠٢ م ـ ١١١٤ ﻫ) ـ روسیه لولرك قریه ال او زانتغه باشلادیغی و بونك شمدی اوکی الغز ایسه صوکی

فنا اوله‌جغی عموم قریم اهالیسی طرفندن درسعادته اشعار واسترحام اولندیسه‌ده باب عالی بو استرحامی قریم خانی (دولتكرایك) روسیه ایله منعقد معاهده‌یه قارشو بر فسادی قیاس ایلدیكندن مرقومی عزلله (سلیم كرایی) نصبدن بشقه برشیء یاپمدی .

– قریم خانی (دولتكرای) خانلقدن انفصالنی خبر آلدیغی كبی بتون میرزا وعلمایی طاغ و پالابوب دولت علیه علیهنه تحریك وعسكر تداركنه تشبث ایلدیسه‌ده دها ایلرویه واره‌مدی .

١٧٠٣ م – ١١١٥ ھ) – صدر جدید (رامی) پاشا ادرنه‌ده چوقه اعمالیچون اوروپادن اوسته‌لر وادوات كتورتدی و بروسه قماش دستكاهلرینك اوروپا كاری كوزل شالر یاپمسنی وایجاب ایدن سرمایه وساره‌نك اعطاسنی امر ایلدی .

١٧٠٣ م – ١١١٥ ھ) – پترسبورغ شهرینك طرز جدید اوزره بناسنه مباشرت اولندی .

١٧٠٣ م – ١١١٥ ھ) – سلطان مصطفی حضرتلرینك اكثر اوقاتده ادرنه‌ده آرامفرمای اثنا بولمده بعض ذواتك وسوسه‌سنی دعوت ایتدیكندن انلرك تشویقیله امرای عسكریه واصناف طاقمی براشوب برجمعیت فسادیه تشكیل ایلدی وبو جمعیت یكی برشیخ الاسلام نصب وبعض توجیهات اجراسندن صكره برمحضر

عمومی ترتیب ایدوب صدوردن برقاچ ذاتله (ادرنه) یه کوندردی ومتعاقباً اوتوز بیك قدر اهالی اوکارنده ایکیوزدن متجاوز علما ایله (ادرنه) یه یوریدی وسلطان مصطفی حضرتلری دخی اطرافدن طوپلادیغی نفیرعام ایله مقاومت اتمك استدیسه ده انلرده استانبوللیلرله برلشدیکی جهتله سلطان مصطفی برقاچ وزیریله یالکز قالدی . وخلع اولنوب یرینه سلطان احمد ثالث حضرتلری اجلاس اولندی .

ـ سلطان احمد ثالث حضرتلری (ادرنه) دن درسعادته کلوب فسادده ذی مدخل اولان شیخ الاسلام سابق فیض الله افندی ایله متعلقاتنی ونقیب الاشراف فتح الله افندی یی وصنوف عسکریه وسائره دن خیلی معتبر ذواتی قتل ونفی ایتدیردی و بوستانجی عسکری کذشته مواجبلرینی آله مدقلریچون برفساد چیقارمق استدیسه ده سهولتله اوکی آلندی .

١٧٠٣ م ـ ١١١٥ ه) ـ قریملیلر روسیه‌نك مغایر عهد بعض حرکاتنی ایکنجی دفعه اوله‌رق درسعادته اشعار وشفاهاً دخی بیان واسترحام اتمك اوزره برقاچ معتبر ذاتی ارسال ایلدیلر ایسه ده باب عالی کیفیتی (اوزی) والیلکندن استعلامه دوشوروب جوابی کلسون کله جك سوزندن بشقه برشیء دیمدی ومعتبران مومی الیهم دخی امیدی کسوب عودته مجبور اولدی .

١٧٠٥ م ـ ١١١٧ ه) ـ روسیه‌نك

شکایتی اوزرینه قریم خانی غازی کرای عزل اولنوب یرینه
برادری قپلان کرای نصب اولندی .

١٧٠٦ م = ١١١٨ ه) = لهلولر اسوج قرالی
(قارلوسك) انتخابیله تعیین اولنان قراللرینی روسیه نك
تشویقیله خلع و روسیه طرفداری بریکی قرال تعیین
ایتدیلرسه ده مرقوم (قارلوس) لهستانی تضییق ایتدیکنه
ودرون مملکتده بر اختلال ظهور ایلدیکنه بناء یکی قرال
طوردیوب فراره مجبور اولدی وروسیه ایمپراطوری بیوك
(پترو) بونك ایچون اسوچلولرله آچقدن آچیغه محاربه یه
کیریشمیوب یالکز لهستانه عسکر و پاره ارسالیله
اکتفا ایلدی .

١٧٠٧ م = ١١١٩ ه) = خلع سلطانی
ماده سنده ذی مدخل اولنلردن بعض ذواتك ایوانسرای
خارجنده جبه جی باشی قوناغنده اجتماع وترتیب فساد
ایلدیکی استخبار اولندیغندن جمعیتلری طاغیدلدی
وایچلرندن روم ایلی والیسی حسن پاشا اختفا ایتدیکی
محلندن چیقاریلوب اعدام اولندی .

١٧٠٧ م = ١١١٩ ه) = (البرز) طاغنك
(بیشتاو) جهتنده مسکون قبارطای قبیله سی قریم
خاننه عصیان ایلدیکندن اوزرلرینه قریمدن عسکر سوق
اولندیسه ده ظفر میسر اوله مدی .

١٧٠٧ م - ١١١٩ ﻫ) - (اسقوچيا)
اهاليسنك ظاهراً انكلتره تابعيتنده وحقيقة محافظهٔ
استقلال داعيهٔ سنده اولديغى و بو حالك دوامى ايكى
طرفجه دخى موجب سفك دماء وخسار ايدوكى تعيين
ايلديكندن ايكى طرفك موافقتيله بر مجلس عمومى تشكيل
اولندى و بو مجلس ايكى اداره نك بر قراله و بر پارلمنتويه
تابع اولمسنه وانكلتره ايله (اسقوچيا) هيئت مجتمعه سنه
(بيوك بريتانيا) دينلمسنه قرار ويردى . (٤ مارت

١٧٠٨ م = ١١٢٠ ﻫ) - (قريم) خانى
قپلان كرايك قبارطاى اوزرينه ايكنجى دفعه اوله‌رق
كوندرديكى عسكر دخى بوزيلوب تاتار امراسندن پك
چوق كمسنه تلف اولدى و قپلان كراى بو تلفاته سبب
اولديغيچون طرف دولت عليه دن عزل اولنوب دولتكراى
نصب اولندى ٭

١٧٠٨ م = ١١٢٠ ﻫ) = جزايرك ساحل
غربيسنده و (اسپانيا) دولتنك زير حكمنده اولان (هران
اوران) قلعه سى يكرمى بشبيك عسكر و يوز اللتمش بش
طوپ ايله محاصره وضبط اولندى ٭

١٧٠٩ م = ١١٢١ ﻫ) = دولت عليه
(اسوج) قراليله روسيه عليهنه بر معاهدهٔ
خفيه عقد ايلدى . لكن حسب الايجاب فعلياتى
كوريلمدى

— (اسوج) قرالی (قارلوس) قرق اوچبیك مقدار عسکر ایله روسیه اوزرینه یوریدی و ممالکنك یوز ساعت ایچرولرینه قدر کیردیسه ده (پولتاوه) ده (رازبورغ) دینلان قزاقلرك رئیسی (مازاپا) یی مقاومه ایتدیکی محلده بولنمدیغندن یعنی روسیه رئیس مرقومك (قارلوس) ایله اتفاقنی دها اوجه خبر آلوب جمعیتنی طاغتمش بولندیغندن دها ایلرویه کیده مدی .

۱۷۰۹ م — ۱۱۲۱ ه) — روسیه نك بیوك اردوسی (پولتاوه) ده (قارلوسك) عسکریله محاربه یه باشلادی و محاربه هنوز قیزشمقسزین (قارلوسك) تختروانی کله اصابتیله دوریلوب وفاتی شیوع بولدیغندن اردوسی طاغلدی و (قارلوس) یاننده قالان ایکی بیك عسکر ایله (اوزی) والیسی یوسف پاشایه التجا ایلدی .

— روسیه ایمپراطوری بیوك (پترو) مرقوم قارلوسك تسلیمنی و مقدما فرانسزلره ویریلان قامه مفتاحنك ردینی دولت علیه یه تکلیف ایلدیسه ده قبول اولنمدی و (قارلوسه) التفاتلر و هدیه لر کوندریلوب عسکرینه تعیینلر باغلاندی .

۱۷۰۹ م — ۱۱۲۱ ه) — فاسده سلالهٔ عثمانیه دنم ادعاسیله ظهور ایدن بر شخصی فاس امیری مولا اسماعیل درسعادته کوندردی و سلطان احمد ثالث حضرتلری شخص مرقومی درحال قتل ایتدیردیکنه بناء

امارت مرقومه ایله دولت علیه آره سنده بر برودت کیردی وبو بابده پك چوق مخابرات واعتراضات جریان ایتدی .

۱۷۰۹ م - ۱۱۲۱ ه) - جزایرده (بابا علی) نامنده بردایی والی پاشایی قاچیروب مستقلاً ادارهیه باشلادی .

(جزایر امراسی دولت علیه حمایه سنی طانیدقلری حالده بیم استقلال وامتیازدن وازکچمزلر وسوزیدن آیریلان قیونك قورت غداسی اوله جغنی دوشونمزلر ایدی عاقبت قورقیلان حال ظهوره کلدی یعنی یوز یکرمی بش سنه صکره جزایر خطه‌سی جسمه سی فرانسزلره کچدی .

۱۷۱۱ م - ۱۱۲۳ ه) - دولت علیه اولکی سنه التجا ایدن (اسوج) قرالنك تشویقیله روسیه یه اعلان حرب ایتدی وصدر اعظم بالطه جی محمد پاشا یوز بیك عسکر ایله پروت نهری وادیسنده روسیه نك بیوك اردوسنه قارشو کیدر ایکن اوته طرفدن تاتار عسکری دخی کلدیکندن روسیه لولر آره یرده قالدی وروسیه قرالی بیوك (پترو) اردوسیله تسلیم حجالتنی دوشونه‌رك اغلامقده ایکن زوجه سی (قترینه) برمصالحه نامه یازوب بر طاقم هدایا ایله محمد پاشا یه کوندردکده قبول اولنوب مکله (پترو) تازه حیاة بولدی لکن دولت علیه بر بیوك فرصت قاچیردی .

— (اسوج) قرالی روسیه اردوسنك اسارتنی خبر آلدیغی کبی مسرتله بندردن اردویه کلدیسه ده وصولنده برقاچ ساعت اول مصالحه نامه امضا اولنوب (پترو) یقایی قورتارمش اولدیغندن فوق الغایه جانی صیقلدی وحدتله محمد پاشایه بارد سوزلر سویلدی و بعض علاوه لرله درسعادته دخی شکایت ایلدی وارذونك ورودنده پاشای مومی الیه کتخدا ودیوان کاتبیله برابر قتل اولندی .

١٧١١ م — ١١٢٣ هـ) :— عورتپازارنده‌کی دیکیلی طاش بر طرفه میل ایلدیکندن هدم اولندی .

١٧١٢ م — ١١٢٤ هـ) :— اوته‌دنبرو بربرلریله اوغراشمقده اولان امرای مصریه بوکره دخی ایکی طرف اولوب امرا اینك هر بری بر طرفی التزام ایتدی و مصر والیسی ایوب بك طرفنی طوتدی و وقوعبولان محاربه ده میر مومی الیه مغلوب اولدیغندن دیکر طرف حکومتی ضبط ووالی یی عزل وانها ایلدی .

١٧١٢ م — ١١٢٤ هـ) :— روسیه امپراطوری بیوك (پترو) کچن سنه کی (پروت) مغلوبیتنده ایتدیکی تعهدی سفسطه ایله حکمسز براقق افکارینه دوشه‌رك دولت اسانه یاقشمز جوابلر کوندردیکنه بناء دولت علیه‌یه اعلان حربه مجبور اولدی ومرقوم تدارکاتی خبر آلدیغی کبی اعتذاره ومعاهدهٔ سابقه‌نك بعض احکامنی اجرایه باشلادی وتجدید ایدیلان مصالحه نامه یی کرهاً امضا ایلدی .

١٧١٣ م - ١١٢٥ هـ) - (اسوج) قرالنك دولت عليه يه التجاسى درت سنه يه وارديغى ومر قومك ممالك محروسه ده بويله طول مدت اقامتى روسيه نك قيل وقالنى موجب اولديغى وعزيمتى بالدفعات اخطار وتأمين اولنديغى حالده اوراده قايق بنا شدبر مديغى دولت عليه يه بربيوك انديشه اولديغندن كيفيت قريم خانيله بالمخابره اورادن ترتيب اولنه جق سوارى يه ترفيقا اغزامنه قرار ويرلدى واولوجهله اجرا اولندى ٭

١٧١٣ م - ١١٢٥ هـ) - زور بازوى شقاوتله تحصيل وزرات ايدن نصوح پاشا (شام) و (جده) و (حبش) ولايتلرى واليلكلرينى درعهده ايتد كدنصكره (بيروت) وسائر برقاچ ولايتك دخى علاوه سنى استدعايه قالقشديغندن اوزرينه مستوفى عسكر كوندريلوب حربا اخذ وقتل اولندى ٭

١٧١٣ م - ١١٢٥ هـ) - ايران شاهى حسين خانك برادرى عباس ميرزا دولت عليه يه التجا ايلدى وحقنده فوق الغايه حرمت ورعايت اولنديغى حالده ايكى سنه صكره جبليتنى اظهار وبوزاوقده باشنه برچوق حشرات جمعنه اجتسار ايلديكندن اوزرينه مستوفى عسكر كوندريلوب جمعيتى طاغيدلدى وكندوسى محاربه ده تلف اوله رق سورنمه دن قورتلدى ٭

١٧١٣ م - ١١٢٥ هـ) - اون اوچ سنه دنبرو

دوام ایدن فرانسه ودول متفقه محاربه سی بر طرف اولدی وعقد اولنان مصالحه نامه موجبنجه جبل الطارق قلعه سیله فرانسه نك امر یقاده کی مستملکاتی انکلتره دولتنه و (بلچیقا) و (ناپولی) و (میلان) و (ساردنیا) ممالکی اوستریا دولتنه انتقال ایلدی و (اسپانیا) نك امر یقاده کی ممالکنه هرسنه بیك زنجی ادخالنه مساعده اولندی •

١٧١٤ م - (١١٢٦ ه) - قره طاغلیلری تربیه ایچون نعمان پاشا مأمور اولدی وونديك جمهوری اثنای محاربه ده قره طاغلیلرك فراریلرینی قبول ومغایر عهد بعض حركاته اجتسار ایلدیکندن اکاده اعلان حرب اولندی •

١٧١٤ م - (١١٢٧ ه) - شرای همایون ایچون اغایتشدیرلمك اوزره غلطه سرایی کشاد اولندی •

(بورایه قبول اولنان کنجلر آیده بر کره ایکی اوچ کون تیماره چیقه بیلوب قصور وقتلرینی اوراده تحصیل ایله کچوررلر وباشلرینه قرمزی چوقه دن ایکی چتال (شب کلاه) کیرلر ایدی :

(سرای مزبور بوحال اوزره ١٢٥ سنه دوام ائمشدر •

١٧١٤ م - (١١٢٧ ه) - صدراعظم داماد علی پاشا (اینه بختی) بوغازندن برساعت ایلروده اولان

(كوردوس) قلعه سنی استیما نله ضبط ایلدی و یکیچریلر منع اولنديغی حالده يغما يه كيريشوب پك چوق قتال وقوعبولدی ومتعاقباً (اناپولی) و (پلامو طه) قلعه‌لری الندی وانثنای محاربه ده ونديك جنرالی (الیشاندری) اون نفرضابطايله اله كچدی ٭

ـ قپودان (جانم خواجه محمد پاشا) استندیل و (اكنـه) و (قرون) و (اناوارین) و (متـون) و (چوقه) اطه‌لرینی آلدی و (كريد) ك (اسپرانقه) و (سوده) كوچك اطه‌لری فتح اولندی ٭

١٧١٥ م ـ ١١٢٨ هـ) ـ شمدی یه قـدر شرائطی موجبنجه ملوك وصدورعظـام و شیخ الاسلام حضراتی ودار السعادة الشريفه ويكیچری اغاری وسـائره نظارتلريله اداره اولنان امور اوقاف اوقاف مفتشی ناميله طرف دولتـدن منصـوب بذاته ومعـامـلات قيود يه وحسابيه‌سنی محاسبهٔ اوقاف ناميله تشكيل اولنان برقلمه حواله اولندی ٭

١٧١٥ م ـ ١١٢٨ هـ) ـ فرانسـه قرالی لوئی (قاتورز) اولجه وقوعبولان مغلوبيتك كـدريله وفات ايلديكندن يرينه حفيدی بش ياشنده اون بشنجی (لوئی) جلوس ايدوب (اورلیان) دوقه‌سی پارلمنتو قراريله وكيل اولدی ٭

١٧١٥ م ـ ١١٢٨ هـ) ـ صـدر اعظـم

داماد علی پاشا موره دن اوستریا اوزرینه تعیین اولندی وموی الیه یوز اللی بیك عسکر ایله (قارلوویچ) ه واروب محاربه یه طوتشدیسه ده عسکری لایقیله قوماندا ایده مدیکندن قنا حالده منهزم اولدی . و پاشای مومی الیه ایله نیجه بیك امرا وضابطان واون بش بیك قدر نفرات جام شهادتی نوش ایتدی وطوب ومهماتك کافه سی دشمن النه کچدی -

١٧١٥ م - ١١٢٨ ه) - (قارلوویچ)
محاربه سنده شهید اولان زنکین امرا وضابطانك اموال واشیاسی صورت رسمیه ده مصادره اولندی . (نه مروت

١٧١٥ م - ١١٢٨ ه) - اردل ولایتی
اوستریالولر طرفندن استیلا اولندیغی زمان ویوده بولنان ذات دولت علیه دن قورقدیغیچون فرانسه یه فرار اتمشیدی بوکره مرقومك (اردل) و (مجار) قرالغنه نصب اولنمسنی اهالی دولت علیه دن التماس ایلدیکنه بناء مساعده وتوجیه اولندی .

١٧١٥ م - ١١٢٨ ه) - اوستریالولر
(بلغراد) ده بولنان اردوی همایونك کوزی اوکنده (طمشوار) قلعه سنی آلدی . وارد وده کی ینکیچریلر براختلال چیقاروب (بلغراد) محافظی احمد پاشایی پاره لدی . (الی ١١٢٩)

١٧١٥ م - ١١٢٨ ه) - قورفو جزیره‌سنی ونديكلولردن استردادە كیدن اردو ودونغمای همایونك كوزل موفقیتلره نائل اولش وایشی بتورمك اوزره بولنمش ایكن (قاراوبج) هزیمتی شیوع بولدیغندن عسكره صغوقلق كلدی وضروری محاصره ترك اولندی .

١٧١٦ م - ١١٢٩ ه) - مجار جنرالرندن (پرچینی) نامنده برذات مجارستانك دولت علیه یه طرفدار اولان بر وطرف اهالیسندن علوفه‌لی عسكر تحریرینه مباشرت ایلدی .

- اوستریالولر (بلغراد) قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه آلدی . وعساكر اسلامیه كركی كبی یاردیغندن وصدر اعظم خلیل پاشا حسن تدبیره موفق اوله‌مدیغندن قوجه اردوی همایون قلعه یه یناشه میوب یوزینی كیرویه چویردی والتمش بیك موجودلی تاتار اردوسی برتفنك آتمقسزین اوزاقدن فرار یولنی طوتدی وقلعه درونده بولنان عساكر اسلامیه دخی اردولرك بو حالنی كوروب امداددن مأیوس اوله‌یغیچون قلعه یی اوستریالولره ویردی .

١٧١٧ م - ١١٣٠ ه) - جبه علی قپوسنده ظهور ایدن برحریق یكرمی یدی ساعت سوردی و برقولی كوچك لنغه واقسرای وداود پاشایه ودیگر قولی سلیمانیه وفاتح وقوجه مصطفی پاشا وچناره قدر كیتدی .

١٧١٧ م - ١١٣٠ هـ) - اهالیدن شمدی یه قدر
حضریه و سفریه نامله یله استحصال اولنان و یکوبوکره
سفریه ومباشریه وقپو خرجی نامله یله المق اوزره تعدیل
وحاصلات واقعه نك نصفی مصارف ذاتیه لریچون والیلره
ونصف دیکری والیلرك قپو خلقی نامیله معیتلرنده اولان
نفرات مسلحه یه تخصیص اولندی ونفرات مرقومه یه اقلی
یگیشر غروش ویرلك شرط قلندی .

١٧١٧م - ١١٣٠ هـ) - صدر اعظم داماد
ابراهیم پاشا (نیشده) اوستریا اولره برچوق محاربه
ایتدکدنصکره مصالحه یه میل کوستردی وطرف دولت علیه دن
مرخص تعیین اولنان یکرمی سکز محمد چلبی (سمندره) ده
(پوژروفچه) معاهده سنی تنظیم ایلدی وحسب المعاهده
(طمشوار) و (بلغراد) قلعه لری و بعض صربستان
اراضیسی اوستریا اولرده ووندیکك استردادینه چالشدیغی
(موره) ایالتی دولت علیه ده قالدی . (الی ١١٣١)

١٧١٧ م - ١١٣٠ هـ) - چیچك علتنه
آشی یاپمق (ادرنه) دن اوروپایه منتشر اولدی .
(اشبو آشینك (ادرنه) ده قوجه قاری علاجی کبی یاپلدیغنی
برمادام کوروب لوندره یه یازمش وبالتجربه قبول اولنمشدر .
دها اول افریقانك ایچرو طرفلرنده استعمال اولندیغی
دخی مرویدر .

١٧١٩م - ١١٣٢ هـ) - کبار مشایخ

نقشیه دن شیخ مراد افندی حضرتلری وفات ایلدی ٭ (تربه سی ابو بك اوست طرفنده وتکیه سی درونندهدر ٭

١٧١٩ م – ١١٣٢ ﻫ) – رجال دولت علیه دن (یکرمی سکز محمد چلبی) برنجی دفعه اوله رق پارس سفارتنه تعیین اولندی ٭

١٧١٩ م – ١١٣٢ ﻫ) – صدراعظم داماد ابراهیم پاشا چراغان بغچه سنی فوق الغایه تزیین وذات شاهانه یه بر ضیافت کشیده ایلدی ویکرمی اوتوزسنه دنبرو متوالی الظهور اولان غوائل حربیه دن کوز آچوب بومثلو مفرحات وذوق وصفایه باقمه وقت بوله میان اهالی بغچه نك تزییناتنی چوق کوردی ٭

١٧٢١ م – ١١٣٤ ﻫ) – صدراعظم داماد ابراهیم پاشا کاغدخانه دره وحوالیسنی تنظیم وچاغلیانلر ایله سعد اباد قصر همایوننی انشا ایلدی ورجال وکبار یواش یواش مسیره لره کیتمك ومهتابلره چیقمق کبی ذوقه وصفایه و بغچه لرینی نادیده چیچکلرله تنظیم وتزیینه باشلادی ٠ ورمضان شریف کیجه لری مناره لرده ماهیه قورلمق عادت حکمنه کیردی ٠

١٧٢١ م – ١١٣٤ ﻫ) – افغان امیری اویس خانك اوغلی محمود خان قندهار ولایتنی ایرانلیلردن ضبط واصفهانی تهدید ایلدی و بغداد والیسی ایرانلیلرك

پریشانیتنی ودولت علیه بو فرصتی قاچیرمز ایسه پك چوق استفاده ایده جکنی اخطار ایلدیسه ده باب عالی نقض عهد دنائتی قبول ائمك استه مدیکندن جواب رد یازدی .

۱۷۲۱ م - ۱۱۳٤ ﻫ) - خلیفه‌حال شقاوت وعصیانده اولان (موالی) و (عباسیون) قبیله لرینی تربیه واصلاح ایچون وزرادن ایکی ذات تعیین واعزام اولندی .

۱۷۲۲ م - ۱۱۳۵ ﻫ) - روسیه ایمپراطوری بیوك (پترو) ایران دولتنه اعلان حرب ایتدی . وایکی سنه امتداد ایدن محاربات اکثریسنی و (طاغستان) و (شروان) و (مازندران) و (واسترآباد) سنجاقلرینی قزاندی .

۱۷۲۳ م - ۱۱۳٦ ﻫ) - دولت علیه کچن سنه (تفلیس) قلعه سنی وبو سنه دخی (کرمان) و (خوی) قلعه لریله (همدان) شهر جسیمنی عجملردن آلدی وقریم خانی سعادت کرای عزل اولنوب یرینه برادری (منکلی) کرای تعیین وایران سفرینه اعزام اولندی .

۱۷۲٤ م - ۱۱۳۷ ﻫ) - ایران سرعسکری احمد عارفی پاشا (روان) و (نخجوان) و (رودبار) قلعه لرینی وعبد الله پاشا (تبریزی) عجملردن آلدی .

وافغان اميرينك اوغلي قهرمان زمان محمود خان عمى زاده سي اشرف خانى اصفهانده اعدام ايدوب تخت افغانه چكدى .

۱۷۲۴ م - ۱۱۳۷ هـ) - مفسرين كرامدن روح البيان صاحبى اسماعيل حق افندى حضرتلرى بروسه ده وفات ايلدى .

۱۷۲۵ م - ۱۱۳۸ هـ) - صارى مصطفى پاشا (كنجه) و (قره باغ) و (روميه) قلعه لرينى عجملردن آلدى وممالك ايرانى ويران ايدن طرفداراق فتنه سى (شاه قولى) خانك ظهوريله بردرجه يه قدر مندفع اولدى .

۱۷۲۵ م - ۱۱۳۸ هـ) - مقدمادولت عليه طرفندن پارس سفارتنه تعيين اولنان (يكرمى سكز محمد چلبينك) اخطارى وارباب معارفدن مجارلى ابراهيم افنديك اعمالاتده همتى وصدر عالى خلفا سندن سعيد افنديك اعانتى ايله درسعادتده برحروفات مطبعه سى كشاد اولندى .

۱۷۲۵ م - ۱۱۳۸ هـ) - روسيه ايمپراطورى بيوك (پترو) وفات ايدوب يرينه وصيتى موجبنجه زوجه سى برنجى قترينه جلوس ايلدى .

(مشهور قترينه بودكلدر .

۱۷۲۸ م - ۱۱٤۱ هـ) - عجملر (جوشين).

قلعه‌سی جوارنده بر بیوك هزیمته دوچار اولدی ودولت علیه ایلچیسی راشد افندی واسطه سیله وقوعبولان التماسه بناء ایران اسرای معتبره سنك فروختی منع اولندی .

۱۷۲۹ م – ۱۱۴۲ هـ) – قفاریه وقاسمیه نامیله ایکی یه منقسم اولان واوته دنبرو یکدیگری علیهنده بولنان مصر اهالیسی بوکره دخی محاربه آچوب نتیجه سنده قفاریه طاقمی قرلاندی .

۱۷۲۹ م – ۱۱۴۲ هـ) – افغانیلرك اکثر ممالك ایرانیه یه مستولی اولدیغی ونفوذلی واللرك استقلال داعیه سنه دوشدیكلری برلریله اوغراشدیغی بو زمانده هرج ویرج ده امرای اعجامدن (طهماسب) قولی خان بتون مخالفلرینه غلبه ایدرك ولی عهد سلطنتی تخته اجلاس ودولت علیه‌نك آلدیغی ممالکی استردادہ قیام ایلدی .

۱۷۳۰ م – ۱۱۴۳ هـ) – سلطان احمدخان ثالث حضرتلرینك ایران سفرینه بالذات عزیمتی تردددن قورتیله مدی وبونه دن صکره کتمك طرفی ترجیح اولنمیسنده اولوقته قدر عجملر (تبریز) و (همدان) و (کرمان) ولایاتنی ضبط و (روانی) محاصره ایلدیکلرندن بتون بتون صرف نظر اولندی .

– صدر اعظم داماد ابراهیم پاشا ذات شاهانه‌یی واهالی بی ذوق وصفایه آلشدیردی و بو جهتله طبیعی الظهور اولان تنبللك عجملرك استیلاسنه سبب اولدی

دیه رك بین الناس تکون ایدن قیل وقال یکیچریلره انتقال ایلدکده قول کتخداسی ارنود (موصلی) و پاطورنه خلیلك تشویقیله جمله سی آت میدانه طوپلانوب صدر اعظمی استه میز دیمکه باشلادیلر و وقوعبولان ادعا واصرارلری اوزرینه صدر مشار الیه ایله دیکر برقاچ ذات احتناق واعطا اولندیسه ده خائنلرینه طاغلمدیغندن سلطان احمد ثالث حضرتلری دخی استعفایه مجبور اولدی ویرینه سلطان محمود اول حضرتلری جلوس ایلدی .

- صدر مرحومك کاغدخانه یی اعمار ایلدیکی اثناده یاپیلان صیفیه لرك احراقنی استانبول قاضیسی افندی اجتهاد واعلام ایلدیسه ده ذات شاهانه مناسب کورمیوب هدمنی اراده بیوردی .

- یکیچریلر ایتدکاری خیانتی قومه یدیرمك ایچون کندولرینه طرفدار ارامغه وفلان وزیر عزل ویرینه فلان نصب اولنسون دیمکه باشلادیلر و بونلرك بویله امور دولته مداخله سی هیچ بروجهله جائز دکل ایکن باب عالی جمله سنی قبول واجرایه مجبور اولدی .

۱۷۳۱ م - ۱۱٤٤ هـ) - شیخ عبد الغنی نابلسی حضرتلری شام شریفده وفات ایلدی .

۱۷۳۱ م - ۱۱٤٤ هـ) - یکیچریلرك فسادی حددن آشمش وامور دولته مداخله لری چکلمز راده یه وارمش اولدیغندن وکلای دولت خفیاً اتفاق ایدوب

وایران مسئله سنی مذاکره ایده جکرنیه رك جمله سی سرای همایونه طوپلاتوب موصلی و پطورنه کبی رؤسای فسده یی جلب واعدام ایتدیلر واون بش کون صکره بعض سرکشلر سقتو لارك قانی دعوا ضمننده اجتماع واغا قپوسنی یغمایه اجتسار ایدیلر ایسه ده اهالی سنجاغ شریف التنه دعوت اولندیغی کبی پایدار اوله مدیلر .

١٧٣١ م - ١١٤٤ ه) - بغدا د والیسی احمد پاشا بر مکمل اردو ایله کیدوب (کرمان) و(همدان) وامثالی برقاچ قلعه یی و حکیم اوغلی علی پاشا دخی (تبریز) شهرینی استرداد ایلدی وایران شاهی عقد مصالحه ایچون اردوی همایونه ایلچی کوندروب مذاکراته باشلانلدیسه ده روسیه نك فسادیله صلح ممکن اوله مدی .

١٧٣٣ م - ١١٤٦ ه) - بغداده هجوم ایدن ایران بیوك اردوسی فوق العاده برهزیمته دوچار اولدی ومجروح واسیردن بشقه اوتوز بیك عجم قلیجدن کچدی و(تبریز) قلعه سنك بقاسی دولت علیه جه مضر کورندیکندن هدم ایدلدی .

١٧٣٣م - ١١٤٦ ه) - آق دکزده قورصانلق ایدن مشهور ریناکی دکرمانلك اطه سنده صیقشدیریلوب بالمحاربه اخذ وکرفت اولندی .

١٧٣٥ م - ١١٤٨ ه) - پلانته تعبیر اولنان

بیاض امریقای جنوبی معدنجیلری معرفتیله التون کشف واخراج اولندی ٠

(بونك ثقلت اضافیه سنك معادن سائره یه تفوقی وکیفیات معدنیهٔ سائره سی یکرمی سنه صکره تحقق اتمش ودها صکره آسیا واوروپا اراضیسنده دخی بولنمشدر ؛

١٧٣٥ م - ١١٤٨ ه) - درسعادتده اناج قالب ایله چوره و مندیل باصان یازمه جیلر طائفهٔ نسا ایله الفت ایده بوردیه رك دكانلری سد وصنعتلری منع اولندی ؛

١٧٣٥ م - ١١٤٨ ه) - طاغستان اهالیسی و (لزكی) و (قایاق) طائفه سی ایرانلوره قارشو دولت علیه دن استمداد ایلدیكنه بناء اجرای ایجابی قریم خانه حواله اولندی ؛

١٧٣٥ م - ١١٤٨ ه) - بوندن التی سنه مقدم ایران ولی عهدینی محافظه وتخت سلطنته اجلاس ایدن و وزیر اعظم نامیله ادارهٔ دولتی در عهده ایلیان (طهماسب قولی خان) تدارك ایتدیكی طرفدارلرینك واكثر اهالینك موافقتیله و (نادرشاه) عنوانیله تخته جلوس ایلدیكندن سلالهٔ صفویه منقرض اولدی ٠

- (نادرشاه اصحاب كزین حضراتنه لعن وخلفای راشدین حضراتنه طعن كبی مغایر شریعت سوزلرك لسانه القاسنی ومذهب جعفریه یه كوزلجه تمسك اولنسی

اهالی یه تکلیف ایتدی . وجله سی طرفندن مع الممنونیه قبول اولاندی .

۱۷۳۵ م - (۱۱٤۸ ﻫ) - روسیه دولتی ایرانلولرله التی ماده اوزرینه عقد معاهده ایتدی . (مواد مذکوره نك اك باشلوجه لری عثمانلولرله تاتارلر ایران وکرجستان وروس ممالکندن کاملا چیقارلمدقجه ایران دولتی دولت علیه ایله عقد مصالحه ایده مامك وروسیه دولتی دولت علیه علیهنده ایرانلولرله متفق اولمق ایدی .

- روسیه دولتی بغتة نقض عهد ایدرك (ازاق) قلعه سنی تحت محاصره یه آلدی . ودولت علیه علیهنه اوستریا و (طوسقانه) دولتلریله خفیاً عقد اتفاق ایتدی .

۱۷۳٦ م - (۱۱٤۹ ﻫ) - روسیه اوردوسی قریم زادکانی بیننده موجود اولان اختلاف سایه سنده تاتارلری مغلوب وقریمی ضبط ایلدیسه ده بارینه مدیغندن رجعته مجبور اولدی . وتاتارلر ارقه سنه دوشوب ایکیوز ساعت ایچروره قدر قوغاله دی وبو تعقیبده یوزبیك روس عسکری تلف واسیر اولدی .

۱۷۳٦ م - (۱۱٤۹ ﻫ) - ایران شاهی (نادرشاه) دولت علیه یه ایلچی کوندروب ایران حاجیلرینه زنجیده اولنمامق وعجم اسیرلری آلنوب صاتلمامق

شرائطیله صلح رجا ایلدیکندن بالمذاکره قبول اولندی .

۱۷۳۷ م - ۱۱۵۰ ه) - انکلتره و (فلمنك) دولتلری روسیه ایله دولت علیه نك بینی بولمق ایچون بعض تشبثاتده بولندی و مرخصلری کلوب مذاکراته باشلاندیسه ده اثنای مذاکراتده روسیه‌لولر یوز سکسان بیك کشیله (اوزی) و (بندر) قلعه لرینی تحت محاصره‌یه آلدیغندن مذاکرات کیرو یه قالدی .

۱۷۳۷ م - ۱۱۵۰ ه) - صدراعظم کتخداسنك اغفالیله (اوزی) و (بندر) قلعه لرینه امداد کوندرمدیکندن درون قلعه‌ده بولنان التی یدی بیك کشی روسیه‌لولرك اوتوز بشبیك عسکرینی تلف ایتدکدنصکره تسلیمه مجبور اولدی . لکن کندولرندن پك آز آدم قورتلدی .

- اوستریا دولتی روسیه ایله اولان اتفاقنی اظهار وبغتة نقض عهد دناءتنی ارتکاب ایدرك (بوسنه) و (نیش) و (ودین) و (افلاق) طرفلرینه اردولر کوندردی و (ایزورنیق) و (ستروبچه) و پوژین) وو چتین) قلعه لرینی تحت محاصره‌یه آلدیسه‌ده قلاع مذکوره‌ده بولنان ذکور واناث کافه‌سلاحلنوب وسلاح طوتمیان قادین وارکك اختیارلر سقاق وجبه‌خانه طاشیجیلق کبی خدمتلره کیروب مدافعه‌یه موفق اولدیلر واوستریالولری کلدکلرینه پشیمان ایتدیلر .

۱۷۳۷ م - ۱۱۵۰ ه) - بوسنه والیسی

قهرمان علی پاشا یرلی عسکر ایله (بنالوقه) مظفریتی قزانوب اوستریالولری اون بشبیك واریل باروت ومهمات وذخیره ترکیله فراره مجبور ایلدی . و (ودین) جهتنده اولان فرقهٔ عثمانیه (تیموق) نهری کنارنده‌کی اوستریا اردوسنی بوزدی و (صوفیه) اردوی همایونی دخی چاری پروت و (شهرکویی) و (نیش) قلعه‌لرینی استردادده موفق اولدی ؛

١٧٣٨ م - ١١٥١ هـ) — (اوزی) اوزرینه کوندریلان عساکر عثمانیه (اوزی) قلعه سنی برمدت محاصره ایله استرداد ایلدی . روسیه‌نك قریمه ایکنجی دفعه اوله‌رق کوندردیکی بیوك اردوتاتارلك همتیله پریشان اولوب اون بدی جزؤده برجزئی انجق قورتیله بیلدی واثنای کیرودارده مشهور طوپال یوانوف وامثالی جنراللردن پك چوق آدم قتل اولندی ؛

— عساکر اسلامیه مهادیه ده اوستریالولری فناحالده پریشان ایتدی واوستریا باش وکیلی (قونت کنکریکی) فیطونیله فرار ایکن اله کچدی وپك چوق اسیر وذخیره ومهمات اغتنام اولندی ومتعاقباً اطه قلعه سی دخی استیمانله ضبط ایدلدی ؛

١٧٣٩ م - ١١٥٢ هـ) — بلغراد ایله سمندره اره سنده واقع (حصارجق) نام محلده وقوعبولان میدان محاربه سنده دخی اوستریالولر بوزیلوب اوچده ایکیسی انجق تخلیص جان ایده بیلدی و (بلغراد) قلعه سی عساکر

عثمانیه طرفندن تحت تضییقه آلندی .

— دولت علیه فرانسه امپراطورینك توسطیله روسیه واوستریا دولتلریله عقد مصالحه ایلدی وحسب المعاهده (صرپستان) و (خرسوه) و (افلاق) و (بلغراد) و (سپاج) (بکوردان) قلعه لری اوستریا طرفندن و (ازاق) قلعه سی هدم اولنمق و (اوقوفجه قوفی) قلعه سی قریم اداره سنده بولنمق شرطیله روسیه طرفندن دولت علیه یه ترك اولندی و روسیه سفینه لرینك قره دکزده کزمامسی وقبارطای قبیله لرینك قریم اداره سندن چیقاریلوب سربست براغلمسی شرط قلندی .

١٧٤٠ م - ١١٥٣ ه) — دیوان همایون ترجمانی علکساندرینك معاهده سنداتنه بعض توریه لی سوزلر یازوب حین ترجمه ده تغییر ایلدیکی تبین ایتدیکندن اعدام اولندی .

١٧٤١ م - ١١٥٤ ه) — اوستریا قراللرندن متوفی التنجی (قارلوسك) روماده تربیه اولان کوچك اوغلی بوکره درسعادته کلوب شرف اسلامله مشرف اولدی و پك چوق حرمت ورعایت کوردی .

١٧٤١ م - ١١٥٤ ه) — اصحاب خیراتدن قره قولاق احمد اغا وفات ایلدی .
مرقومك قبری آق باباقریه سنده بولدیغی ماءالذینه جوارنده در .

١٧٤١ م - ١١٥٤ ه) — ایران شاهی

(نادر شاه) اکر دولت علیه مذهب جعفریه یی تصدیق
ایدر و ایرانیلر ایچون مکهٔ مکرمه ده بر رکن تعیین ایلر ایسه
تجدید مصالحه و تشیید مخادنه یه حاضر ایدوکنی ایلچی مخصوص
واسطه سیله استفسار و بو خصوصنك ملت اسلامیه ارهسنده
اولان اختلافی اتحاده تحویل ایده جکنی اخطار ایلدیسه ده
استانبول علماسی قبول ایتمدیکندن باب عالی جواب رد ویرمکه
مجبور اولدی ۰ (باق شو تعقیبه

۱۷٤۳ م – ۱۱۵٦ ﻫ) – ایرانلولرك طاغستانه
هجوم ایدوب تصل مغلوب اولدقلری و نه قدر اسیر و تلفات
ویردکلری (قپچاق) حاکمی طرفندن درسعادته اشعار
وتبشیر اولندیغنه بناءً حاکم مومی الیهه خانلق رتبه سی توجیه
اولندی ۰

۱۷٤۳ م – ۱۱۵٦ ﻫ) – منقرض اولان ملوك
صفویه سلاله سندن شاه حسینك اوغلی (میرزا صفی)
دولت علیه یه التجا ایتدی ۰ وابتدا سلانیکده وصکره
(بروسه) ده توطن ایدوب مؤخرا درسعادته جلب و آلای
ایله قبول اولندی ۰ و بر مدت التفات شاهانه یه مظهر
اولدقدنصکره ارد وایله ایران سفرینه کوندرلدی ۰

– ایرانلولر یوز اللی قدر طوپ و کلیتلو عسکر و عربان
واکراددن برچوق نفیر عام ایله کلوب کرکوك قلعه سنی
ضبط و (موصلی) تهدید ایلدیلرسه ده صوککی
کتوره مدیلر و قارصده دخی بیوك هزیمته دوچار اولدیلر ۰

١٧٤٥ م - ١١٥٨ ﻫ) - (نادر شاه) بغداد و (بصره) و (مشهدين) سنجاقلری بالرضا ويرلديكی حالده عقد مصالحه ايده جكنی اشعار وايلچی مخصوص ارسال ايلديسه ده باب عاليدن قبول اولنمدی ٠

١٧٤٥ م - ١١٥٨ ﻫ) - طاغستانده مسكون (قوق) قبيله سی سمخاللكی قبيلهٔ مرقومه طرفندن وقوعبولان استرحام والتماسه مبنی (خاصپولاد) خانه توجيه اولندی ٠

١٧٤٦ م - ١١٥٩ ﻫ) - اصحاب خيراتدن دارالسعادة الشريفه اغاسی مشهور بشير اغا وفات ايلدی ٠

١٧٤٦ م - ١١٥٩ ﻫ) - (نادر شه) دولت عليه دن برشیٔ قوپاره ميه جغنی قطعياً اكلاديغنه وعليهنده بعض طرفدن فساد مأمول ايلديكنه بناءً صلح رجاسنه دوشدی ودولت عليه نك موافقتيله تنظيم اولنان مصالحه سنداتی (بغداد) ده مبادله اولندی ٠

١٧٤٧ م - ١١٦٠ ﻫ) - (نادرشاه) عليهنده بولنانلر طرفندن تضييق واعدام اولندی ٠ وظهور ايدن اختلال ايران ممالكنك هرطرفنه سرايت ايدرك واليلر ونفوذلی خانلر استقلال داعيه سنه وبربری عليهنه دوشدی واوزبكی وافغانی عسكرلر ايله ايرانيلر ايكی طرف اولدقلرندن آره يرده پك چوق قان دوكلدی ٠

١٧٤٧ م - ١١٦١ هـ) - تخت سلطنت ایرانیه یه متوفی (نادر شاهك) برادر زاده سی علی میرزا چقدیسه ده بر قاچ کون صکره برادری ابراهیم میرزا بر قومی جبراً ایدیروب کندوسی چیقدقدن صکره بیچاره نك کوزلر ینی کور ایتدی . لکن متوفای موما الیهك حفیدی (شاهرخ) مشهدده جمع ایتدیکی عسکر سایه سنده سیف شاهی یی باغلانوب اهالی یی کندو طرفنه جلب ایتدیکندن ابراهیم میرزانك شاهلغی کیرو یه وعلی میرزانك کورلکی یانده قالدی .

١٧٤٩ م - ١١٦٣ هـ) - هندستان نظام الملکی تأیید مصافات ضمننده ذات شاهانه یه بر ایلچی و بر نامه مخصوص وهدیه کوندردی .

١٧٤٩ م - ١١٦٣ هـ) - ایرانده اون بش سنه مقدم منقرض اولان سلالهٔ صفویه دن سلیمان میرزا متفق اولدیغی عشیرت جمعیه قوتیله کلوب (شاهرخ) نادری یی خلع و تخت شاهی یی ضبط وجلوس ایلدی .

١٧٥٠ م - ١١٦٤ هـ) - شط العرب قوماندانی میرمیراندن مصطفی پاشا دعوای سلطنته قیام و (مناوی) قلعه سنی استیلا ایلدیسه ده (بغداد) دن وولایات مجاوره دن بر أو بر آکوندریلان عساکر شاهانه بر مدت محاربه ایله غائله سنی برطرف ایتدی .

١٧٥٠ م ـ ١١٦٤ (ﻫ) ـ ایران اهالیسی
درت بش سنه دنبرو آتش اختلال ایچنده قالمش و قنغی
متغلب شاه طاینه جقار یغی شاشیرمش اولدقلرندن
کندولرینه یا سلالهٔ صفویه دن برنك شاه تعیینی ویاخود
(اذربایجان) قطعه سنك ضبطی خصوصنی باحضر عومی
استرحام ایلدیلر ایسه ده باب عالیدن برجواب شافی
آله مدیلر .

١٧٥٠ م ـ ١١٦٥ (ﻫ) ـ ملاطیه ده مسکون
عشیرت اهالیسندن قلندر اوغلی علی بر مدنبرو مغاره لرده
اختیار غزلت ایدرك خلقك حسن ظننی قزانمش وکیده رك
اولیالغك اوست طرفنده چیقوب بنده گانك ایکی وقت
نمازینی باغیشلامش وبو کاده قناعت ایتیوب باشنه
طوپلانان اوچ بشبیك کشیله حکومت سوداسنه دوشمش
اولدیغندن عسکر کوندریلوب جمعیتی طاغیدلدی .

١٧٥٠ م ـ ١١٦٥ (ﻫ) ـ ایران ممالکنده
شاهلق دعوا وغوغاسی حالا دوام اتمکده اولوب برارالق
میرزا اسماعیل دخی اصفهانده تختة جلوس ایتدیسه ده
(کریم زند) خان دها قوتلی چیقدیغندن میرزا فراره مجبور
اولدی و (کریم زند) خان دخی تختی ضبط ایدوب سلطنتی
اعلان ایلدی .

ـ بش سنه مقدم متوفی (نادرشاه) ایله عقد اولنان
مصالحه نامه یی کوتوره جك اولان عجم ایلچیسی ایرانده کی

اختلال مناسبتیله کیده میوب بغدادده قالمشیدی بوکره ایلچی مرقوم قبیله سی طرفندن دعوت اولندیغندن بناء برطاقم ملتجیلرله برابر قالقدی کیتدی .

١٧٥٣ م – ١١٦٧ ه) – ایران شاهلغنده تقرر ایدن (کریم زند) خان رقیبی (ازاد) خانك هجوم وغلبه سیله اخذ وحبس اولندیسه ده برتقریب حبسخانه دن قورتیلوب (قجار) عشیرت جمعیتنه التجا ایدیکندن انلرك معاونتیله تختنی استردادە موفق اولدی .

١٧٥٣ م – ١١٦٧ ه) – هندستان حکمداری نواب علی حیدرخان (دکن) سپهداری نظام الملك واسطه) سیله (مایصور) و (سرا) ولایتلرینی ضبط وحکومتلرینی محو ایلدیکندن بهادر عنوانی قزاندی . ومؤخراً (قالیکوته) وملحقاتنی دخی آلدی .

١٧٥٤ م – ١١٦٨ ه) – علیه الصلاة والسلام افندمزك والدماجدی (عبدالله ابن عبد المطلب) حضرتلرینك مدینهٔ منوره ده مرقد عالیلری بولنوب شیخ مراد زاده واسطه سیله تنظیم وصندوقه وضعیله تزیین اولندی .

١٧٥٤ م – ١١٦٨ ه) – سلطان محمودخان اول حضرتلری خسته وغایت ضعیف اولدیغی حالده جمعه نمازینه چیقوب عودتنده (تیمورقپو) آره سنده وفات ایلدی .

ویرینه سلطان عثمان خان ثالث حضرتلری اللی یدی یاشنده جلوس بیوردی و هر جلوسده اصحاب مقاطعات وارباب زعامت ووظیفه دن اخذی معتاد اولان ویرکویی عفو ایلدی ٭

۱۷۵۵ م – ۱۱٦۹ هـ) – جب علیده ظهور ایدن حریق قرق سکز ساعت امتداد ایتدی • وباقه باقه داود پاشا اسکله سنه قدر کتدی •

۱۷۵٦ م – ۱۱۷۰ هـ) – فرانسه قرالی اون دردنجی (لویی) المانیا ایمپراطورانی حقی (ماری تره ز) دن آلوب باویرا (القطوره) سنه ویرمك ایچون بر محاربه آچدی والمانیا دولتی دخی اوستریا وایتالیا دولتلریله اتفاق ایدرك محاربه یه کیریشدی • وبرچوق قانلر دوکیلوب خزینه لر تلف اولدقدنصکره مومی الیها (ماری تره ز) ك فرانسه قرالنك معشوقه سنه کوندردیکی استرحامنامه او زرینه محاربه اوستریانك لهنه و باویرا و پروسیانك علیهنه دوندیکندن پروسیا دخی فرانسه واوستریا وروسیه یه قارشو انکلتره ایله اتفاقه وکمال شدتله محاربه یه مجبور اولدی و بو محاربات تمام یدی سنه سوردی •

۱۷۵۷ م – ۱۱۷۱ هـ) – سلطان عثمان ثالث حضرتلری التمش یاشنده وفات ایلدیکندن برینه سلطان مصطفی خان ثالث حضرتلری جلوس ایلدی •

۱۷۵۸ م – ۱۱۷۲ هـ) – رمضان شریفده

قاضی بیضاوی بدن حضور درسی احداث اولندی .
و بو درسده بر مقرر ایله بش مخاطب بولنمسی اصول اتخاذ قلندی .
(مؤخراً تزیید اولنمشدر .

١٧٥٨ م - ١١٧٢ هـ) - سفار پنهرینك صباحجه کولنه واندن بحره اجراسیچون اوچنجی دفعه اولەرق ینه بعض مذاکرات جریانه ایتدیسەده صوکی چیقمدی .

١٧٥٩ م - ١١٧٣ هـ) - لاله‌لی چشمه اتصالنده واقع عارف افندی بوستانی مبایعه اولنەرق اوزرینه لاله‌لی جامع شریفنك اساسی وضع اولندی .
و برسنه صکره اسکدارده کی مهرماه سلطان جامعنه‌دخی باشلانلدی .

١٧٦٠ م - ١١٧٤ هـ) - ایرانلیلر افغانلیلرله ایتدکلری محاربەیی قزاندی وافغانلیلرك استمدادی اوزرینه بغداددن کوندریلان عساکر شاهانه برایشه یارامدیغندن کیرویه آلندی .

١٧٦٠ م - ١١٧٤ هـ) - جینلولر ایله (قالموق) لرك محاربات متمادیەسی (قالموق) حمایەسنده اولان کاشغر ویارکند وآقصو و (قرغیز) و (قزاق) ممالکنك چین حمایەسنه انتقالیله نهایت بولدی . و چین

خاقانی (هیانغ لونغ) بو مظفریتله بکینه کیردکن
برالای یاپوب اوتوز نفر معتبر اسیری زنجیر بند اوله رق
رکابنده یوروتدی .

١٧٦٠ م - ١١٧٤ ه) - انکلیز قرالنك
قتولیکلر حقنده شمدی یه قدر اجرا اولنان ظلم و تعدی یی
تخفیف واولبابده تنظیم اولنان قوانین ظالمه یی تعدیل
ایدیشی پروتستانلرك تشدید غضبنی موجب اولدی
وبوجهتله پروتستانلر طرفندن پك چوق قتولیك خانه
وکلیساسی احراق اولندی .

١٧٦١ م - ١١٧٥ ه) - روسیه
ایمپراطوریچه سی (الیزابت) وفات ایلدیکندن یرینه
همشیره زاده سی و (هولستین غوتورب) دوقه سی فره
دریقك اوغلی (اوچنجی پترو) جلوس ایلدی .
(الیوم روسیه ده حکومت ایدن ایمپراطورلر اشبو (هولستین
غوتوروب) خاندانندز .

١٧٦٢ م - ١١٧٦ ه) - روسیه ایمپراطوری
(اوچنجی پترو) مبتلا اولدیغی بر فاحشه یی تزوج ایچون
زوجه سی مشهوره (قترینه) یی تطلیقه واندن متولد
اوغلنك ولد زنا اولدیغنی اثباته قالقشدی ومرقومه دخی
کیفیتی خبر الدیغی کبی عسکری بیننده قزاندیغی نفوذ
واقتدار وفدا ایتدیکی اقچه سایه سنده زوجی مرقومی
خلع وبدی کون صکره اعدام ایتدیروب تخت ایمپراطوری یه

اوتوردی . (قترینه فی الاصل المانیالیدر)

– روسیه ایمپراطوریچه سی (قترینه) مقدما قونداقده ایکن برقاچ آی ایمپراطور اولوب صکره حبسه ادخال اولنمش و یکرمی سنه دنبرو محبوسیتی جهتیله دنیا یوزی کورمامش اولان (ایوان) ی تأمین اقبال ایچون اعدام ایتدیردی .

١٧٦٢ م – **١١٧٦** هـ) – صدراعظم مشهور راغب پاشا وفات ایلدی .

١٧٦٢ م – **١١٧٦** هـ) – بغداده بولنان کوله‌لر بغداد والیسی متوفی سلیمان پاشا زماننده زیاده‌جه یوز بولمش و پاشا موی الیهک کتخداسی علی پاشا بغداد والیسی اولدیغی کبی براز برونلری قیرلمش ایدی بونلرک بو کره اعتبار سابقه‌لرینی اعاده ایچون بر بیوک اختلال چیقاروب پاشای موی الیهی اعدام ومشهور عمر کتخدانک والیلکنی انها ایلدیلر .

١٧٦٤ م – **١١٧٨** هـ) – کرجستان اهالیسی روسیه‌نک فسادیله دولت علیه‌یه عصیان ایلدیکندن اوایکی سنه عسکر کوندرلمش وشدیده‌قدر اوغراشلقده بولنمش ایدی بو کره عساکر هر قومه (سویر) قلعه‌سنی ضبط ایلدیکندن کوتایسیلر عرض اطاعته مجبور اولدی .

١٧٦٤ م – **١١٧٨** هـ) – قونیدو (سیواس)

حواليسنده اشقيالغه سلوك واهالیٔ مطيعه يی ازعاج ايدن (لوند) طائفه سی عسكر قوتيله طاغيدلدی ٠

١٧٦٤ م - ١١٧٨ ه) - فرانسه واوستريا وروسيه وساقسونيا دولتلريله پروسيا وانكلتره دولتلری بيننده يدی سنه دنبرو دوام ايدن محاربات روسيه نك توسطی وفرانسه مستملكاتندن اولان (قناده) قطعه سنك انكلتره دولتنه انتقالی ايله بر طرف اولدی ٠ وپروسيا دخی روسيه نك همتيله اڭجه اعتبار قزاندی ٠
(محاربات مذكوره نك اكثريسی ذكر اولنان (قناده) قطعه سنده وقوعبولمش وفرانسه دولتی پك زياده متضرر اولمش ايدی ٠

١٧٦٥ م - ١١٧٩ ه) - درسعادتده شديد بر حركت ارض وقوعبولدی واياصوفيه وسليمانيه وشهزاده جوامع شريفه سندن ماعدا نقدر جوامع ومساجدوار ايسه جمله سنك مناره لری و بعضيلرينك قبه لری و برچوق كاكير واخشاب خان وخانه يقلدی و خيلی نفوس ابنيه التنده تلف اولدی ٠

١٧٦٦ م - ١١٨٠ ه) - درسعادتجوارنده واقع اوحدالدين دره سنه بر صو بندی انشاسنه مباشرت اولندی ٠

١٧٦٧ م - ١١٨١ ه) - انكلتره دولتی

انكليز تجار قومپانيه لرينك محافظهٔ منافعی ايچون
هندستانه قومپانيه عسكری ناميله بر فرقه كوندردی
واوراده بولنان انكليز مأمورلری بوقوت ايله براز يرلر آلوب
هند حكمدارلرينی بر برينه طوتشديرمغه و برالرق برينه
وصكره ديكرينه معاونت ايدرك كلا قاپمغه باشلادی .

ـ انكلتره دن امريقاده كی انكلتره ممالكنه كيدن
شيشه و بويا وچای وكاغد كبی شيلردن رسومات اخذينه
دائر لونده ره پارلمنتوسنده ويريلان قرار امريقاليلر طرفندن
قبول اولنمدی و بوماده اوزرينه (بوستون) ده بعض
اختلال ماده لری حس اولنمغه باشلادی .

۱۷٦٨ م ـ ۱۱۸۲ هـ) ـ انكليزلرك هندستانده كی
قومپانيه عسكری (حيدرعلی) خانك زير تصرفنده
اولان (مانغلور) قلعه سنی الدی .

۱۷٦٨ م ـ ۱۱۸۲ هـ) ـ قره طاغليلر
روسيه نك فسادیله دولت عليه يه عصيان وجوار اسلام
قراسنی اخراق ايلديلرسه ده بوسنه واليسی محمد پاشانك
همتيله دها ايلرويه كيده مديلر وعساكر عثمانيه حرباً چتنه يه
قدر كيروب قورقوی قراكمه لرينی تحصيل وادبسزلرينی شدتله
تأديب ايلديكندن عومه دونديلر .

۱۷٦٨ م ـ ۱۱۸۲ هـ) ـ روسيه ايمپراطوريچه سی
(قترينه) روسيه ممالكيله لهستان آره سنده متنازع فيه اولان

اراضی‌یی یوتمق ایچون تشبثات اولیه اولق اوزره علاقه کرده‌سی (پونیاتوفسکی)یی لهستانه قرال انتخاب ایتدیرمشیدی بوکره دخی اوروپا دولتلرینک مشغولیتنی فرصت اتخاذ ایدرک قرال مرقومک موافقتیله لهستانه عسکر صوقمغه باشلادی وفرانسه دولتی اکرچه بر درجه‌یه قدر صورت مخالفتده بولندی ودولت علیه‌یی بالتشویق روسیه اوزرینه اعلان حرب ایتدیردی ایسه‌ده فعلا ومالا برکونه معاونتی اولمدی (۳۰ تشرین اول)

۱۷٦۹ م - ۱۱۸۳ ه) - روسیه‌لولر ازاق وخوتین قلعه‌لرینی ضبط وبندر قلعه‌سنی محاصره ایتدی وروسیه مارشالی (رومانسوف) پروت جوارنده تاتار عسکرینی بوزوب ذاتاً ذخیره‌جه مضایقه‌سی اولان اردوی همایونی رجعته مجبور ایلدی واهلولر کندولری ایچون محاربه آچان دولت علیه‌یه معاونت ایده‌جک یرده بالعکس روسیه‌یه معاونت ایدوب یالکز لهستان جنراللرندن (پوتوسکینی) عسکریله برابر دولت علیه طرفنه کچدی .

۱۷۷۰ م - ۱۱۸٤ ه) - روسیه دولتی رومللری افساد ایچون بحر بالطقدن آق دکزه برفیلو دونما طولاشدیردی ودونمای همایون ساقز جوارنده براز محاربه ایتدکدنصکره هنوز یاننده میدان بر حکمته مبنی اکثری محلی صیغ وطار اولان چشمه لیماننه صوقولدیغندن روسیه دونمالری اوزرلرینه چوللانوب جمله‌سنی یاقدی (۲٤ ربیع الاول) وروسیه دونماسنک ایچنده برانکلیز امیرالی بولندیغی اخیرا تحقق ایتدی .

— روسیه عسکری کیلی قلعه‌سنی تحت محاصره‌یه آلدی ودرونده بولنان عساکر مستحفظه مدافعه ایله مشغول اولدیغی وهنوز تسلیمه بر مجبوریت اولمدیغی حالده مفتی افندینك تلاشیله او دخی ویرلدکدنصکره روسیه اسماعیل وطوجی قلعه‌لرینی تهدیده باشلادی

۱۷۷۰ م — ۱۱۸٤ ﻫ) — امرای مصریه‌دن مشهور علی بك معارضلرینی قهر وتدمیردنصکره والی یی دخی عزل وتسمیم ایدرك استقلالنی اعلان ایلدی وباشبوغی مشهور (ابو الذهب) ی برچوق عسکر ایله حجازه کوندروب شریف حضرتلرینی عزل وکندو طرفدارلرندن برینی نصب وجده کمرکنی وبعض محالنی ضبط ایتدیردی .

۱۷۷۰ م — ۱۱۸٤ ﻫ) — ممالك محروسهٔ شاهانه‌ده آلتونك تکثیری ایچون (زرمحبوب) یوزیکرمی و (فندق) یوز التمش پاره‌یه چیقارلدی .

۱۷۷۰م — ۱۱۸٤ ﻫ) — کیاکرلندن اموجلی (شنیل) فیطوغرافیایی ایجاد ایلدی (قیطوغرافیا) اخیرا دها پك چوق اصلاحات کورەرك شمدیکی حالنی بولشدر .

۱۷۷۰ م — ۱۱۸٤ ﻫ) — حجازی استیلایه کیدن ابو الذهب افندیسی علی بکك دولت علیه یه قارشو حرکات واقعه‌سنی بکنمه‌مه‌یکندن عسکریله کلوب مصری

مرقوم علی بکدن اخذ وانتقام خیانتنی وکندو صداقتنی باب دولته اشعار ایلدی •

١٧٧١ م = ١١٨٥ ه) = فرانسه قرالی
اون بشنجی لوی اون اون بش سنه‌دنبرو باب سفاهتی کشاد واخلاق اهالی یی واداره دولتی برباد ایتمش واصحاب ناموسدن بن اهل عرضم دیمکه بیله جسارت براقمامش اولدیغی حالده بوکره صورتا اجتماع ایدن پارلمنتو اعضاسنی طاغیدیغنه واعضای مومی الیهم دخی کتدکاری ولایتلرده دولتك سوء احوالنی نشر ایلدکلرینه بناءً اهالیده برغلیان طبیعیه حاصل اولدی •

١٧٧١ م - ١١٨٥ ه) - صیدا وعکا ایالتنده
زور بازو ایله حکومت ایدن (ظاهر عمر) مصردن مطرود علی بك ایله برابر شام وجبل لبنان اوزرینه کلدی وشام والیسی ولبنان امیری مدافعه‌ده بولنوب مصردن فرار ایدن مشهور (جزار) دخی درزیلره یاردم ایتدیسه‌ده غلبه ممکن اوله‌مدی ودرزیلر جزاردن ممنون اولدقلریچون بیروت محافظلغنی ویردیلر •

١٧٧١ م - ١١٨٥ ه) - روسیه‌لولر
ایکنجی دفعه اوله‌رق طونه‌یی کچوب طولچی وایساقچی وباباطاغی طرفلرینی استیلا ایلدی وطونه اردوی همایونی دها بحاربه‌یه باشلانمقسزین طوب ومهماتی براغوب پازارجغه قاچدیغندن بیچاره اهالی دخی اولاد وعیاللریله وکوتوره‌بیلدکلری اشیالریله

پازارجغه کلمکه مجبور اولدی و ولحوالی مجرالری اهالی واشیا ومواشی ایله طولدی وودین اردوسی دخی متعاقباً رجعت ایلدی .

١٧٧١ م - ١١٨٥ هـ) - یکیچری نفراتندن برقاچ خذلهنك غلطهده قلیونجیلرله چیقاردیغی معارضه محاربهیی نتیجهویردی واورالردن اوچ کون کسهکچهمدی .

١٧٧١ م - ١١٨٥ هـ) - اسوج اهالیسی حریت مطلقه وسائره دعوالریله ایکی قسمه منقسم اولدی وبرقسمی اصلزادکانك بقای حیثیتی التزام ایدوب دیکر قسمی هرکسی مساوات اوزره طانیق استدی وبوکروهلاجل التمیز باشلرینه قرمزی فس کیدی ودعوا بیویوب ایشك ایچنه اجنبی پرماغی کیرمك اوزره ایکن قرال (ادولف) وفات ایلدیکندن دعوا کیرویهقالدی وعاقبت اوچنجی (کوستاو) اصلاح ذات البینه موفق اولدی .

١٧٧١ م - ١١٨٥ هـ) - روسیه ایمپراطوریچهسی (قترینه) لهستانی یوتمق ایچون کوزل فرصتلر بولدیغندن واوایشی یولنه قویمق دولت علیه ایله اولان محاربه نهایت ویرمکله اوله جغنی حس ایتدیکندن قناعتکارلق یوزینی کوستردی وتوسطایدهجك اولان اوستریا وپروسیا ایلچیلری ودولت علیه وروسیه مرخصلری (فوقشان) ده اجتماع ایدرك مذاکراته باشلادی .

١٧٧٣ م – ١١٨٦ ﻫ) – روسيه مصالحه سيچون دولت عليه طرفندن (فوقشانه) كوندريلان مرخصلر توقيعى عثمان افندى و ياسينى زاده افندى ايله اياصوفيه شيخندن عبارت اولوب بونلرك كيمى عناد و يايفره‌دن و كيمى طارق مر اقندن بشقه برشى بيلديكنه و مدت متاركه‌يى بيهوده ضايع ايدرك يركوكه كلدكلرى ايشيدلديكنه بناءً دولت عليه تمديد متاركه‌يه و يكيدن مكالمه ايچون عبد الرزاق افندى يى ارساله مجبور اولدى لكن كرج ليمانيله يكى قلعه نك و قبارطايلرك روسيه‌يه تركى مسئله سنده اتفاق آرا حاصل اوله مديغندن ينه حرب تجديد ايلدى . وعسكره حركت امرى ويرلدى .

١٧٧٣ م – ١١٨٦ ﻫ) – لهستانك مقاسمه سيچون روسيه دولتيله پروسيا دولتى بيننده برمعاهده خفيه عقد اولندى (١٧ شباط) وايكى آى صكره ايها اولرك الثه وكيليى اولان اوستريا دخى داخل اولديغى حالده اوچى بردن لهستان اهاليسنك حقوقنى وقايه ايده جكلرينى وقان دوكلكسزين اسايشى اعاده ايليه جكلرينى نوطه ايله بيلديرديلر . (نه خيرصاحبى آدملر

١٧٧٣ م – ١١٨٦ ﻫ) – درزيلرك كچن سنه بيروت محافظى تعيين ايتدكلرى (جزار) بويله استقلاله ابتدار ايليه‌سده درزيلر بيروت ليماننده لنكر انداز اولان روسيه دونغماسنك معاونتيله براً و بحراً تضييقه اعتنا ايلدكلرندن ديكش طوتديره مدى .

١٧٧٢ م – ١١٨٦ هـ) – سلطان مصطفى خان ثالث حضرتلری دفتردار حلمی افندی یه بو دولت نظام جدید اوزره عسکر تدارك ایده جك اوروپا دولتلرینه قارشو طوره بیله جك سن نه دیرسك دیدکده حلمی افندی یکیچریلری نظام تحتنه قویالم کبی بعض سوزلر سویلدی سلطان مشار الیه حضرتلری دخی شیج انلر نظام قبول ایدرمی دیدکده حلمی افندی اوت ایدر و بنده تعهد ایدرم وسند ویریرم جوابنی ویردی ومرقومك بو جوابی یکیچری طرفدارلغیله اتهام واعدامنه سبب اولدی ٭

١٧٧٢ م – ١١٨٦ هـ) – دولت علیه روسیه یه قارشو اوستریا دولتیله تدافعی وتجاوزی بر مقاوله عقد ایدوب مقابلنده مملکتیندن بر مقدار اراضی اعطاسنه ومصارف حربیه نك تماماً تسویه سنه موافقت اتمش وعلی الحساب اوله رق برازده پاره ویرمش ایدی مؤخراً اوستریا دولتی لهستان مقاسمه سنه داخل اولدیغی کبی مقاوله مذکوره یی اونودوب دولت علیه یی یالکز براقدی وآلدیغی پاره لری یوتدی ٭

١٧٧٣ م – ١١٨٧ هـ) – سلطان مصطفی خان ثالث حضرتلری وفات ایدوب یرینه برادری سلطان عبد الحمید خان حضرتلری اللی یاشنده جلوس ایلدی ٭

١٧٧٣ م – ١١٨٧ هـ) – روسیه قزاقلرندن (پوغاچوف) نامنده بر حریف روسیه امپراطوریچه سی

(فترینه) نك اون برسنه مقدم خفیاً اعدام ایتدیردیکی (ایوان) بنم و بن سزی (فترینه) کبی المانیه‌لی برقاری به تبعیتدن تخلیص ایدرم دیه رك میدانه چیقوب (دون) خطه‌سنك همتیله باشنه پك چوق آدم طوپلادی و بو دفعه (فترینه) ایله منسوباتنی و بتون روسیه ممالکنی کرکی کبی قورقوتدیسه‌ده صوکنی کتوره‌مدی .

ــ زوم ایلنده اولان دولت علیه اردولری ایجه مظفریتلر قزانمغه باشلادی

(دولت علیه بتون روسیه ممالکنی اشغال ایدن شو قزاق اختلالی اثناسنده برازده غیرت اتمش اولسه ایدی پك چوق فائده کورز ایدی . لکن نرده او وقوف او مطالعه

۱۷۷۴ م ــ ۱۱۸۸ هـ) ــ روسیه‌نك طونه باش قوماندانی جنرال (رومانسوف) بو سنه دخی پازارجق وحوالیسنی ضبط ایتدکدنصکره (شمنی) یه طوغری یورویدی وشمنیده بولنان اردوی همایون افرادینك یغما قصدیله چیقاردیغی اختلال مدافعه‌یه میدان براقمدیغندن بی محابا کلوب (شمنی‌یی) تحت محاصره‌یه آلدی .

ــ دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده التی سنه‌دنبرو دوام ایدن محاربه قینارجه مصالحه‌سیله ختام بولدی و (تن) نهریله (اوزی) نهری ارەسنده بولنان قلعه‌لر و (قلبرون) و (کرج) و (ازاق) و (طیغان) قلعه‌لری و ینی قلعه حسب المعاهده روسیه دولتنه ترك وقریم اهالیسنك سربستیتی

تصدیق اولندی وروسیه دولتی بومعاهده ایله قریمك حق حمایه سنی قزانمش ومعناً ضبط وتسخیرینه موفق اولمش اولدی .

— قریم اهالیسی معاهدهٔ مذکوره دن پك زیاده متأثر ومتکدر اوله رق درسعادته محضرلر ومبعوثلر کوندردیلری وبومبعوثلر قلاع مذکوره نك روسیه یه انتقالی فوق الغایه مضر اولدیغنی وکندولرینه سربستیتك لزومی اولدیغنی اولیای اموره کمال سوز وکداز ایله اکلاتدیلر ایسه ده ایش ایشدن کچمش ومعاهده امضا اولنمش اولدیغندن کارکر تأثیر اوله مدی .

١٧٧٥ م - **١١٨٩** (ﻫ) — انکلتره دولتی طرفندن سکز سنه مقدم امریقالیلره تکلیف اولنان رسومات ماده سی بر چوق اختلافه واولکی سنه بربیوك اختلاله سبب اولمش وایکی طرفدن شدتله محاربه یه کیریشلمش ایدی بوسنه لوندره دن جنرال (قازنك) قوماندا سیله کوندریلان عسکر دخی (بوستون) ده امریقالیلری بوزدی . (١٩ نیسان)

— امریقالیلر دخی تکرار بربرلریله اتفاق ومشهور (واشنطون) ی قوماندان انتخاب ایدوب انکلیزلری (قناده) ده تضییقه باشلادیلر .

١٧٧٥ م - **١١٨٩** (ﻫ) — بش سنه دنبرو مصرده حکومت ایدن (ابو الذهب) دولت علیه نك رخصتیله (عکا) و (صیدا) حاکمی مقهور ظاهر عمری

ورفيقى على بكى (يافه) ده اوردى وعسكرلرينى پريشان و (يافه) اهاليسنى قتل عام ايتدى ومن قومك بوخدمتى نزد ملوكانه ده سزاى تحسين اوله رق عهد سنه (مصر) واليلكى توجيه اولنديسه ده منشورى وار مقسزين وفات ايلديكندن نائل امل اولهمدى .

١٧٧٥ م - ١١٨٩ هـ) - اسپانيوللر بر جسيم دونغا وعظمت ايله جزايره كاوب قره دن ودكزدن قلعه‌يى حصر وتضيقه باشلاديلر لكن جزاير داييلرينك ومتفقلرى اولان فاس دلاورلرينك هجومى ارزولرينك حصوانه ميدان براقمدى وپك چوق تلفات وضايعات وقوعبولديغندن جمله‌سى رجعته مجبور اولدى .

١٧٧٥ م - ١١٨٩ هـ) - انكليز تبعه‌سندن ذوقتور (لنه) (انمو مترو) يعنى ميزان الرياح ناميله برآلت ايجاد ايلدى .
(اشبو (انمو مترو) واسطه‌سيله روزكارك قوت وثقلات وسرعتى اكلاشيلور .

١٧٧٦ م - ١١٩٠ هـ) - ايران شاهى كريم خان دولت عليه عليهنده بعض تداركاته و (منتفك) عشيرينى اغفال ايدرك او واسطه ايله بصره حوالیسنده بر طاقم خساراته باشلاديغندن باب عالى اعلان حرب ايتدى واذربايجان خانلرى لدى الاستمزاج جمله‌سنك دولت عليه‌يه طرفدار اولديغى اكلاشلدى .

١٧٧٦ م - ١١٩٠ هـ) - روسیه‌نك دسایسنه قاپیلان قریم امراسی دولت علیه یه طرفدار اولان (دولتكرای) ی قاچیروب روسیه طرفداری بولنان (شاهین كرای) ی خان انتخاب ایتدیلر روسیه دخی مرقوه‌ك معیتنده یاور كبی استخدام اولنمق اوزره بر ضابط كوندروب بو صورتله اداره یه پرماغنی صوقدی وآره دن براز وقت كچدكدنصكره (شاهین كرای) روسیه حمایه‌سنی رجا قصدیله (پترسبورغه) برقاچ میرزا كوندردی :

١٧٧٦ م - ١١٩٠ هـ) - امریقاده ارباب قیام طرفندن قوماندان تعیین اولنان (واشنطون) (بوستون) شهرینی انكلیزلردن آلدی وانكلیز حمایه سنده اولان امریقا ممالكندن اون اوچ ایالت خلقی متفقاً امریقا نامیله استقلالنی اعلان ایدوب فرانسه یه ایلچی كوندردی .

١٧٧٧ م - ١١٩١ هـ) - هندستانده سورات ایله بنكاله آره سنده واقع (ملیبار) الكاسی حكمداری سلطان (علی رجا) انكلیزلرك تضییقندن پك زیاده صیقلدیغنی دولت علیه یه ایلچی مخصوص ایله عرض واستمداد ایلدیسه‌ده باب عالی اهمال ایتدی .

١٧٧٧ م - ١١٩١ هـ) - روسیه دولتی كچن سنه قریم خانی اولان (شاهین كرای) ك خانلغنی دولت علیه یه تصدیق ایتدیرمك استدی ودولت علیه دخی آنی رد

ایدوب یرینه سلیم کرای خانی کوندردیسه ده روسیه ده آنی قبول اتمدیکندن آره یه براختلاف دوشدی وبو اختلاف روسیه نك همشیله اهالی یه دخی سرایت ایدرك خیلی قاریشقلقلر وقوعبولدی .

ـ روسیه دولتی اختلال واردیه رك قریمه عسکر صوقدی وبوندن بویله قریم ممالکی طوغریدن طوغری یه روسیه طرفندن اداره اولنه جق دیو قریم سوقاقلرینه یافته لر یاپشدیردی ودولت علیه دخی روسیه نك مغایر عهد اولان اشبو حرکتنی پروتستو ایتدیسه ده هیچ بردولتك قولا اولسون مظاهرتنی قزانه مدی .

۱۷۷۷ م ـ ۱۱۹۱ هـ) ـ علمای حنبلیه دن (محمد بن عبدالوهاب) ابداع ایلدیکی معتقدات باطله یی (نجد) حوالیسنده نشر ایدرك باشنه برچوق عشیرت وعربان طوپلادقدن و (درعیه) اهالیسنی کاملا اضلال ایلدکدنصکره اجرای خباثت ایچون حرمین الشریفین اوزرینه دخی یوریدی وکیفیت مقام شرافتدن درسعادته بیلدیرلدیسه ده باب عالی هرنه مطالعه یه مبنی ایسه اوقدر اهمیت ویرمدی .

۱۷۷۷ م ـ ۱۱۹۱ هـ) ـ بغداددن سوق اولنان اردوی همایون ایران طپراغنه کیروب (بانه) محاربه سنی ومؤخرا (سنه) خانیله وقوعبولان محاربهٔ شدیده یی قزاندی .

١٧٧٧ م – ١١٩١ هـ) – انكليز جنرالرندن (بوقوتيين) امريقاده واقع (صرا طوغه) قلعه سنده تحصن ايتديكن امريقاليلرك تضييقنه تحمل ايده ميوب تسليمه مجبور اولدی .

١٧٧٧ م – ١١٩١ هـ) – فرانسه قرالی اون التنجی (لوبی) سلفنك ذوق وصفاهنه متعلق مؤسساتی الغا والتی سنه مقدم طرد اولنان پارلمنتو اعضاسنی جلب ووكلالق مقامنه چيقان بعض اصلاری دفع ايتدكدنصكره امور ماليه يی اصلاحه قالقشدی و بونك وسائر خصوصاتك مذاكره سيچون مجالسلر تشكيل ايتدير ديسه ده هركس حكومتدن صغومش واصلاحات ماليه دن اميدينی كسلمش اولديغندن برشئ ياپيله مدی .

١٧٧٨ م – ١١٩٢ هـ) – فرانسه دولتی اولكی سنه امريقاليلر طرفندن وقوعبولان مراجعتی انكليزلر عليهنده كی مساويانی اجرايه سرمايه اتخاذ ايتدی . و (٦ شباط) تاريخنده امريقاليلری بر تجارت معاهده سيله وصكره تدافعی براتفاق ايله باغليوب انكلتره دولتنه اعلان حرب ايلدی .

١٧٧٨ م – ١١٩٢ هـ) – فرانسه مشاهير حكماسندن (وولتر) ايله (ژان ژاق روسو) وفات ايلدی .

١٧٧٨ م – ١١٩٢ هـ) – دولت عليه قريمی

قورتارمق ووقوع بولان مغلوبيتك آجيسنى چيقارمق
ايچون روسيه يه ديش بيله مكده وتدريجاً تداركاته اشتغال
ايتمكده اولديغى حالده اوروپا دولتلرى كندو منفعتلرينه
كوره برصورتده يعنى كيمى محاربه يى تأخير وكيمى تعجيل
يولنده اخطارات ايله مداخله يه باشلادى وهله فرانسه
دولتى بو اثناده كندوسيله محارب اولان انكلتره دولتنه
معاونت ايتماسى ايچون روسيه يه برخلوص اولمق اوزره
دولت عليه يى تأخيره پك زياده چالشدى و باب عالى بونلردن
قنغيسنك سوزينه اعتماد ايده جكنى شاشيروب ايشى تأخيره
وقريم حقنده اختيار سكوته مجبور اولدى .

١٧٧٨ م - ١١٩٢ ه) - روسيه دولتى
ايرانليلر ايله دولت عليه عليهنه عقد اتفاق ايلدى .

١٧٧٩ م - ١١٩٣ ه) - باويرايى يقالهمق
ايچون پروسيا ايله محاربه ايدن اوستريا دولتى روسيه نك
تهديديله كيرويه چكلدى .

١٧٧٩ م - ١١٩٣ ه) - صيدا واليسى
(جزار احمد پاشا) زير اداره سنده اولان ممالكى خود
بخود توسيع ايتدكدنصكره جبل لبنانى دخى حوزهٔ
تصرفنه الدى .

١٧٧٩ م - ١١٩٣ ه) - موره ولايتنده
اهالى يى ازعاج ايدن فائضجى ومحتكر ارنودلره محاربه سوز

اكلانمق قابل اوله مديغندن قپودان حسن پاشا دونما ايله اعزام اولندی . وارنودلر پاشاسی مومی اليهك نصيحتنه دخی قولاق آصمدقلری ايچون اوريلوب اوچبيك قدری تلف ايدلدی وماعداسی اهالی ايله حسابلرينی كوردكدنصكره مملكتلرينه كوندرلدی .

١٧٧٩ م - ١١٩٣ هـ) - ايران دولتی طرفندن بصره محافظی اولان محمدخان (منتفك) محاربه سنده بوزيلوب اوتوز بش كشيله بصره يه واوردن دخی اهالينك طرديله ايرانه فرار ايتديكندن بصره ولايتی عجملرك الندن قورتلدی .

- ايران شاهی كريم خان وفات ايلدكدن ايرانده ينه بر طاقم قاريشقلقلر ظهوره كلدی وابتدا (زند خان)ك غلبه سيله متوفای مومی اليهك اوغلی (ابو الفتح) خان جلوس ايلديسه ده اعداسی منعه مقتدر اوله مديغندن اوچ آی صكره خلع اولنوب يرينه (صادق) خان وطقوز آی صكره (علی مراد) خان اجلاس اولندی .

١٧٧٩ م - ١١٩٣ هـ) - روسيه دولتيله مقدما عقد اولنان قينارجه معاهده سی فرانسه ايلچيسنك توسطيله آينه لی قواقده تعديل اولندی . واشبو تعديل صره سنده (شاهين كرای)ك قريم خانلغی دولت عليه طرفندن تصديق وبلا سبب عزل اولنمامسی تعهد قلندی واباذيخ وچركس طائفه سنك قريم خانلغنه الحاقيچون

(شاهین کرای) طرفندن وقوعبولان التماس برچوق دوشوندکدنصکره اغماض وجهله قبول اولندی ٭

١٧٧٩ م ـ ١١٩٣ هـ) ـ سیاحیندن مشهور قپودان (قوق) بحر محیط هندیده واقع (ساندویش) جزیره سنده وحشیلر طرفندن اعدام اولندی ٭

١٧٧٩ م ـ ١١٩٣ هـ) ـ اسپانیالولر ایله فلمنکلولر امریقا ایلرك طرفدارلغنی التزام وانکلیزلر ایله محاربه اولدقلرینی اعلان ایلدیلر وفلمنکلولر امریقایه پیدرپی مهمات کوندروب اسپانیالولردخی انکلیزلرده اولان جبل الطارقی تحت تضییقه آلدیلر ٭

١٧٧٩ م ـ ١١٩٤ هـ) ـ ارمنی قتولکلرینی تحقیر ایدن درسعادت ارمنی پطریقنك عزلنی اوستریا دولتی غیر رسمی اوله رق التماس ایلدی ٭ وباب عالی بونی مداخله عد ایدرك جواب ویردیسه ده اوستریا سفیری باب عالی یی تکرار بتکرار تصدیع وایشی رسمی کبی سؤال وتتبع ایلدیکندن روسیه یه برسوء امثال اولمامق اوزره ضروری قبول اولندی ٭

١٧٧٩ م ـ ١١٩٤ هـ) ـ اوستریا ایمپراطریچه سی (ماریه) وفات ایلدیکندن یرینه اوغلی ومجار قرالی ایکنجی (ژوزف) جلوس ایلدی ومتوفای مومی الیها شمدی یه قدر دولت علیه ایله خوش کچندیکی حالده

مرقوم (ژوزف) نوهوسلك اثری اولەرق روسیە ایمپراطوریچەسی (قترینه) نك تشویقیله دولت علیەیی تهدیده باشلادی .

١٧٨٠ م - ١١٩٥ (ه) - روسیه ایمپراطوریچەسی (قترینه) بر برلریله محارب اولان انكلتره و (فرانسه) و (فلمنك) و (اسپانیا) دولتلرینه قارشو شمدی یەقدر امثالی مسبوق اولمیان بیطرفی حرب و تجارت پولتیقەسی احداث ایلدی . و پولتیقەیه پروسیا اوستریا و پورتكیز و ناپولی دولتلری دخی داخل اولەرق جملەسی دونغالرینی دكزه چیقاردی .

١٧٨٠ م - ١١٩٥ (ه) - مشهور (فرح علی پاشا) (صغوجق) قلعه سنه محافظ تعیین و اعزام اولندی .

١٧٨٠ م - ١١٩٥ (ه) - جزایر قورصانلرینك ضبط ایلدیكی اون عدد اوستریا تجار سفینەسنك ردی و وقوعبولان ضرر و زیانك تضمینیله آتیسنك تأمینی اوستریا دولتی طرفندن رسماً وشدیداً طلب اولندیغندن كیفیت باب عالیجه دوشونیلوب ضروری قبولیله فرمان عالیسنك اعطاسنه قرار ویرلدی .

١٧٨١ م - ١١٩٦ (ه) - كواكب سیارەدن (اورانوس) نام یلدیزی علمای هیئتدن هانورەلی (هرشل)

کشف وممالك سائره رصدخانه‌لری قبول ایلدی • (۱۳ مارت)
(بو یلدیزك سکز عدد پیکی واردر •

۱۷۸۱ م - **۱۱۹۶** هـ) - درسعادتده مشهور
بیوك جب علی حریقی ظهور واللی ساعت امتداد ایلدی
وسلطان سلیم وامیر بخاری واطفی پاشا واقسرای وقوسقه
وجراح پاشا و یوکسك قالدیرم وطوپقپو وچناروملو یخانه
قپوسی سمتلری کاملاً یاندی کول اولدی •

۱۷۸۱ م - **۱۱۹۶** هـ) - ناپولی وفرانسه
دولتلریله (فاس) و یمن) حاکملری مستثنا اولمق اوزره
قصور اوروپان دولتلرینه ایکی طرفدن معاونت اولنمامق
ایچون دولت علیه ایله اسپانیا دولتی بیننده برمقاوله عقد
اولندی • و (جزایر) و (تونس) و (طرابلس)
اوجاقلرینك اداره‌سی حاکملری یدنده اولدیغندن بونلر
کندو حسابلرینه بر مصالحه عقد ایلدکاری حالده طرف
دولت علیه‌دن تصدیق ایدلمك دخی مقاولهٔ مذکوره‌یه
علاوه قلندی •

۱۷۸۱ م - **۱۱۹۶** هـ) - قریم خانی مشهود
(شاهین کرایك) دولت و ملته ایتدیکی خیانت
و روسیه‌اوله استناداً متجاسر اولدیغی ظلم وخباثت
شمدی بتون بتون میدانه چیقدیغندن قریم اهالیسی وجودینی
قالدیرمق استدیسه ده هر قوم برتقریب کرچده بولنان
جنرال (پوتمکین) لکیانته صاوشدیغندن ممکن اوله مدی

و (پوتمكين) بو وقوعاتی تمام فرصت اتخاذ ايدرك قريمی ابلوقه تحتنه آلدی .

– روسيه نك درسعادت سفيری دولتی طرفندن آلديغی امر موجبنجه باب عالی يه بر تقرير كوندروب مملكتين و بر كوسنه بر نظام و يرلسنی وقريم تاتارلری امورينه خفی وجلی مداخله اولنمامسنی عجيب بايغره لرله تكليف ايلدی . و باب عالی بو تكليف و بو بايغره نك قريم حقنده سوز سويلمكه ميدان بولنمامق ايچون برصنيعه واشغال اولديغنی اكلاديسه ده جواب رد ويرمكه مقتدر اوله مدی .

١٧٨٤ م – ١١٩٧ هـ) – روسيه جنرالی (پوتمكين) حرباً قريمه كيردی و علما واعيان مملكتی حضورينه چاغيروب بوندن صكره بتون قريم اهاليسنك روسيه يه تابع اولديغنی وسر بستيت وخانلق قالديغنی تبليغ واعلان ايلدكدن صكره اهالی يی صيندرمق ايچون اوتوز بيك اسلامی اعدام ايتديردی . ونتيجهٔ غرض ندن عبارت اولديغنی خائن (شاهين كرای) وروسيه دن صيانت وانسانيت بكليان كروه بدلقای اكلاديسه ده ايش ايشدن كچدی . (٢٠ شعبان)

– روسيه نك قريم كبی برقطعهٔ جسيمه يی مغاير عهد اوله رق استيلاسی دولت عليه يه بك كران كلديسه ده پروتستو ايتمكه جسارت ايده مدی و براز صكره تشبث ايتديكی تدركاتی دخی بر طرفدن خيرخواه اعتقاد اولنان

(فرانسه) دولتی و دیکر طرفدن (انکلتره) دولتی تأخیر ایتدیردیکندن قوس قوجه قریم باغره باصه کیتدی . و بو اثناده روسیه نك در سعادت سفیری دولت علیه یه یتمش بش بندی شامل برده تجارت معاهده سی امضا ایتدیردی .

۱۷۸۲ م - ۱۱۹۷ ه) - فاس حاکمی بوکره درسعادته برایلچی کوندروب محاربه ظهورنده معاونت ایده جکنی وهر حالده متحد الافکار اوله جغنی بیلدیردی وصدر اعظم خلیل حمید پاشا اچه ایلچیء مرقومه حاکم مشار الیهك نصل معاونت ایده بیله جکنی ونقدر ویره بیله جکنی سؤال وایلچی دخی بشبیك کیسه ویره بیله جکنی افاده ایلدکده صدر اعظم (بوقدر پاره یی دولت علیه نك بر وزیری ده ویره بیلور دیه رك ایلچیء مرقومی تحقیر وحاکم مومی الیهی تبرید وتنفیر ایلدی .

۱۷۸۲ م - ۱۱۹۷ ه) - بغداده تابع (قره جولان) سنجاغنده (سلیمانیه) شهری بنا ومرکز اوله رق اتخاذ اولندی .

(بو سنجاق بوندن یوز اون یدی سنه مقدم بابان اوجاقلغی نامیله امرادن سلیمان بکه ویرلمش وشمدی یه قدر اخلافی تصرفنده بولنمش ایدی .

۱۷۸۲ م - ۱۱۹۷ ه) - جزایر قورصانلرینك اوستریا تجار سفاینده ایتدیکی خساره مقابل حدود خاقانیدن اراضی اخذینه اوستریا دولتنك صلاحیتنی تصدیقاً برسند اعطاسی دولت مشار الیها نك در سعادت سفیری طرفندن باب عالی یه

اشعار اولندی وباب عالی دخی برچوق مذاکره دن صکره ناچار اکا ده موافقت ایتدی .

١٧٨٣ م - ١١٩٨ هـ) - روسیه دولتی قریم وقوبان وچرکزستان ممالکنی غصب ایلدکدنصکره شمدی برده تصدیقنامه طلبنه قالقشدی . وپروسیا دولتی مخالفت اولمسی طرفنده بولندیسه ده سائر بعض دولتلر موافقت اولمسنی رسماً اخطار ایلدیکندن دولت علیه دخی ایشك رنکنی اکلا دیغندن ناچار آنده قبول ایتدی .

١٨٧٣ م - ١١٩٨ هـ) - پروسیا قرالی برنجی (فره دریق) سواری طوبجی عسکرینی احداث وامور حربیه نك تدقیق وترقیسی لزومنی هر دولته ارائه واثبات ایلدی .

١٧٨٣ م - ١١٩٨ هـ) - صیدا والیسی جزار احمد پاشا جبل لبنانده واقع بلاد بشاره ایله صورشهرینی شدید محاربه لرله ضبط وامیری (امیر یوسف) ی طرد ایلدکدنصکره جبل مذکور حکومتنی امیرمن قومك دایسی (امیر اسماعیله) اوچیوز بیك غروشه صاتدی وبرقاچ آی صکره مرقوم (امیر یوسف) دخی مشتری چیقدیغندن انك دخی ایکیوز بیك غروشنی آلوب اوته کنی طرد وبونی اقعاد ایتدی .

١٨٧٣ م - ١١٩٨ هـ) - طاغستانده عسکون

(چچن) قبیله سندن (منصور) نامنده برذات اولحوالی اهالیسنه امر معروف ونهی عن المنکر ایله کندوسنی طانیدیردقدن و (قوق) بکلریله اتفاق ایتدکدنصکره روسیه اوزرینه غزایه باشلادی وبو قومك بوحال وهمتی بوطرفلرده دخی اشتهار بولدیغی جهتله اناطولیدن غزا نیتیله برچوق آدم کتدی .

۱۷۸۳ م - ۱۱۹۸ هـ) - انکلتره وفرانسه واسپانیا دولتلری فرانسه ده واقع (ورسایل) شهرندهعقد مصالحه ایتدی . وحسب المعاهده متفقهٔ امریقا جمهوریتنك استقلالی تصدیق اولنوب انکلیزلرك الی اورالردن کسلدی . (۳ ایلول) . وبرسنه صکره فلمنك دولتی دخی انکلیزلر ایله باریشدی .

۱۷۸۳ م - ۱۱۹۸ هـ) - اسپانیا وپورتکیز وناپولی دولتلرینك یوز اون التی قطعه حرب سفینه سی جزایر قلعه سنی تحت تضییقه آلدی لکن سکزنجی محاربه دنصکره دایلر صندال ایله سفینه لرك اوزرینه هجوم ایتدیکی کبی هیچ بریسی طوره میوب جمله سی فراره مجبور اولدی .

۱۷۸۴ م - ۱۱۹۹ هـ) - روسیه دولتنك غرض وطمعی واوستریالولره اولان اتفاقی پروسیا قرالی برنجی (فره دریق) ك وانك اخبار واخطاریله سائر اوروپا دولتلرینك نظر دقتنی جلب ایتدیکندن جمله سی

سوزی براشدیروب بر اینده روسیه علیهنه بر اتفاقنامه امضا ایلدیلر .

١٧٨٥ م - ١٢٠٠ هـ) - مصر کوله‌لرینك شیخ البلد غوغاز یله ظلم و تعدیلری اهالی بی بیزار ایتدیکندن قپودان دریا جزایرلی غازی حسین پاشا ایکی سنه اول دونغا ایله کوندرلمش ایدی مومی الیه شمدی یه قدر اوغراشه‌رق کوله‌لرك الك نفوذلیسی اولان ابراهیم و مراد بکلری صعید ایچنه قاچیروب بو کره اسماعیل بکی شیخ البلد تعیین ایلدی .

١٧٨٥ م - ١٢٠٠ هـ) - فاس حاکمی ذات شاهانه یه مجوهر قابلی بر کتاب واوتوزبش زراع طولنده ایکی قطعه سفینه واللی ایکی عدد تنجور طوپ کوندردی .

١٧٨٥ م - ١٢٠٠ هـ) - اطنه ایالتنده مسکون (رشوان) عشیرتی خلقی دائما اهالی یی اضرار وجبار طریقنی سد و خسار ایله ما اوف اولدیغندن اوزرلرینه وزرادن برذات تعیین اولنمش ایدی مومی الیه برقاچ سنه‌لر اوغراشدیغی حالده نربیه شویله طور سون رئیسلری کوچك علی اوغلنك دسیسه سنه بیله غلبه ایده مدیکندن ایش علی حاله براغلدی .

١٧٨٥ م - ١٢٠٠ هـ) - قریمك الدن چیقماسنه سبب اولان خان (شاهین کرای) روسیه اولرك استثقالی اوزرینه درسعادته کلوب ردوسده اعدام اولندی .

۱۷۸٦ م - ۱۲۰۱ ه) - اشقودره متصرفی قره محمود پاشا دولت علیه نك رضاسی اولیه رق (اسكوب) و (مناستر) و (قره طاغ) سنجاقلرینه ال اوزاتدیغندن ازاله سیچون فرمان جلادت صادر اولدیسه ده اوزرینه كوندریلان عسكری تارمار ایلدیكنه وازاله سی بیوك همته محتاج اولدیغی اكلاشلدیغنه بناءً عفو وابقا طرقی ترجیح اولندی ؛

۱۷۸٦ م - ۱۲۰۱ ه) - روسیه دولتی بركوچك بهانه ایله طاغستانه عسكر ادخال ایلدی ، و (قترینه) قریعه اوستریا قرالیله كوز یشوب ممالك دولت علیه نك مقاسمه سنی سویلشدی ودولت علیه دخی بو كلیش وكیدیشی وطغستان ماده سنی اظهار خصومت عد ایلدیكندن وانكلتره وپروسیا دولتلری دخی ترغیب وتشویقنده قصور اتمدیكندن اعلان حرب وقوعبولدی ، (۲۸ شوال)

۱۷۸۷ م - ۱۲۰۲ ه) - روسیه ایله متفق اولان اوستریا اردوسنه قارشو قلفاته سوق اولنان فرقهٔ اسلامیه (مهادیه) و (اینلك) قلعه لرینی آلدی ، ومتعاقباً كوندریلان برقاچ فرقه دخی اطراف وانحایی اوروب غنایم وغیره دن بشقه اللی بیك اسیر چیقاردی واردوی همایونده اسیرك قیمتی تدنی ایلدیكندن بش غروشه قدر قرصاتلدی ،

ـ روسیه نك تشویقیله بلغارستانی افساده چالیشان
صربلی (قوچو) نام فدائی طوتیلوب اعدام اولندی •

ـ اوستریا اوله بغدانی استیلا ایتدیسه ده ینه استرداد
اولندی • وعساکر اسلامیه (سپاچ) محاربه سنی قزانوب
اوستریا ایمپراطوری (ژوزف) قاچیردی و (اوزی)
محافظنك (قپلبورون) قلعه سنی بغتةً آلق ایچون قایقلرله
یچوردیکی التی بیك کشی قایقلرك قصور عسکرله عودتنه
قدر روسیه لولر طرفندن کاملاً اعدام اولندی •

ـ روسیه نك اوچ قپاق وسکز فرقتینی (اوزی)
لیمانه کلوب دولت علیه نك انجه دونغاسنی یاقدی واوجوارده
بولنان سفن همایونك عدد وقوتی روسیه دونغاسنك
اوچ مثلی اولدیغی حالده (اوزی) لیمانی محافظه ایده مامسی
هرکسه بادئ حیرت اولدی •

١٧٨٧ م ـ (١٢٠٢ ه) ـ (ودین) اردوی
همایونده بولنان یکیچری خزنه سی اغاسی کلهجی عثمان
اغانی نیچون بزه برابر اولیورسك واردویی یغما قرارینه
مخالفت ایدیورسك دیه رك قتل ایدوب اطرافه طاغلدیلر •

١٧٨٨ م ـ (١٢٠٣ ه) ـ (اسوج) دولتی
انکلتره و پروسیا دولتلرینك تشویقیله ومصارف سفریه
اوله رق دولت علیه طرفندن یکرمی بیك کیسه ویرلك
شرطیله روسیه یه اعلان حرب ایلدی •

١٧٨٨ م - ١٢٠٣ ه) - بغداد كوله‌لرله اصلزادكانی بیننده یكرمی یدی سنه‌دنبرو دوام ایدن نفاق وجدال بو كره وقوعبولان محاربه ده كوله‌لرك مغلوبیتیله نهایت بولدی وزمام اداره والینك الینه كیردی .

١٧٨٨ م - ١٢٠٣ ه) - سلطان عبد الحمید خان اول حضرتلری وفات ایدوب سلطان سلیم خان ثالث حضرتلری جلوس ایلدی . (١١ رجب)

١٧٨٨ م - ١٢٠٣ ه) - حرب مناسبتیله خزینهٔ دولتك دوچار اولدیغی مضایقه‌یی دفع ایچون قلمك دولتدن برمقدار اقچه استقراضی مراد اولندیسه‌ده ممكن اوله‌مدی ونهایت اهالیدن بر درهم التونك ایكیوز یمش پاره‌یه وبردرهم كموشك اون پاره‌یه مبایعه سنه واسكی سكه‌یه نسبتله برخمس غشلی یكی سكه ضربنه قرار ویرلدی .

١٧٨٨ م - ١٢٠٣ ه) - روسیه دولتی شمال طرفنده اولان قوتنی كاملا بوطرفه كتورمش اولدیغندن اسوج دولتی ایچون (پترسبورغه) قدر ایلرولمك ممكن ایكن عسكرندن بعضیلرینك مخالفتنه بناء موفق اوله‌مدی . وروسیه‌نك متفق اولان دانیمارقه اسوج دولتنه اعلان حرب ایتدیسه‌ده انكلتره وپروسیا دولتلرینك تهدیدی اوزرینه كیرو چكلدی .

- اسوج دوننماسی بحر بالطقده روسیه دوننماسنك

نصفنی واون بیك قدر عسکرینی تلف ایتدی . ودولت
علیه بومناسبتله آق دکز غائله سندن قورتلدی .

- اوستریالولر مهادیه یی تحت محاصره یه آلدی
ومحافظی حسن پاشا بانده برقاچ ادم قالنجه یه قدر
دوکیشوب نهایت اسیر اولدی . وروسیه جنرالی خائن
(پوتمکین) (اوزی) قلعه سنی شدید محاصره ایله
آلدقدنصکره تسلیم اولان یکرمی بشبیك اسلامی شهید
ومالارینی یغما ایتدی .

- اردوی همایونده بولنان علوفه لی ارنود عسکری
علوفه لرینی آلهمدقلریچون روسیه طرفنه کچدی وروسیه
عسکری بونی فرصت اتخاذ ایدرك (قلاصی) برمدت
محاصره ایله ضبط ایلدی . واثنای محاصره ده مذکور
ارنودلر روسیه طرفندن اسلام اوزرینه قورشون آتدی .

١٧٨٩ م - ١٢٠٤ ه) - یانیه رومیلری
روسیه نك تشویقیله اون ایکی سفینه مبایعه وتجهیز
ایدوب آق دکزده خساراته باشلادی وروسیه نك وعد ایتدیکی
اعانه یی استحصال ایچون (پترسبورغه) کوندردکلری
ایکی کشی (قترینه) نك حضورینه چیقوب حفیدی
قسطنطینك یونان قرالی اولسنی رجا ایلدی و (قترینه)
بوسوزلردن ممنون اوله رق یانلرینه برجنرال قاتدیسه ده
اعانه طرفنه یناشمدی .

١٧٨٩ م - ١٢٠٤ هـ) - روسيه لولر فوقشان محاربه سنى قزاندى وبرچوق اسلام عسكرى حين زجعتده (بوزه ؤ) نهرينى كچركن غرق اولدى • وبو اثناده جبه خانه عربه لرى آتش آلوب برازآدمده اوليه كتدكدنصكره بقيه سى بوطرفه كچديسه ده انلر دخى برينك مال ونقودينى يغما ايلديكندن رزالت دبزده سوكدى وبركون صكره روسيه نك اسماعيل جوارنده كى اردوسى دخى فنا حالده مغلوب وپريشان اولدى •

- يركويده اوستريالولرايله وقوعبولان محاربهٔ شديده ده ايكى طرفك عسكرى بقيه يه كلدى ونهايت اوستريالولر اللى قطعه طوپ ومهمات ترك ايدرك فراره مجبور اولدى • واوستريالولرك صربستان قول اردوسى (بلغراد) و (سمندره) قلعه لرينى وروسيه دخى (بندر) قلعه سنى غايت قولاى برصورتده آلدى •

١٧٨٩ م - ١٢٠٤ هـ) - شريف مكه شيخ غالب ايله برادرزاده سى بيننده ظهور ايدن منازعه ومجادله محاربه يى نتيجه ويردى وحجاج حرم شريفده اون سكز وقت نماز قيلامدى وآتيلان طوپ وتفنك دانه لرندن حجر الاسعدك اوچ پرمق محلى قيرلدى •

١٧٨٩ م - ١٢٠٤ هـ) - فرانسه قرالى اون التنجى (اوبى) دولتنى حال افلاسدن قورتارمق چاره سنى تذكر ايچون (ورسايلده) برمجلس عمومى

تشکیل ایلدی • واهالی ۱۷۷۱ تاریخنده نیرو مأیوس وحکومته منفعل اولدیغندن بزی بورادهیه کتورن حکومت قرالیه دز وهیئت حاضره نك اصلاحه اقتداری یوقدر دیه‌رك براختلال چیقاروب سوزی اپاغه دوشورودیلر وحبسخانه‌زی باصوب محبوس اولان سربستیت طرفدارلرینی چیقاردیلر وکشاد ایتدکاری مجلس کبیر معرفتیله قرالك قوهٔ اجرائیه سنی آلدیلر •

۱۷۸۹ م ـ ۱۲۰۴ ه) ـ فرانسه مجلس کبیری مالیه بودجه سنی اورته‌یه قویوب تدقیق ایلدکده دولتك سنوی مع کذشته بشیوز اوتوزایکی میلون فرانق دیونی ودرتیوز یمش التی ملیون فرانق وارداتی اولدیغی وبوحسابجه اللی التی ملیون فرانق آچیغی بولندیغی اکلاشلدی •

۱۷۸۹ م ـ ۱۲۰۴ ه) ـ متفقهٔ امریقا جمهوری چکنکی محاربه‌لرده شهرت بولان جنرال (واشنطون) ی رئیس جمهور انتخاب وتعیین ایلدی •

۱۷۸۹ م ـ ۱۲۰۴ ه) ـ پروسیا دولتی اوروپانك اورته‌یرنده‌فرانسه اختلالی کبی ملحوظة السرایه برآتش وار ایکن (روسیه) واوستریا دولتلرینك متفقاً دولت علیه ایله اوغراشوب طورمسنی بکنمه مدیکندن دولت مشار الیهمایه برنوطه کوندروب ارتق اتفاقدن ودولت علیه ایله محاربه‌دن وازکچملرینی ووازکچمدکاری

حالده معاملات جبريه يه مجبور اوله جغنى بيلديردى
و بر طرفدنده حدودلره عسكر كوندرمكه باشلادى .

١٧٨٩ م - ١٢٠٤ هـ) - فرانسه مجلس
كبيرى حضور قانونده اهالينك مساواتنى يعنى بوندن بويله
زادكان ومعتبرانك كافه سى فقرا ايله مساوى طانه جغنى
وشرافت وتفوق كبى تعبيراتك لغو اولنديغنى اعلان
ايلدى .

- فرانسه مجلس كبيرى اهاليدن جبراً اقچه استقراض
ايتدى و(آسينيا) ديدكارى يوزغروشلق بر قائمه يكرمى پاره يه
قدر دوشديكى حالده حكومتنه طبعندن كيروطورمدى .
(١٧٩٠ م)

١٧٩٠ م - ١٢٠٥ هـ) - روسيه محاربه لرنده
خيلى ايش كورمش اولان افلاق و يوده سى سابق
(ماوروباني) بيلميان بر سببه مبنى سردار اكرم طرفندن
اعدام اولندى .

١٧٩٠ م - ١٢٠٥ هـ) - بوندن درت سنه
مقدم دولت عليه طرفندن بخارا حكمدارينه بر ايلچى ونامهٔ
مخصوص كوندرلمش وروسيه نك اوطرفدن دخى اشغالى
اخطار اولنمشيدى . ايلچىء مرقومك بو كره كتوردبكى
جوابنامه ده بخارا حكومتنك قبائله نفوذى يچمديكى جهتله
روسيه ايله محاربه ممكن اوله ميه جغى وحين مصالحه ده

بخارا استقلالنك دخی معاهده يه درجی محرر اولدیغندن اولطرفلك درجهٔ همتی اكلاشلدی .

١٧٩٠ م — ١٢٠٥ هـ) — روسیه دونغاسی (وسقهٔ سوند) جوارنده اسوج دونغاسنه غلبه ایدوب ایكی سنه اولكی آجی یی چیقاردی .

— روسیه جنرالی (سواروف) طونه بوغازینی وكیلی واسماعیل قلعه لرینی آلدی . واشبو (كیلی) محاصره سنده روسیه نك بر فرقه سی غایت قراكلق بر كیجه ده كلان دیكر فرقه یی اسلام عسكری ظن ایلدیكندن ایكی فرقه بربرله غوغا ایدوب خیلی روس و بر جنرال تلف اولدی . (وسواروف) ذكر اولنان قلعه لری آلدقدنصكره بروطرفه چكوب بابا طاغنه قدر ممالكی خراب ایتدی .

١٧٩٠ م — ١٢٠٥ هـ) — علوم ریاضیه وسائره ده مشهور آفاق اولان كانبوی اسماعیل افندی وفات ایلدی .

١٧٩٠ م — ١٢٠٥ هـ) — دولت علیه نك كافهٔ وكلا وامراسی روسیه ایله مصالحه یه مائل اولدیغی حالده سلطان سلیم خان ثالث حضرتلری حرب طرفداری اولدیغندن افكارینه مخالفت كوردیكی صدر اعظم روسجقلی حسن پاشایی قتل وشیخ الاسلام حمید ی

زاده‌یی نفی ایدروب یرلرینه قوجه یوسف پاشایی ومکی افندی یی تعیین ایلدی .

١٧٩٠ م - ١٢٠٥ ﻫ) - علمای مصریه‌دن قاموس شارحی (مرتضی) افندی وفات ایلدی .

١٧٩١ م - ١٢٠٥ ﻫ) - اسوج دولتی متفق اولان دولت علیه به طانشمقسزین (ورقله) نام محلده روسیه اوله مصالحه یاپدی . واوستریا دولتی دخی پروسیانك تهدیدی اوزرینه (ریشتیاق) شهرنده دولت علیه ایله طقوز آی ایچون بر متارکه عقدایلدی .

- اناپه سرعسکری بطال پاشا باشنده بو قدر عسکر وقبائل اولدیغی حالده محاربه‌یه کیرشمدیکندن باب عالی بر توبیخنامه کوندردی ومرقوم اندن صکره برتقریب قالقوب قوبانه کتدیسه‌ده کوچك بر محاربه ده روسیه طرفنه کچیویردیکندن عسکری پریشان اولدی . وبیچاره (اناپه) اهالیسی قاریلری دخی برابر اولدیغی حالده طاشلروادونلرله بر مدت مدافعه دن صکره قلعه یی تسلیم ایتدی .

١٧٩١ م - ١٢٠٦ ﻫ) - فرانسه قرالی اون التنجی لویی مجلس کبیرك نظارتی التده حکومت اتمکی ناموسنه یدیره میوب فرار ایلدیسه‌ده (وارن) نام محلده یقالی آله ویردیکندن ینه (پارسه) اعاده اولندی

ومجلس مذكور تنظيم ايتديكي شرطنامه يي قرال مشاراليه استراسبرغ امضا ايتديردی .

١٧٩١ م - (١٢٠٦ ه) - امرای مصريه دن ابراهيم ومراد بكلر بوندن التی سنه اول حرباً صعيد ايچنه قاچمش ايدی مرقومان بو كره مصر شيخ البلدينك تبدلنی فرصت اتخاذ ايدرك قرق طوب و برچوق عسكر ايله كلوب مصره داخل اولدی وكيفيت ورودلرینی باب عالی خبر آلديغی كبی ناچاراسكی قباحتلرینی عفو ايتدی .

١٧٩١ م - (١٢٠٦ ه) - يانيه روملرينك آق دكزاطه لرينی اختلاله ويرمك ايچون تجهيز ايتديكی اون ايكی سفينه (چاملجه) و(مانيه) صولرنده دونانمای همايون طرفندن احراق ودرونده بولنان خفله اعدام اولندی .

١٧٩١ م - (١٢٠٦ ه) - شعرای بنامدن مشهور كانی افندی وفات ايلدی .

١٧٩١ م - (١٢٠٦ ه) - اوروپا دولتلری فرانسه ده ظهور ايدن افكار حريتی واختلالك سرايتنی منع ايچون بعض تدابيره وانكلتره وپروسيا كبی دول متجاوره دخی فرانسزلری تربيه ياخود انچوق استفاده ايچون عسكر سوقنه باشلادی وفرانسزلر دخی هر درلو اقتداردن محروميتله برابر سلاحه صارلوب حدودلری محافظه يه قوشدی .

١٧٩١ م - ١٢٠٦ هـ) - دولت علیه ایله اوستریا دولتی (زشتوی‌ده) طقوز آی اول یاپیلان (ریشتاق) اساسی اوزرینه عقد مصالحه ایلدی . (٤ اغستوس)

١٧٩٢ م - ١٢٠٧ هـ) - فرانسه قرالی اون التنجی (لوبی) نظارتنی دُر عهده‌ایدن مجلس کبیرك رأینه تابع صوری بر حکمدار اولدیغی حالده استقلالی دعوا و عظمتنی اظهاردن کیرو طورمدیغیچون زور بارسراینی باصوب بربیوك رزالت کوستردی و مجلس مذکور دخی ارتق ایش ایشدن کچدیکنی اکلایوب موما الیهی بتون بتون عزل و لاجل المحاکمه حبس ایتدکدنصکره حکومت جمهوریه‌یی اعلان ایلدی . (٢١ ایلول)

- فرانسه جمهوری زادکان و کبرا عهده‌سنده بولنان اراضی سکنه‌سنك حریتنی اعلان و پاپاسلرك البسهٔ رسمیه‌سنی یساغ ایلدی . وحریت مفرطه اصحابی مکاتب و مجامع علمیه‌یی سد و دین عیسویه‌یی لغو ایدوب یرینه برشقه دین احداث ایتدیسه ده بودین کنج و یارم چپلاق قزك کلیسا محرابنده او توروب هر کسك بو قزی آلههٔ عقل طانیمسندن عبارت اولدیغنه بناء شایان خشنودی وقبول اوله‌مدی . ومؤخراً اللهك برلکنی وروح انسانینك بقاسنی تصدیق بولنده دیکر بر دین دها احداث اولندیسه ده اوده چوق سورمدی .

- فرانسه ممالکنده بولنان قرال طرفدارلریله

اصلا دكان بر ايكيشر فراره واهالى و عسكر طاقى بونلرك املاك واشياسنى يغما واحراقه باشلادى و پاريسده كشاد اولنان مجلس اصلاحيه دخى اله كچن طرفداران وزادكانى وبونلره منسوبيتى روايت اولنان بيچارهكانى قيصه جق برسؤال وجوابله اعدامه قويولدى و بوجهتله فرانسه نك ايلچى عادتا بربيوك قناره يه دوندى .

١٧٩٢ م - ١٢٠٧ هـ) - نظامسزو تعليمسز عسكرك هيچ برايشه يارامديغى بواثناده دخى كونش اشكار اولديغندن سلطان سليم خان ثالث حضرتلرى عساكر عثمانيه نك نظامه ربطى ايچون برطريق بولنمسنى وكلا وامرايه امر ايتمش وانلر دخى برر لايحه تقديم ايلمش ايدى اوايح مذكوره بوكره تشكيل اولنان مجلس مخصوصده قرائت وتعليملو عسكرك لزومى تصديق اولندقدنصكره بوستانجيان اوجاغنه الحاقا اون ايكيبيك نفردن مرتب نظام جديد عسكرينك تحريرينه قرار ويرلدى و يازيلانلرك اوندن چقلمقنده تعليملرينه باشلاندى .

١٧٩٢ م - ١٢٠٧ هـ) - هندستانده (ماسور) قطعه سى حكمدارى (تيپوصاحب) سلطان يكرمى بش سنه دنبرو انكليزلرله اوغراشه اوغراشه بى تاب ومغلوب اولديغندن صلح رجاسنه دوشدى . وانكليزلر دخى قطعهٔ مذكوره نك نصفنى ومصارف سفريه نك تمامنى ويرمك شرطيله قبول ايتدى .

١٧٩٢ م – ١٢٠٧ هـ – دولت عليه ايله روسيه دولتی (ياش) شهرنده عقد مصالحه ايتدی ودولت عليه بو مصالحه ده (طوزله) نهرندن قطع حدوده و (تفليس) اوزرنده اولان حق حمايه سنی ترکه وغرب او جاقلرندن وقوبولنان بر و طرف اهاليسندن روسيه تجارينه تعدی اولنديغی حالده وقوعبوله جق خساری تضمينه راضی اولدی .

(روسيه دولتی بومعاهده ده قريم وشمالی قوبان ممالکنك روسيه ممالکندن معدوديتی دولت عليه يه ضمنا تصديق ايتديرمشدر .)

١٧٩٢ م – ١٢٠٧ هـ – دولت عليه يه عصيان صورتنده بولنان دره بکلرندن عشاق و يوده سی عجم اوغلنك و (روجقده) ترسنکلی اوغلنك ومنتشاده حسن چاوش اوغلنك و (اشقودره) متصرفی قره محمود پاشانك اوزرلرينه مکمل اوردولر کوندرلدی وعجم اوغلی قاچوب حسن چاوش اوغلی اخذ و اعدام اولندی .

١٧٩٢ م – ١٢٠٧ هـ – روسيه و پروسيا دولتلری لهستانك ايکنجی مقاسمه سنی قرارلشديردی واوستريا دولتی قنی بکاده برلك آره يه کيردیکندن اکا دخی برحصه چيقارلدقدنصکره اوچيده قرانديغی ممالکك تصرفنی اعلان ايلدی . ولهستان امرا ورؤساسی دخی امور دولته غرض قارشدرمه نك ودوست ودشمنی فرق وتمييز ايده مامه نك نتيجهٔ مضره سنی کوردی .

١٧٩٢ م – ١٢٠٧ هـ) – فرانسه جمهوريتك بلچيقا اردوسی فلمنك او زرينه يورو مدی وادره وی مذكورك قوماندانی اولان ذات اوراياسز دوقه سی (لوبی فلیپ) فرانسه يه قرال ايتديرمك وجمهوريتی قالديرمق اوزره اوستريا قراليله ايتديكی مقاوله يی اجرا ايچون قصداً مغلوب ومرقوم (فليب) ايله برابر اوستريالولره تسليم اولدی واوستريالولر دخی بو دسيسه ايله بلچيقايی آلدی و بو كيفيت پارسده منعكس اولديغی كبی مرقوم (فليبك) باباسی كتوريلوب اعدام اولندی .

١٧٩٣ م – ١٢٠٨ هـ) – فرانسه قراللغندن عزل ايله تحت محاكمه يه آلنمش اولان اون التنجی (لوبی) مجلس اداره نك ايتديكی حكم موجبنجه اختلال ميدانده اعدام اولندی . (٢١ كانون ثانی)

١٧٩٣ م – ١٢٠٨ هـ) – خيلی وقتدنبرو صيدا ولايتنی خود بخود اداره اتمش ومؤخراً شام وجبل دروز وحواليسنی خيلی خساره اوغراتمش اولان معهود (جزار احمد پاشا) بو كره رسماً طانيلوب امير الحاج تعيين اولندی . (واشقودره) متصرفی قره محمود پاشا ايكنجی دفعه اوله رق كوندريلان اردويی فنا حالده پريشان ايتدكدن صكره اسپانيا دولتندن دخی بر صحابت قراندی وعلی پاشانك همتيله قره طاغليلر تحت اطاعته آلندی .

١٧٩٣ م – ١٢٠٨ هـ) – اوستريانك تشويقيله

بتون اوروپا دولتلری ینه فرانسه علیهنه عقد اتفاق ایتدی . واوستریالیلر فرانسزلرك برقاچ مملکتنی وانکلیزلر طولونی آلدی وفرانسه اختلالنك مشوق اولی جنرال (روبسپیر) خلافکیرانی حضورنده اتهام واعدام اولندی .

ـ انکلتره دولتی فرانسزلره قارشو روسیه یی دخی اتفاقه دعوت ایتدیسه ده روسیه میدانه لهستاندن آلدیغی ممالکك تصدیق تصرفی ودولت علیه علیهنه براتفاقك حصولی کبی بعض شرائط قویدیغندن انکلتره دولتی دعوتنی کیرو آلدی وروسیه بیطرف قالدی

١٧٩٤ م ـ ١٢٠٩ ﻫ) ـ اسهام ومقاطعات وسائره بدلاتی شمدی یه قدر محرمی اولدیغی حالده بوسنه دن اعتباراً جمله سی اون بر کونلك ضمیله رومی یه تحویل اولندی .

١٧٩٤ م ـ ١٢٠٩ ﻫ) ـ فرانسزلر کمال غالبیتله بلچیقایی ضبط و (باتاویا) جمهوریتی نامیله فرانسه یه الحاق ایلدی و طوسقانه قطعه سی و پروسیانك (رن) نهری یسارنده کی ممالکی واسپانیانك بر ولایتی کذلك فرانسزلر طرفندن استیلا اولندی .

ـ انکلتره یه هجرت ایدن فرانسه زادکان وارکاننده اون بیك کشی انکلیزلردن معاونت مأمولیله فرانسه یه عودت

ایلدیسه ده انکلیزلر معاونت ایتمدیکلرندن جمله سی پریشان
اولدی وعسکر یوز قدری فرانسزلر طرفندن طوپلوب
قورشونه دیزلدی .

١٧٩٥ م = ١٢١٠ ه) ـ فرانسه جمهوریتی
ابتدای اختلالدنبرو اداره ایدن مجلس کبیر اهالینك
پك خشنودیتنی قزانه مدیغندن وبو سببله ینه براختلال
اماره سی حس اولندیغندن مجلس مذکور لغو اولنه رق
یرینه (دیرکتوار) نامیله بش اعضادن مرکب دیکر
برمجلس تشکیل وامور جمهوریه اشبو مجلسه تفویض اولندی
وبو مجلسك اقدامیله اورته لق ایچه یا تشمغه باشلادی .

١٧٩٥ م = ١٢١٠ ه) ـ چوقدنبرو دولت علیه
حمایه سنده اولان (دوبرو) وندیك جمهوری اوچ سنده
بر کره ارسالی معتاد اولان ویرکوسنی بوسنه دخی ایلچی
مخصوص ایله کوندردی . وترتیب اولنان دیوان عالیده
ایلچی مرقوم حضور شاهانه یه قبول ایدلدی .

١٧٩٥ م = ١٢١٠ ه) ـ اظهار عصیان ایدن
دره بکلرندن مشهور (پازونداوغلی) ودین وافلاق
اهالیسنی تضییق و (بلغراد) قلعه سنی محاصره ایتدی
ودولت علیه خیلی تلاشه دوشه رك اطرافدن عسکر ترتیب
وارسال ایلدیسه ده محاربه اولنه جغی وقت استعفای
قصور وسرحدلوزی کفیل ارائه ایلدیکندن قباحتی عفو
اولندی .

— روم ایلینك اورته قولنده برمدتدنبرو طاغلی نامیله ظهور ایدن اشقیانك دفع وتنکیلی ایچون تعیین اولنان حقی پاشا آلای والای ایله استانبولدن چیقارلدی ومومی الیه ایجه ایش کوردیسه ده اشقیانك بتون بتون دفع وتنکیلنه موفق اوله مدی . وبعض مملکت اعیانلرینی اشقیایه معاونت ایتمش دیه رك حقلی حقسز اعدام ایلدیکندن کریکی استانه کلدی .

١٧٩٥ م — ١٢١٠ ﻫ) — پروسیا ایله فرانسه بیننده بر معاهدهٔ صلحیه عقد اولندی ومتعاقباً فلمنك دولتی انکلتره اتفاقندن آیریلوب فرانسه طرفنه میل ایتمسی اوزرینه انکلتره دخی فلمنکلرك تحت تصرفنده اولان امید بورنیله سیلان اطه سنی آلدی .

١٧٩٥ م — ١٢١٠ ﻫ) — روسیه دولتی ایران شاهی (اغا محمد خان) دن کوردیکی حقسزلك آجیسنی چیقارمق ایچون ایران حدودینه عسکر کوندردی و (دربند) قلعه سنی آلدیسه ده خان مشارالیه غلبه ایلدیکندن روسیه لیلر ینه رجعته مجبور اولدی .

١٧٩٥ م — ١٢١٠ ﻫ) — دولت علیه ایله فرانسه جمهوری یکدیکری ممالك واستقلالنی محافظه وایجابنده اوتوز بیك عسکر یاخود ایکی فلو دونغا ایله معاونت ضمننده بر معاهده تنظیم ایلدی .

١٧٩٦ م — ١٢١١ هـ) — فرانسه جمهوریتك (مورو) و (بوردان) نام جنراللری و یکی جنرال اولان مشهور (بوناپارت) اوستریا و سارد نیا و ایتالیا ممالکنی هرج ومرج ایتدی . وایتالیا دولتی (بوناپارتك) شدت هجوم واستیلاسیله پك چوق خساره اوغرادیغندن فرانسه طرفنی التزامه مجبور اولدی وارقه سی صره ساردنیا دخی فرانسه طرفنه دوندی .

— ناپولی دولتی فرانسزلرك تضییق اوزرینه فراللغی (پارته نوپن) جمهوریتنه تحویل وانکلتره پولیتیقه سنی فرانسه اتفاقنه تبدیل ایلدی . وفرانسزلرك اوستریا وروسیه وانکلتره اردولرینه غلبه سی اوزرینه اسپانیا دخی انکلتره یی براغوب فرانسزلرله برلشدی . لکن انکلتره دولتی قوه بحریه سنه استناداً پولیتیقه سنی بوزمدی .

انکلتره دولتنك اولوقتکی قوه بحریه سی

١٢٢	کبیر قالیون
٠١٨	اللیشر طوپ چکر قالیون
١٧٦	فرقته
١٦٤	قوروته وشالوپه وامثالی
٤٨٠	یکون

١٧٩٦ م — ١٢١١ هـ) — اون سنه دنبرو ازاله سیچون اوغراشیلوب ظفر ممکن اوله میان اشقودره متصرفی قره محمود پاشا محارب اولدیغی قره طاغلولردن برفرقه فدائی معرفتیله کیجه باصیلوب اعدام اولندی .

١٧٩٦ م - ١٢١١ ﻫ) - صاروخان متسلمی
وایدین محصلی مشهور قره عثمان اوغلی حاجی محمد اغا
وفات ایدوب اموال واملاکی دولته سکز یوز کیسه ویرمك
شرطیله ورثه سنه ترك اولندی ٠

١٧٩٦ م - ١٢١١ ﻫ) - روسیه ایمپراطور
بچه سی (قترینه) وفات ایتدیکندن یرینه اوغلی (پاولو)
قرق ایکی یاشنده جلوس ایلدی ٠
(اشبو (پاولو) روسیه ایمپراطوری متوفی اوچنجی
(پتروتك) بنم دکل ولدزنادر دیدیکی چوجقدر بونی
والده سی (قترینه) سلطنته رقیب اولهمامق ایچون
هر درلو زوق و صفایه سوق ایدوب تحصیل علم وفضائلدن
محروم براقمش ایدی ٠

١٧٩٦ م - ١٢١١ ﻫ) - ایران شاهی (اغا
محمد خان) دولت علیه یی روسیه علیهنه اتفاقه دعوت
ایتدی ودولت علیه دخی مقدمکی روسیه محاربه سنده
آرزو اولنان اتفاقه موافقت ایتمدیکیچون دعوت مذکوری
قبول اتمدی وآره دن چوق کچمکسزین شاه مشار الیه
قتل ایده جکنی اظهار و یمین ایتدیکی قرناسی یدیله یتاغنده
اعدام اولندیغندن برادر زاده سی (فتح علی خان) جالس
تخت سلطنت اولدی ٠

١٧٩٧ م - ١٢١٢ ﻫ) - فرانسه ممالکی
جمهوریت معتدله و مفرطه وقرالبت طرفدارلرینك شقاق

ونفاقيله برشر وشور وهركس جان ومال قيغوسيله منسلب الحضور اولديغى حالده يارم فرانقلق بر قيد اتمك قاعده‌جه ايله ايكيبك فرانغه قدر چيقدى ودين شئ بتون بتون اونودلق راده‌سنه وارديغندن بر خير صاحبى (معاشقهٔ الهيه ناميله بر دين يا پوب اورته يه قويديسه‌ده كمسنه طرفندن رغبت اولنمدى .

– جنرال (بوناپارت) اوستريالولرى (ويانه) جوارينه قدر تعقيب ايلديكندن (تيرول) و (بوهميا) ومجارستان اهاليسى عموماً سلاحه صارلدى و (بوناپارت) بوهيجانك ايچنده وتهلكه‌لى بر حالده ايكن عقد اولنان مصالحه سايه‌سنده بقايى قورتاردى (وجزاير يونانيه) و (پره وزه) و (پارغه) و (بوتريتو) وملحقاتى فرانسزلره كچدى .

– جنرال (بوناپارت) ونديكى اوروپ دونغالرينى احراق وكليسه‌لرينى يغما وحكومتلرينى الغا ايلدى . والديغى ممالكدن برازينى اوستريالولره ويردى .

١٧٩٧ م – ١٢١٢ ه) – مشهود (پازوانداوغلى) بلغرادن (وارنه يه) و (نيشدن) (صوفيه يه) قدر بتون ممالك اهاليسنى كندوسنه طرفدار ايتدى ودولت عليه دخى اوجاقلر خلقنى واناطولى و (حلب) و (وارضروم) و (بوسنه) و (سلستره) و (روم ايلى)

(وسلانيك) والی و بکلربکی برشدید قیش ایچنده
اوزرینه کوندردیسه ده ظفر ممکن اوله مدی ووقوعبولان
محاربه لرده ایکی طرفدن بیهوده التمش بیك آدم تلف
اولدی .

١٧٩٨ م - ١٢١٣ هـ) - فلنك اهالیسی
فرانسه دن کوندریلان برمأمورك تشویقیله چیقان
اختلال آره سنده فلنك جمهوریتی تأسیسی وایتالیا اهالیسی
فرانسزلرك اجباریله سکسان یاشنده کی پاپایی وقاردینالاری
دفع ایدرك روما جمهوریتی تشکیل ایلدی .

١٧٩٨ م - ١٢١٣ هـ) - فرانسزلر هندستان
طریقنی کشاد وانکلیزلری او جهتدن دخی تضییق ایچون
جنرال (بوناپارتی) قرق بیك معلم عسکر ایله مصر اوزرینه
کوندردی ومرقوم دخی دونما ایله (طولوندن) (مالطه) یه
کچوب اورانك اداره سنی قوالیردن آلدقدنصکره اسکندریه
جوارنده واقع (آبوخور) اسکله سنه چیقدی . (١ تموز)
وجنرال (قلوبر) جزئی برمحاربه و بعض مقاوله ایله
اسکندریه یی الدقدنصکره (بوناپارت) مشهور (اهرام)
تپه لری محاربه سنی قزاندی .

- مصریلر فرانسزلرك غلبه ایتدیکی کیجه چوللره
دوشدی واکثریسی یوللرینی شاشیروب عربانه صویغون
ویردی ومحاربه نك ایکنجی کونی اهالینك استیمانی اوزرینه

(بوناپارت) مصره کیروب بر دیوان ترتیب ایتدی و عجیب برتمکین ایله مصادره یه باشلادی .

١٧٩٨ م – ١٢١٣ هـ – یکرمی ایکی سنه دنبرو اهمیت و برلیان وهابیلر بو سنه (لحسا) یی تسخیر وایکیوزدن متجاوز علمایی اعدام ایلدکدنصکره (قطیف) و (بحرین) طرفلرینه قدر ایلرولدی و بغداد و بصره دن ترتیب و براً و بحراً ارسال اولنان اردو ذخیره سزلکدن ناشی عودته مجبور اولدی واثنای عودتده وهابیلرله برمقاوله صلحیه عقد اولندی ؛

١٧٩٨ م – ١٢١٣ هـ – امیرال (نلسون) تحت قوماندا سنده اولان انکلیز دونماسیله (ابو خور) لیماننه کلوب فرانسزلرك اون یدی قطعه بیوك حرب سفینه سنی یاقدی وجنرال (بوناپارت) بو وقعه دن پك زیاده متأثر اولدیغی حالده مصرلیلری ایصندیرمق ایچون برکیجه قندیل دونماسی یاپدیروب مولد شریف اوقوتدی ومشایخ بلده ایله برابر کندوسیده دیکله دی . وامیرالحاجك مهماتنی تدارك ایلدی . لکن بونلرله مصرلیلرك غیظنی تسکین ایده مدی .

١٧٩٨ م – ١٢١٣ هـ – دولت علیه فرانسه دولتنه اعلان حرب ایتدی (١٢ ایلول) وروسیه دولتی

لدى الحاجه سكسان بيك عسكر ايله معاونت ايتمك اوزره دولت عليه ايله برمقاوله تفاقيه عقد ايلدى واوچ اى صكره دونمهاى همايون روسيه دونماسيله اق دكزه چيقدى .

- جنرال (بوناپارت (عريش) و (غزه) و (يافه) شهرلرينى الدقدن ومشهور (جزار احمد پاشا) محاربه سنى قزاندقدنصكره التمش درت كونده برچوق تلفات و بره رك و برقاچ مشهور جنرال غيب ايدرك (عكا) قلعه سنى دخى آلديسه ده ايچنده طوره مدى ومصره رجعت ايدركن عمرنده كورمديكى پريشانلغى كوردى .

١٧٩٨ م - ١٢١٣ ه) - مشاهير خطاطيندن يسارى (محمد اسعد) افندى وفات ايلدى .

١٧٩٨ م - ١٢١٣ ه) - جنرال (بوناپارت) ك تأييد مسالمت ايچون شريف مكه شيخ غالبه كوندرديكى مكتوبه شيخ موسى اليه طرفندن يازيلان جوابده باب مسالمتك مفتوح اولديغى وكندو مالندن مصره كيده جك قهوه نك كمركدن استثناسى رجاسنده بولنديغى محرر اولديغندن هركس شيخ موسى اليهى تعييب ايلدى .

١٧٩٨ م - ١٢١٣ ه) - فرانسزلرك (ايرلانده) اوزرينه جنرال (هومبر) قوماندا سيله كوندرديكى عسكر مغلوب وجنرال مرقوم اسير اولديغندن اوستريا وناپولى دولتلرى فرانسه اتفاقنى برا غوب انكلتره اتفاقنه كيردى .

١٧٩٩ م – ١٢١٤ هـ)– آق دکزده طولانشان دولت علیه وروسیه دونمالری فرانسزلرك اولجه سنه آلدیغی (جزایر یونانیه) ایله (پره وزه) و (بارغه) و (بوتریتو) سنجاقلرینی حرباً قورتاردی و (جزایر یونانیه) سنوی یمش بشبیك غروش ویرمك وجمهوریت وجهله اداره اولنمق والویه مذکوره طوغریدن طوغری به ممالك محروسه عدادینه کیرمك شرطیله دولت علیه یه انتقال ایلدی .

– دولت علیه وانکلتره واوستریا والمانیا وناپولی وپورتکیز وروسیه دولتلری فرانسه دولتی علیهنه بر اتفاق عقد ایلدی . وانکلتره روسیه ایله برابر فلنکی اوردوسنه کتدی .

١٧٩٩ م – ١٢١٤ هـ) – دونمای همایوندن سکز قطعه سی عساکر وافیه ایله (ابوخور) لیمانینه واردیغی کبی جنرال (بوناپارتك) عقلی باشندن کتدی ومصر ایلری بو اثناده دخی اغفال وعساکر عثمانیه دن تبرید ایچون (دشمن دین اولان روسیه ایله اتفاق ایدن عثمانلولرك عسکری کلدی هیچ جناب حق ثالث ثلثه اعتقاد ایدن کفاردن استمداد ایدن وصلیب بیراغی التنه کیرن اسلامه الله یاردم ایدرمی) دیه رك بر اعلاننامه نشر ایتدکدنصکره کلان عسکرك اوزرینه مأیوسانه یوریدی ومحاربه یی قزانوب سردار کوسه مصطفی پاشایی واوچبیك قدر اسلامی اسیر ایتدی لکن کندو عسکرندن پك چوق آدم وایکی جنرال تلف اولدی .

ـ جنرال (بوناپارت) مظفریتنی تبریك ایچون حضورینه چیقان معتبرانی اسلامك مغلوبیتندن طولایی مأیوس ومكدر كوردیكندن (بنم مسلمان اولدیغمه نیچون ایناغمیورسكز بن محمد علیه السلامی بنم كبی شجیع اولدیغیچون سوه‌رم وبلكه بن اندن بیوكم سز اكر بنم قدریمی بیلمش اولسه كز بكا عبادت ایدر ایدیكز) كبی هذیانلرله تألیف قلوبه قالقشدی ومسلمانلغی اكلادیغم دیرایكن درونده اولان كفرینی میدانه قودی .

١٧٩٩ م ـ ١٢١٤ هـ) ـ روسیه دولتی كورجستانده اویغونسزلق وار اهالی روسیه تابعیتنی استه‌یوردیه‌رك تفلیسه كیروب بیمعنا تصرفنی اعلان ایلدی ومتعاقباً كمال وقاحتله ممالكنه دخی دوستانه صوقولدی ودولت علیه بونلر ایچون روسیه‌یی پروتستو اتمك لازم ایكن فرانسه علیهنه متفق اولدیغندن سسنی چیقارمدی .

١٧٩٩ م ـ ١٢١٤ هـ) ـ جنرال (بوناپارت) مصرده ثباتك انجامنی اویغونسز كوردیكنه وفرانسه‌ده شوارالق بر كلاه قاپه‌یله جكنی حس ایتدیكنه بناءً پارسه صاووشوب اوراده (دیركتوار) حكومت جمهوریه‌سنك اهالی نظرنده دوشكونلكنی كوردی ووقوعبولان تشویقات اوزرینه حكومت مذكوره اعضاوطرفدارلرینی حرباً وصلحاً دفع ایدوب اوچ اعضادن مركب بر (قونسولا) حكومت جمهوریه‌سی تشكیلنه موفق اولدی وكندوسی دخی برنجی قونسولغی قبول ایلدی . (١١ تشرین ثانی)

ـ صدراعظم مصطفى پاشا قره‌دن اردوى همايون ايله ينيشوب (عريش) قلعه‌سنى الدى وايچنده بولنان فرانسزلر حرصلرندن جبه خانه‌يى ياقوب بر طاقم مجاهدين اسلاميه ايله برهوا اولدى .

ـ صدراعظم مصطفى پاشا وانكليز مرخصى (سميت) مصرك تخليه‌سى ايچون فرانسه جنرالى (قلوبر) ايله مذاكره‌يه كيرشدى و (قلوبر) بقية السيوف عسكريله برابر مصردن چيقمغه درحال موافقت ايلديسه‌ده صدر اعظم بو كون نحس وارديه‌رك امضاسى ايرتسى كونه براقديغندن وايرتسى كون دخى لوندره‌دن فرانسزلرك صاليويرليوب كاملا اسير ايدلمسى امرى ورود ايلديكندن ايش ينه اسكى حالنده قالدى وصدراعظم اردوسى بربوزغون ويردى وامراى مصريه‌دن مراد بك عساكر موجوده‌سيله (قلوبر) طرفنه كچدى .

١٧٩٩ م ـ ١٢١٤ هـ) ـ فرانسه‌ده املاكك على السويه لزوم تقسيمى اعتقادنده اولان جمهوريت مفرطه اصحابيله قرال طرفدارلرى يكى تشكيل ايدن (قونسولا) حكومتى سايه‌سنده آزالمغه و عناد واصرار ايدنلرك باشى ازلمكه باشلادى .

١٨٠٠ م ـ ١٢١٥ هـ) ـ مصرده‌كى فرانسه قوماندانى جنرال (قلوبر) بغچه‌ده كزركن سليمان نامنده بر حلبلى فدايى يديله اعدام اولندى . وفدايى مرقوم

طوتیلوب برالی احراقنه اشکنجه اولندقدنصکره بوتصمیمی اوجه سولدیکی ایکی یکناه مدرس ایله برابر اعدام ایدلدی و (قلوبرك) یرینه جنرال (منو) قوماندان اولدی ٠

(بومنو کویا مسلمان اولمش واسلامدن نکاحله برقز آلمش ایدی ٠

١٨٠٠ م – ١٢١٥ ه) – ایکی سنه دنبرو مجدداً انشا اولنان ایوب انصاری جامع شریفی بوسنه جمادی الاخرك بشنجی کونی کشاد اولندی ٠

١٨٠٠ م – ١٢١٥ ه) – (بوناپارت) تشکیل ایلدیکی (قونسولا) حکومتنك اثارینی ملته کوسترمك وجمله سنك حسن توجهنی قزانمق ایچون ایتالیا اوزرینه یوریوب مشهور (مونته بللو) و (مارنغو) محاربه لرینی قزاندی واوستریا والمانیا ایمپراطوری (رن) نهرلی یسارنده کی ممالکنی کاملاً فرانسه یه ترکله مصالحه یه مجبور اولدی وایتالیا ممالکی همان کاملاً فرانسه یه کچمك راده سنی بولدی ٠

١٨٠١ م – ١٢١٦ ه) – انکلیزلرك مصر سواحلنه دوکدیکی عسکر اسکندریه یی تحت محاصره یه آلدی ٠ ودونغای همایونك کوتوردیکی عسکر دخی قره دن رشیدی ضبط ایلدی ٠ ومؤخراً اردوی همایون دخی کلوب جمله سی بردن مصر اوزرینه یوریدی وفرانسزلر بومانوره ده ایکی یه بولنوب برقاچ محاربه غیب

ایتدکدنصکره مصر واسکندریه یی تخلیه و تسلیمه راضی اولدی واون ایکی کون ظرفنده دفع اولدی کیتدی . (۲۸ صفر)

۱۸۰۱ م - ۱۲۱۶ ه) - روسیه امپراطوری (پاولو) زادکاندن بعضیلرینك عذریله یاخود انکلیزلرك اقچه سیله اعدام اولندیغندن یرینه اوغلی (الکساندری) جلوس ایلدی .

۱۸۰۱ م - ۱۲۱۶ ه) - کواکب سیاره دن قمحتین ایله (سرس) نام یلدیز بالرموده کشف اولندی . (بو یلدیز غایت کوچك کره ارضه واوزاق اولدیغندن کورلمسی آلات رصدیه یه محتاجدر .

۱۸۰۱ م - ۱۲۱۶ ه) - معهود (پازوانداوغلندن) بشقه اوله رق روم ایلنده توره یان اشقیانك فساد وشقاوتی درجهٔ نهایه یه واردیغندن تپه دلنلی علی پاشا تربیه لرینه مأمور اولدی و بو سایه ده شقاوت مذکوره کرکی کبی سکونت بولدی .

۱۸۰۲ م - ۱۲۱۷ ه) - دولت علیه ایله انکلتره دولتی (عامیین) ده فرانسزلرله عقد مصالحه ایلدی . وانکلیزلر حسب المعاهده مالطه جزیره سنی قوالیرلره و (ترینیته) و (سیلان) اطه لرندن ماعدا استیلا ایتدیکی ممالکی اسپانیا و فلمنك دولتلرینه رد وفرانسزلر

دخی انکلیزلردن آلدیغی یرلری اعاده ایلدی وفرانسه عسکری (ناپولی) و(پورتکیز) طپراغندن چیقدی و بو معاهده ده دولت علیه نك استقلالی وجزایر سبعه نك جمهوریت وجهله اداره سی تصدیق اولندی .

۱۸۰۲ م - ۱۲۱۷ هـ) - کواکب سیاره مرصوده دن (پالاس) نام یلدیز المانیاده (پردم) نام محلده کشف اولندی .

۱۸۰۲ م - ۱۲۱۷ هـ) - مصر والیسی خسرو پاشا کوله لرله ایتدیکی محاربه ده مغلوب اولدقدنصکره برفرقه دها ترتیب وسر چشمه محمد علی اغایی باشبوغ تعیین ایدوب کوله لرك ید ضبطنده اولان صعید ایچنه کوندردی و برطرفدنده نظام جدید ترتیبنه باشلادی . (مؤخراً والی اولان محمد علی پاشا بودر .

۱۸۰۲ م - ۱۲۱۷ هـ) - روم ایلی اشقیاسنك تنکیلیچون اناطولیدن جلب ایدیلان کوربجی عثمان پاشانك (سلستره) والیلکنی مصرانه التماسی عصیان رنکنی آلدی وبر بلادها چیقمامق ایچون (بوسنه) ولایتی ویرلدیسه ده کتیوب درسعادته کله جکنی اشعار ایلدیکندن درحال استدیکی (سلستره) ایالتی توجیه ایدلدی وفضله اوله رق وبرچوق پاره لرو یرلدی .

۱۸۰۲ م - ۱۲۱۷ هـ) - روسیه دولتنك تکلیف واصرارلی اوزرینه مملکتین ویوده لرینك یدی

سنه عزل اولنمامسنه وجنحه لری ظهور ایتدیکی حالده روسیه دولتیله بالمخابره ایجابینك اجراسنه قرار ویرلدی . وفرانسه معاهده سنه قره دکز بوغازینك فرانسه سفاینه آچیق طوتلمسی فقره سی علاوه اولندی . و بومأذونیت مؤخراً انکلیزلره دخی ویرلدی .

١٨٠٢ م - ١٢١٧ ﻫ) ـ سنجار طاغنده مسکون یزیدیلر برمدتدنبرو دولت علیه یه عصیان اوزره بولندیغندن بوکره بغداد والیسی علی پاشا لزومی مقدار عسکر ایله کیدوب تربیه لرینه موفق اولدی .

١٨٠٢ م - ١٢١٧ ﻫ) ـ وهابیلر کربلا قصبه سنی اوروب ایکی بیکدن متجاوز آدم تلف ایتدی واورغون اثناسنده وهابیلردن دخی خیلی تلفات وقوعبولدیغندن رئیسلری (سعود) اخذ انتقام ایچون تکرار کلوب بولدیغی شیعیلری قتل ومشهد جناب حسینده اولان اشیای نفیسه یی یغما ایلدی .

١٨٠٣ م - ١٢١٨ ﻫ) ـ مصرده استخدام اولنان روم ایلی عساکر موظفه سی کذشته معاشلرینی آله مدقلرندن بر اختلال چیقاروب قلعه یی ضبط ووالی خسرو پاشایی عزل وحبس ایتدیلر و ینیچریلرله کوله لر دخی عساکر مرقومه طرفندن قائممقام تعیین اولنان طاهر پاشایی باصوب اعدام ایلدیلر لکن قلعه ده بولنان سرچشمه محمد علی اغانك تدابیر دسیسه کارانه سی وعساکر مرقومه نك صولت

حريصانه سيله يكيچريلرده محو و پريشان اولديلر واغاى موسى
ايله شوهرج ومرج ارەسنده بر كلاه قاپمق اوزره ظاهر أمتفق
اولان (برديس) وابراهيم بكلره اهالى يى تسليط ايدرك
قاچيروب يالكز وسربست قالدقد نصكره امن واسايشى
اعلان ايلدى ؛

١٨٠٣ م - ١٢١٨ هـ) - وهابيلرك رئيسى
(سعود) كليتلو عسكر ايله مكۀ مكرمه يه كيروب اهاليدن
اللهك دوستلريله دوست ودشمنلريله دشمن اولمق اوزره
بيعت آلدقدن و (جناب حقه تشكر ايدرز مكه سرينى
اسلامه هدايت وشركدن خلاص ايتدى) ذمينده برخطبه
اوقودقدنصكره شرب خمر وزنانك حرام اولديغنى وجماعتك
تكررى ومؤذنلرك صلاة وسلام كتورمەسى وچبوق وناركله
ايچلمەسى ممنوع ايدوكنى اكلاتلدى وحرم شريفه كيرنلردن
دخوليه آلدى ومقابر مباركه يى كاملا يقدى ومذهبنى
قبول ايتميانلردن برچوق آدمى اولديردى ؛

١٨٠٣ م - ١٢١٨ هـ) - شمديه قدر
اصلاح ايديله ميان واپور ماكينه سى بو كره آمريقالى
(فولتون) معرفتيله ايجه اصلاح و پاريسده (سن) نهرنده
تجربه اولندى ؛

١٨٠٣ م - ١٢١٨ هـ) - فرانسه برنجى
قونسلى (بوناپارت) المانياده روحانى حكمدارلقلرى لغو
و بعض دوقه اقلرى يكديكرينه الحاق ايله يريكى تقسيم

واداره پاپوب پروسیا و باویرا دولتلرینه تصدیق ایتدیردی واوستریا بو تقسیمدن خوشلنمدیغی حالده سکوته مجبور اولدی .

١٨٠٣ م – ١٢١٨ ﻫ) – اوله بخارا تختنه جلوس ایدن (میر حیدر) ك دولت علیه یه کوندردیکی ایکی ایلچی (مسقوه) ده قزاقلر طرفندن صویلوب هدیه لری کاملاً غارت اولندی .

١٨٠٣ م – ١٢١٨ ﻫ) – ایتالیادهٔ واقع (بو اونیا) شهرندن اوچور یلان بر بالون باطی روزکاریله (بحکه) جوارینه دوشوب بالون ماون کورمیان اهالی یی کرکی کبی قورقوتدی .

١٨٠٤ م – ١٢١٩ ﻫ) – فرانسه برنجی قونسلی جنرال (بوناپارت) رفقاسنك وسنا تو اعضاسنك موافقتنی استحصال ایتدکدنصکره جمهوریتی قالدیروب کندو ایمپراطورلغنی اعلان ایلدی . (٢ کانون اول) وملغا بوربون خاندان قرالیسندن (دوق دانژه بن) ی بغیر حق اعدام ایتدیردی .

١٨٠٤ م – ١٢١٩ ﻫ) – کواکب سیارهٔ مرصوده دن (ژونون) یاخود (یونون) حالدنده کشف اولندی .

١٨٠٤ م - ١٢١٩ هـ) - شام و (صيدا) و (طرابلس) واليسى مشهور (جزار احمد) پاشا وفات ايلدى واوراده بولنان سرچشمه (طه) چوقدنبرو زندانده اولان فرارى اسماعيل پاشايى (عكا) ده واليلك مقامنه اوتوردوب طرف دولت عليه دن تعيين وارسال اولنان ابراهيم پاشايى قوغديسه ده باشنده كى عسكر دزسعادتدن و (حلبدن) كوندريلان عسكر ودينمايه مقاومت ايده مديكندن مرقوم اسماعيل پاشا اخذ واعدام ووالئ جديدا قعاد اولندى :

١٨٠٤ م - ١٢١٩ هـ) - انكلتره باش وكيلى (پيت) فن سياسى ودسيسه كاريده اولان مهارتى وفدا ايتديكى انكليز ليرالرى سايه سنده روسيه دولتى فرانسه اتفاقندن آيردى و پروسيايى طرف قالوب اسوج انكلتره ايله وباويرا فرانسه ايله برلشدى . واسپانيا بهر ماه فرانسه يه التيشر مليون فرانق ويرمك شرطيله اتفاقدن چكلدى :

١٨٠٤ م - ١٢١٩ هـ) - صرپلولر متغلباً (ودين) و (بلغراد) محافظى بولنان معهود (پازوانـد) اوغلنك و قلعه يماقلرينك ظلم وتعديسى سررشته سيله (بلغراد) قلعه سنه وقره طاغلولردخى روسيه نك تشويقيله (پودغوريچه) وحواليسنه تسلط اتمكه باشلادى .

١٨٠٥ م - ١٢٢٠ هـ) - مصر سرچشمه سى

محمد علی اغا کوللرله محاربه ایتمك اوزره صعیده ایچنه کتدکده والی خورشید پاشا اغای مومی الیهك نفوذینی کسر ایچون بعض تدارکاته تشبث ایلدیسه ده اهالینك اکثریسی اغای مومی الیهه طرفدار اولدیغندن موفق اوله مدی واهالئ مرقومه دخی آره یردن شو اختلافی قالدیرمق واسایشی محافظه ایتمك ایچون محمد علی اغایی والی انتخاب ایلدی و باب عالی دخی قبول ایدوب فرمان عالیسنی کوندردی (١٣ ص)

محمد علی پاشا مصر والیلکنی بقالدقدنصکره کوللن بکلرینی بر حیله ایله مصره کتوردوب اکثریسنی قلیجدن کچورمشدر .

١٨٠٥ م - ١٢٢٠ هـ) - رئیس العلماء ولی افندی زاده مشهور محمد امین افندی وفات ایلدی .

١٨٠٥ م - ١٢٢٠ هـ) - انکلتره ذواتی اوچنجی دفعه اوله رق روسیه واوستریا دولتلریله فرانسه علیهنه عقد اتفاق ایلدی وفرانسه ایمپراطوری (بوناپارت) یتمش بیك عسکر ایله ویانه یه قدر کیدوب و (اوستر لیچده) روسیه واوستریا اردولرینی فنا حالده بوزوب (پرزبورغ) معاهده سنی قزاندی . (٢ کانون اول)

(بومحاربه ده (بوناپارت) وروسیه واوستریا ایمپراطورلری موجود اولدیغندن بوکا اوچ قرال باخود (اوسترلیچ) محاربه سی دیرلر و فرانسزلرك ایکی بیك تلفاتی اولدیغی حالده دولتین مشار الیهمانك یوز بیك عسکردن قرق بیك تلفاتی وقوعبولدیغنی روایت ایدرلر .

۱۸۰۵ م - ۱۲۲۰ هـ) - دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده حاصل اولان برودت واختلافك ازاله سیچون کرهاً تنظیم اولنان معاهدهٔ امضا اولندقدن اوچ کون صکره فرانسه ایمپراطوری (بوناپارت) طرفندن بر ایلچی کلوب اکر روسیه صلحه یاتیرز ایسه فرانسه دولتی لهستانه هجوم ایده جکدر یوللو تبلیغات اجرا ایلدیسه ده معاهدهٔ مذکوره دن رجوعه جسارت اولنه مدی و یالکز مملکتین معاهدهٔ مضره سنك ابطالی (بوناپارتدن) خفیاً رجا اولندی :

- فرانسه ایمپراطوری (بوناپارت) میلان شهرنده ایتالیا قرالیتی تاجنی دخی کیدی وجنوه جمهوری کندوحسن رضاسیله ایتالیا حمایه سنه کچدی :

۱۸۰۶ م - ۱۲۲۱ هـ) - وهابیلرك رئیسی (سعود) مکهٔ مکرمه ده خباثتنی اجرا ایتدکدنصکره جده یه واندن مصره کتمش واورالردن طوپ وتفنك ایله استقبال اولدیغنه بناء رجعته مجبور اولمش ایدی بوکره مدینهٔ منوره یه دخی کیدوب مقابر مبارکه یی هدم ایتدیکی صره ده روضهٔ مطهره یی دخی ییقمق استدیسه ده اهالی پك چوق رجا ایلدیکندن یالکز آنی براقدی و بوسنه حجاج شام شریفدن ایلرو کیده میوب عودته مجبور اولدی :

۱۸۰۶ م - ۱۲۲۱ هـ) - فرانسه قرالی (بوناپارت) کندو اقرباسندن (ژوزف) ی سجلیا وناپولی یه

و (اوبی) یی فلنك قطعه سنه قرال نصب ایتدی ·
و پروسیا لولرینه فرانسزلره بوزیشوب دردنجی
دفعه اوله رق اوروپا دولتلریله عقد اتفاق ایلدی ·
و (بوناپارت) برشدید هجومله پروسیا عسکرینی تامار
وقراللرینی مجبور فرار ایلدکدن صکره بلا مانع براینه
کیردی · (۲۷ تشرین اول فرنکی) وانکلتره
سواحلنی ابلوقه امرینی ویردی ·

۱۸۰۶ م - ۱۲۲۱ هـ) = روسیه دولتی
دخی اوروپا دولتلریله برابر فرانسه نك علیهنده بولندیغندن
(بوناپارت) برایندن روسیه اوزرینه یوریوب کوچك
(زایلو)ده برقاچ پسولك محاربه قزاندقدن صکره قیش
مناسبتیله (وارشاوه)عودت واول بهاره مترقباً اوراده اقامت
ایلدی · واهلیلر اعاده استقلاللری ایچون (بوناپارتدن) پك
چوق امیده دوشدیلرسه ده صوکی ظنلری کبی چیقمدی ·

- مملکتین ویوده لرینك یدی سنه دن اول بلا سبب
عزل اولنه مامسی روسیه دولتیله منعقد معاهده اقتضاسندن
ایکن فرانسه ایمپراطوری (بوناپارت) محارب اولدیغی
روسیه ایلری دولت علیه ایله طوتشدیرمق ایچون
عزللرینی اشعار واجبار ایلدیکندن دولت علیه دخی
روسیه نك شرینی (بوناپارتك) شرندن اخف
کوردیکندن ضروری عزل ایتدیسه ده روسیه نك فوق
الغایه حدتله (بن سزی شامه یله حسرت ایدرم) دیسنه
ومملکتینی فرانسزلردن محافظه بهانه سیله استیلا اتمسنه

تحمل ایده مدیکندن در حال اعلان حربه مجبور اولدی .

— اعلان حرب خبری هنوز سرحدلره واصل اولمامش ایکن روسیه عسکری بغتةً (خوتین) و (بندر) قلعه لرینه کاوب و بز بورادن چکمکه مأذونز ودولت علیه ایله متفقز دیه رك ساخته فرمان کوستروب قلاع مذکوره یی و (کلی) و (آق کرمان) قلعه لرینی آلدی و متعاقباً دولت علیه حمایه سنده اولان جزایر یونانیه یی وقطاروبی ضبط ایلدی .

۱۸۰٦ م — ۱۲۲۱ هـ) — روسیه دولتی طاغستانی وکرجستانی طوغریدن طوغری یه اداره التنه المق ایچون اوحوالی یه عسکر کوندردی وایران شاهی اشبو حرکات عسکریه دن توحش ایدرك محاربه یه کیریشدیسه ده روسیه عسکرینك اذربایجانه طوغری ایلرولسنه مانع اوله مدی .

۱۸۰٦ م — ۱۲۲۱ هـ) — فرانسه ایمپراطوری (بوناپارت) روسیه نك جزایر یونانیه یی وقطاروبی دولت علیه دن آلدیغنه مقابل برمانوره اولق اوزره میدرندر دولت علیه حمایه سنده بولنان دوبرووندیك اوزرینه عسکر کوندروب ومدافعه اتمك استیان انکلیزلری وقره طاغلولری اورکودوب اورالرینی آلدی .

— المانیا اداره مجتمعه سنه داخل اولان دوقه

ویرنسلردن الثیسی آبریلوب (مجتمعهٔ رین) نامیله فرانسه حمایه سنه کیردی واوستریادولتی دخی ناچار قبول وتصدیق ایتدی و (باویرا) دوقه سنه قرال عنوانی ویرلدی .

۱۸۰٦ م – ۱۲۲۱ ﻫ) – یازیلان نظام جدید عسکری اناطولیده کرکی کبی ایلرولیدیکندن روم ایلنده دخی تشکیلنه قرارویرلدی واولبابده آسطیر وتکفور طاغنه تسییر بیوریلان فرمان عالی بی حاکم افندی محکمه ده اوقور ایکن ینکیچریلر اوزرینه هجوم ایدوب بیچاره یی پاره لدیلر واطرافدن اجتماع ایدن برچوق سرکشان دخی اوجه احتیاطه مبنی اناطولیدن جلب اولنان نظام جدید طابورلری اوزرینه هجوم ایتدیلر ایسه ده طابورلرک آتشی غرضلرینی اجرایه میدان براقدی .
(بوفسادک ینکیچریلره طرفدارلق ایدن ونظام جدید علیهنده بولنان بعض وکلا طرفندن ترتیب وتشویق اولندیغی مرویدر .

۱۸۰٦ م – ۱۲۲۱ ﻫ) – صرپلولر روسیه نک تشویق وریسلری (چرنی چولیی) نک اقدامیله بلغراد قلعه سنی آلدی .

۱۸۰٦ م – ۱۲۲۱ ﻫ) – انکلتره دولتی فرانسه علیهنه روسیه ایله متفق اولدیغندن دولت علیه نک روسیه یه اعلان حرب ایدیشنه حدتلنوب دونناسنی تهدیده کوندردی ودونناءِ مذکور بربیرام کونی بغتهٔ قلعهٔ

سلطانيه دن بچوب قوم قپو آچيقلرينه واطه لر پيشكاهنه
تيمور ادى وذات شاهانه ايله هيئت وكلانك وفرانسه
قونسلوسنك اقدام وغيرتيله برقاچ كون ايچنده باروتخانه دن
سراى بورننه وقاضى كويندن اسكداره قدر بتون سواحله
متعدد استحكاملر ياپلدى لكن دونغاى مذكور بش كوندن
زياده طورميوب ضررسزجه عودت ايلدى ٠) ١٨٠٧)

١٨٠٧ م - ١٢٢٢ ه) - فرانسه ايمپراطورى
(بوناپارت) روسيه اردولرينى بوكره دخى برقاچ محلده
بوزدقدنصكره روسيه ايمپراطورى علكساندرى ايله
كورشدى ٠ واوروپاى غربيده (نيه مان) نهرينه قدر
ممالكك روسيه دن فرانسه يه واستانبوله قدر بتون روم
ايلى اراضيسنك دولت عليه دن روسيه يه انتقالنه و پروسيا
واوستريا دولتلرينه دخى متناسب محللردن حصه اعطاسنه
قرار ويرديلر واولبابده تنظيم اولنان مشهور (تليست)
معاهده سى اساسلرينى ايكيسيده امضا ايتديلر ٤

- دولت عليه فرانسه ايمپراطورى (بوناپارتك)
خاطرى ايچون بوزوشديغى روسيه دولتيله بارشمق ولايقلى
برمعاهده تنظيمنى سويلشمك ايچون (سعيد محب) افندى يى
پارسه كوندردى وافندئ موى اليه (بوناپارتدن) حسن قبول
ومعاونت مأمول ايدركن بالعكس برچوق كونلر بكله ديكى
حالده علاقه سيله نائل اوله مدى ٠ ونهايت بركون حضورينه
چيقديسه ده بونده دخى تپه دلنلى على پاشا عليهنده
شكايتدن و (پره وزه) و (پارغه) وجوارى قضالرينى

طلبدن و برطاقم توپخانه‌دن بشقه سوز ایشیدمه‌دی ومؤخرا ایمپراطور موجی الیهك (کندو کندولرینی اداره ایدمیان عثمانلولری شمدی یه قدر مصاحبتم بیله عبث ایمش ارتق محو اتملی) دیدیکی ایشیدلدی .

۱۸۰۷ م — ۱۲۲۲ ﻫ) — کواکب سیاره مرصوده‌دن (وسطا) نام یلدیز المانیاده واقع (برم) شهرنده کشف اولنمشدی .

۱۸۰۷ م — ۱۲۲۲ ﻫ) — نظام جدید سلکنه ادخال ایچون قره‌دکز سواحلندن جلب ایدیلان ایکی بیك قدر مبتدی قلعه یاماقلری رئیسلری (قباقجی) نام خبیث ایله برابر بوغازه واصل اولدقلرنده یکیچریلره طرفدار اولان قائمقام کوسه موسی پاشا خفیا جمله‌سنی نظام جدیددن تبرید و یکیچریلرك اتفاقنه ادخال ایلدی ، و بونلر دخی یکیچریلرله برابر برجمعیت اختلالیه تشکیل ایدوب بز نظام جدیدی استه‌میز ونظام جدید طرفداری اولان ابراهیم کتخدابی وکیرلی سمت ابراهیم افندی‌یی وداهایدی کشی‌یی استرز دیمکه باشلادیلر
شیخ الاسلام عطاء الله افندی ایله شهزاده سلطان مصطفی منسوباتی دخی بو بابده‌یدنی ایقاظ فتنه وفسادده قائمقام موسی پاشا ایله هم افکار ایدی .

— زوربالر استدکاری طقوز کشی‌یی آلوب غلی ملاء الناس اعدام ایتدکدن ونظام جدیدك لغوینی اعلان

ایلدکدنصکره سلطان سلیم ثالث حضرتلرینك خلعنه
دخی قیام وسلطان (مصطفی) خان رابع حضرتلرینی
اجلاس ایلدیلر ٠

(اوندچنجی عصرکنده برقاچ آلای نظام جدید عسکری موجود
اولدیغی وجهله یکیچریلرك رقیبی بولندیغی حالده
زوربازلرك دفعیچون بونلره براعتماد ویریله مامسی شایان
استغراب براعجابدر !

١٨٠٧ م - ١٢٢٢ ه) = سلستره اردوی
همایونی ایچنده وقوعبولان فساد واختلالدن طولایی
اعداملرینه حکم اولنان وذاتا سلطان سلیم مخلوع طرفلیسی
بولنان صدراعظم کتخداسی ورئیس الکتاب افندیلر
باشلرینه کله جك بلایی اکلادقلری کبی حالداشلری
اولان سائر برقاچ معتبر ذاتله روسجقه فراروأوراده اعیان
ایکن رتبهٔ وزارته نائل اولان واردویه سرداراولمدیغیچون
دولته منفعل بولنان مشهور علمدار مصطفی پاشایه التجا
ایلدیلر وهرکون پاشای مومی الیه ایله برلشوب یکیچریلرك
محوی وسلطان سلیمك تکرار اجلاسی چاره سنی مذاکره یه
کیریشدیلر ٠

١٨٠٧ - م ١٢٢٢ ه) - انکلتره دولتی
قرق پاره سفینه دن مرکب بردوننما سوقیله اسکندریه یی
ضبط ایلدی ٠ محمدعلی پاشانك محارب اولدیغی کولمنلره
معاونت وعد ایدرك برازایش کورمك استدیسه ده
اوده کی بازار چرشویه اویمدیغندن التی آی صکره یعنی

(٢٢ ايلول) تاريخنده براقدى كندى وكيدركن فرانسه ايله متفق اولان دانيمارقه‌نك دونغاسنى وترسانه‌سنى ياقدى وانكيلد برونى فلمنك دولتندن آلدى ·

١٨٠٨ م - ١٢٢٣ هـ) - خاقان لاحق سلطان مصطفى خان رابع حضرتلرينه منسوب اولان قائمقام طيار پاشا وسائر بعض ذوات ولى نعمتلرينك بقاى سلطنتى سلطان سليم مخلوعك ازاله‌سيله تأمين افكارينه دوشه‌رك كيفيتى عرب نذير اغا واسطه‌سيله (ادرنه) اردوى همايوننده‌كى صدر اعظمه محرمانه بيلديرديلر واكثر اركان وامرايى قانديرديلر ايسه‌ده اوجاقلولرى قانديره‌مديلر ·

- (ادرنه) اردوى همايوننده اولانو (روسجقده) علمدار مصطفى پاشانك يانندە بولنان سلطان سليم طرفدارلرى دخى بربرلريله مخابره ايدرك سلطان سليمك تكرار جلوسنه قرار ويرديلر وصورت خيرخواهيده بر طاقم دسايس ايله صدر اعظم چلبى مصطفى پاشايى قانديروب علمدارى عسكريله برابر (ادرنه) يه جلب ايتديرديلر وبر قاچ كون صكره بلا رخصت اردوى همايونى ادرنه‌دن قالديروب جمله‌سى بردن درسعادته يوريديلر وخارج سوره اردويى قورديلر

١٨٠٨ م - ١٢٢٣ هـ) - علمدار مصطفى پاشا صدر اعظم چلبى مصطفى پاشايى سوزنده ثابت بولمه‌ديغنه وبر ارالق استثقال اولنديغنه بناء اون بشبيك

كشی ایله استانبوله كیروب وشیخ الاسلام جدید عرب زاده افندی ایله برابر هالدی عرب اوغلی دیه‌رك باب عالی‌یه كیدوب مهر همایونی صدر اعظمدن آلدقدنصكره سلطان سلیمی اجلاس ایچون سرای همایونه عزیمت وسدایتدكاری ایچ قپویی هدمه مباشرت ایلدی وایچروده اولان سلطان مصطفی طرفلیلری دخی كویا افندیلرینی ابقا ایچون سلطان سلیم كبی بر پادشاه دل آكاهی شهید ایدوب جنازه‌سنی طیشاری براقدیلر .

ـ علمدار عسكریله برابر سرایك ایچ قپوسندن كیروب سلطان سلیمك نعش پاكی قان ایچنده كوردیكی كبی برمهیب صدا ایله (ایواه پادشاهم سكا قیدیلرمی) دیه‌رك فریاد وفغانه باشلادقده اوقوجه میدانی طوتمش و پاشالرینك بویله فریادینی ابدا ایشتمامش اولان وحشی وجسور عسكری همان بیچاقلرینی چكوب فقط كیده اور یله جغی یله مدكارندن براشارته منتظر ایكن شهزاده سلطان محمودخان ثانی حضرتلرینی میدانه چیقاروب علمدارك یانه كتوردیلر وعلمدار دخی همان بیعت اتمسیله عهده‌سنه صدارت توجیه بیورلدی .

(٤ جماذی الاخر)

(اندرون همایونده اولان سلطان مصطفی طرفلیلری سلطان سلیم مرحومی شهید ایتدكدنصكره شهزاده سلطان محمود ثانی حضرتلرینی دخی تلف اتمك استدیلرسه‌ده لالاسی عنبراغا ورفیقی سل سیف ایدرك وكورجی (جوری) قالفه دخی آووجیله كوزلرینه كول سرپه‌رك مدافعه ایدوب شهزادهٔ مشار الیهی قورتارمشلردر .

۱۸۰۸ م - ۱۲۲۳ ھ) - فرانسه قرالی
(بوناپارت) اسپانیایه بغتة کوندردیکی اردواون اوچ
کونده مادریده کیروب (بوربون) خاندانندن اولان
قرال ومنسوباتنی استعفا والتجایه مجبور ایتدی . و یرینه
(بوناپارت) امریله ناپولی قرالی (ژوزف) تعیین ومعهود
(انکزسیون) جمعیت رهبانیه سی امحا اولندی .

۱۸۰۸ م - ۱۲۲۳ ھ) - اناطولی ورومایلی اعیانلری درسعادته دعوت اولندیغندن اکثریسی
زیرهقدار منتخب ومسلح عسکرایله کلوب کاغدخانه یه اقامه اولندی
و برقاچ کون صکره بالجمله وکلا واعیان وامرا وارکان
دولت اجتماع ایدرك ایکی طرفت یارلری طوتمش اولان عساکر
مرقومه مواجهه سنده هرکسك حدینی بیلوب امر پادشاهی یه
اطاعت اتمسی وتحریر اولنه جق نظام جدید عسکری
حقنده کفتکو ایدلمامسی وصایای شدیده سی قرائت
وتبلیغات سائره اجرا اولندی .

- سکبان جدید نامیله برنوع نظام عسکری تشکیل
اولندی و ینیچریلردن ماعدا کسان عهده سنده بولنان
علوفه لرك بدلات مضبوطه سی مصارفات واقعه لرینه قارشولق
اتخاذ قلندی .
(بو عسکرك البسه سی عبا دیزك ، توزلق وقیصه عبادن
وباشلرینه التی ویدی وسکز ترکلی چوقه شوبره کیوب
اوزرینه صاری وقرمزی مغرب شالی صارمقدن عبارت
ایدی .

١٨٠٨ م – ١٢٢٣ ﻫ) – صدراعظم علمدار مصطفى پاشا باشنده کی عسکرك اکثریسنی روسچقه مسلط اولان مثلا پاشانك اوزرینه کوندردیکی جهتله نظام جدید تشکیلندن طولا یی دلکیر اولان یکیچریلر فرصت بولەرق برقدر کیجه‌سی باب عالی یی صاروب درت طرفدن آتش ویردیلر وعلمدار آتشدن تخلیص جان ایچون برمخزنه قپانوب مدافعه اتمك استدیسه ده برقاچ یوز یکیچری مخزنك قبه سنی هدمله آتشه باشلادقلرندن بچاره جبه خانه سنی آتشلیەرك یکیچریلرله برابر هوا اولقسدن بشقه چاره بولەمدی ٠

– سکبان جدید دیدکاری نظام عسکری ایکی کون یکیچریلرله محاربه ایتدی وجبه خانه قشله سی طوتوشوب ایاصوفیه وحوالیسی کاملا محترق اولدی ویکیچریلر عساکر مرقومه یه غلبه ایتدکدنصکره ترسانه وطوبخانه یی دخی باصوب نظام جدید طرفداری اولان وزرا ورجالی اعدام ایتدیلر وقپودان رامز پاشایی روسیه یه قاچردیلر ٠

١٨٠٩ م – ١٢٢٤ ﻫ) – شعرای بنامدن مشهور سنبل زاده وهبی افندی وفات ایلدی ٠
(جنت اولسون روحنه وهبی افندینك مکان) تاریخ وفاتیدر ٠

١٨٠٩ م – ١٢٢٤ ﻫ) – روسیه دولتی علمدار مصطفى پاشا مرحومك هنگام صدارتنده مصالحه یه

رغبت کوسترمش وافلاق قدر خصلر کوندرمش ایکن پاشانك موی الیهك وفاتی و یکیچریلرك اختلالی اوزرینه رجوع (وابرائیلی) محاصره یه ابتدار ایتدیسه ده اطرافدن تدارك اولنان عساکر عثمانیه یتیشوب روسیه لوری بوزدی (وصوفیه) دن کوندریلان اردو دخی یکی بازاره هجوم و (واروشنی) احرق ایدن صرپلولری (دراوه) ده پریشان ایتدی ·

ـ اردوی همایونه تعیین اولنان یکیچریلر درسعادتدن چیقنجه یه قدر یکرمی اوتوز کون ظرفنده پك چوق خباثت ایتدی وکیمی راست کلدیکی تجار واصنافدن مجبرانه بخشش قوپارمغه وکیمی تنهاده یقاله دیغی بر کنج قادین ویاقزی قوجه سنه ویا باباسنه صاتوب پاره آلمغه قالقشدی واهالیٔ استانبول بو خصوصلردن طولایی پك چوق صیقلدیسه ده وقوعات سابقه یه بناء حریفلر یوزده اولدیغندن هیچ بری سس چیقاره مدی ·

۱۸۰۹ م ـ ۱۲۲٤ هـ) ـ التون مسکوکاته زیرده محرر فیئات وضع والتونك بلاد سائره یه اخراجی منع اولندی · غروش

١٠	یالدیز التونی
ـ ٩٠	مجار التونی
٩٠	فندق التونی

ـ (سلستره) ده استحکام ایچنه کیرن بر فرقه روسیه

عسکری سردار اکرمك وتپه دلنلی زاده مختار پاشانك همت وغیرتیله پریشان اولدی و طونه نك اوته طرفنده اولان روسیه اردوسی (ابرائیل) و (اسماعیل) و (یرکوی) قلعه لرینی آلدی ٠

١٨٠٩ م - ١٢٢٤ ه) - فرانسه دونغاسی (قورنه) ده انکلیز دونغاسنی بوزدقدنصکره اسپانیانك (سراقوز) قلعه سنی دخی آلدی ٠ واسپانیوللر (الپا) ده بربیوك هزیمته دوچار اولدی ٠ وبونك اوزرینه روسیه دن ماعدا بتون اوروپا دولتلری بشنجی دفعه اوله رق فرانسه علیهنه اتفاق ایتدیسه ده وقوعبولان محاربه لرده دائما فرانسزلر قزاندی واوستریالولر (ابانسبورغ) ده بربیوك بوزغونو یردی و (ویانه) تسلیم اولدی وپاپا فرانسزلری افروزایتدی ٠

١٨٠٩ م - ١٢٢٤ ه) - ایران دولتی دولت علیه ایله اتفاق وروسیه یه اعلان حرب ایتدیکندن روسیه خیلی تلاشه دوشدی ٠

- دولت علیه ایله انکلتره دولتی عقد مصالحه ایتدی وایکی طرف یکدیکرندن آلدیغی ممالك واسرایی استرداد ایلدی ٠ وآق دکزك وقره دکزك وقت حضرده سربست براغلمسی معاهده یه درج اولندی ٠

١٨١٠ م - ١٢٢٥ ه) - روسیه نك صول

قول اردوسی حاجی اوغلی بازارجغی وهزارغرادی ضبط ایندی . ووقوعبولان محاربه لرده خیلی امرا وحسی اوله‌رق برچوق اوبصال ادملرله غزیه گیدن وبین الناس باطناً مأمور اعتقاد اولنان آجیق باش شیخ اسیر دوشدی ووارنه‌یی تهدید ایدن جنرال (قومانسکی) (اگر دولت علیه بوراده روسیه‌نك مطلوبی وجهله مصالحه‌یی قبول اتمز ایسه استانبول جوارنده قبوله مجبور اوله‌جقدر) مآلنده برمکتوب کوندردی .

١٨١٠ م - ١٢٢٥ ه) ــ فرانسزلر روسیه ایله متفق وانکلیزلر دولت علیه ایله باریشق وروسیه ایله محارب اولدیغندن انکلتره دولتی برلکده قریمك اوراسنی دولت علیه‌یه تکلیف ایتدیسه‌ده دولت علیه فرانسزلردن قورقدیغنه بناء راضی اولمدی وانکلیز دونغاسی طوالوندن چیقان فرانسه دونغاسنی بوزدی و (بوربون) جزیره‌سنی آلدی .

١٨١٠ م - ١٢٢٥ ه) ــ (یانیه) متصرفی تپه دلنلی علی پاشا اوته‌دنبرو خصمی اولان (آولونیه) متصرفی ابراهیم پاشایی حرباً طوتوب حبس ایلدی . وسلطان محمود ثانی حضرتلری وقوعات مذکوره اوزرینه علی پاشایه کوجنوب ابراهیم پاشانك تخلیه وابقاسنی وبوفسادك منشیٔ علی پاشا ایدوکنی مبین باب عالی‌یه برقطعه خط همایون کوندردی وباب عالی دخی کیفیتی پاشای موما الیهه بیلدیردی .

١٨١٠ م – ١٢٢٥ هـ) – وارنه‌نك محاصره اولندیغی خبری استانبول اهالیسنی بربیوك هیجانه دوشوردی وبو بلانك دفعی ارتق ملتجه همته محتاج ایدوكنه دائر شرف صادر اولان خط همایون فاتح جامع شریفنده قرائت اولنوب عقیب دعاده هركس غزایه نیت ایتدی ·
وبرقاچ كون صكره دولت همایونك وارنه‌یی تخلیص ایلدیكی و (شمنی) و (یركوی) فرقه‌لرینك اعدایه غلبه چالدیغی خبرلری كلوب بادیٔ مسرت اولدی لكن ارقه‌سی صره (روسجق) و (سلستره) نك ناچار تسلیم اولدیغی خبری كلدیككندن تأسف تازه‌لندی ·

١٨١٠ م – ١٢٢٥ هـ) – روسیه دولتی فرانسه معمولاتنك روسیه ممالكنه ادخالنی منع ایتدی وفلمنك قرالی (لویی) بوناپارت) فاعلیاسندن اولدیغی جهتله بتون فلمنك ممالكی فرانسه دولتنه ترك ایلدی واسپانیاده واقع (سهویل) سنجاغی بوناپارتك ید استیلاسنه كچدی ·

١٨١٠ م – ١٢٢٥ هـ) – یكیچریلرك ایكی اورطه‌سی غلطه‌ده سوقاقلره متریس یاپوب اوچ كون بربرلریله دوكوشدی وبونلرك بو مشغله‌وادبسزلكلرندن وبعض كنجلره تسلطلرندن چواق چوجق سوقاغه چیقامز اولدی ونهایت بركون اصنافك معتبرانی مصرچارشوسنده طوپلانوب چوال طواوسی دكان انختارلریله وغلبه لكله باب عالی‌یه كیتدیلر وصدر اعظمه جان ومال وعرضلرندن

امین والده‌قلرینی وارلق دکان آچه‌میه‌جقلرینی بیان و یکیچریلردن شکایت ایلدیلرودرحال شرف صادر اولان خط همایون موجبنجه بعض ذوات عزل اولنوب یکیچریلرك تربیه‌سنه قرار ویرلدی ویك چوق ادبسزلر اعدام اولندی و بونك بر مدت حسن تأثیری کورلدی ·

١٨١٠ م – ١٢٢٥ هـ) – فرانسه‌اهالیسندن (لبون) نامنده بر مهندس غاز تعبیر اولنان مایع هوائی یی بو اوب پارس بلدیه سنه عرض ایتدیسه ده اوراده مظهر قبول اولمدیغندن لوندره بلدیه سنه کوتوردی وانلر مع الممنونیه قبول ایدوب لوندره سوقاقلرینی تنویر ایلدی ·

١٨١١ م – ١٢٢٦ هـ) – سفر ه‌کیدن یکیچریلر طاوق پازارنده ینه بر عربده چیقاردیلرسه ده شرف صادر اولان شدید بر خط همایون فسادك ایلرولمسنه میدان براقدی و بونلر اون اوچبیك موجود اوزرینه تعیین آلدیغی حالده یوالده خفیاً تعداد اولندقده جمله سنك بیك التیوز نفردن عبارت اولدیغی اکلاشلدی لکن برشئ دنیله‌مدی ·

– یکیچریلر اردوی همایونه کوندریلان مواجب اقچه سنی کذشته مطلوبزی آلاجغز دیه رك یولدن چویردیلر وصدر اعظم ایتدیکی نصایحك تأثیرینی کوره مدیکندن ضروری بدیه‌وزاللی کیسه سنی ویروب قصوریی قورتاردی ·

١٨١١ م - ١٢٢٦ بشكطاش چارشوسنه ایشان برجسیم سیل دكانلرك كپنكلرینه قدر چیقدی وطاش كوپری بی و برچوق دكانلری ییقدی وكوپرینك بیوك تاریخ طاشنی دكز كناری نه قدر ایندیردی وخیلی آدم تلف ایتدی ٠

١٨١١ م - ١٢٢٦ ه) - روسیه نك تشویقیله مقدما دولت علیه حمایه سندن چیقوب روسیه حمایه سنه كچمش اولان آچیق باش یعنی (منقریل) طائفه سی بوكره ینه دولت علیه حمایه سنی قبول ایتدی .

- صدر اعظم روسجقده روسیه لیلری بوزوب حربا قارشویقه یه كچدی لكن اورالرده ذخیره بوله مدیغندن بر بیوك تهلكه یه دوشدی وروسیه لولر دخی برو طرفده ذخیره سز لكدن صیقیلوب ذخیره جلبی ایچون رخصت استحصال ایلدی وعساكر اسلامیه نك بوطرفه آتلوب قورتارلمسی ضمننده برمتاركه ارزو اولندیسه ده روسیه جنرالی قبول ایتیوب فقط قارشوده كی عساكر اسلامیه بی اسیر عد ایتیه رك كویلره یراشدیره جكنی وعدواجرا ایلدی

١٨١١ م - ١٢٢٦ ه) - یدی قله دن ات میدانده ات كتورن ییكچری سكردیم اوسته لری باركیرلرینك اوكندن كچن براختیار مسلمانی ضرب واوراده یولنوب اختیارك قومی شفاعت ایدن برخواجه یی تكدیر ایتدكدنصكره ایكیسنی ده سكبان باشی یه كوندردیلر واعداملرینی استدیلر

وكيدرك دعوايى بيولدوب و بعض نمايشلر ايله حكومتى قورقودوب عاقبت او ايكى بيكناهك قاننه كيرديلر . (يكيچريلرك لحم حيوانلرينك او كيدن كچمك كوباو اغورسزلره اغورسزلق ايمش .

١٨١١ م - ١٢٢٦ هـ) - برطانيه روسيه عسكرى دخى برابر اولديغى حالده صربلولر كاوب بلغرادى محاصره وضبط ايلدى لكن اره سى چوق كچمكسزين ينه استرداد اولندى وخطبه لرده غازى عنواننك ذكر اولنمسى اصول اتخاذ قلندى .

١٨١١ م - ١٢٢٧ هـ) - چوقدنبرو دولت عليه يى مضطرب واهالئ حجازه يى بيحضور ايدن وهابى اشقياسنك دفع وتنكيلى مصر واليسى محمدعلى پاشايه حواله اولندى وموى اليهك اوغلى طوسون پاشا ايله كوندرديكى اردو تدبيرسزلك اثرى اوله رق (جديده) بوغازنده بوزلدى وطوسون پاشا كوجله ينبوعه رجعت ايده بيلدى .

١٨١١ م - ١٢٢٧ هـ) - اسپانياده اولان انكليز اردوسى قوماندانى (ولنطون) فرانسزلره غلبه ايدرك مادريدى قورتاردى وپروسيالولر ايله اوستريالولر فرانسزلر ايله وانكليزلر ايله واسوچلولر روسيه لولر ايله عقد اتفاق ايتدى وفرانسه ايمپراطورى بوناپارت روسيه يه اعلان حرب ايلدى (٢١ حزيران فرنكى)

— روسیه دولتی بوناپارتك اعلان حربی اوزرینه دولت علیه ایله اوزلاشمق مجبوریتنده اولدیغی و بورالرینی حس ایتدیرمیه‌رك ازچوق برفائده حاصل ایتمك طرفندن الدن براقدیغی ایچون آره‌یه انکلتره دولتی قودی واو واسطه ایله درحال بکرش مصالحه‌سی عقد اولندی وروسیه بویله برطار وقتده باشه باش مصالحه‌یه بیله راضی ایکن باب عالینك غفلتی (دینیستر) دن پروت وطونه نهرلرینه قدر بسارابیا ممالکنی روسیه‌یه قزاندیردی وهیچ اولمز ایسه مملکتینی قورتارمق ممکن اولدیغی حالده اکا انکلیزلرك توسطی مانع اولدی ووقوعبولان ادعالرینه مبنی فضله اوله‌رق صربیه‌نك مختاریت اداره‌سی ده تصدیق اولندی

١٨١١ م — ١٢٢٧ ﻫ) — مصردن ازمیره واندن درسعادته سرایت ایدن وباعلی شدت اوزره حکمنی اجرایه باشلادی وبومصیبتك دفعی ویکیچری سفهاسنك اصلاحی ایچون بغچه قپوسنده (ملاك کیرمز) دنیلان ودروننده یکیچریلر یاتان بیکار اوطه‌لری وامثالی هدم اولندی واثنای هدمده درونلرندن چوجقلی بشکلی خیلی فاحشه‌لر چیقدی .

(بغچه قپوسنده هدم اولنان ملاك کیرمز یرینه الیوم موجود اولان هدایت جامع شریفی بنا اولنمشدر .

١٨١١ م — ١٢٢٧ ﻫ) — اردوی همایون ترجمانیله وکیلنك اثنای مکالمه‌ده مرخص افندیلری الداتوب شرطنامه‌یی ترکیك وروسیه‌یه جاسوسلق ایتدیکی اکلاشلدیغندن ایکیسیده اعدام اولندی .

١٨١١ م - ١٢٢٧ ه) ـ فرانسه امپراطوری (بوناپارت) روسیه ممالکنی تارمار ایدرك (موسقوه)یه قدر کیدوب (سمولنسق) و (موسقوه) محاربه‌لرینی قزاندی و بو محاربه ده روسیه نك اللی بیکدن متجاوز عسکری تلف اولدی و (موسقوه) والیسی شهر مذکوری بعد الاحراق ترك ایلسی اوزرینه (بوناپارت) ایچرو کیردیسه ده صغوقدن بارینه‌مدیغیچون ینه رجعته مجبور اولدی . اوردوسنی مارشال (مراط) ه براغوب کندوسی تبدیلاً پاریسه کلدی واوردوسی دخی رجعتده صغوقدن پك چوق تلفات ویردی .

١٨١٢ م - ١٢٢٨ ه) ـ مصر والیسی محمد علی پاشانك اوغلی طوسون پاشا مدینهٔ منوره‌یی وهابیلردن قورتاروب انختارلرینی درسعادته کوندردیکی جهتله الای ایله قبول اولندی و برقاچ آی صکره مکهٔ مکرمه‌یی دخی قورتاردیسه ده بتون بتون دفعلرینه موفق اوله‌مدیغندن محمد علی پاشا بالذات کیدوب محاربات شدیده ایله وهابیلرك رئیسی (عثمان طامی) اخذ وعوناتیله برابر درسعادته ارسال ایتمکله جمله‌سی قتل اولندی .

ـ حلب اهالیسی والیلری راغب پاشایی بعض تهدیدات ایله قاچیردیغندن یرینه (جبار زاده جلال پاشا) کوندرلدی واهالی بونی دخی رد ایتدیسه ده مومی الیه حرباً کیروب جمله‌سنی تحت اطاعته الدی .

۱۸۱۳ م – ۱۲۲۹ ه) – اوروپا دولتلری
التنجی دفعه اوله‌رق بو کره ده فرانسه علیهنه بر اتفاق عقد ایدوب
بشیوز بیك عسکر چیقاردی و (بوناپارت) دخی اوچیوز
بیك عسکر ایله اوزرلرینه واروب پروسیا و روسیه نك
(پوتره ژن) اردولرینی بوزدی لکن دول متفقه نك
(لایپزیق) جوارنده کی بیوك اردولرنده (بوناپارتك)
برجسیم فرقه سنی باتردی .

۱۸۱۳ م – ۱۲۲۹ ه) – فضلای عصردن
احمد عاصم افندی قاموسی بالاکمال حضور شاهانه‌یه
ارسال ایلدی .

۱۸۱۴ م – ۱۲۳۰ ه) – (بوناپارت) المانیا
وحوالیسنده دول متفقه عسکریله بوغوشمقده ایکن
اوستریا ایله پروسیا نك ایکی جسیم اردوسی بر طرفدن
فرانسه طپراغنه کیردی و (بوناپارت) اردولرینك
متفرق بولنمسی جهتیله دفعلرینه موفق اوله مدیغندن ذکر
اولنان ایکی اردو جرأ ایلرولیوب ابتدا (لیون شهرینی و متعاقباً
پاریسی ضبط و تسخیر ایلدی . (۳۱ مارت فرنکی)

– پارسده اجتماع ایدن دول متفقه مرخصلریله
ذاتاً (بوناپارتك) بو کیدیشندن ممنون اولمیان فرانسه اهالیسی
در حال بر حکومت موقته تشکیل و (بوناپارتك) خلعنی
اعلان ایلدی و (بوناپارت) بونی ایشتدیکی کبی حق
حکومتنی اوغلیله زوجه سنه ترك ایدوب ایشدن چکلدیسه ده

هیئت مرخصه انلرك دخی حقوق وراثتندن محرومیتنی واسکی (بوربون) خاندان قرالیسندن اون التنجی (لوینك) قرنداشی (لوبی استانسلاس) لك قراللغی نشر ایدیلکندن (بوناپارت) ومتعلقاتی آچقده قالدی .

ـ دول متفقه مرخصلری (بوناپارتی) پرنسلك عنوانیله (آلپ) جزیرهٔ صغیرهٔ سنه وزوجه سی ماری اویجی (پارمه) یه کوندردیلر (۱۱ نیسان فرنکی) وفرانسه ممالکندن الی اوچ قلعه نك وموجود دونمادن نصفنك ضبط وتصفیه وفرانسه نك ۱۷۹۲ تاریخنده کی حالنه ارجاعنه قرار ویردیلر .

۱۸۱٤ م ـ ۱۲۳۰ هـ) ـ یکیچری اغاسی سابقه لو طاقمدن اوچ نفر یکیچری یی زندانه کوندرایکن رفیقلری چوبوب آلدقدنصکره غای مری قومی دخی زورله اوطه لرینه کوتوردیلر وصدر اعظمك کوندردیکی خبرلری ونصیحتلری دکله میوب اواخشام قانه کیردیلر .

۱۸۱٤ م ـ ۱۲۳۰ هـ) ـ (جورج استفانسو) نامنده بر هنرورك ایجاد کرده سی اولان شمندفر برنجی دفعه اوله رق ایشلیکه باشلادی .

۱۸۱٤ م ـ ۱۲۳۰ هـ) ـ استانبول اهالیسنك اعلا وادنا ووجوه ورعایاسی استدکاری کبی کزوب یورمکده

و بو جهتله کوچك بیوك فرق و تمییز اولنه مامقده اولدیغندن
بوندن بویله حکومتدن تذکره ایله مأذون اولمیان رعایانك
حیوانه بنمسی منع اولندی .

١٨١٥ م - ١٢٣١ هـ) - انکلتره و فرانسه
واوستریا دولتلری روسیه علیهنه براتفاق عقدایتدی .

١٨١٥ م - ١٢٣١ هـ) - سرکش والی
ودره بکلرینك برایکیسر دفع وتأدیبنه باشلاندی
واوقبیلدن اولان کاذب اوغلاری ازمیردن نفی وتغریب
اولندی ودلایل عسکری نامیله قپوسز کزمکده واهالیدن
قوربان اقچه سی و عوائد واوطه باشی خرجی کبی پاره لر
طلب وازعاج ایلکده اولان حشراتك و ظلم وتعدیلری
مروی بو انان صو باشیلرك دفع مضرتلری با خط همایون
اراده بیورلدی .

- صرپلولرك کچن سنه چیقاردقلری اختلالده براز
حقلری اولدیغی تبین ایلدیکنه و بر سنه دنبرو ایدیلان
تربیه کافی کورندیکنه بناء قصورلری عفو و بوندن بویله
صرپلولر طرفندن انتخاب اولنه جق مدیرلرك بلغراد
محافظلریله مشترکا حکومت اتمسنه مساعده بیورلدی .

١٨١٥ م - ١٢٣١ هـ) - کچن سنه (آلب)
جزیره سنه تبعید اولنان (بوناپارت) پارسده کی طرفدارلرینك
ترغیب ودعوتیله بغتة کلوب فرانسه تختنه اوتوردی .

(٢٠ مارت فرنکی) و بو وقعه‌نك خبر آلنمه‌سی (بوناپارتك) ذاتنه خصم اولان اوروپا دولتلری خبر آلدیغی کبی جمله‌سی بردن ینه سلاحه صارلدی .

= (بوناپارت) اوروپا دولتلرینك هجومنه قارشو ینه محاربه‌یه کیریشدی و پروسیالولری (١٦ حزیران فرنکی) تاریخنده بوزوب (لینی) محاربه‌سنی قزاندیسه ده ایکنجی کونی وقوعبولان دیکر بر محاربه‌ده مغلوب اولدیغندن همان حکومتنی اوغلنه ترکله استعفایه مجبور اولدی ودخالت ایتدیکی بر انکلیز سفینه‌سیله (سنت الن) جزیره‌سنه نفی اولندی .

(سنت الن جزیره‌سی افریقا سواحل جنوبیه‌سنده واقع (کینه) آچقلرنده بر کوچك اطه‌در .

١٨١٥ م - ١٢٣١ هـ) - (حصکی) سلطان بشکطاشده واقع ساحلخانه‌سندن ظهور ایدن حریقده بر کوچك جاریه ایله محترق اولدی وفوق الغایه اقدام وغیرت اولندیغی حالده تخلیصی ممکن اوله‌مدیغندن استانبول اهالیسی کاملاً یاندی .

١٨١٥ م - ١٢٣١ هـ) - انکلتره وفلمنك دولتلرینك برقاچ قپلودونغه‌سی (جزایر) ی طوپه طوتدی وسکز ساعت امتداد ایدن محاربه‌ده برقاچ سفینه و بازرخانه محترق اولدقدن صکره دونغه‌ی مذکورك امیرالی بر کوچك مصالحه ایله عودت ایلدی .

تونس اوجاغی نفراتندن بر طاقم ادبسزلر بکلر بکیلری محمود پاشایی تهدید ایدرك قاچوب دکز خرسزلغنه قرار ویردی .

١٨١٥ م - ١٢٣١ هـ) - روسیه واوستریا وپروسیا دولتلری اوروپاده موجب تشویش اولان خصوصات دولیه یی اصلاح ایچون ویانه ده بر قونفراس عقد ایلدی وبو قونفراس المانیاده شمدی یه قدر مستقلاً اداره اولنان دوقه لقلری وپرنسلکلری برلشدیروب متفقهٔ المانیایی تشکیل وبعض ممالك حدودلرینی تعیین ایتدی .
(بو بابده تنظیم اولنان معاهده یه (معاهدهٔ مقدسه) نامی ویرلشدر .

١٨١٦ م - ١٢٣٢ هـ) - مصر والیسی محمد علی پاشانك اوغلی جده والیسی ابراهیم پاشا مدینهٔ منوره جوارنده تحشد ایدن وهابیلری طاغیدوب اوچ عدد طوپ ومهماتلرینی آلدی . وطربزون والیسی سلیمان پاشا دره بکلرندن مشهور (طوزجی اوغلی ممش اغا) یی خیلی کالقتله طوتوب قتل ایتدکدنصکره مالنی مصادره ایتدی .
(اشبو ممش اغانك دولت علیه یه اطاعتی وسلیمان پاشانك مرقومك مالنه طمع وخیانتی مرویدر .

١٨١٧ م - ١٢٣٣ هـ) - طلبه دن بر افندینك بر بقالی ضرب ندن ناشی حبس اولنمسی اوزرینه سائر طلبهٔ علوم افندیلر بزم ارقداشی قتل ایده جکلر ایمش دیه رکباب فتوایه کیدوب (بر بقاله بر توقاد اورمغله فاعلك فعلی مفعول بهه

تجاوز اتمش اولورمی وضرب زید عمروا قبیلندن اولان بر فعل ماضی ایچون آدم اولدیغی بیلورمی) دیه رك قبل وقاله باشلادیلر. (طلبه نك بو جمعیتدن مقصدی شیخ الاسلام زین العابدین افندی یی شكایت ایدی .

١٨١٧ م – ١٢٣٣ هـ) – جزویت پاپالرینك تشویقیله درسعادتده قنولسلكی قبول ایدن ارمنیلرك كندیلرینه خفیاً بر پطریق انتخاب ایده جكنی سائر ارمنیلر خبر آلوب بایغره یه باشلادقلرندن باب عالی قنولسلرك برقاچ معتبرینی نفی ایله كورلتی یی باصدیردی .
(بو دعوا ایكی سنه صكره ینه تجدد ایدرك قنولسلردن برقاچ معتبر ذاتك اعدامنه سبب اولمشدر .

١٨١٧ م – ١٢٣٣ هـ) – اسلام خانه لرینك ارتفاعی نهایت اون ایكی ورعایا خانه لرینك اون زراع اولمسی متخذ اولان اصول ایجابندن ایكن بو كره رعایا خانه لرینه دخی چاطی آره سی و تخته پوش وجهانما كبی شیلر یاپامق اوزره اون ایكی زراعه قدر مساعده اولندی .

١٨١٧ م – ١٢٣٣ هـ) – روضهٔ مطهره یه تعلیق اولنمق اوزره مائی و پنبه ولاجورد مینا اوزرینه اعلا الماس وزمرد مخلی والتون زنجیرلی وانجو پوسكللی درت عدد آویزه وآصقی اعمال وارسال اولندی .

١٨١٧ م – ١٢٣٣ هـ) – سابقا ادرنه اعیانی (طاغ دویرن اوغلی) قپوجی باشی محمد اغا سیئات سابقه سنه بناء اعدام اولندی .

١٨١٧ م – ١٢٣٣ هـ) – انکلتره دولتی هندستانده متصرف اولدیغی ممالکی (سند) حدودینه قدر توسیع ایلدی و (مهرات) ولایتی اهالیسی کوردکاری تضییقه بناء عرض انقیاد ایتدی وجزایر سبعهٔ یونانیه تصحیحات جدیده ایجابنجه انکلتره حمایه سنه کچدی .

١٨١٨ م – ١٢٣٤ هـ) – مصر والیسی محمد علی پاشانک اوغلی جده والیسی ابراهیم پاشا وهابیلرک رئیسی (عبدالله بن مسعودی) (درعیه) قلعه سنده طوتوب درت نفر اوغللری وتوابعیله مصره واوراده درسعادته کوندردیکندن بجمله سی قتل واوچ کون طوپ شنلکی اجرا اولندی ویمن وحجاز حوالیسنده واقع (ابو عریش) و (جبران) و (حدیده) و (لحیه) و (زبیده) قلعه لری والیء مشارالیهک همتیله (شریف خمود) دن قورتارلدی .
(بونلردن بشقه بش قلعه دها قورتارلدیسه ده اسملری معلوم دکلدر .

١٨١٨ م – ١٢٣٤ هـ) – یکیچریلر غلطه ده ایکی کون بربرلریله غوغا ایتدی وایکی طرفدن خیلی

آدم تلف اولدیغی و برچوق دکان و مغزه یغما ایدلدیکی حالده
حکومت برشی ٔ سویلیه مدی .

١٨١٨ م - ١٢٣٤ ﻫ) - اسوج قرالی اون
اوچنجی شارلك مقدما فرانسه به خلوص ایچون ولی عهد
ایتدیکی فرانسه جنرالی (برنادوت) اسوج تختنه اوتوردی
و (نورج) قطعه سی اوروپا دولتلرینك رأی وتنسیبیله
(دانیمارقه) دن آیریلوب اسوجه الحاق واکا بدل
(دانیمارقه) یه دخی ایکی ایالت اعطا اولندی .
(الیوم اسوج نورج قرالی اولان ذاتلرمرقوم (برنادوت)
خاندانندندر .

١٨١٨ م - ١٢٣٤ ﻫ) - ضربخانه صرافی
مشهور (دوز) اوغلینك ضربخانه یه عائد اموالدن
یکرمی ایکی بیك کیسه ذمتی تبین ایتدیکنه واخورنده الی
التمش بارکیر بسلهمك ومشا نعلینلرینه وارنجه یه قدر
انجو ویاقوت قویدیرمق کبی سفاهتی خصماسی طرفندن
عرض والقا اولندیغنه بناء اعدام اولندی وبر قرنداشی
اوروپایه فرار ایدوب سائر متعلقاتی نفی ایدلدی ودیتوقده
منفی اولان ضربخانه امینی عبدالرحمن بکك سرمقطوعی درسعادته
کتورلدی .

١٨١٩ م - ١٢٣٥ ﻫ) - تپه دلنلی علی
پاشا برمدتدنبرو انکلیزلر یدنده بولنان (پارغه) شهرینی
قورتارمق ایچون برطاقم دسایسه سلوك وانکلیز مأمورلرینی

بیزار ایتدیکنه و برارالق کویاد و سستلق اولمق اوزره صاتون آلهجغی اشراب ایلدیکنه بناء انکلیزلر پازارلغه کیریشوب و برمقدار اقچه آلوب شهری براقدیلر ؛

ـ حلب اهالیسی بوکره دخی والیلری علیهنه براختلال چیقاردی ؛ واطرافدن کوندریلان وزرا و بغداده کیدن اردوی همایون کیجه بریورویش ایله ایچرو کیروب خیلی آدم تلف ایتدی وقوجه حلب شهری برطرفدن یاندی ودیکرطرفدن یغما اولندی ؛

١٨١٩ م ـ ١٢٣٥ ﻫ) ـ عقدما روسیه یه میل ایتمش اولان ابازه رئیسی (کاش) بك بوکره ینه دولت علیه یه عرض اطاعت ایلدیکندن روسیه دولتی میرموحی الیهك یدضبطنده اولان (فاش) و (صخوم) و (عناقره) قلعه لرینی دوستلغه بناء طلب واستدعایه باشلادی ؛

١٨١٩م ـ ١٢٣٥ ﻫ) ـ تپه دلنلی علی پاشانك اوامر شاهانه یی بر طاقم سفسطه لر له کچشدیروب اجرا ایتمامسی وایدیلان دعوت ونصایحه قولاق ویرمامسی و بعض دشمارینك دخی القاآتدن خالی اولمامسی غضب شاهانه یی تحریك ایتدی و برنجی دفعه یانیه دن ماعدا مما لکدن ال چکوب (دره وماط) یکار یله اوغراشمامسی وایکنجی دفعه اولاد وعیالیله تپه دلنه کیدوب اوراده اقامت ایتمسی

فرمان بیورلدیسنده علی پاشا بونلره دخی قولاق ویرمدیکندن
معامله شدیده اجراسنه تشبث اولندی .

— تپه دلنلی علی پاشانی تدمیر ایچون کوندریلان
عسکر و دونانما (پارغه) و (پره وزه) قلعه لرینی آلوب
(اوا ونیه) و (اینه بختی) قلعه لرینی طوپه طوتدی
و پاشای مومی الیهک اوغلی ولی پاشا بلا رخصت
(پره وزه) یه کتدیکیچون (ترحاله) دن عزل و وزارتی رفع
اولندی

۱۸۲۰ م – ۱۲۳۶ ه) – تپه دلنلی علی پاشا
باشنده کی عسکرک طاغلدیغنی و ید اداره سنده اولان
قلعه لرک کاملا ضبط اولندیغنی کوردیکی کبی درت بیک
قدر ارنود و روم عسکریله (ایناربچه) و (کول) قلعه لرینه
قپانوب برطرفدن مدافعه یه و دیکر طرفدن یونانستانی
افساده باشلادی .
(علی پاشانک روملری بویله افساددن غرضی یا دولت
علیه نک باشنه بر غائله چیقاروب اوصره ده صاوشمق
ویاخود چیقه جق غائله یی دفع ایچون کندوسنه دولتجه
لزوم کوریلوب بو مناسبتله عفو اولنمق کبی بر تصوره مبتنی
اولمق کرکدر .

۱۸۲۰ م – ۱۲۳۶ ه) – یونانستانده اولان
(اتریا) علی پاشانک بو حالنی کوردیکی کبی چوقدنبرو
حاضرلیوب فرصت بکله دیکی سربستیت افکاری

هر کسه اعلان واستانبوله ومصر پستانه و مملکتینه وآق دکز اطه لرینه تعلیماتلر ومشوقلر ارسال ایلدی • ومملکتین اهالیسندن بر طاقم کنجلر باشلرینه قرمزی و بیاض وسیاه اوچ رنکلی (قوقارده) کیه رك میدان اختلاله چیقوب ابتدا قلیچلرینی قلاصده بولنان برقاچ یوز اسلام ضبطیه نفراتنده دنه دی وخیلی تجار سفینه سی یغما اولندی •

ـ استانبول روملری دخی بر اختلال چیقارمق استدیسه ده چابك طویلدیغندن بر فنالق اولمدی واستانبول پطریقی (لیغوریوس) ایله قوش اطه سی وادرنه مترپولیدلرینك اختلال مذکورده مدخللری تحقیق ایتدیکندن اعدام اولندی وروسیه سفیری اشبو اعدام خصوصنه رسمآ اعتراض ایلدیسه ده هر دولت کندو تبعه سنی استدیکی کبی تربیه ده مختاردر جوابنی آلدیغندن قطع مناسبات ایدرك بوغاز ایچنه چکلدی لکن دها ایلروسنه کیده مدی •

ـ صدر اعظم علی پاشا ایله شیخ الاسلام خلیل افندی ذات شاهانك روملر حقنده اولان غضبنی تسکین وقتل عام اولنسون امرینی توقیف ایلدی وشیخ الاسلام افندی کمسه نك بر سوز سویلمکه زهره سی اولمیان (حالت) افندی یی (بونلره سبب سنك سؤتدبیر کدر) دیه رك حضور شاهانه ده تکدیر ایتدی وروملرك اهل عرض طاقمی پك چوق استرحام ایلدیکندن قصورلری عفو اولنوب اسلاملك مسلحآ کزملری فرمان بیورلدی •

۱۸۲۱ م - ۱۲۳۷ هـ) - فرانسه ایمپراطوری سابق (بوناپارت) منفاسی اولان (سنت الن) اطه سنده وفات ایدوب جنازه سی الای ایله پارسه کتورلدی .
(٥ مایس فرنکی)

۱۸۲۱ م - ۱۲۳۷ هـ) - تپه دلنلی علی پاشا یانیه کولنده واقع کوچك اطه ده بر قاچ یوز عسکر ایله تحصن اتمکده ایکن محاصره سنه مأمور خورشید پاشا طرفندن عفوینه دائر تنظیم وامر ادن بر ذاته ارسال اولنان ساخته فرمانه اینانوب ساکن اولدیغی مناستردن استقبال ایچون طیشاروچیقدقده فرمانی کوتورن ذات طبانجه ایله اوروب باشنی کتوردی وجسدی کول کنارنده کی جامع شریفده دفن اولندی (٥ شباط فرنکی)

۱۸۲۱ م - ۱۲۳۷ هـ) - دولت علیه موره ومملکتین اوزرینه عسکر ودونما کوندردی و (اتریا) رئیسی (علکسی) راز محاربه ایتدکده نصکره منهزماً اوستریایه فرار ایدوب اوراده اخذ وتوقیف اولندی . ومدللودن ماعدا بتون آق دکز اطه لری عصیان ایتدی وکریدده واقع (کیسامو) و (سلنه) اهالی مسلمه سی روملرك تحت اسارتنده قالدی .
(کریدك عصیانی تمام اون سنه امتداد اتمش وبو مدتده کرك محاربه دن وکرك وبادن پك چوق تلفات وقوع بولمشدر .

۱۸۲۲ م - ۱۲۳۸ هـ) - پارسده (سیلوس دوساس)

نام ذاتك تحت رياستنده تشكيل اولنان جمعيت علميه السنهٔ شرقيه يه واداب وعادات اسلاميه يه متعلق برچوق كتاب ترجمه ايتدى .
(بو جمعيت مقامات حريرى يى دخى فرانسزجه يه ترجمه اتمشدر .

١٨٢٢ م — ١٢٣٨ ﻫ) — چين تخت خاقانيسنه (كيا كنيغ) نامنده برذات جلوس ايتدى ودرحال چين ممالكنده منتشر اولان موسيونرلرك اهالى يى خرستيانلغه تشويق يولنده ايتدكارى وعظ ونصيحتى يساغ ايلدى .

١٨٢٢ م — ١٢٣٨ ﻫ) — يونانستانده اولان (اتريا) يونان حكومت خفيهٔ سنك نصورتله تشكل ايتديكنى ومأمورلرينك وظائفى ندن عبارت اولديغنى وروملرك نصل حركت اتملرى لازم كله جكنى مبين قلمه الديغى بوزاون بندلى بر رساله يى نشر ايتدى وديكر طرفدن اوروپالولرى عثمانلولردن تبريده چالشدى . ودونمای همايون ساقزى اوردى .

١٨٢٢ م — ١٢٣٨ ﻫ) — امريقاى جنوبيده واقع (برازيليا) قطعه سى شمدى يه قدر كاه فلنك دولتى اداره سنده وكاه پورتكيز دولتى حمايه سنده ايكن بوكره استقلالنى اعلان ايلدى .
(بوقطعه ٩٠٦ تاريخنده (الوار) نام قپودان معرفتيله كشف اولنمش ودار الملكى (ريو دژانيرو) شهرى بولنمشدر .

۱۸۲۳ م – ۱۲۳۹ ﻫ) – یونانستانده یونان عساکر عثمانیه مشهور (مسولنك) محاربه‌سی قزاندی. واوچیوز فدایی ایله قوجه اردونك اوزرینه هجوم ایدوب عادتا شاشقینلق ویرن مشهور قپودان (مارقو) اله کچورلدی ویونانلولرك بایغره‌سی وکندولرینی مظلوم کوسترمسی اوزرینه حمیت قاروب امداده کلان انکلتره‌لی شاعر لورد (بایرون) برچوق خساره سبب اولدقدنصکره وفات ایلدی وانه بختی قلعه‌سی ایکنجی دفعه اوله‌رق روملره کچدی .

۱۸۲۳ م – ۱۲۳۹ ﻫ) – ایران جهتنده اولان سرحدنشینلرك اختلافی ایران دولتنه اعلان حربی نتیجه‌ویردی وچوبان اوغلی محمد پاشا اللی بیك عسکر ایله اذربایجان اوزرینه وایران سرداری ولی عهد (عباس میرزا) طپراق قلعه طرفنه هجوم ایتدی وعجملر عساکر عثمانیه‌یی بوزوب اوتوز ایکی عدد طوپ اغتنام ایلدی ومحاربه اوزامیوب ازوقت ایچنده صلح ومسالمت اعاده اولندی

۱۸۲٤ م – ۱۲٤۰ ﻫ) – فلمنك دولتی هندستانده اولان مستملکاتنی انکلتره دولتنه وانکلتره دولتی دخی (صوماتره) جزیره‌سنده اولان حق تصرفنی فلمنك دولتنه ترك ایلدی

(اشبو صوماتره جزیره‌سی قطعهٔ (اوقیانوسیه) ده واقع (مالاقا) شبه جزیره‌سی محتویاتندن تخمینا التی ملیون نفوسه مالك براطه‌در . فلمنك دولتی ۱۶۲۵ تاریخنده بونك نصفی مقدارینی

تحت حمایه سنه المش ایسه ده نفوذینی لایقیله تأثیر ایتدیره مامش ایدی .

١٨٢٤ م — ١٢٤٠ ه) — روسیه دولتی رومل‌ری مظلوم وعثمانلولری بار بار کوسترمك و بو صورتله استیلان امتیازی قوپاروب حامی ٔملت عنوانی قزانمق ایچون ال آلتندن انکلتره خارجیه ناظری (قانین) ی قاندیردی وانك دلالتیله لوندره دن آتنه یه ایکیوز بیك کیسه اعانه اقچه سی کلدی . ورومل‌ر (ایپصاره) اطه سنده بر بیوك هزیمته دوچار اولدی ودونانمای همایون بزمحاربه غیب ایتدی

١٨٢٥ م — ١٢٤١ ه) — ایتالیاده واقع (پیه موند) ایالتنده تحصیل علم اغنیا زاده‌لره تخصیص اولندیغندن بیك بشیوزلیرایه مالك اولمیان عوام طاقمی برمدت علم وفضیلتدن محروم قالدی .

١٨٢٥ م — ١٢٤١ ه) — روسیه ایمپراطوری وفات ایدوب برینه (نیقوله پاولویچ) جلوس ایلدی .

١٨٢٥ م — ١٢٤١ ه) — مصر والیسی محمدعلی پاشانك اوغلی ابراهیم پاشا موره سفرینه مأمور اولدی وموصی الیه عساکر وافیه ودونانما ایله کیدوب قپودان خسرو پاشا ایله برابر (مسولنك) قلعه سنی اوردی واشبو ایکی دونانمانك از وقت ایچنده غائله یی برطرف ایده جکی

مأمول ایکن ١٢١٨ تاریخنده وقوعبولان حبس مادهسندن طولایی خسرو پاشا ایله محمدعلی پاشانك بیننده کبرن خصومت یوسف خسرو پاشا ایله ابراهیم پاشانك بیننده دخی اثربنی کوستردیکندن ایکیسیده بر برینی شکایته باشلادی ٭

١٨٢٥ م – ١٢٤١ ه) – ینیچریلردن برازینك اشکنجی نامیله نظام تختهدادخالی قرارلشدیرلدیغندن هیئت وکلا ورجال دولت واوجاق اغالری ابتدا باب فتواپناهی یه ومتعاقبا آغا قپوسنه کیدوب اولبابده شرف صادر اولان خط همایونی وقلمه النان لایحه یی قرائت ایلدیلر وینیچری ضابطلرینك تصدیق وتعهدینی حاوی تنظیم اولنان حجت شرعیه یی دخی ضابطان مومی الیهم مهرلدیلر واوکوندن اعتبارا اشکنجی نفراتنك تحریرینه باشلادیلر ٭

– اشکنجی تحریرینه قرار ویرلدکدن برای صکره ینیچریلر بر کیجه آت میدانده طوپلانوب بز بویله تعلیم قبول اتمیز دیه رك قزغانی قالدیردیلر یعنی اظهار عصیان ایتدیلر واوته سنی بروسنی طوتشدیروب یغمایه باشلادیلر ٠ وصدراعظم سلیم پاشا برکون علی الصباح ذات شاهانه یی وبالجمله علما ورجالی وقالیونجی وطوپجی ضابطان ونفراتنی وذات شاهانهیی یکی سرایه دعوت ایدوب ایشی موقع مذاکرهیه قویدی وویریلان قرار موجبنجه ذات شاهانه دن ماعداسی سلطان احمد جامع شریفنه چیقوب وسنجاغ شریف کمال تعظیم

ایله چیقاریلوب اهل عرض اهالی دعوت اولندی .

ـ هیئت وکلا سلطان احمد میداننه طوپلنسان طوپجی وقالیونجی نفراتندن واهالیدن برقاچ بیك آدم آلینوب وطوپجی ضابطاننددن (قره جهنم ابراهیم اغا)یه ایکی طوپ ویروبات میداننه کوندردی . وبونلر ینکیچری قشله لرینه واردقلرنده ینکیچریلر پنجره لردن مدافعه اتمك استدیسه ده بر طرفدن کلله وقورشون یاغدیریله رق قشله لری طوتشدیرلدیغندن جمله سی فراره مجبور اولدی . (٩ ذالقعده) (غزای اکبر) تاریخدر .

١٨٢٥ م ـ ١٢٤١ هـ) ـ سلطان احمد میدانی وسلیمانیه حوالیسی واسکدار اسکله سی کبی موقعلره بر وزیر ومستوفی عسکر وضابط کوندریلوب بر ایکیشر الهکچن ینکیچریلر اورالرده اعدام اولندی . وینکیچری نامی ومناصبی کلیا الغا اولندیغی ومجدداً عساکر منصوره تحریر اولنه جغنی مبین شرف صادر اولان فرمان عالی علی ملاء الناس قرائت قلندی واسکی سرای سرعسکرله واغا قپوسی شیخ الاسلامه تخصیص ایدلدی .

ـ ینکیچریلرك منسوب اولدقلری بکتاشی تکیه لری هدم وبعض ارنلر وبابالر قتل ونفی اولندی وآره دن چوق کچمکسزین سپاه وسلحدار وطوپجی وجبه جی وعربه جی اوجاقلری دخی الغو ونظامنه ربط ایدیله رك علوفه لری اسهامه تحویل قلندی .

١٨٢٥ م - ١٢٤١ هـ) - مشهور خواجه پاشا حريقى ظهور ايدرك اوتوز التى ساعت يانديغى و بر قولى باب عالى و جغال اوغلى و سلطان احمد طرفلرينه و ديكر قولى محمود پاشا و چارشو ايچى و قوم قپو و يكى قپو و حواليسنه قدر كتدى .

١٨٢٥ م - ١٢٤١ هـ) - چركوستاندن درسعادته كلان مبعوثلر روسيه نك تعدياتندن شكايت و كندولرينه بر نظام ويرلمسنى وايجاب ايدن محللره قلعه‌لر واستحكاملر انشاسيله مملكتلرينك محافظه اولنمسنى نياز وحكايت ايلديلر لكن باب عاليدن بو سوزلرينى تصديق وتأسفدن بشقه بر جواب شافى الەمديلر .

١٨٢٦ م - ١٢٤٢ هـ) - صربيه‌ده قلعه‌لردن ماعدا يرلرده اسلام قالمامق و مملكتين اهاليسى كندو مجلسلريله اداره اولنمق و بحر سياه روسيه سفينه‌لرينه آچيق بولنمق شرائطنى وشرائط سائره‌يى حاوى تنظيم اولنان مشهور (آق كرمان) معاهده سى امضا اولندى . (اشبو معاهده امضا اولنور ايكن روسيه‌نك حدود عثمانيه‌يه عسكر تعبيه سى قريباً بر مسئله دها چيقه جغنى حس ايتديرديكى حالده دولت عليه نك بو درلو اهميت ويرماسى شايان تعجبدر

١٨٢٦ م - ١٢٤٢ هـ) - انكلتره وكلاسندن (دوق دو ولنطون) روسيه ايمپراطور جديدينى تبريك

بواسطه (پترسبورغده) كيدوب موره مسئله سنه دائر
بر مقاولهٔ خفيه عقد ايلدى • وانكلتره خارجيه ناظرى
دخى پارسه عزيمتله شوزى پيشيردى ومتعاقباً درسعادت
روسيه وانكلتره وفرانسه سفيرلرى (روملره التى سنه
دنبرو برشىٔ يا پمديكز برتبعه مزى ضبط ايده ميوزارتق
بونلره براز سمر بستيت ويراسون) ديه رك باب عالى يه بشقه
بشقه تقريرلر كوندرديلر وباب عالى دخى هيچ بردولتك
امور داخليه مزه مداخله يه حقى يوقدر جوابنى ويردى •
(روسيه نك روملرك ايشنه قاريشماسى معاهده سابقه احكامندن
ايكن باب عالى يه بويله تقرير ويرمسى شايان تأملدر •

١٨٢٦ م - ١٢٤٢ هـ) - يكيچريلك نام
ومناصبنك قالديرلديغنى مبين شرف صادر اولان فرمان عالى
(بوسنه) يه بالوصول قرائت اولندقده اورانك يكيچريلرى
حد تلنوب كلان مباشرى طرد ونقيب افنديى يى اعدام
ايتديلر وبو كيفيت درعليه جه خيلى تلاشى موجب
اوله رق بعض تداركاته قيام اولنديسه ده محلى مأمورلرى
بورايه حاجت براقمدى •

١٨٢٦ - م ١٢٤٢ هـ) - چركس واباظه
قبيله لرينه تعليم دين ايچون كوندريلان برمفتى واون التى
حاكم روسيه دولتى طرفندن قبول اولنمدى •

١٨٢٧ م - ١٢٤٣ هـ) - كريد روملرينك
عصيانى حالا دوام ايتمكده اولديغنه وشو اثناده درسعادتدن اداره

ومحافظه‌سی کسب صعوبت ایلدیکندن والیلکی مصر
والیسی محمد علی پاشایه احاله اولندی .

۱۸۲۷ م - ۱۲۴۳ ھ) - موره‌لیلر کندولرینه
(ژان قاپودستریا) یی رئیس انتخاب وتعیین ایلدیلر .
(اشبو (قاپودستریا) فی الاصل روم ملتندن و (قورفه)
اهالیسندن اولوب مقدما روسیه‌ده تحصیل فنون ایتمش
وخیلی وقت روسیه امورنده وبر ارالق خارجیه نظارتنده
استخدام اولنمش و بو بیننده موره اختلالنه معاونت ایچون
کوندرلمش بر ذاتدر و بوذات سنهٔ آتیه کانون ثانی فرنکیسنده
۲۸ اعضادن مرکب تشکیل اولنان یونان حکومت موقته
سنه دخی رئیس اولمشدر .

- انکلیز لورد لرندن (قوشران) وجنرال (شورك)
آتنه اوکنده قوماندا ایتدیکی روم عسکریله برابر
بوزولدیغندن آتنه تسلیمه مجبور اولدی و بشبیك قدر روم
ایکی عدد انکلیز حرب سفینه‌سیله ساقزه هجوم و براز
غارت ایتدیسه ده دوغنای همایون وارديغی کبی جمله‌سی
براقدی صاووشدی .

- لوندره‌ده روسیه وفرانسه وانکلتره مرخصلرندن
مرکب تشکیل اولنان قونفرانسده روملرك دولت علیه
حمایه‌سنده و یرکو ویرر بر حکومت تشکیل ایتمسنه وعثمانلو
عسکرینك موره‌دن چکلمسنه ودولت علیه بو نلره راضی
اولمزایسه معاملات جبریه اجراسنه قرار ویرلدی .

وباب عالی بونلرك هیچ بری قبول اتمدیکندن دول مشار الیهمك درسعادتده بولنان سفراسی قطع مخابره ایلدی • ودولت علیه دخی تدارکات کلیه یه باشلادی •

– انکلتره وفرانسه وروسیه دونغالری حیله ایله یعنی دوستلق صورتی کوسترهرك (ناوارین) لیماننه کیروب اوراده تیمور اوزرنده بولنان اللی طقوز قطعه دونمای عثمانیه ومصریه دن اللی قطعه سنی احراق و بشبیك اسلامی قید اسره کرفتار ایلدی •
(طقوز قطعه سنی چنکال اوغلی طاهر قپودان ایله سائر برقاچ قپودان قورتاروب درسعادته کتورمشدر •

١٨٢٧ م – ١٢٤٣ ه) – طریقت علیه خالدیه یی درسعادتده نشر ایدن مشایخ ایله بعض منتسبین نفی اولندی •
(بونلرك ایچنده اك مشهوری عبد الوهاب افندی ایدی •

١٨٢٧ م – ١٢٤٣ ه) – عساکر منصوره شاهانه یه فس آکساوضابطانه نشان تعلیق اولندی وطوبخانه وتیمارات تحت نظامه النديومکتب طبیه ایجاد و بروابور اشترا ایلدی ووزرانك شمدی یه قدر بولندیرمغه مجبور اولدیغی قپو خلقنك یعنی برنوع موظف عسکرك طاغیدلمسی فرمان بیورلدی وغلطه ده سرسری کزن فرنکلر وقتولکلك سوداسنده اولان ارمنیلر استانبولدن آشیرلدی •

١٨٢٧ م – ١٢٤٣ هـ) – روسيه دولتی دولت عليه (آق كرمان) معاهده سنی اجرا ايتمدی ديه رك همان اعلان حرب ايدوب ذاتاً عسكری برسنه دنبرو حدود بو يده حاضر بولنديغندن (ابرائيل) و (ماچين) و (كوستنجه) و (خرسوه) و (طولچی) و حواليسنی آلدی . و (شمنی) يی دخی آله‌ميه‌جكن بر بيوك هزيمت واون عدد طوپ ويردی . و بو طرفده روسيه دونماسنك اينه اطه يه قدر صوقيلوب پای تختی تهديد ايديشی استانبول خلقنی كركی كبی اوركوتدی ❊ ١٨٢٨

١٨٢٧ م – ١٢٤٣ هـ) – روسيه دولتی ايران دولتنه اعلان حرب ايدرك (روان) قلعه سنی و (ارارات) طاغنه قدر ارمنستانی حرباً الدقدنصكره سنهٔ آتيه اوائلنده ايرانلولرله عقد مصالحه ايلدی ❊

١٨٢٨ م – ١٢٤٤ هـ) – كيچه‌جی زاده مشهور عزت ملا اوروپا دولتلرينك دولت عليه حقنده نيتلری فنا اولديغنی. وممكن مرتبه تعديلات ايله ديدكاری طرفه كيديلوب طاتلی يرنده باغلنمسی لازمه دن ايدو كنی مبين بر لايحه قلمه آلوب سلطان محمود حضرتلرينه تقديم ايتديكيچون مغضوباً قبريسه نفی اولندی .
(برسنه صكره وفات ايتمشدر .

١٨٢٨ م – ١٢٤٤ هـ) – اوستريا دولتيله صوايله مداوات اصولی احداث اولندی ❊

(اوستريا و پروسيا وفرانسه ده بو طريق اوزره متعدد طب عملى مكتبلرى تشكيل اولنمشدر .

١٨٢٨ م – ١٢٤٤ ﻫ) – روسيه عسكرى اناطوليده (اخسخه) قلعه‌سنى وروم ايلنده (وارنه) و(راخوه) قلعه‌لرينى آلدى ووارنه ده بولنان يوسف پاشا روم ايلى عسكريله برابر ضرورت اسارتده روسيه طرفنه فرار ايلدى و(پراواديه)اولان عساكر عثمانيه روسيه‌لوى فنا حالده بوزدى وقره دكزده بر روس فرقتينى طوتلدى .

– فرانسه دولتى (موره) يه بحراً بر فرقه عسكر وانكلتره وروسيه دولتلريله برابر بر خيلى اقچه كوندردى وموره ايلر عساكر مرقومه نك معاونتيله (ناوارين) و(قرون) و(مودون) قلعه لرينى قورتاردى وابراهيم پاشا مصر عسكرينى چكوب مصره كوتورديكچون موره‌نك سائر قلاعى دخى الدن چيقدى وفرانسزلر بو قلعه‌لرده مسكون اولان اهالئ اسلاميه‌يى (ازميره) نقل ايلدى .
(ابراهيم پاشانك موره‌دن چكلمسى انكليزلرك مصروالیسى محمد على پاشايه استقلال وعد ايلمسندن نشأت ايلديكى اول وقت متواتراً سويلنديسه ده صحتى معلوم دكلدر .

١٨٢٨ م – ١٢٤٤ ﻫ) – باجمله علمانك قاووقلرى چيقاروب عمامه وفراجه كيملرى و وزرا ورجال ومأمورين ملكيه و قلميه وسائره‌نك فس وجروانى اكتسا ايلملرى امر اولندى وجهاديه دنيلان واليوم متداول اولان

قره بشلك ضرب و نشر ایلدی ورشید محمد پاشا صدر اعظم اولدی ٠

(شال وابانی وکلاه اوزرینه یکی صاریق صارمقده اولان اصناف طاقمی دخی یواش یواش فس کیکه هوس ایتدکلریچون مساعده اولنمشدر ٠

١٨٢٩ م ـ ١٢٤٥ هـ) ـ انکلتره وفرانسه وروسیه دولتلری بیننده تشکیلنه قرار ویریلان یونان حکومتنك اراضیسی (نارده) کورفزندن غلوس کورفزینه قدر تحدید و باویرا قرالنك ایکنجی اوغلی پرنس (اوتون) قرال تعیین اولندی ٠

١٨٢٩ م ـ ١٢٤٥ هـ) ـ روسیه نك جنرال (دیه بیچ) قوماندانسنده اولان روم ایلی فرقه سی صدر اعظم (رشید محمد پاشا) یی (شمنی) ایله (سلستره) اره سنده بوزدقدنصکره بالقانی آشوب واسلیه ویانبولی جهتلرندن بلا محاربه کچوب (ادرنه) و (قرق کلیسا) یی ضبط ایلدی ٠ (٢٠ اغستوس فرنکی) واناطولی فرقه سی قوماندانی (پاسکویچ) دخی ارضرومی تسخیر ایدرك طربزونه طوغری یوریمکه باشلادی ٠

ـ روسیه دولتنك استانبول اوزرینه بودرجه هجومدن غرضی نه اولدیغی وایشـك ایلروسی نره لره واره جغنی انکلتره وفرانسه دولتلری اکلادقلرندن روسیه یه (ارتق یتیشور) دیدیلر و (وارنه) یه بر مرخص کوندروب

(اناپه) وچركزستان و (اخسخه) و (اخلكلك) روسيه يه ترك اولنمق وموره سر بست براغلمق و (يركوى) قلعه سى هدم اولنوب طونه نك اوته طرفنده اسلام قالمامق وروسيه سفاينه قره دكز آچيق طوتلمق واون مليون (دوقات) تضمينات ويرلك شرائطيله بر معاهده پاپيلديلر •

(١٤ ايلول فرنكى)

(بومقدار (دوقات) يوزيكرمى بش مليون فرانق ايدر • تضمينات مذكوره نك نصفى ويرلوب نصف ديكر بعض وسائط ايله ترك ايتديرلمشدر •

١٨٣٠ م - ١٢٤٦ هـ) - فرانسه دولتنك اميرال (بورمون) و (دوپره) قوماندارليله كوندرديكى دونما وعسكر (جزاير) قلعه لرينى تحت محاصره يه آلدى • ويراو عسكر واهالى كيجه كوندز آتيلان طوپ وخمپره لره قارشو يكرمى بر كون شدتله مقاومت ايتدكدن وفرانسزلرى خندق طاولرى تلفاتله اوغراتدقدنصكره بعض شرائطله تسليمه مجبور اولدى • (٥ تموز فرنكى)

(فرانسزلرك شوسوئنيتى اولجه بعض خيرخواهان طرفندن دولت عليه وكلاسندن برينه اخطار اولندقده برروايتده جزايرداليلرينك وديكر روايتده جزايرده غنوده ٔ پستر غفران اولان كبار اولياء اللهدن ولى بابانك كفايتى بيان اولنمش ايدوكى مرويدر •

١٨٣٠ م - ١٢٤٦ هـ) - حالادوام اتمكده اولان كريد اختلالى مصر واليسى محمدعلى پاشا طرفندن

کوندریلان والی مصطفی نائلی پاشا معرفتیله حرباً باتشدیرلدی .

١٨٣٠ م = ١٢٤٦ هـ) ـ فرانسه قرالی اونجی (شارل) مطبوعاتك سربستیتنی قالدیروب اختلال ظهورینه سبب اولدی واختلالجیلر قرال مومی الیهك سرایی اوکنده و بلدیه دائره سی جوارنده قرال طرفلیلرینه غلبه ایتدکدنصکره برحکومت موقته تشکیل ایتدی واشبو حکومت موقته دخی اونجی (شارلك) مخلوعیتنی (واورلیان) فامیلیاسندن (لوی فلیپك) قرالغنی اعلان ایلدی .

١٨٣٠ م ـ ١٢٤٦ هـ) ـ (لوندره) دن (مانچستر) دن (لیفورپول) ه قدر برنجی دفعه اوله رق برشمندوفر انشا اولندی .

١٨٣٠ م ـ ١٢٤٦ هـ) ـ بلچیقاده پروتستانلره قارشو قتولك پاپاسلرینك فسادیله ظهور ایدن اختلالك اوکنی آلمق اوزره مداخله ایدن فرانسه والمانیا وانکلتره دولتلری تشکیل اولنان قونفرانسده بلچیقانك اسکی حالده قالسنه قرار ویردیلر ایسه ده ایش دیدکلری کبی اولمدی یعنی فلنك بلچیقادن آیریلوب مستقل بردولت اولدی وانکلتره نك انتخابیله (لئوپولد) قرال تعیین اولندی .

١٨٣٠ م ـ ١٢٤٦ هـ) ـ قرالنده اصولنك

ممالك محروسهٔ شاهانه ده دخی اجراسی قبول اولنه رق
اداره سی طوبخانهٔ عامره مشیریتنه علاوه اولندی وابتدا
روم ایلی سواحلنده اون اوچ واناطولی سواحل
وابحرولرنده یکرمی طقوز و برالشامده یدی وافریقا
سواحلنده اوچ واطه لرده یدی محلده اجرایه باشلاندی .

١٨٣١ م - ١٢٤٧ هـ) - اجراسی مراد
اولنان بعض اصلاحات ملکیه یه قارشو بغداد واشقودره
وشام طرفلرنده ظهور ایدن اختلالر ذات شاهانه نك وباب
عالینك حسن تدبیریله برطرف اولدی و بغداد والیسی
داود پاشا ایله اشقودره لی مصطفی پاشانك واوراهالیسنك
قصورلری عفو اولندی وشام والیسی صدر اسبق سلیم
پاشانك اوجه بغیر حق اعدامی شاملیلرك یانه قالدی .

١٨٣١ م - ١٢٤٧ هـ) - مصر والیسی
محمدعلی پاشا صیدا والیسی عبدالله پاشایی تحقیر ایتدی
دیه رك بر مسئله چیقاروب بو دسیسه ایله اوغلی ابراهیم
پاشایی (عکا) و (شام) اوزرینه ارسال وعصیان ایلدی
و برطرفدن دولت علیه نك نصایحنه صداقت وعبودیتدن
بحث ایدرك جواب ویروب دیگر طرفدن تشبثاتی
ایلرولتدی ودولت علیه دخی ضروری بعض تدارکاته
باشلادی .

١٨٣١ م - ١٢٤٧ هـ) - لهستانده بریوك
اختلال چیقدیغندن روسیه دولتی کلیتلو عسکر کوندروب

(قروشوه) ده و (براغه) ده شدتلو محاربه لر ایتدی و (وارشاو) شهرینی ضبط واحراق ایلدی . ودولت علیه لهستانی روسیه دن قورتارمق ایچون فرانسه واوستریا واسوج وایران دولتلریله سوزی بیشیرمش ایکن انکلتره دولتنك مخالفته بناء تأخیر اولندی .

١٨٣١ م - ١٢٤٧ هـ) - خیلی وقتدنبرو یونانك استقلالنه چالیشوب اوچ سنه مقدم رئیس موقت اولان مشهور (قاپو دستریا) علت بیننده ظهور ایدن برمنازعه یه مبنی کلیسا ده اعدام اولندی .

١٨٤٢ م - ١٢٣٨ هـ) - سیالهٔ الترقیه نك تلغرافده استعمالی معارفدان دهردن (شلینك) نام ذاتك همتیله خیز فعله چیقدی وابتدا باوبرا وبلچیقاده وصکره انکلتره وفرانسه ده قوللانلمه باشلادی .

١٢٤٢ م - ١٨٣٢ هـ) - پارسده جمهوریت طرفدارلرینك پایدیغی برجنازه الاینی حکومت منع ایلدیکندن طولایی ظهور ایدن اختلال نه برچوق آدمك هلاکنه سبب اولدی . وباویرا قراللغنه دول حامیهٔ ثلثه طرفلرندن انتخاب اولنان (اوتون) فرانسه عسکری قوتیله باویرا تختنه جلوس ایلدی .

١٨٣٢ م - ١٢٤٨ هـ) - مصر والیسی محمد علی پاشانك اوغلی ابراهیم پاشا شام شریفی آلدی

وجصده حسین پاشا اردوسنی بوزدقدن وقونیه ده سردار اکرم رشید پاشایی منهزم واسیر ایتدکدنصکره کوتاهیه یه قدر کلدی . وعکا وانطاکیه قلعه لری مصر اولر یدینه چکدی (۳۱ تشرین اول فرنجی)

- ذات شاهانه ووکلا مصر لولرك بو درجه غلبه وهجومندن توحش ایدرك درحال طوبخانه مشیری خلیل پاشایی محمد علی پاشایه کوندروب مصر وجده وکرید ولایتلرینك ابقا وصیدا وطرابلس شام سنجاقلرینك مجدداً توجیه بیورلدیغنی واکر دیدیکی کبی دولت علیه یه صداقتی وار ایسه سردار اکرم رشید پاشایی وآلدیغی طوب وجبه خانه سنی اعاده ایتمسی لازم کله جکنی بیلدیردیلر ایسه ده کاه بوتشبثده حقلی بولندیغنه وکاه صداقتدن آیرلمیه جغنه دائر برچوق حیله لی سوزلردن بشقه برشیء آله مدیلر .

۱۸۳۲ م - ۱۲٤۸ (غامبار) نامنده برقویروقلی یلدیز تشرین اولك یکرمی طقوزنجی کونی کره ارضك مدارندن اون ملیون (میریامترو) بعدندن مرور ایلدی . (بو یلدیزك هر التی سنه طقوز آیده برکره دورینی اجرا ایلدیکی قناعت ثابتدر .

۱۸۳۳ م - ۱۲٤۹ هـ) - دولت علیه مصر والیسی محمد علی پاشا علیهنه روسیه دولتیله سکز سنه ایچون بر اتفاق مقاوله سی عقد ایلدی . وبوندن بشقه آق دکز بوغازینك روسیه سفینه لرینه آچیق طوتلسنه

دائر بر ده معاهدهٔ خفیه تنظیم ایتدی (تموز) ومعاهدهٔ خفیهٔ مذکوره‌یی مؤخراً انکلتره وفرانسه دولتلری خبرالوب پروتستو ایتدیلر ایسه ده بو طرفندن چوق بر اهمیت ویرلمدی .

۱۸۳٤ م = ۱۲۵۰ ﻫ) — باب عالی فرانسه دولتنك جزایری غصب وقسطنطینه قلعه‌سنی محاصره ایتدیکنی ودولت علیه حقوق ملکیه‌سنی ادعا صلاحیتنده بولندیغنی سفرا واسطه سیله اوروپا دولتلرینه بیلدیردی وپروتستو ایتدی وشمدیلك سکوت اولی ایدوکنه وهر حالده دولت علیه‌نك حق اوروپا دولتلرنجه دخی مصدق بولندیغنه دائر سفرای مومی الیهم طرفلرندن جوابلر آلندی .

۱۸۳٤ م = ۱۲۵۰ ﻫ) = طاغستانده مسکون (زکی) طائفه‌سندن وطریق نقشبندیه‌دن شیخ (شمویل) یاخود شامل افندی او حوالی‌یه تسلط ایدن روسیه اولری مدافعه‌یه باشلادی ووقوعبولان محاربه‌لرك اکثریسنی قزاندی .

۱۸۳۵ م = ۱۲۵۱ ﻫ) — شمدی‌یه قدر (جزایر) و (تونس) کبی اوجاقلق وبکلك وجهله مستقلاً اداره اولنان طرابلس غرب ولایتی قپودان دریا چنکال اوغلی طاهر پاشانك همتیله طوغریدن طوغری‌یه اداره آلتنه آلندی . (مایس فرنکی)

۱۸۳٦ م = ۱۲۵۲ ﻫ) — روسیه دولتی

اختلاله مستعد اولان لهستان اهالیسنی تهدید ضمننده ایکی بیك اوچیوز قرق کشینك واوجه دیار آخره فرار اید نلرك اموال واملاکنی آلوب عسکرینه تقسیم ایلدی ٠

ـ لهستانك مقر حکومتی اولان (قراقوویا) دۀ شمدی یه قدر (له) حکومتی باقی وجاری اولدیغی جهتله اطرافدن برچوق اهاولر اورایه کلوب صوقلمش ایدی روسیه وپروسیا واوستریا دولتلری کویا بونلرك بوصورتله اجتماعنی تجویز ایده مدکارندن عسکر کوندروب بیچاره لرك جمعیتلرینی وحکومتلرینی طاغتدیلر ومملکتلرینی آلدیلر ٠

۱۸۳۷ م ـ ۱۲۵۳ ه) ـ انکلتره قرالی (کلیوم) وفات ایدوب یرینه دوق دوقانتك کریمه سی (ویقتوریا) حضرتلری اون سکز یاشنده جلوس ایلدی ٠ (۱٦ حزیران)

۱۸۳۷ ـ م ۱۲۵۳ ه) ـ اوستریا دولتی تبعه سندن بارون (دوبروغ) لوید واپور قومپانیه سنی تشکیل ایلدی ٠ ودر سعادته و(تریسته) یه و(انقونه) یه و(اسکندریه) یه پوسته واپوری ایشلمکه باشلادی ٠

۱۸۳۷ م ـ ۱۲۵۳ ه) ـ اون قپاندن عذب قپوسنه خیرات اوله رق اخشاب برجسر انشا اولندی ٠

(يدی سنه مقدمكره امين اولنديكی جسر جديد دخی انشا اولنمشدر

١٨٣٨ م – **١٢٥٤** ه) – مصر واليسی محمد علی پاشا مصر وشام واليلكلرينك وراثت شرطيله عهده سنده ابقاسنی استدی ودولت عليه دخی رد ايلديكندن ايكی طرفدن تداركات حربيه يه باشلادی واوروپا دولتلری دولت عليه يه بو مسئله نك هر حالده مطلوب وجهله حلی ممكن اوله جغنی وفقط براز تأنی اقتضا ايده جكنی توصيه واخطار ايلديلر ايسه ده ذات شاهانه دكله مديكی محمد علی پاشاده ول مشار اليهك تهديدی اوزرينه ويركوی حربی كماكان اعطايه موافقت كوستردی لكن استدعاسندن واز كچمدی .

١٨٣٨ م – **١٢٥٤** ه) – دولت عليه ايله انكلتره دولتی بيننده بر تجارت معاهده سی تنظيم ايتمك اوزره رشيد پاشا لوندره يه كوندرلدی .

١٨٣٩ م – **١٢٥٥** ه) – دولت عليه نك اناطوليدن محمد علی پاشا اوزرينه سوق ايلديكی اردو (فرات) نهرينی كچه رك شام شريفه واصل اولدی وپاشای موهی اليهك اوغلی ابراهيم پاشا نزيبده سردار اكرم حافظ پاشايی بوزدی . (٢٤ حزيران فرنكی)

١٨٣٩ م – **١٢٥٥** ه) – سلطان محمود خان ثانی حضرتلری اللی بش ياشنده وفات ايلديكندن

تخت عالیٔ عثمانی یه شهزاده سی سلطان (عبد المجید) خان حضرتلری اون سکز یاشنده جلوس بیوردی (١٩ ربیع الاول)

١٨٣٩ م – **١٢٥٥** ه) – دونانمای همایون ایله اوجاق آق دکزه چیقمش اولان قپودان دریا احمد فوزی پاشا سلطان محمود ثانی حضرتلرینك وفاتی خبر آلدیغی کبی هرنه مطالعه یه مبنی ایسه اسکندریه یه کیدوب دونانمای مذکوری مصر اولره تسلیم ایتدی . (١٤ تموز فرنکی)

– انکلتره دولتی مصر غائله سنی دفع ایچون فرانسه دولتنی اتفاقه دعوت ایتدی وفرانسه دولتی اتفاق مذکوری قبول ایتیوب فقط روسیه دولتی دولت علیه نك شو غائله سی آره سنده استانبوله تسلط ایده جك اولور ایسه انکلتره دونانماسیله برابر کندو دونانماسنك دخی قلعهٔ سلطانیه دن ایچرو کیرمه سی لازم کله جکنی خبر ویردی .

– دولت علیه نك احوال مستقبله سنی تأمین ایچون اوروپا دولتلری دائرهٔ اتفاقنه کیرمه سی اقتضا ایده جکنی اوستریا دولتی باب عالی یه اخطار ودولت علیه نك تمامیت واستقلالنی محافظهٔ کفالت دولیه التنه آلنمسی لزومنی دخی فرانسه دولتی اوروپا دولتلرینه اشعار ایلدیسه ده بو مطالعات

انكلتره دولتنك مظهر تحسيني اولمدی وروسیه دولتی بتون بتون رد ایتدی .

١٨٣٩ م – ١٢٥٥ ه) – بوندن بویله ممالك محروسهٔ شاهانه نك حسن اداره سی ضمننده وضع وتأسيس اولنه جق قوانین جدیده نك موادا ساسیه سی اولان امنیت جان و مال ومحفوظیت عرض وناموس ماده لرینك وتعیین ویرکو وترتیب عسکر وسائره نك اجراسی اراده وتعهداتنی متضمن شرفصادر اولان تنظیمات خیریه خط همایونی ذات شاهانه وبالجمله مأمورین ومعتبران اهالی حاضر اولدیغی حالده کلخانه میداننده رشید پاشا معرفتیله قرائت اولندی .
(٢٦ شعبان و ٣ تشرین اول فرنکی)

١٨٤٠ م – ١٢٥٦ ه) – فرانسه امپراطوری متوفی (بوناپارت) یکنی اوجنجی ناپلیون بعض طرفدارلریله اتفاق ایدرك فرانسه امپراطورلغی تحصیله چالشدیغندن طوتیلوب هام محبسنده مؤبداً حبس اولندی .
(مرقوم بش سنه صکره محبسدن قورتیلوب فرار ایلمشدر .

١٨٤٠ م – ١٢٥٦ ه) – دولت علیه مصر مسئله سنك اجنبی الی قارشدیرلقسزین محمد علی پاشا ایله اوپوشیلوب بتورلمسنی آرزو و پاشانك موما الیهك مستدعیاتنه مساعده اولنه جغنی وعد ایلدیسه ده انکلتره واوستریا دولتلری مسئله نك کوره نك دول خمسه قراریله تسویه سی

لزومنی صورت خیرخواهیده اخطار ایلدیکندن دولت علیه دخی ناچار اولاصورتله تسویه سنه موافقت کوستردی .

ـ مصر مسئله سنک حل وتسویه سی وشرق آسایشنک اعاده سی ضمننده لوندره ده فرانسه دن ماعدا دول اربعه مرخصلرندن مرکب تشکیل اولنان قونفرانسده مصر اداره سنک اصول وراثت عثمانیه وجهله محمد علی پاشایه تفویضنه و بحر احمردن بحیرهٔ طبریه یه قدر اراضینک وسوریه دن بر قطعه ایله (عکا) قلعه سنک قید حیاة شرطیله اعطاسنه قرار ویرلدی لکن فرانسه دولتی بوقراری قبول اتمدی .

ـ انکلتره دولتی بالاده محرر قونفرانس قرارینی محمد علی پاشایه تبلیغ ایلدکده قبول اتمیوب بعض تدارکاته باشلادیغندن انکلتره دولتی دخی امیرال (قومودور شارل معرفتیله (عکا) قلعه سنی طوپه طوتدی . وبرقاچ ساعت طرفنده قلعهٔ مذکوره نک برطرفنی خراب وایچنده کی جبه خانه یی احراق ومستحفظلرینی تارمار ایلدی .
(١١ ایلول فرنکی)

١٨٤٠ م ـ ١٢٥٦ ﻫ) ـ انکلتره دولتنک چینه کوندردیکی ایکی فرقه نین چینلولرک یکرمی طقوز قطعه سفینه سنی یاقدی . وخاقان چین انکلیزلرله برمقاولهٔ تجاریه عقد ایدرک ایشی طاتلی یه باغلادیسه ده براز

مدت صكره كويا انكليزلرك اورالردن اياغنی كسمك اوزره
اعمار ايلدكلری محللری احراقه قالقشديغندن انكليزلردخی
(قانطون) شهرينی طوپه طوتدی و بونك اوزرينه
خاقان التی مليون ليرا تضمينات اعطا سنه و (هونغ قونغ)
جزيره سنی تركه تجديد معاهده يه مجبور اولدی ·

۱۸۴۱ م - ۱۲۵۷ هـ) - انكلتره دولتی
بعض سببلر بوله رق ينه چينلولری تضييقه باشلادی وعاقبت
(اموی) و (چين های) و (ننپوغ) مملكتلرينی ضبط
ايدرك درت اسكله ده اقراندی ·
(چينلولرك يكرمی سنه تعهد ايتدكلری التی مليون ليرا تضمينات
درت سنه ظرفنده يكرمی مليون ليرايه بالغ اولمشدر ·

۱۸۴۱ م - ۱۲۵۷ هـ) - دولت عليه نك
برنجی دفعه اوله رق چيقارديغی يوز ده اون ايكی فائضلی
التی يوز بيك ليرالق قوائم نقديه تداوله باشلادی ·
(عادی ورقه اوزرينه ان ايله سياقت يازيلی برقائمه ايدی ·

۱۸۴۱ م - ۱۲۵۷ هـ) - (سوريه) ده
و (يكيشهر) ده ظهور ايدن اوفق تفك اختلال محللری
مأمورلرينك همتيله باصدرلدی و كريد روملرينك
چيقارديغی (شرهتی) اختلالی براز اوزاديسه ده او دخی
برطرف اولدی ·

۱۸۴۱ م - ۱۲۵۷ هـ) - انكلتره دولتنك

افغانستان اوزرینه کوندردیکی اردویکرمی بیک قدر قدر تلفاتله عقلو با رجعته مجبور اولدی و انکلیزلرك یکرمی سکز بیك پارکیر ودوه سی افغانلیلرك النه کیردی ·

۱۸٤۱ م ــ ۱۲٥۷ هـ) ــ مصر والیسی محمد علی پاشا انکلتره دولتنك کوستردیکی شدتدن یلمش وفرانسه دولتنك صحابتندن برنتیجه حاصل اوله میه جغنی آکلامش اولدیغندن پلکنلری صویه ایندیروب فرانسه دولتی دخی داخل اولدیغی حالده دول متفقه نك اخیرا ویردیکی قراره یعنی (مصر) و (نوبه) و (دارفور) و (قوردفان) و (سنار) ممالکنه راضی اولدیغندن مصر مسئله سی نهایت بولدی ودونغای همایون اعاده وشام وصیدا وکرید ولایتلری تخلیه اولندی ·

ــ اوروپا دولتلری سفاین حربیه سنه قره دکز وآق دکز بوغازلرینك مسدود طوتلمسیچون لوندره ده بر معاهده امضا اولندی · وبو معاهده روسیه نك سکز سنه مقدم دولت علیه ایله تنظیم ایتدیکی خنکار اسکله سی معاهده سنه مغایر دوشدیسه ده روسیه اوروپا دولتلرینك بوقرارینه قارشو طوره میه جغنی اکلادیغندن سکوته مجبور اولدی ·

۱۸٤۲ م ــ ۱۲٥۸ هـ) ــ انکلیز عسکری کچن سنه کی بوزغون اثناسنده کابل و (جلال اباد) شهرلرینی یاقوب افغانستانی ترك ایتمشیدی بوسنه ینه هجومه باشلادیغندن افغانیلر صلحه میل کوستردی ·

١٨٤٢ م - ١٢٥٨ ه) - بغداد والیسی نجیب پاشا عسکر بلاده ظهور ایدن اویغونسزلغی دفع واوحوالی یی اصلاح ایچون عسکر کوندردی. ووقوعبولان محاربه ده اشرادن طقوز بیك قدر نفوس تلف اولدی .

١٨٤٣ م - ١٢٥٩ ه) - بحر محیط هندیده واقع (قور) اطه لرندن (نیوت) اطهسی (هوزوان) سلطاننك تحت تصرفنده ایکن فرانسه دولتی طرفندن ضبط اولندی .
(اشبو (قور) اطه لرنده مسکون اهالینك کافه سی مسلمان وشافعی المذهبدر .

١٨٤٤ م - ١٢٦٠ ه) - فاس امیری (دولی عبد الرحمن) جزایرلولره عسکر ارسال وامداد ایلدیکندن فرانسه دولتی فاس الکاسنده واقع (طنجه) و (مغدور) لیمانلرینی طوپه طوتدی و (ایزلو) نهری کنارنده وقوعبولان بر محاربه ده فاسلولری منهزم و پریشان ایتدی . وانکلتره دولتی فرانسزلرك اشبو مظفریتی وافریقا قطعه سنده دخی ترقیسنی چکه مدیکندن اظهار انفعال ایلدی .

١٨٤٤ م - ١٢٦٠ ه) - یونانستانده بغتة ظهور ایدن بر اختلالك نتیجه سی اولمق اوزره یونان حکومتی اداره مطلقه دن اداره مشروطه یه دوندی .

١٨٤٤ م ـ ١٢٦٠ هـ) ـ شمدی یه قدر محلاری تخلیه اولنان و بلا مدت استخدام اولنان عساکر شاهانه نك بوندن بویله قرعهٔ شرعیه ایله اخذی وسلاك موظفده بش ورديفده يدی سنه استخدامی وتفرعات سائره‌سی حقنده تنسيقات اجرا اولندی .

(عساكر رديفه حقنده درت سنه صکره يعنی (١٥ محرم ١٢٦٤) تاريخنده دخی برنظامنامه نشر اولنمشدر .

١٨٤٤ م ـ ١٢٦٠ هـ) ـ ممالك محروسهٔ شاهانه ده تداول ايدن مسكوكات مغشوشه نك هر سنه يدی يوز اللی بيك ليرالغنی قالديروب يرينه اوروپا اصولی اوزره طقوز يوز اون التی عيارنده التون و سكز يوز اوتوز عيارنده كموش سكه چيقارمق اوزره در سعادتده (بانق قسطنطنيه نوپلی) ناميله بربانق تأسيس اولندی .

١٨٤٤ م ـ ١٢٦١ هـ) ـ موسيقی معلمی مشهور اسماعيل دده افندی وفات ايلدی .

١٨٤٥ م ـ ١٢٦٢ هـ) ـ انكلتره و فرانسه دولتلرينك (ماداقشقار) جزيره سنه كوندرديكی دونما وعسكر برشیٔ بجره ميوب مغلوبا عودت ايلدی .

(اشبو (ماداقشقار) جزيرهٔ جسيمه سی بحر محيط هندیده (زنكبار) ايله (اميد برونی) اره سنده واقعدر .

١٨٤٥ م ـ ١٢٦٢ هـ) ـ كردستان اهاليسی

تحت اطاعته ادخال ایچون اولکی سنه تعیین اولنان مشیر عثمان پاشا برچوق محاربات ایله مأموریتنی ایفا واکمال ایلدی . وامرای اکراددن مشهور (بدرخان) پاشایی طوتوب متعلقاتیله برابر درسعادته کوندردی ودرسعادتدن دخی مرکزی برطرفه نفی اولندی .

۱۸٤٦ م — ۱۲٦۳ ه) — لهستانده واقع (قراقوه) ایالتی جمهوریت وجهیله اداره اولنمق اوزره اهالیسی براغلدیغی حالده بوکره روسیه و پروسیا دولتلری بیننده اولان بر رابطه یه مبنی حربا انوب اوستریا دولتنه ویرلدی وبو صورت اولکی قراره منافی اولدیغندن فرانسه وانکلتره دولتلری دولتین مشار الیهمایی پروتستو ایتدی .

۱۸٤٦ م — ۱۲٦۳ ه) — مصر والیسی محمد علی پاشا ویریلان امتیازک تشکرینی ایفا ضمننده درسعادته کلوب خاکپای شاهانه یه یوز سوردکدن وکتوردیکی هدیه لری تقدیم ایتدکدن اوچ کون صکره عودت ایلدی .

۱۸٤٦ م — ۱۲٦۳ ه) — کواکب سیاره دن (نپتون) دیدکاری یلدیز (اوریه) نام راصدک همتیله کشف اولندی .

(بو یلدیز سیارات مرصوده نک اک ابعدی شمسه اک بعید اولاندر وبعدی بش بلیون کیلو متره یعنی طقوز یوز اللی ملیون ساعت تخمین اولنمشدر .

١٨٤٧ م – ١٢٦٤ هـ) – جزایرك جهت جنوبیسنده واقع (ماصفره) قبیله سی شیخی مشهور (عبد القادر) اون درت سنه دنبرو فرانسزلرله محاربه ایتمکده اولدیغی حالده بوکره فرانسه جنرالی (لاموریسر) معرفتیله حربا طوتیلوب پارسه کوندرلدی (۲۳ تشرین اول فرنکی) واوراده بش سنه حبس اولندی .

١٨٤٨ م – ١٢٦٥ هـ) – خدمات مبرورهسیله فرانسزلری خشنود ایده میان وتهلکه برحالده بولنان فرانسه قرالی (لویی فلیب) استعفا ایدرك یرینه طورونی اوتورترا وتورتمز اوته دنبرو جمهوریت افکارنده بولنان اهالی همان براختلال چیقاروب عقبنده جمهوریتی اعلان و پرنس (لویی ناپلیون) ی اوچ سنه ایچون ریاست جمهوریه یه تعیین ایلدیلر . (۱۰ کانون اول فرنکی) وقرالیت طرفداری اولنلر وحقوق ملکیت وزوجیتی انکار وهرخصوصده مساواتی ارزو ایدنلر دخی براز قلداتمق استدیسه ده بومقولهلره چوقلق اهمیت ویرلمدی .

١٨٤٨ م – ١٢٦٥ هـ) – باویراده ظهور ایدن براختلال اوزرینه باویرا قرالی (لویی) استعفا ایلدیکندن یرینه اوغلی (مقسمليان) تعیین اولندی . و برلين و (براغه) ده وایتالیانك اکثری طرفلرنده دخی ازچوق اختلاللر وقوعه کلدی .

١٨٤٨ م – **١٢٦٥** ه) – مصر والیسی محمد علی پاشا ایکی سنه دنبرو علت دماغیه یه مبتلا اولدیغی حالده بوکره (اسکندریه) ده وفات ایلدیکندن (١١ ایلول فرنکی) یرینه حسب الاعتیاز اوغلی ابراهیم پاشا تعیین اولندیسه ده اودخی یتمش برنجی کونی وفات اتمکله عباس پاشا والی اولدی .

١٨٤٨ م – **١٢٦٥** ه) – ویانه ده حکومت مشروطه طرفداری اولنلر غایت شدید براختلال چیقاردیغندن ایمپراطور (انسبروغ) ه فرار ایلدی ومارشال قونت (دوالطور) اثنای عربده ده اعدام وویانه نك بعض محللری طوپ ایله احراق اولندی . وایمپراطور ارباب اختلالك کثرت وشدتی اوزرینه اصول مشروطه یی وعد ایدرك استعفایه مجبور اولدیغندن یرینه یکنی (فرانسوا ژوزف) کچورلدی . (٢٠ تشرین ثانی)

١٨٤٨ م – **١٢٦٥** ه) – ایران حکمداری محمد شاه وفات ایلدیکندن یرینه مخدومی (ناصرالدین) شاه جلوس ایلدی . (٢٩ اغستوس)

١٨٤٨ م – **١٢٦٥** ه) – اوستریا حمایه سنده اولان (لومباردیا) اهالیسی ساردونیا ایلر ایله برابر اوستریا علیهنه قیام ایلدیسه ده اوستریا عسکری غلبه ایلدیکندن جمعیتلری طاغلدی وونیدیکلولك بونلر له مأمول اولان اتحادی کیرو قالدی .

۱۸٤۹ م - **۱۲٦٦** هـ) - اوجه باتشدیرلمش اولان مجارلر بو دفعه ینه استقلال داعیه سنه دوشه رك سلاحه صاریلوب اوستریا دولتنی تضییقه باشلادیلر و وقوعبولان برقاچ مظفریت اوزرینه اعلان استقلال ایلدیلر ایسه ده روسیه دولتی طرفندن اوستریالولره اعانه کوندریلان یوز بیك عسکر مجارستانه کیردیکی کبی مجارلر ینه انقیاده مجبور اولدیلر . مجار امرا وضابطانندن برچوق ذوات ممالك محروسهٔ شاهانه یه التجا ایتمشدر . (۲۷ ایلول)

- اوستریا وروسیه دولتلری ممالك شاهانه یه التجا ایدن مجارلری دولت علیه دن رسماً استدی وباب عالی دخی برمتانت فوق العاده ایله جواب ردویروب هم مجارلری وهم ده فرانسه وانکلتره دولتلرینی ممنون ایلدی .

۱۸۵۰ م - **۱۲٦۷** هـ) - علمای متبحریندن بغداد والیسی مشهور (داود پاشا) وفات ایلدی .

۱۸۵۰ م - **۱۲٦۷** هـ) - مجمعهٔ امریقا رئیس جمهوری (طایلور) وفات ایلدیکندن یرینه (فلمور) نامنده برذات انتخاب وتعیین اولندی .

۱۸۵۰ م - **۱۲٦۷** هـ) - پروسیا دولتی ادارهٔ امور دولت حقنده برنظامنامهٔ اساسیه اعلان ایلدی . (وباویرا) و (ساقس) و (ورنبروغ)

حكومتلرينك المانيا اتحادينه داخل اولملريچون دخي
(دونيخ) ده برمعاهده عقد اولندی ٠
(٢٧ شباط فرنكی)

١٨٥٠ م - **١٢٦٧** ه) - انكلتره دولتی بر خصوصدن دولايی خارجيه ناظری اوزد (پالمرستون)ك اخطاری اوزرينه يونان دولتندن ترضيه طلب و دونما ارسال ايلدی و يونانلولر بشقه چاره بوله ميوب ترضيه ويرمكه مجبور اولدی ٠ و يونانستانده اولان روملر استانبول پطريقخانه سنه ارتباطدن آيرلدی ٠

١٨٥١ م - **١٢٦٨** ه) - اوچ سنه ايچون فرانسه جمهوريتی رياستنه تعيين اولنوب بو كره مدتی ختامه تقرب ايدن لويی (ناپليون) برمدت دها رياستده ابقاسنی وممكن اولور ايسه تخت امپراطوری يه جلوسنی آرزو ايلديكندن اكثر ولاياته طرفدارلرينی والی تعيين اتمش و بونلرك تدبير و ثناسيله بين الاهالی خيلی خشنوديت قزانمش ايدی مومی اليه بو اثناده ولاياتدن كلان عسكرلرك كافه سی كندی و اهنده اولديغنی كورديكی كبی همان ملت مجلسی اعضاسندن بعض ديشنه طيانه جقلری حبس ايتديكدنصكره قانون اساسی يی دبلديكی كبی تعديل ايده بيلك صلاحيتيله يكيدن رئيس اولديغنی مع التهديد اعلان ايلدی ٠ (٢ كانون اول فرنكی)

١٨٥١ م - **١٢٦٨** ه) - برنجی دفعه اولهرق

اوندره‌ده کشاد اولنان اکسپوزسیون (سرکی) بش آی اون بر کون تماشا اولندی ٠

١٨٥١ م = ١٢٦٨ ﻫ) ـ مکسیقاده مضایقهٔ مالیه بر کمال اولدیغی حالده بر بیوك اختلال چیقدی و (پورتکیز) ده عسکری طرفندن ظهور ایدن اختلال حکومتك غیرتیله باصلدی ٠

١٨٥٢ م = ١٢٦٩ ﻫ) ـ فرانسه رئیس جمهوری (ناپلیون) ملت مجلسی موقتهٔ لغو واعضاسندن یتمش طقوز کشی یی حبس ونفی ایتدکدن و (اورلیان) خاندانك اموال واملاککی مصادره وهر کسی تهدید ایلدکدنصکره ارای اهالی‌یه مراجعت ایدوب یدی ملیون سکز یوز بو قدر بیك رأیله ایمپراطورلغنی اعلان ایلدی ٠ (٢ کانون اول فرنکی)

١٨٥٢ م = ١٢٦٩ ﻫ) ـ قدس شریفده‌کی (قامه) نك سدانتی خیلی وقتدنبرو روملرده اولدیغی حالده مؤخراً قتولکلر دخی ادعای تصرفه قیام ایدرك روسیه دولتی روملری وفرانسه دولتی قتولکلری صحابته قالقشدیغندن خصوص مبحوثه بر درجه‌یه قدر امور سیاسیه رنککی آلمش وسکزاون آیدنبرو دولت علیه‌یی بیزار اتمش ایدی هله بو کره (قامه) نك مفتاحی قتولکلره ترکله دعوایه نهایت ویرلدیسه ده بو قراردن روسیه دولتی ممنون اولمدی ٠

۱۸۵۲ م - ۱۲۶۹ ه) - اسپانیا ممالکنده
کیدنلرك هر قنغی ملتدن اولور ایسه اولسون اوراده بولندیغی
مدتده قتولك مذهبی اوزره عبادت اتمسی اسپانیا دولتی
طرفندن نظامه ربط اولندی .
(۲۵ تشرین ثانی فرنکی)

۱۸۵۲ م - ۱۲۶۹ ه) - قره طاغلولر
دولت علیه یه عصیان ونواحیٔ مجاوره اهالیسنی ازعاج
ایلدیکندن اورایه مشیر عمر پاشا قومانداسیله یکرمی بش
بیك نفردن مرکب بر فرقهٔ عسکریه کوندرلدی واوستریا دولتی
قره طاغلیلری معناً صحابت اتمك استدیسه ده پك ایلروسنه
کیده مدی .

۱۸۵۳ م - ۱۲۷۰ ه) - کچن سنه قتولکاره
ویریلان (قامه) سداننده ن طولایی متأثر اولان روسیه
دولتی روملری حمایه وسیله سیله شرق مسئله سنی میدانه
چیقاردی و (قامه) دفتا حنك رومله اعاده سنی تکلیف
ضمننده جنرال منچقوفی درسعادته کوندردی . ودولت
علیه تکلیف مزبوری مذاکره واوروپا دولتلریله مخابره اتمك
اوزره ایکن غورچیقوف قوماندا سیله مملکتینه برچوق عسکر
صوقدی . وافلاق ویوده سی (کیغه) بك فرار ایتدی .
(۳ تموز فرنکی)

- دولت علیه انکلتره وفرانسه دولتلریله بعد المخابره
روسیه نك تکلیفات بارده سنی رد ایلدیکنده درسعادتده

بولنان روسیه مرخصی وسفیری قطع مخابره ایدرك عودت ایلدی وانکلتره وفرانسه دونمالری بشکه کورفزینه کلدی وسردار اکرم عمر پاشا قوماندا سنده اولان طونه اردوی همایوننده ن برمفرزه طونه نك اوته طرفنه کچدی .
(٢٨ تشرین اول فرنکی)

ـ اعلان حربدن برقاچ کون صکره چور کصودن کوندریلان عساکر نظامیه ومعوظفه شکوتیل قصبه واستحکامنی الدی وقره دکز سواحلنی محافظه ایچون چیقارلمش وقیش مناسبتیله سینوب لیماننه صو قولمش اولان برفیلو دونمای همایون اوراده ییوراوزرنده یتار ایکن روسیه دونماسی بغتة کلوب فرار ایدن برواپوردن ماعداسنی حرباً احراق ایلدی لکن روسیه دونماسنده دخی ایلر طوتاریر قالدی .
(٣٠ تشرین ثانی فرنکی)

١٨٥٤ م ـ ١٢٧١ هـ) ـ انکلتره وفرانسه دولتلری دولت علیه دن تبعهٔ خرستیانیه حقنده بعض اصلاحات اجرا ایده جکنی متضمن سند آلدقدنصکره روسیه یه اعلان حرب ایدوب (٢٧ مارت فرنکی) پروسیا واوستریا دولتلری بی طرف قالدی وفرانسه دولتی بو مسئله ایچون فرانسه ده ملت نامنه ایکیوز اللی ملیون فرانقلق براستقراض عقد ایلدی .

ـ انکلتره دونماسی (اودسا) یی سکز ساعت

طوپه طوتدی و برقاچ روس سفینه سی آلدی . و یونان دولتی اهالئ خرستیانیه یی افساد واسلام علیهنه استعمال ایچون روم ایلنه اشقیا نامیله بر طاقم عسکر کوندردیکندن دولت علیه یونانلو لرله دخی قطع مناسبات ایدرك یانیه وترحاله طرفارینی محافظه یه مجبور اولدی . وفرانسه دولتی یونانلولری تهدید ایچون (پیره) یه عسکر و دونانما کوندردی .

ــ روسیه عسکری (سلستره) قلعه سنی قرق کون شدیداً محاصره ایتدیکدن صکره کلیتلو تلفاتله رجعته مجبور اولدی واثنای محاصره ده (سلستره) قوماندانی موسی پاشا شهید اولوب روسیه قوماندانی پاسکویچ یاره آلندی و بحر بالطقده روسیه تصرفنده اولان (الاند) جزیره سی قلعه سنی فرانسه وانکلتره دونماسی طوپه طوتدی .

١٨٥٤ م ــ ١٢٧١ هـ) ــ عقد اولنان برمعاهده اقتضاسنجه روسیه عسکری افلاق ولایتی تخلیه ایتدیکندن اوستریا دولتی بی طرفانه محافظه ایچون اورایه برفرقه عسکر کوندردی . واناطولی اردوی همایونی بایزیدده وقارصده منهزم اولدی .

ــ روم ایلنده بولنان عثمانلی و دول متفقه عسکری (وارنه) دن قریمه سوق اولندی وفرانسه ایله انکلتره نك اللی بیك عسکری کوزلوه ده بولنان اللی بیك روسیه عسکرینی اوچ ساعتده دوچار هزیمت ایتدی وبالقلاوه

محاربه سنده انكليز سردار يلرى فنا حالده صيقيلوب محو اولمق راده سنده ايكن ترنس وفرانسز عسكرى يتيشوب بقيه سنى قورتاردى • و (سيواستپول) ليمانى برأ و بحرا محاصره اولنمدى وفرانسه مارشالى (ارنوط) وفات ايلديكندن يرينه مشهور (قانروبر) كلدى •

١٨٥٤ م - ١٢٧١ ﻫ) - ايران شاهيله (مسكت) حاكمى محاربه ايتدى • ونهايتنده شاه مشار اليه (بندرعباس) قلعه سنى قزاندى •

١٨٥٤ م - ١٢٧١ ﻫ) - امريقا دولتيله (ژاپونيا) حكمدارى بيننده برتجارت معاهده سى عقد اولندى • وبو معاهده ايجابنجه (ژاپونيا) ده امريقا تجار سفاينى ايچون ايكى ليمان براغلدى •

١٨٥٤ م - ١٢٧١ ﻫ) - مصروالیسى عباس پاشا وفات ايلديكندن يرينه حسب الوراثه سعيد پاشا نصب اولندى • (١٤ تموز)

١٨٥٥ م - ١٢٧٢ ﻫ) - انكلتره باش وكيلى (روسل) قريم محاربه سنجه اويغونسز برمسلكده بولنديغندن عزل اولنوب يرينه لورد (پالمرستون) تعيين اولندى • وساردونيا دولتى انكلتره وفرانسه ودولت عليه اتفاقنه داخل اوله رق قريمه يكرمى بيك عسكر كوندردى

وقریمده چرنایه نهری جوارنده روسیه لوله وقوعبولان
محاربه‌ده فرانسه وساردونیا عسکری مظفر اولدی .

١٨٥٥ م - ١٢٧٢ ه) - روسیه ایمپراطوری
نیقوله پاولویچ ٥٩ یاشنده وفات ایدوب یرینه (الکساندری
نیقولایویچ) جلوس ایلدی .

١٨٥٥ م - ١٢٧٢ ه) - پرنس غورچاقوف
(سیواستپول) ایچنده بولنان روسیه دوننماسنی دشمن
آتشیله یانمامق ایچون کندو الیله باتردی ودول متفقه دوننماسی
ایسه مذکور اغزنده اولان قلعه‌لری وفنلاندده بولنان روس
قلعه‌لرینی طوپه طوتدی وقلبورن قلعه‌سنی ضبط ایتدی
وقارص قلعه‌سی بر مدت مقاومتدن صکره بعض شرائطله
روسیه اوله تسلیم اولندی . روسیه جنرالی قارصده
بولنان نظامیه عسکرینی اسیر ایدوب عساکر ردیفه‌یه
رخصت ویردی واسوج دولتی روسیه علیهنه انکلتره
وفرانسه دولتلریله عقد اتفاق ایلدی .

١٨٥٥ م - ١٢٧٢ ه) - ایران دولتی خیوه
خانیله محاربه ایتدی وخان مومی الیه ترکمانلردن برفدایی
معرفتیله قتل اولندی . و دولت علیه کابل وقندهارك
قاریشقلغنه مداخله ایلدی .

١٨٥٥ م - ١٢٧٢ ه) - پاریسده برسرکی

(اکسپوزسیون) کشاد اولنوب تماشاسی یدی آی سوردی .

۱۸۵٦ م - ۱۲۷۳ هـ) : مصالحه‌نك مقدماتی اولمق اوزره اوستریا دولتی طرفندن روسیه‌یه بعض تکلیفات وقوعبولدقدنصکره قرق کون متارکه اولدی و پارسده تشکیل اولنان قونفرانسده صدراعظم (عالی) پاشا دخی موجود اولدیغی حالده مذاکره‌یه کیریشیلوب نهایت قره دکزده سفاین حربیه کزمامك و روسیه قره دکز سواحلنده ترسانه و تحدید اولنان جسامتدن بیوك سفینه یاپمامق و دولت علیه‌یه بسارابیه‌دن برقطعه ترك اتمك اوزره مصالحه‌یه قرار ویرلدی و دولت علیه‌نك استقلالی تصدیق اولندی . (۳۰ مارت فرنکی) ودولت علیه دخی تبعهٔ خرستیانیه‌نك امتیازینی متضمن اولان خط همایونی نشر ایلدی .

۱۷۵٦ م - ۱۲۷۳ هـ) : ایران دولتی انکلتره دولتنه اعلان حرب ایتدی و برقاچ محاربه‌دنصکره ایرانلیلر هراتی و انکلیزلر (بندر بشیر) ی ضبط ایلدی لکن سنهٔ آتیه‌ده پارسده انعقاد ایدن قونفرانس ایکی طرفی دخی قاندروب چوق قان دوکامکه میدان براقدی .

۱۸۵٦ م - ۱۲۷۳ هـ) : درسعادتده مطبعه کشادینك سربستیتی حقنده بر نظامنامه نشر اولندی . (۲۰ جمادی الآخر)

١٨٥٧ م - ١٢٧٤ هـ) - شمالی هندستان
اهالیسی انکلیزلر علیهنه قیام ایدرك (دهلی) شهرینی
ضبط و بیوك مغوللك مخدومنی حکمدار نصب ایتدیسه‌ده
انکلیزلر کاوبینه استرداد ایلدی . و بحر احمر بوغازنده
و (مخا) ایله (عدن) آره‌سنده واقع (پریم) اطه‌سی
انکلیز قومپانیه عسکری طرفندن ضبط اولندی و جزیرهٔ
مذکوره شیخنك اوراسی ممالك دولت علیه‌دن اولدیغنی
بیانله ایتدیکی فریاد کیمسه طرفندن ایشیدلمدی .

- (لاهور) حکمداری (رنجیت سنك) ك وزیری
(کلاب سنك) (لاهور) ممالکنی ویروب اکا بدل (کشمیر)
حکومتنی آلمق و حکومت مذکوره‌ده استقلالی تصدیق اولنمق
اوزره انکلیزلرله خفیاً پازارلغی پیشبردی و انکلیزلر بو قرار
اوزرینه (کشمیر) شهزاده‌لرینی بر دسیسه ایله کتوردوب
توقیف ایتدکده عسکره و زیر مرقومی شهزاده‌لره وکیل
کبی (کشمیره) کوندردی و بو صورتله (لاهوری) دخی آلدی .
(لاهور حکمداری و وزیری مجوسی و (کشمیر) شهزاده‌لری
واهالیسی کاملاً سنی در و وزیر مرقومك حکومتی مؤخراً
(تبت) ولایتنك انضمامیله توسع ایتمشدر .

١٨٥٧ م - ١٢٧٤ هـ) - روسیه‌لولر
شیخ شمویل یاخود (شامل) افندینك طاغستاننده واقع
(بارتونه) قلعه‌سنی پك چوق تلفاتله ضبط ایلدی .

١٨٥٧ م - ١٢٧٤ هـ) - انکلیزلر ایله

فرانسزلر ينه چينلوله اعلان حرب ايدرك كيدوب يديوز بيك نفوسى حاوى اولان (قانطون) شهرينى آلدى وچين خاقانى (هانغ فونغ) (پكينده) انكلتره وفرانسه سفيرلرى اوتورمسنه وموسيونرلرك ممالك چينيه ده كزوب نصيحت اتمسنه ومقدم و يريلانلردن بشقه دولتين مذكورتين تجارى ايچون طقوز شهر دها كشاد اولنمسنه راضى اولدى والتى بندى شامل تنظيم اولنان معاهده يى امضا ايتدى :

١٨٥٧ م = ١٢٧٤ هـ) - دولت عليه مملكتينك براشديرلمسى افكارنده اولانلرك محلى مجلسنه اعضا انتخابنى منع ايلديكندن روسيه وفرانسه وساردونيا و پروسيا دولتلرى دولت عليه يى پروتستو ايتدى . ودولت عليه دخى ايكى مملكتده برويوده انتخاب اولنديغى حالده قبول ايده ميه جكنى و بالكز انتخاب خصوصنه مداخله دن كف يد ايلديكنى بيلديروب دول مشار اليهمك قطع مناسباته قدر جيقشملرينه چوقلق اهميت ويرمدى وبو خصوص ايچون صدر اعظم رشيد پاشا عزل اولندى :

١٨٥٧ م = ١٢٧٤ هـ) - ازميردن ايدينه يوز اوتوز آلتى كيلو متروطولنده برشمندفر انشا اولندى . لكن چوق اسرافات وقوعبولدى .

١٨٥٧ م - ١٢٧٤ هـ) - باجمله مجالس ومحاكمده دستور العمل طوتلق اوزره يوز اوتوز ايكى

بندی حاوی براراضی قانوننامه سی تنظیم اولندی (٧ رمضان شریف) وار باب جنایت وجنحه وقبایحك درجهٔ مجازاتنی تعیین ایچون ایکیوز التمش درت ماده یی شامل برجزا قانوننامه سی یاپلدی . (٢٨ ذی الحجه)

١٨٥٨ م - ١٢٧٥ ه) - روسیه دولتی (پکینده) بر روس سفیری اوتورمق وخرستیانلر مماللك چینیده سربستجه اجرای آیین اتمك اوزره چین ایمپراطوریله بر معاهده تنظیم ایتدی وطاغستانده اولان روسیه اردوسی شیخ (شامل) افندینك عسکرینی فنا حالده بوزدی .

١٨٥٨ م - ١٢٧٥ ه) - عساکر عثمانیه (قراخوه) ده قره طاغلیلری بوزدقد نصکره بیوك بوزغونلق ویردی وروسیه وفرانسه وانکلتره وپروسیا واوستریا دولتلرینك التماسی اوزرینه قره طاغلیلرله مخاصمه تأخیر اولندی . ودول مشار الیهم طرفندن قره طاغه کوندریلان مرخصلر (قراخوه) و (جوبا) قضالری قره طاغلیلرده قالق و (قولاشین) دولت علیه ده ابقا اولنمق اوزره اراضی یی تحدید ایلدی .

١٨٥٨ م - ١٢٧٥ ه) - صرپلولر بکلری علکساندری قره جورجی یی عزل ایدوب یرینه (میلوش اوپره نویچ)ی انتخاب ایتدیکندن مرقوم علکساندری بلغراد قلعه سنه قاچدی . ومملکتین قوانین اساسیه سنك

دولت علیه حمایه سنده اوله‌رق وضعی حقنده تنظیم اولنان معاهده اوروپا دولتلری طرفندن قبول وتصدیق اولندی • (١٩ اغستوس)

١٨٥٨ م - **١٢٧٥** ه) - ایران دولتی ملکی حسن اداره ایچون یکی برنظام یاپدی وامور داخلیه سنی تشکیل ایتدیکی داخلیه ومالیه وحربیه وخارجیه وعدلیه واوقاف نظارتلرینه حواله ایتدی • (٩ ایلول)

١٨٥٨ م - **١٢٧٥** ه) - انکلیز هندستانده ملك (حسین ناظم) لك اردوسنی بوزوب یکرمی عدد طوپنی واوچیوز بیك نفوسی جامع (لاقنو) و (قوواليو) شهرلرینی آلدی • وچینده مجاربه ایدن انکلیز وفرانسز عسکرلری یوزاوتوزسکز طوپی اولان (پیهو) قلعه سنی آلوب (پکین) نهرینه دوغاصوقدیغندن چین امپراطوری عقد مصالحه یه مجبور اولدی •

١٨٥٩ م - **١٢٧٦** ه) - درسعادتده ضابطان عسکریه ومأمورین ملکیه دن بش اون احمقك امور دولتی اصلاح نامیله برفساد قومیته سی تشکیل ایلدیکی استخبار اولندیغندن جمله سی طوتیلوب قله لی قشله همایونده استنطاقلری اجرا اولندقدنصکره نفی وتغریبلرینه قرار ویرلدی •

١٨٥٩ م - **١٢٧٦** ه) - فرانسه امپراطوری

(ناپلیون) اوستریا حمایه سنده اولان بر قاچ دوقه لغك
ایتالیا ممالکنه الحاقنی ساردونیا دولتنه وعد ایدوب بوکا
مقابل ایتالیادن (نیسا) و (صوا) سنجاقلرینی المق
استدیسه ده اوستریا دولتی بو ایش و بریشه موافقت
ایتمدیکندن (ناپلیون) جبرا آلمغی قوردی وفرانسه
وساردونیا اردولری اوستریا اوزرینه یوریمکه باشلادی ٠
(۲۳ مایس فرنکی)

ـ فرانسه وساردونیا عساکر متفقه سی (تسن) نهری
کنارنده اوستریا عسکرینی بوزوب مشهور (ماجنته)
محاربه سنی قزاندی ٠ واوستریا دولتی میلان شهر جسیمی
تخلیه یه مجبور اولدی ٠ وفرانسه امپراطورینك بالذات
قوماندا ایتدیکی اردو اوستریا امپراطورینك بالذات قوماندا
ایتدیکی اردویی اون بش ساعت ممتد اولان مشهور
(صوفرینو) محاربه سنده منهزم و پریشان ایتدی ٠

ـ فرانسه واوستریا امپراطورلری (ویللافرانقه) ده
ملاقات ایدرك (ماشو) و (بچیره) قلعه لرندن ماعدا
بتون لومبارديا ایالتی اوستریا طرفندن ابتدا فرانسه یه
واندن صکره ساردونیایه ترك اولنمسی اساسلرینه قرار
ویردیلر (۱۱ تموز فرنکی) وانك اوزرینه
مصالحه یاپدیلر ٠

۱۸۵۹ م - ۱۲۷٦ هـ) ـ اسپانیا دولتی
فاس حکمدارینه اعلان حرب ایدوب (تتوان) محاربه سنی

قراندی ٠ وحکمدار مشارالیه مؤخراً یکرمی ملیون غروش تضمینات وساحلدن برقاچ قلعه اعطاسیله ایشی طاتلی یرنده باغلادی ٠ وروسیه نك قافقاسیه قوماندانی جنرال (براتنسکی) شیخ (شامل) افندینك مقر حکومتی اولان (قونبو) قلعه سنی ضبط وشیخ مومی الیهی اخذ ایدوب پترسبورغه کوندردی ٠ واللی سنه دنبرو دوام ایدن شیخ شامل محاربانی دخی بوصورتله نهایت بولدی ٠

١٨٥٩ م - ١٢٧٦ هـ) - دُرزی شیخی (ابوالملك) بعض مارونی کویی یاقدیغندن مارونیلرله درزیلر بیننده ایجه برمحاربه وقوعبولدی ٠ ودرزیلر حوران وحوالیسنده بولنان مذهبداشلرینك معاونتیله مارونیلری بوزدی و (یوسف کرم) نام شیخ دیرالقمری تخریب وخیلی مارونی اعدام ایتدی ٠

١٨٦٠ م - ١٢٧٧ هـ) - سلطان (عبدالمجید) خان حضرتلرینك همتیله مکهٔ مکرمه حرم عالیسنك مرمر دیرکاری تجدید وباب جبریل طرفی توسیع وتزیین اولندی وایکی صره قبه وباب الرحمه حذاسنه اوچ شرفه‌لی برمناره یاپلدی ٠ وبوخدمت جلیله‌یه نظارت ایدن صدوردن عربانی زاده اسعد افندی مظهر التفات اولدی ٠

١٨٦٠ م - ١٢٧٧ هـ) - ساردونیا قرالی (ویقتور امانوئیل) فرانسه‌یه ویردیکی (نیسا)

وصاوه شجاعتلرینه مقابل اوستریادن لومبارد یا ایالتی الدقدن صکره ساردونیا قرالغی نامنی (ایتالیا) قراللغنه تحویل ایتدی ومؤخراً اهالیسنك موافقتیله طوسقانه و(امیلی) دوقه‌لقلرینی دخی الوب ایتالیایه الحاق ایلدی ٠

١٨٦٠ م – ١٢٧٧ ه) – سیجلیا جزیره‌سنده ظهور ایدن اختلال اوزرینه غیرت وطنیه‌سی مشهور اولان جنرال (غاریبالدی) جنوه‌دن ایکیبیك کشی ایله کویا خودسرانه کیدوب سیجلیایی ومتعاقباً ناپولی یی ضبط وایتالیایه الحاق ایلدی ٠

١٨٦٠ م – ١٢٧٧ ه) – روسیه تابعیتنی استعفا ایدن چرکسلر وتاتارلر ممالك دولت علیه‌یه هجرت ایتمکه باشلادیلر وبو هجرت خیلی مدت دوام ایدوب مجموعی برمیلیونه واردی وایچلرندن ایکیوز بیك قدری اثنای هجرتده چکدکلری محن ومشقت وسفالتدن تلف اولوب قصوری اناطولی وروم ایلی یه یرلشدیرلدی ٠

١٨٦٠ م – ١٢٧٧ ه) – درزیلر شام شریفده خرستیانلر علیهنه بر اختلال چیقاردیلر وبو اختلال التی کون دوام ایدوب بو مدتده خیلی مقاتله وغارت وقوعبولدی وفرانسه دولتی بیروته التی بیك عسکر وانکلتره دولتیله برابر دونمنا کوندردی و طرف دولت علیه‌دن دخی (فؤاد) پاشا کیدوب شام شریفده بر مختلط قومسیون تشکیل ایدرك اختلاله سبب اولانلرك ومنعی خصوصنده

تكاسل ایدنلرك تحقیقاتنه مباشرت ایلدی وقومسیون مذكور شام والیسی سابق مشیر احمد پاشا ایله ضابطان عسكریه وملكیه دن ایكیوز بو قدر كشینك اعدامنه ووقوعبولان ضرر وزیانك خزینهٔ دولتدن تضمیننه قرار ویردی .

١٨٦٠ م - ١٢٧٧ ﻫ) – بوندن بویله ویركونك املاك وعقارات وزندن استحصالیچون ممالك محروسهٔ شاهانه ده تحریر املاكه مباشرت اولندی .

– علوم وصنایعه دائر كتاب تألیف وترجمه اتمك واسته یانلره درس ویرمك وآیدهٔ بركره غزته چیقارمق اوزره درسعادتده فخری اوله رق برجمعیت علمیه تشكل ایتدی .

١٨٦٠ م - ١٢٧٧ ﻫ) – انكلتره وفرانسه دولتلری ینه برسببله چین اوزرینه اعلان حرب ایتدی وكوندردكلری عسكر ودونما برقاچ قلعه یقدقدنصكره پای تخت چین اولان (پكین) شهر جسیمنه قدر كیروب خاقانی (مانچوبات) مقاچیردی وسراینی یغما واحراق ایتدی وخاقان كندیكی یرده وفات ایلدیكندن برینه كچن اوغلی (سیانغ) دول مشار الیهمك یاپدیغی مصالحه یی امضالیوب ملكنی تسلطدن قورتاردی .

١٨٦٠ م - ١٢٧٧ ﻫ) – سلطان (عبدالمجید)

خان حضرتلری قرق سنه عمر و یکرمی ایکی بچق سنه سلطنت سوردکدنصکره وفات ایدوب تخت عالیٔ عثمانی یه برادرلری سلطان (عبد العزیز) خان حضرتلری جلوس ایلدی . (١٧ ذی الحجه)

١٨٦١ م - ١٢٧٨ ه) - روسیه ممالکنده شمدی یه قدر جاری اولان (سرف) اصولی یعنی اصحاب اراضینك اهالیٔ سائره یی مجاناً استخدام قاعده سی روسیه حکومتی طرفندن قطعیاً لغو اولندی . واهلولرچوجقلرینك روس لسانی اوزره تعلمی کبی مجبوریتلردن قورتلمق ومستعد انحلال اولان ملیتلرینی محافظه اتمك ایچون استرحامه و (وارشاو) ده اختلال قیام ایلدیلر .

١٨٦١ م - ١٢٧٨ ه) - امریقای شمالی وجنوبینده زنجی اسرا ماده سندن طولاییبرشدید اختلاف ظهور ایلدی وصوکی محاربه یی نتیجه وبردی .

١٨٦١ م - ١٢٧٨ ه) - قره طاغلیلرك ینه حدودی تجاوز اتمسی وهرسك اهالیسنك اختلال چیقارمسی اوزرینه دولت علیه ینه عسکر سوقنه مجبور اولدی وسردار اکرم عمر پاشا اوروپامرخصلریله برابر تحقیقات اجراسنه کتدی .

١٨٦١ م - ١٢٧٨ ه) - هرنوع دین وتعهد وکفالت یازیله جق سندات و پولیچه واعلامات ایچون

ممالك دولت عليه ده ورقهٔ صحيحه ايجاد اولدى ·
(٢٧ ربيع الاول)

١٨٦٢ م - ١٢٧٩ هـ) ـ يونانستانده قرال (اوتون) عليهنده ظهور ايدن اختلال امراى عسكريه معرفتيله باصديرلدى وموى اليه متعاقباً مما لكى دور بهانه سيله چيقوب و (پيره) اسكله سندن بر انكليز سفينه سنه بنوب وطن اصليسى اولان باويرايه كيتدى ·

١٨٦٢ م - ١٢٧٩ هـ) ـ بلغراده بولنان عساكر شاهانه يى اورادن دفع ايچون بهانه جو اولان صرب اهاليسى چيقاردقلرى برمعارضه اوزرينه سلاحه مراجعت وعسكر دخى مقابلهٔ بالمثله مبادرت ايدوب فقط صرپلولر بر وطرفدن اسلام محله لرينى يغمايه كيريشديكندن بيچاره اسلامه شاشقينلق كلدى وجمله سى مالليرينى براغوب فاملهيالر يله قلعه يه قاچدى وفرانسه قرالى هرزه وكيل (ناپليون) بو ايشه دخى قاريشوب اوروپا دولتلريله برابر درسعادتده بر قونفرانس تشكيل ايتديردى و بو قونفراس بلغرادده وساير الثى قطعه ده اولان اسلامك هجرتنه و (صقول) واسكيجه قلعه لرينك صربلولره تركنه قرار ويردى ·

ـ قره طاغك اصلاحنه مأمور اولان عساكر شاهانه برقاچ بيوك مظفريتدن صكره (چتنه) يه كيرمك اوزره ايكن اوروپا دولتلرى ينه آره يه كيرمكله ايش تأخر ايلدى وقره طاغليلر كويا دولت عليه حمايه سنى اعتراف

ایلدیکندن قره طاغك بعض مواقع مهمه سنده قراولخانه لر یاپلق و یوللری تسویه اولنمق شرطیله قصورلری عفو اولندی .

(مؤخراً شرائط مذکوره دخی عفو اولنمش و یاپیلان قراولخانه لر یقدیرلمشدر .

۱۸۶۳ م – ۱۲۷۹ ه) – امید بورنی اهالی مسلمه سی بیننده ظهور ایدن اختلافات مذهبیه یی حل ایچون انکلتره دولتی طرفندن بر خواجه طلب والتماس اولندیغنه بناء درسعادتدن بکر افندی نامنده بر مدرّس کوندرلدی .

۱۸۶۲ م – ۱۲۷۹ ه) – مکسیقاده قرال علیهنه ظهور ایدن اختلالی تسکین ایچون فرانسه وانکلتره واسپانیا دولتلری طرفندن طقوز بیك بشیوز عسکر و برقاچ فیلو دونما کوندرلدی .

(۷ کانون ثانی فرنکی) واهالینك تشکیل ایتدیکی حکومت موقته دول ثلثه مأمورلرینه بعض تبلیغات اجراسندن صکره بر معاهده تنظیم ایلدی وانکلتره واسپانیا دولتلری معاهدهٔ مذکوره یی قبول وعسکر ودونغالرینی اعاده ایلدیسه ده فرانسه دولتی قبول اتمدیکندن بالکزجه محاربه یه کیریشدی .

۱۸۶۲ م – ۱۲۷۹ ه) – دولت علیه اوزو پادن یوزده التی فائض ایله یوزده اوتوز ایکی نقصانله استقراض ایتدیکی سکز ملیون لیرا استرلین ایله درسعادتده

متداول فائضسز قوائم نقدیه یی قالدیردی وقوائم مذکوره نك بدلی یوزده قرق نقد والتمش اسهام جدیده ایله تأدیه ایلدی •
(۱ تموز)

۱۸۶۲ م – ۱۲۷۹ ه) – درسعادتده سلطان احمد میدانده بر سرکی (اکسپوزسیون) کشاد اولندی •
(۹ رمضان)
(اشبو سرکی یدی بیك زراع عرصه اوزرینه مستطیل الشکل اوله رق یاپلمش و اوتوز بیك انکلیز لیراسی صرف اولنمشدر •

۱۸۶۳ م – ۱۲۸۰ ه) – فرانسه امپراطوری (ناپلیون) اوستریا پرنسلرندن ارشیدوق (ماقسملیان) نامنده برذاتی (مکسیقایه) قرال نصب ایتدیردی •
(۱۰ نیسان) واوته دنبرو متنازع فیه اولان خصوصات دولیه یی مذاکره ایچون حکمدارلرك کافه سنی پارسه دعوت ایتدیسه ده انکلتره قرالیچه سیله بعض حکمدارلر کتمك استه مدیکندن مشار الیهك بو ارزوی متکبرانه سی کیرو قالدی •

۱۸۶۳ م – ۱۲۸۰ ه) – لهلولرك اختلالی کتدکچه کسب شدت ایدرك عموم حالنه کیردیکندن انکلتره وفرانسه واوستریا دولتلری لهلولرك صلح دائمیده بولنملری ایچون بر تدبیر اولمق اوزره دین ولسانلرنجه سربست براغلملرینی وایچلرندن بعضیلرینك ضابطلکله استخدامنی روسیه یه

بر قاچ دفعه اخطارات ایتدیلر ایسه ده روسیه اخطارات مذکوره یه قولاق و یرمدکدن بشقه جنرال (مورایف) معرفتیله دها زیاده شدت کوستردیکندن بیچاره‌لرك حالی پریشان ونیجه‌لری تیغ غدرله بی نام ونشان اولدی .

١٨٦٣ م – ١٢٨٠ ه) – کچن سنه فرار ایدن یونان قرالی (اوتون) ك یرینه بوکره دانیمارقه قرالنك اوغلی (یورکی) تعیین اولندی . (١٧ جماذی الاول) وانکلتره دولتی زیر تصرفنده اولان جزایر سبعهٔ یونانیه‌یی یونانستانه ترك ایلدی .

١٨٦٣ م – ١٢٨٠ ه) – اوتوز سنه امتیاز وایکی ملیون یدیوز بیك لیرا استرلین سرمایه ایله درسعادتده بر بانق کشاد اولندی . (٤ شباط)

١٨٦٣ م – ١٢٨٠ ه) – کبار اولیاء اللهدن مثنوی خوان شیخ خواجه حسام الدین افندی حضرتلری وفات ایلدی .

١٨٦٣ م – ١٢٨٠ ه) – مصر والیسی سعید پاشا سویش قنالنك کشادینی درعهده ایدن قومپانیه یه رخصت رسمیه اعطا ایلدکدنصکره وفات اتمکله یرینه حسب الوارثه اسماعیل پاشا تعیین اولندی .
(١٨ کانون ثانی)

۱۸٦۳ م - ۱۲۸۰ هـ) - اصلاحات جديده جمله سندن اولق اوزره (نيش) ولايتنده بيكس چوجقلری اعاشه وتربيه ايچون بر اصلاحخانه ياپلدی وقرا اهاليسنك ويره جكی محصولات بهاسی سرمايه اتخاذ اولنمق وزراع لزومی اولان اقچه يی اهون فائض ايله اورادن الق ومنافعی ينه اول قريه يه عائد اولمق اوزره هر قضا وقريه ده بر سرمايه صندیغی كشاد اولندی * ومؤخراً بونلر ولايات سائره ده دخی ياپلدی .

۱۸٦۳ م - ۱۲۸۰ هـ) - بخارای صغير ايله (قالموقستانده) چين حكومتنك نفوذی تأثيرات بر حاله كلديكندن (آنديجيان) امراسی ممالك مزبوره يی بالاستقلال اداره يه قيام ايلدی و بوخصوصده (خوقند) خانی دخی متفق بولنديغندن اودخی يعقوب خان قومانداسيله برمقدار عسكر كوندردی و بونلرك حسن تدبير وغيرتيله كاشغر ويار كند ولايتلری آلندقدنصكره مرقوم يعقوب خان بالاستقلال امارتنی اعلان ايتدی .

۱۸٦٤ م - ۱۲۸۱ هـ) - پروسيا واوستريا دولتلری اهاليسی المان اولان دانيمارقه ممالكنك بعض نظاماتنی فسخ ايتديرمك ايچون دانيمارقه دولتنه اعلان حرب ايتدی ودولت مشاراليها دخی بازوفت اوغراشوب نهايت ويانه ده تشكيل اولنان قونفرانس قراری موجبنجه (هولشتاين) و (شلزويق) و (لاونبورغ) دوقه لقلرنده اولان حقوقنی تركه مجبور اولدی

١٨٦٤ م - ١٢٨١ هـ) - تونس اهالیسی ویرکولرینك تخفیفنی ومحکمه لرك اصلاحنی وخزینه دارلك ومر تکب قائممقاملرك عزل وتبدیلنی وسبد فرهادك قاتلندن طولایی ترتب ایدن مسؤلیتك عفوینی استدعا ایتدی وبونلرك بعضیسی قرین اسعاف اولهمامسیله حاصل اولان اغبرار اختلال رنکنی الدیغندن حکومت برسنه قدر راحتسز اولدی .

١٨٦٤ م - ١٢٨١ هـ) - نیش وودین وسلستره ایالتلری برلشدیریله رك طونه ولایتی تشکیل ومدحت پاشا والی تعیین اولندی وولایتك اداره عمومیه وخصوصیه سنه دائر بر نظامنامه یاپلدی .

(ایکی سنه صکره ایالات سائره یه دخی تعمیم اولندیسه ده ایالات سائره طونه ولایتی قدر ترقی ایده مدی .

١٨٦٤ م - ١٢٨١ هـ) - انکلتره وفرانسه دولتلری (ژاپونیا) اوزرینه دونغا ارسالیله برچوق مظفریته نائل اولدقدنصکره انکلتره وفرانسه تجارلرینك ژاپونیا ممالکنده سربست راغلسی ودین عیسوینك اورالرده دخی اجرا وانتشارینه ممانعت اولنمامسی خصوصلرینی تحت معاهده یه آلدیلر .

١٨٦٥ م - ١٢٨٢ هـ) - کرید خرستیانلری یونانلولردن آلدقلری نصیحت وبولدقلری قوت ایله اختلاله

قالقشدیغندن دولت علیه دخی برچوق نصیحتدن صکره الای اتمش طابور عسکر سوقنه مجبور اولدی .
(دولت علیه ارباب اختلالی جدی اورمق استه مدیکندن ومداخلات اجنبیه ده اکسک اولمدیغندن اختلال اوچ سنه دوام اتمش ونهایت صدر اعظم (عالی) پاشانك عزیمت وهمتیله باصدیرلمشدر .

١٨٦٥ م - ١٢٨٢ هـ) - امریقای جنوبی رئیس جمهوری (لینقولنك) لك امریقای شمالی پولتیقه سنی ترویج افکارنده اولدیغی حس اولندیغندن بر کیجه تیاتروده اعدام اولندی .

١٨٦٥ م - ١٢٨٢ هـ) - خواجه پاشاده ظهور ایدن حریق قوم قپویه قدر کیدوب اوچ بیك سکز یوز دونم محلی ویران ایلدی .

١٨٦٥ م - ١٢٨٢ هـ) - اسلاو قومیته سی معرفتیله افلاق طپراغنده ترتب اولنان اشقیا فرقه لری طونه نك بو طرفنه کچوب طرنوی یه قدر بعض بلغار قریه لرینی عصیانه تحریك ایتدیسه ده محلی مأمورین ضابطه وعساکر معاونه سی ایقاع فساده میدان براقدی واشقیای مرقومه نك اکثریسی حربا طوتیلوب کیمی نفی وکیمی اعدام اولندی .
(ایکی سنه صکره بر طاقم اشقیا دها کچمش وانلر دخی ینه حربا طوتیلوب اولکیلرك یانه کوندرلمشدر .

١٨٦٦ م – ١٢٨٣ ه) – مصر والیسی اسماعیل پاشا (شوری النواب) نامیله بر مجلس کبیر تشکیل ایلدی . (١ تشرین ثانی)

١٨٦٦ م – ١٢٨٣ ه) – پروسیا دولتی اوستریا دولتنه اعلان حرب ایتدی والمانیا حکومات صغیره سی اوستریا دولتیله اتفاق ایلدیسه ده پروسیا دولتی یکی ایجاد اولنان ایکنه لی تفنکلرله ابتداهانوره وساقسونیا و (هس) ممالکنی وصکره ایکی طرفدن بشیوز بیک عسکر سوق اولنان واوچ کون امتداد ایدن مشهور (صادوا) محاربه سنی قزاندیغندن حکومات صغیرهٔ مذکوره یولتبقه یی دکشدیردی .

– اوستریا دوننماسندن بر اخشاب سفینه پروسیا دولتیله متفق اولان ایتالیا دوننماسندن بر زرهلی سفینه یی حرباً باتردی .

– اوستریا دولتی فنا حالده پریشان اولدیغندن (براغه) شهرنده تنظیم اولنان شانسز معاهده یی امضایه وکچن سنه قزاندیغی (شلزویق) و (هولشتاین) ولایاتنی اعطایه مجبور اولدی و بو انقلاب ده المانیانك شمال طرفلری کاملاً پروسیا اتحادینه کیردی و بتون اوروپا دولتلری ایکنه لی تفنکك قدرینی بیلدی .

١٨٦٦ م – ١٢٨٣ ه) – مملکتین ویودسی

(قوزه) بك اهالینك تهدیدیله فرار ایلدکدنصکره پروسیا زادکانندن (شارل هوهنزولرن) نامنده بر ذات کاوب خود بخود مقام امارته اوتوردی و دولت علیه بویله بر اجنبی یی قبول اتمامك استدیسه ده فرانسه ایمپراطوری ناپلیونك بتون اوروپاجه مؤثر اولان پولتیقه سنه قارشو بر مسئله چیقارمغی ده موافق مصلحت کورمدیکندن مومی الیهك امارتنی تصدیق ایلدی .

۱۸٦٦ م - ۱۲۸۳ ه) - رقبه سی بیت الماله عائد اولان اراضیٔ امیریه وموقوفه نك توسیع حق انتقالنه ومقابلنده محصولاتدن بش سنه ده بر بچق عشر استحصالنه قرار ویرلدی .

۱۸٦٧ م - ۱۲۸٤ ه) - پارسده بر بیوك سرکی کشاد اولندی وسلطان (عبد العزیز خان) حضرتلری فرانسه ایمپراطوری (ناپلیونك) دعوتیله پارسه تشریف وسرکیٔ مذکوری تماشا بیوردی وسائر حکمدارلر دخی کتدی .

(اشبو سرکی یوز قرق التی بیك بشیوز سکسان سکز متره مربعنده بر عرصه اوزرینه کروی الشکل اوله‌رق یاپلمش واطرافنده اولان حیوانات ونباتات بغچه‌لریله برابر مصارفی یکرمی ملیون فرانقه بالغ اولمشدر .

۱۸٦٨ م - ۱۲۸٥ ه) - یونان دولتی اوچ سنه دنبرو کریدعاصیلرینه معاونت ایتدیکیچون دولت علیه

قطع مخابره ایتدی واعلان حرب اوله جغی اثناده فرانسه دولتی دولت مشار الیهانك ارتق اصلاح مسلك ایده جکنه دائر تأمینات و برمسیله بنه مناسبات اعاده اولندی وكريد حادثه سیده نهایت بولدی .

١٨٦٨ م - **١٢٨٥** هـ) - اوستریا دولتی مجارستان اهالیسنه بر اداره ممتازه ویردی وایمپراطور (ژوزف) ایمپراطورلق عنواننه مجار قراللغنی ده علاوه ایتدی .

١٨٦٨ م - **١٢٨٥** هـ) - فقرانك نقود جزؤیه سنی آلوب نمالندیرمق واحتیاجی اولنلره رهن وفائض ایله اقچه اقراض ایتمك اوزره درسعادتده بر امنیت صندیغی کشاد اولندی .

١٨٦٨ م - **١٢٨٥** هـ) - حبش حکمداری (تئودور) اوطرفه کیدن انکلیز سیاحلرینی حبس ایتمش و بونلرك تخلیصی ایچون کوندریلان مأمورلری دخی براقمامش اولدیغندن انکلتره دولتی حبشستانه بر اردوسوقنه مجبور اولدی ووقوعبولان محاربه ده مرقوم (تئودور) مغلوب اولدیغیچون کندو سنی تلف ایدوب عسکری طاغلدیغنه وانکلیز مأمور وسیاحلری تخلیص کریسان ایلدیکنه بناء اردوی مذکور متوفای مرقومك اوغلیله برابر لوندره یه عودت ایلدی .

۱۸٦۸ م - ۱۲۸٥ ه)- صرب كنزى بولنان (ميشل قو پرويچ) بلغراد ده بعض خصماسى طرفندن اعدام اولنديغى جهتله اهالى (ميلان قوپرنويچ) ى انتخاب ايتدى و دولت عليه دخى تصديق ايلدى .

۱۸٦۸ م - ۱۲۸٥ ه) - بغداد واليسى مدحت پاشا عساكر كافيه ايله بحرا نجد قطعه سنى اصلاحه كتدى و (قطيف) و (احسا) اهاليسنى تحت اطاعته الوب دولت عليه يه ايصندرردقدن وايجاب ايدن مأمورلرى تعيين ايتدكدنصكره ينه بحرا عودت ايلدى و برسنه صكره بغدادده (عمان عثمانى) ناميله بر واپور شركتى تأسيس ايدوب بومبايه ودرسعادته پوسته ايشلتديردى .

۱۸٦۹ م - ۱۲۸٦ ه)- اردولرده بولنديراق لازم كلان مؤظف ورديف واحتياط ومستحفظ عساكر شاهانه نك مقدارى تعيين واسلحه ولوازمهٔ سائره لرى تنظيم وتنسيق اولندى .

۱۸٦۹ م - ۱۲۸٦ ه) - (حله) قضاسى جوارنده مسكون اولان عشائر (حله) حكومتى عليهنه قيام والرينه كچن برقاچ بلوك عساكر شاهانه يى وقضاء مزبور قائممقامى توفيق افندى يى اعدام ايلدى وجمعيتلرى اللى بيك راده سنه وارديغى حالده بغداددن يتشديريلان اوچ الاى عساكر شاهانه اعادهٔ اسايشه موفق اولدى .

١٨٦٩ م - ١٢٨٦ ﻫ) - بر فرانسز قومپانیه سی معرفتیله التی سنه دنبرو حفر اولنمقده اولان سویش قنالی بو کره اکمال ورسم کشادی اجرا اولندی .

١٨٧٠ م - ١٢٨٧ ﻫ) - اوستریا ایمپراطوری (فرانسوا ژوزف) لاجل الزیاره درسعادته کلوب ذات شاهانه ایله برقاچ کون کورشدکدنصکره عودت ایلدی .

١٨٧٠ م - ١٢٨٧ ﻫ) - رومادہ بولنان قتولك پسقپوسلری برمجلس روحانیده فرانسه ایمپراطوری ناپلیونك (لایخطی) لکنه قرار ویردی .
(بومجلسك تشکیلی و بوغریب و کولنج عنوانك توجیهی ایمپراطور مشارالیه طرفندن اصمار لنمش بر دسیسه اولمق کرکدر .)

١٨٧٠ م - ١٢٨٧ ﻫ) - پروسیا دولتی اسپانیا قرالیتندن مخلوع (ایزابللا) نك یرینه پروسیا خاندانندن بر پرنسی قرال نصب اتمك استدی وفرانسه قرالی ناپلیون دخی بوکا راضی اولمدیغندن پروسیا اوزرینه اعلان حرب ایدوب بر عظمت فوق العاده ایله محاربه یه طوتشدی وپروسیا اولر کمال حمیت و سرعتله برقاچ مظفریته نائل اولدقدنصکره مشهور (سدان) محاربه سنی قزاندی ومعیتنده کلیتلو معلم عسکر اولدیغی حالده بیچاره ناپلیون یقایی اله ویردی .

– پارس اهالیسی ناپلیونك طوتلدیغنی وعسكرك پریشان اولدیغنی خبرآلدیغی كبی بر حكومت موقته تشكیل وجنرال (بروشو) یی قوماندان تعیین ایدوب درمه‌چاتمه عسكر ایله پروسیالولری مدافعه‌یه قالقشدیسه‌ده پروسیالولر فرانسه ممالكنك اكثری محللرینی استیلا ایتمش وپارسی دائرأ مادار طوب آتشنه الوب دوكمكه باشلامش وذخیره قالمامش اولدیغندن مدافعه ممكن اوله‌مدی ونهایت ورسایلده (ژولفاور) و (غامبیتا) كبی رؤسای جمهورك همتیله و (لورن) و (الساس) ایالتلری ترك اولنمق وبش ملیار فرانق تضمینات ویرلمك شرطیله بر معاهدهٔ اساسیه عقد اولندی .

١٨٧٠ م – ١٢٨٧ ه) – تركستانده متفرق بشایان اسلامی مركزواحده ربط ایچون اوغراشان كاشغر امیری یعقوب خان (ختن) مملكتی و (قوجه) شهری و حوالیسی و (تیانشان) ایالت جمیعه سنك اكثر محللرینی استیلا ایلدی و بخارا امیرندن (اتالیق غازی) عنواننی آلدقدنصكره انكلتره وروسیه دولتلریله برده تجارت معاهده سی یاپدی .

١٨٧٠ م – ١٢٨٧ ه) – بك اوغلنده والده چمه سی سوقاغنده ظهور ایدن حریق روزكارك شدتیله اخشاب وكارگیر برقاچ بیك خانه ودكان یاقدی وچوق آدم تلف اولدی .

١٨٧٠ م – ١٢٨٧ ه) – بنده تشكیل اولنان

اردوی همایون (عسیر) و (صنعا) جهتلرینی حرباً اصلاحده موفق اولدی و عساکر شاهانه نك ومأمورین سائره نك حکیمانه حرکتی اهالی یی خشنود ایلدیکندن کون بکون دائرهٔ انقیاد توسیع ایلدی .

١٨٧١ م — **١٢٨٨** هـ) — پارسده بولنان قوموینستلر یعنی دائرهٔ بلدیه طرفدارلری ورسایلده تشکل ایدن جمهوریت معتدله یی قبول اتمدی وسائر اهالی دخی قوموینستلر استدیکی جمهوریت مفرطه یی رد ایلدیکندن ایکی طرف سلاحه طاوراندی و پارسك ایچنده وقوعبولان محاربه ده پك چوق انسان تلف اولدی ومیری ابنیه لری قوموینستلر طرفندن احراق اولندی ونهایت موسیو (تیر) ك ریاسته انتخابیله غوغا باصلدی .

(قوموینستلر میری ابنیه لرینه آتش ویردکاری زمان برطاقم قاریلرك صو یرینه مخصوصاً پترول یاغی طاشیدقلری متواتردر .)

— فرانسه ایمپراطور سابق ناپلیون دوشدیکی کبی ایتالیا قرالی قاقدی رومایی ضبط ایتدی واوغلی (امده) یی اسپانیا قراللغنه انتخاب ایتدیردی وروسیه دولتی مسئلهٔ سابقه ده دولت علیه ایله عقد ایتدیکی معاهده نك مواد اساسیه سندن اولان قره دکز مسئله سنی تعدیله قالقشدی واوروپا دولتلری لوندرده عقد اولنان قونفرانس قراریله روسیه یه موافقتدن بشقه برشئ دیه مدی و پروسیا دولتی المانیانك شمالی ایمپراطورلغنی اعلان ایلدی .

١٨٧١ م - ١٢٨٨ ﻫ) - (امين عالى) پاشا
وفات ايدوب يرينه (محمود نديم) پاشا صدر اعظم اولدى
(٢٢ جماذى الآخر) وكوچك مأمورلردن ايجه تنقيحات
اجرا اولندى لكن صيق صيق مأمور تبدلى اداره يه
كركى كبى سكته ويردى ؛

١٨٧١ م - ١٢٨٨ ﻫ) - اوته دنبرو روم
پطريقخانه سى طائيان بلغارملتى آيتيلرينك بلغارجه اجراسنى
و پسقپوسلرينك كندوملتلرتدن تعيينى ادعا تمكده و پطريقخانهٔ
مذكوردخى مخالفت ايلمكده اولديغى حالده بوكره بلغارلر
مستقل بر پطريق نصبى ادعاسنه دخى قيام واصرار ايلدكلرندن
باب عالى مخالفت مذكوره يى اورته دن قالديرمق ايچون
موافقته مجبور اولدى ؛

١٨٧١ م - ١٢٨٨ (ريوز) نامنده بر ذات فرانسه
ايله ايتاليا اره سنده (منتونه) شهرى قربنده بر مغاره درونده
براسكى انسان اسكلتى بولدى ؛
اشبو اسكلتك اولديغى يرده زينت اولمق اوزره يا پلمش
برطاقم دلكلى صدفلر وسلاح اولمق اوزره اعمال اولنمش
بعض سيورى كسكلر بولنديغنه نظراً بونك يكرمى بش بيك
سنه لك برجنازه اولديغى كويا فناً ثابت اولمشدر ؛

١٨٧٢ م - ١٢٨٩ ﻫ) - ارمنى قتوليك ملتى
پطريقى (حاسون) افنديك رومادن نشر اولنان (رورسوروس)
ورقه سى احكامنه طرفدار بولنديغى ملت مرقومه دن

بعضیلری اخطار وشکایت ایلدیکنه بناء عزل اولنوب یرینه بالانتخاب دیکری نصب اولندی ·

۱۸۷۲ م ـ ۱۲۸۹ هـ) ـ درسعادتده دخان رژیسی احداث اولندی
(مؤخراً طشره‌لره دخی تعمیم اولنمش وزسم میریسنك باندورول ربطیله استحصالنه قرار ویرلمشدر ·

۱۸۷۲ م ـ ۱۲۸۹ هـ) ـ صدراعظم محمود ندیم پاشا عزل ایله یرینه مدحت پاشا نصب اولندی ؛ (۲۵ جمادی الاول) وسکسان برکون صکره بودخی عزل اولنوب یرینه محمد رشدی پاشا و یوزاون یدی کون صکره اسعد پاشا والتمش برکون صکره شروانی محمد رشدی پاشا نصب اولندی ؛

۱۸۷۲ م ـ ۱۸۸۹ هـ) ـ چین خاقانی چینك جهت غربیسنده مسکون (پونتان) لری اوروب (طایفه) و (مؤمین) نامنده ایکی مملکتلرینی آلدی ودرونلرنده بولنان یوز بیك قدر اهل اسلامی فامیلالریله برابر اعدام ایتدی وحکمدارلری اولان سلطان سلیمان دشمن النه دوشمامك ایچون حرمی وچوجق چولغی برمحله حبس ایتدکدنصکره کندوسنی تسمیم ایلدی ؛

۱۸۷۲م ـ ۱۲۸۹ هـ) ـ فلمنك دولتی

(سوماتره) جزیره سنده کند و ایشلریله مشغول اولان اهالیٔ اسلامیه‌یی تضییقه باشلادی .

١٨٧٣ م — ١٢٩٠ هـ) — ایران حکمداری (ناصر الدین) شاه حضرتلری اوروپاده برمدت سیاحت ایتدکدنصکره درسعادته دخی کلوب ذات شاهانه ایله کورشدی و برقاچ کون استراحتدن صکره قره دکز وروسیه طریقیله طهرانه عودت ایلدی .

١٨٧٣ م — ١٢٩٠ هـ) — فاس حکمداری (سید محمد) وفات ایدوب یرینه (سلطان حسین) حضرتلری جلوس ایلدی .

١٨٧٣ م — ١٢٩٠ هـ) — اسپانیاده قرالق استه‌یان (قارلیست) طاقمی یکی تشکیل اولنان حکومت جمهوریه ایله محاربه‌یه طوتشدی و برقاچ غلبه‌دن صکره قوتلری وطرفدارلری چوغالدیغندن حکومت مذکوره کرکی کبی اضطرابه دوشدی .

١٨٧٣ م — ١٢٩٠ هـ) — کاشغر امیری یعقوب خان درسعادته بر ایلچیٔ مخصوص ارساله تابعیت سلطنت سنیه‌یی قبول ایلدیکندن سیف و علم کبی بعض هدایا و برقاچ معلم کوندرلدی ونام نامیٔ جناب پادشاهی‌یه خطبه اوقونمق وسکه ضرب اتمك ایچون مساعده احسان بیورلدی .

١٨٧٣ م - ١٢٩٠ هـ) - افريقا قطعه سنك جهت غربيسنده واقع (آشنتی) حکومتنه تابع (کیب قوست قاسل) قصبه سندن (آسینه) نهرینك بحره منصب اولدیغی محله قدر ممتد اولان سواحل انکلتره دولتی طرفندن ابلوقه تحتنه آلندی .

١٨٧٣ م - ١٢٩٠ هـ) - بهادران عصردن جزایرلی مشهور (عبدالقادر) افندی مکهٔ مکرمه ده وفات ایلدی .

١٨٧٣ م - ١٢٩٠ هـ) - روسیه دولتك جنرال قوفمان قومانداسیله (خیوه) اوزرینه اوچ قولدن کوندردیکی اوچ فرقه عسکر (خیوه) یی ضبط ایلدی (١٠ حزیران) واثنای محاربه ده فرار ایدن حکمدار (سید محمد) خان جنرال مومی الیهك ویردیکی تأمینات ایله کلوب تضمینات وخصوصات سائره یی حاوی قلمه النان معاهده یی امضا ایتدکدنصکره کو یا خانلق مقامنه اوتوردی .

١٨٧٣ م - ١٢٩٠ هـ) - درسعادتده دخی املاکك قیمتندن علی السویه بیکده درت وعقار وضعیتنده اولان املاکك هم قیمتندن بیکده درت و همده ایراد سنویسندن یوزده درت غروش ویرکو استحصالنه مباشرت اولندی .

(ایلك سنه نك یكون حاصلاتی یوز اللمش یدی بیك لیرایه بالغ اولمشدر .

۱۸۷٤ م - ۱۲۹۱ ه) - اسپانیاده یکمن سنه دنبرو دوام ایدن (قارلیست) اختلالی اسپانیا جمهوریتنك قراللغه تحویلنی نتیجه ویردی ودرت سنه مقدم خلع اولنسان قرالیچه (ایزابلا) نك اوغلی (دون الفونس) بالانتخاب قرال تعیین اولندی .
(کانون اول)

۱۸۷۵ م - ۱۲۹۲ ه) - بوسنه وهرسك خرستیانلرینك اجنبی القا آتنه قاپیلان هوادارلری حکومتك سوء اداره سندن بحث ایدرك کندولرینه برچوق آدم اویدوردقدن و(نوه سین) دن قره طاغه کیدوب ایجاب ایدن نصیحت وتعلیماتی آلدقدن صکره علنا فساد واختلاله باشلادی ودالماچیادن وسائر ممالك اجنبیه دن بر طاقم سرسریلر کلوب اختلاله التحاق ایلدی بناء علیه دولت علیه دخی سلاح استعماله مجبور اولدی .

- روسیه دولتی بوسنه وهرسك اشقیاسنه قونسلوسلردن مرکب بر قومسیون ارسالی وانلرك تحقیق وتوصیه سیله اختلالك باصدیرلمسنی دولت علیه یه واوروپا دولتلرینه اخطار ایلدی . وجمله سی موافقت ایدرك برمأمور کوندردیسه ده بومأمورلر اشقیانك یوز بولمسندن بشقه بر ایش کوره مدی . لکن روسیه نك مرادی

حاصل اولدی یعنی ایشك ایچنه اجنبی پر ماغی کیردی ٭
(۲۹ رجب و ۱۹ اغستوس)

۱۸۷۵ م - ۱۲۹۲ ه) - اوستریا خارجیه ناظری قونت (انداشی) داللا چیادن هرسك وقره طاغه یکن اسلاولری منع ممکن اوله مدیغنی ودولت علیه بوسنه وهرسك اختلالنی باصدیرمق ایچون امور داخلیه سنی نصل اصلاح اتمك لازم کله جکنی مبین قلمه آلدیغی لایحه یی اوروپا دولتلرینه و باب عالی یه کوندردی و باب عالی دخی مداخله معناسی و یرمیه رك قبول ایلدی ٭
(اوائل ذی الحجه واواخر کانون اول)

۱۸۷٦ م - ۱۲۹۳ ه) - دولت علیه تدارکات کلیه یه باشلادی ومالیه خزینه سی غائلهٔ حربیه مندفع اولنجه یه قدر مستقرضات واسهام عمومیه فائضلرینك نصفنی ویره بیله جکنی اعلان ایلدی ومؤخراً انی دخی ویره مدیکی جهتله اوروپالیلر مغبر اولدی ٭

۱۸۷٦ م - ۱۲۹۳ ه) - ذات شاهانه ایله روسیه سفیری اغناتیف سرای همایونی اهالیدن محافظه ایچون درسعادته اوتوزبیك روسیه عسکری کتوره جك ایمش دیه رك ظهور ایدن اراجیف برچوق کمسه یی مأیوس ایتدی وطلبهٔ علوم افندیلر درسلرینی تعطیل ایدوب صدر اعظم محمود ندیم پاشا ایله شیخ الاسلام حسن افندینك انفصالنی استه دی ودرحال ایکیسی بردن عزل اولنه رق

یرلرینه محمد رشدی پاشا وخیر الله افندی تعیین اولندی .
(١٨ ربیع الاول و ١ نیسان)

١٨٧٦ م – ١٢٩٣ هـ) – بوسنه وهرسك سنجاقلرینی صارمش اولان آتش اختلال بلغارستانه دخی سرایت ایتدی وابتدا پازارجقده اوتلق کویی وفلبه‌ده عورت آلان قریه‌لری بلغارلری اسلاو قومیته‌لرینك تعلیماتی وجهله قالقوب اهل عرض بلغارلری جبراً اشقیایه واسلام قومشولرندن اله کچنلری چوجق چولقیله برابر اعدامه باشلادی . (٩ ربیع الاخر و ٢١ نیسان)

– وقوعات مذکوره‌نك ویردیکی دهشت واورالرده عسکر بولنمدیغی جهتله محلی مأمورلرینك لاجل المحافظه ایتدیکی دعوت اوزرینه اهالیٔ اسلامیه طوپلاندی و بونلردن برازی مسلحاً اجتماع ایدن قراء مذکوره بلغارلری اوزرینه کوندریلوب برقاچ شدید محاربه ایله جمعیتلری طاغیدلدی واسلاو قومیته‌لری بو وقعه‌یی دخی شرمایهٔ فساد اتخاذ ایدرك واشدکاری رنکه صوقه‌رق فریاده باشلادقلرندن اوروپالولر ترکاری عموماً ظالم و بلغارلری مظلوم بلدیلر و دولت علیه و بعض دولتلر طرفندن تحقیقه آدملر کوندرلدی وندن صکره ایش اکلاشلدیسه‌ده اوروپالیلرك اعتقادی طوغریله‌مدی

١٨٧٦ م – ١٢٩٣ هـ) – مسلمان اولاق اوزره عورتحصارندن سلانیکه کلان بر بلغار قزینك شمندوفردن چیقار ایکن بلغار و روم اهالی طرفندن طوتیلوب باغرته

کوتور الدیکی اسلامك کوجنه کتدیکندن برچوغی حکومت قوناغی جوارنده کی جامع شریف حوالیسنه طوپلانوب شکایته حاضرلنقده ایکن هنوز اکلاشیله میان برسببه مبنی فرانسه و پروسیا قونسلوسلری برطور جسورانه ایله کاوب ایچلرینه کیردیکی کبی جهلا طاقی بونلری صاردی واوقارغشه لقده ایکیسی بردن اعدام اولندی •
(١٢ ربیع الآخر و ٢٤ نیسان)

- وقوعات مذکوره‌یی تحقیق ایچون باب عالی وباب سرعسکریدن و درسعادت فرانسه و پروسیا سفارتلرندن اعزام اولنان مأمورلرسلانیك مأمورین ملکیه وعسکریه‌سندن واهالئ مملکتدن یکرمی اوتوز کشینك تبعیدینه ویدی کشینك اعدامنه قرار ویردی وفدر حال ایجابی اجرا اولندی •
(ابتداقرنی قاچیروب فساده سبب اولنلردن هیچ برخرستیانك جزا کورمامسی شایان تعجبدر •

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ه)- سلطان (عبدالعزیز) خان حضرتلری و کلا وامرادن برقاچ کشینك تدبیر نارواسیله خلع اولنوب سلطان (مراد) خامس حضرتلرینه باب سرعسکریده بیعت اولندی •
(٧ جمادی الاول و ١٨ مایس)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ه) - شمدی‌یه قدر بوسنه وهرسك اشقیاسنه معاونتدن کیر طور میان صرب

وقره طاغ بكاری بوكره رسماً اعلان عصیان ایلدی وعسكرلری حدودلردن تجاوزه باشلادی .
(١١ جمادی الاول و ٢٢ مایس)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ هـ) - سلطان (عبدالعزیز) خان مخلوع تنهاده مقراص ایله قوللرینك طمرلرینی كسوب قانی اقیده اقیده وفات ایلدی .
(١٢ جمادی الاول و ٢٣ مایس)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ هـ) - وكلای دولت كیجه مدحت پاشانك قوناغنده مذاكرات ایله مشغول ایكن سرعسكر حسین عونی پاشایه بر خصوصدن طولایی غرضی اولان یوزباشی چركس حسن رووالور ایله بغتةً ایچرو كیروب پاشای مومی الیهی وخارجیه ناظری راشد پاشایی و خدمه وضابطاندن برقاچ كشی یی اعدام وقپودان احمد پاشایی مجروح ایلدی ومرقوم در حال طوتیلوب برقاچ كون صكره صلب اولندی . (٢٣ جمادی الاول و ٣ حزیران)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ هـ) - نیش وشهركوی ویكی پازار وكوچك (زورنیق) حدودلرینی تجاوز ایدن صرب عسكری مغلوب اولدی وودین قوماندانی عثمان پاشا برقاچ مظفریتدن صكره (زایچار) قصبه سنی صربلردن آلدی وصرب عسكرینك ایچنده پك چوق روس عسكری بولندی . (١٧ رجب و ٢٦ تموز)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - سلطان (مراد) خامس حضرتلرينك ضعف دماغه مبتلا اولدقلری تبين ایلدیکندن طوپقپو سرای همایوننه دعوت اولنان بالجمله علما ووکلانك تنسيبله وچیقاريلان فتوای شریف موجبنجه خلع اولنوب تخت عالیٔ عثمانی یه سلطان (عبد الحميد) خان ثانی حضرتلری جلوس بیوردی ٠
(١١ شعبان و ١٩ اغستوس) یوم پنجشنبه

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - خيلی وقتدنبرو تحت محاصره ده اولان (علکسنجه) قصبه سی ومتعاقباً (دالیغراد) ناحیه سی ضبط اولندیغندن صربلولرکرکی کبی تلاشه دوشدی و بلغراداغنیاسندن برچوق کمسه‌لر قارشو یه هجرت ایلدی ٠

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - روسیه دولتنك تکلیفاتنی اورته یه قویه رق روم ایلی اصلاحاتنه برقرار ویرمك اوزره درسعادتده دولستة مرخصلرندن مرکب برقونفرانس تشکیل اولندی و طرف دولت علیه دن دخی ادهم پاشا و صفوت پاشا مرخص تعیین قلندی ٠
(٧ ذی الحجة و ١٢ کانون اول)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - اصول استبدادك الغاسیله اصول مشورت ومشروطیتك اتخاذ واجراسی حقنده شرفتعلق ایدن خط همایون باب عالیده قرائت وقانون اساسی وضع واشاعت اولندی وتبركاً یوز برپاره

وقره طاغ بکاری بوکره رسماً اعلان عصیان ایلدی وعسکرلری حدودلردن تجاوزه باشلادی .
(١١ جمادی الاول و ٢٢ مایس)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ه) - سلطان (عبدالعزیز) خان مخلوع تنهاده مقراص ایله قوللرینك طمرلرینی کسوب قانی اقیده اقیده وفات ایلدی .
(١٢ جمادی الاول و ٢٣ مایس)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ه) - وکلای دولت کیجه مدحت پاشانك قوناغنده مذاکرات ایله مشغول ایکن سرعسکر حسین عونی پاشایه برخصوصدن طولایی غرضی اولان یوزباشی چرکس حسن رووا ورایله بغتةً ایچرو کیروب پاشای موی الیهی وخارجیه ناظری راشد پاشایی وخدمه وضابطاندن برقاچ کشی یی اعدام وقپودان احمد پاشایی مجروح ایلدی ومرقوم درحال طوتیلوب برقاچ کون صکره صلب اولندی . (٢٣ جمادی الاول و ٣ حزیران)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ه) - نیش وشهرکویی ویکی پازار وکوچك (زورنیق) حدودلرینی تجاوز ایدن صرب عسکری مغلوب اولدی وودین قوماندانی عثمان پاشا برقاچ مظفریتدن صکره (زایچار) قصبه سنی صربلردن آلدی وصرب عسکرینك ایچنده پك چوق روس عسکری بولندی . (١٧ رجب و ٢٦ تموز)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - سلطان (مراد)
خامس حضرتلرینك ضعف دماغه مبتلا اولدقلری تبین
ایلدیکندن طوپقپو سرای همایوننه دعوت اولنان بالجمله علما
ووکلانك تنسیبیله وچیقاریلان فتوای شریف موجبنجه
خلع اولنوب تخت عالیٔ عثمانی یه سلطان (عبدالحمید) خان
ثانی حضرتلری جلوس بیوردی .
(١١ شعبان و ١٩ اغستوس) یوم پنجشنبه

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - خیلی وقتدنبرو
تحت محاصره ده اولان (علکسنجه) قصبه‌سی ومتعاقبا
(دلیغراد) ناحیه‌سی ضبط اولندیغندن صربلولرکرکی کبی
تلاشه دوشدی و بلغراد اغنیاسندن برچوق کسه‌لر قارشویه
هجرت ایلدی .

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - روسیه دولتنك
تکلیفاتنی اورته‌یه قویه‌رق روم ایلی اصلاحاتنه برقرار
ویرمك اوزره درسعادتده دول ستّه مرخصلرندن مرکب
برقونفرانس تشکیل اولندی و طرف دولت علیه‌دن
دخی ادهم پاشا و صفوت پاشا مرخص تعیین قلندی .
(٧ ذی الحجه و ١٢ کانون اول)

١٨٧٦ م - ١٢٩٣ ﻫ) - اصول استبدادك
الغاسیله اصول مشورت ومشروطیتك اتخاذ واجراسی
حقنده شرف تعلق ایدن خط همایون باب عالیده قرائت
وقانون اساسی وضع واشاعت اولندی وتبرکاً یوزبرپاره

طوپ انداخت قلندی ۰ (۷ ذی الحجه و ۱۲ کانون اول)

۱۸۷۶ م – ۱۲۹۳ ه) – مجارستان اهالیسی طرفندن سردار اکرم عبدالکریم پاشانك صرپستان مظفریتنی تبریکاً و مجارستان دارالفنونی طلبه سندن یکرمی قدر نورسیده کانه تودیعاً گوندرلمش اولان سیف درسعادته واصل اولدی ۰ (۲۵ ذی الحجه و ۳۱ کانون اول) و برازمدت صکره درسعادت اهالیسی طرفندن دخی مقابلهٔ مجارستانه برهیئت مبعوثه گوندرلدی ۰

۱۸۷۷ م – ۱۲۹۴ ه) – درسعادتده سکز اون دفعه اجتماع ایدن قونفرانس بلغارستانده ایکی ولایت ممتازه تشکیلنه و والیلرینك دول سته طرفندن موافقت شرطیله خرستیاندن تعیننه وتخصیص اولنه جق ویرکودن یالکز برقسمنك خزینه ایچون اخذینه واصلاحات ایچون برمختلط قومسیون تشکیلنه وروم ایلنده چرکس مهاجری اسکان ایدلمامسنه قرار ویردیسه ده بونلر دولت علیه نك استقلالنه طوقونورشیلر اولدیغندن مجلس عمومی قراریله رد اولندی ۰
(۳ محرم و ۶ کانون ثانی)

۱۸۷۷ م – ۱۲۹۴ ه) – صدراعظم مدحت پاشا بغتةً مابین همایونه چاغریلوب واپور مخصوص ایله خارج ممالکه اعزام اولندی ۰
(۲۱ محرم و ۲۴ کانون ثانی) طقوز آی صکره عفو وسوریه والیسی تعیین بیورلمشدر ۰

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ ه) - روسيه دولتی صربستانده عساکر عثمانیه نك ایلرو ادیکنی کوردیکی کبی دولت علیه یی صربلولرله مصالحه ایچون تضییقه باشلادی واولبابده ویردیکی شدید براولتی ماتومه یکرمی درت ساعتده جواب قطعی استدی ودولت علیه دخی روسیه ایله بوزوشمامق ایچون صربستانك اسکی حالده ابقاسنه وترك مخاصمه یه موافقت کوستردی وشمدی یه قدر چکیلان امکلر ودوکیلان قانلر هبا اولدی کتدی ·
(١٥ صفر و ١٧ شباط)

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ ه) - قانون اساسیده موعود اولان مجلس اعیان ومبعوثانك رسم کشادی مابین همایونده اجرا اولندی ویوزبرپاره طوپ انداختیله اعلان مشرت ایدلدی · (٣ ربیع الاول و ٦ مارت)

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ ه) - مملکتین امارتی دولت علیه علیهنه روسیه اوله عقد اتفاق ایلدی ·
(٢١ ربیع الاول و ٢٤ مارت)

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ ه) - اوروپا دولتلری روسیه نك التماسیله باب عالی یه بر (پروتقول) کوندردی واشبو پروتقولده بوسنه وهرسك و بلغارستانده اصلاحات اجرا اولنمسی وقره طاغ حدودینك تصحیحیله بویانه نهرنده شیرسفاینه مساعده ایدلمسی وروسیه یه قارشو سفری حالده بولنان عساکر عثمانیه نك حضری برحاله ارجاع قلنمسی

ومؤخرا روسیه عسکرینك طاغیدلمسی مذاکر انیجون
دخی (پترسبورغه) برعثمانلی مأموری کوندرلمسی مندرج
اولدیغندن برشدید جوابنامه ایله رد اولندی .
(٢٥ ربیع الاول و ٢٨ مارت)

١٨٧٧ م - **١٢٩٤** ه) - قره طاغلیلرك
استدیکی اراضی یی اعطایه مجلس مبعوثان موافقت اتمدیکندن
درسعادتده بولنان مرخصلری عودت ایلدی .
(٢٦ ربیع الاول و ٢٩ مارت)

١٨٧٧ م - **١٢٩٤** ه) - روسیه دولتی
دولت علیه یه اعلان حرب ایتدی وانکلتره دولتی روسیه نك
بیك سکز یوز اللی التی معاهده سنه قارشو بویله خود بخود
اعلان حرب ایدیشنی پروتستو ایلدیسه ده روسیه آلدیرمدی .
(٥ ربیع الاخر و ٧ نیسان)

- روسیه لولر (اردهان) استحکامنی سهولتله آلدی
وقوماندانی حسین صبری پاشا تحت محاکمه یه آلندی .
(٥ جمادی الاول و ٦ مایس)

١٨٧٧ م - **١٢٩٤** ه) - چرکزستاندن
ایلرولمك اوزره (صخومه) برفرقه عساکر ردیفه و برمقدار
عساکر معاونه کوندرلدی (٦ جمادی الاول و ٧ مایس)
وعساکر مرقومه (صخوم) و(چامچرا) وحوالیسنی ضبط
ایدرك برقاج اوفق محاربه قزاندیسه ده دها ایلرویه

کیده مدیکندن ایکی اوچ آی صکره جمله سی کیرویه الندی والتمش بیك قدر اهالی دخی برابر هجرت ایلدی .

- مصر والیسی اسما عیل پاشا نك اوغلی حسن پاشا برفرقه عساکر مصریه ایله درسعادته کلوب همان وارنه یه اعزام اولندی . (٥ جمادی الاخر و ٤ حزیران)

- روسیه لولر طونه نك برو طرفنه یعنی (ماچین) (وایساقچی) اره سنه و (خرسوه) نك اشاغی طرفنه بچدی وعساکر عثمانیه نك مقابله ومدافعه تامه سی بعض قوماندانلر نزدنده مقتضیات فنون حربیه دن عد اولندی .
(١٠ جمادی الاخر و ٩ حزیران)

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ هـ) - قره طاغی ابلوقه ایدن عساکر عثمانیه اوچ قولدن ایچرویه طوغری یوریدی و (چتنه) نك شرق جهتنده قوللر یکدیکریله برلشوب قره طاغلولری کرکی کبی تهدید ایلدی .
(١٢ جمادی الاخر و ١١ حزیران)

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ هـ) - روسیه لولر بروطرفك بطائتندن جسارت پیدا و بر کوچك قوت ایله طونه یی کچوب (زشتوی) یی استیلا ایلدی واون بش کون ظرفنده (بله) و (طرنوی) مواقع مهمه سنی طوتدی و بومدتده هیچ برطرفدن مقاومت وقوع بولمدی .
(١٦ جمادی الاخر و ١٥ حزیران)

ـ (الشكرد) و (قارص) مواقعنده بولنان عساكر عثمانيه بيوك بيوك مظفريتلره نائل اولدى وايتدكلرى تعقيب اوزرينه روسلر (قارص) محاصره سنى براغوب اريه چاينه وروان حدودينه قدر چكلدى •
(١٧ جمادى الاخر و ١٦ حزيران)

١٨٧٧ م ـ ١٢٩٤ هـ) ـ امير مكهٔ مكرمه (شريف عبد الله) پاشا وفات ايدوب يرينه شوراى دولت اعضاسندن (شريف حسين) پاشا حضرتلرى تعيين بيورلدى • (٢٨ جماذى الاخر و ٢٧ حزيران)

١٨٧٧ م ـ ١٢٩٤ هـ) ـ روسيه اوردوسنك بر فرقهٔ جسيمه سى بلغارلرك دلالت و معاونتيله خائن بوغازندن قوجه بالقانى كچوب اسكى و يكى زغره حدودلرينه طوغرى يوريمكه باشلادى • (٣ رجب و ٢ تموز)

ـ روسيه اوردوسنك طونه وقوجه بالقان كبى ايكى استحكام طبيعيى كچيويرمسى شمنيده بولنان سرعسكر رديف وسردار اكرم عبد الكريم پاشالرك و (زشتوى) يه التى ساعت مسافه ده بولنان روسجق قوماندانى اشرف واحد و صفوت پاشالرك بطائت وسؤ تدبيردن نشئت ايلديكى اكلاشلديغندن جمله سى عزل ولا جل المحاكمه درسعادته جلب اولنوب طونه قوماندانلغنه محمد على پاشا و بالقان قوماندانلغنه قره طاغده كى سليمان پاشا تعيين اولندى وسليمان پاشايه قرق طابور ايله سريعاً

کامسیچون تلغراف چکلدی . (٥ رجب و ٤ تموز)

۱۸۷۷ م – **۱۲۹٤** هـ) – دائماپای تخت سلطنت سنیه‌یی محافظه ایتمك و مصارف و اقعه‌لری کیسه‌لرندن اوتق اوزره درسعادت اهالیسندن عسکر تحریرینه قرار ویرلدی ۲۸ رجب و ۲۷ تموز) وازوقت ایچنده اسلام کنجلرینك کافه‌سی مع الممنونیه یازیلوب درت بش الای عسکر وجوده کلدی و بونلره ابتدا (موکب همایون) ومؤخراً (ملکیه) عسکری نامی ویریلوب برقاچ آی صکره بتون بتون لغو اولندی .

۱۸۷۷ م – **۱۲۹٤** هـ) – اناطولی اردوی همایونی مشهور (کدکلر) محاربه‌سنی قزاندی . (١٤ شعبان و ١١ اغستوس)

– اناطولی اردوی همایونی قوماندانی احمد مختار پاشا قارص جوارنده (الاجه طاغ) محاربه‌سنده بوزیلوب برقاچ پریشان طابورایله ارضرومه رجعت ایلدی وقصور یکرمی طقوز طابورایله برچوق امرا وطوپ و مهمات روسیه‌یه اسیر دوشدی . (۷ شوال و ۳ تشرین اول) (پاشای موما الیه یکرمی ایکی کون صکره ارضروم جوارنده (دوه بوینی) موقعنده دخی مغلوب اولدیسه‌ده روسیه‌لولر قیش مناسبتیله ارضرومه کله‌مدیکندن برضرر اولمدی .

۱۸۷۷ م – **۱۲۹٤** هـ) – چینلولر کاشغر

ممالككی ضبط ایتدی وفرار ایدن (بك قولی) بکلك نره‌لرده اولدیغی اکلاشیله مدیسه ده فاملیا سنك روسیه ممالکندن معدود اولان (تارنسك) قلعه سنه التجا ایلدیکی تحقیق قلندی . (٢٩ ذی القعده و ٢٣ تشرین ثانی)

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ هـ) - پلونه‌قوما ندانی

غازی عثمان پاشا روسیه لیلری برقاچ دفعه دوچار هزیمت ایتدکدنصکره تحت محاصرده قالمش ومخابره منقطع اولمش ایدی پاشای مشار الیه بوکره ذخیره وجبه خانه سنك ختامه رسیده اولدیغنی و هیچ برطرفدن امداد کامیه جکنی اکلادیغندن اوتوز بشبیك موجودیله اعدایی یاروب چیقمق استدیسه ده وقوعبولان محاربهٔ شدیده ده آلدیغی یاره حصول امیده میدان ویرمدی و عسکری دخی بوزیلوب جمله سی یزدن اسیردوشدی واورادهبولنان روسیه ایمپراطوری پاشای مشار الیهه فوق الغایه تعظیم ایلدی

(٤ ذی الحجه و ٢٧ تشرین ثانی)

١٨٧٧ م - ١٢٩٤ هـ) - ضرب کیزی

روسیه نك ویردیکی پاره‌لرله کندوسنی طوپلا یوب وطقوز ماه مقدم ویردیکی امضایی اونودوب ینه تجاوزاته باشلادیغندن دولت علیه دخی کندی قوتنی تفریق ومدافعه‌یه مجبوراولدی (٤ ذی الحجه و ٢٧ تشرین ثانی)

- روسیه اولر اورخانیه جهتندن بالقانی کچوب طاش کسن و (قارایده) محشد عساکر عثمانیه یی

کیرولندکدنصکره (صوفیه) یوانی طوتدی وصربلولر
دخی (اورکوب) و (شهرکوی یی) بچوب (اسقوفجه)
(وایورانیه) اوزرینه طوغری یوریمکه و (نیش) قلعه‌سنی
محاصره‌یه باشلادی * (۲۵ ذی الحجه و ۱۹ کانون اول)
واز وقت ایچنده بونلری و حوالیسنده اولان سائر قصباتی
استیلا ایلدی .

۱۸۷۸ م - ۱۲۹۵ ه) - روسیه‌لولر بالقانك
هر طرفندن برویه آشمش ومر بجك صول جهتنی بویدن
بویه طوتمش اولدیغندن (فلبه) و (بازارجقده)
سلیمان پاشا قوماندانسنده اولان و یوز اوتوز ایکی طابوردن
عبارت بولنان اردوی همایونك ارتق ادرنه‌یه رجعتی
لازم کلور ایکن کوملجنه جهتنه رجعت اتمسیله پك چوق
خسار وقوعبولدی وطوپلروجبه‌خانه‌لر یوللرده قالدی
وعسکرك برمقداری طاغلوب قصوری بحر اکلیه‌ولی‌یه آتلدی
(۱۳ محرم و ۵ کانون ثانی) وسلیمان پاشا لاجل المحاکمه
درسعادته جلب اولندی .

- پلونه دوشه‌لیدنبرو اردولرك حالی فنا اشدیغنه وروم
ایلینك هر طرفندن اولادم اوله سی‌یه هجرت ایدن اهالیٔ
اسلامیه‌نك خسارات وتلفاتی پك بیوك برداغ درون
اولدیغنه بناء مصالحه عقدینه قرار ویرلدی ولاجل
المذاکره درسعادتدن قزانلغه کوندریلان مرخصلر روسیه
قوماندان وولی عهدی غراندوق نیقولا ایله بولشدی ایسه‌ده
نیقولا بز مذاکره‌یی ادرنه‌ده یاپه جغز دیه رك عسکرینی

الوب ادرنه یه کلدی و ادرنه ده بولنان برمقدار عسا کرشاهانه ومأمورین درسعادتدن الدقلری امر موجبنجه کیرو یه چکلدی
(۱۶ محرم و ۸ کانون ثانی)

۱۸۷۸ م - ۱۲۹۵ ھ) - روسیه دولتیله عقد اولنه جق مصالحه یه اساس اولمق اوزره تنظیم اولنان شرطنامه ایله متارکه مقاوله نامه سی ادرنه ده امضا اولندی.
(۲۷ محرم و ۱۹ کانون ثانی)

۱۸۷۸ م - ۱۲۹۵ ھ) - روسیه لولراون ایکی کون مقدم متارکه ایچون اوردقلری امضانك اعتبارینی کویا محافظه ایله برابر ادرنه نك بوطرفلرینه طوغری یاییلوب بتون قصباتی طوتدقدن صکره تدریجا چکمجه لره قدر کلدی و بشکه ده بولنان انکلیز دوننماسی دخی دوستانه ایچرو کیروب اطه لر پیشکاهنه تیور لدی وروسیه لولر بونی کوردیکی کبی ایاستفانوسه کلك ایستردیه رك تصدیعه باشلادی وناچار و یریلان مأذونیت اوزرینه انلر دخی کلوب ایاستفانوسدن قره دکزه قدر استانبول حوالیسنی قوشاتدی.
(۱۰ صفر و ۱ شباط)

۱۸۷۸ م - ۱۲۹۵ ھ) - احوال حاضره مجلس اعیان ومبعوثاننك تمامئ جریان وظائفنه مساعد اولمدیغندن قانون اساسی یه توفیقا بامر جناب پادشاهی تعطیل اولندی. (۱۱ صفر و ۲ شباط)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - ایاستفانوسده دولت علیه وروسیه مرخصلری بیننده برمعاهده تنظیم وتعاطی اولندی . (٢٧ صفر و ١٩ شباط رومی)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - سیاراتدن عطارد یلدیزی شمس ایله کرهٔ ارض ارەسندن کچرکن قرص شمس اوزرنده برسیاه نقطه کبی کورندی وقرص شمسی یدی بچق ساعتده مرور ایلدی . (٣ جماذی الاول و ٢٤ نیسان)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - سوسیالیستلردن برشخص مجهول المانیا ایمپراطوری (ویلهلم) حضرتلرینه روولور ایله سوء قصد ایتدی ومشار الیه الدیغی یارەلردن برقاچ آی زحمت چکوب صکره افاقت بولدی .
(٨ جماذی الاول و ٢٩ نیسان)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - مشهور مفسدلردن (علی سعاوی) روم ایلی مهاجرلرندن بر طاقم آدمی قاندیروب خداوندکار سابق اجلاس قصدخائیله دکز طرفندن چراغان ساحلسرای همایونه کیردیسه ده عساکر شاهانه وضبطیه یتیشه‌رک سلاحله مقابله ایلدیکندن فساده میدان بوله‌مدی واثنای عربده ده خبیثلرک اوتوزقرق قدری مقتولاً ومجروحاً وقصوری حیاً طوتیلوب حیاتده اولانلرینک استنطاقنه باشلاندی وجزالری ترتیب اولندی (١٧ جماذی الاول و ٨ مایس)
(مرقوم علی سعاوینک جنازەسی مقتوللرک ایچنده بولنمشدر .

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - انكلتره دولتی دولت علیه ایله روسیه نك بویله خودبخود معاهده تنظیمنه راضی اولمدی ودولت علیه مستقبلده آسیاده کی ممالکنی تأمین ایچون انكلتره دولتیله براتفاق عقد ایدوب اکا مقابل قبریس جزیره سی اداره سنی بعض شرائطله دولت مشارالیهایه ویردی . (٣ جماذی الاخر و ٢٣ مایس رومی)

- انكلتره دولتنك اصراری اوزرینه اوروپا دولتلری مقدمات صلحیه اعتبار اولنان اياستفانوس معاهده سنك یرینه قائم اولمق اوزره یکیدن برمعاهده تنظیمنه و بونك مذاکره سیچون برلینده برقونغره تشکیلنه قرار ویردی .

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - رودوب بالقانده کمال احتیاط ایله اجتماع ایدن ارباب قیام خاصکوی وحوالیسنده بولنان روسیه پیشدارلرینی کرکی کبی تضییق ایتدی و برقاچ محاربه قزاندی . (حزیران)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - برلینده تشکیل اولنان قونغره دولت علیه نك حقوق حکمرانیسی تحتنده مختاریت وجهله اداره اولنور ویرکو ویرر بر بلغارستان امارتی تشکیلنه و بالقانك جنوب جهتنده ودولت علیه نك طوغریدن طوغری یه حکومت سیاسیه وعسکریه سی تحتنده اولمق اوزره اداره جه مختاریت شرطیله وروم ایلی شرقی نامیله برایالت تشکیلنه . وقره طاغ وصربستان اراضیسنك توسیعنه و بونلرك و مملکتین حکومتنك تصدیق استقلالنه . ودیون

عثمانيه دن بر مقدارينك بلغارستان وصرب بستان وقره طاغ
امارتلرينه تحميلنه . ويونانستان تصحيح حدودنجه
بر اختلاف ظهور ايتديكى حالده تكليف توسطه وبوسنه
وهرسك ايالتلرينك اوستريا دولتى طرفندن اداره سنه وبلا
استثنا هر كسك محاكم حضورنده اجراى شهادت ايده
بيلمسنه وملل مختلفه نك تشكيلات روحانيه لرينه ورؤساى
روحانيه لريله مناسبتلرينه ممانعت اولنمامسنه . ودولت
عثمانيه اداره سندن چيقان قلعه لرك هدم وامحاسيله يرلرينه
ديكر قلعه واستحكام ياپلمامسنه وبويانه نهرى اوزرنده سير
سفاين ايچون قره طاغ حكومتك مأذونيتنه واردهان
وقارص وباطوم اراضيسنك دولت عليه طرفندن وبسارابيا
اراضيسنك رومانيا طرفندن روسيه دولتنه ترك اولنمسنه
وقدور اراضيسنك ايران دولتنه ويرلسنه وتفرعات سائره سنه
قرار ويردى .
(١٢ رجب و ١ تموز رومى)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - اوستريالولرك
برلين معاهده سى موجبنجه بوسنه وهرسكه عسكر سوق
ايتمكده اولديغنى اول حواليده بولنان اهالئ اسلاميه
خبر آلديغى كبى سلاحه صارلدى واثناى
اختلالده هرسك متصرفى مصطفى پاشا ومفتى افندى اعدام
اولندى وعساكر شاهانه براز اوغراشدقدنصكره اهالى
طرفنه كچدى واوستريالولر دخى اوچ قولدن هجومه
باشلادى . (٢٩ رجب و ١٨ تموز)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - روسیه ممالکنده ظهور ایدن (نهایست) لردن یعنی حریت استیسانلردن برشخص مجهول (پترسبورغ) ضبطیه ناظرینی قورشون ایله اعدام ایلدی (١٧ شعبان و ٤ اغستوس)

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - قوزانده عصیان ایدن قوزانلی احمد پاشانك اوزرینه عسکر کوندرلدی (٢٩ شعبان و ١٦ اغستوس) مرقوم مؤخراً استیمان اتمش وقصوری عفو اولنمشدر .

١٨٧٨ م - ١٢٩٥ ه) - مأمور آرنودلقده بولنان مشیر محمد علی پاشا (یاقوه) جوارنده اهالی طرفندن اعدام اولندی . (٩ رمضان و ٢٥ اغستوس)

١٨٧٩ م - ١٢٩٦ ه) - براین عهدنامه‌سنه ادخال اولنیوب ایکی دولت بیننده تسویه‌یه براغیلان خصوصات دخی باب عالی ایله روسیه سفیری بیننده مذاکره اولنه‌رق بشقه‌جه برمعاهده‌یه ربط اولندی (١٦ صفر و ٢٧ کانون ثانی)

(وبالله التوفیق وهو نعم الرفیق)

تم

(شعرای بنامدن سعدی افندی حضرتلرینك اشبو تاریخ)
(عمومی یه سویلدیکی تاریخدر)

(حضرت رفعت افندی جلیل الاعتبار)
(عرض انظار انام ایتدی کوزل بریادکار)
(یادکار اما که حسن انسجامیله انك)
(شبهه سز اولر هنرمندان عالم افتخار)
(بر اثردر حق بو کیم حتی کوچك برنسخه‌سی)
(اولسه لایق حلیه عبرت ایله شهر تشعار)
(بویله بر تاریخ رعنا کورمامش چشم فلك)
(اشته تاریخ سلف اشته تواریخ کبار)
(بشقه‌جه اول ذات عالی قدرتدوین ایتدی هم)
(بوندن اول صرف همت ایلیوب بر کذار)
(آفرین صد آفرین بویله معارفنده کیم)
(ایلدی تکریر تألیف ایله کسب اشتهار)
(طبع وتمثیل ایتدیروب اولدی موفق نشرینه)
(چونکه ایتشدی اکا اصحاب عرفان انتظار)
(بو کبی ابراز آثار ایدن اهل همتك)
(سعیی مشکور اید ر البت جناب کردکار)
(سویلدم بو جوهرین تاریخی سعدی طبعنه)
(باصیلوب نقد التواریخ اولدی مقبول العیار)

۱۲۹۶

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٠٢١	٠٢	فوغون	فرعون
٠٢٣	٠٩	سقرون	سقروب
٠٣٥	٠٢	یتشدیردی	بتشدیردی
٠٣٩	٠٣	ملاء اعلایه	انظار خلقدن
٠٤٢	١٢	مبتدأ	مبدأ
٠٤٦	٠٥	کشی می	کشی
٠٤٧	١٠	اتمشدر	اتمشلردر
٠٥٢	٠٧	کشی	کشینك
٠٥٣	١٨	ایلدی	ایلدیلر
٠٥٥	٠٦	بوتاریخدن	وبوتاریخدن
٠٦٩	٠٣	شهری	شهرینك
٠٧٢	٠٧	سورکانه رك	سورکلیه رك
٠٧٦	١٨	عهد	عهده
٠٨١	٠٨	تاتارستان	تاتارستانه
٠٨١	١٠	رومالو	روما اولر
٠٨٤	٠٩	مرادلرلرینی	مرادلرینی
٠٨٩	٠٨	مذکور	مذکورك
١٠٧	٠٢	نتیجه سی	نتیجهٔ طبیعیه سی
١١٤	١٤	دوام	انجق دوام
١١٩	١٧	جنوبیه سنده	جنوبیاسنده
١٢٠	١٢	بیزنس	بیزانس
١٢٦	١٩	حکومت	وحکومت
١٢٦	٠٨	خیره	حیره

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٢٩	٢١	بو کره اوندرت	بو کره غرب
٠٠	٠٠		ایمپراطورینك
٠٠	٠٠		زوجه‌سی
٠٠	٠٠		طرفندن اولنان
٠٠	٠٩		دعوت اوزرینه
٠٠	٠٠		رومایه کلوب
٠٠	٠٠		قوجه شهری
٠٠	٠٠		اوندرت
١٣٥	١٨	ایمش	اتمش
٢٤٩	٠٩	قونت	برقونت
٢٦٩	٢٠	لمحقق	المحقق
٣٦٣	٠٢	وتخته	تخته
٣٦٤	١٣	پادشاهی	پادشاه
٣٦٤	٠٣	قتل	قستل
٣٦٩	١٥	بوزوب	قیروب
٣٨٣	٠٢	وجکمجه	جکمجه
٣٨٩	٠٧	اتمك وجهله	وجهله
٣٩٠	١٥	لذه	اللذه
٣٩٥	٢١	وقرال	قرال
٣٩٧	٢٠	المشدر	اخذ اولنمشدر
٤١٠	٠٩	کچو	کچوب
٤١٣	٠٢	اعتقاده	اعتقادده
٤١٥	١٨	خشرات	حشرات
٤٤٠	١٩	حلوتیددن	حلوتیه دن

صواب	خطا	سطر	صحيفه
ايدرجه سنه	ايدرجه سنده	٠٧	٤٧٤
ايلديكندن	ايلديكندة	٠١	٥٠٣
اعتقاد	واعتقاد	٢١	٥٠٧
سوختوات	سوختوات	٠٥	٥٣٠
صدر مشار اليه		١٥	٥٣٧
كيدنلردن	وكيدنلردن	١٥	٥٤١
اعدام	واعدام	١٨	٥٤٨
بياض التون	بياض امر يقاى	٠١	٦٢٦
دونديار	ذوندنلرن	١٩	٦٤١
اجرا	اجر	٠٥	٦٧٧
وكره	كره	١٠	٦٩١
برچوق	وبرچوق	١٩	٦٩٢
تبليغات	تبليمات	١٥	٧٠٧
اسوجلولر	واسوجلولر	١٩	٧١٥
قونفرانس	قونفراس	٠٦	٧١٤
شاهانه نك	شاهانك	١٦	٧٢٠
اجرايه	اجريه	٠٥	٧٤٤
يارهلنديى	ياره الندى	١١	٧٦٥